Boris Druță

OGLINDA TĂCERII

Dedic această carte fiicelor mele:
Daniela, Nelly, Veronica,
Elena, Nicoletta și Valeria

Lectori: **Maria Moroz-Ciocanu, Natalia Pîslaru**
Machetator: **Andrei Dorgan**
Coperta, grafică: **Veronica Druță**

Oglinda – judecător și duhovnic

Oglinda a fost întotdeauna martorul schimbării noastre. Când frustrările interioare ajung să ne roadă mai rău ca de obicei, această esență mată ne confirmă sau ne infirmă anxietatea. Ea, de asemenea, este cel mai just judecător şi cel mai devotat duhovnic. Ea e una din puținele entități universale care nu minte niciodată. Ea niciodată nu ne condamnă şi nici nu ne mângâie. E doar o reflecție a propriei noastre stime de sine, a propriilor prejudecăți sau valori. În mâna unei persoane galeşe, oglinda e o armă ucigătoare, ce-l face să fie şi mai trufaş şi periculos, în mâna unui evlavios, oglinda aduce pace şi armonie, în mâna unui îndrăgostit ea e cale spre autoperfecțiune sau poate autoamăgire. În mâna unei femei frumoase ea e cea mai bună stilistă. Indiferent de rolul oglinzii în viața fiecăruia, ea trebuie folosită cât mai rar posibil, căci ea întotdeauna ne va face să avem dubii şi iar dubii în interiorul propriei lumi, ea ne va marca din interior dacă o vom consulta prea des. Să nu uităm că în spatele fiecărei oglinzi se află o lume magică şi tăcută, lumea de după oglindă. Trebuie să ne ferim să ne contopim prea tare cu această lume. Tăcerea oglinzii trebuie să fie şi tăcere pentru noi în fața forței sale dezvăluitoare de metehne sufleteşti.

Oglinda taciturnă, sau oglinda discreției omeneşti, ce macină cu ardoare toată informația de orice conținut energetic, returnându-ne adevărata față a universului. E mută, aşa cum îi stă bine unei regine a întunericului, şi plânsul nostru nu o mişcă nicidecum, aşa cum nici pe noi nu ne sensibilizează tăcerea unei păsări înghețate în conjuctura orașului modern plin de elemente supraviețuitoare antropice, are propriile reflecții asupra deciziei mamei natură de a ne procrea.

Cred că basmul oglinzii a murit odată cu apariția noastră. Căci e o sticlă malefică de atunci, care reflectă fața noastră războielnică şi plină de patimi. Spiritul fecioarei din oglindă devenise un bordel în care omenirea-şi satisface promiscuitățile bolnave.

Cu degetele firave şi tremurânde, ochii palizi şi uscați de tortura molestării la care fusese supusă, fetița-şi cusu gura ca să tacă, să nu

izbucnească într-un râs isteric care ne-ar speria şi mai tare când ne-am observa reflecţia vicioasă plină de negi şi defecte spirituale în oglinda sa a tăcerii, care-i cel mai veridic martor al declinului uman pe acest pământ.

Fiul Petrică, 2011

Oglinda tăcerii – lacul sufletelor amorțite

Ce înseamnă o oglindă a tăcerii? Pentru început, am avea nevoie de o definiție a „oglinzii" – dar oare totul e atât de simplu precum pare? Oglinda tăcerii ar putea fi şi este, de altfel, reflecția lucrurilor reale într-o altă dimensiune... Poate tăcerea reflectată de materialul dur şi alunecos este de fapt un strigăt, un univers de cuvinte şi idei ce nu au fost niciodată rostite, au fost ascunse în interiorul fiecăruia, şiruri lungi de litere încătuşate în colivii de fier...

Când te vei uita în ea vei înțelege singurătatea, aş spune în treacăt, auzind această sintagmă. Dar dacă să stau să mă gândesc mai mult, nu ştiu ce aş putea răspunde la această întrebare...

Ce este tăcerea, în afara muțeniei cuvintelor? Ar putea fi linişte sau zbucium? Reflecție sau durere? Există o definiție sigură şi simplistă a tăcerii? Ce înseamnă, până la urmă, o oglindă a tăcerii? Ce este o tăcere,de fapt, şi cum o putem defini? Câți dintre noi ar putea afirma că şi-au văzut chipul într-o oglindă a tăcerii şi au putut înțelege mesajul propriei reflecții?

Vrei să strigi, să zici ce-ți trece prin minte, dar te loveşti de aceleaşi ziduri, acelaşi cod moral (cică) şi aceleaşi prejudecăți, iar atunci îți rămâne o singură ieşire: să amuțeşti. Să nu dai naştere ideilor sub forma cuvintelor, să nu-ți exprimi o dorință intimă şi, nu în ultimul rând, nu ai dreptul să aberezi. Trebuie să-ți trăieşti tăcerea singur,cu tine, în tine, în templul tău, izolat de frig şi de soare.

Tăcerea ar putea fi un blestem sau un dar. Tăcerea e surdă şi doare, dar în acelaşi timp e un templu pentru cei pierduți în prea multe gânduri. Un lăcaş simplu, dar sigur al rațiunii, unde aceasta ar putea dormi fără a naşte monştri. Sau cine ştie?...

Am putea defini tăcerea ca o scăpare din cotidian sau ca o armă îm-

potriva muțeniei sufletului. Posibil e că muțenia este şi o cale de a aranja gândurile într-un anumit fel sau un algoritm de demonstrare a supremației asupra neghiobiei şi a „flecărelii" fără sens?...

...Sau poate că tăcerea e templul celor morți, celor sortiți să vorbească în muțenie, să strige în van şi să fie loviți de cuvintele ce se sparg de zidurile ignoranței?

Oglinda – ce reprezintă oglinda? O simplă imagine, reflecție a privirilor sau şi un portal în lumi necunoscute sau, de ce nu, un portal spre interiorul sufletului? Şi de ce oglinda tăcerii nu ar reprezenta un portal în singurătatea fiecărui suflet de pe pământ? De ce nu ar fi o uşă spre muțenia intimă a unui suflet care îşi ascunde adevărata față după o mască de arlechin, suferind cumplit în lumea lui, cea de după oglinda mută?

Poate că în oglinda tăcerii se ascunde o forță malefică, dar însuşi imaginea reflectată de aceasta induce creierul uman într-un impas. Tăcerea? Ce este tăcerea şi de ce ne este,uneori, frică de aceasta? Aşa că priveşte-ți chipul într-o oglindă a tăcerii în fiecare zi, observă-ți singurătatea, gândurile şi visele cum se sparg în mii şi mii de cioburi, acolo,undeva în interior. Şi nu fi trist, Tăcerea e în fiecare dintre noi. Ne cunoaştem toți, doar că evităm să ne salutăm.

Să încercăm să nu ne mai ascundem după tăcere şi în spatele oglinzii. Alfel,vom fi scântei pâlpâind pe mormântul propriului suflet.

...Uită-te în fiecare zi în Oglinda Tăcerii şi continuă să speri că într-o zi o vei sparge definitiv...

Fiica Elena, 2011

Petrică şi Elena Druță

Un post-scriptum necesar din partea lectorului acestui volum

Total fantastici aceşti gemeni ai lui Boris Druță, ,,ambii'' studiind, încă elevi-liceeni ,, în vechea capitală a Moldovei'', supranumită şi ,,dulcele târg'' al Ieşilor! Ori că au serioase lecturi din familie, ori că dincolo, peste apa Prutului se face un alt fel de carte decât în capitala de pe malul Bâcului... Şi una şi alta, oricum, capacitățile de gândire şi exprimare ale lui Petrică şi ale Elenei m-au fascinat şi m-au dus la tristul gând că, tot ai noştri, care absolvă astăzi o facultate!, fie de filologie, istorie, jurnalism, când îi dai la examinarea unui gând, unei idei unei păreri sau atitudini (exprimate în scris, bineînțeles!) o fac anapoda, în surplus cu o groază de greşeli ortografice, de punctuație şi chiar de elementară logică... Deci – toată lauda – gemenilor!

Doar un elementar reproș, atât pentru Petrică, cât și pentru Elena: ambii se referă doar la noțiunea de Oglindă a tăcerii, deși chiar numai aceste referințe sunt demne de toată aprecierea noastră, fiind dovada unei gândiri sănătoase, mature și chiar – uimitoare! La Petrică oglinda este „ cel mai sever judecător/ și cel mai devotat duhovnic.” „Oglinda aduce pace și armonie, în mâna unui îndrăgostit ea e cale spre autoperfecțiune sau poate autoamăgire, în mâna unei femei frumoase ea este „cea mai bună stilistă”. Și, totuși, Petrică pare a fi dezamăgit de necesitatea oglinzii, constatând că „ea trebuie folosită cât mai rar posibil căci ea întotdeauna ne face să avem dubii”...

Elena pare a fi mai categorică în definiția noțiunii de „ oglindă a tăcerii” și ea, mi se pare că se apropie chiar de conținutul (neexemplificându-l, bineînțeles!) al celor scrise de tata. Astfel, ea ne anunță, că: „ oglinda tăcerii ar putea fi și este, de altfel, reflecția lucrurilor reale într-o altă dimensiune... Poate tăcerea reflectată de materialul dur și alunecos este de fapt un strigăt, un univers de gânduri, cuvinte și idei ce nu au fost niciodată rostite, au fost ascunse în interiorul fiecăruia, șiruri lungi de litere încătușate în colivii de fier...” Și mai departe, tot așa de categoric: „ Tăcerea poate fi un blestem sau un dar. Tăcerea e surdă și doare, dar în același timp e un templu pentru cei pierduți în prea multe gânduri (cât de poetic spus – templu! n.n.). Un lăcaș simplu, dar sigur, al rațiunii, unde aceasta ar putea dormi fără a naște monștri... Aș mai putea numi tăcerea ca o scăpare din cotidian sau ca o armă împotriva muțeniei sufletului...” Mai departe gândurile Elenei devin aproape tragice dacă nu chiar „apocaliptice”: „ tăcerea e templul celor morți, celor sortiți să vorbească în mutenie, să strige în van și să fie loviți de cuvintele ce se sparg de zidurile ignoranței?”

Autoarea se apropie de „zădărnicia cuvântului scris” la ora actuală , cuvintele care se lovesc zilnic de „zidul ignoranței noastre zilnice”...

Acest „zid al ignoranței” este un fel de „cititor” imaginar pentru care scriem astăzi – și subsemnatul, și Boris Druță și tot „batalionul” de membri ai Uniunii Scriitorilor din Moldova. Astfel, ajungem să ne întrebăm, în orele de decepție: pentru cine scriem? Care este cauza că cele scrise nu sunt citite, nu sunt auzite, nu sunt interpretate precum ar fi dorit-o scriitorul? Și, mai apoi – unde a dispărut imensa dragoste de lectură, unde a dispărut dorința de a avea o carte pe masă? De ce pașii noștri au uitat drumușorul care duce la

librărie sau la cea mai apropiată bibliotecă? Nostalgice gânduri, nostalgice constatări (dar asta este trista situație!) pot provoca constatările unui copil de 17 ani, care este Elena, fiica scriitorului, liceistă la Iași...

Și, totuși... OGLINDA TĂCERII lui Boris Druță pare a fi „geamănă" (precum cei doi gemeni?) cu premărgătoarea carte PANDURII TRISTEȚII. Și aici avem același conținut: poezii de dragoste, poezii patriotice, traduceri din poeții evrei (slăbiciunea din ultimii ani a autorului) plus puiblicistică și o proză cu accente din realitatea și viața evreilor, departe de cea a mitologicului „pământ al Făgăduinței". Poetul Boris Druță își toarnă-n duioase strofe iubirea întârziată ca o ofrandă pentru cea „care încă nu a apărut la orizontul dorințelor sale", regretele, înmulțindu-se odată cu trecerea anilor, când cele mai frumoase vise ale tinereții s-au risipit neîmplinite, lăsând locul unei speranțe, dar și aceasta cu multe petale smulse și spulberate de vânturi mai puțin prielnice:

Îmi pare ruşinoasă vârsta mea
Pentru femeile-nflorind oraşul?
Oi fi bătrân cu soarta-mi singurea,
M-a părăsit speranța și curajul?

Tristețea la Boris Druță este undeva și aureolată de o frumoasă lumină a aşteptării:

Eu viața mea nicicând nu mi-o regret –
Mai trist, mai vesel – sufăr o iubire,
Eu dimineți de vise port în piept
Și-ncă-o speranță pentru... nemurire!

Tu, soartă-a mea – împlină-mă acum,
Când pleacă pe sub zări voinici cocorii
În toamna mea din care mi-i în drum
Când vin din urmă-nfierbântați – feciorii!

Cu doza de umor, care este punctată în majoritatea poeziilor, gloria, nemurirea, aceeași eternitate sau veșnicie, autorul se autofragelează conștient. Convins că timpul este irecuperabil în trecerea lui și din iubirile noastre rămâne doar amintirea cea frumoasă sau mai puțin frumoasă sau, de cele mai multe ori, doar frunzele amare ale regretelor risipite nostalgic sub ramii care

intră în iureşul alb al fulgilor iernii... Dar se mai naşte în suflet şi revolta! Revolta contra „oglinzilor tăcerii”, revolta de cetățean, de trăitor pe aceste suferinde meleaguri:

Trăim în paşnică revoltă
Pe muchia veşnicei dureri...
Sub a speranței mândră boltă –
Să facem țăndări din aceste
Oglinzi a multelor tăceri!

Deci, ajungem la constatarea geamănului Petrică – să folosim cât mai rar posibil această „oglindă a tăcerii noastre”! Căci noi ne-am încorsetat în această tăcere – şi tot tăcem, de parcă am avea lacăt la gură (dar oare nu-l avem?), tăcem complăcându-ne în ticăloasa ei stăruitoarea, înjositoarea ei prezență de două sute de ani!

Boris Druță, ca orice scriitor basarabean care se respectă, este un bun patriot, este un OM AL CETĂȚII. Au cum să nu iai atitudine de cetățean, când în spațiul în care trăieşti, pe meleagul unde exişti, în aerul pe care îl respiri, între consângenii cu care eşti zilnic umăr la umăr şi ochi în ochi, se întâmplă fărădelegi, se „burică” tot felul de comportamente ale unora care sunt de-a dreptul ostile conviețuirii sănătoase într-o societate (zisă, la noi!) democratică!

Astfel, poezia patriotică, fiind necesară în orice situație şi orice timp, cu atât mai mult astăzi şi în acest nemiluit de Dumnezeu spațiu dintre Prut şi Nistru, este categoric necesară – precum prezența la orice festivitate națională a imnului național! Da, poezia lui Boris Druță este declarativă, de felul ei... Ei, bine! Dar oare nu orice poezie patriotică este o declarație, un îndemn, un strigăt, o chemare, o dureroasă constatare? Au nu strigă îndureratul Eminescu:” Zdrobiți orânduiala cea cruntă şi nedreaptă/ Ce lumea o împarte”? Au nu cheamă, precum preotul Mateevici: „Învățați-vă doar graiul/ Ruginit de multă vreme./ Ştergeți slinul, mucegaiul/ Al uitări-n care geme”? La Grigore Vieru declarație – chemare este MAREA RUGĂ către Cel de Sus: „Doamne, intră şi-n a mea chilie,/ Şi-amândoi, goniți şi înghețați,/Să ne încălzim cu bucurie/ Unul lângă altul, ca doi frați.!”

O poezie patriotică este oricând şi o declarație de dragoste – pentru maică, pentru meleag, pentru țărâna strămoşească, pentru eroii de altădată,

pentru limba ta, pentru Atotputernicul, pentru iubita ta care-ţi devine soţie şi-ţi naşte copiii dragi ca ochii din cap. La Nicolae Dabija poezia ce se cântă, întitulată BALADĂ, este o secvenţă mai mult decât patriotică care declară sau constată:

Cât avem un sat, departe,
Şi un grai ce n-are moarte,
Cât ai cui zice „părinte!"–
Mai există lucruri sfinte.

Exemple de poezie şi gândire patriotică găsim la fiece poet, de ieri sau de azi, mai talentat sau mai puţin talentat, mai patriot, sau mai puţin patriot. Deşi noţiunea de „ mai puţin patriot" nu cred că poate exista: ori eşti patriot, ori eşti trădător...

Nici pe departe nu compar poezia patriotică a lui Boris Druţă cu a poeţilor noştri, menţionaţi mai sus... Fiecare îşi are propria respiraţie poetică (atunci când nu respiră cu... cu plămânii altuia!). În *Împărat şi proletar* Mihai Eminescu se întreabă: „ Spuneţi-mi ce-i dreptatea?/ – Cei tari se îngrădiră/ Cu-averea şi mărirea în cercul lor de legi/ Prin bunuri ce furară, în veci vezi cum conspiră/ Contra celor ce dânşii la lucru-i osândiră/ Şi le subjugă munca vieţii lor întregi." Marele suferind, Luceafărul Poeziei noastre, rămâne fantastic de actual şi pentru zilele pe care le trăim, Eminescu rămâne Marele nostru contemporan! Şi am adus acest exemplu clasic pentru a convinge cititorul că răutăţile lumii şi ale societăţii la care se referă clasicul – îl dor deopotrivă şi pe Boris Druţă şi pe noi toţi. Dar, cum spuneam mai sus – se exclude orice paralelă posibilă. Şi astfel, poetul nostru de azi va striga către auzul tuturor:

Tăcerea e de aur... Dar nu avem scăpare
De nu ne vom salva destinul ce-avem – spre viitor
Vom fi oglindă spartă căzută la-ntâmplare
De-om fi lipsiţi de Ţara Românului popor!

Sentimentul înstrăinării, al ruperii barbare de neam, a prezenţei diabolicului pact Ribbentrop-Molotov, a interminabilei noastre laşităţi în faţa destinului (cu idiotul proverb „capul plecat – sabia nu-l taie"), prezenţa între noi a unui spirit de gândire şi existenţă străin sufletului nostru de către „mejieşii" fără de obraz şi soveste – acest sunt atitudinile lui Boris Dru-

ță în poeziile patriotice incluse în acest volum: *Regrete multe din departe, Pancardele-au umplut oraşul, Umbra bisericii de la Isacova, Paiangeni de iunie, Cimitir uitat al ostaşilor învinşi, Copiii serenadelor streine, Centru planetei Pământ, Plâng troiţele-n Bucovina şi încă...*

Deci – de ce am tăcea? Boris Druță nu tace! Şi spusa declarație a fiicei din primele gânduri: „Tăcerea e surdă şi doare...” şi poate ajunge „templul celor morți, să strige în van şi să fie loviți de cuvintele ce se sparg de zidurile ignoranței...”

Şi, totuşi, poezia poate sparge zidurile ignoranței. Lucru pe care scriitorul Boris Druță îl face până la istovirea de sine: zidul ignoranței, ca „şi zidul Berlinului”, se poate oricând prăbuşi – trebuie de lovit în el mai des şi fără de cruțare!

Anatol Ciocanu

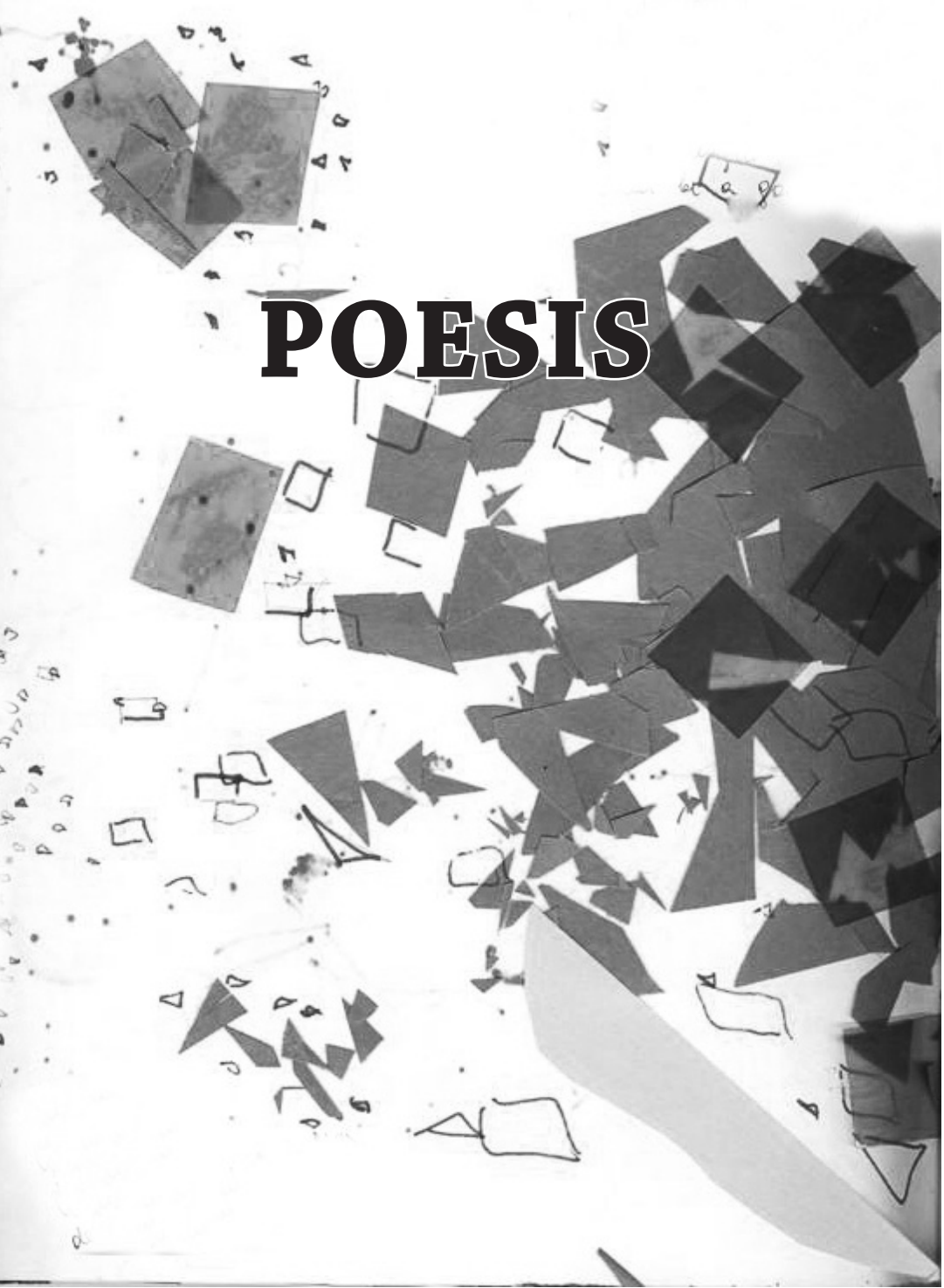
POESIS

Cimitir uitat al ostașilor învinși

Amicului Anatol Țurcanu

Se-nfricoşează umbrele pe ramuri,
Paragina pe cripte anonime s-a extins –
Demult pe- aici nevinovate neamuri
N-au mai trecut şi la mormânt n-au plâns.

Ostaşi căzuți pe câmp de bătălie...
Aici e cimitirul celora învinşi –
Boceşte-aici doar vântul din câmpie,
Doar cerul nopții are ochi de mamă plânşi!

Feciori isteți cândva – au mers la moarte –
În numele dreptății-au fost mânați?..
Căzut-au precum stelele în noapte
Răpuşi de alți feciori mai bine înarmați!

Uitarea-acum le este neagra criptă
Cu nume ruinate şi neclare...
Pe mii de cruci – paragina-i înfiptă
Tot amintind de vremile barbare!

Şi morții vor destinul Veşniciei!
Uitarea-i umbră, dar nu-s ochii plânşi –
Vai, ce de-a morți s-aici ca-ntr-o – pustie –
Aşa e soarta robilor învinşi!

Acum aici nicicând şi niciodată
Nu vor fi bocete şi nu vor fi nici flori:
Ostaşi-nvinşi – nenorocită soartă
Sub văl de vremi, sub anii trecători...

Pământul le-a primit anonimatul –
Doar stelele în noapte licăresc,
Când au căzut, ce greu le-a fost oftatul,
Destinul crunt, prea trist, neomenesc!

O, cimitir uitat de Omenire!
Tăcut pământ cu inimi îngropate...
Voi, cei învinşi – spre Marea Mântuire –
Lipsiți pe veci de creştinească parte?

Oglinda tăcerii

Crescuți pe muchia durerii,
Noi umilința ne-o trăim,
Sorbiți de-oglinzile tăcerii—
De două veacuri suferim!

Noi, moldovenii rupți de țară,
De frați de-atâtea ori uitați
Lăsați străinilor de –ocară
Fără de Mare şi Carpați!

A noastră-amară sihăstrie
Ne e ironizată-n veac:
Noi ne dorim o România –
Independență-avem drept...leac!

Robiți oglinzilor tăcerii –
Privim în ele umiliți,
Frații ne sunt străini durerii,
Frații de-a pururi sunt mințiți!

Trăim în paşnică revoltă
Pe muchia-veşnicii dureri
Sub a speranței mândră boltă –
Să facem țăndări din aceste
Oglinzi a multelor tăceri!

Copii de mâine – salvați Moldova

Copii de azi şi cei de mâine
Care-ați plecat la-nvățătură,
Voi, rupți de vetrele străbune,
Să reveniți în bătătură...

Ca să salvați a noastră glie –
O Basarabie-ocupată
De hoarde vechi şi noi păgâne –
Căci n-o avem acasă toată...

Feciori şi fiice – uniți Marea,
Acasă-aduceți Bucovina,
Insula Şerpilor`n hotare
Să cânte-o pasăre – Română!

Româna doar să ne aline
La Cernăuți şi Akerman,
Din Herța până la Tighina,
De la Hotin pân`la Liman!

Copii de azi, copii de mâine –
Ce n-au durat confrații mei –
Moldova vouă vă rămâne
În veci să fiți stăpânii ei!

Pe cripta neamului cea sfântă
Cu-oştenii Ştefan a semnat,
Glorii de ieri aici cuvântă
Şi-o Țară-aici s-a-ntemeiat!

Pancardele-au umplut orașul...

Bandiții, hoții cer putere:
Ei se cer sus, în naltul for –
Câte-o pomană – din avere
Ne-ntind, minținд sub tricolor!

Afacerişti robesc ecranul
Spre-a ne convinge – bine ştiu,
Domină piața şi „ Divanul” –
Şi Preşedintele de viu!

Califi şi traficanți cu vize
S-au spilcuit visând la tron,
Li-s toate uşile deschise
Cu sluj perfect şi cu poclon!

Ei, mafioți de speță nouă,
Afacerişti şi bravi lingăi,
Se vor la treucă... Ne cer nouă
Să-i ştim de buni – nicicând de răi!

Pancardele-au umplut oraşul –
Pe ele-s ei, privind la noi,
Senin şi neted li-i mutrajul
Cu gheare-ascunse de cotoi!

Nouă, fiind în aşteptare,
Naivi, flămânzi, nemiluiți
Ruşine-alegem la votare,
De repetate ori minținți!

Iar ei, de cum înşfacă votul,
Pornesc ca-n codru – iar să fure,
Să uite ce-a dorit norodul,
Lăsându-l iar mulți ani să-ndure!

Succesul lor – mintea ne-o fură,
Furată e Moldova mea
Şi Europa-i fundătură –
Şi-i vai de noi! Şi-i vai de Ea!

Oglinzile tăcerii

Pentru Anatol Ciocanu

Tăcerea e de aur... Dar mai avem ce spune –
Până când există ploile de vară,
Până când furtuni cu trăsnete nebune,
Până când un chip de fată ne-nfioară!

Tăcerea e de aur... Dar o alin cu şoapte,
Oglinzile tăcerii – şi ele-i dau lumină,
Chiar dacă-n viața tristă se mai deschide- o noapte –
Ea până-n zori mi-i dragă, iubita mea senină!

Tăcerea e de aur... Oglinzile-s absente,
Dar viața e-n mişcare şi-i totu-n devenire
Iar gândurile noastre atunci sunt mai atente –
Succes de-i, tragedie pe-o umbră de plutire...

Tăcerea e de aur... Şi-i de-ajutor, firește,
Singurătatea crudă şi-o face sora ei,
Ne-ncearcă în trădare, prin vis ne ogoiește
Ori rug ne potrivește pe sufletu-n văpăi!

Tăcerea e de aur?.. Când țara e-n uitare? –
Stau scânduri puse-n cruce pe uşile de-acasă,
S-au dus feciori şi fiice drept păsări migratoare,
Tristețea şi minciuna prieteni sunt la masă!

Tăcerea e de aur... Oglinda e crăpată
În soarta existenței cu-atâtea frământări...
Vom sfărâma tăcerea, şi viața înc-o dată
O vom nălța spre aştri, spre marile schimbări!

Tăcerea e de aur... Dar nu avem scăpare
De n-om salva destinul ce-avem – spre viitor
Vom fi oglindă spartă căzută la-ntâmplare
De-om fi lipsiți de Țara Românului popor!

Clipa de regret

Îmi pare ruşinoasă vârsta mea
Pentru femeile-nflorind oraşul?
Oi fi bătrân cu soarta-mi singurea,
M-a părăsit speranța şi curajul?

În zborul anilor fulgerător
Mor mii de mii şi-aşijderi li-i destinul:
Trec vârstele în viața tuturor
Şi vine moartea de le stinge chinul...

Eu viața mea nicicând nu mi-o regret –
Mai trist, mai vesel – sufăr o iubire,
Eu dimineți de vise port în piept
Şi-ncă-o speranță pentru... nemurire!

Tu, soartă-a mea – împline-mi-te-acum,
Când pleacă pe sub zări voinici cocorii
În toamna mea din care mi-i îndrum
Când vin din urmă-nfierbântați – feciorii!

Un zâmbet dulce...

Un zâmbet dulce de fecioară
Pluteşte viu în calea mea
Ca-n miez de dulce primăvară
Când în amurg apare-o stea..

E visul meu pierdut în noapte
Şi şters de tristele făclii
Ce vine să prefacă-n şoapte,
Şi să prefacă-n lacrimi vii.

E zâmbet dulce? E povară?
C-au fost şi alte amintiri
În tinerețea mea fugară
Cu-nfierbântatele iubiri...

E prefăcută în icoană
Această fire fermecată...
Cine-mi şopteşte, ca din strană
„ A fost odată!... A fost odată!...”

***

Copiii care vin întârziați
Se nasc din dragoste divină,
Sunt mai iubiți, mai consacrați
Pe-un viitor de cântec şi lumină!

Căci au alăturea de ei
Iubitele surori şi frați...
Demult ei nu mai au bunei
Copiii care vin întârziați!

Trăiesc cu datine străbune –
Copaci în floare-nmiresmați!
Între poveți de-nțelepciune
Copiii care vin întârziați...

Nu-s obosiți de vise grele –
Sorb mustul vieții cu nesaț,
Au ceru-mpresurat de stele
Copiii care vin întârziați!

Sunt risipiți de multă vreme,
De-ai lor urmaşi îndepărtați...
Sunt flori în fragede poene
Pentru părinți întârziați...

***

Un vis flămând în lumânare...
Ştiu ochii tăi s-admire frumusețile din noi,
Şi nu fii roaba semnelor de întrebare,
Chiar peste secole de viscole şi ploi!

Să fii mereu o taină de lumină,
Icoana multdorită a sufletului meu
Cu o dorință de-a cunoaşte tainele de mâine
Şi ne-or uni culori de curcubeu!

***

În anii care trec, în clipele senine –
Să cadă amintirile spre tine,
Mereu să-ți fiu lumină-n calea ta
Chiar de n-ai vrut să-mi fii o dulce stea!

Aprilie străbate-n amintiri, spre soare
Cu sarabandele suave de petale,
Ironizai iubirea-mi pentru tine
În cea de-a noastră ultimă-ntâlnire!

O, dragoste! Tu eşti ca păpădia
Ce galbenă aşterne-n larg câmpia…
Apoi cu timpul când te învecheşti –
În zeci de fulgi prin colb te viscoleşti!

***

Doar lăcrimioare peste dulci pleoape –
Adorm cu visele pe chipul tău,
În ocrotirea unui Înger zi şi noapte
Trimis din Dor de Bunul Dumnezeu!

Orice iubire-i risc ori întâmplare?
Destinu-i doar venit să împlinească
E-o rătăcire-a frumuseţei primăverii
Ca vara, toamna, iarna s-ofilească!

Aștept ca-n vis

Trei lumânări lumină-mi fac
Şi-ncă-un rămuț de liliac
La masa mea de scris ne-alină
Aştept ca-n vis, cu mare drag,
Iubirea gingaşă să vină!

De ani, de zile, săptămâni...
Mi-o tot imaginez cum vine
Femeia cea de prin străini,
Singurătatea să-mi aline.

O caut toată viața eu,
Eu – cel ridicol şi-n iluzii...
Dar va veni cu Dumnezeu
În soarta-mi plină de confuzii..

...Acum tăcere e-n iatac,
Speranța tristă doar m-alină...
Trei lumânări lumină-mi fac
Şi-ncă-un rămuț de liliac
Aşteaptă dragostea să-mi vină...

Seismul din creier

Mă doare-un gând perfid la vre-o femeie,
Cea viclenie-ascunsă n-o suport,
De călăuză-o umbră de-o să-mi deie
Cum s-o accept? De parcă sunt cu ochiul mort...

Căci în acest cumplit vârtej al sorții
Străin parcă ți-aș fi, în ospeție...
Doar la Ineasca mea, de lemnul porții
Pot sigur să mă sprijin pe vecie.

Copii şi cărți, femei neprefăcute
Eu am iubit c-o sfântă slăbiciune...
Umbre viclene mi-au făcut durută
Orice chemare-a vieții ca să-mi sune...

La ora cruntă, când mi-a bate-amurgul
Cu-aripi de veci – eu n-am să cer iertare
Lor, lacrimilor tale cu belşugul
De viclenii perfide, trădătoare....

***

Să nu-mi striveşti speranţele durute
Chiar de-o s-adorm cu visele-mi eterne –
Răsai din umbra verde a pădurii
Când steaua-n zări seninătăţi aşterne..

Răsai duios ca-n zi de primăvară
Când liliacul râde vioriu,
Când lumânări s-aprind a mia oară
În candelabrul cosmosului viu!

Imagini ce mă mint întotdeauna
Mă-ncarcă mut de când în zări te-ai dus,
Mi te-a furat Italia, străbuna,
Care pe daci aşijderi i-a sedus!

Te sfarmi de dor străin de casă,
E-un gol imens aici pe unde-ai fost
Şi-i neagră ziua când mi-ai fost mireasă,
Şi-un cântec de răsună-i făr`de rost...

Te-a lumina acolo-nstrăinarea,
Vei încălzi speranţele cuiva?
Azi soră vitregă îmi este depărtarea
Şi-i stinsă amintirea de cândva.

Noroi de vorbe-n vânt, zădărnicie
De zbor în gol meschin şi fără sens...
Speranţa mea încă tânjeşte, vie,
Dezamăgirii alte haine-i ţes.!

Femeie fără grai, fără cuvinte –
Te-a mângâia acest „Adio!” – al meu?
O filă-n calea vieţii mele, sfinte
Ai fost... Şi-acum te-am rupt
Şi-mi este-atât de greu...

***

Te-ai risipit în valurile vremii,
Şi-nfricoşată mă pândeşti din depărtări
Cercând necazu-oglinzilor tăcerii,
Mă chemi acum când nu mai am puteri.

Mi-i frântă-aripa – fără zvâcnet zborul –
Mai slab sub cer, spre-un cimitir de jos,
Nu mai sunt cel de ieri lipit de dorul
Atât plin de avânt şi păcătos…

Din amintiri culegi acum trecutul
Şi-ngroapă-l în tăcutele oglinzi,
Iubirea noastr-a fost doar începutul
Unor atât de-amare suferinți!

Muza veselă

E un blestem de-a scrie poezii –
Sonete de amor şi madrigale...
Eu caut fete tinere, zglobii,
Dar n-am, desigur gânduri... amorale.

Domniţelor! Iertare! Sunt moşneag,
Dar altfel nu pot scrie – pana pică!
Pe voi, dorindu-vă, eu am harţag:
Eu nu pot scri când dorm lâng-o... bunică!

Tu, Muză, luminată-n ochi să-mi fii –
Eşti tinereţea fetelor frumoase,
Altfel n-ar avea lumea poezii,
Bătrâni, poeţii s-ar închide-n casă...

Iertare, domnişoarelor – cu dor!
Vă mulţumim în viaţă pentru toate,
Fiţi muze dulci – pe placul tuturor
Ca să vă scriem versuri inspirate!

Dulce floare de cireș

(poezii pentru Nataly)

Se fură dragostea, se fură...
Eu o iubesc, ea mă iubeşte...
Fidelitatea azi îndură,
Cine-i fidel azi păgubeşte!

E fructul interzis mai dulce,
E mai plăcut un bun străin,
Cât omul crucea lui şi-o duce
În paradis doar sfinții vin...

Şi-o cununie-i făcătură
Sub ochii mulți, iscoditori:
Ca-n codru dragostea se fură
Şi-avem mii de copii din flori!

Povestea ni-i de-o veşnicie:
Natura ne-a deprins astfel:
Tristețe de-i, de-i bucurie –
Iubirea-i furt! Şi-i dulce el!

Aşa va fi ce-i azi şi mâine,
Precum a fost şi în trecut:
Ne potolim doar în morminte
Dar şi acolo - o fi furt...

***

Ochii tăi sunt flori de serenadă,
Paşii tăi - petale de cais,
Părul tău pe umerii mei cadă,
Chipul tău duios îmi e de vis!

Umbrele tăcerii mă alină,
Ca-n străvechea mea copilărie
C-un izvor de apă cristalină
Şi c-un tril înalt de ciocârlie.

Mă cobor la anii de-odinioară –
Mulţumesc că azi ai revenit
Către tine, chip de lăcrimioară
Ca să-mi faci destinul fericit!

Regăsesc salvarea căutată
Ce-mi alină gându-n viitor –
A mea biografie zbuciumată
Sa-mplinit c-un Înger salvator!

***

Tu - să zâmbeşti la soare
Ca să cobori în floare!
Dulcea mea iubire –
A mea dumnezeire!

O, dulce-eternitate -
Îmi faci mai tânăr versul,
Eşti Steaua de departe
Ce-ncepe universul.

Oglinzile tăcerii
Tu mi le sfarmi în seară
Cu razele - nvierii
Când totu-i primăvară!

Când totu-i fericire
Peste uscat şi mare –
Fiind a mea iubire –
Te-ai coborât în floare!

Voi fi demn de-o amintire

Mi-e drag, în zbor de visuri, împreună
Să fim! O! să-ți şoptesc doar de iubire,
Să mi te ştiu şi veselă, şi bună,
Cu stropul dulce-al dorului-n privire.

Suavă – clopoțel de primăvară,
Să-mi tot surâzi ca soarele amiezii,
Precum atunci, în sfânta primăvară
Când la Ineştii mei te salutară iezii…

Sunt nou în viața ta? Necunoscutul?
Sunt un romantic ce-n melancolie
Ți-a povestit cum l-a-nşelat trecutul,
Cum viața lui a fost o nebunie.

Oricând putea-voi ca să vin la tine
Chiar dacă anii mulți au să m-aplece,
De-oi fi bătrân, ştiu, nu mi-a fi ruşine
Că Steaua mea în ceruri se va trece.

Voi fi-mpăcat cu-o amintire dulce
Şi demn m-aş vrea de-această amintire:
Voi fi la cea mai magică răscruce,
Când chiar şi mort ți-oi spune de iubire…

***

N-am fost cuminte niciodată,
Poate n-am fost nicând fidel,
În soarta mea mult zbuciumată
Am fost atât de singurel...

Steluța mea din bolți divine,
Când luminoasă va cădea –
O, ce femeie-o să m-aline,
Vai, tot ca mine – singurea?

Da, mi-au fost dragi pe lume toate,
Dorinței nu i-am pus zăgaz!
Nicicând nu m-am temut de moarte,
Oarbe-s oglinzile ei azi...

Sunt fiul lui Adam cel vrednic
Cu mulți copii – e-adevărat!
Din mărul Evei, feciorelnic,
Cu-o sete aprigă-am muşcat!

Astfel mă-nvârt pe-a mea orbită
Şi recunosc acum cinstit:
Mereu eu am avut iubită
Şi tot mereu n-am fost iubit!..

La cimitir când mă vor duce –
Nu vreau mulțime la mormânt:
Toate iubitele-mi la cruce
Să mi le-aud cântând-plângând...

Regrete multe din departe...

Amicului Nicolae Dabija

Cireşii – au înflorit de-odată...
Şi la Codreni, şi la Ineşti,
Toată-n arome-i îmbrăcată
Balada casei părinteşti!

Aicea dorm părinţii noştri,
Ai mei şi-ai tăi, însinguraţi,
Sunt nevăzuţi de mândrii aştri,
De Cel de Sus s-acum uitaţi!

Ce mândră a-nflorit negara
Şi la Codreni, şi la Ineşti!
În codri-acum crăiasă-i vara
Şi teii-s crainicii domneşti!

Ne cheamă-ntruna cărăruia
Ce ne purta pe la bunici,
Se-aude dulce melodia
În depărtări, pe cei colnici...

Măiestre, se-auresc podgorii
Pe la Codreni, pe la Ineşti,
Sub zări se duc, se duc prigorii
Spre alte ţărmuri pământeşti...

Aici rămâne tristă-o casă –
Stăpânii ei – la fel plecaţi
Ca şi cocori sub zare-albastră –
Sub alte zări înstrăinaţi...

Maiestre, ninge-n arătură
Şi la Codreni, şi la Ineşti
Devine satul fundătură
Fără de doine strămoşeşti...

Regrete multe, din departe,
Toţi, împreună-am adunat...
Stăm între viaţă şi-ntre moarte
Ca-ntre iubire şi păcat...

***

S-au îmbătat salcâmii la Ciocana.
E mult parfum pe-atâtea verzi alei,
Bătută-n aur teii au coroana –
De dor sunt salbele şi tot de dor – cercei!

E primăvara, poate e Nirvana
Sau poate e-nceput de paradis?
Salcâmii mei au cucerit Ciocana
Şi aripi albe are-aici un vis...

Pe-aripi, Moldova, te-aş lua cu mine
Spre voi să zbor, copiii mei plecaţi,
C-aş vrea iubirea mea să vă aline
Şi fericiţi să fiţi şi neuitaţi!

Ce mare-i lumea şi ce-nşelătoare!
Dar toţi visăm ferice-un alt tărâm,
Iubire pură, dulce alinare
Precum această floare de salcâm!

Realitatea noastră pare crudă
Dar e frumoasă-aşa cum este ea –
Tu, floare de salcâm, astăzi sărută
Steaua copiilor mei şi-a mea!

Şi în această sfântă-n mai icoană
Cu-arome, cu lumină şi cu flori,
Salcâmii ne îmbată la Ciocana –
Şi-aşa-mbătaţi – suntem nemuritori!

Umbra bisericii de la Isacova

Dedicație R.G.

Se scutură bujorii,
Se ofilesc salcâmii...
Duşi, fiicele, feciorii –
Ni i-au momit străinii...

Cocorii dau să plece
Ei curcubeu-şi schimbă...
Biserica e rece,
Un clopot n-are limbă.

E-un turn uitat de lume
Ce azi ne aminteşte
C-a fost aici altarul...
Da-n gol tristeţea creşte!

Azi plânge-n clopot vântul
Şi-un curcubeu mai plânge...
Au cine de prin lume
Acasă ne va strânge?

Ni-i maica singurică –
Nu-s fiicele, feciorii...
Şi plânge-o rândunică,
Şi-s ofiliți bujorii...

***

Ca-n piatră timpul a tăiat din mine,
Sunt bust sculptat, cu ochii împietriți,
Chiar şi pe inimă eu simt riduri streine
Şi în aceste riduri mi-s anii-nghesuiți.

Par chip cioplit în piatră, idol dacic
La două mii de ani sunt dezgropat
Şi doar un timp copilăresc mă-nvie, magic,
Ca să mai sufăr viața, zbuciumat...

Şi-astfel, mă risipesc prin anotimpuri şi se moaie
Eu condamnat cu trup în lutul meu
Se scurge peste umeri şuvoi de timp şi ploaie
Care-mi topeşte chipul de idol ori de zeu.

Umbre de oameni m-acoperă prin preajmă,
Le-aud a lor dojană şi nu o mai pricep,
Şi piatra chiar şi lutul din mine sunt doar vrajbă
Astfel rămân lipsit de graiul meu superb.

Hai, timpule, nu-mi stafidi chipul pe moarte
A mele anotimpuri se trec la început...
Şi-un văl amăgitor dau totul într-o parte
Din nou să mă mai simt ca şi un Nou Născut!

Păiangenii de iunie

Peste coline unduie negara
Şi dealul e spuzit cu păpădii,
Pădurea-i amorţită-n miez de vară,
Păiangeni mulți plutesc peste câmpii.

Se bulucesc păiangeni pe-o răchită,
Pe locuri unde florile-au mijit...
Din valurile vremii risipită –
Eşti dulce pasăre cu chipul multdorit!

Mai ieri vroiam s-adun câmpia toată,
Din ghimpi să zmulg oftat de trandafir,
Să-ți bucur existența ta de fată
Să-ți fiu ursit, pe veci să-ți fiu martir!

N-ai priceput… Şi-azi eşti în aşteptarea
Acelui prinț cu părul aurit…
Păiangeni crunți îmi mişcă-n cale floarea,
Ineştii mei de-acasă-s sărăciți…

Şi-a fost atunci în mai, acum e vară…
Petalele-mi de dor s-au ofilit,
Pădurea vlăguită nu-nfioară –
Păiangeni peste tot au năvălit!

Iubirea-adevărată-şi are locul
Cum timpu-n ani… Doar o-nşelare-a fost,
Pierdută-i primăvara,-i dus norocul
Păiangeni ne-ghit viața fără rost.

Ești norocul meu

Anişoarei

Ochii tăi – ca cerul după ploaie,
Chipul tot – cu-alinuri dulci, materne,
De surâzi – în mine naşti văpaie –
Antică poveste-a dragostei eterne!

Pletele-ți sunt aripi legendare,
Când respiri – eşti înger ce mă cheamă,
Sânii-ți alăptează prunci de soare –
Să trăiesc sublimuri – mă îndeamnă!

Mă îndeamnă să trăiesc a ta ființă –
Să accept Planeta, Viața, Moartea,
Eşti norocul meu întru credință,
Visul c-am atins eternitatea!

Nu mi-e frică! Umbrele durerii
Sunt absente când te am cu mine,
Şi plesnesc oglinzile tăcerii
Peste vremi – spre zilele de mâine!

Dragoste! Tu eşti şi veşnicia
Sufletului meu cu patimi grele!
Rotungesc prin tine Melodia
Ce ne poartă pe-amândoi spre Stele!

Copiii serenadelor streine

La zece ani după război,
Am apărut şi eu pe lume:
Un dolofan, copil vioi,
Părinții mei mi-au dat şi-un nume...

Chemat Speranțele s-adun,
Să proslăvesc în slovă neamul,
Să zbor prin viață – un zbor nebun
Să mă numesc...Contemporanul,

Să-mi fac şi Mari Prietenii
Cu cei supuşi, în nalte foruri,
Cu-artişti şi cu poeți hazlii
Săraci în bani, uitați de-onoruri...

Dar niciodată n-am gândit
C-oi suferi în lung de cale
Exodul neamului meu trist
Greu botezat cu vin de jale!

Astfel şi soarta mea e-un chin
În astă epocă strivită
De cizma celuia, strein,
Aici de veacuri pripăşită!

Copii ai serenadelor, streini
În lumea mare şi hapsână –
Voi sunteți îngerii divini
Doriți acasă să rămână...

Plecați, goniți şi nestimați
Tot peste mări şi țări, românii
Rămân la vatră nealinați,
Bătrânii schilodiți şi... câinii!

Şi ce-o mai fi chiar mâine-n zori
Ce-o fi cu Moldoveana Țară!
Cu-aceşti copii rătăcitori
Printre străini cu soartă-amară?

Este-un exod al vieții, dur
Cu viscole, cu ploi păgâne
Şi e-n război tot globu-n jur –
Doar moartea are-aripi stăpâne!

Copii ai serenadelor, streini
În lumea cruntă şi hapsână –
Voi sunteți îngerii divini
Doriți acasă să rămână!

Mă doresc în zona dragostei tale

Oricât de sfioasă ai fi,
Ştiu că mă doreşti la nesfârşit
În lumea tristeţelor tale
Cu Oglinda Tăcerii în faţă...
Mă doreşti pe lângă copilul tău,
Numai în casa dorurilor tale
Căci inima ta lângă a mea,
Eşti convinsă –
Ar respira mai fierbinte...
Sub stelele nopţilor tu dormi
Cu ramuri înflorite la geam,
Dar nu eşti în stare să asculţi
Şoaptele de dragoste ale soţului,
Acestea fiind nişte sforăituri monstruoase...
Vai, obosită de-atâta rutină,
Aştepţi dimineaţa să vină –
Să ne ascundem în păguboasa
Rază de lumină a eu-lui nostru;
– Buna dimineaţa, dragostea mea furată! –
Bună dimineaţa încă-o dată, înaripată!
Pe cât de dulce e sărutul adulter al femeii –
Pe-atâta de amar e destinul ei!
O, cum n-aş vrea să mi te-mpac
Cu singurătatea,
Cu tainica dorinţă de-a avea-n toate dreptate
Pe când dorinţele noastre şoptesc
Dorit-obosite
Pe când sărutul arde destinul nostru chinuit?
Deci lasă-mă să stau
Alături de visele tale,
Alături de necazurile, de durerile
Şi încă alături de jalea ta,
Lasă-mă să fiu eternul martor al chinului tău,
Ostatecă tu fiind destinului neamului

Fără de nici un Dumnezeu,
Lasă-mă să împart cu tine acelaşi păcat
Din moşi-strămoşi,
Păcatul că ruinăm o familie
Aici în odaia ce-mi aparţine –
E chemarea,
E dorința ta
Şi eu mă supun categoric acestei chemări
Şi acestei dorințe...
Şi-atunci – mai are importanță
Dacă Cel de Sus
Nu ne va ierta niciodată?

Centrul Planetei Pământ

Zburăm fiecare către-o Cale Lactee
Şi nu ne dăm seama că mai obosim,
Că mai cădeam, că mai şi murim:
Ne macină vântul
La el ne cere pământul...
Iar unii din noi – tot acaparăm, tot acaparăm....
Între timp – undeva-n universul necunoscut
A mai murit o planetă cu toată civilizația ei
Poate mai mică,
Poate mai mare...
Iubirea nu se mai menține
Doar pe singurul entuziasm cosmic –
De-acum se limitează la orizontal!
Deci nu mai e atentă la sentimentele
Trăite-n tinerețe –
Totul acum poate fi ocupat de alții...
Dar, mai apoi totul se reia
De la început, precum era în Marea Antichitate,
Erorile se repetă ca mergeluşele pe-o sfoară
Şi din nou micronul invizibil, Omul
Din nou încearcă să-mpartă-n bucățele
Calea Lactee!
Zborul, faptele, zâmbetul, ura,
Ori Dragostea, ori Tortura –
Toate pe lumea aceasta sunt vechi şi noi...
Obositoare-n priviri...
Doar pentru Calea Lactee nu are
O importanță atât de mare –
Moartea unei planete îndepărtate...
Pentru el, Omul, Geniul Planetei Pământ!

Te uit frumos, cu-același dor...

Te-am îngropat în uitare
Nu ca pe-un mort! Nicidecum!
Te-am îngropat ca pe-o floare,
Ca pe o floare de fum...

Dar şi uitarea-i frumoasă...
Îți zic pentru tot mulțumesc
Lumea ce-o ai de acu-i arsă
Doar scrumul ei îl iubesc!

Peste ani reveni-va regretul –
Aprig la chip , neiertător...
Te uit eu încetul cu-ncetul,
Frumos eu te uit şi cu dor...

Umbrele tăcerii

Umbrele tăcerii se topesc pe şesuri,
Se revarsă chiar şi peste-o cascadă învolburată,
Se zdrobesc de razele luminii,
De rimele din versuri,
Se risipesc de-asupra sorţii mele
Mereu tot mai grea şi tot mai zbuciumată...

Dar umbrele tăcerii sunt migratoare în stoluri
Spre ţări îndepărtate pe care mi le apropii...
Numai iluziile-mi mângâie tristeţea
Şi ale vieţii goluri,
Bucurându-mi inima, luminându-mi ochii!

Umbrele tăcerii vin uneori să dea zbor fanteziei
Prin oglinzi tăcute – să-mi opresc căderea
Sorţii mele triste: bucuriei,
Dragostei, iubirii, visului
Şi numai nu – durerea...

Umbrele tăcerii–mi umplu viaţa toată –
Ele-mi umbresc Planeta şi-ncă-al meu dur destin,
Dar una-mi este Steaua din cer, îndepărtată:
Din umbrele tăcerii astăzi doar Ei mă-nchin!

Ca valurile-n larg de mare...

Te-ai dus, te-ai dus din anii mei,
Cea mai dulce dintre femei,
Te-ai dus, spre iad sau paradis,
„La revedere!” nu mi-ai zis.

Ți-e rău, ți-e bine, nu mai ştiu,
Nu te-ntreba de-s mort, de-s viu,
Luat-ai tot de la-nceput,
Al nostru-ai sfărâmat trecut.

Prin ani, de mână amândoi,
Prin viscole-am trecut şi ploi...
Ai devenit un ghem de nervi
Nu mă mai vezi, nu mă observi.

Va trece viața ca un vânt
Precum trec toate pe pământ,
De nimeni însă niciodată
Nu vei fi-aşa zeificată.

Când împreună noi am fost
Doar acel timp avuse-un rost,
Erai atunci, sub crengi de tei,
Cea mai iubită dintre femei!

Şi undeva, într-un târziu,
Vei căuta ca-ntr-un pustiu
Acea tăcere-nfiorată
Ce ne umpluse altădată.

Cine în vis dă cu piciorul,
Ca pasărea-i ce-şi uită zborul,
Dispare pe undele-n uitare
Ca valurile-n larg de mare…

Dragoste și ură

Te-am învățat cum să iubeşti –
Poveste de când lumea – veche !
Femeie – toate le-mplineşti
Când eşti bărbatului pereche!

A fost s-avem norocu-n doi
De-a ne scălda în fericire...
Sorocul s-a topit apoi –
Te-ai dus în lume, ca-n neştire...

La două vieți, când nu doreşti –
Nu poți să le cunoşti secretul:
Te-am învățat cum să iubeşti
Şi m-ai urât de tot... cu-ncetul!

Cadavre vii la o policlinică

Stă la rând bătrânețea,
Cerşind sănătate la policlinică:
O bătrână împovărată de ani
Cu dinți găunoşi,
Cu fața păroasă, brăzdată de riduri,
Se ceartă cu cineva stând la coadă,
Cerându-se prima la doctorul Knut,
Explicând c-a fost în trecut
Al legii scut –
Grefieră la judecată!
O alta şi mai gheboasă, cu ponosite veşminte,
Declară c-a fost ibovnica lui Kotovski... damă de consumație
Ca şi fiica ei, la Barul comuniştilor din Parlament –
De-atâta ea cere să fie servită urgent!
Un domn *băşinos*, cu toiagul în mână,
La toți, tot aici le-aminteşte
C-a fost părnăiaş
Cu-autoritate interlopă-n oraş!
Cere acum respect şi dreptate –
Să i se dea cât mai multă sănătate!
... Bătrânii stau la coadă şi se ceartă
Amintindu-şi reciproc propria soartă:
Ce merite are, respectiv, fiecare,
(în timp ce dinspre cimitir
se-aud marşuri funebre –
tot mai des, tot mai tare!)
Programul policlinicii mi i-a rânduit
până la sfârşit
pe toți aceşti improvizați martiri,
Dar ei tot mai plutesc
Pe valul păgubos de amintiri:
Că unul a fost hoț ca şi toți miniştrii,
Alta – contabilă, a treia artistă-harpistă,
A patra – în mantie de judecătoreasă,

Al cincilea – mituer, aproape de popor –
Pentru dreptate a fost procuror!
Al şaselea – cartofor –bussnesman, al şaptelea – laş,
Director de vamă, adică... oficial – pungaş!
A opta e-o femeie cinstită,muncitoare,mămică iubită,
A noua Doamnă, tot respectul de la noi
O viaţă a fost măturătoare de gunoi,
Al zecelea – un medic demult pensionat
Dar stă şi el la coadă
Cere din nou să fie testat
Să-şi poată – aminti de doctorat
Cum pe mulţi în mormânt i-a băgat...
... Toţi stând la coadă
Cer aer proaspăt!
Apoi, cumineţei, aici adunaţi, toţi prezenţi,
Tot mai bătrâni, plini de boli,
Şi de-amintiri ticăloase, perseverenţi,
Încep să plece, să plece-n delir
Spre poarta străveche din cimitir...
... Uneori şi bătrâneţea (ca la aceştea!)
Pare-a fi o molimă haină
Ce nu poate fi stârpită
Nici de la rădăcină...

Odă pentru scriitorii mediocri

Avem o soartă în scădere
Şi-ncă-o dorință de a scrie
Făr' de talent, volume grele,
Noi, scriitorii mediocri.

Da, ni-i soarta cam incertă,
Făr" de lumină şi culoare:
Muncim, creăm în miez de noapte
Ca scriitorii serioşi...

Creația-i o maladie
Ce nu mai are leac pe lume –
Scrim multă proză, poezie –
Noi, scriitorii mediocri!

Astfel m-am pomenit şi eu
Să zac pe un minuscul soclu,
La coadă stau spre-un mauzoleu,
Eu, scriitorul mediocru!

Poate cândva, un pui de geniu
Îmi va găsi în testament
Firul nisipului de aur
Ascuns puținului talent.

Aşa e soarta cu dreptate:
Nu-s geniu, sunt un muritor!
O-ntâmplătoare simplitate,
Un mediocru scriitor!

Dar am o mică-ndreptățire –
Eu ştiu că viața-mi e-ncă vie
Şi-s înzestrat c-o slăbiciune:
De-a nu tăcea! Ci doar – de-a scrie!

Când ești trădat de-ai tăi...

Amară este rana, sângerândă,
Când nu te-ascunzi de oamenii cei răi,
Când mișelește ești lovit din spate,
Și-i dureros să-i simți că sunt ai tăi!

Simțit-am azi trădarea furibundă:
Nu te fereşti, nu-i ştii de nătărăi,
Ei la iubirea ta n-au să răspundă –
Sunt pupcurişti, şi-i trist că sunt ai tăi...

De s-a ştirbit un paloş într-o luptă
De ai scăpat un scut la anii grei –
Devii ostatec, viața ta e ruptă –
Şi ce păcat când eşti trădat de-ai tăi!

Așa e viața – de când lumea – tristă,
Cu rănile, cu bucuria ei,
Când nu poți fi o fire optimistă,
Când peste tot tu eşti trădat de-ai tăi...

Cădere de pe Lună

În luna iulie,
Te copleșește-o dorință:
Să deschizi telescopul romantic
Al sufletului,
Să cauți galaxiile astrale
Spre care să-ți porți, melancolia,
Existența,
Gândind la anii ce se tot
risipesc fără de oprire…
În singurătatea ce te orbește
Trec înșiruiți meteoriții,
Pierzându-se în beznele uitării,
Tu – rămânând cu dorința nevinovată
De-a te ascunde
În oglinda tăcerii!
Unde-i cel vis să se izbândească
Prin telescopul trecutului –
Spre viitor?
Trecem în starea imponderabilității
În care ajungem pe lună
Ce nu mai constituie
Un secret pentru noi
Și un fluture rătăcit printre
Florile nocturne din largul câmpiei,
În miez de vară,
Câmpie rămasă ostatecă
În mrejele fascinante ale Lunii…
Poate fi aceasta o cădere din Lună,
O cădere imaginară
În ochiul pitecantropului
Pentru-a iubi mai mult
Mărul dulce al Pământului?

Scut pentru frumusețe

Îi fi tu regina
Din iureşul vremii –
Curată-nălțare
Și dor pân' la os?
Tu fii preacurată
Și dulce scânteie
Cu stele-n sclipire
Pe-un cer luminos!
Eu cred că frumosul
E-a noastră salvare:
Salva-ne-va Țara.
Cea Patrie-n dor,
Chemându-ne-acasă,
Să fim împreună –
Aceiaşi suflare,
Acelaşi popor!

Părinți ostatici

Timpuri grele, văduvite
Ne luptăm parcă cu zbirii...
Iar cocorii noştri-n stoluri
Se-nfrățesc doar cu străinii.

Au plecat, ajunşi acolo
Ei ne uită. Cronologici –
Şi-amintеasc doar cu ocazii
De noi, primii, biologici...

Noi, părinții lor, ostateci
Am rămas trăind durerea...
Căci, ne năvălesc străinii,
Furând Doina şi averea...

La străini le placea-aicea,
Construiesc deja castele
Şi cu banul lor habotnic
Înmulțesc mereu lichele.

Vom pleca în stoluri triste
Lăcrimând , spre cimitire,
Din morminte optimiste
Vom tot plânge-o amintire.

Nu-ntrebați de-a noastră soartă
Tot mahmuri şi singuratici –
La averi vă este gândul
Şi uitați de noi, ostateci!

Din înălțimi astrale

Învățătorului meu Alexei Andoni

Din înălțimile astrale,
Căderea stelei în rotire
Dă strălucire urmei tale
Rămas-aici ca o iubire.

Zidită-n propria-ți lucrare,
Ce dăinui-va ani de-a rândul,
Cât lângă noi în fremătare
Vor fi şi codrii, şi pământul.

Şi-n tot ce-i zbor şi e cetate
Noi punem dragoste fierbinte.
Şi-al inimilor clopot bate,
De tine aducând aminte...

Bătrânețea

Mocnesc făclii în candelabre,
Tăcerea cade pe oglinzi,
Ecoul vechilor palavre
Atârnă-n ceasuri de pe grinzi.

Daly, demult e-n veşnicie!
Stănescu, Preda au plecat...
În proza lor, în poezie
Ei bătrânețea mi-au lăsat

În anii mei de la răscruce
Privesc contemporani cum pleacă
Şi-n stele orizontul urce
Personalitățile de marcă!

Iar eu, mocnesc într-o tăcere
Cu bătrânețele în față,
Singurătatea mea stingheră
Şi lipsă de-un amic de viață.

La bătrânețe omul moare
Ca o şuviță stinsă-n soarte
În lipsă de comunicare
Abil cu-a lui singurătate.

„ROMAN” EPISTOLAR

1. Scrisoare unei domnișoare...

Tu ai doar 20 de ani în floare
Eu am 60 neîmpliniți,
Da-n lumea asta-n zbuciumare
Suntem la fel de hărțuiți.

Vreau tinerețea ta duioasă,
Cu ea prin ani să mă-nsoțesc,
Să ştiu c-o lume-ți e geloasă,
Cu dragoste să-ți răsplătesc.

Vai, ce urâtă-i bătrânețea –
Cât voi trăi, n-aş vrea s-o ştiu,
Tu, lăstărel de tinerețe –
Fie-mi alături – tot mai viu!

De ani brăzdat îmi este chipul
Căci nu mai sunt demult flăcău;
Dar ani şi ani îmi vin cu schimbul
Şi mă tot sting, şi-mi pare rău...

Doar îți visezi iubitul care
O fi departe, încă nu-i...
Acceptă-a mea însingurare,
Un dulce DA! Numai să spui!

Vreau îndrăzneala mea să-ți fie
Un gând frumos, de început,
Dar, rece, eşti streină mie
Şi dorul meu mi-l văd pierdut...

Doar lângă tine îmi văd viața
De azi, de mâine, de oricând,
Fii pentru mine dimineața
Cu primul soare pe pământ!

Păstrează taina mea divină
Cât mai am zile de trăit:
Fii steau mea purtând lumină
Spre-al meu destin. Spre-al meu sfârşit!

2. Răspunsul domnișoarei

Încerc să vă răspund, Maiestre,
Sublimul, văd, că vi-l doriți:
Să mă aveți pe mine-alături,
La cimitir să nu gândiți,

Când el vă cheamă-n perspectivă
Doriți ca eu să mă jertfesc...
Frumoasă sunt şi-s atractivă
Ca să iubesc, ca să iubesc!

Înțelepciune, sfaturi bune
Doriți să-mi dați pe viitor,
De ele poate am nevoie
Şi eu, ca simplu muritor...

Dar viața asta-şi toarce crugul
Necontenit şi bine-o ştim
Şi nu-i normal când se încurcă
Un veac cu altu-n țintirim!

Tinerețea este una,
Cu bătrânețea nu-i la fel...
Eu trebuie s-ajung mămică
Iar tu, Maiestre, eşti bunel!

Nu mă ruga să-mi schimb planeta
De vreai cu mine-ntinerit –
Eu râd, mă plimb cu bicicleta –
Tu-mbătrâneşte... fericit!

Săteanului meu

Memoriei vărului Ştefan Druță

Și gospodar și înțelept,
Și-n toate Om de Omenei,
Tu dragoste-ai purtat în piept,
Și ai dat totul la copii.

În toate meşter tu ai fost
Și Viața ți-a fost pururi dragă
Din toate ți-ai făcut un rost
Ca lumea să te înțeleagă.

Că suntem mândri moldoveni,
Cu drag ai educat copiii,
Stimat, iubit de consăteni –
Rămas-ai amintire vie...

Simțim şi astăzi că ne eşti
Oricând acelaşi, plin de viață,
Tu – fiind primul din Ineşti
La sfinte munci de dimineață...

Deşi-ai plecat azi dintre noi,
Te-ai înălțat spre bolți-albastre,
Dar chiar şi-n lumea de apoi –
Eşti viu în inimile noastre!

Eu am a mea biografie...

Nu-i o sfidare că trăiesc,
Dar viața-mi nu-i doar bucurie –
Prefer destinul omenesc –
Eu am a mea biografie !

Copiii mei au prins un zbor
Pe strămoşeasca mea câmpie,
Ei steaua-mi duc spre viitor –
Îmi duc a mea biografie !

Cine-i perfect sub a lui stea? –
Să-mi spună fără preget mie...
Eu n-o să-mi schimb viața mea –
Eu am a mea biografie !

Mai fericită, mai de preț,
Nici mai cu moț – să-mi placă mie –
Nici cu onor, nici cu dispreț,
Eu am a mea biografie...

Aşa mi-a dat-o Cel de Sus –
S-o port în veac cu bucurie:
E-o cruce care-o am de dus –
Asta-i a mea biografie !

Morți bociți la telefon...

Ce triste vremi sunt în cetate
Când nea Petrică, nea Ion
S-au petrecut în a lor moarte
Şi... îi bocim la telefon.

Suntem plecați de-acasă-n masă
La Tel-Aviv sau Washington..
Şi când ne mor apropiații
Noi îi bocim... la telefon!

Iar unii dintre noi, e culmea!
(Ei sunt acasă-n capitală!)
Şi nu-şi petrec ca toată lumea
Nici pe-a lor tată, pe-a lor mamă –

C-o floare-n loc de cruce sfântă...
Nici scuze n-au, nici dau de ştire!
Şi îi petrec cu a lor tângă...
Prin telefon... spre cimitire!

Hai, fraților, vânați speranțe
Îmbogățiți-vă din mers...
Iar morții? Doar nu stau pe laițe...
Singuri – se duc spre univers!

Iar dacă-n ora cea târzie
Aflați de Petrea şi Ion
Că au plecat din astă glie
Ei sunt bociți...la telefon!

Ştiu, morții n-au să vă asculte...
Când îi veți petrece sub amvon
La Dumnezeu de-avem o moarte,
Noi ne-o bocim prin...telefon!?

***

Mor fluturii cu visele lor în noapte,
Pe aripile frânte obosesc gândurile către tine,
Orologiul defectat în colțul împăiengenit
Toarnă-n cupa timpului întrebări provocatoare.
Plâng – copilandrii ce se vor naşte mâine
În locul generațiilor plecate-n nemurire...
Iar fluturii în zborul lor efemer,
Aidoma păsărilor negre,
Continuă să moară în zbor
Căzând în valuri precum frunzele...
Înnoată toamna în auritul ei veşmânt
Poleit de soarele îmbărbătat de optimismul săracilor.
Doar tu eşti eternă
În tristețea oglinzilor mele...

Din ciclul „Salcâmul galben”

Noapte înstelată la Beșalma

Copacul singuratic
Cinci mere doar avea...
Negara-n vals şăgalnic,
Stepanca o-admira!

Cu miros de cicoare
Bugeacul mă chema:
Un mândru sat sub Soare
Tu, kâz de Başalma...

Aveam chiar o dorință:
Ca viața să rămână
Mereu în tinerețe
Pe dragoste stăpână.

Tu mă chemai, Stepanca,
Să stau în lumea ta
Să-nveşnicim livada
Cu meri de Beşalma!

Eu, voi veni la tine
De peste țări şi mări,
În lumea ta senină,
Sub înfloriții meri.

Iar pomul singuratic –
L-om dărui cuiva...
Ca lângă el, lunatic,
Să-ți cheme dragostea...

Stepanca, hei, copacul –
Nicicând nu-l voi uita:
Cu stele mari pe ramuri
În sat, la Beşalma!

Salcâmu-n floare la Comrat

La anii mei – vrui ca să te fac mireasă,
Dar rudele mi-au tot citit ...morală!
Eu am un centenar de ani – nu-mi pasă,
Iar tu adolescentă – domnişoară...

Tu mă iubeşti cu patimă, credință!
Şi eu nutresc acelaşi sentiment:
De ce s-ar crede că-i o umilință?
Şi-s amplasat la rangul de... dement!

Azi eu doresc s-anunț la toată lumea
Că te iubesc şi vreau să-mi fii soție:
Eu şi-n mormânt rosti-voi al tău nume,
Chemarea ta – eternă-o să mă-nvie!

Când la Comrat salcâmu-a da în floare
Şi veacuri vor pleca în infinit –
Lumea va şti că am avut o floare
Cu dorul găgăuz neâmplinit!

Şi toamnele fantastice pluti-vor
Spre iarna aprigă,spre-o verde primăvară...
Şi alte-ndrăgostite iar veni-vor
Trăind o dragoste respinsă... cu ocară.

Ochii tăi – tăciune de Bugeak –
Speranțe mari de dor și de lumină...
Sunt întristați toți nucii din Copceac –
Sub ei băiatul tău – n-o să mai vină!

Mamă – tu flăcăul ți-ai pierdut
Și l-ai plâns cu lacrimi de alean:
Pe-un meleag căzu, necunoscut,
Într-un-depărtat Afganistan!

Rușii l-au luat la bătălie
Și l-au dus – copilul să-ți omoare...
Struguri mari azi doar l-așteaptă-n vie
Și o fată tristă-n hora mare!

De pe-o cruce veche-n cimitir –
Un chip nostalgic te privește
O inimă de erou- martir
În sicriu de zinc nu ruginește!

Cine maică-o să-ți întoarcă fiul?
Cel ucis pe un pământ străin–
Neamul tău îndur-acuma chinul
A unei limbi furate prin destin...

Mamă găgăuză-a ta jale
Triste foi o-acoperă în veac...
Crede-n Steaua Domnului cel Mare,
Ce veghează dorul din Bugeac!

Ești ca toate mamele-n durere
Doar c-un vis spre zilele de mâine:
Vei avea un dor de mângâiere
Lângă noi, sub stelele române!.

Noapte la Congaz

Salcâmii galbeni luminau câmpia,
Strălucitoare stele coborau pe-un stog...
Și ochii tăi cântând o melodie
Îmi aminteau de cel nebun Van Gog.

Adolescența mea nevinovată
Mă îndemna cu vise spre extaz...
Și te-admiram romantica mea fată,
În noaptea autumnală de Congaz...

Tu, în bondița verde de mătasă,
Horeai ferice-n dansul găgăuz –
Înălțătoare, gingașă, mireasă –
Doreai a mele șoapte să le-auzi!

Să confruntăm ce poate fi în viață
La tot ce-i sfânt și dulce – să dăm glas...
Culoarea verde-n amintiri mă-nalță
Cu noaptea cea de toamnă la Congaz!

POLITICE

Noaptea Basarabiei

Răbdăm de-o viață ocupanții –
La Nord, la Sud ne stau streinii,
Distruse-s zeci de generații:
Streini pe veci ne sunt stăpânii!

La Secureni şi la Zatoca,
La Şabo, Cemaşir, Cartal –
Sub cizma slavă-i prins poporul
Şi mort e-al nostru ideal...

De ce atâta noapte-n țară
Avem pe cerul basarab?
Toată suflarea ni-i amară,
Ni-i sufletul înnegurat...

De ce ne pedepsesc vecinii
Să le fim sclavi, ne-ndreptățiți,
De ce-i hatârul Ukrainii
Ca să ne aibă răzleții?

De ce-ngrădită-mi este marea
Când plec senin din Chisinău?
De ce îmi controlezi, Ivanco,
Din moşi-stramoşi – pamântul meu?

De ce-ți găseşti îndreptățire
În tot ce ieri mi-ai ocupat?
De ce cu-atâta îndârjure
Dorerşti să fii justificat?

Retrage-te la tine-acasă,
Întoarce-mi Sud
Şi Nord,
Şi Mare!
Vecină-mi fii – prietenoasă
Dar nu vecină răpitoare!

Trei cântece de „Dragoste” pentru...

I. Rusia

Rusie! Tu dragă-mi eşti numai la tine-acasa,
Cu-ai tăi mesteceni, râuri, mări şi munți,
Cu-a tale mănăstiri , fete frumoase!
Cu bălălăici, bâline, cu-oameni culți!

Rusie, tu, plină oricând de glorii:
La Kulicovo, lacul Ciud, la Stalingrad,
Borodino... şi alte mari victorii
Cu ele tu –
Integritatea ți-ai păstrat!

Fet şi Esenin ți-au cântat destinul
Tolstoi şi Dostoievski -n lume slava-ți cresc,
Cu Mendeleev, Cehov, tu atingi sublimul –
Feciorii tăi în veci te proslăvesc!

Rusie, tară mândră, necuprinsă
Între hotarele ce le-ai avut dintâi,
Dar te-ai lățit spre spații nepermise
Precum a juruit cel Petru-ntâi!

Întoarce-te, Rusie, la vechile hotare!
Recucereşte-ți stima,
Respectu-ntregii lumi –
Desjugă teritorii şi popoare
Şi renovează-ți faima ta cu-nțelepciuni!

Ne lasă cu Turghenev, Soljenițîn
Sa respirăm lumina libertății,
Cu decembriştii,peredvijnici, cu artistul Vițân...
Cu tricolorul tău şi crucea Demnității!

Rusie, da-mi putere să-ți spulber agonia
Să vreau a fi frate cu iacutul şi neneţul –
Frăția actuală ce-i impusă –
Na-re nimic cu –ţara-mi, România –
Baschir, tatar, calmuc să-mi pună prețul?..

Sunt eu pe-acest pământ şi mândru sunt,
Frăția ta m-apropie de moarte –
De două secolei, Rusie-mi sapi mormânt,
De frații mei adevărați de-a mă desparte...

II. Germania

Se spune că, odată-n pâcla vremii,
Pe malul Rinului – un popor civilizat
Din Dacia, şi Doice în ghirlanda stemii
Din landuri mici –
Unul puternic s-a creat!

Cultură ai acumulat,o, Țară Mondială!
Cu Haine şi cu Gheothe, Beethoven...
Cu-o disciplină-a nației, totală,
Dar si cu-atac de gaze
Pe câmpia Kompien...

Germanie, tu ai față de mine-o datorie:
Repară neghiobia
Comisă-n ani de fiul tău,
Reîntregeşte-mi Ţara – România –
Ce-a dezbinat-o Ribbentrop prin pactul sau!

Avem si noi mândrie, națiune
Cu demnitatea unui mic, dar brav popor –
Doar tu, cu-a ta străveche-ntelepciune
Şterge-ți ruşinea
Față de neamul meu, multrăbdător!

III. Ukraina

Vecine drag, cu Țara-nsăilată
De frații slavi la est, la asfintit,
Cu-alte moşii din preajmă-adăugată –
Tu azi Putere-n Europa-i te-ai trezit!

Şevcenco de-ar trăi – ne-ar face parte –
El, cel iobag, atât de osândit,
Cu suflet sincer, doar pentru dreptate –
Nicicând, în veci el nu ne-ar fi-umilit!

Ai smoc tăiat – cunună pe chelie,
Simbol – ai pâinea de secară şi slănina –
(Al meu e mămăliga-n dulcea Românie!)
De ce-mi ukrainizezi tu codrul şi colina?

La Cernăuți, Cetatea Albă, la Chilia,
La Herța, Ismail, la Reni, Arciz
Tu lichidezi cu sânge România,
Ai brațul hulpav, ochii ți-s avizi!

Fi-i demnă la hotare, dragă Ukrainã –
Te vom stima – o lume o să ştie!
Mereu ukrainizezi a mea grădină
Nu respectat-ai niciodată
Românească mea moşie!

Petru Movilă-al nostru
Purtând Celui de Sus harul,
Noi ți l-am dat – el ți-a adus lumină!
Te miruie-acum, cântând Sofia Rotaru
Când Bucovina ei – de ea-i străină!

Pe Insula Şerpilor ai pus piciorul,
Drapelul tău îl naltă
Marele poet pe nume Ivan Draci,
Dar nouă de Hotin şi Secureni ne este dorul
Şi de Cetatea Albă-n care calci!

Fii soră dreaptă – nu ne fi duşmană
Şi hrăpăreață, tu – să nu mai cerci
Moşia noastră este suverană
Lăsată de la Ştefan pentru veci!

Martirului Vasile Vâșcu

Păşind prin ploi şi vânturi grele,
Trădat din stânga şi din dreapta
De „patrioți” şi de lichele –
Păstrat-ai verticalitatea!

Dârzenia pentru neam şi frate –
Spre Moldovence, Moldoveni!
C-un Manifest de Demnitate
Tu ne-ai chemat să fim mai demni!

Ai tăi, lachei de la Putere,
Ironici ni te-au urmărit...
S-au bucurat de- a ta durere
Şi te-au trădat, te-au umilit!

Dar tu – cu inimă română,
Trădarea lor ai înfruntat...
Iar azi – acea progenitură –
Mai vrea la tron, neruşinat...

Urzupătorii, fără minte,
Se cred, dar falşi, şi ei martiri:
Azi demolează vechi morminte
Şi calcă legile-n Psaltiri...

Ție, acel om de-nțelepciune,
Loc în istorie-ți urzesc –
Rămâi martiru-n nemurire
Pentru tot neamul românesc!

Nemuritoare-i România!

Suntem un neam, noi, plin de glorii!
Şi-n pierderi ne-am păstrat moşia!
De-a lungul bravelor istorii –
Nemuritoare-i România!

Chiar la Paris ori la Viena –
Ţigani ce ne ştirbesc mândria,
Hoţind Madridul sau Atena –
Nemuritoare-i România!

Basarabul, găgăuzul poate –
Şi-au dus prin lume sărăcia...
Acasă-i mai întâi de toate –
Nemuritoare-i România!

Neghină multă şi gunoaie,
Şi-ades ne dă de gol prostia...
Românul nostru nu se-ndoaie –
Nemuritoare-i România!

Sunt potlogari de-ai noştri-n speţă...
SUA– grăsani... Pedofilia!..
De furturi turci-o să-i dezveţe –
Nmeuritoare-i România!

Chiar de nu-mi plac de loc ortacii –
Escroci – li-i mare nebunia!
Eu ştiu că nu ei sunt poporul –
Nemuritoare-i România!

Avem Brâncuşi,Cioran, Enescu...
De care-o lume-ntreagă ştie –
Chiar de-am avut pe-un Ceauşescu –
Nemuritoare-i România !

În lume toți avem păcate –
Mulți rătăcesc acum câmpia ...
Pe Hitler l-au avut germanii !
Nemuritoare-i România!

Și frații mari –cu bețivanii
Își compromit maica – Rusie!
Chinezii își au narcomani...
Nemuritoare-i România!

Ukrainenii- slăninarii –
Armeni, arabii – cu-arăbia,
Pieriți, voi, terorişti ai lumii –
Nemuritoare-i România!

Bandiți – latino-americani...
Pământu-acoperind stihia!
Englezii cu-a lor, huligani...
Nemuritoare-i România!

... Azi toți se-nchină Țării sale
Sfânt ni-i drapelul , sfântă-i glia!
Eu mă mândresc – român mă cheamă –
Nemuritoare-i România!

Pentru oricare neam din lume
Poporu-nseamnă OMENIA !
Să ne mândruim cu-al nostrul nume –
Nemuritoare-i România!

Reqviem pentru cadavre politice

Ne-am ales şi avem deputaţi!
Viaţă dulce-am visat că ne-or face,
Slugile noastre, ai noştri argaţi –
Vai! Salvarea de la noi se-ntoarce!

Trâmbiţa-t-au mereu la tribune,
Şi în Piaţă alăturea de noi,
Dar...curajul lor n-a fost să ne-adune,
Azi e trist şi miroase-a război!

Anii pleacă – douăzeci şi mai bine...
Ei ştiu-tu-ne, au numai de proşti?
Ascultat-tu-i-am cum se cuvine,
Suntem astăzi supusele oşti...

Unde-i Valeriu, unde-i azi Iura –
Stau gheboşiţi azi sub frazele goale
Şi legile-n Ţară lucrează aiurea,
Şi Tricolorul uşor de prăvale!

Sunt duşi prin Americi, plecaţi spre Germanii
Şi doar România acasă de-i plânge
Şi noi, pe-astă vatră, rămânem, sărmanii,
Cu inima frântă, cu frica în sânge...

Speranţa acuma , ne este pustie,
E risipită, e stinsă-aşteptarea,
Figuri ghiftuite plesnind de mândrie
Pe rănile noastre tot picură sarea...

Cadavre politice mişună-n Piaţă
Iar Ştefan îi rabdă când vin cu buchete,
Crispaţi în iubire, cu Domnul în faţă –
Urmaşii se cred – ei, cu fapte nedrepte!

Iar sărăcia ne-ngroapă, ne paşte,
Când Europa e darnică Doamnă,
Care din milă – ne mai cunoaşte,
Care din milă – ne mai dă de pomană?!.

Drum stropit cu lacrimi de… pelican

La Ismail, spre gurile Dunării,
De la Vilcov şi până la Chilia, nestingheriți
De înălțimea cerului –
Plâng în stoluri pelicanii!
Cuiburile lor sunt zmulse de valuri
Și răvășite peste stufării și imensitățile mării
Spre Insula Șerpilor, plină de jale…
Vânt rece dinspre Moscova şi Kiev
Le-au înstrăinat vatra, neamul, cântecul,
Zborul lor nu mai are odihnă, doar zbucium.
Din înălțimea zborului lor
Peste Liman, peste Cetatea Albă
Peste Lacul Kitai, Ialpug, până la Reni
Se-aude hohotind ploaia
De lacrimi a păsărilor româneşti!
Străinii din Arciz, Tuzla, Sarata, Bolgrad, Șabo ,Tatarbunar…
Le interzic pelicanilor şi altor păsări
Să-şi plângă dorul de pământul natal
Decât numai în zbor,
Să nu ajungă toate lacrimile pe pământ,
La oamenii care-I iubesc cu adevărat…
Câmpia Basarabiei din preajma Mării Negre
E-nstrăinată, încătuşată şi pângărită cu bună ştiință,
Neamul românesc de aici este stârpit cu neruşinare,
Și-aici “fraţii” ukraineni procedează aşijderi
Precum o fac în Țara Fagilor!
Plânge cerul după graiul românesc!
Și tuturor muscalilor-lipoveni-ukraineni
Găgăuzi, bulgari –
Le este-n cot de plânsul pelicanilor!
O, voi păsări ale neamului meu, voi pelicanilor –
De când vi se usucă lacrimile-n zbor?
De ce este incolor cântecul, de ce este ne-auzit bocetul vostru,
De ce suntem nevoiți să tăcem, să îndurăm

Până şi această durere ciudată
Din Sudul Basarabiei noastre?
Dar mai sus, hăt mai sus –
O fi existând cu adevărat
Ea, Basarabia?!

Aveți mândrie, moldoveni!

Declinul soartei ne-nfioară –
Dar nu pe noi, neam de săteni...
Nici un duşman nu ne doboară –
Aveți mândrie, moldoveni!

Cetățile de ni-s furate
Şi separați de transnistreni –
Moscovă, Kiev – de eşti frate –
Întoarce-ni-i la moldoveni!

Destul atâta umilință!
Suntem nemuritori în vremi
C-avem o Țară şi-o credință
Cu România, moldoveni!

Străinii ne ironizează
Ne înjosesc ca cetățeni,
Dar noi avem o minte trează –
Suntem românii-moldoveni!

Drapelul nostru-i tricolorul,
Istoria-i glorie de-oşteni –
Ştefal cel Mare şi poporul
Cheamă : Unire , moldoveni!

Destul cât am dormit ca-n noapte,
Răpuşi de slavii cei vicleni,
Ne-aflăm pe viață şi pe moarte,
Dar, fruntea sus, dragi moldoveni!

Atât cât lumea şi pământul
Există de la corinteni –
Al nostru este jurământul:
Oricând – Unire, moldoveni!

Infinitul umilințelor noastre

Soarta neamului meu e scrisă
În zodia umilințelor de secole –
Oceanul Planetar nu mai cunoaşte un asemenea destin!
Stele pe cer încă strălucitoare noaptea
Ori cele cu razele stinse demult,
Abia descoperite ieri de astronomi
Cu telescoape modern instalate
În cetățile ruinate ale strămoşilor mei –
N-au mai văzut un asemenea dezastru moral!
Graiul incrustat pe pietrele funerare,
Mucegăite de vreme,
Trădează urmele odiosului pact Ribbentrop-Molotov –
Si-acesta ne impune în mod criminal
Să mai existăm în umilință!
Insula Şerpilor, Cetățile Carpaților –
Fără Bucovina de Nord, fără ținutul Herța,
Fără valurile însângerate ale Mării Negre,
Fără Transnistria furată, ocupată de cazacii ruşi,
Dezbrăcată de grai,
Batjocorită, rusificată –
Toate sunt puse jertfă zile şi nopți,
Secole la rând – pe altarul UMILINȚELOR!
Ceastuştele şi gopacurile smintite de votcă,
Şi generalissimusul Suvorov cu guroiul căscat de balaur, călare,
Care nu ne slăbeşte din ochi
Cu sabia ridicată de-asupra bătrânului Nistru:
Ce realitate rusească, sinistră!
Amenințător – Suvorov ne-aminteşte să nu uităm nici o clipă,
Fără nici o schimbare – că existăm pe plaiul UMILINȚELOR!
La noi acasă NACEALNICII nu ne doresc limba țării,
Ne pângăresc tradiția şi ne haşurează hărți idioate
Care ne neagă istoria,
Ne mai scriu, împreună cu cozile de topor, cărți păgâneşti
În care ne murdăresc identitatea şi respirația –
Ei sunt aici stăpâni de la începutul

Tuturor UMILINȚELOR NOASTRE!
Pe mormintele părinților mei
Aceştea-şi înalță palate,
Slavii îşi întind piste pentru aeroplane de luptă –
Nici ziua nici noaptea să nu avem liniște,
Să nu putem auzi glasul preotului,
Şi-acesta acum – mult subțiat!
Pe-aici Hitler şi Stalin ne-au împuțit pământul
Cu mormintele lor –
Strănepoții lui Heghel, Haine, Bethoven şi a lui Kant
Strănepoții lui Dostoievski,
(care-a spus întocmai despre poporul său rus:
"Pe cât va exista Ivan, el totdeauna va ține degetul pe trăgaci!")
Şi ale bărbosului Tolstoi, renumitului Cehov…
S-au spulberat în pământul meu strămoşesc!
Cine va vindeca rănile sângerânde
Ale UMILINȚEI NOASTRE DE SECOLE ? CINE?
Cred că nici Bunul Dumnezeu nu ştie
Când aud cum pe-aici se cântă CATIUŞA
Şi se dansează HOPACUL şi CAZACIOCUL…
Eu strig şi întreb
Dar întrebarea mea rămâne în aer,
Neamurile lui "tătuca" Stalin
Şi-au construit peste capetele mele
Încă o cetate peste suferințele mele,
Peste umilințele mele…
Sunt fiul acestui pământ
De la naştere şi până în clipa în care scriu
Aceste pline de triste rânduri
Şi mai ştiu că "frații" n-au să-mi facă
Niciodată dreptate,
Dar la ora actuală, ştim:
Lumea nu se mai împacă cu UMILINȚA, cu NEDREPTATEA!
Deci am doar DREPTUL DE-A PLÂNGE!
Când mi-or lua şi acest drept
Voi aştepta doar mila,
Mila săracă şi târzie a lui Dumnezeu!

Parlamentari contemporani

Feciorii şi fiicele țăranilor de ieri,
Fii ai satelor noastre pierdute în ceață
Şi-n neagră mizerie –
Stau azi aburcați de noi în vârful puterii
Şi fac politică!
Fără a mai ocoli alte epitete de serviciu,
Aceştea (majoritatea!)
Sunt bandiții, escrocii, tâlharii, hoții, coțcarii,
Traficanții de implanturi şi ființe umane –
De toate categoriile din seminția palavragiilor,
Minciunoşilor, groşilor de obraz:
Acaparatori de proprietăți şi averi –
Demne de condițiile actualei puteri!
Ei au adus şi mai aduc
Satele noastre la pierzanie,
Provocând exodul continental! –
Ei, fiicele şi feciorii țăranilor de ieri!
Aceştea azi, împreună cu tot soiul de imopstori,
Lepădături şi cu mai mulți venetici
Au fondat Parlamentul național!
Ei seară de seară ne apar la ecrane,
Rostesc inepții, ne-aruncă slogane,
Ei, lupii ce păzesc oile, ne-nvață democrația!
Sărmanii se culcă cu grija poporului
Ca a doua zi să-l jupoaie de piele,
Să-l fure şi de „ajutoarele" Europei darnice...
Hoții în lege, nu-şi recunosc nicicând faptele .
Totul este legal şi fără explicații în plus
(Cu imunitatea parlamentară-n buzunar!)
Şi mişună-n maşinile de lux
Şi-şi înalță castelele,
Şi-şi înscriu odraslele la cele mai înalte
Şcoli selecte din Paris şi Londra
Să facă carte serioasă, nu glumă!

Vai ce dulce ne zâmbesc ei serile de la ecrane,
Cerşindu-ne votul să-i alegem din nou la Treuca națională!
Se vor iar la putere
Trâmbițând către popor:
– E bine de tot !
(dar e numai binele lor!)
Din față – sunt îngeri,
Din spate – mişei!
Bine hrăniți, rumeni la față
Aceşti fii şi fiice, ieşiți mai ieri din satele noastre
Cu performanța în palmaresul țării –
Cea mai săracă acum din Europa!
Ei viitorul cel dulce, cu cinism neruşinat
Ni-l anunță în viață!
Hei, țăranule oropsit, ne-ncrezător în ziua de mâine –
Ai pe masa copiilor o bucată de pâine?
Această tristă realitate –
Feciorii şi fiicele din ale noastre sate
Au stabilit în a noastră cetate!

Plâng Troițele-n Bucovina...

Plâng Troițele de la răscruci de drumuri,
Pe toate dealurile pitoreşti,
Sub schilodite ziduri de cetate:
Și la Hotin, la Herța și Storojineț.
Curg lacrimi peste Bistrița, peste Siret,
La Prut curg și pe Nistru –
Toată Bucovina e o lacrimă
Curgând în valuri către Marea Neagră!
Ce aprigă şi jalnică realitate
Pe care ne-o dirijați cumplit,
Voi „frați" ukraineni de-atât amar de vreme!
Jalea Bucovinei udă fața Basarabiei
Care mai respiră greu sub cizma slavilor,
Iar voi, „frați" ukraineni,
Impuneți limba lui Taras să fie vorbită
Chiar și de toți grăjdarii Bucovinei:
Când veți răspunde pentru plânsul
Limbii române din Bucovina,
De ce plâng azi Troițele la toate răscrucile?
Dar este adevărul în Fața lui Dumnezeu...
Tu, academiciene Oles Goncear, plecat în eternitate,
Tu Pablo Zagrebelnâi şi tu frate poet – Ivan Draci –
De ce credeți că Troițele române plâng în Bucovina
Cu apă de ploaie?
Cum am putea rămâne prieteni şi frați
Dacă Bucovina continuați s-o furați?
Știți voi „fraților" că Țara Fagilor
Ar putea să se răzbune complit
Pentru toate lacrimile azi vărsate?

Părinții mei

E trist şi durut să vorbeşti despre părinți la trecut... De la înălțimea zilei de azi mă mai văd copil acasă, când bunii mei părinți erau la vârsta pe care o împlinesc acum. Mama era o femeie mică de statură, harnică, poră-itoare. Știa de toate să facă. Se pricepea în ale gospodăriei: scărmăna lâna, torcea, instala şi țesea la stative țoluri, veretce, rumbe, prosoape, ştia a coase la canava, în cruciulițe, diferite cusături pe care le aşeza pe peretele din casa mare. Mama ştia a murui pereții casei în diferite luturi: cu paie, cu pleavă, cu balegă, cu var, cu chinovar, apoi prispele şi deregii cu diferite vopsele, astfel ca pragul casei să fie estetic, frumos! Pregătea mâncare de toate zilele: borş cu varză, cu fasole, zeamă, supă, ciulama, tocană ...toate felurile de mâncăruri de post, precum şi bucate specifice de sărbători: răcitură, care la noi se mai numeşte răsol, meşniță, învârtite, plăcinte, turte dulci, ali-vancă, jambon, saltison, cârlani umpluți...

Toată grădina din jurul casei era prelucrată migălos de mama. Înaintea pragurilor casei sădea cu grijă clumbe de flori de țigăncuşe, astre, sacanade-le, matiole, gherghine, trandafiri, bujori şi toată această frumusețe se men-ținea în gospodăria noastră primăvara, vara şi toamna. Iar toamna..., cine

Ineşti, 8 mai 1973. Părinții mă petrec la armată

dacă nu ea ştia a conserva produsele pentru iarnă! Mama mai cunoştea rânduiala şi porăiala la nunţi, botezuri, cumătrii – să aranjeze o masă de sărbătoare pentru întreg satul! Aşa era mama mea! În sat i se zicea Vera lui Nică a lui Gheorghe a lui Andrei a Axintoaiei Druţă. Tata era cu cinci ani mai mare decât mama. Bărbat înalt, deştept, priceput la gospodărie. Ştia a prelucra via, a face vin gustos, ştia când se ară, când se boroneşte, când trebuie să se strângă roada. Dar cel mai mare talent al lui a fost cel de a lucra cu oamenii. Era un organizator foarte bun şi a condus locuitorii satului nostru peste 30 de ani. Diferite caractere, diferite cazuri de conflict. Şi nu i-a fost uşor să lucreze nacealnic (brigadir de colhoz!) în mijlocul sătenilor. Mai ales, pentru că era dintr-o familie cu mulţi copii, nevoiaşă. Dar le-a trecut destoinic pe toate. Întreaga viaţă a avut un mare regret, că soarta nu i-a oferit posibilitatea să înveţe carte. Războiul, aflarea în prizonierat la ruşi, foametea, deportările... Dar, acea brumă de carte pe care o avea (5 clase primare la români) i-a servit prilej să se considere un om priceput al timpului său. Ştia cum să vorbească cu oamenii, se pricepea în politica internă şi externă a statului, recitea deseori versurile lui Eminescu, Alecsandri, Ispirescu... Dar cel mai mare merit al lui a fost că a insistat tot timpul ca noi, copiii lui (sora Ana, fratele Ion şi eu), să învăţăm carte. A fost un crez al său ca feciorii şi fiica lui să devină oameni învăţaţi. Datorită lui, şi mama – care era semialfabetă – ne-a îndemnat să mergem la şcoli mari. Le sunt recunoscător părinţilor mei pentru îndemnul de a studia la Universitate. Lui tata în sat i se zicea Victor al lui Ion al lui Manolache Druţă. Deci, tata şi mama aveau acelaşi nume de familie –Druţă. Şi acelaşi patronimic. Buneii mei aveau acelaşi nume – Ion. Din acest motiv oficialităţile deseori le adresau părinţilor mei întrebări de prisos. Dar, în satul meu de baştină, Ineşti, exista o adevărată colonie de Druţeni, tocmai trei ramuri, care între ei nu erau neamuri. Se spunea că prin părţile noastre, în Valea Inului, prin veacul XVII, dinspre Iaşi au venit oameni să prelucreze pământurile. Primului gospodar de atunci i se spunea Lupu Druţă! Atât ştiau tata şi mama despre strămoşii lor. Iar toată istoria satului se păstrează sub mormintele din cimitirul vechi din fundătura satului. Mă trag dintr-o viţă de agricultori şi nicidecum de cărturari. Strămoşii mei nu au avut vreme, şi nici posibilitate, să lase o istorie scrisă. Ei au făurit-o prin cântece, doine, datini... Eu am început să scriu istoria satului meu din îndemnul părinţilor. Şi cât este de dureros că dânşii nu mai sunt demult în viaţă, ca să se convingă de acest lucru. Cât este de durut când vorbeşti despre părinţii proprii la timpul trecut... Dumnezeu să-i odihnească în pace! ***In memoriam.***

Din albumul familiei

De la stânga: mama Vera, Ala, Ana Druță şi soacra Zina Cozma, Ineşti 1979

**La părinți suntem trei:
Eu, sora Ana şi fratele Ion Druță**

Mama şi tata în tinerețe

Mama şi tata cu bunelul Nică

Cu fratele Ion

Mama şi tata la o petrecere

Despre Ion Iacob Cozma

Cea mai perfectă realizare a destinului e crearea frumosului, bunătății, cumsecădeniei şi capacitatea de a transmite aceste calități generațiilor viitoare. Profesor de vocație timp de peste 50 de ani la şcoala din Clocuşna, Ocnița, gospodăros, priceput, sfătuitor, omenos... aşa l-au cunoscut sătenii. Aşa a fost socrul meu, Ion Cozma, originar din satul Rudi... Durut este să vorbesc la timpul trecut. Ion Cozma a fost profesor de biologie, de chimie, de muncă, respectat de toată lumea. Stimat, venerat de prietenul credincios de o viață, profesoară şi ea, soția Zinaida. Comoara lui au fost cei scumpi: fiicele Ala şi Elvira, nepoatele Daniela, Veronica, Olivia şi strănepoata Cornelia-Adelina... Pe toți ne primea sub aripa prietenoasă, plină de căldură omenească; casa lui era locul unde totdeauna voiai s-ajungi, să nu te desparți de el niciodată... Era pictor înnăscut, cumpătat filosof. Până în ultima clipă a vieții (a decedat subit la 79 de ani) a lucrat la amenajarea muzeului „Emil Loteanu", din incinta şcolii! Şi-a făcut datoria de Om de omenie, deoarece numai prin fapte frumoase Omul îşi croieşte calea spre veşnicie, spre dragostea lui Dumnezeu! Când îl petreceam pe ultimul drum, am simțit că bogata Clocuşnă pentru o clipă a devenit mai săracă. Era o zi cu mult farmec al sfârşitului de septembrie. De dimineață a fost mult soare şi cer senin.

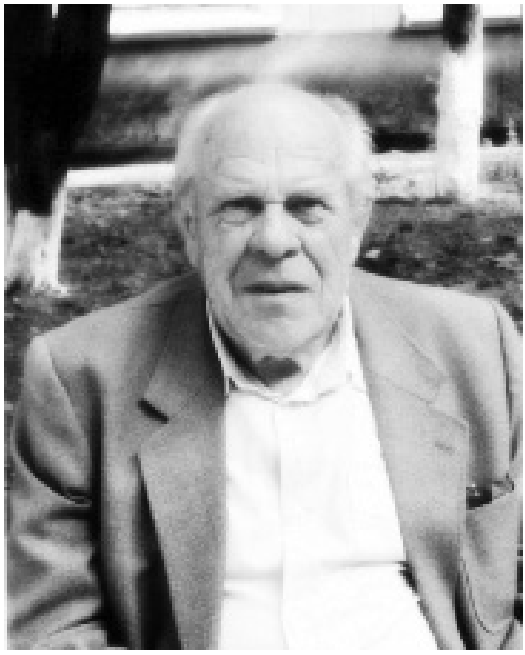

Socrul meu...

Când pleacă un om dintre noi, se zice că pe cer se aprinde o

stea pentru ca din infinitul universului să ne urmărească veşnicia. O viaţă de înţelept a trăit Ion Cozma. Elevii de ieri au ajuns deputaţi, miniştri, oameni de afaceri, muncitori, oameni simpli. În istoria unui sat acesta e un adevărat eroism! La Clocuşna nu există locuitor care să nu fi avut tangenţe cu el... Şi m-a durut că la petrecerea lui pe ultimul drum a venit puţină lume! Telefonul suna întruna comunicând îndureraţilor din familie, că cutare sau cutare e plecat, nu are timp să vină, e ocupat! Cât de ieftini suntem uneori la recunoştinţă! Satul are universul său, personalităţile sale şi dacă e să pornim de la spusele filosofului, acolo s-a născut veşnicia şi, pe care o veghează dragii noştri profesori. Cred că a venit vremea ca Primăriile comunelor, satelor de pe teritoriul Basarabiei să dispună de o Carte a memoriei, a onoarei, în care cetăţenii cu merite să fie înscrişi pentru istorie că şi-au adus contribuţia la crearea fondului intelectual al naţiunii; personalităţi care prin munca lor, de învăţători, profesori, medici, agricultori, merită să li se înscrie numele cu litere de aur. Aceşti oameni simpli, la prima vedere, uneori fac cu mult mai mult decât un preşedinte de ţară! Satul Clocuşna are tot dreptul, împreună cu marele Emil Loteanu, să îl înscrie în Cartea memoriei şi pe Ion Cozma. Sunt convins că propunerea mea nu o va contesta nici un clocuşnean... Ion Cozma a trăit simplu, modest, nu a căutat lauri, distincţii... Deseori comemorăm oameni cunoscuţi de lume: scriitori, politicieni, pictori, artişti... şi rareori conştientizăm că alături de noi există persoane care prin jertfire şi străduinţă şi-au sacrificat viaţa pentru a ne face oameni de omenie. Azi, prin satele noastre sunt mulţi profesori bolnavi, plini de suferinţe, daţi uitării, care au nevoie de atenţie din partea statului, din partea noastră, dar de mult ne-am vânturat prin lume, şi veşnic nu dispunem de timp să-i mai vizităm, să ne interesăm de ei. Devenind mai săraci ca păsările, ale căror rânduri se răresc, suntem datori să nu-l uităm pe Ion Cozma – Omul de Omenie, pentru a-i pomeni numele în eternitate. Când corpul neînsufleţit era coborât în mormânt, ca printr-o minune dumnezeiască a început să plouă. Clocuşna era în doliu..

Doliu la Clocușna

Memoriei lui Ion Iacob Cozma

S-a stins făclia unui gospodar,
Și plânge-amiaza-n toamna roditoare,
Clocușna e în doliu și amar –
I-i stinsă steaua călăuzitoare!

Septembrie cu frunzele-aurind,
La Rudi, acasă-un clopot e în tângă:
Un înțelept ca ramul fremătând
Pornit-a veșnicia să și-o strângă.

Cu simpla-i omenie făr' de preț
Clocușna i-a adus doar prețuire
Și plânge-n susur gingaș Racovăț
Căci cinstea l-a avut în găzduire!

O, inimă de Om – ești trecătoare-n veac,
Dar nu se uită sincera-ți bătaie –
Tu te-ai bătut în pieptul unui dac,
Dar timpul crud – și-n tine aprig taie!

Pământ moldav, primește-un Om la piept,
Țărâna ta de-a pururea ușoară
Primească robul tău cel înțelept
Dar amintire să-i rămână-n țară!

O, cerule, te-ndură-acolo, Sus,
Și iartă-l, Doamne, de-a avut păcate:
Exemplu pentru noi – cu fruntea sus –
A fost în viața noastră întru toate!

Plecat în lumea celor mulți și drepți,
Memoria rănită ne-a fi mâine
Noi ți-om cinsti-o seri și dimineți
Căci drag ne-ai fost și scump ne vei rămâne!

TRADUCERI

din lirica evreiască

Moisei Lemster

Şi am spus eu : „Să fie lumină!” şi cu un vaiet liniştit mama m-a născut în anul 1946. Am văzut îndată că lumea este frumoasă şi are sensul să trăiesc, să învăţ şi să lucrez în ea. Ziua de naştere s-a dovedit a fi foarte prielnică – 5 decembrie, ziua Constituției staliniste. Pe atunci această zi era declarată zi de sărbătoare.

Copilăria mi-am petrecut-o în satul Costeşti de la nordul Moldovei, unde locuia o singură familie de evrei. În casa părintească vorbeam în idiş, iar în sat moldoveneşte (cum se numea atunci limba română).

În anul 1949 după o boală îndelungată a murit tata. Mai târziu am trecut cu familia noastră să locuim în târgul Edineț, unde, la insistența mamei, am început să învăț la şcoala rusă, deşi limba rusă o cunoşteam rău.

Am suportat tradiția religioasă evreiască şi: mi-au tăiat prepuțul (обрезание), Bar-Mițva ş.a., adică tradiția de consacrare în maturitate care s-au declanşat paralel cu tradițiile comuniste: octombrel, pioner, comsomolist... Desigur, tradițiile religioase evreieşti au lăsat o amprentă adâncă în conştiința mea.

Urmând poruncile lui Lenin, am învățat, am învățat şi de multe ori am mai învățat: şcoala medie (1953–1963), facultatea de fizică şi matematică a Institutului pedagogic din Tiraspol (1963–1968), Cursurile superioare de literatură de pe lângă Institutul de Literatură „M.Gorki” din Moscova (1989–1991), şi alte cursuri de perfecționare, seminare ş.a.

Dreptul la muncă, consfințit în Constituția URSS, l-am folosit între ani 1962–2000. Am fost şi lucrător al fabricii de conserve, şi învățător în sat, şi inginer la combinatului de deservire socială, adjunct de sector la Institutului de proiectare... După absolvirea cursurilor de Literatură toată activitatea mea din Chişinau, unde am locuit din anul 1981, mi-am consacrat-o studierii literaturii evreieşti din Basarabia.

Această muncă s-a încununat cu apărarea disertației la Academia de Ştiințe a RSSM (1999), obținând titlul de doctor în filologie şi publicând lucrarea “ Creația fabulistului evreu (în idiş) Eliezer Şteinberg, în formă de monografie ştiinţifică. Concomitent predam idiş la Univer - sitatea de Stat din Chişinău, lucram la televiziunea din Moldova fiind coordonatorul programei televizate „ Pe strada evreiască”, mai eram şi în fruntea Societății culturale evreieşti din Chişinău. .

În anul 2000, împreună cu soția Larisa şi fiicele Janna şi Alina, am emigrat în Israel, unde până în prezent pentru pâine şi mața studiez în continuare problema limbii evreieşti (idiş).

Poezii în idiş am început să scriu din anii de studenție. A scri şi a citi în idiş am învățat de sine stătător. Mai târziu profesorul meu, rabinul meu, a devenit scriitorul evreu Ihil Şraibman . Sub egida lui am pregătit un ciclu de versuri pentru revista „Sovetiş Gheimland”,care au fost publicate în numărul 8 din anul 1982. După acest debut poeziile mele au fost publicate în mai multe ediții în idiş precum şi în traducere rusă,română, germană etc. ale poeților din idiş.

Prima culegere de poezii „A idişer reghen” (Ploaie evreiască) a apărut la Tel-Aviv în anul 1996. După aceea au urmat culegerile de poezie în traducerea lui Rudolf Olşevski, din idiş în rusă, intitulată: «Еврейский дождь», Кишинёв 1997; o culegere de poezii alese, scrise în decurs de 25 de ani «Амol Bereişes « («Cândva,la început»), Tel-Aviv, 2008.

Sunt Membru al Uniunii Scriitorilor şi jurnaliştilor din Israel, care scriu în idiş. Am fost menționat cu câteva premii literare,de la care, spre marele meu regret, nu s-a păstrat nici o urmă materială până în prezent.

M.L.

5 ÎNTRU ÎNCEPUT

SUB VOCEA LUI – O STEA VA DĂ ÎN SPIC,
ECOU-I ÎN GALACTICI S-A PREFACE –
CÂT CHIN FERICE,-N ZBUCIUM ŞI ÎN PACE
UN UNIVERS SĂ FACI DINTR-UN NIMIC!

ZIUA ÎNTÂIA

Şi zis-a Domnul...

Oarbă şi surdă, lumea-i gol văzduh,
Dar suflul Lui – i-i veşnic temelie.
Acum din bezne s-a-nălța să fie
CUVÂNTUL –
Materie sonoră, Sfântul Duh.

El naşte-acum cuvintele,
În El –
S-au rotungit măiestre, cântătoare,
Astfel sămânța creşte,
Roditoare,
Şi Timp şi Spațiu –
Viață prind la fel.

Sub vocea Lui – o stea va da în spic,
Ecou-i în galactici s-a preface –
Cât chin ferice-n zbucium şi în pace
Un univers să faci dintr-un nimic!

O clipă, şi Cuvântul
Va trona,
El cuceri-va-n toate Universul –
Cu Dor,
Dureri,
Cu chinuri

Cu-nțelesul
Că el – din Duh, din Trupu-i
Nouă ne va da!

Din beznă-acum se-nalță ea, Chemarea,
O clipă doar,
O clipă,
Rotungind crearea!

ZIUA A DOUA

Şi Domnul cerul a făcut, şi-a
despărțit apa de sub boltă de apa
care era deasupra ei.

El ştie că bolta nu e goală,
Că apele cereşti vor da năvală
Din albăstrimi închise-n veşnicie.
Vor picura din golul din pustie
Şi-n stepe o frântură-o să ne sape,
Scăldând câmpii cu ciuturi mari de ape –
Şuvoiul ploilor către câmpie
Purta-va vlaga vieții mai aproape...

El ştie că apa Lui cerească
Incendii crunte o să potolească,
Ea va țâşni din ghețuri milenare,
Potopuri va porni, ucigătoare,
Din care va ieşi învingătoare
Corabia lui Noe, salvatoare!

El ştia – naturii ce-o să fie
Trebui-va apa ca să-nvie –
Pentru ierbi şi peşti, şi zburătoare,
Pentru vase ce-or pluti pe mare,
Apa sfântă pentru începutul

Lumii noi, atoatenăscătoare –
Luna-n ceruri să le fie scutul
Pentru un pământ în aşteptare.

El ştia – că-n bezna grea de ape
Va cădea şi-o frunză să se-adape
Precum pribeagul caută izvorul...
Știa că sub ape i-acel „Titanic”
Avea peste ani mulți să se îngroape...
O lacrimă-a Lui – spre oceanele toate
Cădea-va şi apele lor
Deveni-vor sărate...

ZIUA A TREIA

Şi-a zis Domnul:” Fie-nverzit pământul
pretutindeni...”

S-au cutremurat tării şi terra s-a trezit
Supus forței magice-a cuvântului,
Munți şi mări, şi lunci au tresărit,
Simțându-se vii pe suprafața pământului.

Dar le-a fost să vadă, s-audă-nzecit
Să simtă aerul, multul harului cerului,
De parcă priviră printr-un geam fericit
Uimite de darul misterului!

Şi bolțile parcă urcară mai sus,
Se desprinse apa de la buza uscatului,
Voci din haos cu-nțeles le-a ajuns,
Clipe-nfloreau la respirarea Duhului – Naltului.

Şi vorbi Creatorul către Pământ:
– „ Crează-ți veşnică-această lume a verdelui,
La ruperea zorilor –Pomul cel Sfânt

Să rotungească Rod pentru Om,
Pentru foamea şi setea lui.”

După firea, nevoia şi natura lui
Şi glasul Lui ce făcu înconjurul Pământului
Forţă-i dădu uriaşă pentru ţărâna din grui –
„– Priceput-am!” se-auzi şoapta ţărânii
De sub aripile vântului.

Pământul pricepea Sfântul Grai cel Ceresc
Şi voinţa Lui şi toate tainele-ndemnului.
Şi, iată, că sevele-n ramuri de-acuma pornesc
Şi se simte mişcarea rodului în toate fibrele lemnului.

Din negrele-adâncuri ierbile verde răsar,
Din bezne se-aud cum se-ntind, vieţuind, rădăcinile,
Cum se zbat sfâşiindu-i trupul fără hotar,
Arbori uriaşi, pădurile de mâine, virginele.

Pământul de vlagă pre Domnul ruga!
Şi coborau pe scări argintate din ceruri ploile,
Şi-acestea năşteau petale şi miros de floare trona
Unde era până ieri doar golul, nevoile...

Urma muncilor Lui pestetot se vedea
De era zori de zi, de cădea aripa amurgului,
Creşteau ierbile, pomul roade dădea,
Reînnoindu-se la o rotire a crugului.

Pământu-adormea uşurat în tihnitele nopţi
Şi auzea cum cântă sub stele lacrima râului;
Tot atunci auzea vocea Lui:
„–Bine faci, bine pentru toţi!”
În ceasul cel dinspre zori
Ceas al târziului...

ZIUA A PATRA

Și Domnul a zis: „ – Lumină să se
facă sub bolțile toate...”

dar bezna nu ceda luminii mersul.
Gemea
Schimbându-și
Conturul vag în permanență.
De la un capăt la altul
Universul
Era întuneric, în absență.
Bezna se-arunca peste-univers
Rotundă,
Era de haos, făr’ de forme totul,
Bezna dorea lumina s-o ascundă,
Negăsindu-i şi originea şi rodul.
Bezna era lanț greu,
Făr’ de sfârşire
Ce gâtuie Sfintei Lumini izvorul,
Lumina se cerea de mântuire
C-aşa dorea în gând şi Creatorul...
Pe-urmă se rupse lanțul,
Bezuna gemea, nebună,
Curenți tăiau în univers cărare,
Păreau torente ce-n abisuri tună
Şi-şi fac spre matca razelor scăpare...
Bezna era-n spasmuri grele, stoarsă,
Un univers se-ncercuia cu altul,
Şi-atunci pătrunse-o singurică rază
Şi alta săgetă, apoi, înaltul.
Veni şi-a treia tânără, senină –
Spațiul se zmulgea din întuneric
Şi se născu cea zare de lumină
Şi înc-o stea se-aprinse-n luciu sferic.
Steaua tăiet-a-n beznă-o răzbunare

Şi se-nmulţiră brazde de lumină,
O Auroră-n bolţi, strălucitoare,
Tot universu-nveşmânta, divină!

ZIUA A CINCEA

Şi a creat Domnul... toate
zburătoarele după neamul lor

De cum pleacă noapte, ziua cum răsare,
Zis-a El: „–Să fie multe zburătoare!”

Sunat-au cuvintele jos, spre pământul
În verdea-i hlamidă.
Înaripate,
Cuvintele prins-au culori diferite;
Şi-n zborul sonor
Al fericitelor clipe
Silabele Sfinte – pornit-au să cânte
Sub bolta cerească, să prindă aripe.

„Da fie de neam diferit păsăretul!”
Şi din silabe pornit-au să zboare
Înaripatele multe, cu-ncetul
Nume să poarte sub cer fiecare:
Stoluri de grauri, de filomele,
Scatii şi vrăbii, cânt de privighetoare,
Gaiţe, vulturi şi turturele
Şi rândunici şi regale cocoare.
Păduri se umpluse, se-mpluse câmpia,
Din grâu fericită, cânta ciocârlia.

„Să vă-nmulţiţi! – Domnu-n ceruri grăit-a –
Faceţi-vă neamul mai mult şi mai mare!”
Cuvintele Domnului rostul găsit-au,
Chemau răsăritul cu raze de soare!
Şi-atunci se născuse, prim, cântul iubirii –

Din sfinte silabe,
Dar arzătoare.
Şi Domnul, în spațiul Nemărginirii
Spre noi
Respirat-a cu uşurare!

ZIUA A ŞASEA

Şi grăit-a Domnul: „ – Să-l creăm pe om după chipul şi asemănarea noastră!”

Prea poate, mai dură încă acea zi,
Scoarța Pământului încă era subțire.
A smuls beznei lumina nu demult,
Dar lumea nu-i creată pân’ la capăt.
Omul –
Doar din lut umed poate fi creat
Şi timpul numărat de la-nceput
S-ar cere.
Dar asta e-nainte, va mai fi.
Deocamdată –
Mâna Domnului lipeşte-o jucărie
După Chip şi Duh.
Dar Creatorul
Încă n-a şoptit:
– Asta e bine!

Dar poate chiar în clipa asta
Amestecă nisipul şi cu lutul
Iar firele nisipului se scurg
Printre divine degete –
Aceste fire
Poate-s Vieți Omeneşti.
Aşchii de lumină din Calea Robilor
Se vor risipi
Şi-apoi nu vor fi găsite.
Da undeva – o omenire mişună,

Prin bezne încă-aleargă chipuri vagi –
Ceva-ceva în palma Domnului rămâne,
Ce crează Măreția Sa
E Duh şi Chipul Lui.
CONTINUĂ A ŞASEA ZI.
Dar parcă s-a secat
Chemarea cea înaltă,
Să se-ntoarcă
La cel Cuvânt dintâi
Sau iarăşi
În haosul de beznă să-ntârzie...

Dar prea-i târziu –
Lumina de bezne e desferecată,
Apele s-au rupt
Lăsând în flori uscatul
Şi-acum o clipă doar se cere:
Suflet să toarne-n lutu-acesta moale,
Ca să-nțeleagă ce prezintă viața –
De chipul ce-i creat acum de Domnul,
Şă se tot mire.
Dar, totuşi, parcă ceva n-ajunge:
Şi El –
Tot cearcă, tot încearcă,
Caută Omul în nisip şi lut
În bine şi în rău.
Da poate-i cazul de-a căuta-n cătran?
Poate cătran s-ar cere şi nu lut?
Da, pe-ntuneric poți să-ncurci –
Catranul şi cu bezna sunt la fel.
Dar nu, nu va schimba materialul
Tată al Nostru cel Ceresc,
Deşi nu poate deocamdată
Zămisli ceva
După Chipul şi asemănarea Sa.
Uite-un leagăn,
Uite-o necropolă –

Se-nghesuie Omul în aceste rame?
Simplu-ar fi fost de tot,
Lumini şi bezne se desfac în două,
Se umple Luna,
Se risipesc pe boltă stelele,
Se face orcine un pic prin univers,
Dar a mai fost plăcerea deosebită:
Din obişnuiți-atomi să izbândeşti –
Fie o piatră,
Fie un izvor
Țâşnind voinic din munte,
Fie-un vârtej,
Fiu e-un foc ce-i zburător la cer...
Şi dintr-odată-această ideie-fix –
Găselniță! –
Să introduci în vasul cel de lut
Un pic de suflet –
Să poată-n cele cosmice meleaguri
Să schimbe câteva cuvinte
Cu cineva...
Greşeală-o fi?
Au la ce bun o altă conştiință?
Şi se frământă lutul
Şi se modelează,
Creația Lui şi-o modelează.
A ŞASEA ZI CONTINUĂ –
E ziua cea mai grea.

LAPTELE ȘI VINUL

(o zi din viața unui evreu basarabean la țară.
Poem în 12 secvențe plus 12 pahare cu vin)

I.

Cu-cu-ri-gu! Cu-cu-ri-gu!
Mă deşteaptă-n zori cocoşul,
E-undeva pe gard, pe-aproape,

Bate din aripi războinic!
Soarele-i zâmbeşte-n faţă –
Soarele, precum curcanul,
Se arată-n răsărit,
Roşu ciucure înalţă
El în toată frumuseţea –
Noaptea fuge ruşinată...
Fericit în noua zi
Soarele a răsărit!
Cu-cu-ri-gu! Cu-cu-ri-gu!
Se cere mulsă-acum Joiana:
Aşez donița bătrână,
Fixez ţapăn scăunelul
Şi m-apropii de văcuţă,
Caut pulpa ei cea rozã,
Trag de ţâţe-ncep să mulg!
Hei, şi evreescul cântec
Dulce-i cânt Joienei mele
Care-ascultă încântată!
(Joiana mea e mare admiratoare
de melodii evreeşti precum
„Bai mir bistu Şein” – „Tu eşti
cea mai frumoasă”. Aşa-mi cedează
cu plăcere tot laptele.).
Cânt cu drag:
„Tu eşti cea mai frumoasă
Şi dragă-mi eşti mereu,
Tu eşti în astă lume
Ca aurul luminii,
Tu tânără de-a pururi,
Tu-mi eşti averea scumpă.”
Şi firele de lapte îmi cântă singurele:
Zin-zin-zin-zin-zin,
Joienei drag i-i cântul...
La zori donița-mi e plină!
Eu cinci ulcioare-mplut-am
Şi-n beci unde-i răcoarea

Le-am dus să se-odihnească –
Ca să se „prindă”, c-aşa-i legea...
Cu cel vin alb – paharul
Umplut-am pe-ndelete!
Ştiu, azi o zi nouă-ncepe
Şi munci am pe potrivă –
Trăiască noua zi!

2.

Din grajd gonesc Joiana
La drum, unde-i cireada
Pornită către lunca
Cu iarba cea mustoasă.

Cocoşul, şmecheroiul, –
Evreu ori moldovan?
Pe gard i-acum şi pare
Internaționalist sadea
Când cântă „Cu-cu-ri-gu!”
Toți sunt egali pe lume –
Şi Joiana evreului...
Şi-acea a creştinului...
Eu mi-l momesc şi-i zic:
– Apoi, aşa să fie
Şi astfel să urmeze!
La beci îmi chem văcarul
Şi-n doi servim paharul
Cu vin din cel din an...

3.

Grajdu-am curățat gospodăreşte,
Am aruncat departe bălegarul
Spre-acolo unde creşte-n sus porumbul
Cu aripi – săbii cum demult – străjerul,
(Aceste aripi – săbii sunt cioclegii,
Joiana îi va ruguma la iarnă
Cioclegii vor păstra pentru văcuță
Dulci vitaminele din vară...)

... Am tot muncit din zori
Deci merit înc-o dată
Cu vinul rece s-aburesc paharul –
Nu ultimul, al treilea – de-nceput...

4-6

Desprind din cui cea coasă lucitoare
Şi dincolo de sat, unde e lunca,
Umplu căruța mea cu iarbă verde –
Plăcut miroase iarba nou-cosită!
Va fi-un fân bun pentru Joiana mea
Când va cădea, mirifică, zăpada,
Iarna cu fataua ei de frig...

Lângă fântână, unde-i umbră dulce,
Cresc doi nucari ce murmură răcoare.
Aici mi i-a sădit cu drag cândva
Un stră-străbun de a lui Gheorghe –
Vecinul meu c-o droaie de nepoți.
Mă hodinesc aici,
Aici mi-i prânzul!
Pe fața cea de masă – albă
Precuim zăpada – tai o ceapă
Am şi un caş dulce, – un boț de mămăligă,
Da-n centru – şipul aburind frumos
Cu vinul roz ce-şi scapără hurmuzul...
(Şipul cu vin s-a răcorit
În apa ca de gheață a fântânii
C-o ață prins de gâtul lunecos...)
Umplutu-mi-am paharul, şi-ncă unul,
Şi-al şaselea m-a momit, m-a făcut vesel!
Şi-atuncea somnul m-a încătuşat
Sub cerul cald şi-atât de plin de-albastru,
Da, minunatul cer basarabean!...

7.

Am revenit.
Şi rânduit-am iarba
În brazde mici – ce deveni-vor fân
Când bântui-va iarna-n albă ie,
Joiana mea să nu cunoască foamea!
M-am dezbrăcat apoi până la piele
Şi m-am spălat în curtea mea pustie,
Era-ncălzită apa de la soare
Într-un butoi încins cu cercuri roşii
Iar coborâi în beci
Căci vara-i vară
Şi pline-s zilele de mari călduri.
Cum să nu sorbi un vin ce răcoreşte,
Vai, minunat, apare paradoxul:
Pârjol e-afară
Iar în beci – e Rai!

Cireada vine-agale de la luncă –
Joiana mea oricând cunoaşte casa!
Soseşte fericită cu un mu-u-u-m-u-u!
O porție de iarbă o momeşte...

Iar deasupra celor multe coarne
Soarele e-un roş balon ceresc
Ce-şi dibuie în flăcări orizontul
Şi cade-amurgul blând şi răcoros...
În coarne de-animal s-a spart balonul
Şi iată-l cum alunecă în jos
Încet-încet– - Şi-a dispărut cu totul
S-a auzit doar „buf!..”
Nu-i Soarele.
Şi noaptea e stăpână...

8-10

Cu poarta larg deschisă-aştept
Cireada
Deşi Joiana mea prea bine ştie
Unde-i ograda, grajdul ei şi ieslea –
Ei bine, chiar şi ei oricând îi place
La poartă-aici să fie întâlnită...
Văcaru doamne-i, democrat convins!
Zice zâmbind cu lux de amănunte:
– Buhaiul ce-l avea un fost cuzist!
A fecundat-o pe Joiana ta,
Buhaii, zice el, sunt toţi la fel,
De sunt de la cuzişti sau liberali...
– Fie-ntr-un ceas bun! – m-anunţă el –
Vei fi bogat, Joiana-ţi va aduce
Un viţeluş la vară, deci eşti bun
De adălmaş, cucoane!
... Ce iute m-a convins – într-o clipită –
În beci am coborât în doi
Şi trei pahare dintr-o răsuflare
Din vinul roş şi rece-am tras pe gât!
Deci „lehaim!" să fie sănătoase
Nelepcile, Joienele, buhaii!
Apoi văcaru-a scos
Din sân un fluier
Şi-atunci din beci
Spre cerul plin de stele
Zburat-a sfântă melodia DOINEI!

Alături eu cu buzele-i ţineam
Hangul,
rostind cuvinte dulci pe evreeşte
alături de cele dragi basarabene:
Hei, foaie verde, grine bleter
Eu la Costeşti un unchi avut-am,
La Edineţ am o mătuşă,
Hai, frunză verde, frunză verde...

În beci

Da jos în beci – paharu-i gol
Da butoaie-s trei la număr –
Gust din unul
Gust din altul
Şi-apoi iar mai torn din primul...
Tânăr, tânăr ieşi din beci,
Lumea-ţi pare mai frumoasă,
Gândul – limpede, voios,
Iar pe limbă – mii de fraze!

11.

La poartă-i spun la revedere
Văcarului, cosmopolit convins:
Rosteşte-n glas că lui îi e totuna
Cu cine cinsteşte,
Că-i place tristul cântec evreesc
La fel ca sfânta DOINĂ românească
Şi de-i aşa – să mai cinstim odată!
La ţară acest vrednic obicei
„La botul calului” se cheamă –
Adică „cinstea” a luat sfârşit...

12.

Moţată rătăcită pare Luna
Printre atâtea vesele steluţe...
Seara se cere mulsă iar Joiana!
Acuma ea, desigur, are parte
De-un cântec nou
Şi eu i-l cânt cu drag:
Deci îi cânt SEIN VI DI LEVONE:
„ Eşti frumoasă precum Luna
Străluceşti ca stelele,

Tu eşti pentru mine
Sfântul dar ceresc!..!
Iar şuviţele de lapte,
Tot mai albe, subţirele,
Hangul mi-l tot ţin:
Zin-zin-zin, zin-zin-zin...

Joienei i-a plăcut cântarea!..
Uite că donița mi-i plină.
Sunt campion! Succes de gală!
Es din ocol şi-mi zic în sine:
La vară mi-a făta Joiana
Şi dac-o fi viţică-oi fi bogat,
Va creşte mare viţeluşa
Şi, precum Joiana,
Va da mult lapte –
Două doniţi pline
Voi mulge de la ambele atunci!
Avea-voi zece litri!
Ei bine, au nu-i bună-afacerea?

De-ajuns pe azi!
Deci n-am muncit zadarnic
În astă zi
Pot liniştit să merg chiar la culcare –
Multe izbândit-am într-o zi!
Zin-zin-zin-zin-zin-zin
Zin-zin-zin-zin-zin-zin...

În pustiu

(un vis nocturn)

În mijlocul pustiului mă văd –
E roşu – galben, pare-arzând nisipul...
Pe Moise-l văd ducându-i pe evrei
Spre-acel Pământ, zis al Făgăduinţii.
Evreii păşesc repede.

Pe cerul
Înfierbântat, doi Sori se văd.
Gâtleju-mi arde. Setea mă doboară,
Picioarele-s ca plumbul, nu m-ascultă,
Dunele albe mă-mpresoară-n flăcări...
Am halucinații.Printre dune
Văd o fântână şi din ea
Văcarul meu scoate-o căldare plină!
Lanțugul potrivindu-l pe colac...

... Mă cheamă lângă el, m-ademeneşte
Să sorb licoarea dulce, răcoroasă...
Fântâna-n văz tot creşte,-i tot mai mare
Lanțugul ca un şarpe mă pândeşte...
S-au dus evreii, nu-i mai văd în zare!
Din ciutura adusă din fântână
Se zmulge-n zbor cocoşul meu de-acasă,
Penele-i zboară roşii peste dune
Precum cea mană, din poveşti, cerească!
Cu-cu-cu-ri-gu! Cu-cu-cu-ri-gu!
Cu-cu-cu-ri-gu! Cu-cu-cu-ri-gu!
Hei, trebuie să mulg Joiana!

Acum eu stau la Tel-Aviv
Pe malul mării,
Într-o cafenea.
Sorb din moldovenescul „Cabernet”
Şi satul în memorie-l invoc,
Joiana mea cu pulpa ei cea plină.
Dar nici acuma nu pricep o iotă
De ce îmi trebuie atâta lapte?
De ce am fost slugă Joienei mele
Şi nu stăpânul ei – eu citadin?

Zin-zin-zin, zin –zin-zin,
Zin-zin-zin,zin-zin-zin...

2007

Eu și Dov-Ber sorbim wiski undeva pe Planeta Pământ

(din ciclul DovBeriada)

Stau cu Dov-Ber şi bem wiski pentru viață
Undeva, pe planeta Pământ...
În paharul meu câțiva aisbergi de gheață,
Dov-Ber îl bea fără gheață oricând.

Sticla-i golită,
Dar parcă ceva s-ar mai cere-n pahare –
Ei, bine – încă două sutare , acum!
Dov-Ber îmi citeşte versuri cu glas tare,
Aşijderi şi eu îl urmez cu-ale mele-n duium!

Totu-n jur e plin de lumină, zarea privim, diafana!
Și noi doi la masă – doi Zei pământeşti...
Era o toamnă de aur în purpur la Indiana
Lâng-un ram cu mere roşii, moldoveneşti!

După fiece vers – mai umplem încă-o dată paharul
Şi laudele-atunci curgeau inspirat,
Și libertatea deja nu-și cunoaşte hotarul
De parcă eram într-o zi de Paşte cu darul
Bucuriei din suflet la ceas luminat!

Apoi îl aud pe Dov-Ber: – Frățioare,
Mi se face cald, m-am cam înfierbântat
Sau poate căldura globală din soare
A pornit către noi acum, delirant...

– Îți accept, dragă Dov-Ber, îngrijorarea globală,
Au băuturica – poate căldura chema?
Atâta grijă s-avem în pacea de azi mondială,
Omenirea-n această privință – va inventa ceva...

Căci eu simt cum un vânt rece mişcă Pământul,
Simt în mine un frig, mă cuprinde global ,
Ei, bine, poetul Dov-Ber e cu gândul
Doar la Poezie –
El e-o Globală Lacrimă ce arde total!

Din când în când – tu-ți topeşti doar în Poezie
Această lacrimă globală de pe Pământ –
Dizolvă-i seara cu wiski-ul ce-mbie,
Un aisberg de sare se va subția în curând...

Dar prea mult vorbit-am de materii înalte
Şi vreau să-mi răspunzi acum, dragă Dov-Ber,
Hai, răspunde-mi acuma, măi frate:
Ce deosebire e-ntre om şi Planeta Pământ –
E-un mister?

Mi-a râs poetul şi folcloristul regeşte
Înainte de-a fi pe răspunsu-i stăpân:
– Omul îmbătrâneşte şi – se răceşte
Iar Pământul – se răceşte ... fiindcă se încălzeşte!

– Şi-astfel – două ştofuri pe-ndelete-s golite,
Da poate-au fost trei – nu ştim câte-am băut:
– Ai poezii frumoase, Dov-Ber, măiestrite,
Poate le mai citeşti încă-o dată, de la-nceput?

...Totu-n jur era lumină şi zarea chema diafana...
Şi noi doi la masă, doi Zei pământeşti!
Şi era toamnă de aur în purpur la Indiana,
Lângă-un ram cu roşii mere, moldoveneşti...

Un pahar cu lapte de capră

Unde-i cuptoraşul de vară,– n ogradă,
Tanti Feiga coace plăcinte,
Plăcinte cu brânză şi cu bostan;

Da-n umbra nucului, la o măsuță,
Stau ca doi buni prieteni de-o viață:
Unchiul meu Mișa și-n dreapta – vecinul
Gheorghe moldovanul, și iarăși
Se-aud paharele pline ciocnite...

Da-n grădină, de-un zarzăr legată,
Paște cuminte o capră bălaie
Cu doi iezi zburdalnici alături.
Pe-un scaun înalt, ca pe-un tron de onoare,
Și eu sunt aici, la măsuță, eu – Moișe
De trei anișori împliniți , și tot rup
Gustoasa plăcintă din farfurie...

Da unchiul – vecinului face cu ochiul
Și umple de-odată două pahare –
Unul cu vin și-ncă altul – cu lapte,
Mie-ntinzându-le-acum pe-amândouă,
Râzând-așteptând – către care
Mâna mea de copil se va-ntinde?..

Paharul cel cu lapte-am vrut să-l iau
Însă cel Înger. Gavriil*, ce sta de veghe
Lângă cea farfurie cu plăcinte,
A-mpins pe nevăzute mânuța mea
Și-n cel pahar cu vin uite-am muiat
Degetele toate de la mâină,
La gură mi-am dus degetele mele
Și am simțit că cerul gurii-mi arde
De cel tare vin moldovenesc...

Hei, ce-a mai râs atunci vecinul Gheorghe,
Rostind haios: – Păi, e băiat de-al nostru !
A hohotit atunci și unchiul Mișa,
Menind c-o să ajung un bancagiu...
Dar tanti Feiga, împăciuitoare,
Se-mpotrivi: – Să crească sănătos,

Beţiv în viaţa lui să nu ajungă,
Să nu dea Dumnezeu, că-i mare jale...

... Acum – nici tanti nu-i
Şi nu-i nici unchiul,
Şi-i dus vecinul Gheorghe pe-altă lume,
Dar vorba lor de-atunci s-a împlinit:
Cu moldovenii eu sunt bun prieten
Şi mulţi amici mă ştiu de bancagiu,
Însă beţiv eu n-am ajuns
Şi cred că n-oi ajunge niciodată!
Deşi, precum atunci în sat,
Când degetele mi-am muiat în vin –
Şi-acum îmi întind mâna îndrăzneaţă
Către-un pahar să-i simt din stropi hurmuzul!

... Şi-acum stau ca pe-un tron de gală –
Un prinţişor cu cinste şi onoare,
Eu, Moişe,băieţelul de trei ani,
Şi văd din nou în faţa mea pe masă
Două pahare:- i plin unul cu vin,
Al doilea e cu lapte de la capră –
Şi-mi vine să-ntind mâna doar spre el...

** Conform mitologiei, când Moise (Moişa) era copil de trei anişori, Faraonul, la îndemnul consilierilor săi, vru să se convingă de capacităţile băiatului, de-i neam de evrei sau nu. Astfel , i s-au pus dinainte două farfurii: una cu aur şi alta cu jăratic. Copilul dori să întindă mâna spre blidul cu aur, dar, în acelaşi timp, coboară din ceruri îngerul Gavriil care, pe nevăzute, îi împinse mânuţa spre farfuria cu cărbuni aprinşi. Moişa , frigându-se, şi-a băgat imediat degetele-n gură, astfel frigându-şi limba.*

Din ciclul „Sulamita de la țară”

Minunea toamna sa-ntâmplat!

Băut şi-ndrăgostit de toate,
Veneam în toamnă de la vie,
Cântam despre-o iubire, poate –
De soartă cântul mi-i dat mie!

De frunze calea-mi e-aurită –
Le prind de sus – bănuți ai sorții!
Cu ele plec la Sulamita
Cum către țărm vin mateloții...

Trezit mi-i satul
Căci bat zorii
Şi în lumina nou venită,
Mă văd, uimiți, toți trecătorii
C-am fost la ea, la Salamită...

Veneam din somnul cel mai dulce,
Trenă de frunze – aurie –
Toamna prin sat ferice-aduce
Sub pomi pălind de bucurie!

Da-n pomi arome minunate!
Parcă-nfloreau a doua oară!
Băut şi-ndrăgostit de toate –
Eu, de-i sărut se înfioară!

Cândva, la începuturi...

Stau sub un măr
Cu-o domnişoară –
Fiecare vers ce i-l citesc –
Aidoma-i cu mărul

Ce i-l dăruiesc...
Dar, uite, – adoarme! –
Poate-i trebuie o zi întreagă
Să mă-nțeleagă,
S-accepte rotungimea mărului;
Şi versurile-mi cad, se risipesc
Ca merele – orfane...
Doar pentr-o clipă se deşteaptă
Şi-un măr rotund precum o poezie
Cu-auzul şi cu văzul mi l-a prins
Cu drag l-am obținut –
Parcă-ar fi dus strofele la gară
Le-a muşcat rând cu rând –
I-au plăcut cuvintele – semințe!
Când mi-am dat seama mai apoi,
Iată, noi, amândoi
Stăm goi pe Mărul Mic – Pământul,
Eu mângâind merele trupului ei, calde,
Şi mângâierea-i place – asta simt...
Mai apoi, spre-amurg se rostogoleşte
Soarele – şi el – Măr roşu...
Apoi din depărtare-un glas aud:
– Unde eşti tu, fetița mea, pe unde?
– Aici sunt, tată, aici,
Dar goală, toată-s goală...
Ia spune, tată, iarăşi îți citeşte
Silabele-i versificatorul,
Acest hoț basarabean de mere?
Fetița mea cea dragă, te-am rugat
Să nu-mi guşti merele – poeme,
Mai bine-ar fi s-o ştergeți de aici,
Din livăduța mea cu mere...
...Atunci îmi iau pe brațe domnişoara –
Ea-i cel mai dulce măr din câte-s toate,
Ne-ntâmpină Planeta-Măr,
Da Mărul Roşu – e din POMUL VIEȚII!

Amurgul mi-a furat Soarele-Măr
Şi-n calea noastră,
Din marea Livadă a Cerului,
Stelele-Mere cad cântătoare:
Aşa,fericit, ne satură El,
CEL DE SUS!

Dov-Ber Kerler

n.1958

Este născut în anul 1958 la Moscova , Rusia. E fiul poetului martir al poporului evreu Iosif Kerler. În anul 1971 s-a mutat cu traiul împreună cu părinții, în Israel. E absolventul Universității evreieşti din Ierusalim (filologia, limba şi literatura idiş). Între anii 1984 – 2001 a studiat, apoi a predat limba şi literatura idiş la Universitatea Oxford din Marea Britanie. Începând cu anul 2001 locuieşte şi predă limba şi literatura evreiască (idiş) la Universitatea de Stat din Indiana, SUA. A început să scrie şi să publice în presa priodică evreiască poezii în idiş în anul 1993 (sub pseudonimul Boris Karlov). Este asutorul a patru culegeri de versuri care au văzut lumina tiparului în anii 1996-2007 în Marea Britanie şi Israel. Una din aceste culegeri, sub denumirea «Зеркальное письмо» („Scrisoare din oglindă"), este un almanah ce întruneşte poeziile lui şi ale tatălui publicate la Iersalim în anul 1996. Volumul de versuri cu denumirea «Елабрек": стихи нового тысячелетия», (Elarbec, poeziile noului mileniu) publicat în anul 2006 la Ierusalim, a fost premiat de două ori (în Canada şi Israel). Din anul 2001 redactează şi publică almanahul „ Eruşolaimer", care întruneşte culegeri periodice de publicistică şi literatură culturală evreiască (în limba idiş) şi care a fost fondat de către tatăl său Iosif Kerler, în anul 1973. Actualmente locuieşte şi crează în oraşul Blumington (Statul Indiana, SUA).

Copacul

Cauți copacul cel drag dar nu-l mai găseşti,
Găseşti apa râului, verdele crud al câmpiei,
Găseşti un zid şi-aceleaşi raze de soare Dumnezeieşti,
Dar unde-i copacul cel drag?
S-a pierdut, el să nu fie?

Cauți copacul, el trebuie să fie aici,
Dar a dispărut cu umbra lui răcoroasă
În care, ca-n leagănul celora mici,
Prindeai la putere-ascultând
Melodia din ramuri duioasă...

Din zori până-n seară cauți neostoit
Copacul cel mândru care era aici altădată...
Mari, rădăcinile lui şi-au găsit
Loc pentru veci în inima ta-ndurerată...

Dă-mi, Doamne, putere!

Dă-mi, Doamne, putere să mă-nalț din nou
Atunci când mi se dărâmă cerurile Tale,
Când toate izvoarele Tale se sting în ecou,
Subțiindu-se, goale,
În imensitățile Tale astrale.

Dă-mi, Doamne, putere – durerea s-o-nving
Cu iubire, c-un zâmbet, c-o vorbă dulce,
Nenorocul – c-o binecuvântare
Și liniștea – c-o bucurie s-o strig
Contra răului, nebuniei,
Contra minciunii care trădare aduce.

Dă-mi, Doamne, putere să mă împotrivesc
Tuturor modelelor ademenitoare,
Pașii mei să fie-auziți înaintea mea,
Când păşesc
Spre malul care-l văd dar nu-l nimeresc,
Să știu distanța dintre mine, Omul,
Și ființa Ta fără-asemănare...

Cioban evreu din Dorohoi

Un cioban evreu din Dorohoi
Ne-a vorbit: „Mă-nchin Celui de Sus!
C-atâțea ani în cârcă El mi-a pus,
Cu ei atâtea oi pierdut-am, dus
Pe-acel imaş de lângă Dorohoi.

Sub bolți albastre ochii Lui – spre noi
Mă ard. Rostim: „Slăvim pe Cel de Sus!”
Zâmbea ciobanul meu, bine dispus
Că anii cei frumoşi i s-au cam dus,
Că multe oi pierdu la Dorohoi...

Viața o fi-un imaş doar pentru noi,
Anii trecuți ca visul – s-au tot dus
Şi cînd a bate-un ceas şi-oi fi răpus,
Cine va spune ruga de apus –
Mie mi-a spune-o? Ultimelor oi?

Ciobanul cel evreu din Dorohoi
La plecare-ngândurat mi-a spus:
„Eu rugăciunea n-am s-o spun, e-n plus,
Căci între crez şi ziua ce s-a dus
E-un vis chemând spre Ziua de Apoi...”

(După expediția folclorică la Sighet)

Din pustiul Iudeic

Vin de la Marea Moartă
Şi gândul mi-i vioi,
Şi paşii iuți mă poartă,
i timpu-acum mă ceartă,
i nu ştiu – când acasă
oi reveni-napoi…

În flăcări e pustiul
Ce arde-n limbi de pară,
Buzele-mi sunt ca zgura
Căci setea mă doboară
Şi-o iască-mi umple gura. –
Vin de la Marea Moartă…

Un rug pâlpâie-n preajmă,
Dar duşi sunt beduinii,
Plecați, plecați departe
Necunoscuți, străini.
Cad lângă rug, pe margini,
Albeşte-un leş în soare –
Nu-i măgăruşul care
Purtat-a pe Mesia?)
Iar lângă el – hultanul,

Stăpân cumplit, da-n ceruri
Înc-un hultan pândeşte
Hoitul, cu ochi prădalnic:
Pe mine mă salută
Când hoitul crunt priveşte?

Alunec mai departe
De rugul ce mocneşte,
De leşul ce-i momeală
Pentru hultanii hulpavi
Cu ciocuri mari şi roşii…
Se-ntunecă-atunci gândul
Privind macabra scenă
Când viața şi cu moartea
Sunt în acest chef groaznic
În mijlocul acestui
Mult trist Pustiu Iudeic…

Vin de la Marea Moartă
Sunt întristat în suflet:

Dacă-aș avea aripi –
Cum au aici hultanii
Ce rup din măgăruşul
Cel mort al lui Mesia –
M-aş mai întoarce-acasă?

Aur mult la Indiana

Pe străzi la Indiana
Auru-n frunze zace –
Aşa-i când vine toamna
Şi toamna asta place!

Să mergem împreună
Sub bolțile-n lumină,
Ştiu, fericirea noastră
Va fi sub rami deplină!

Pe aurite – alei –
Ce tineri ne-or fi paşii:
În față-o să ne stee
Castanii, uriaşii!

Pe străzi, la Indiana,
Va fi-n curând răcoare,
Pădurea, ca Nirvana,
Ne va momi în zare...

Alături-mpreună
Nu ni-e de prima dată,
Răsare-un ochi de lună,
Arbori cu dor ne-mbată...

Un vânt la vre-o răscruce
Ne va-ncerca-n tristețe,
De aur paşi ne-or duce
Spre-o altă tinerețe.

Pe străzi la Indiana
Auru-n frunze zace...
Simțim: aceeaşi toamnă
Mai fericiți ne-a face!

Eu am văzut

Sunt oameni cu inimi de piatră
Şi pietre sunt – cu inimă-omenească...

Mi-am văzut căsuțele mele natale
Când amurgul le-mbrăca-n lumină,
Lumina lor se pierdea apoi în spații astrale –
Cu-o teamă uneori,
Alteori – cu-o îndrăzneală divină.

Ierusalimule* drag, pământesc –
Tu mai eşti şi al cerului, în imensitate!
Din nou vin la tine să-ți ogoiesc
În înălțimile tale albastre
Durerile toate!

Din curțile tale şi din grădini,
Unde-i totu-n zbucium, fierbere-n mişcare,
Aud cum scrâşnesc din dinți duşmanii haini–
Prin blestemele lor –
Slăbindute-n sfânta vigoare...

Ierusalime, botezat cu toate florile lumii –
Răsar firele ierbii de sub pietrele tale,
Oraş deschis tuturor, urbe ce-ascunde misterul,
Pietrele tale au inimi îndrăgostite –
Unii oameni piatră au în inima lor – nu văd cerul...

Cutremurat de dureri dar şi de vise în floare
Lângă casele tale – inima-mi plânge ...
Şi parcă două inimi Ierusalimul meu are :
Una-n ceruri,
Alta – pe pământ – cea de sânge!

*După mitologia ebraică: există un Ierusalim în ceruri.

Plimbare cu tata și cu feciorul

Țin două universuri cu mâinile mele-n puteri
Şi ambele universuri sunt ale mele:
Un univers de Mâine, alt univers – de Ieri –
Ambele mă luminează, – însoțite, paralele!

Două lumi – două universuri – siguranța mea:
O lume juvenilă, plină de speranță,
Alta-i cu-ndârjirea de-a mai trăi, când o stea
O va chema-n ceruri, spre-o altă viață...

Două lumi îndrăgostite mâinile-mi țin –
Nici o restrişte nu ne va şti-n despărțire!
Două universuri care-mi aparțin
Precum trupul şi sufletul meu,
Cântând de iubire!

Alisa Iagubeț

Poeta evreică se naşte la Chişinău în anul 1980. A început să scrie poezii la vârsta de 9 ani, iar la 15 ani a devenit Laureată a concursului republican al tinerilor poeți. Din anul 1996 publică frecvent în Israel. În anul 2002 a absolvit facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova, iar în anul următor debutează editorial cu placheta de versuri " În interior" (Внутри), cu susținerea agenției evreiești "Sohnut". În acelaşi an trece, tu traiul la Moscova unde începe să publice în edițiile-internet la "Patria ei istorică" din Chişinău. Începând cu anul 1999 colaborează activ cu muzicienii, scrie texte pentru grupele-rokk. Din 2007 este căsătorită, creşte şi educă o fiică. Actualmente pregăteşte spre editare o nouă carte de versuri.

Despre Alisa Iagubeț am cele mai nobile impresii. E un talent inedit, cum numai pământul Moldovei poate crea. Un talent vulcanic, plin de ingeniozitate, plin de prospețime, filosofie, scrie un vers inteligent, profund, care mult îmi aminteşte de celebra Marina Țvetaieva. Îi strâng călduros mâna, sunt fascinat de talentul ei inedit. Doresc mult ca numele Alisei să rămână o surpriză continuă pe frontispiciul literaturii române de expresie rusească din Moldova.

Blok

Spre zori zăpada-i multă, pân' la piept,
Prin ea el trebui-va să-şi taie drumul drept
Când şi-urmele se-acoperă sub fulgi, se pierd.
Pierdut e veacul care s-a topit
În amintiri, ursuz şi-ncenuşit...
În geamuri răsăritul bate,- i cert.
În curte iese-un Om. Un Om grăbit.

Pe noaptea ce-a trecut acum e supărat –

Nici măcar zece rânduri, cum ştie, n-a rimat,
Buneînțeles, cu sine e strict, disciplinat.
Nu-i bai-o să revină...Dar iată, sus, pe cer
Sunt stelele-aşezate la loc şi e-un mister
Și printre ele-i Domnul – respiră, luminat,
Toiagu-i bate ritmuri de veşnic giuvaier.

Înseamnă că veni-va şi aprigu-l soroc.
De Omul cel mai singur acuma eu mă rog.
Când pragul şi-l va trece-el nu ştie deloc,
De-o fi să mai revină... Cad fulgii mulți, fugar,
Iarna i-i veşnic dată drept ultimul hotar...
Căci pământescul nume al cestui Om e – Blok.
Dar casele, din urmă-l escortă solitar!

Înapoi te-ntoarce, singur doar să-mi fii...

Înapoi te-ntoarce, singur doar să-mi fii:
În sărate ghețuri nordu-mi e, să ştii,
când tristețea are doar de noapte chip –
adu-mi firicelul, de-aur – de nisip,
Să mi-l dărui mie, zile de mai am,
Iar de nu – îngroapă-l pe dulap, la geam.

Singur mi te-ntoarce, vino înapoi,
prin subtropici azi e sărbătoare-n toi,
zboară-o albinuță,-n zbucium, singurea,
azi dorința-i dulce şi e cald sub stea.
Clipe de superb nordic să-mi aduci cu dor,
Ajută-mă să am zile, să nu mă laşi să mor.

Acuma, lasă noaptea să se răcească-un pic –
De ți-o fi dor de mine – nu-i nimic...

Declarație de intenție

(inima – duşmanul să mi-o ia!)

Inima – duşmanul să mi-o ia,-l implor !
Eu nu mai ştiu ce să mă fac cu ea.
Ăstor mâini şi cap , istui picior –
Fără dânsa-n piept – vor radia !

M-oi da-n petreceri crunte şi-am să sparg
În țăndări nesfârşita mea ruşine.
Nimeni nu mai vreau să-mi fie drag !
Să plâng, să sufăr, s-ard carnea de pe mine.

Eu altor zei astăzi aduc onor –
Dar pentru-al libertății strop ce doare.
Inima – duşmanul să mi-o ia,-l implor –
Cățea, de-azi înainte – sta-mi-a la picioare !

Eu sunt aici

Eu sunt aici. Nicicând nu voi dispare,
Aici voi fi, chiar pînă la sfârşit –
Chiar dacă mii de lame ucigătoare
De mă vor scrijela pe chip.

Eu sunt aici. Nicicând nu voi dispare,
Aici, unde am fost oricând,
Unde-n amiezile, sub soare
Strunele se aud cântând.

Sunt aici, unde-s mii de nume,
Şi milioane sunt de noțiuni,
Milioane de-adrese-n lume –
Să le tot scrii, să le tot suni !

Aici sunt. În veacul menit călătorilor–
E la-nceput de poveşti...
Aici sunt. Să spun visătorilor:
– Salut ! Trimiteți-mi veşti !

De vei aprinde, Doamne...

De vei aprinde, Doamne, şi lumina mea,
Ziua mea, Doamne, de-ai face-o mai lungă s-o ştiu,
Voi crede că moartea nu-i doar o minciună rea
Ci doar te-atinge subit, grijuliu.

De mi-i şterge, Doamne, visul dorit,
De mi-i trăda, Doamne, singurul har –
Voi spinteca lumea c-un aprig cuţit
Şi-o voi schimba pe-un nimic, înzadar.

Deci fie, Doamne, lăcaşul Tău nedărâmat,
Fie-mi drumul spre el doar cu rouă stropit:
Lângă-un zid de-al lui, luminat –
Furată să fiu de pagina-mi albă, subit !

Îngere, lasă-mă odată...

Îngere, dar lasă-mă odată cu El, cel Sfânt.
Tu ştii – El de ne-atins este, eu – văzătoare sunt.
Eu sunt în nopţi zăvorâtă, El – luminos –
Mă lasă, îngere, ori – mă ascunde frumos.

De necaz, de dureri, de ochi răuvoitori,
De cei pe care i-am ucis ori i-am salvat uneori,
De cei de-s puţini, de cei ce-s mulţi la numărat –
Mă lasă, îngere, cum El m-a lăsat ...

Sunt cosmic vis...

Cosmic vis, fidel,
Sub flori de mit –

Sare-s pe-ndoieli
Şi destin dorit.

Zbucium repetat,
Frunză prinsă-n foc.

Râs divin şi-oftat,
Plâns de nenoroc.

Şi de voi cădea,
De-oi cădea – să ştiți –

Marea s-a umplea
Cu lacrimi fierbinți.

Ape negre-acu
Stânge-or ora-n ceas.

Soarbe-acum şi tu
Ultimu-mi necaz...

Lacrimi de uitare lumea a vărsat

Lacrimi de uitare lumea a vărsat
Când văzu cum moara morții s-a pornit,
Moara ce de groază-ntâi a încercat
Să mă ia la spovedit.

Când nu se ştia, de e jos ori sus,
Când sufletu-n mine doar întregul iubea –
Luna-mi veni la geamu-mi ursuz,
Deşi ea putea cădea!

Răspundeam tacticos la toate, sublim,
Şi-astfel cu o carte sub ochi – înnebuneam,
Ştiind precum că el, cuvântul, e factorul prim –
Cu ochii, cu gura-i sorbeam !

Să fii înger

Să fii înger. Să te privească lumea-n direct.
Devreme-i să zbori. Să cobori unde nu se cade.
Să nu râzi incomod. Privirea isterică – zvârle-o corect.
A ieşit din tine-i salvarea de-o moarte.

Gândul se zbate în tâmplă ca un spânzurat.
Timpuri, sentimente, conglomerat al vieții.
Să te ştii înger în țara pustiului invadat
Dar nu pentru că-n altă patrie-ai plâns cu strictețe.

De-atâta că mai mult nu era nici un sens,
Că nu era nimeni sama să-şi dea,
Că toate-n zadar se perindă...
Privind cu ochi treaz, cel pled scoțian
Pe umeri să ți-l aşez
Cu-o clipă-nainte ca umerii tăi să-l surprindă.

Subțierea căldurii.. Şi-n cel pustiu apărut din senin
Pentr-un popas al celui ce merge întruna –
Mai e de-aşteptat? Unde-i corabia şi căpitanul divin? –
Scrijelez cu penița suprafața globului, eu, nebuna...

Epilog

Să-ți mai spun...noaptea-i mai sinceră decât primăvara,
vara-i pentru-ndoieli posibile (pe cât e cu putință)...
nu-i mai ştim pe cei care-au verificat prima oară,
vom fi-nchişi ca-n metrou, indiferenți de-a lor suferință
sau ne-or stinge? .. cine – de-aceea memoria-ntâmplării,
memoria celor aleşi, prinşi în perfida capcană
de cei care ştiu să rănească – vom fi dați uitării
ca pe un ultim medicament bolnavului pe rană...

Să-ți mai spun... frica-i mai tare, mai vie decât cuvântul
dacă acesta e-n drum printre stâlpii indicatori de distanță,
între ei este văz și auz ce-nveșmântă pământul
pe spirala visului, celelalte forme n-au importanță
pentru urcarea la cer: de la clinchetul unor păreri trecătoare
pân' la spațiul unor numere conturându-se necontrolate,
unde și tu, mon cher, ți-ai lăsat urma elegant vorbitoare
doar pentru c-odată ai fost mai presus de mine, cea nerăbdătoare.

Și-ți mai spun...și dărâmând a cerului lege,
uite că plec din halucinațiile tale de loc necesare,
și cred că maică-ta, în cel mai bun caz – nevasta – vor înțelege
c-atât fără vre-un scop surprins-am geniu-ți în scăpărare...
așa nu se minte-nmulțind rime-n oglindă,
dar, spre binele meu, cu-atât mai mult la citire,
totuna – moartea cu ghearele-i o să ne prindă
sau și mai rău: vom umplea perfida de nemurire...

Aaron Șvarțman

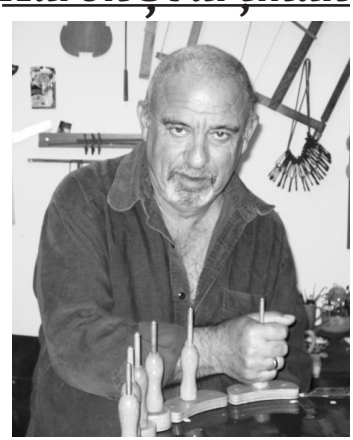

S-a născut în anul 1946 în oraşul Bălți, iar de la vârsta de 3 până la 12 ani a locuit în or. Tulun, în Siberia, împreună cu părinții care au fost deportați fără vină şi vără de judecată. La revenire, a studiat la Chişinău vioara şi meşter de viori. Mulți ani a locuit la Teleneşti. În decurs de peste 28 de ani a predat la clasa de vioară la şcoala muzicală, a institutului pedagogic. Din anul 1989 este stabilit cu traiul în Israel. Să scrie poezii a început la o vârstă înaintată. În anul 2011 la editura „Filobiblon" din Ierusalim a văzut lumina tiparului cartea de versuri „Noi, pasagerii corabiei lui Noe", din care am selectat şi vă propun mai jos câteva poezii scrise în diferiți ani.

Pentru M.Kogan

Eu cu tristețea-n ochi privesc
Spre-amicii mei, căci ne trec anii –
Cu griji, nevoi şi cu zâzanii
În goana zilelor ce cresc.

Mereu la munci ne tot grăbim –
Un ceas de-odihnă ne se-abate,
O grabă-a vieții cheamă-n toate,
În seri spre case iar fugim.

Iar zilele, în ritm fugar –
Ca fumul se topesc, ca fulgii:
La mine-amicul rar ajunge
Şi eu la dânsul – tot mai rar...

Căci viața-n iureş aprig tună,
Ne poartă-n zbucium ne-ncetat –
Doar pe la nunți mai stăm la sfat
Şi doar înmormântări ne-adună...

Pentru B.M.Kogan

Comună evreiască – loc binecuvântat:
Înguste străzi, căsuțe, un râușor curat
Ce curge între maluri strâmte cu flori roşii
Şi-n dimineți de rouă, cântând grozav cocoşii...

Găini pe lângă garduri, căruțe scârțâind,
Tufe de vie-n dealuri de toamnă aurind
Cu struguri dulci ce cheamă, cu boabele ce-mbie
Cu gust ce nu se uită din cea copilărie...

Aici, de-i primăvară – e-un uimitor florar,
Albinele prin vişini se-ndeamnă la nectar,
Da-n toamne – pomii roşii cu sfântul fruct de gală –
Aproape că-i loc biblic, că-i patrie natală!

Vai! Doamne Sfinte! Au unde-s toate-acum?
Au toate mi-s părere, a fost un vis de fum,
Văzut cândva-ntr-o toamnă ori poate primăvară
Ce îmi renaşte-acum din nou, ca să mă doară?

Comună evreiască, loc binecuvântat,
Înguste străzi, căsuțe, un râușor curat...
Tufe de vie, struguri cu mustul lor ce-mbie –
Vai! Cât trecut-a, Doamne, de-atunci? – o veşnicie!

Pentru A.Cleizer

Fug norii undeva, departe,
Mereu cu ei ne cheamă-n zbor:
Cândva, oricum, şi-or face parte
De-un țărm al lor, de-o casă-a lor.

Dar casa lor, vai!, nimenea n-o ştie
Pe unde-o fi, de e pe undeva,
Doar vântu-i mână-n gol cu nostalgie
Căci locul lor nu-l ştie nimenea...

Astfel, şi noi – ţigani de-o veşnicie,
Acestei vieți de-a pururi pelegrini,
Imens ocean ne poartă-n pribegie,
Pierduți de valul sorților, streini.

De-atâta, poate, dat ni-i greul lumii
Pe umeri să-l purtăm zile şi nopți,
Plutind sub stea din unde pân' neunde
Ca-ntr-o neştire , veşnic mateloți...

Pentru David Vainboim

E undeva un orăşel, departe,
Cu străduțe-n praf şi-n trist uzor,
Şi-o pădurice este cu tufele înalte,
După ea, în zare, se vede şi-un ogor...

Şi-un râuşor mai este – cu verdea-i tină –
Apa lui – nici nu curge, dar nici nu stă pe loc...
După covorul de iarbă,-n surdină
Freamătă stuful – până-a fi dat pe foc.

Ceva, departe, parcă- a fost ieri, niciodată –
Nici pricepi, nici nu vezi, nici lacrimi nu storci,
Totul e sub fum, memorie – sub negură-i toată:
Nimic nu ajungi, nimic nu-ți întorci...

DEDICAȚII...

Cocoșelul din Holon

Doamnei Maisea Kogan

Ți-am renăscut copilăria
În Basarabia rămasă
Și mă primești cu simpatie
Că ai un sol venit de-acasă

În clipa asta văd, ferice
Sub vălul cald al amintirii
Căci vine-un dor să se înspice
Cu-o nouă pagină-a iubirii.

Pământ ce-i al Făgăduinții
Ți-a fost menit să te-ocrotească,
Ți l-au lăsat cu drag părinții
Drept moștenire strămoșească.

Holonu-n noapte-i plin de stele
Și-i fericit că mi te are:
După atâtea drumuri grele –
El ți-e de-a pururi sărbătoare!

Un val la țărm lumini aduce
Și-un cocoșel în zori îți cântă
Aici e floarea cea mai dulce,
Țărâna-i caldă-n Țara Sfântă!

Ni-i dat destinul de povară
Povară – dulce să dureze!
Tu ai lăsat în urmă-o țară
Ca alta să te-mbrățișeze!

Şi date-ți sunt pentru vecie
Holonul drag şi Israelul
Ca-n zori, în mare bucurie,
Să te deştepte cocoşelul...

... Sol al copilăriei tale
Din Teleneştii tăi de-acasă,
Ți-aduc în inima-mi petale
Drept amintire luminoasă...

Fii fericită-aici, Maisea,
Îți sunt ferice-n ospeție –
Cea lacrimă de dor, prelinsa –
E-o rază din copilărie.

Au cum să-ți spun – la revedere –
Un dor în două nu se-mparte –
Pe mine casa mea mă cere
În Basarabia, departe...

Te las, las marea şi nisipul –
Sunt pelegrin – aşa mi-i felul...
Să-ți fie veşnic mândru chipul
Şi-n zori să-ți cânte cocoşelul!

Israel, or. Holon, noiembrie 2011

Aștrii toți...

Pentru Irina Kleiman

Vor veni speranțele-mplinite
Și-un Luceafăr sus, robit de Dor,
Coborî-va-n ale tale plete negre...
Pe-al tău chip senin, strălucitor.

Ți-oi aduce dalbe lacrimioare,
Brațul tău cuminte-oi alina –
Noi nega-vom semne de-ntrebare
Noi în doi vom fi, vom triumfa!

Aștrii toți, rătăcitori, în noapte,
Știu, mi-or stinge viața de ștrengar,
Trupul tău de-o mie de carate
Mi-a fi mult prea dulce, nu amar!

Ca pe-o frunză-n caldă' lină ploaie –
Glasul tău suna-mi-a înțelept –
Ochii tăi să-mi fie-acea văpaie
Ce-mi va arde inima din piept!

Zbuciumul de noapte, Steaua, Luna...
În eternitate mă doresc
Să purtăm în doi, întotdeauna
Dragostea sub sfânt altar ceresc...

Mii de ani au rotungit Pământul...
Urma noastră s-a topi încet
Steaua ta din cer îmi naște cântul
Calea vieții lumina-mi-a drept,

Îngerii din aripi sfinte-or bate
Cu speranțe dulci în preajma ta,
Dorul meu te va găsi și-n moarte,
Dorul meu cu Dor te-a-mbrățișa!

Pe-o frunză-a toamnei...

A.Iagubeț

Aştept a tale urme-n prag,
Ferestrele-mi te-aşteaptă-acasă –
Ca o Icoană chipu-ți drag,
Ca o baladă mult frumoasă!

Şi-acum, de-ai fost şi ai plecat
Într-o imensă depărtare,
Eu sufletu-ți mai simt curat
Aici, cu-aripi de alinare.

În Chişinăul-furnicar
A tale urme sunt petale,
Muşcate crunt de-un vânt hoinar
Şi spulberate pe-altă cale –

Către cei dragi şi buni părinți,
Către strămoşii de-altădată
Ce-n cimitire plâng cuminți
C-au părăsit o mândră fată...

Neamul iudeic te-a chemat
Cu glasu-n dor al suferinții
Pe-acel pământ îndepărtat,
Zis – al Făgăduinții !

Aşa ți-a fost să ai destin
Destin ferice prin iubire –
De peste-al mărilor suspin
Eu azi te chem din amintire

Ca pe un vis frumos ce-a fost
Pe-o frunz-a toamnei aurie
Numele-ți scriu... Dar făr' de rost
Iubirea mea mai întârzie...

Isaac Bersuker

L-am cunoscut pe omul de ştiinţă Isaac Bersuker prin anii `90 ai secolului trecut. Discutasem atunci despre problema renaşterii noastre naţionale, am făcut referiri şi la alfabet, limbă, poziţie civică. Au trecut anii. Om al ingeniozităţii, Isaac Bersuker s-a născut în anul 1928 la Chişinău. Este unul din cei patru copii din familia unui evreu. Tata profesa dulgherieritul, iar mama purta grija familiei şi a casei. În anii grei ai celui de-al doilea război mondial familia lui s-a evacuat în Azerbaijan, unde a muncit într-un colhoz. În 1945 familia revine la Chişinău şi tânărul Isaac (sau Izea, cum îl numeau părinţii) a urmat, mai întâi, şcoala serală, apoi Colegiul ştiinţelor tehnice, după care, în 1947 îşi face studiile la Facultatea de fizică şi matematică a Universităţii de Stat din Moldova. În cadrul acestei instituţii de învăţământ superior a studiat alături de V. A. Covarski, un mare om de ştiinţă evreu, viitor academician. După absolvirea universităţii în 1952 face aspirantura, la Universitatea de Stat din Sanct-Petersburg, după care îşi va susţine teza de doctor habilitat (1964). Paralel cu aceste studii, din anul 1959 Isaac Bersuker este membru al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova, unde activează prin cumul până în ziua de azi. Totodată, în aceşti ani dumnealui a fost profesor, lector, ţinând prelegeri multor generaţii de studenţi din cadrul Universităţii de Stat din Moldova.

Cu ilustrul savant, Chişinău, mai 2011

Din anul 1993 I. Bersuker devine profesorul Facultăţii de fizică şi biologie a Institutului Teoretic (Institute for Theoretical Chemistry)

al Universităţii din Ostin, statul Texas, SUA. Este autorul multiplelor lucrări fundamentale în domeniu, editate în fosta URSS şi în diferite centre ştiinţifice ale lumii. Fiul său Ghenadii, este aşijderi un om de ştiinţă, autor al mai multor lucrări în domeniul fizicii şi a semiconductorilor, lucrări apărute în cadrul Universităţii unde munceşte tatăl său (SEMATECH, Ostin, SUA). El îşi aminteşte cu pietate despre colegii lui evrei, care au activat în interesul ştiinţei noastre naţionale, savanţi cu renume: Iu.E. Perlin (membru corespondent al AŞ RM, şeful catedrei de fizică teoretică între anii 1950-1989); Anatolii Covarschi (academician al AŞ RM, a activat la Institutul agricol din Chişinău, a murit demult), feciorul lui Victor Covarschi, la fel academician al AŞ RM, fizician la Institutul de fizică al AŞ RM, decedat cu câţiva ani în urmă; Boris Ţukerblat, membru corespondent al AŞ RM, fizician, actualmente activează la Universitatea din Ber-Şeva (Israel); I.Gohberg, academician al AŞ RM, matematician, a decedat câţiva ani în urmă. Din anul 1972, a activat în Israel; profesorul Victor Polingher (actualmente activează în or. Siatle, SUA); Mihail Caplan (activează la Boston, SUA), Serghei Borş (acum e la Lion, Franţa); Veniamin Vahter (e la Cicago, SUA); Solomon Stavrov (e în Israel). Aceştea din urmă sunt foştii lui discipoli şi colaboratori ai laboratorului de chimie cuantică al Academiei de Ştiinţe al Republicii Moldova, până în anul 1992.

Palmaresul meritelor domnului Isaac Bersuker a fost înalt apreciat de ştiinţa moldovenească şi mondială. Este Laureatul Premiului de Stat al Republicii Moldova (1979) în domeniul ştiinţei şi tehnicii, Membru corespondent (1972), iar din 1989 - academician în cadrul Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova. A fost decorat cu *Insigna de onoare* a Republicii Moldova (2004), cu medalia Ciugaiev a Academiei Federaţiei Ruse (2004) şi medalia Ben-Gurion a Statului Israel în 2005, pentru merite deosebite în dezvoltarea ştiinţei. Aceste merite sunt confirmate de cărţile publicate în decursul anilor. Printre acestea:

„Химическая связь в комплексных соединениях” (în colaborare cu savantul moldovean A.V. Ablov). Editura Ştiinţa, Chişinău 1962.; „Строение и свойства координационных соединений”: Введение в теорию. Издательство «Химия», Ленинградское отделение: Leningrad, 1971.; „Туннельные эффекты в многоатомных системах с электронным вырождением и псевдовырождением” (în colaborare cu savanţii B.G. Vehter şi I.Ia. Ogurţov). Din seria «Успехи

физических наук», volumul 116, ediția 4, editura Наука, Moscova, 1975. „Словарь по физике” (în colaborare cu B.Vasiliev), Editura Ştiinţa, Chişinău, 1976.; „Электронное строение и свойства координационных соединений”: Введение в теорию. Leningrad, 1976.; „Вибронные взаимодействия в молекулах и кристаллах” (în colaborare cu V.Z.Polingher). Наука: Moscova, 1983.; „The Jahn-Teller Effect and Vibronic Interactions in Modern Chemistry”. Plenum, New York, 1984.; „The Jahn-Teller Effect: A Bibliographic Review”. IFI-Plenum, New York, London, 1984.; „Электронное строение и свойства координационных соединений: Введение в теорию”. 3-е издание, переработанное и дополненное. «Химия», Ленинградское отделение: Leningrad, 1986.; „Эффект Яна-Теллера и вибронные взаимодействия в современной химии. Наука, Moscova, 1987.; „Vibronic Interactions in Molecules and Crystals” (совместно с В.З. Полингером). Springer, New York, 1989.; „Electronic Structure and Properties of Transition Metal Compounds: Introduction to Theory” (structura electronică şi capacităţile transferului unificatoare ale metalelor: introducere în teorie). John Wiley & Sons: 1996.; „The Jahn-Teller Effect”. Cambridge University Press, Cambridge 2006 (a doua ediție stereotip - 2010).; „The Jahn-Teller Effect and Beyond: Selected Works of Isaak Bersuker with Commentaries” (Efectul Yan-Teller şi altele. Lucrările lui Isaac Bersuker commentate de el). Dedicated to Isaak B. Bersuker on occasion of his 80th birthday. Под редакцией James E. Boggs и Victor Z. Polinger. The University of Austin и The Academy of Sciences of Moldova: Ostin, 2008.; „Electronic Structure and Properties of Transition Metal Compounds: Introduction to Theory”. Ediția II. John Wiley & Sons, New York, 2010.

M-am întâlnit cu savantul Isaac Bersuker în vara anului 2011, la Chişinău. Ultima lucrare mi-a dăruit-o şi mie. Mi s-a părut vioi, plin de viață, lucid. Bine îmbrăcat, cu priviri părinteşti, acest savant reprezintă adevăratul etalon al înțelepciunii. Unul dintre cărturarii lumii a afirmat: „*Omul cât trăieşte trebuie să învețe a îmbătrâni frumos*”. M-am bucurat să-l revăd după aproape 20 de ani, că surprins fiind, prin nimic nu-şi dădea în vileag anii mulți, vârsta nobilă. Era la Catedra Institutului de chimie al Academiei de Ştiințe din Moldova. Mi-a povestit multe despre lumea savantă, despre faptul precum că în cartea mea cu titlul „*Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu*” nu am menționat

numele multor savanți de etnie evreiască care, prin munca lor asiduă, şi-au adus un mare aport la dezvoltarea ştiinței, la propagarea prestigiului micii noastre țări pe arena mondială. Stăteam alături de acest nume al ştiinței universale şi mă copleşeau emoțiile, iar dânsul mă privea cu ochii lui blânzi, părinteşti şi aveam impresia că ne cunoaştem de mulți ani şi nu ne-am despărțit niciodată. Savantul mi-a relatat că în afară de lumea ştiinței îl interesează arta, cultura, istoria, muzica. Ulterior, din SUA, mi-a expediat o cartotecă impresionantă cu cele mai frumoase melodii lirice ale lumii, pe care Dumnealui le ascultă cu drag. În acea zi, în Cadrul Institutului de chimie al AŞ RM a avut loc o şedință, la care a luat cuvântul şi savantul Isaak Bersuker, referindu-se la perspectiva ştiinței autohtone şi rolul ei pe arena mondială. În anul 2011, Guvernul Republicii Moldova a declarat că savantul Isaac Bersuker este înaintat, din numele țării noastre, pentru merite deosebite la Premiul Nobel în domeniul ştiinței. Mă bucură faptul că am printre cunoştințele mele un asemenea savant de talie mondială şi păstrez o poză cu el, de la 27 mai, 2011. Sunt convins că va veni ziua când Republica Moldova se va bucura cu primul Laureat al Premiului Nobel în domeniul ştiinței. Şi această persoană va fi prietenul meu – Isaac Bersuker.

Moisei Lemster

Pe Moisei Lemster, poet evreu, care scrie în idiş, l-am cunoscut mai întâi printr-o amplă corespondență purtată cu el timp de un an (2009-2010), când i-am tradus unele versuri din cartea lui „Ploaie evreiască”. Demultişor e stabilit cu traiul în Israel, dar deseori când mă telefonează, vorbeşte cu mine într-o perfectă românească. Are un grai pur basarabean, de parcă ar fi nea Petrică de la Stolniceni, localitate unde s-a născut în 1946 acest remarcant om al poeziei lirice. Viața lui a fost o tragedie. La vârsta de 3 ani rămâne fără de tată. Împreună cu mama se mută cu traiul mai întâi în satul Costeşti, pe Prut, apoi la Edineț, unde şi-a petrecut copilăria, adolescența, unde a absolvit şcoala medie. Apoi a absolvit Institutul pedagogic din Tiraspol, obținând specialitatea de profesor de matimatică şi fizică. A predat în şcoala din Şofrâncani, Edineț, iar din 1981 a trecut cu traiul la Chişinău. Este tot mai mult preocupat de problemele literaturii. Cunos-

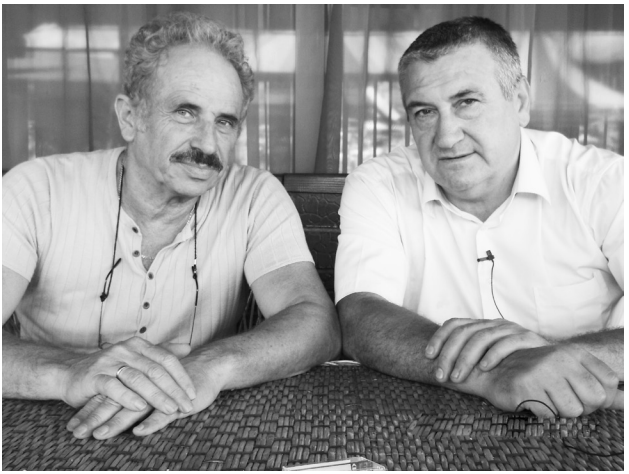

Chişinău, iunie 2011

când de la părinţi idişul, scrie primele poezii. A studiat în grupa evreiască (idiş) la Cursurile superioare de literatură a Institutului Unional de Literatură „Maxim Gorki" (1989-1991) din Moscova. Sub oblăduirea mentorului chişinăuian, renumitul prozator Ihil Şraibman, Moisei din 1982 publică poezii în revista „ Sovetiş Gheimpland" (Patria sovietică). Spirit neastâmpărat, om dedat culturii, Moisei Lemster nu se limitează la primele succese şi în anul 1999 a susţinut cu brio titlul de doctor habilitat cu o analiză profundă a operei a lui Elieizer Şteinberg . Referatul ampu al acestei teze a fost editat în acelaşi an într-o monografie aparte, întitulată „ *Fabulistul evreu şi înţelept Elizer Şteinberg*". Ulterior, împreună cu alt poet de origine evreiască Rudolf Olşevschi (1938—2003), este alcătuitorul almanahului anual „Ramura Ierusalimului", iar în 2000 aşijderi cu R.Olşevschi, editează cartea de traduceri din poeţii evrei, descendenţi din Basarabia, cu titlul „Летящие тени" (*Umbre zburătoare*). Moisei, sau cum îl numesc eu Moişe Lemster a fost mai mulţi ani la rând redactorul şi moderatorul emisiunii în idiş şi limba rusă „Pe strada evreiască"(*Af der idişer gos).* A predat limba şi literatura evreiască la secţia de filologie a Universităţii de Stat din Moldova , a fost colaboratorul ştiinţific al secţiei evreieşti de pe lângă Academia de Ştiinţe a RM. A mai publicat o carte despre pogromul evreiesc de la Chişinău care a avut loc în anul 1903 . A participat în proiectul „Mica enciclopedie evreiască", e redactorul proiectului de indecsicalizaţie şi numerotarea arhivei periodicii evreieşti (idiş) de până la război, e participant permanent al expediţiilor dialectologice în Moldova şi Ucraina sub

egida Universității Blumington, statul Indiana, SUA. Din anul 2000 se stabileşte cu traiul la Bat Yam, Israel. Este colaboratorul Universității evreieşti din Ierusalim unde desfăşoară o muncă permamentă de adnotarea tuturor publicațiilor din presa lumii despre literatura în limba idiş. Este membrul comitetului de conducere ale scriitorilor şi ziariştilor care scriu în idiş. Chiar de la lectura primelor poezii semnate de poet, i-am descoperit un adevărat colorit basarabean. Ne-am întâlnit în vara anului 2011 la Chişinău, când Moisei era în treacăt cu o grupă de filmare din Israel şi SUA. Împreună cu el era şi Bev Der, fiul renumitului poet martir evreu Iosif Kerler. Am stat la masă, am discutat despre toate problemele vieții. Vorbind impecabil româneşte, Moişe are o deosebită simpatie față de poporul şi cultura noastră. Are simțul pronunțat al umorului.

Următoarea întâlnire s-a petrecut la Tel-Aviv, în toamna anului 2011, când ambii ne-am scăldat în apele blânzi şi calde ale Mării Mediterane. Moisei e un adevarat...basarabean! Şi în gânduri, şi în mentalitate şi în vorbă. Pe malul mării îl admiram cum îşi permite să glumească cu toți cunoscuții. Îmi povestea despre copilăria lui grea, despre studiile făcute, cum a activat ca profesor de matematică în diferite şcoli din raionul Edineț, cum a salahorit la Chişinău în funcție de redactor la postul național de televiziune, transmițând în eter emisiuni în limba idiş, cum a colaborat cu Ihil Şraibman. Am aflat cum şi-.a făcut studiile la Moscova...Apoi mi-a povestit despre perioada şi activitatea ce o desfăşoară aici, în Israel. Ne-am plimbat pe străzile vechi de la Yafo, suburbie a Tel-Avivului. De peste 10 ani de când se află aici, cunoaşte foarte bine Israelul, îşi iubeşte mult țara lui istorică, dar nu uită de Moldova, unde s-a născut şi-a petrecut cea mai mare parte a vieții... Cu Moisei este o plăcere să conversezi, să faci planuri literare. Am convenit ca pe viitor să editäm la Chişinău cartea lui „Evreischii dojdi” , o carte exeptională de versuri în idiş, pe care o voi traduce în româneşte.

Relațiile mele cu Moisei Lemster continuă şi azi. Şi să-i dea Dumnezeu sănătate deoarece cât va fi el în Israel, cu siguranță vom avea în persoana lui un ambasador al culturii basarabene, el rămânând şi membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Evgenii Perlov

În anii 1973–1975 mi-am făcut serviciul militar în armata sovietică, într-o unitate de aviație, localizată în orașul Luțk din Ucraina Occidentală. În ***escadrilă*** erau tineri de diferite naționalități, veniți la datorie din toate colțurile Imperiului Sovietic. Ne împăcam toți de minune. Eram tineri, entuziasmați. Printre prietenii mei devotați s-a dovedit a fi și Evghenii Perlov, un tânăr înalt, slab, cu ochii ingenioși, care se deosebea dintre toți pentru că foarte frumos cânta la chitară. Curând, datorită lui, am învățat și eu a mânui strunele chitarei și, până în prezent, nu mă despart în orele de răgaz de chitara mea. Evghenii era originar din orașul Gorki (astăzi Nijnii Novgorod) și prefera să fie cu noi deschis și foarte sincer. Era muncitor și bun de ghidușii. Serviciul militar decurgea interesant. El era în serviciul de dotare a avioanelor cu bombe și alt armament, iar eu – în serviciul meteorologic. Când ieșeam în oraș în permisie mai comiteam și câte o beție, precum o fac tinerii din toată lumea. Mereu purtam discuții savante de prezent și de viitor. Personal, intenționam, după demobilizare, să devin scriitor și să absolvesc facultatea juridică. Evghenii visa să devină medic. Deși politica statului sovietic trâmbița că are o constituție ce egalează în drepturi toate popoarele URSS, realitatea de atunci era vădit antisemită. Îndeosebi, după războiul Israelului purtat cu statele arabe în anii 1967, 1973. Îmi amintesc cum la o lecție politică unii aviatori se prezentaseră în fața publicului, recunoscând că au luptat de partea arabilor pe peninsula Sinai. Acești aviatori povesteau cu sinceritate despre felul cum au fost speriați de către forțele aeriene ale Israelului, ne mărturiseau despre incapacitatea ofițerilor arabi de a mânui tehnica aeriană de tip sovietic. Din spusele acelor aviatori am înțeles că URSS, practic,

Tel-Aviv-Yafo, noiembrie 2011

în războiul din anul 1973 a luptat de partea arabilor împotriva tânărului stat Israel şi a suferit o înfrângere ruşinoasă. Noi, tinerii soldaţi, nu solicitam detaliile acelor evenimente politice, dar cert era că toată propaganda sovietică era pornită rău împotriva evreilor şi a statului Israel, privindu-l doar prin prisma de agresor. Mulţi ofiţeri şi ostaşi, membri de partid, se exprimau împotriva evreilor. Noi cu Evghenii ascultam acele cuvântări şi eram convinşi că realitatea este alta. Nu bănuiam atunci nimic...

În anul 1975, la sfârşitul lunii mai, m-am demobilizat şi eu, şi Evghenii. Soarta ne-a despărţit şi nu ne-am văzut şi nu am auzit unul de altul circa 36 de ani, iar într-o bună zi, prin intermediul internetului am aflat că amicul meu Evghenii Perlov de 15 ani este stabilit cu traiul în Israel. Spre uimirea mea, am mai aflat că dânsul este de etnie evreu. Firește, m-am bucurat, cu atât mai mult că la 4 noiembrie 2011 mi s-a oferit fericita ocazie să vizitez Israelul. L-am revăzut pe vechiul meu prieten după o viaţă de om. Împreună am hoinărit prin Yafo, partea veche a oraşului Tel-Aviv, amintindu-ne despre acele vremi frumoase, dar rămase deja în istorie, pe când am făcut împreună serviciul militar. Mi-a relatat despre problemele ce le-a avut în URSS, când nu a fost admis la facultatea de medicină, doar din motivul că este evreu, apoi cum a devenit profesor la o şcoală medie, deţinând până la urmă şi postul de director. La începutul anilor `90 ai secolului trecut, împreună cu familia (mama, tata, soţia şi cei doi copii), au emigrat în Israel. Mi-a povestit despre greutăţile ce le-a suportat în procesul de adaptare la locul nou, câte dificultăţi a avut de depăşit pentru ca să-şi asigure un trai decent. Actualmente, este stabilit cu traiul în oraşul Aşchelon, mai spre sud de Tel-Aviv, în vecinătatea sectorului Gaza. Evghenii mi-a povestit cu durere şi regret că palestinienii, cât de mult ar investi statul în ei, niciodată nu sunt mulţumiţi. Mi-a spus cum dânşii locuiesc în acest oraş ca într-o zonă din apropiata linie a frontului. Teroriştii de acolo îşi permit mereu să tragă focuri de artilerie peste acoperişurile caselor oamenilor paşnici. Deseori sunt şi victime... Apoi ne-am plimbat până în noapte pe malul Mării Mediterane, povestindu-ne unul altuia istorii trăite de fiecare dintre noi, în răstimpul cât nu ne-am văzut. Evghenii m-a invitat la el acasă. Am făcut cunoştinţă cu soţia şi cei doi copii ai săi. Prietenul meu este un adevărat gospodar. Casa lui la sol este, în principiu, construită de el însuşi. Are o gospodărie modernă

şi confortabilă, aranjată cu mult gust. Un fecior mai mare, Alexei şi o fiică, Olga. Discuțiile noastre s-au axat mai mult pe amintiri şi pe planurile de viitor. Aveam impresia că cei 36 de ani care-au trecut de când nu ne văzuserăm, nu ne-au despărțit! Nu ne săturam de vorbă şi, în amintirile noastre, am revenit la evenimentele petrecute în armată, când eram nişte adolescenți. M-am convins încă o dată că omul există până la naştere, în timpul vieții şi după ce pleacă în lumea celor drepți. E o minune, un gând fantasmagoric, dar sunt convins totuşi că... sufletul nostru e veşnic. El undeva pleacă, undeva dispare pentru o vreme, dar revine mereu, etern în noi. Cu Evghenii Perlov am trăit anume această senzație. Ne-am despărțit în gara feroviară din Aşchelon. Am conştientizat că, în viitor, putem să nu ne mai vedem vreodată. Dar, sufleteşte, oricând o să-l am alături pe adevăratul meu prieten de la Aşchelon, Israel. Şi mă voi ruga mereu Domnului ca să-l ocrotească pe el şi pe toți apropiații lui.

În numărul din 22 septembrie 2011, a celei mai mari şi răspândite reviste de limbă idiş din lume, care se publică în SUA, redactorul căreia e pământeanul nostru, omul de cultură ,Boris Sandler, a fost publicat articolul. Ajutat de către Marina Şraibman, pentru a-l tălmăci, vă propun conținutul lui în română:

„Boris Druță, prietenul nostru din Moldova”

Boris Druță este un intelectual de prima generație. S-a născut într-un sat basarabean, în familie de țărani, e talentat şi este preocupat de mai mulți ani de problema evreiască. Talentul lui este multilateral: e avocat, scriitor, compune muzică, e tată a 10 copii, activează în diferite genuri ale scrisului: romane, nuvele, piese de teatru, povestiri, poezii, publicistică. În creația lui, un loc important îl ocupă istoria şi viața evreilor din Basarabia. A realizat trei cărți „Flori de Dor pentru Şalom”, „Pandurii tristeții” şi o adevărată enciclopedie a istoriei evreilor din ținut „Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu” pe care Boris Druță o deschide cu vorbele bunicul său: „ Numai acea țară este bogată, care îşi poate ocroti evreii.” În cărțile lui se conțin amintiri din copilărie, când locuia în satul din preajma târguşorului evreiesc, moldovenii, convieţuind armonios cu celelalte etnii. Cărțile lui sunt ilustrate de către fiica lui Veronica, care actualmente învață la facultatea de arhitectură şi dizain în oraşul Ottawa, capitala Canadei. În paginile cărților lui se conțin multiple materiale cognitive despre istoria evreilor, traduce poezii dedicate Basarabiei ale autorilor care scriu în idiş, se fac eforturi de a publica schițe publicistice despre personalități notorii. Precum am observat şi din scrisorile primite la redacție de la cititori, Boris Druță, pe alocuri idilizează, scrie despre evrei în culori frumoase, iluzorii, caracteristici dulci, neprihănite... Se crează impresia că autorul nu este obiectiv, în unele momente descrise. Doar sunt printre evrei oameni, ca peste tot: şi buni şi răi. Şi în unele momente ale istoriei avem pilde de file cu fapte urâte... Cu toate-acestea Boris Druță prezintă în cărți spiritualitatea evreiască: dragostea de neam, de țară, de trecutul glorios, dragostea de religie, față de carte... Citind cărțile lui, prin fața ochilor trec multe localități, târguşoare evreieşti din Basarabia, unde a locuit împreună cu ei, ca vecini, dar astăzi acolo deja evreii nu mai sunt decât numai în amintiri... Acolo, în Basarabia, prin târguşoare vezi unde şi unde ruinile sinagogilor şi multe cimitire evreieşti părăsite. Ca o fâşie

neagră prin opera lui trec pogromurile de la Chișinău, 1903, represiile staliniște, masacrarea evreilor în timpul Holocaustului (Boris, cu acest prilej, a realizat o vizită la Babii Yar din Kiev, localități ale deflagrației din Ukraina, Moldova, România etc.), asasinarea scriitorilor, represiile staliniste, campaniile din perioada sovietică, scrie despre Comitetul Antifascist Evreiesc. Cu o deosebită dragoste vorbeste despre prietenii, profesorii lui din localitatea evreiască, unde şi-a petrecut copilăria şi adolescența. E regretabil că din cauza situației politice din Moldova, tot mai mulți evrei pleacă cu traiul permanent în străinătate. Cartea „Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu", prezintă portrete ale personalităților notorii evreieşti din Basarabia: Ihil Şraibman, Zlata Tcaci, Isak Bersuker, Zinovii Stolear, Anatol Gugel şi alții. Mai informăm cititorii noştri că Boris Druță s-a născut în anul 1955 în satul Ineşti de lângă târguşorul Teleneşti, avându-l ca profesor de română pe Beniamin Kogan, autor de manuale şcolare, precum şi alți învățători de etnie evreiască. În calitate de traducător Boris Druță familiarizează cititorul basarabean cu versuri ale martirului poporului evreu Iosif Kerler, ale poeților Moisei Lemster, Liuba Vasserman, Motl Sacțier, Rudolf Olşevski, Efraim Bauh ş.a. El prezintă perle literare inedite, proprii cu tematică evreiască: (nuvelele Etlia Bekker, Plăcut sau păcătos, romanul Doroteea). Să-i urăm succes prodigiosului autor, rămânându-i recunoscători pentru contribuția la susținerea evreilor din Basarabia.

Mihail Hazin

סעפטעמבער 16 – 22, 2011 ■ אלול 17 – 23, תשע"א ■ „פֿאָרווערטס"

באָריס דרוצע – אונדזער פֿרײַנד אין מאָלדאָוויע

מיכאל כאזין (באסטאן)
ספּעציעל פֿאַר „פֿאָרווערטס"

באריס דרוצע איז אן אינטעלי-
גענט אינעם ערשטן דור. געבוירן אין
א דאָרף אין א פּויערישער שטוב,
טראָגט ער אין זיך א טאָלאָנט,
וואָס ס'איז צו דעם צוגעפאסט דער
ייִדישער זאָג „וואָס אין דער קאָרט".
ער שפּילט אויף עטלעכע מוזיקאַליש-
אינסטרומענטן, ער איז א באַאבטער
שרײַבער און איבערזעצער, קאָמ-
פּאָזיטאָר, אן אַרטיסט אויף ס'איז אַזוי
פֿון צײַן קינדעהד.

ס'איז כּדאי דא באלד צוצוגעבן,
אז אין אַלע וושאנגטאָן פֿון זײַן צײַ-
טונגצעבן לייטעראַריש-ער מוזי-
קאַלישער טעטיקייט, וווּ אויך אין
זײַן יידישער אַרבעט פֿאַרנעמט א
עצנטראַל אָרט די טעמע – ייִדן –
זײַנען די ערשטע סימנים פֿון א ייִדיש
לעבן אין בעסאַראַביע ביזן הונטזיק

באָריס דרוצע ליינט קאָפּיטל־לעך פֿון זײַן בוך אין דער ייִדישער ביבליאָטעק אויף איציק מאַנגערס נאָמען. קעשענעוו

צײַרנדיק מיט זײַנע קינדער. דרכצוזײַן
לעבן דעם דענקמאָל לזכּרון די אומ-
געבראכטע בעסאַראַבער ייִדן. אויף
דער ירושלים־גאס, אין שטעגנדיק
דערציילט ער זיי עפּעס א געשיכטע
וועגן די פֿאַרבינדונגען צווישן ייִדן
אין די מאָלדאַוואַנע, וועגן דעם
חורבן פֿונעם ייִדישן פֿאָלק, וועגן זײַנע
איינגענע פֿרײַנד פֿון ייִדישן אפּשטאַם.
דער מחבר איז אויפֿריכטיק

איך טעלעפֿאָנירט צו מיכלעך פֿון
א מיטגליד פֿון שרײַ-
מחבר פֿון א צאָל פּראָ-
פּאָעזיע־זאַמלונגען,
איבערגעזעצט פֿון ייִדי-
דער דיכטערין ליובע
מאָל סאָציעל יוסף
משה לעמסטער.

א באזונדער ארט
פֿאַרנעמט זײַן אריגי-
פּאָעזיע אין פּינסק, זײ
א מין בוך אין א בון
וויל זיך אויסטיילן
„מאָדנע פֿונעם דאָרף
דערציילונגען „עטעל
„דראָטעא", אנגעזעטן
מאָטיפֿן און מיטגעפֿיל.

צום באריערן. ז
פֿון זײַנע העלדן שרײַ
וועלט אין די אנדערע ז
פֿאָרן איבער דער וועלט
פֿאַרשטענדלעך, די פּאָ
סטאָבליקייט פֿון מאָל
אומזיכערקייט אופֿן פֿון פֿ
באשישקייט טרייבט
איינווינער צו פֿאָרלאָז
– מע זוכט א מער רוי

כּאראקטער און אין די גיגאנטיק
אוצרות פֿונעם ביבלישן פֿאָלק.

„איך טו עס אויפֿריכטיק און בין
זיכער, אז ס'איז א וויכטיקע זאַך!" –
שרייבט דער מחבר. עס פֿאַרדינט
אים, אז אין פֿיל שטעטלעך אין דער-
פֿעה, וווּ עס האָבן א מאָל געווינט
יידן בשכנות מיט די מאָלדאַוואַנער,
איז איצט נישט צו טרעפֿן קיין איין
ייִד. הײַנט זײַנען די ערטער באַ-
זעצט מיט מענטשן, וועלכע באַציען
זיך גלײַכגילטיק צו זייער איינגענער
געשיכטע, צו די געבײַדעס פֿון גע-
וועזענע שילן, וואָס וועלן בעשטערט
אין צו די פֿאַרלאָזטע ייִדישע בית־
עולמים. פֿאַרוואָקסן מיט ווילדגראָס.

„שוואַרצע לינעס" – אזוי האָט
דערזע אנגעוואָרפֿן דעם טייל פֿון בוך,
וווּ עס ווערט דערציילט וועגן די
טראגישע קאַפּיטלען פֿון ייִדישן לעבן
אין מאָלדאָוועע – זײַנט דעם קעשע-
נעוועד פֿאַראַם 1903 ביזן חורבן אין
סטאַלינס אנטיסעמיטישע רעפּרעסיעס.
דערצו שרײַבט וועגן דעם אומקום
פֿון די ייִדישע שרײַבער און דעם
ייִדישן אנטי־פֿאַשיסטישן קאָמיטעט.
ער דערמאָנט די אנטיסעמיטישע

היסטאָריישע נאַט־צן, געווירעט די
בעסאַראַבער ייִדן. ס'זאָלט אבער
געווען נישט ריכטיק צו מיינען, אז
דער ריזיקער טעקסט־פֿאַרנעם איז
געווידמעט נאָר דער ייִדישער בא־
פֿעלקערונג פֿון מאָלדאָוועַ, ווי א
לאָקאַלע, נאַציאָנאַלע מינאָריטעט. מע
קען זאָגן, אז דער מחבר האָט געמאכט
א פּרוּוו צו שאַפֿן א קונסטלעריש־
פּובלי־ציסטיש בילד פֿון ייִדישן פֿאָלק.

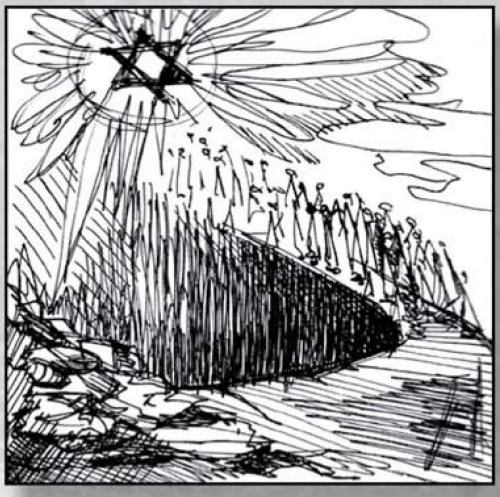

Israel, țara Iubirii

În luna noiembrie, 2011, din partea evreilor descendenți din orășelul Teleneşti, am primit o invitație de a vizita Israelul. Demult visam la acest eveniment şi - iată - visul vieții mele s-a realizat: am primit viză şi paşaport şi trebuia să zbor la Tel-Aviv cu escală în Bucureşti. Şi fiindcă mai doream să vizitez şi capitala României, mi-am rezervat două zile ca să hoinăresc pe străzile capitalei Patriei mele. Era începutul lui noiembrie. Oraşul mi s-a părut agitat şi în multe privințe, neînțeles. În metrou am avut impresia că e o adevărată debandadă, haos, nu am descoperit indicatoare în nici o direcție şi consider că unui călător proaspăt sosit aici îi vine foarte greu să se orienteze cum trebuie să ajungă la destinație. Permanent trebuie să întrebi de cineva cum să ajungi la cutare sau cutare stație. Bucureştenii totdeauna mi s-au părut aroganți şi, în multe privințe, neînțeleşi de mine, ca însuşi oraşul. Am fost în capitala României de câteva ori, dar nici de data aceasta nu l-am îndrăgit. Probabil, ca să-mi schimb părerea, este necesar să locuiesc acolo o vreme mai îndelungată. Am fost la cimitirul Belu, la mormântul lui Mihai Eminescu, în vecinătatea căruia sunt înmormântați marii noştri moldoveni Mihail Sadoveanu, Adrian Păunescu, precum şi alte notorietăți ale culturii neamului. Apoi am vizitat Muzeul Național de Istorie, unde nu am putut găsi un ghid ca să obțin ceva explicații care mi-ar fi fost interesante. În cele din urmă, am mers la Casa Uniunii Scriitorilor din România, să încerc a înțelege de ce dosarul meu, prin care din anul 1994 am solicitat să fiu primit în rândurile membrilor scriitorilor români, nu are rezolvare. Dar şi acolo, o femeie cât un munte, m-a urmărit cu indiferență şi mi-a explicat că Preşedintele nu este la moment, se află într-o deplasare în străinătate şi dânsa nu poate să mă ajute cu nimic. Ştiind că la Chişinău conducerea Uniunii Scriitorilor din Moldova nu doreşte să rezolve această întrebare, din motive neînțelese de mine, am considerat că întrebarea mea nu se va rezolva niciodată şi, indiferența cu care am fost întâmpinat în acea clădire istorică m-a convins şi mai mult că Bucureştiul este deocamdată un oraş neprietenos cu mine. Am revenit abătut la prietenii mei de la Buftea, unde Doamna Elena Naida, o femeie ospitalieră, basarabeancă, venită în rezultatul exodului din 1944 să locuiască în regat, împreună cu soțul ei Mihai, mi-au pregătit o cină ca

la mama acasă. A doua zi, la 4 noiembrie, de la aeroportul A.Coandă, am decolat spre ţara multvisată. Era ora 6 dimineaţa. La Bucureşti se lăsa ceaţa, picura, pâcla făceau vremea mohorâtă. În timpul zborului auzeam vorbă românească şi evreiască, ceea ce îmi dădea de înţeles că mă aflu în drum spre locuri nevizitate şi aveam senzaţia aşteptărilor plăcute, curios că iată, iată voi face cunoştinţă cu o nouă lume, cu altă istorie, cu alte neamuri, cu alte graiuri, decât cele din ţara mea.

Într-un final, la un început de ziuă am aterizat pe aeroportul internaţional Ben-Gurion din Tel-Aviv. Afară era cald, soare, cerul senin, creându-se senzaţia că m-am pomenit din anotimpul iernii în vară. Sălile moderne, incomparabile cu cele de la Chişinău şi Bucureşti, ale aeroportului israelitean îţi produc impresia că ai sosit într-o ţară modernă cu tehnologii avansate. La punctul de control, verificându-mi viza din paşaport, ofiţerul de la vamă m-a întrebat în engleză scopul vizitei. Cunoştinţele mele modeste m-au ajutat de i-am răspuns în engleză că sunt scriitor şi sosesc în Israel, la invitaţia prietenilor. Ofiţerul elegant îmbrăcat s-a uitat la mine plin de nedumerire, uimindu-se că prima dată aude ca din Republica Moldova să-i spună cineva că vine în ţara lui în calitate de scriitor, fiindcă majoritatea covârşitoare a moldovenilor sunt gasterbaiteri, muncitori sezonieri, care vin să muncească la negru, pe alocuri încălcând legea, uitând să se întoarcă după expirarea vizei. Pentru orice eventualitate, controlorul mi-a amintit că am termen redus la viză, m-a salutat prieteneşte şi, mai trecând prin săli moderne, m-am pomenit în cea de aşteptare, unde m-au întâlnit prietenii Maisea Kogan şi soţul ei Beniamin. În scurt timp, cu maşina, am pornit pe şoseaua cu multiple inscripţii de reclamă, indicatoare în limbile ebraică, arabă şi engleză, de-a lungul livezilor cu mandarine coapte. Am simţit din prima clipă diferenţa în comparaţie capitala României. Peste câţiva kilometri am ajuns în oraşul Holon, unde aveam să stau la prieteni acele opt zile de vis, între 4-11 noiembrie 2011. Maisea este fiica fostului meu profesor de română de la Şcoala Medie din Teleneşti (actualmente Liceul „Lucian Blaga”). Profesorului Beniamin Moisei Kogan îi datorez faptul că m-a descoperit în adolescenţă că am patima scrisului. Anume acest om de mare cultură mi-a citit primele versuri şi compunerile din cadrul programei şcolare, prezicându-mi că pot deveni în viaţă scriitor!.. Maisea mi-a explicat că denumirea oraşului Holon provine din ebraică şi are semnificaţia „dună de nisip”. Cândva pe acest loc era un

pustiu iar oamenii au ridicat o frumusețe de oraş înfloritor. Cât am mers de la acel port nu s-a creat impresia că am trecut printr-un singur oraş. Venea, cum i se mai spune soțului Maisei, însă a concretizat că pe parcursul itinerarului de la aeroportul Ben Gurion, până la Holon am traversat câteva oraşe, (deşi nu am înțeles hotarele dintre ele), care se despart unul de altul doar printr-o stradă. Venea, cu surâsul pe buze, mi-a spus că uneori aceeaşi magistrală aparține administrativ diferitor oraşe, deoarece birocrații locali, nicidecum nu doresc să admită unificarea municipiilor satelit ale Tel Avivului într-un megapolis, ceea ce ar fi comod şi logic. „Conducerea țării a încercat să întreprindă acțiuni de a ne unifica, dar s-au stârnit revolte, fiindcă cei de la primăriile formate deja îşi pierd posturile lor!", mi-a explicat Venea. Prietenii mei locuiesc într-un bloc modern din preajma spitalului orăşenesc. În apartamentul lor m-am simțit ca la mine acasă, la Chişinău. Ne-am amintit de orăşelul Teleneşti, de prietenii noştri din Moldova, despre situația cimitirului unde-şi dorm somnul de veci evreii care cândva, la începutul secolului XX, constituiau majoritatea populației din acest târguşor basarabean. Astăzi, din păcate, din cauza plecării în străinătate, la Teleneşti nu mai locuieşte nici un evreu şi drept dovadă despre aflarea lor aici, sunt două cimitire: unul străvechi dinspre Ineşti, iar celălalt mai nou, pe drumul ce duce spre Mândreşti... Amintiri, amintiri! Nu ne săturam de vorbă. La insistența prietenilor, în acea zi am decis ca să mă odihnesc, să mă acomodez, iar începând cu ziua următoare, voi porni în excursii, pentru a face cunoştință cu itinerarele turistice din țară... Deodată, peste oraşul Holon a pornit o ploiță caldă, năstruşnică. Prietenii mi-au spus că această ploaie e un semn deosebit, deoarece în Israel până atunci, de-a lungul primăverii, verii şi toamnei fusese multă arşiță. În zare, de la etajul zece, unde e apartamentul lor, se vedeau valurile azurii ale Mării Mediterane. Maisea mi-a spus că plaja din oraşul lor este una dintre cele mai frumoase din țară... Tot atunci stăpânii mi-au explicat că în blocurile moderne, inclusiv în cel unde ei locuiesc, sunt odăi bronate, special amenajate, în caz de atacuri teroriste ale vecinilor, inclusiv ale extremiştilor din zona Palestiniană. Mi-au arătat şi pachetele cu aparate antigaz primite odinioară de la administrația oraşului, pentru a se proteja în caz de atacuri neaşteptate ale țărilor arabe vecine.... La un moment, mi s-a creat impresia că Israelul se află într-o zonă a frontierei de război. După acea ploiță afară apăru iar soarele şi se simțea o adiere

de aer proaspăt, de liniște și pace. Printre clădirile moderne ale Holonului se vedeau străzi amenajate, pline de verdeață, cu palmieri. Se vedea orașul Bat Yam, de unde mi s-a explicat că mâine mă va aștepta autobuzul turistic și voi începe a călători prin țară. Brusc, am auzit cântatul unui cocoșel jos, în stradă. Maisea mi-a spus că pintenatul neobosit cântă zilnic și pare a deveni un simbol al Holonului, fiindcă de mai mulți ani îi încântă pe locatari. Din alte mărturisiri ale amfitrionilor, am constatat că în Israel locuiesc peste un milion și jumătate de cetățeni veniți din fosta URSS și din acest motiv sunt emise prin toată țara programe de radio și TV, se tipăresc ziare, reviste în limba rusă. Există publicații, programe similare și în alte limbi ale evreilor veniți din diferite țări ale lumii, inclusiv și în română. Am constatat că țările limitrofe Israelului duc o politică, în majoritatea cazurilor, ostilă statului lor, cu excepția Iordaniei și a Egiptului. Asupra țării mereu au loc acte de terorism din sectorul Gaza și a teritoriilor administrației Palestiniene, au loc provocări prin tragere cu rachete asupra localităților unde trăiesc cetățenii pașnici. Țara se află mereu într-o stare de alertă. Venea a trecut în revistă, cu lux de amănunte, politica Libanului, Iranului, Siriei, Arabiei Saudite, state vecine care în genere nu recunosc suveranitatea Israelului și duc o politică de lichidare a acestui stat. Mi-a mai vorbit despre politica Turciei (din ultima vreme), despre administrația autonomiei Palestiniene cu guvernul Hamas la putere, s-a referit la politica dualistă a Rusiei în această zonă a lumii, care susține cu tehnologii moderne, la crearea de către Iran a bombei atomice, care vinde Siriei și altor țări dușmănoase Israelului, cele mai moderne arme... Am înțeles atunci că Israelul, cu adevărat, se află într-un cerc tensionat al politicii internaționale din regiune, despre care știm cu toții din mass media. Am înțeles că populația pașnică, inclusiv prietenii mei, este bine informată și mereu discută despre situația politică de azi și de mâine a Israelului. Dar, scopul meu era altul. Vroiam să cunosc țara Israel din punctul de vedere al istoriei, culturii. Scrisesem deja trei cărți despre poporul evreu, despre istoria lui. În ultima mea carte capitală cu titlul „Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu", am scris mult despre Pământul Făgăduinței, dar materialele publicate acolo erau cognitive, depistate din enciclopedii, pagini de internet și alte izvoare informative. Aveam ocazia să le cunosc pe toate realmente. Prietenii mei (și nu careva organizație obștească a comunității evreiești din Moldova) au avut

grijă, chiar a doua zi, să pornesc afiliat la grupurile de turişti, cu un autobuz modern, să fac cunoştinţă cu Israelul. Timpul de afară era superb! Precum am spus, în luna noiembrie, aveam impresia că mă aflu în toiul verii. Oamenii hoinăreau pe străzi în haine cu mâneca scurtă, în pantaloni scurți. Autobuzul confortabil a pornit din oraşul Bat Yam, însoțiți de un ghid, ce vorbea ruseşte şi ne spuse că a absolvit facultatea de istorie din cadrul Universității „M. Lomonosov" din Moscova. Vreau să remarc că ghizi ca în Israel - competenți, binevoitori, care manifestă dragoste față de țara lor, deşi s-au născut în fosta URSS, nu am întâlnit nicăieri în lume. Chiar de la bun început însoțitorul ne-a anunțat itinerarul ce aveam să-l parcurgem pe locurile istoriei creştinismului şi ne-a povestit istoria tânărului stat Israel. Curând în față s-a deschis panorama unei arhitecturi urbane deosebite, cu străzi largi, şosele cu multe benzi de circulație şi maşini moderne. Ghidul povestea în detalii istoria poporului evreu, despre calea lor dramatică de-a lungul veacurilor... Am înțeles că în Israel orice piatră, fiece râuleț, deluşor, localitate este o adevărată istorie, martore la evenimente concrete şi miraculoase, care şi-au aflat reflectare în Sfânta Scriptură. Deşi de peste 10 ani sunt preocupat de tematica şi istoria poporului evreu, deodata am înțeles că nu ştiu mai nimic despre Israel şi istoria poporului lui. Mă străduiam să fac cât mai multe notițe în condica mea de călătorie, dar când m-am aşezat să lucrez asupra acestor impresii de călătorie nu am putut să ocolesc literatura cognitivă din enciclopedii, din internet, pentru ca să le prezint cititorilor o limpezire a datelor, evenimentelor, denumirilor exacte ale localităților şi altor locuri pentru a nu denatura istoria. În Israel, din cauza faptului că de-a lungul veacurilor, pe pământul Făgăduinței au mişunat tot soiul de invadatori, localitățile deseori poartă denumiri diferite: în versiune evreiască, arabă, greacă etc. Din cauza aceasta, precum am menționat mai sus, a fost imposibil să scriu prezentul articol, fără a consulta substanțial enciclopediile şi alte surse din internet. Din aceste surse am constatat că evreii sunt un popor de proveniență semită şi locuiesc în multiple țări de pe glob, inclusiv în România. Numărul lor în lumea contemporană ajunge la circa 12-14 milioane (2010), dintre care aproximativ 40% locuiesc în Israel, iar 35% - în SUA.

Religia tradițională a poporului evreu este iudaismul. Majoritatea evreilor vorbesc limba statului în care locuiesc. În Israel limba de stat

se consideră ebraica, care a renăscut din limbă moartă în limbă vorbită în veacul XIX. Conform tradiției evreiești, menționată în cartea sfântă Tora, poporul evreu s-a creat în rezultatul exodului din Egipt şi adoptarea Legilor Torei în regiunea muntelui Sinai. Evreii veniți în Hanaan au fost împărțiți în 12 triburi (grupări, picioare), care își au originea de la feciorii lui Iacov-Israel. La cotitura mileniului 2-1 până la era noastră a apărut Împărăția israeliteană a lui David. În veacul X până la era noastră împăratul Solomon (Șlomo) a ridicat un templu (Beita a-Migdaş) în Ierusalim. După moartea acestuia, țara evreiască se scindează în două împărății – Israel şi Iudeia. În anul 722 î.e.n. populația Împărăției Israelului de Nord, urmaşii a 12 neamuri a lui Israel a fost strămutată de către asirieni în Midia, unde s-au asimilat cu populația locală. Despre acele zece generații pierdute, conform unei versiuni, se vor întoarce înainte de venirea Mesiei (Maşiaha). În anul 586 înainte de Hristos babilonenii au cucerit Împărăția Iudeei, au distrus templul (hramul) Ierusalimului şi o mare parte din evrei au fost duşi în robie în Babilon. Odată cu decăderea Noii Împărății Babilonene (anul 539 până la era noastră) o parte dintre evrei au revenit în Iudeia, unde au ridicat al II-lea templu, în jurul căruia s-a renăscut şi s-a consolidat statalitatea şi entitatea evreilor. Din acea perioadă începe cimentarea fundamentală a etnosului evreiesc, cu centrul în Israel. Apărută la început, etnia evreiască doar în Mesopotamia şi Egipt (sfârşitul mileniului I până la era modernă), începe să cuprindă regiuni imense: Africa de Nord, Asia Mică, Siria, Iran, Caucaz, Crimeea, Europa. Au urmat multe încercări, în istoria evreilor, de-a lungul anilor şi în perioada de supunere a Pământurilor lui Israel de către Ptolomeu şi Selecvizi (veacurile IV-II până la era noastră). Evreii sunt supuşi elenizării culturale care, de rând cu limba veche evreiască, cea arameică, se răspândeşte de asemenea limba veche greacă (koine). Cucerirea Iudeei de către Roma Antică (anii 63-37 înainte de era noastră) şi înfrângerea mişcărilor de eliberare (veacurile I-II era noastră) a dus la distrugerea celui de-al doilea Templu (anul 70 era noastră) şi izgonirea unui mare număr de evrei de pe pământurile natale. Anume în această perioadă romanii cuceritori au introdus termenul de „Palestina” , urmărind scopul să şteargă de pe fața pământului amintirea că aici, în Ereț Israel (pământul lui Israel) evreii au fost întotdeauna stăpâni. Odată cu invadarea şi cucerirea Palestinei de către arabi în anul 638, centrul etnic al evreilor practic a fost

lichidat. Deşi existența istorică a pământurilor evreieşti aici totdeauna a fost prezentă. În diasporele unde au fost nevoiți să peregrineze evreii în lume, s-au format mai multe grupe etnice evreieşti (edot), care se deosebeau după limba vorbită şi coloritul cultural. Una din cele mai străvechi grupări etnice sunt evreii babiloneni sau irakieni (bavli), care s-a creat pe la mijlocul mileniului I până la era noastră. Această comunitate vorbea la început limba arameică, care ulterior a fost strâmtorată prin veacurile VIII-IX de primul val al dialectelor arabe (kâltu), dialect care ulterior s-a menținut doar în limbajul evreilor şi creştinilor. Arabii musulmani s-au dezis de acest dialect şi au trecut la utilizarea dialectelor păstorilor nomazi. Ultimii reprezentanți ai etnosului bavli au părăsit Irakul la începutul războiului americano-irakinian (2003). Evreii care în limbajul lor au păstrat limba arameică (în această limbă a vorbit Isus Hristos, şi în ea a fost scrisă o parte a Bibliei), au fost strâmtorați de către cuceritorii arabi în partea muntoasă a Curdistanului, unde ulterior s-a format grupul etnic targum sau lahluh. În perioada contemporană în Israel aceştea sunt cunoscuți ca evreii curdistani, care şi-au păstrat cultura şi limba evreiasco-arameică. Evreii iranieni (paras-u-madai) locuiau în Iran şi Asia Mijlocie. Ulterior s-au scindat în evreii iranieni propriu zişi (djidi – 25 mii în Iran şi 75 mii în Israel. În secolul XX au fost asimilați şi vorbesc limba farsi). Evreii iranieni aveau legătură cu grupul evreilor caifâni din China, care s-au format la răscrucea veacurilor VI–VIII era noastră. Aceşti evrei au fost asimilați aproape complet de către chinezi şi s-au păstrat urmaşii lor doar într-o mică grupare din oraşul Kaifîn (China). Descendenți ai evreilor s-au păstrat şi în statul Maraştra din India. Localități evreieşti pe la mijlocul şi a doua jumătate a mileniului I înainte de era noastră, s-au răspândit pe toată peninsula Arabă. Mohammed a creat o nouă religie în contradicție cu populația evreiască a oraşului Medina. Însă câteva clanuri separate ale evreilor s-au inclus în primele comunități islamice. Vorbitorii de limbi arabe, urmaşii acelor clanuri evreieşti, constituie populația din sudul peninsulei Arabe („teimanimii", adică yemeniții) actualmente locuiesc cu preponderență în Israel (circa 140 000 de oameni) şi circa 200 de oameni în statul Yemen. Descendentă din aceşti evrei a fost regretata cântăreață Ofra Haza). În perioada Evului mediu timpuriu s-au creat grupuri, vorbitori de limbă arabă în Siria de Nord, Turcia de Sud (haleabii), Siria de Sud, Liban (samii); din veacul XVI în componența lor s-au integrat

refugiaţii sefarzi veniţi din Spania. În veacul XVIII câteva clanuri dintre haleabi şi evrei irakieni s-au strămutat în India în slujba Coroanei Britanice, de unde s-au răspândit mai departe în ţările Asiei de Sud-Est (Singapore, Mianmar, Honkong, Indonesia ş.a.) unde evreii sunt cunoscuţi sub denumirea de bagdadi. Pe la mijlocul jumătăţii a doua a mileniului I înainte erei noastre s-a creat grupul evreilor Magriba, care s-a fărâmiţat în multiple subgrupuri etno-geografice, inclusiv ale evreilor berberi din munţii Altas. Într-o izolare totală de celelalte comunităţi etnice s-au dezvoltat evreii etiopieni (beta-israel, sau falaşa), care până în secolul XX vorbeau limbile agave, apoi limbile amhar şi tigrai.

În afară de aceasta, lumea mai cunoaşte evreii din Buhara, evreii din Caucaz, evreii gruzini, evreii hazarieni. Un mare grup etnic de evrei a emigrat din cauza intemperiilor istoriei neamului către peninsula Pirinei, unde actualmente se află Spania şi Portugalia. Aceste ţări le-au permis evreilor la început să populeze aceste pământuri. Astfel, începând cu primii ani ai erei noastre până pe la sfârşitul veacului XVI aici s-a format o grupare etnică de rit vechi spaniol, evreii sefarzi. (în sanscrită סְפָרַדִים‎ «sfaradim», de la toponimicul Sfarad (סְפָרַד), care se identifică cu Spania) — e un grup subetnic de evrei format pe peninsula Pirinei din urmaşii migranţilor iudei în interiorul Imperiului Roman, apoi şi în interiorul Halifatului arab. Limba vorbită istorică a evreilor sefarzi servea ladino (judezmo, limba sefardă). În tradiţia propriu-zisă liturgică se folosea varianta sefardă de pronunţare a limbii vechi evreieşti. După izgonirea evreilor din Spania şi Portugalia, către sfârşitul anului 1492 aceştea au început să fie numiţi sefarzi, care tradiţional vorbeau ladino (sefarda) limbă apropiată de dialectul spaniol. Această grupare etnică de evrei s-au strămutat treptat la sudul şi sud-estul ţărilor Africii de Nord, la Est (Palestina, Asia Mică, Peninsula Balcanică, Peninsula Apenină), la Nord-West (sudul Franţei), la Nord (Anglia, Olanda, Ţările Binelux etc). O parte – după ce Columb a descoperit America (ce are viţă de evreu) au emigrat spre ţărmurile Americii, apoi spre Australia, Noua Zeelandă.

Un alt subgrup etnic evreiesc îl constituie aşchenazii (אשכנזים‎, aşchenazim, plural; singular - aşchenazi), s-a format în Europa în epoca Evului Mediu. Limba utilizată de majoritatea absolută a aşchenazilor a fost idiş. Trebuie să menţionez că termenul de „Aşchenaz” provine de la denumirea evreiască a Germaniei Medievale, care aminteşte despre

locul de popas al urmaşilor legendarului Aşchenaza, nepotul lui Yafet. În lumea contemporană, descendenții acestei subgrupări etnice o constituie majoritatea evreilor din Europa, America şi circa jumătate din evreii Israelului. Deoarece aşchenazii sunt vorbitori tradiționali ai evreilor germani, istoria lor începe odată cu apariția lor pe malul Rinului, care în antichitate era frontiera dintre triburile germane şi Imperiul Roman. Venirea evreilor pe aceste meleaguri este legată de extinderea romanilor, care au cucerit în veacul I, era noastră, Iudeea. Cam în această perioadă comunități evreieşti încep să apară prin toate localitățile Imperiului. Ulterior evreii aşchenazi s-au stabilit cu traiul şi în țările române. În Moldova, la Nord şi în partea centrală au locuit evreii aşchenazi, descendenți din Germania, Polonia, Ungaria. La Sud, s-au stabilit şi evrei sefarzi.

Glotonimul „evreu", ne-a comunicat ghidul, provine de la cuvântul ebraic vechi „ a trece", „a trece peste râu, în țara Făgăduinței"... Ghidul ne povestea mereu de parcă citea din carte informații despre tot ce este legat de poporul evreu şi de țara lor de origine. Totodată, în fața ochilor se deschidea panorama Tel-Avivului, deoarece ne mişcam spre nordul țării, pe o şosea modernă, care trece de-a lungul Mării Mediterane. Clădiri moderne, cu zgârâie-nori au rămas în urma noastră, ca să trecem mai apoi prin oraşul Gherțeli, considerat unul din cele mai moderne ale Israelului, cu centre de studiere avansată a tehnologiilor conduse de companiile Microsoft, Alcatel, Yandex, care livrează programe descoperite aici prin toată lumea. După o scurtă cale, iată-ne deja în largul unei câmpii rigide, cu dune de nisip, despre care se spune, că doar cu o sută de ani în urmă pe locul acestor localități moderne nu era decât pustiu, mlaştini şi boli de malarie, care coseau viețile omeneşti. Şi-acum, nu departe de mare am văzut lacuri cu apă dulce, rezervoare, în care sunt crescuți peşti pentru industria alimentară a țării. Actualmente, Israelul deține întâietatea în lume în ceea ce priveşte livrarea icrelor roşii de Nisetru, inclusiv în Rusia. Am văzut livezi de palmieri, citrice şi plantații de vii. Pe locurile unde mai ieri era pustiu, acum cresc culturi ce dau câte trei roade pe an, pământurile fiind asigurate cu apă printr-o rețea de irigare modernă, prin picurătoare la fiece cultură, la fiece copac.

Am mai parcurs câțiva kilomentri şi în zare am văzut dealuri, cu multe localități ale Carmelului. Munții Carmel (evreii în vechime îi

ziceau munte oricărei înălțimi) sunt pomeniți deseori în Biblie, căci pe acolo au pogorât apostolii, sfântul Ilie, despre care se spune că nu a murit şi, lumea creştină îl aşteaptă să revină la veacul de-apoi... Apoi am văzut ruinele cele străvechi apeduct roman, care se înşiră dinspre Carmel spre Cesareea, cetatea de scaun a lui Irod cel Mare, pe care urma în una din zilele următoare să o vizităm... De asemenea, ghidul ne-a informat că în cutare localitate, mecenații evrei bogați din lume, au făcut gesturi de binefacere, de filantropie şi au construit cutare uzină, cutare edificiu, cutare gospodărie agricolă, care sunt mândria localnicilor şi a Israelului de astăzi... Toate informațiile m-au făcut mai bogat în cunoştințele mele despre o țară miraculoasă, pe cărările căreia a păşit Isus Hristos, maica Domnului, apostolii. Aveam o ciudată presimțire că peste tot, de-a lungul itinerarului, domneşte duhul lui Dumnezeu. M-am gândit că numai datorită evreilor din țară şi a celora împrăştiați în toată lumea, în statul Israel a fost posibilă o asemenea organizare pentru ca creştinii din toată lumea să poată veni la aceste locuri sfinte să se închine. Primind această consistentă informație la începutul călătoriei de la acel ghid, am ajuns la concluzia, că poporul evreu s-a menținut în decursul istoriei milenare, trăindu-şi tragediile, datorită scrisului, culturii, religiei iudaice. Oamenii, care au credință, învinge istoria, tragediile! Un popor fără de credință, fără de cunoştințe se stinge repede, precum s-ar termina făclia unei lumânări care nu are la temelie ceară destulă. Este o afirmație banală, repetată de toți înțelepții lumii, dar aflându-mă în această călătorie în Israel, am înțeles-o cel mai mult. Voi atrage atenția la două lucruri esențiale. De ce poporul evreu este atât de puternic? Fiindcă el are credință, la temeliile căreia este cartea sfântă – Tora. Creştinii au Biblia. Evreilor, însă, conform acestei cărți sfinte, le este indicat să se roage citind-o! Acest lucru a fost spus cu mai bine de 5 mii de ani în urmă. Evreii şi astăzi, în timpul rugăciunilor, țin dinaintea lor Tora deschisă pe care o citesc mereu: pagină cu pagină. Ce a însemnat şi ce înseamnă asta pentru evrei? Răspunsul este unul: în decursul mileniilor evreii au fost obligați de Dumnezeu să învețe carte, iar având cunoştințe neapărat, trecând pe drumurile întortocheate ale vieții, ai altă mentalitate, îți ajută să supraviețuieşti ca popor, ca neam! În cartea sfântă Tota sunt expuse lucruri pentru toate cazurile vieții. Copiii de mici mergeau (merg şi acum) la şcoală (heder, ieşiva) unde rabinul îi învață să citească şi mereu să se simtă liberi în discuții,

să polemizeze pe marginea celor citite din Tora. Pentru evrei nu există altă autoritate, decât doar Dumnezeu! De aceea, un evreu niciodată nu va fi de acord în polemică, totalmente cu oponentul său. Se va contrazice, va căuta diverse soluții teoretice în rezolvarea oricărei probleme de viață... Şi această polemică, în decursul mileniilor, a format un stereotip sănătos în mediul evreilor, care serveşte drept imbold de mişcare înaite.

Un miracol pentru mine a fost când am aflat despre problema limbii de stat din Israel. Odată cu obținerea independenței, tânăra țară era în fața dilemei. Evreii care veneau din toată lumea, soseau pe Pământul Făgăduinței fiecare cu limba sa, din țara unde se născuse: rusa, engleza, franceza, germana, româna, italiana...O bună parte vorbeau idişul, altă parte latino... Guvernul de atunci, după 1948 a pus problema: care limbă trebuia să devină unică, care să unească identitatea poporului. Vreau să amintesc că în Israelul de azi sunt două limbi oficiale: ebraica şi araba. O a treia limbă de comunicare o constituie engleza. Deşi, de exemplu, precum am spus anterior, fiecare descendent din fosta URSS poate să se bucure de emisiuni radio şi TV, ziare, în limba rusă... Dar, atunci, la începutul declarației de independență, conducerea Israelului a hotărât să proclame limba de stat a poporului evreu – ebraica, cea care până atunci se vorbea doar în Palestina. Pentru a înțelege complicitatea acestei probleme, vreau să amintesc că ebraica în care este scrisă cartea sfântă a poporului - Tora, era o limbă doar de rit, care se citea şi se asculta la heder şi în timpul rugăciunilor din sinagogi. Nu se poate spune că era o limbă moartă, dar ea nu era utilizată în viața cotidiană de către evrei. Pentru a fi clar ce s-a întâmplat, mă voi strădui să redau cele aflate de la ghid şi cele documentate de mine din literatura informațională. Mi se pare că acest fenomen este foarte interesant, şi, studiindu-l, m-am gândit la soarta limbii române. Doar că poporul a găsit-o din adâncimea veacurilor, au animat-o, ca la momentul de față peste 7 milioane de evrei care locuiesc în Israel, să o folosească ca limbă oficială. Iar istoria acestei limbi s-a desfăşurat astfel: Precum am mai amintit, ebraica este o limbă semitică – face parte din familia de limbi afro-asiatice (hamito-semitice) – vorbită la ora actuală de către cetățenii Israelului şi folosită ca limbă rituală şi de studii religioase în comunitățile evreieşti din lume. Mai amintesc că în Israel este una

din cele două limbi de stat: ebraica, majoritară şi araba, minoritară. Limba ebraică este considerată „limbă sfântă”, atât a religiei iudaice, cât şi a creştinismului, ca limbă a Vechiului Testament. Ca exemplu serveşte un fragment din Tanah (Biblie), care conține Cele Zece Porunci şi vi le propun mai jos.

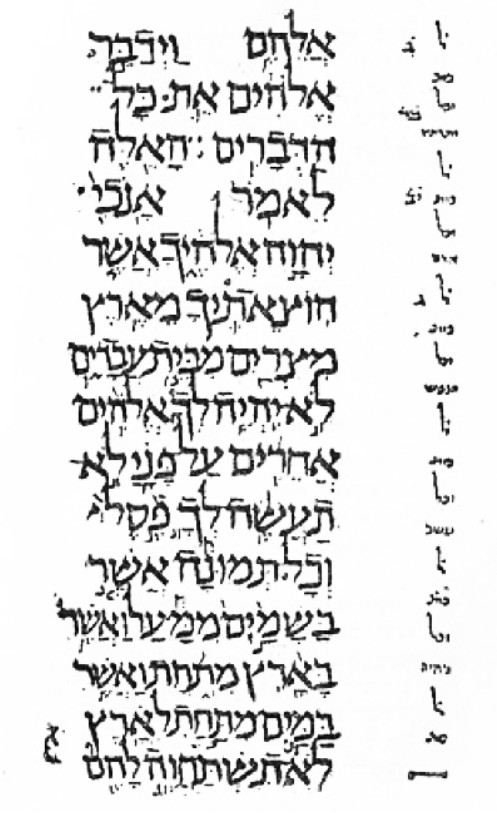

Etapele limbii ebraice vechi repetă dezvoltarea limbii scrise şi coincide cu apariția textelor clasice. La origine a fost probabil un dialect canaanit, înrudit cu limba feniciana şi aflat în uzul triburilor israelite antice. În Biblie apare sub numele de „limba din Canaan” sau din Iudeea (yehudit = iudee). Limba, care timp de 18 secole a fost socotită una moartă, devine în secolul al XX-lea limbă de stat a Palestinei sub mandat britanic (alături de arabă şi engleză), iar apoi limbă oficială a Israelului. Aceasta a devenit posibil datorită eforturilor unui şir de cărturari entuziaşti, între care s-a evidențiat figura lui Eliezer Ben-Yehuda. Renaşterea limbii ebraice s-a înscris armonios în mişcarea şi ideologia sionistă. Importante în acest respect sunt cuvintele lui Haim Weizmann, care va deveni primul preşedinte al Israelului: „Noi nu am venit în Eretz-Israel să copiem viața Varşoviei, Pinskului sau Londrei. Esența sionismului este de a transforma valorile pe care evreii le-au acumulat sub influența altor culturi”. În anul 1905 la Jafa se deschide primul gimnaziu ebraic, „Herzelia”, cu predarea exclusiv în limba ebraică. Politica de promovare activă şi intransigentă în instituțiile

evreiești și în organizațiile de stat, după proclamarea Statului Israel, a garantat succesul renașterii acestei limbi. Se disting următoarele etape ale limbii ebraice clasice:

ebraica biblică arhaică sec X–VI înainte de Christos),

ebraica clasică (secolul al VI-lea înainte de Christos),

ebraica biblică târzie (secolele VI–IV înainte de Christos),

ebraica manuscriselor din Qumran (secolul III înainte de Christos - secolul I era noastră)

ebraica textelor misnaice (sec. I–V era noastră).

Limba ebraică antică prezintă două perioade distincte de evoluție: ebraica biblică și ebraica din Mișna. În timpul Imperiului Bizantin timpuriu (secolul al IV era noastră) ebraica vorbită dispare mai ales după apariția textului Mișna și după războiul lui Bar Kohba din 135 e. n. Ebraica mișnaică este introdusă pentru a distinge dialectul Talmudului de cel al Tanahului (Vechiului Testament). Dialectele textelor talmudice se împart în două grupuri: ebraica mișnaică (sau tannaită), care era o limbă vorbită, și ebraica amoraică, care era o limbă literară, preponderent scrisă. Cel mai vechi text talmudic e socotit Mișna הנשמ, care a fost scris aproximativ în anul 200 e. n. în așa numita ebraică mișnaică. Același dialect al ebraicii a fost observat și în manuscrisele de la Marea Moartă. Ebraica mișnaică este considerată un dialect al limbii ebraice clasice și a funcționat ca limbă de comunicare în Israel. O formă de tranziție a limbii ebraice poate fi întâlnită în textele care au fost scrise drept comentariu la Mișna în următoarele secole: Midrashim (Sifra, Sifre, Mechilta) și culegerea de comentarii suplimentare la Mișna cunoscută ca Tosefta אתפסות. Peste un secol după scrierea textului Mișna, ebraica mișnaică a încetat de a fi folosită ca limbă curentă vorbită. Totuși, ebraica a supraviețuit ca limbă literară și liturgică în forma „amoraică", care poate fi găsită în Ghemara (comentarii suplimentare la Mișna și Baraitot), alături de textul dominant scris în arameică. După încheierea Talmudului (scris timp de câteva generații) a apărut o varietate de dialecte medievale ebraice. Cel mai răspândit dintre ele a fost ebraica tiberiană sau masoretică, un dialect din Galileea, care a devenit standardizat în expunerea textelor scrise. Ebraica tiberiană folosită la expunerea textelor biblice, pentru a păstra exact pronunția corectă a cuvintelor. Cărturarii care au promovat-o, „masoreții", au adăugat semnele di-

acritice (nekudot) pentru a putea folosi textele în cântările liturgice. Unicul text masoretic păstrat este Codexul Aleppo, scris în secolul al X-lea e. n. În Secolul de Aur al culturii evreieşti din Peninsula Iberică s-au scris cele mai însemnate lucrări la capitolul gramatica şi lexicologia ebraicii biblice. Necesitatea de a exprima concepte abstracte împrumutate din filosofia clasică greacă sau arabă i-a impus pe învăţaţii medievali să împrumute termeni şi structuri gramaticale din aceste limbi sau să creeze cuvinte noi cu ajutorul rădăcinilor ebraice existente. O altă personalitate care a cizelat ebraica medievală a fost Maimonide, care a folosit (pe lângă scrierile sale în limba arabă) o ebraică bazată pe tradiţia mişnaică. Literatura rabinică ulterioară este scrisă într-un amestec dintre stilul lui Maimonide şi ebraica arameică a Talmudului. În Evul Mediu ebraica a fost folosită ca limbă de comunicare între evreii din diferite ţări, în special în domeniul comerţului. Limba ebraică a fost, împreună cu cea arameică, o limbă a rugăciunilor şi a studiilor religioase iudaice. Din punct de vedere istoric, datorită diasporei, răzleţirii poporului evreu, legătura dintre diferitele comunităţi păstrându-se aproape exclusiv, în scris, au apărut deosebiri de pronunţare:

Ebraica aşkenazilor a apărut în Europa Centrală şi de Est şi este folosită în unele sinagogi din Israel şi din diasporă. Ea are unele particularităţi comune cu ebraica folosită de evreii din Yemen.

Ebraica sefarzilor a fost şi este vorbită de evreii originari din Spania şi Portugalia. Pronunţia acestui grai a stat la baza fonologiei ebraice contemporane.

Ebraica orientală (mizrahică) este un grup de graiuri apropiate de cel sefard, folosită de evreii din ţările islamice. Posibil că au fost influenţate de limba arameică şi de dialectele limbii arabe. Unii lingvişti susţin că acest grai, mai gutural, ar fi mai apropiat de modul iniţial de pronunţare al ebraicii biblice.

Pronunţia askenază este mai frecventă în rândurile credincioşilor aşkenazi ortodocşi. Pronunţia sefardă este utilizată astăzi în Israel de ambele rituri: aşkenaz şi sefard. Unii evrei din Israel şi din diasporă pot stăpâni liturgia în ambele graiuri (pronunţări). În epoca modernă, începând cu secolul al XIX-lea, limba ebraică este supranumită „ebraica contemporană", „ebraica israeliană", „noua ebraică" („sanscrită hadashá"). Ebraica contemporană a păstrat multe caracteristici

ale graiului sefardic, dar s-a îmbogățit considerabil cu neologisme numeroase (mai ales din domeniul tehnicii, ştiinţei şi administraţiei) şi cu împrumuturi de cuvinte şi expresii din limbile europene (mai ales din engleză, rusă, germană, idiş, română) şi din cea arabă. Şi din limba română au pătruns câteva cuvinte, de notat în special „hora", intrată în ebraica modernă de la finele secolului al XIX-lea, împreună cu dansul respectiv, adoptat ca principal dans popular israelian. Forma şi uzul literar al limbii ebraice contemporane începe cu Haskala (Iluminismul evreiesc) de la mijlocul sec. al XIX-lea. În acea perioadă apar o serie de publicaţii periodice în limba ebraică („Hamagid" – în Prusia, „Haioeţ" – în România ş.a.). Printre poeţii care au scris în ebraica modernă s-au distins la începutul secolului al XX-lea sunt Haim Nahman Bialik şi Şaul Tchernichovsky. Renaşterea limbii ebraice ca „limbă vie", folosită unanim şi cotidian, a fost iniţiată de Eliezer Ben-Yehuda (1858-1922 (הדוהי–וב רזעילא). El s-a alăturat mişcării sioniste de renaştere naţională şi în 1881 a emigrat în Palestina, pe atunci parte a Imperiului Otoman. Motivat de idealurile de schimbare a modului de viaţă din diaspora evreiască europeană (ştetl), Ben-Yehuda începe să caute căi pentru a transforma o limbă liturgică într-una vorbită. Efortul principal a fost de a deschide instituţii de învăţământ care să folosească numai ebraica ca limbă de predare. Pentru a realiza acest proiect Ben-Yehuda a scris o serie de manuale şcolare. Numai după cea de-a doua Alia (val de reîntoarcere a evreilor în Israel) se poate constata o tendinţă organizată de modernizare a limbii. În 1922 Mandatul Britanic asupra Palestinei a recunoscut ebraica drept una dintre cele trei limbi oficiale, ceea ce a contribuit la difuzarea şi consolidarea locului acesteia în toate sferele învăţământului, ştiinţei, economiei şi politicii. Biblia ebraică (ךנת"ש Tanahul) este scrisă în limba ebraica clasică din perioada exilului babilonian în secolul al VI-lea, înainte de Hristos. De aceea, evreii au numit ebraica în decursul veacurilor „limbă sacră (sfântă)" Leshôn Ha-Kôdesh (שדוקה ושל). După căderea Ierusalimului în anul 70 şi începutul diasporei evreieşti, ebraica a devenit o limbă literară, folosită în rugăciune şi studiul Bibliei. A fost reînviată în secolul al XIX lea şi al XX-lea, pentru a înlocui dialectele iudeeo-arabe, iudeeo-arameice, iudeeo-buhare, limba ladino şi limba idiş ca limbă naţională a evreilor. Ebraica a putut deveni astfel şi limba oficială a statului evreiesc modern Israel.

Limba ebraică contemporană foloseşte alfabetul ebraic (pătrat) care, de asemenea, este folosit în arameică şi idiş. Acest alfabet a fost împrumutat din arameică în sec. al VI-lea înainte de Hristos. În alfabetul ebraic fiecare semn denotă un anumit sunet. În total alfabetul conţine 22 de semne, toate fiind consonane. În ebraică nu există semne alfabetice care ar fi vocale, dar unele litere (alef, ain, iud şi vav) şi-au pierdut calitatea de consoane şi sunt folosite ca vocale. Scrierea literelor se face una după alta, fără legătură, de la dreapta spre stânga. Acest mod de scris se datorează faptului că primele scrieri s-au făcut pe dale de piatră, cu dalta şi ciocanul, dalta în mâna stângă şi ciocanul în cea dreaptă. Scrierea ebraică nu cunoaşte litere majuscule şi minuscule. Există două seturi de litere: unul pentru tipar, şi unul pentru scrierea de mână.

Propun cititorilor tabelul de mai jos care se citeşte de la dreapta la stânga şi de sus în jos, aşa cum este direcţia de scris în limba ebraică.

ד Dalet	ה He	מ Mem
ג Gimel	ך Kaf (finală)	ל Lamed
ב Bet	כ Kaf	פ Pe
א Alef	י Iud	ע Ain
ח Het	ט Tet	ס Sameh
ז Zain	נ Nun	ן Nun (finală)
ו Vav	ם Mem (finală)	ק Kuf

- ץ ץ

ץ Țadi (finală)

- צ צ

צ Țadi

- ף ף

ף Pe (finală)

Alfabetul ebraic conține în total 22 de litere, iar scrierea şi, respectiv, citirea se face de la dreapta la stânga şi de sus în jos (în acest tabel sunt prezentate numai literele de tipar – 2 fonturi)

- ת ת

ת Tav

- ש ש

ש Sin/Şin

- ר ר

ר Reş

Vocalele sunt înregistrate cu ajutorul vocalizării – aşa numitele (תודוקנ) „nekudot” – o serie de puncte şi linioare (ştrihuri). În majoritatea textelor vocalizarea este omisă, dar se păstrează în mod obligatoriu în textele religioase, în cântece, în poezii, în manualele şcolare şi în cărţile pentru copii. Semnele de notare a vocalelor sunt folosite pentru a completa textul consonantic cu vocale. Pronunţia sunetelor „a, e, i, o, u” coincide în general cu cele din limba română. Vocalele în limba ebraică nu sunt palatalizate înaintea sunetelor i, e. Vocalele sunt scrise dedesubtul sau deasupra literei.

Semnul vocalizării	Denumirea semnului	Cum se citeşte	Exemplue
ַ	Patah	*a*	ה·ָתאַ(ata), ן·ִיַע(iain)
ָ	Kamaț	*a*	אָרָק (kara)
ֵ	Țere	e închis	ן·ֵב (ben)

ֶ	Segol	e deschis	דֶ֫רֶ֥ד (dereh)
ִ	Hirik	i	אִם (im)
יִ	Hirik cu yod	i	כִּי (ki)
ֹ	Holam haser	*o*	כֹּ֫הֶן (kohen)
וֹ	Holam male	*o*	טוֹב (tov)
ָ	Kamaţ katan	*o*	כָּל (kol)
ֻ	Kubbuţ	u	
וּ	Şuruk	u	אוּהּ (hu)

Unele vocale neaccentuate pot fi notate cu ajutorul semnului şva ְ (două puncte sub literă), sau cu ajutorul unei combinaţii şva şi semnele segol, kamaţ şi patah. Acest grup este numit hataf–vocale.

Hataf - vocale :

S e n m u l vocalizării	Denumirea semnului	Cum se citeşte	Exemplue	
ֳ	h a t a f - kamaţ			sunet neaccentuatb
ֲ	hataf-patah			sunet neaccentuat *a*
ֱ	hataf-segol		אֱלֹהִים (elohim)	sunet neaccentuat e deschis

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם

Textul versetului din Geneza 1:9 „Şi a zis Dumnezeu: Să se strângă apele”. Faptul că unui sunet îi revine mai multe semne de notare se

explică tradițional prin diferențierea sunetelor lungi şi scurte. În ebraica contemporană această diferență în pronunție nu mai există, dar s-a păstrat în scrierea şi ortografierea cuvintelor.

La acest compartiment doresc să le furnizez cititorilor informații despre limba idiş (שידיי, Yiddish), care este un dialect sudic al limbii germane, vorbit de aproximativ 3.000.000 de evrei din toată lumea, preponderent în Europa Centrală şi Europa de Est. Limba s-a format în Europa Centrală între secolul XI şi secolul XIV, desprinzându-se din graiurile meridionale ale Germanei din faza Mittelhochdeutsch. În evoluția sa, limba idiş a trecut prin mai multe etape: (1100–1250) - Prezența ebraică se extinde spre cursul superior al Rinului, spre fluviile Main şi Dunăre. Limba începe să difere mult de cea din teritoriile respective (germana medie de sus). Unele dialecte din Germania Meridională şi Centrală şi-au lăsat cel mai accentuat amprenta asupra limbii idiş. 1. Idişul vechi (în germană *Altjiddisch* ori *Altjüdisch*): (1250--1500) - Din cauza manifestărilor antisemite şi a pogromurilor, precum şi mulțumită drepturilor acordate evreilor de Polonia, centrul comunității ebraice din Europa s-a mutat spre răsărit (Boemia-Moravia, Polonia şi Lituania). În felul acesta, se ajunge la o nouă fază a limbii idiş. Primele urme scrise ale limbii idiş occidentale provin din anul 1272, sub forma unei dedicații într-o carte de rugăciuni şi a unui glosar pe marginea unui manuscris al Bibliei, cu influențe slave, în special din limba poloneză. 2. Idişul mediu (în germană Mitteljiddisch ori Mitteljüdisch): (1500–1700) – Limba se răspândeşte în noi zone ale Europei (Italia de Nord, Olanda, Alsacia, țările baltice şi Germania de Nord). Începe diferențierea dintre dialectul apusean şi cel oriental – datorită influențelor mai puternice sau mai slabe ale limbilor slave şi ale limbii germane literare. 3. Idişul nou (în germană *Neujiddisch* ori *Neujüdisch*): (1700 – astăzi) – Ramura apuseană idiş suferă un declin lent, în timp ce cea orientală se dezvoltă, devine limbă literară şi este folosită în literatură. După 1800 au început emigrări masive spre Statele Unite ale Americii, Palestina şi America de Sud, unde a fost transferată şi limba idiş. Graiurile contemporane sunt rezultatul unor procese de adopție şi respingere de termeni, dintr-o anumită limbă, de inovații fonologice, de modificări semantice şi de mutații morfologice şi sintactice. Componentele limbii idiş, ca limbă de fuziune lingvistică (germană *Schmelzsprache*) sunt: a) Componenta germană: constituie circa 80%

din lexic şi din sintaxă. Conţine, în special, termeni legaţi de viaţa de toate zilele şi de afaceri; b) Componenta ebraică-arameică: constituie circa 20%, dar acest lexic provine din sfera religioasă, înţelepciunea evreiască şi domenii conexe. Se numeşte loshn qoydesh, adică limba sacră; c) Componenta romanică: provenită din perioada în care comunităţile evreieşti erau stabilite pe teritoriul Franţei de astăzi (înainte de anul 800). O parte din lexicul romanic reprezintă împrumuturi din limba italiană. Se numeşte Laaz, de la numele unui vechi dialect francez: d) Componenta slavă: conţine în special cuvinte privind casa şi familia. Se numeşte knaanic. Majoritatea acestor cuvinte au ca sursă limba bielorusă, limba ucraineană (1500–1600) şi limba poloneză (1700–1800).

Miracolul pe care l-am simţit aflându-mă în Israel este că evreii şi-au reabilitat limba ebraică! Dintr-o limbă de-a lungul mileniilor doar ca o limbă de cult, limba Torei, ei au *rematernizat-o*, precum a afirmat şi profesorul Marcu Gabinski de la Chişinău. În opinia mea, este unicul caz de acest fel în lume, când un popor, într-o perioadă istorică relativ scurtă, reuşeşte să-şi recapete limba strămoşilor, demult considerată plecată în trecut. Astăzi în Israel peste tot este utilizată ebraica... Călătorind în acea dimineaţă spre nordul ţării, un post de radio transmitea ştiri şi cântece în această limbă frumoasă şi muzicală. În drum spre Nazaret, la puţină vreme după ce am ieşit de pe străzile moderne ale Tel-Avivului, am trecut prin oraşul Gherţeli, numit în memoria fondatorului sionismului şi a ideii de a crea statul Israel la sfârşitul secolului XIX şi începutul secolului XX Teodor Gherţel. Este un oraş frumos, modern, cu o lungime de aproape 6 kilometri de-a lungul zonelor de agrement ale mării, unde mii de turişti preferă să-şi petreacă orele de odihnă. Nici nu-ţi vine să crezi că la fondarea acestei localităţi urbane în 1924, pe acel loc erau mlaştini de netrecut, iar pe locurile mai uscate erau doar corturile beduinilor. Oamenii prin jerfire de sine au transformat aceste meleaguri într-un rai adevărat. Statutul de oraş l-a primit abia în anul 1960. În zona de pe malul mării, numit Pituah s-au ridicat hotele moderne, vile luxoase arendate în mare măsură de către turiştii străini şi reprezentanţi ai corpurilor diplomatice. La moment, Oraşul Gherţeli numără în jur de 100 000 de locuitori, aproape jumătate dintre ei sunt veniţi din America de Nord, SUA, fosta URSS, Europa Occidentală, România etc. Te frapează edificiile ul-

tramoderne ale companiilor de tehnologii avansate „Motorolla", „Scitex", „Microsoft", voluminoasele centre comerciale, „Şev-at-a-Kohavim", „Arena". De o faimă mondială se bucură Centrul medical specializat în tratarea bolilor cardiovasculare, dermatologice, ale coloanei vertebrale. Aici vin să se trateze pacienți din toată lumea. Toate acestea m-au convins că Israelul este o țară amplasată între istoria antică şi istoria modernă. Pe alocuri este greu să deosebeşti una de alta, convingându-mă că e vorba de o țară specifică, cu o atmosferă divină... Ghidul necontenit ne povestea despre localitățile prin care treceam, pe lângă peisajele din apropiere şi din depărtare, toate legate de evenimente istorice, biblice... Am trecut pe lângă Cesareea, oraş antic, reşedința lui Pontii Pilat, după care ne-am îndreptat spre munții Carmel unde se întind ruinele *apeductului roman*. Tot atunci a început să plouă. Ghidul ne-a amintit că Israelul, datorită amplasării geografice, dispune de toate zonele climaterice ale anotimpurilor de la iarna munților din nordul țării până la arşița pustiului din sud... Am trecut prin Haifa, apoi pe lângă Akko, unde am fost în excursie şi iată-ne, sosiți în apropiere de Nazaret, actualmente oraş modern, situat în partea de nord, în Galileea, care este cel mai populat oraş arab din Israel, cu circa 60 000 locuitori, dintre care o treime sunt creştini, iar restul musulmani. De la însoțitorul nostru am aflat că Nazaret este centrul de pelerinaj creştin, grație faptului că în Noul Testament oraşul este descris ca fiind locul unde şi azi se mai simt urmele paşilor lui Isus Hristos. E un oraş sfânt pentru creştini şi al treilea oraş de importanță creştină după Ierusalim şi Betleem. Aici, conform celor menționate în Evanghelie, a fost proorocită Bunavestire, aici Isus Hristos şi-a petrecut copilăria şi adolescența. Pentru aceasta, lui Isus Hristos i se mai zice Nazareteanul, adică locuitor al oraşului Nazaret. Până a ajunge la cea mai renumită biserică din localitate, am aflat că în împrejurimile Nazaretului este situat parcul național Sepforis (oraşul străvechi iudeic Țippori, casa părintească a Fecioarei Maria şi alte locuri istorice), la asfințit muntele Tabor, de unde Fiul Domnului s-a ridicat spre ceruri, satele Nain, Kfar Kana, unde Hristos a făcut minuni prefăcând vinul din apă la nuntă... Pe lângă aceste locuri aveam încă să trecem... Partea istorică a Nazaretului este populată de arabii israeliteni, circa 30% sunt arabi-creştini, iar 70% – musulmani. Nazaret este cel mai creştin oraş din Israel, precum şi unicul oraş din țară, unde duminica este

considerată zi de odihnă. După ce am făcut unele cumpărături dintr-un magazin bogat în obiecte de rit creştin, am mers cu grupurile turistice venite din toată lumea, la biserica din dealul oraşului, care poartă denumirea de basilica Catolică Bunavestire din Nazaret. Este o biserică moderna, construită pe ruinele unor biserici bizantine din perioada Cruciadelor, în incinta căreia acum se află şi grota în care Fecioara Maria a fost înştiinţată de Arhanghelul Gavriil că-l va naşte pe Isus. De-a lungul timpului, biserica a fost un important loc de pelerinaj pentru credincioşii în căutare de linişte. Din cele însemnate în condică am mai aflat că Nazaret a fost un mic oraş evreiesc din perioada romană şi bizantină. Dovezi ale convertirii evreilor din Nazaret la creştinism, sunt relatate de către istoricul Africanus, în secolul al III-lea. Primele pelerinaje la Nazaret au avut loc în secolul al IV- lea. Grota care este prezenţă muzeistică în cadrul bisericii a fost descoperită în secolul al IV-lea. Istoricii şi arheologii afirmă că aici Fecioara Maria a primit vestea cea mare. Nu se cunoaşte data exactă a construcţiei primei biserici, dar se pare că a existat un astfel de edificiu mult mai înainte de secolul al IV-lea. Prima referire despre aflarea unui altar se face în anul 384, iar prima biserică este menţionată în anul 570, ca în secolul al V-lea, sub actuala biserica să fie excavată o alta nouă. Aceasta avea o apsidă, trei intervale şi un atrium larg. O mică mănăstire a fost apoi construită în partea sudică a bisericii. În anul 680, pelerinul Arculf relata că a văzut în Nazaret două biserici. Mai apoi biserica bizantină a fost distrusă în timpul Cruciadelor, însă între anii 1106–1108 a fost reconstruită. Această biserică era mult mai mare decât cea bizantină, peste care a fost construită. Biserica a fost decorată cu scene din viețile apostolilor. Curând, lângă biserică a fost construită şi o mănăstire şi un palat episcopal. După bătălia de la Hattin din anul 1187, creştinii din Nazaret s-au refugiat în biserică, însă au fost omorâți. Biserica a fost astfel profanată, dar nu şi demolată. În anul 1192, Salah al-Din le-a permis câtorva preoți să se întoarcă în biserică şi a permis creştinilor accesul la altar. Apoi, în anul 1263, un emir a atacat Nazaretul şi a distrus biserica. Pelerinilor li s-a permis însă în continuare să viziteze grota, care era venerată şi de către musulmani. În anul 1283, creştinilor le-a fost interzis să mai reconstruiască biserica. Până în secolul al XIV-lea, pelerinilor li se percepea şi o taxă pentru a intra în grotă. În secolul al XIV-lea, franciscanii au construit în

Nazaret o mănăstire, au restaurat fostul palat episcopal şi au început şi renovarea vechii biserici. Până în anul 1600, creştinii franciscani au fost alungaţi din biserică de mai multe ori. În anul 1730, franciscanii au terminat de construit noua biserică, care a mai fost mărită în anul 1871. Biserica veche franciscană a fost însă demolată în anul 1955 şi pe locul ei s-a construit cea actuală, pe care o vizitam. În prezent, respectiva biserică este parohia a peste 7000 de creştini catolici din Nazaret, un important centru de pelerinaj pentru credincioşii din lumea intreagă. Biserica modernă Bunavestire din Nazaret are un *dom* de peste 50 de metri înălţime. A fost construită sub formă de crin, simbolul Fecioarei Maria. Frumuseţea arhitecturală te fascinează! Biserica este decorată cu chipul Fecioarei Maria din mozaic. Oraşul este dominat de cupola Bisericii Bunavestire, biserica fransciscană, construită prin efortul creştinilor din toata lumea… Partea principală a bisericii este grota Buneivestiri. În această parte a bisericii mai sunt vizibile şi ruinele fostei biserici bizantine. Biserica ortodoxă Sf. Gabriel a fost pictată de 2 pictori români, în anul 1975. Nazaret este locul de baştină al Sfintei Familii şi locul copilăriei, precum am mai menţionat, lui Isus Hristos. Astăzi oraşul este capitala administrativă a Galileei, oraş locuit de israelieni arabi dintre care 40% sunt creştini, restul – musulmani. Nazaret este menţionat în Noul Testament de 17 ori ca fiind casa lui Iosif şi a Mariei. Numele poate să semnifice ”cel care păzeşte” sau “cel care urmăreşte (cu privirea)”, nume care derivă din aşezarea localităţii pe vârful muntelui. Mă simţeam fericit că am ocazia să fiu în acel loc, despre care mama mea, împreună cu bunelul Nică, îmi povesteau că au citit pe paginile Sfintei Scripturi. Mă convingeam că în ţara Israel totul te copleşeşte. După vizitarea bisericii am pornit spre râul Iordan, trecând prin câmpia Armaghedon, care conform prezicerilor Scripturii, este locul ultimei bătălii dintre rău şi bine în cea din ultima vreme. Etimologia cuvântului din ebraică, înseamnă colina Megiddo, situată la 10 kilometri depărtare de oraşul Afula. Conform datinilor, aici se va petrece lupta decisivă dintre rău şi bine, când Messia va veni pe pământ şi va învinge Antihristul, care va fi ferecat pentru „o mie de ani”. În această bătălie vor participa „toţi împăraţii lumii” şi Armaghedonul va aprecia viaţa fiecărui om care locuieşte pe pământ.” Călătorind în autobuz pe văi, prin câmpiile mănoase din partea locului, mă convingeam a câta oară că Israelul este o ţară mică, miniaturală. Acum

e câmpie, acum e munte, acum vezi marea, şi iar vezi marginile ei. După Nazaret am mers spre râul Iordan, unde Ioan Botezătorul l-a botezat pe Isus Hristos. Aici vin pelerini din toata lumea. În preajma râului se află un magazin de unde fiecare creştin se poate pricopsi cu o cămaşă albă pentru a merge în râu să se scalde. Deşi era 6 noiembrie, scufundându-mă în apa Iordanului, care nu este mai lat de circa 10 metri, am avut presimţirea că mă aflu într-o apă neobişnuită, caldă, blajină, care îţi creează senzaţia de purificare divină. Malurile râului în acel loc au multă verdeaţă, iar pe plăci de marmură stau inscripţii în diferite limbi ale lumii, inclusiv cea română, care ne amintesc că în apa fluviului sfânt s-a botezat mântuitorul Isus Hristos. *„În zilele acelea a venit Isus din Nazaretul Galileei şi a fost botezat de Ioan în Iordan. Şi îndată, ieşind din apă, a văzut cerurile deschise şi Duhul, ca un porumbel, coborându-Se peste El. Şi din ceruri s-a auzit un glas care zicea: Tu eşti Fiul Meu preaiubit; în Tine îmi găsesc toată desfătarea.” (Evanghelia după Marcu 1, 9-11)*. Ghidul ne-a informat că Isus Hristos nu s-a botezat în acel loc, ci mai la vale cu câţiva kilometri, în regiunea Mării Moarte, dar acum acolo este teritoriul administrat de Palestina şi în scopuri de securitate turiştii nu au acces... Apoi autobusul nostru s-a îndreptat în direcţia lacului Kineret, sau a Mării Galileea. În antichitate, precum spune şi Sfânta Scriptură, evreii oricărui lac îi ziceau mare. Acest rezervor natural, care alimentează ţara cu apă potabilă, dar şi (printr-o convenţie) statul vecin Iordania, îşi are istoria sa şi este cunoscut sub diferite denumiri din antichitate: ”*Lacul Tiberiada* cunoscut şi ca Marea Galileei, şi *Lacul Ghenizaret*, Lacul Kinneret, *Marea Tiberiadei* (în limba ebraică: מי תרנכ, în limba arameică: ةيربط ةريحب), este localizat în nord-estul Israelului, la vest de Înălţimile Golan. După Războiul de şase zile din 1967, Siria s-a retras de pe malul de nord-est al lacului, care pe atunci

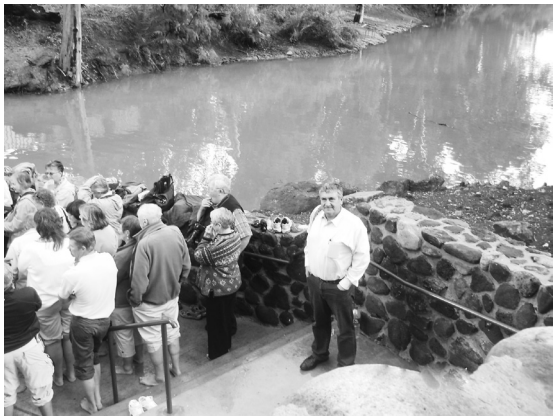

se află în totalitatea sa sub jurisdicția statului Israel. Prin bazinul său, a cărui întindere pe direcția nord-sud măsoară 21 km, curge Iordanul. Lacul Tiberiada seamănă, prin conturul său, cu un cap de om cu fața întoarsă spre est, cu o claie mare de păr la nord (unde bazinul atinge lățimea maximă de aproximativ 13 km) și cu o barbă ascuțită îndreptată către sud. Suprafața lacului este de 166 km². Lacul Tiberiada este situat în nord-estul Israelului. Ținutul deluros din preajma acestui bazin este relativ slab populat. În trecut, însă, aici au existat orașe înfloritoare care întreținеau negoț cu aproape întreaga lume cunoscută la vremea respectivă. Pe malurile lacului se intersectau principalele artere comerciale de transport ale Orientului Apropiat. Nu este de mirare că unele dintre așezările antice au ajuns să fie menționate în Biblie. Până în ziua de astăzi, a supraviețuit numai Teverya (Tiberias). Vizitatorii care poposesc pe malurile Lacului Tiberiada (Tiberias), caută, fără excepție, urme și locuri legate de viața și învățăturile lui Isus Hristos, așa cum sunt ele descrise în Biblie. Cartea Sfântă menționează că aici Isus i-a îndemnat pe Petru și pe trei alți apostoli să devină „*pescari de oameni*". După înmulțirea miraculoasă a pâinii și a peștilor, cu care a hrănit 5.000 de oameni în apropiere de Bethsaida, Isus le-a poruncit discipolilor să traverseze apa pentru a ajunge la Capernaum. În timpul călătoriei, un vânt a învălmășit apele lacului, speriindu-i de moarte pe discipoli care, fiind pescari cu experiență, știau prea bine ce pericol îi amenință. Isus a sosit însă la ei mergând pe apă, a domolit vântul și a liniștit valurile. În apele Mării Galileei a fost descoperit, în 1986, un vas de pescuit vechi de 2.000 de ani, pe care se

presupune că însuşi Isus Hristos ar fi plutit şi i-ar fi îndemnat pe apostolii Petru şi Andrei să fie „pescari de oameni". Pe malul Mării Galileei se află oraşul Capernaum, care a fost menţionat de 16 ori în Noul Testament, ca unul din locurile preferate ale lui Isus Hristos. La Capernaum, a avut loc pescuitul miraculos chiar pe malul Tiberiadei şi tot acolo se află Biserica celor 12 apostoli, Sinagoga Albă şi ruinele casei lui Simon Petru. Capernaum, Bethsaida şi satele din împrejurimi sunt baştina multor discipoli ai lui Isus. Multe din minuni Isus le-a înfăptuit aici. Petru, Andrei, Iosif, Ion au fost pescari din Capernaum şi Matei vameşul, de asemenea. Săpăturile au scos la lumină ruinele unei case cu insemne creştine din sec. al II-lea şi ale unei biserici din sec. al IV-lea. Se presupune că este casa Sfântului Apostol Petru. Ruinele Sinagogii Albe sunt din vremea ocupaţiei romane şi a trecerii lui Isus pe aici. Astăzi, ruinele antice sunt în custodia bisericii franciscane şi a celei ortodoxe greceşti. Trupele militare romane, sub comanda unui centurion au fost cazate la Capernaum. Facilităţile de petrecere a timpului liber, oferite trupelor romane, sunt demne de oferta turistică de astăzi. Capernaum a fost una din primele staţiuni cu multiple posibilităţi de tratament şi întreţinere corporală. În marea Galileei s-a descoperit o corabie de lemn unde, după cum am aflat de la ghid, Candaliza Raisa, prim secretar al SUA a stat o oră şi a privit această relicvă de pe timpul lui Hristos. Am mers apoi la biserica unde mântuitorul a lecuit oamenii. Ni s-a vorbit şi despre peştele sfântului Petru, pe care şi astăzi îl preferă turiştii sosiţi în vizită pe aceste meleaguri biblice. Peisajul din partea de nord a Mării Galileei are o mare asemănare cu Moldova, cu podgoriile şi livezile sale, cu amurgul nostru de soare deasupra colinelor. Curând am poposit la biserica celor 12 apostoli, ctitorită de un grec. În curtea locaşului sunt copaci bătrâni, alei de arbuşti şi flori de diferite culori. După ce am scris rudele la sănătate şi morţii la pomenire, ne-am rugat în faţa altarului cu iconostas frumos, luminat de un candelabru de o mărime impunătoare, ieşind afară, ghidul ne-a îndemnat să mergem pe litoralul Mării Galileea, numit lacul Kineret, în care cresc şi azi peste 12 specii de peşte. De-a lungul litoralului mai sunt amplasate multiple staţiuni balneare, cu izvoare termale cunoscute din antichitate. În perioada romană, Împăratul Irod a primit în dar oraşul Ghipopos (Susitha), care era situat la est de lacul Kineret, iar fiii lui Antip şi Filip au fondat oraşele Tiberia şi Julias

(Bethsaida). Ulterior, Tiberia a jucat un rol important în istoria poporului, deoarece aici se află mormântul rabinului Achiva, loc sfânt pentru evrei. Aici Isus a rostit vestitele lui prelegeri, iar regiunea a devenit centrul de activitate a apostolilor. De aceea, în aceste locuri au fost ridicate biserici şi mănăstiri creştine… În amurg, apa mării era limpede, domoală. În partea opusă, peste valuri se vedeau colinele Golan. Ghidul, ca martor ocular al unor vremi demult trecute, ne-a povestit că, până la anexarea lor, trupele inamice fără nici o jenă trăgeau sistematic cu tunuri de calibru, obuze mortale căzând asupra oamenilor paşnici din oraşele şi satele micului Israel. De atunci această străşnicie nu se mai repetă şi locurile sfinte de pe litoralul mării nu mai suferă. Aici totul respiră numai a istorie veche şi modernă, a divinitate, mai alesc când începi a conştientiza că pe aici a păşit mântuitorul, în timpul cel mai rodnic al activităţii lui pe pământ. Peste lac, în partea opusă, se contura muntele Tabor (Favor), de unde Mântuitorul nostru s-a înălţat la ceruri. Acum pe acel loc se află o mănăstire, siluietele căreia abia-abia se desluşeau la orizont... Ziua primei excursii prin ţară se încheia. Având provizii luate de acasă de Maisea Kogan, am mesit împreună la mesele unei cantine de pe malul lacului Kineret... Când autobusul se întorcea spre Bat Yam, către locul de unde pornisem dimineaţă, iarăşi porni o ploiţă limpede, împrospătoare. Către miezul nopţii, am ajuns în orăşelul Holon obosiţi şi multumiţi de avalanşa senzaţiilor şi impresiilor acumulate într-o zi atât de consistentă. Undeva, printre case, arareori, neobosit, cânta acel şăgalnic cocoşel.

– Toată vara şi până în timpul de faţă n-a căzut un strop, zise Maisea. Plouă şi cocoşelul e vesel. Nu are astâmpăr de bucurie...

Cum este obişnuit pentru majoritatea vizitatorilor Israelului, a doua zi, am pornit din nou în călătorie, pentru a face cunoştinţă cu istoria antică şi modernă a Israelului. Adunându-ne grupa turistică tot acolo, în oraşul Bat Yam, care în traducere din ebraică înseamnă „fata mării”, am pornit spre nord, pe itinerarul locurilor „creştine”, urmând să vizităm oraşele Akko, Haifa, Cesareea... În faţa ochilor se deschidea panorama reliefului divers al micii şi falnicii ţări Israel: aici e pustiu, aici e lac, aici e oraş, aici e mare, aici sunt munţii Carmel. De fapt, nu e vorba de munţi, ci de înălţimi, pe vârful cărora se rânduieşte o localitate cu alta... Ghidul ne-a povestit că pe acele coline din zare s-au petrecut lucruri istorice interesante, descrise şi în Biblie. Ulterior

m-am documentat şi am aflat că: „Muntele Carmel sau Munţii Carmel (ebraică: Har Karmel הַ־כַּרְמֶל,arabă جبل الكرمل Djabal al Karmal) reprezintă un lanţ de munţi în nord-vestul Israelului, din nordul munţilor Samariei (Shomron) până la Nord-vest, la golful Haifa. Are o lungime de 23 km şi o lăţime de 8-10 km, iar înălţimea lor maximă este de 525,4 m deasupra mării (vârful Rom Carmel, lângă Isfiye). Aria muntelui Carmel (cu o suprafaţă de circa 245 km²) are forma unui triunghi care e mărginit de valea Yezreel (Esdraelon) la nord-est şi valea Zevulun (Zebulon) şi golful Haifa la nord, coasta Mării Mediterane la vest, şi de înălţimile Menashe la sud-est (unde fac legătura cu nordul munţilor Samariei). Numele său derivă din limba ebraică „Kerem El - כרם אל” ceea ce înseamnă „Via Domnului”. Din cauza precipitaţiilor abundente Carmelul are o vegetaţie diversă, datorită căreia i s-a conferit statutul de parc naţional. Numele „carmel” este folosit de mănăstirile ordinului călugăresc catolic al carmeliţilor, deoarece prima dintre ele (*Stella Maris*) a fost întemeiată pe muntele Carmel.

Din depărtare, din autobuz vedeam acest şir de înălţimi, unde sunt amplasate două localităţi rurale: una arabă şi alta evreiască. Am trecut pe lângă oraşul Hadera, cu staţia lui termoelectrică, despre care se spune că e cea mai ecologică din lume. I s-au conferit premii în această privinţă. Oraşul a fost fondat în anul 1891 de către membrii organizaţiei „Hovevei Ţion”, descendenţi din Rusia şi Europa. Denumirea oraşului provine de la cuvântul arab „Eli-Hudeira”, ceea ce înseamnă localitate verde, caracteristică dată pentru vegetaţia verde a mlaştinilor din aceste locuri. Istoria oraşului a început odată cu procurarea loturilor de pământ de către cetăţeni pentru a dezvolta agricultura. În decursul mai multor ani localnicii mureau de malarie, precum şi din cauza invaziilor beduinilor. Coloniştii au primit ajutor în anul 1895, când baronul *Edmund de Rotşild* a alocat mijloace pentru secarea mlaştinilor, construirea canalelor şi plantarea eucaliptilor. În anii 20 ai secolului trecut prin Hadera s-a construit calea ferată care unea Haifa cu Tel-Avivul. Cel mai însemnat lucru este că la Hadera s-a construit în anul 1982 o grandioasă termocentrală, care poartă denumirea „Luminile lui Rabin”, în cinstea lui Iţhac Rabin. În acel drum, ghidul ne-a spus că undeva la poalele munţilor, pe unde trecem, se află statuia soţiei lui Lot care, atunci când Dumnezeu a poruncit ca Sodoma să ardă în flăcări, ea, împreună cu soţul şi copiii au părăsit cetatea. Pentru

că i-a părut rău de casa pe care o părăsise şi de societatea în care-i plăcea să trăiască, aşa plină de vicii cum era, soția lui Lot şi-a întors capul s-o mai privească pentru ultima oară. Dumnezeu atunci a pedepsit-o şi a transformat-o într-un stâlp de sare. Ea va rămâne, dupa cum spune legenda, "un simbol al tragediei inimii împărțite". Regretam că nu am văzut anume acel loc despre care ne-a spus însoțitorul nostru şi mi-am amintit cum odată, în copilărie, bunelul îmi povestise această întâmplare biblică tristă. Acum vedeam cu ochii mei aievea acele locuri. De asemenea, se spune că proorocul Ilie nu a murit, ci locuieşte undeva în munții Carmel şi va reveni în ochii lumii, odată cu Mesia… Ne apropiam de oraşul Haifa. Am aflat că în acest oraş portuar se află cel mai mare elevator al statului Israel, iar în vecinătatea lui, muzeul pâinii şi centrul de cercetăti maritime, fondat de renumitul acvalangist Jacques Yves Cousteau. Lângă muzeul pâinii, peste drum, am văzut muzeul sub cerul liber al corăbiilor militare, submarinelor, ca mai apoi să ni se spună despre cartierul german, cu vile frumoase, ce s-au păstrat de pe vremurile dinaintea celui de-al doilea război mondial, când hitleriştii erau pe cale de a instaura fascizmul în Israel. La mijlocul oraşului modern, cu edificii şi bănci prestigioase din lumea afacerilor, se înalță o stâncă ce coboară abrupt spre valurile mării. Aici se sfârşeşte lanțul munților Carmel. Mai departe este construcția unui stadion modern de fotbal… Am mai văzut şi o linie de tramvai, care este unită cu trecerea subterană, ghidul menționând că această construcție a Haifei pretinde a fi inclusă în cartea recordurilor Guinness, drept cea mai mică stație de metro din lume! Aceste lucruri le-am observat în trecere, deoarece în curând am ajuns în oraşul Akko, mai la nord de Haifa, care e împărțit în cel medieval, cu ruine de cetăți unde locuiesc arabii şi cel modern, unde locuieşte populația evreiască. Desigur, cea mai interesantă este partea cetății care se află chiar pe malul Mării Mediterane, cu zidurile ei crenelate, unde se mai păstrează tunurile vechi îndreptate de pe fortărețe spre mare. Oraşul vechi, în decursul veacurilor parcă nu suferise nici o schimbare, cu excepția unor ruini de ziduri rămase în urma incendiilor şi a devastărilor invadatorilor din trecut. Cu aceste impresii ne-am început excursia în oraşul Acra (ebraică עכו, *Akko*; arabă *Akkā*), denumit în epoca elenistică *Antiochia tis Ptolemaidos* (greacă *Αντιόχεια της Πτολεμαΐδος*) sau pe scurt: *Ptolemaïs*, iar în epoca cruciadelor *Saint-Jean d'Acre*, este un oraş din vestul Galileei

în Districtul Nord al Israelului. Din izvoare enciclopedice am stabilit că oraşul este situat pe coasta Mării Mediterane, la nord-est de golful Akko, 23 km la nord de Haifa. La sfârşitul anului 2007, populația localității era de 46.000 de locuitori, majoritatea evrei, şi o minoritate de arabi. Am văzut ruinele vechii cetăți, care nu a putut fi cucerită de către Napoleon Bonaparte... Akko este unul dintre porturile cele mai vechi din lume, ale cărui începuturi se pierd în negura epocii bronzului timpuriu. Ghidul, un fost profesor de la Universitatea din Sanct-Petersburg, ne deschidea istoria în față. Vreau să fac o remarcă, în Israel ghizii sunt aleşi pe sprânceană, în rezultatul unor examene riguroase, în urma unui mare concurs. Poate din această cauză, datorită lor, turiştii capătă cunoştințe vaste despre istoria acestei țări milenare. Ghidul ne-a spus că Akko, vreme îndelungată a fost punct-cheie de control din partea Palestinei sau a Țării Sfinte, deoarece poziția sa pe o zonă largă de coastă permitea un acces prielnic spre restul Galileei şi interiorul Țării. A cunoscut perioade de înflorire şi de decădere şi a trecut prin mâinile multor cuceritori. A cunoscut apogeul când a servit drept capitala Regatului cruciat al Ierusalimului, în secolul al XIII-lea, şi mai târziu ca reşedință a lui Ahmed Al Djazzar, la finele veacului al XVIII-lea. În secolul al XIX-lea, însemnătatea sa a scăzut în favoarea oraşului Haifa, care i-a luat locul ca port principal în nordul țării. Dezvoltarea sa a fost de atunci cu mult încetinită. În anul 2001, partea veche a oraşului Akko a fost declarată de UNESCO ca loc din patrimoniul mondial. În anul 2008, şi locurile sfinte ale religiei bahaiste, aflate la Akko şi în Galileea de Vest, au fost recunoscute, de asemenea, de către UNESCO drept loc protejat din patrimoniul universal. În oraş

şi în împrejurimile lui se află Al Bahja, locul cel mai sfânt al religiei bahaiste, despre care voi relata mai jos. Din enciclopedie depistăm următoarele: Originea numelui *Akko* e necunoscută. El apare în numeroase documente - egiptene şi altele, în Biblie fiind menţionat o singură dată în cartea Judecători 1,31 וֹכְ֣ע יֵ֔בְ ׀שְׁי תָ֖א שִׁי֣רוֹה א֑ל רֹ֖ שֶׁא קִ֥פָ֛א תָ֥אָו הֹ֖בְ֥לֶח תָ֥אָו בִ֣יזְ֔כַא תָ֥אָו בָ֣לְחַא תָ֥אָו וֹדִ֣יצִ֔יבְ ׀שׁוֹ֖י תָ֥אָו בְ֑חֹ֣ר תָ֥אָו *„Nici Aşer n-a izgonit pe locuitorii din Aco, nici pe locuitorii din Sidon, nici pe cei din Ahlab, din Aczib, din Helba, din Afic şi din Rehob”*. În tradiția evreiască (în tratatul Shkalim din Talmudul palestinean), numele Akko este asociat poruncii lui Dumnezeu, atunci când apele Potopului s-au apropiat de oraş: „Până aici (Ad ko) şi nu mai mult”.»יסות אלו אובת הכ דע«Grecii antici credeau că aici a găsit eroul mitologic Herakles nişte ierburi tămăduitoare, adică κη Ake = „leac”. Când dinastia lagidă sau ptolemeică a cucerit oraşul, numele i-a fost schimbat în Ptolemais sau Antiohia din Ptolemais (Αντιόχεια από Πτολεμαΐδα), probabil de către Ptolemeu al II-lea Filadelful. Arabii care au cucerit localitatea în secolul al VII-lea, i-au redat numele antic semitic sub forma Akka عكا. În vremea Cruciadelor creştinii occidentali au numit oraşul Sfântul Ioan din Acra, în cinstea Sfântului Ioan Botezătorul, respectiv în franceză, engleză şi italiană: Saint Jean d’Acre, Saint John d’Acre sau San Giovanni d’Acri. Ei au confundat locul cu localitatea biblică Ekron, în versiunea lor „Accaron”. Când şi-au dat seama de identificarea biblică eronată, cruciaţii au precizat: *Nonest urbs Accaron, quam quilibet estimat, Accon illa Philistea, Ptolemaida dicitur ista*. (Nu este acest Accon Accaron, cum credeau unii, acela era filistean, acestuia i s-a spus Ptolemais). Denumirea St. Jean d’Acre sau Acra este încă folosită în unele limbi europene. După cucerirea oraşului de către mameluci i-a fost redat numele de Akka, care a fost folosit şi în timpul stăpânirii otomane. Localitatea antică până la era elenistică se afla pe colina cunoscută ca Tel Akko. Ea a fost aşezată pentru prima oară în epoca bronzului timpuriu, dar a fost părăsită apoi vreme de un mileniu. Când a fost reînnoită în epoca bronzului mijlociu ea a cuprins un oraş fortificat şi o cetăţuie. Aceasta este perioada în care Acra este menţionată în Textele execraţiilor din Egiptul antic. Oraşul canaanean- fenician a ajuns la culmea înfloririi în veacurile al XIV-lea şi al XIII-lea î.H., când poseda un port activ, care avea relaţii comerciale cu Ciprul şi cu oraşele din bazinul Mării Egee.

„Akka" e amintită în vremea aceasta în tăbliţele cu Scrisorile de la Tell al Amarna şi în inscripţii găsite în oraşul Ugarit. La începutul epocii fierului s-au aşezat pe colină membri ai populaţiei Shardana, unul din aşa numitele „Popoare ale mării" dar ulterior aici au dominat din nou fenicienii. În Biblie, (Judecători 1:31), deşi atribuită patrimoniului tribului Asher, Acra este unul din locurile din care israeliţii nu i-ar fi putut alunga pe canaaneni. Potrivit lui Josephus, regele Israelului Solomon ar fi stăpânit şi aici prin intermediul unui guvernator provincial. Dar, în fond, oraşul a fost în cea mai mare parte a existenţei sale afiliat politic cu Fenicia. În jurul anului 725 î.Hr Acra s-a alăturat oraşelor Sidon and Tir într-o rebeliune contra regelui asirian Shalmaneser V. Alt rege asirian, Senaherib, care a distrus oraşul pe la 701 î.Hr., dar localitatea a fost ulterior reconstruită. În vremea stăpânirii persane, pe la jumătatea secolului al IV-lea, centrul aşezării a fost mutat spre vest, spre Oraşul Vechi din vremurile noastre, proces încheiat în epoca elenistică. Colina Tel Akko a fost abandonată la finele secolului al II-lea î.H., deşi câteva ruine sumare demonstrează că ea a fost populată şi mai târziu. Anumite tradiţii evreieşti menţionează aflarea mormântului lui Amnon, fiul lui David, în apropiere de Akko, de asemenea şi localizarea în preajmă a mormântului profetei biblice Dvora. După ce sub stăpânirea persană ahemenidă, Acra, aflată în vasalitate faţă de oraşul Sidon, a jucat un rol important ca bază militară terestră şi navală, jucând un rol important în campaniile contra Egiptului, în cea de-a doua jumătate a secolului al IV î.H. a intrat împreună cu tot Imperiul persan sub controlul lui Alexandru Macedon. În secolul al IV-lea, atât sub dominaţia persană, cât şi sub Alexandru cel Mare, s-au bătut aici monede cu inscripţii feniciene în aur şi argint. Preluând denumirea semitică antică a oraşului, Grecii preferau să o pronunţe *Ake*, după cuvântul grecesc care însemna „leac". Precum am amintit mai sus, dacă e să credem mitologiei greceşti, Heracles sau Hercule a găsit aici plante medicinale care l-au ajutat să-şi vindece rănile. Josephus, la vremea sa, l-a numit în transcipţia sa grecească *Akre*. Numele oraşului a fost schimbat în *Antiochia Ptolemais* la scurt timp după ce Alexandru cel Mare l-a cucerit. Denumirea *Ptolemais* este legată probabil de Ptolemeu lagidul şi Dinastia Ptolemeică, care a stăpânit în Egipt şi în regiunile limitrofe după împărţirea regatului lui Alexandru. Începând cu anul 261 î.H localitatea a devenit o colonie militară a Regatului

ptolemeic egiptean. La finele veacului al II-lea î.H. s-a încheiat procesul de consolidare a aşezării urbane în zona de şes dintre colina Tell Akko şi coasta mării. Ptolemaida a devenit cel mai important port al Palestinei (Iudeea) antice şi unul dintre oraşele cele mai mari din lumea elenistică, având o suprafaţă de 100 hectare. După bătălia de la Paneion din 200 î.H., oraşul a fost anexat la regatul Siriei Seleucide. Populaţia oraşului era în cea mai mare parte formată din greci şi fenicieni. În anul 165 î.H conducătorul evreu Simeon Tarsitul (Shimon Hatarsi sau Thassi), unul din fraţii Macabei, i-a învins pe elenii Seleucizi în mai multe bătălii în Galileea, iar aceştia au fost nevoiţi să se retragă spre oraşul Ptolemaida, care a rămas sub controlul lor. În anul 153 i.H pretendentul Alexandros Balas, presupus fiu al lui Antiohos al IV-lea şi aflat în război cu Demetrios I pentru coroana Regatului Seleucid, a reuşit să cucerească Ptolemaida fără vărsare de sânge. Balas a ajuns la un acord cu Ionatan Hasmoneul, prin care a obţinut sprijinul militar al evreilor în lupta contra rivalului său. În anul 150 î.H Ptolemaida a fost scena unei reuniuni internaţionale deosebite: nunta noului rege seleucid învingător Alexandros Balas cu prinţesa Cleopatra Thea, în prezenţa tatălui acesteia, regele Ptolemeos al VI-lea. La nuntă a fost invitat şi Ionatan Hasmoneul, marele preot al Ierusalimului. Dar după moartea lui Alexandros Balas în 145 î.H, războiul civil dintre Seleucizi a izbucnit din nou, de data aceasta între comandantul rebel Diodotos Trifon, în tabăra căruia se afla Antiohos al VI-lea, copilul defunctului Balas, şi Demetrios al doilea, fiul lui Demetrios I. O a treia vizită la Ptolemaida, în scopul unor tratative cu Diodotos Trifon, cu care se aliase, i-a fost fatală lui Ionatan Macabeul. Prin înşelăciune, Trifon l-a luat prizonier împreună cu toată suita sa. Pe însoţitori i-a omorât de îndată, iar pe Ionatan însuşi, mai târziu. Autorii gloselor Tosafot la Talmud, susţin că doi dintre conducătorii evreilor din acea perioadă, din rândurile fraţilor Macabei sau Hasmonei, sunt înmormântaţi la Akko-Ptolemaida. Se crede că ar fi vorba de Elazar ben Hashmonai, ginerele lui Matityahu, şi de Ionatan Macabeul, cel ucis acolo de către Trifon. Ptolemaida a fost o dată şi ţinta unei ofensive a regelui evreu Alexander Ionatan Yanay, sprijinit de regina Cleopatra a III-a. Locuitorii l-au chemat atunci în ajutor pe ex-regele egiptean Ptolemeu al IX-lea care a invadat cu acest prilej Galileea şi a cauzat mari distrugeri în regiune. Sub romani localitatea s-a bucurat de autonomie,

uneori pe monedele ei figurând şi vechiul nume semitic Akko - sub forma grecească AKH. Julius Caesar a vizitat cetatea în 47 î.H. Protejatul său, regele Irod cel Mare a zidit în oraş numeroase edificii publice, între care un gymnasium... Toată această istorie s-a lăsat deodată pe umerii noştri. Păşeam pe străzile aglomerate de lume veselă, în sărbătoare a localităţii. În acea zi în lumea islamică se sărbătorea *Kurban Bairam* care, conform Koranului, Arhanghelul Jabrail a venit prin somn la proorocul Ibraghim şi i-a transmis porunca lui Allah de a aduce drept jertfă pe unicul său fiu Ismail. Ibraghim a mers după aceea în câmpia Mina, pe locul unde azi se află oraşul Mekka (Arabia Saudită) şi a început pregătirea pentru această jertfire. Fiul lui cunoscând că va fi sacrificat, nu se împotrivea, ştiind că aceasta este voia Celui de Sus. Ulterior s-a dovedit că aceasta a fost o încercare trimisă de către Allah. Când victima trebuia să fie înjunghiată, Allah a trimis poruncă ca în locul lui Ismail, Arhanghelul Jabrail să sacrifice un berbecuţ. După ce a trecut această încercare cerească, Ibraghim a primit denumirea de „Prietenul lui Allah". Sărbătoarea în cauză demonstrează bunătatea, măreţia lui Allah, iar oamenii trebuie să îndeplinească dorinţa lui, oricât de grea ar fi încercarea. În oraş era sărbătoare! Ghidul ne purta pe străzile înguste ale oraşului antic, printre moscheiele înalte. Pe malul mării, în iureşul valurilor se văd nişte rămăşiţe de cetăţi ruinate, iar pe o suprafaţă de nisip, se află un loc unic în lume – plaja cailor! Arabii, în sărbătoarea religioasă, se veseleau. Călăreţi pe cai de rasă arabă mici de tot, dar vânjoşi, făceau diferite întreceri naţionale şi sportive. În timp ce majoritatea orăşenilor se veseleau, pe una din străzile înguste de tot, apărură persoane în haine militare, care defilau cu tobe gălăgioşi. Mulţimea ne saluta veselă şi ni se propunea să procurăm de la ei diverse mărfuri din coral, tinichea, lemn fie de rit iudaic, islamic sau creştin. Ni s-a spus că arabii de aici se mândresc cu oraşul, cu istoria lor. În acele clipe, aflându-mă printre ei, mi s-a creat impresia că sunt gălăgioşi precum sunt italienii sau brazilienii în timpul carnavalului. Pentru mine, care am vizitat pentru prima dată în viaţă o localitate pur arabă, totul era curios şi senzaţional. Mă aflam în altă lume, ne mai întâlnită până atunci. Mi se crease impresia că lumea de aici e statică în dezvoltarea lor: aceleaşi clădiri, aceleaşi străzi care au existat cu mii de ani în urmă. Doar hainele moderne îi coboară la timpurile de azi. Zeci de tineri stăteau pe bănci trăgând fumul din narghilele,

bând cafea, iar femeile înfăşurate în haine de sărbătoare, cu mulţi copii din urmă, mereu se grăbeau undeva. Am simţit acel statut al bărbatului şi al femeii din lumea islamică, despre care atâtea am citit în viaţa mea, şi aveam prilejul de a-l vedea în realitate pentru prima oară. Localnicii arabi musulmani de la Akko se deosebeau cu mult de acei arabi, cu preponderenţă creştini din Nazaret. Cu toate acestea, conştientizam că mă aflu în Israel, unde conflictele dintre două etnii îşi au istoria lor, cu filele ei pline de tragism. Deşi ghidul nu ne informase de la bun început că arabii şi evreii sunt, de fapt, acelaşi popor, care la o cotitură istorică s-a despărţit datorită religiilor iudeice şi islamice. Am mai constatat că între musulmani are o mare importanţă clanul din care provii, religia la care aparţii. Acelaşi lucru îl văzusem şi în valea Fergana din Andijan, Uzbekistan, unde m-am aflat în anul 1988 circa patru luni de zile printre uzbecii care propovăduiesc islamul. Aici, însă, lucrurile se prezentau vădit, cu nuanţe de conservatism, de parcă istoria stătea pe loc cu străzile înguste şi clădirile originale prin arhitectura lor orientală, în care se părea că nu locuieşte nimeni... Părăseam oraşul cu dorinţa de a contempla cele văzute, de a studia istoria, de a reveni aici pe cât va fi posibil în această viaţă. Ghidul ne grăbea din cauza lipsei de timp. Telefonase, aflând că Grădinile persane din Haifa sunt deschise, şi noi aveam unicul prilej de a le vizita. De aceea, autobuzul ne-a grăbit deja spre sud, la Haifa. Deşi trecusem prin acea localitate, poate cea mai importantă urbe industrială a Israelului, acum aveam să mai aflu că oraşul Haifa (ebraică חֵיפָה, *Ḥeifa*; arabă *Ḥayfā*) este al treilea oraş ca mărime, şi alături de Ashdod şi Eilat este unul din principalele porturi ale Israelului. Ca principală metropolă urbană din nordul Israelului, capitala districtului cu acelaşi nume are o istorie îndelungată. Prima lui menţiune în documente datează cu secolul al III-lea înaintea erei creştine. În Haifa antică locuia o populaţie amestecată, evrei împreună cu alte popoare. În Evul Mediu, Haifa se prezenta ca un mic port, apărat din toate părţile. Topografia Haifei este variată, oraşul întinzându-se în zone de şes de-a lungul Mării Mediterane (o parte dintre acestea desecate pe socoteala mării), pe versantele de nord şi de vest al Muntelui Carmel, cât şi pe arii întinse de pe culmile acestui munte. Haifa modernă a fost fondată în anul 1761, când împăratul otoman al Galileei, Dahar el Omar, a distrus vechiul oraş şi l-a reclădit în partea apropiată de mare. În secolul al XVIII-lea şi al

XIX-lea, oraşul a căzut pradă piraţilor, fapt determinat de construcţia a două mari forturi la intrarea în port. Cu timpul, forturile au fost distruse, în prezent fiind doar ca simbol al oraşului. În secolul al XIX-lea, oraşul a devenit mai mare şi mai important şi datorită contribuţiei comunităţii luterane a Templierilor germani. În secolul al XX-lea, aici a ajuns calea ferată ce pornea de la Mecca şi care a fost continuată până la Damasc şi Beirut, în nord, şi Cairo, în sud.

Având aceste informaţii de la ghid, am fost grăbiţi ca să venim la nişte porţi frumos ornamentate, după care se află livezile persane, sau Livezile iraniene, sau grădina credinţei Bahai. Ca să le fie clar cititorilor vreau să le spun lucruri pe care nu le-am cunoscut până la acel moment. Era vorba de un sanctuar pentru religioşii de rit bahai. Adică în acel loc al Haifei e un fel de Vatican, un fel de Mecca pentru religioşii respectivului cult. În literatura informativă am depistat următoarele informaţii: Credinţa Baha'i este o religie monoteistă fondată de *Mírzá Husayn-'Alí Núrí* cunoscut sub numele de Bahá'u'lláh (în limba arabă: Slava lui Dumnezeu) în secolul al XIX-lea în Persia. Numărul bahá'í-lor din lume este de aproximativ 6 milioane, fiind răspândiţi în peste 200 de ţări din toată lumea. În multe din oraşele mari ale lumii se află aşezăminte Baha'i, chiar temple. Cititorilor le propun să facă cunoştinţă cu simbolul Baha'i, care se vede pe acele porţi ornamentate, pe acele ziduri de la intrare, din vecinătatea bisericii luxoase unde-şi are sediul mondial al acestor religioşi.

Conform învăţăturilor Bahá'í, dezvoltarea religiilor în istorie este privită ca un proces educaţional evolutiv pentru omenire, prin intermediul mesagerilor lui Dumnezeu. Aceştia sunt numiţi Mesagerii lui Dumnezeu. Bahá'u'lláh este recunoscut ca cel mai recent, dar nu ultimul dintre aceştia. El a pretins că este aşteptatul Salvator al lumii şi Învăţătorul prevestit în Creştinism, Islamism, Hinduism, Budism, şi în alte religii, şi Misiunea lui era să stabilească o bază fermă pentru unitate în întreaga lume şi să inaugureze o eră de pace şi justiţie, în care Bahá'íi cred că inevitabil va veni. „Bahá'í" poate fi folosit ca un adjectiv atunci când ne referim la credinţa Baha'i sau ca termen pentru

Simbol Bahá'í

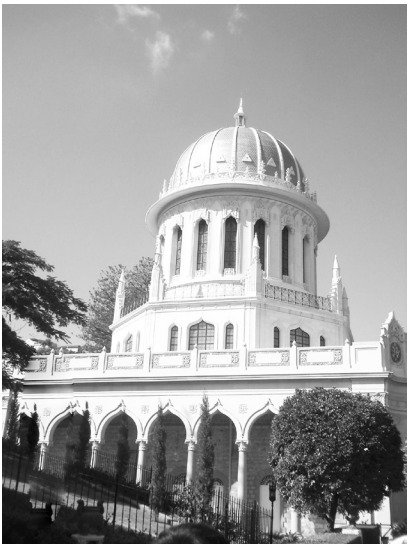

adepții lui Baha'u'llah. („Baha'i" nu este un pronume care să însemne religia ca un întreg). Cuvântul provine de la „Bahá'" (عاهب) din limba arabă, care înseamnă „glorie" sau „slavă". Cuvântul Bahaism (sau Bahai'ism) a fost folosit în trecut dar acum este folosit destul de rar. Haifa a devenit centrul mondial al credinței Baha'i și reședința parcului cu același nume. Decizia ca sediul mondial al Baha'i-ului să fie Haifa a fost luată ca urmare a faptului că nici o altă țară din acea zonă geografică nu a oferit o libertate mai mare de desfășurare a activității religioase a acestei credințe. Atunci când ne referim la învățăturile Baha'i, trei principii de bază sunt cel mai des folosite: unicitatea Lui Dumnezeu, unitatea religiilor și unitatea omenirii. Convingerile și practicile Baha'i își au originea în aceste principii, dar luate separat acestea ar fi o variantă simplificată a învățăturilor Baha'i. Scrierile Baha'i recunosc un singur, etern Dumnezeu, creatorul tuturor lucrurilor, al creaturilor și al forțelor din univers.

Existența lui Dumnezeu e considerată a fi eternă, fără început și fără sfârșit, de nepătruns, inaccesibil, sursa tuturor revelațiilor, veșnic, atotștiutor, omniprezent și atotputernic. Deși inaccesibil direct, Dumnezeu este văzut ca fiind conștiința omului, cu o voință și cu un scop. Conform învățăturilor Baha'i, Dumnezeu își exprimă această voință în multe moduri, prin intermediul mesagerilor divini care sunt numiți și manifestările lui Dumnezeu sau, câteodată, educatori divini. Exprimând voința lui Dumnezeu, aceste manifestări sunt văzute ca punând bazele religiei în lume. Învățăturile Baha'i afirmă că Dumnezeu este prea măreț pentru a putea fi pe deplin înțeles de oameni sau pentru a-și crea o imagine clară și completă. În religia Baha'i sunt folosite mai multe titluri pentru a-l descrie pe Dumnezeu (cel Atotputernic, cel Atotiubitor, cel Mărinimos, cel Milostiv, cel Generos, cel Atotglorios etc.) și este pus un accent substanțial pe monoteism și pe interpretarea

unor doctrine, cum ar fi Sfânta Treime, într-un mod simbolic mai degrabă decât într-un sens literal.

Deja am spus că această religie nu este recunoscută de către musulmani, de către creştini. Dar, precum am menţionat, are peste 6 milioane de adepţi. Existența, susținerea lăcaşurilor sfinte este realizată de către sponsori şi cei care vin să lucreze aici, să amenajeze, să susțină un lux deosebit, sunt adepţi voluntari, care lucrează fără plată, pe bază de pionierat. Am văzut cum în livezile acestea, la cosit iarba, la vopsit, la tencuit, tot felul de alte lucrări erau persoane din India, Vietnam, China, America, Africa, Europa, Australia... Am vizitat mauzoleul lui Bahá'u'lláh, într-un templu luxos, unde intrarea e permisă doar fără telefoanele mobile, desculț, supravegheați de persoane amabile, frumos îmbrăcate... În interior livezile, cu alei de palmieri şi multă verdeață sunt de o frumusețe de poveste, pe care nu am avut prilejul s-o văd niciodată în viața mea! Din vârful acestor coline paradisiace se vede oraşul Haifa ca în palmă, cu edificiile sclipitoare şi marea albastră plină de corăbii. Pe locul muntelui unde se sfârşeşte lanțul Carmel, actualmente se află un monument, dăruit de către statul Chile, o statuie din bronz. Ghidul ne-a informat că acest monument chilienii l-au turnat din bronzul armelor topite, simbolizând trecerea de la război la

pace. Haifa este un oraş al păcii şi toleranței, ne-a spus ghidul. Aici, spre deosebire de alte locuri din Israel, conviețuiesc arabii cu evreii, germanii, francezii, englezii... E un oraş frumos, modern, industrial. Se spune că în Israel, la Haifa se munceşte, la Tel-Aviv se odihneşte, iar la Ierusalim, se roagă! În oraş sunt multe biserici, moschei, sinagogi. E o curățenie splendidă peste tot, astfel că nu am întâlnit altă localitate cu asemenea lux stradal. Plecam de acolo cu senzația că am vizitat un exemplu al frumosului urban, unde aş fi vrut să revin oricând. Impresiile erau profunde, cu atât mai mult că ghidul ne povestea întruna istoria cutărui edificiu, cutărei case de cult. Ar fi nevoie de ani de zile ca să analizezi, să conştientizezi cât de frumos este acest oraş minunat din nordul Israelului. Timpul ne presa, fiindcă se apropia amurgul şi mai aveam de vizitat ruinele oraşului antic Cesareea, localitate amplasată mai la sud de Haifa, în drum spre casă, la Holon.

Noul Testament relatează cum apostolul Pavel a zăbovit o zi la Ptolemaida în drumul său de la Tyr la Cezareea(ivr. הירסיק): *„Iar noi, sfârşind călătoria noastră pe apă, de la Tir am venit la Ptolemaida şi, îmbrățişând pe frați, am rămas la ei o zi. Iar a doua zi, ieşind, am venit la Cezareea...*"(*Faptele apostolilor 27,7-8).* Oraşul Cezareea este unul israelian, situat pe coasta Mării Mediterane, la marginea portului antic *Caesareea Maritima* şi la jumătatea distanței dintre Haifa şi Tel-Aviv. Modernul Cezareea este singurul oraş israelian gestionat de o organizație privată – Fundația Caesareea – care are ca obiectiv găsirea unor posibilități de a îmbunătăți calitatea vieții prin îmbinarea industrializării avansate cu turismul şi cu protecția mediului. Aici îşi au reşedința un mare număr de magnați atât israelieni, cât şi străini. Populația oraşului numără 4500 de locuitori (bogătaşi), printre aceştia, şi Benjamin Netanyahu, actualul prim-ministru al Israelului. Pentru menținerea statutului actual al localității, Fundația Caesareea trebuie să transfere o mare parte din profitul realizat pentru finanțarea învățământului superior şi culturii Israelului. Oraşul a fost capitala provinciei romane Iudeea mai mult de 600 de ani. Oraşul se mai numea şi Cesareea maritimă sau Cesareea Palaestina pentru a diferenția alte localități cu denumire similară din Imperiul roman. Am mai aflat că fenicienii, în veacul II până la era noastră, au construit pe acel loc o mică fortăreață, pe care au botezat-o „cetatea Straton". În anul 96 până la Hristos fortăreața a fost cucerită de către Alexandru Ianai şi trans-

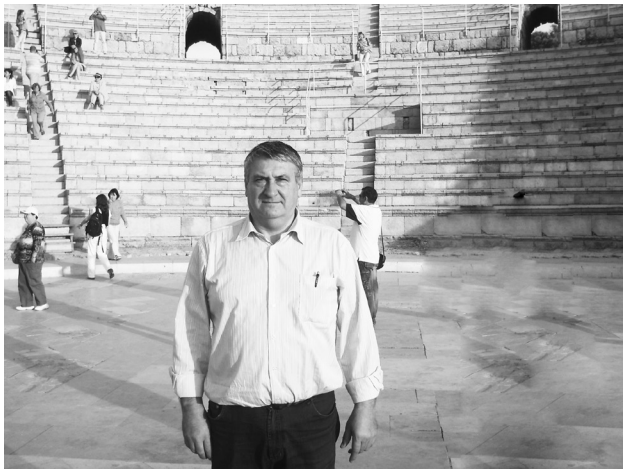

format într-o localitate evreiască. Iar după cucerirea ei de către Pompei în anul 66 până la era modernă, oraşul iar devine neevreu. Ulterior, după ce August, Împaratul Imperiului roman, a transmis oraşul împăratului Irod şi acesta din urmă a reconstruit Cesareea în cinstea aceluiaşi August în anul 10 î.e.n. Cesareea, din acest moment devine centrul administrativ al Procuratului roman în Iudeea, servind şi ca un punct strategic pentru legionarii romani. În primul veac al erei noastre marea majoritate a populației Cesareei era constituită din grecii sirieni. De asemenea, în Cesareea locuiau mulți evrei bogați, fiindcă era cel mai important port al Palestinei, despre care adesea se pomeneşte în Noul Testament. După ce Ierusalimul a căzut şi a fost distrus de către invadatori, Cesareea a devenit capitala Palestinei. Episcopii, care aveau o influență deosebită, au construit aici un templu, care transformă Cesareea în cel mai important centru bisericesc din Palestina. În oraş se preda creştinismul, istoria bisericească (episcopul Eusei), funcționa o bibliotecă impunătoare de cărți creştine, primele ediții ale Bibliei, Evanghelia după Matei în diferite limbi ale lumii, cunoscută sub denumirea „Hepzapl Origen”. Aceste manuscrise, cărți rare s-au păstrat în biblioteca din Cesareea până când a fost incendiată de invadatori în anul 600 era noastră. În timpul invaziei cruciaților, Cesareea constituia un forpost de nădejde pentru cruciați. Dar, din secolul XIII Cesareea a început să decadă şi la ziua de azi, s-au păstrat doar ruinele.

Referindu-se la istoria Cesariei, ghidul ne-a relatat că anticul port a fost construit de Împăratul Irod, în cinstea Împăratului roman Caesar Augustus (Octavian), nepotul lui Julius Caesar. Din acel oraş, până în zilele noastre s-a păstrat doar o porțiune conservată din apeductul care

alimenta oraşul antic cu apă potabilă, adusă de la poalele Muntelui Carmel. La intrare în orăşelul arheologic am depistat că el este compus din mai multe zone corespunzătoare evoluției istorico-cronologice a localității. La vechile ruine ale oraşului antic, ruine cauzate de cutremure succesive, s-au adăugat construcții noi din perioada bizantină, din perioada califatului Rashid, din perioada stăpânirii cruciate şi în final cele ale refugiaților musulmani bosniaci, aşezați aici la sfârşitul secolului al XIX-lea. Pe malul Mării Mediterane s-a păstrat de minune moscheia bosniacă, iar în preajma ei este o pajiste pitorească unde erau multe perechi de noi căsătoriți. Acea pajiște pitorească pretinde a se numi *Câmpia tinerilor căsătoriți.* Atături de ghidul competent, am străbătut toate acele perioade istorice. M-a impresionat Teatrul Roman, recent renovat, ce găzduieşte adesea concerte ale unor artişti renumiți atât israelieni cât şi străini (Deep Purple, Bjork, etc), precum şi un Festivalul anual de Jazz. Ghidul ne-a arătat, la intrarea în amfiteatru, fragmente din sculpturi antice, pe una dintre care se presupune să este înfățişat chipul lui Isus Hristos. Ni s-a spus că Portul propriuzis a fost construit peste ruinele unui vechi port grecesc. Pentru ridicarea digurilor s-a folosit un ciment format din var şi cenuşă vulcanică (putzzolana) adusă din Italia (Roma), din oraşul Puteoli. În prezent, cea mai mare parte a acestor diguri se află sub nivelul apei. Am văzut un bloc de piatră care conține singura inscripție, în care este menționat numele lui Pontius Pilatus. Am traversat hipodromul construit în secolul al II-lea, unde se desfăşurau curse cu care de luptă, dar şi lupte cu gladiatori sau masacre ale „disidenților" creştini. Din perioada bizantină se pot vedea ruinele unei biserici, ale cărei mozaicuri s-au conservat incredibil de bine, dacă ne gândim că nu au avut şi nici acum nu au, nici un fel de protecție împotriva intemperiilor. În timpul Cruciadelor, după cucerirea acestuia de către Baldwin în 1101, s-au făcut o serie de construcții fortificate. Din păcate, de la acea faimă s-au păstrat doar ruinele, care sunt în proces de reconstrucție.

Oraşul contemporan al Israelului s-a fondat în anul 1884. În oraş mereu se petrec săpături arheologice. În virtutea faptului că o parte din oraşul vechi este inundat de mare, unele din săpăturile arheologice, cercetările ştiințifice în domeniu se petrec activ sub apă, cu ajutorul acvalangilor. Succesele cercetătorilor sunt evidente, deoarece au fost descoperite zidurile oraşului, un hipodrom, statui impunătoare, rămă-

şiţe de biserici şi sinagogi, multiple manuscrise în care sunt primele menţiuni despre Pontius Pilat şi oraşul lui Isus Hristos, Nazaret. Actualmente, pe aproape întreg teritoriul vechi al oraşului este Parcul naţional Cesareea. Partea modernă a oraşului de azi mai este numită de localnici ca „orăşelul oamenilor milionari".

Se lăsa amurgul. Pe colina tinerilor căsătoriţi apăreau noi şi noi perechi de miri. Însoţiţi de prieteni, tinerii căsătoriţi purtau miresele în rochii albe pe braţe, se verdeau multe lumânări aprinse. În plescăitul talazurilor mării din apropiere, la luminile proiectoarelor, se zăreau zidurile barurilor, restaurantelor moderne şi ale moscheei bosniace vechi, era prezentă o atmosferă de plăcere şi romantism. Cu această senzaţie de istorie antică şi modernă, istorie care se depozitase în conştiinţa mea, dar pe care urma ani în şir să o studiez, să o clarific, să o sistematizez, ne întorceam acasă, încheind o nouă zi de călătorie prin mirifica ţară.

***

După trei zile de călătorii prin Israel şi acumularea impresiilor, am decis să-mi iau o pauză, pentru a mă revedea, după 36 de ani de despărţire, cu prietenul meu din armata sovietică Evghenii Perlov şi poetul Moisei Lemster. De dimineaţă, pe malul Mării Mediterane m-am întâlnit cu poetul de limbă idiş Moisei Lemster, un bărbat ingenios, cu care deja mă întâlnisem în anul 2010 la Chişinău. Îi cunoşteam puţin şi opera, fiindcă în cărţile mele „*Pandurii tristeţii*" şi „*Sub steaua lui David, cu Dumnezeu*", îi descrisesem potretele lui, şi tradusesem, sub redacţia lui Anatol Ciocanu, nişte versuri din placheta *„Evreisckii dojdi"* („Ploaia evreiască", tradusă din idiş de regretatul Rudolf Olşevschi). Moisei te cucereşte, în discuţiile avute cu el, prin vorbele şi felul lui umoristic de a fi. Este un intelectual născut în Moldova, la Şofrâncani, Edineţ. Ceea ce m-a încântat totdeauna este că Moisei, sau Moişe are, precum am mai spus, simţul dezvoltat al umorului. Cunoaşte la perfecţie graiul moldovenesc de la ţară, unde şi-a petrecut copilăria. Pe litoralul mării, lângă Tel-Aviv, unde ne scăldam şi ne bronzam, a intrat în discuţie, prin intermediul limbii ruse, cu nişte evrei descendenţi din Odesa, care se slăvesc prin umorul lor rafinat şi am simţit cum Moişe glumea cu ei, făcându-le o concurenţă vădită prin ingeniozitate şi vorbe cu haz. Vorbeam cu el şi mi se crea impresia că stau la taifas cu nea Petrică de la Edineţ. Graiul lui moldovenesc nu are accent, foloseşte cuvinte neao-

şe, intonaţii, întorsături de fraze auzite din bătrâni. Aveam senzaţia că nu mă aflu departe de casă, ci undeva la marginea Ineascăi, stând la taclale cu un moldovean get-beget. Atunci am regretat că în ultimele decenii majoritatea covârşitoare a intelectualilor evrei din Basarabia nu ne mai vorbesc limba ca şi Moisei şi nu avem nici un literat, om de cultură, scriitor, care să scrie în română şi să-şi aducă aportul la dezvoltarea noastră culturală, aşa cum au făcut-o cândva vorbitorii de limbă română, evreii: Iosif Balţan, Samson Şleahu, Alexandru Cosmescu, Anatol Gujel, Leonid Corneanu, Constantin Condrea etc. Împreună am vorbit mult despre literatură, despre viaţa noastră de acasă, despre Israel. Moisei şi-a amintit despre vremea când a studiat la Institutul Unional de Literatură „M. Gorki" din Moscova, cum a contribuit substanţial la renaşterea culturii evreieşti în Moldova, fiind un şir de ani redactorul principal, împreună cu Sergo Bengherlsdorf, la postul naţional de radio, transmiţând în eter emisiuni pentru evrei în limba idiş. I-am trecut în revistă pe toţi prietenii din Moldova şi pe cei care actualmente locuiesc în Israel: Efrem Bauh, Leonid Balţan, Miriam Gamburd ş.a. Am stat amândoi într-o cafenea pe malul mării şi nu ne săturam de vorbă. Apoi, deşi afară era ziua de 7 noiembrie, ne-am mai scăldat în apele mării, după care am decis să mergem cu maşina lui la Tel-Aviv. Despre oraşul cu denumirea oficială Tel-Aviv-Yafo (ebraică. יפו-תל אביב; arab.تل أبيب) ştiam că este al doilea oraş ca mărime şi însemnătate al Israelului (conform recensământului din 2009 aici locuiesc circa 403,7 mii de oameni. Al doilea după Ierusalim). Deşi cu toate suburbiile sale care se numeşte „Guş-Dan" (ebr. גוש דן), locuiesc în jur de 2 milioane de locuitori, 96,1 % - evrei, 3,0 % - arabi musulmani şi 0,9 % - arabi-creştini. În componenţa lui intră oraşele satelit Holon, Bat Yam, Roşe le Ţion, Gherţeli care, precum am spus, , uneori constituie doar o stradă aglomerată, conform împărţirii lor administrative. Tel-Aviv este centrul economic şi cultural al ţării şi a fost fondat în anul 1909 ca o nouă suburbie a oraşului medieval Yafo şi se numea Ahuzat Bait. În anul 1910 a obţinut denumirea care o poartă şi azi. Denumirea Tel-Aviv se traduce din ebraică „Colina renaşterii" sau „Colina primăverii". Ca şi denumirea Teleneşti, dată de coloniştii evrei cândva şi care se traduce din ebraică „Colina de lângă Ineşti". Pe teritoriul Tel-Avivului se află ruinele străvechii localităţi evreieşti „Tel-Kasila". În anul 2009 s-au sărbătorit 100 de ani de la fondare.

Până mai ieri, spre marea mea ruşine, eram convins că anume acest oraş este capitala ţării şi nu cum e în realitate – Ierusalimul. Dar oraşul modern, deşi împlineşte doar un secol de la fondare, are o mare importanţă în istoria statului Israel. Este semnificativ însă faptul să menţionez că anume la Tel-Aviv, în anul 1948, în casa primului primar al oraşului Meir Dizengof, situată pe bulevardul Rotşild, a avut loc Adunarea poporului în frunte cu David Ben-Gurion şi a fost proclamată crearea Statului Israel independent şi suveran. Atunci, temporar, capitala a devenit Tel-Aviv. Odată cu finalizarea războiului de independenţă, capitala ţării a fost strămutată la Ierusalim. În octombrie, 1949, tânărul Tel-Aviv şi străvechiul Yafo au fost unificate într-un centru administrativ unic – Tel-Aviv Yafo. La etapa actuală, tot litoralul mării este numai în construcţii. Tel-Avivul, de rând cu străzile moderne, edificiile fastuoase, în care activează companii cu renume mondial, care simbolizează avântul evreilor în veacurile viitoare, e oraşul contrastelor. Zgârâie-norii de-a lungul străzii Aialon conviețuiesc cu construcțiile vechi de numai un nivel-două, ridicate în prima jumătate a secolului trecut, în sectorul Neve Ţedek, la începutul fondării oraşului. Raioanele bogate din nordul Tel-Avivului parcă se împacă bine cu cocioabele din vechiul Tahan Merkazit. Tel-Aviv, precum glumesc localnicii, seamănă cu Manheten, Chişinău şi Orhei în acelaşi timp. Plimbându-mă cu Moisei prin pieţele arabe din oraşul vechi, apoi pe străzile largi, aveam impresia că văd o parte din Paris, un fragment din Moscova, din Chişinău, Teleneşti... În anul 2008 ziarul New York Times a proclamat Tel-Avivul drept „capitală a plăcerilor mediteranene ”(«capital of the Mediterranean cool»). Urbea se întinde pe liroralul mării pe o porţiune de circa 14 km. Maxima

depărtare de la mare e la nord (până la 7 km, în centru până la 3.5 km). Aşa am citit în literatura informativă, dar în realitate în marea majoritate a lungimii lui, se află chiar pe malul splendid al Mediteranei, unde orăşenii, practic (îndeosebi cei veniți din fosta URSS) se scaldă anul împrejur. Țin să mai menționezi că oraşul, totuşi, poate fi considerat o a doua capitală a țării. În conformitate cu renumita rezoluție nr. 478 al ONU, aici de la Ierusalim, au fost strămutate aproape toate ambasadele lumii în Israel, inclusiv cea a Republicii Moldova. În Tel-Aviv se află importante instituții de știință, cultură, muzee, teatre, instituții medicale etc. Pentru a le vizita măcar pe o parte din ele, e nevoie să fii la Tel-Aviv măcar jumătate de an. Eu cu Moisei, m-am străduit să văd măcar ceea ce se putea vedea din exterior. În Yafo, partea veche a oraşului, e un muzeu sub cerul liber. Aici funcționează biserici creştine ortodoxe, bazilici, moschee, sinagogi. Printre zidurile înalte de piatră, pe o stradelă îngustă pavată se află o biserică ortodoxă creştină română. Peste tot am descoperit numai turişti. Din toate țările lumii: negri, albaştri, chiar din țări puțin cunoscute ca Oceania şi Micronesia... În jur mirosea a antichitate, dar şi a spirit urban modern. Ce miraculoasă este țara aceasta! Totul este compact, cu pecetea istoriei străvechi, dar şi moderne, unde totul vezi şi încerci să cunoşti ca în palmă! La Tel-Aviv sunt mulți evrei descendenți din România, având posturi de radio şi TV, ziare şi reviste de limbă română. Împreună cu prietenul meu am procurat cadouri şi suvenire pentru ai mei de acasă şi, plini de impresii, ne-am despărțit. Moisei mi-a spus că a procurat pentru mine un bilet de călătorie la Marea Moartă, unde voi merge în excursie, peste o zi după revenirea mea de la Ierusalim. Atunci o să mai vorbim şi despre altele. Ne-am despărțit, fiindcă după mine venise prietenul meu din armată Evghenii Perlov.

În Israel, precum am fost prevenit de acasă de către evreii de la Chişinău, nu poate exista o călătorie fără a nu întâlni oameni, care cândva ți-au fost vecini, apropiați. Aşa s-a petrecut şi cu Evghenii Perlov. Originar din oraşul Nijnii Novgorog (vechea denumire sovietică – Gorkii) Evghenii mi-a fost camarad de arme pe când am făcut împreună serviciul militar pe aerodromul, bazei militare aeriane din oraşul Luțk, Ukraina, în anii 1973-1975. Era un tânăr înalt, ingenios, vesel, cânta la chitară. M-a învățat şi pe mine să mânuiesc acest instrument muzical. La acele vremi nimeni din unitate nu ştia (decât numai el) că

este de etnie evreiască. Din multe considerente el tăinuia acest lucru, cu atât mai mult că furibunda propagandă sovietică era vădit antisemită. Descoperindu-l prin intermediul internetului după atâta vreme, pe facebook, m-a uimit faptul că la exterior Evghenii nu s-a schimbat aproape deloc şi... locuieşte de circa 20 de ani în Israel. Amintindu-mi cum el cânta la chitară cântece antievreieşti, m-am amuzat. Adică el, fiind evreu, atunci cânta cântece de glumă pe seama evreilor!.. Ne-am reîntâlnit pe malul mării, lângă Tel-Aviv, ne-am îmbrăţişat cu emoţii. Într-o clipă am înţeles că între noi nu a existat acest timp al despărţirii. Eram aceiaşi veseli, entuziasmaţi, ne-am amintit de camarazii noştri, am trecut în revistă perioada enormă de timp care ne-a despărţit. Evghenii are businessul lui şi locuieşte cu familia la Aşchelon şi m-a invitat la el acasă. În drum spre casa lui mi-a povestit despre populaţia arabă, din teritoriile administraţiei Palestiniene, care deseori, o aripă extremistă, au un comportament războinic, agresiv împotriva evreilor. Aşchelonul se află la circa 15 kilometri distanţă de sectorul Gaza, de unde extremiştii arabi aruncă sistematic rachete peste populaţia paşnică, acţiuni soldate cu victime... După ce mi-a dat-o lecţie de politică, povestindu-mi ce se petrece în regiunea tensionată a tânărului stat, Evghenii şi-a reamintit greutăţile prin care a trecut cu familia, în primii ani la sosirea lui din Rusia pentru a se stabili permanent în Israel. Au fost multe decepţii, lipsuri, dar numai prin muncă, prin insistenţă, sacrificii, aşa cum e la început pentru majoritatea evreilor veniţi aici, a reuşit să obţină şi casă, şi afacerea, care-i oferă siguranţă pentru viitor. Călătoreşte des prin lume. A vizitat ţările Asiei de Sud-Vest, India, toată Europa Occidentală, Turcia, Egiptul. Deseori merge cu prietenii să schieze în Austria! Şi aceasta este o viaţă obişnuită a cetăţenilor care muncesc în Israel.. A criticat politica internă şi externă a statului. În acele zile Guvernul israelitean făcuse un schimb de prizonieri cu extremiştii arabi din Palestina, în care pentru un ostaş captivat se ceda, cu eliberare din închisoare peste o mie de criminali de drept comun! Era nemulţumit, pentru faptul că natura extremiştilor arabi, din cauza acestui *„neghiob”* compromis, creează un precedent periculos. De azi înainte, arabii extremişti vor lua în captivitate un oarecare cetăţean israelit şi vor cere în schimb sute de teroriști, care aruncă obuze peste localităţile paşnice ale statului Israel! Este o chestiune care uimeşte lumea întreagă, cum statul Israel salvează viaţa unui cetăţean şi gest al

guvernării, condamnată de majoritatea locuitorilor micului şi mândrului stat! După ce s-au potolit emoțiile prietenului, în drum spre casa lui mi-a amintit de oraşul în care locuieşte... Aşchelon (sanscrită) אשקלון, care e la o depărtare de 56 kilometri de Tel-Aviv şi 70 de la Ierusalim. Este un oraş foarte vechi pe malul Mediteranei. Conform recensământului din 2009, aici locuiesc circa 120 000 de locuitori, dintre care 30 000 sunt descendenți din fosta Uniune Sovietică. Prima mențiune documentară a denumirii localității se atribuie către anul 2000 până la era noastră. A fost cel mai însemnat port în Hanaanul antic. Din cauza amplasări lui strategice, pentru a-l domina, au luptat toate dinastiile antice. Prin această localitate au trecut asemenea personalități istorice ca *Tutmos III cel Mare, Ramzes II cel Mare, Merneptah, Psammetih, Neho, Nabucodonosor, Alexandru Macedon, Napoleon...* Până în anul 1948 oraşul purta denumirea de El-Madjdal. Istoria contemporană începe cu anul 1951, când i-a fost întoarsă vechea denumire, care o purta din vremea neoliticului. În oraş există multe zone verzi de odihnă, iar cel mai important este Parcul Național *Leumi*, situat pe malul mediteranean. Pe lângă faptul că acest parc este o zonă de agrement pentru maturi şi copii, el mai reprezintă şi o rezervație istorică, unde au loc permanente săpături arheologice, cercetări științifice etc. Fiind în vecinătatea sectorului Gaza, este des supus bombardamentelor de către extremiştii palestinieni. Locuitorii lui sunt în permanență supuşi alarmelor, obligați să se ascundă în adăposturi blindate. În anul 2011 Armata de Apărare a Israelului a instalat un sistem antirachetă modern, care poate preveni căderea proiectilelor asupra oraşului. Dar, precum am fost informat de către Evghenii, instalația este foarte costisitoare (circa 15 milioane de dolari SUA) şi de multe ori nu se reuşeşte prevenirea provocărilor venite din sectorul Gaza... Aşchelon este considerat unul din cele mai frumoase oraşe ale țării. Aici se află cea mai modernă stație de filtrare a apei de mare, prefăcând-o în apă potabilă. Aici e şi cea mai puternică stație electrică din Israel, cu cea mai minimă poluare a atmosferei. Țeava de eşapament are o înălțime de peste 200 metri. Aşchelonul dispune de un nod de cale ferată. Orăşenii se mândresc că aici s-au născut personalității notorii ale istoriei: Irod I cel Mare, Eutocius (grecesc. Εὐτόκιος, lat. *Eutocius)*, care a trăit în jurul anilor 480 – 540 până la era noastră) – matematician antic grec, care a lăsat comentarii ample la operele lui Arhimed şi Apoloniu…

Ajunşi la marginea oraşului, am văzut un cartier din case vechi, de prin mijlocul veacului trecut. Aici, precum mi-a explicat amicul, până la 1967au trăit arabi, după care au pornit "*în pribegie*" prin Iordania, Siria, Liban… De atunci aceştia se tot consideră *refugiaţi!,* primesc indemnizaţii de la ţările arabe bogate în petrol, nu muncesc şi ţin una şi bună, precum că evreii sunt ocupanţii teritoriilor lor istorice! Israelul nu a distrus acele case, nu le-a însuşit averea, considerând că arabii care au plecat de aici, fără să-i alunge cineva, trebuie să revină la casele, la proprietăţile lor. Am mai văzut şi un cimitir vechi, arab, unde s-au păstrat doar câteva morminte îngrijite. Evreii nu-l demolează. Tolerantă, guvernarea aşteaptă ca arabii să revină acasă şi, împreună cu evreii, să construiască o viaţă paşnică, înfloritoare. În casa lui Evghenii am simţit ospitalitate şi bunăvoinţă. După ce soţia Zina ne-a primit la masă, am mai discutat cu Olga şi Alexandru, copiii lui Evghenii. Mai apoi am făcut o plimbare pe malul mării. Era o seară blândă, senină, pe cer răsăreau stelele. Păşeam liniştit pe plaja întinsă, frumos amenajată, depănând şirul amintirilor, până mai târziu. Trebuia să revin la Holon. Evghenii m-a petrecut la staţia de cale ferată şi, curând, într-un vagon confortabil, am pornit de la Aşchelon spre gara *Agana* din Tel-Aviv, unde mă aştepta cu maşina Iosif, feciorul Maisei. Copleşit de numeroasele impresii văzute şi auzite, am adormit buştean, ca a doua zi să mă aştepte o şi mai fascinantă călătorie, întru cunoaşterea istoriei milenare a poporului evreu, adevăratul stăpân al Israelului. Mă aştepta deci cea mai frumoasă şi de neuitat călătorie din viaţa mea – la Ierusalim...

Autobusul de la Holon spre locul sfânt cu cele peste 2 miliarde de creştini ai lumii, călătorea voinic printre văi şi dealuri pitoreşti, înverzite. Ghidul ne-a anunţat că pe vremea lui Hristos aceste peisaje arătau golaşe, fără verdeaţă. Datorită politicii statului Israel, în ultimele decenii suprafaţa întregii ţări a fost împădurită. Pe marginea şoselelor se vedeau abandonate rămăşiţe ale tehnicii militare rămase aici din timpul războaielor de la proclamarea independenţei în 1948. Apropiindu-te de locurile sfinte ale Ierusalimului, emoţiile mă copleşeau din ce în ce mai mult. Însoţitorul ne-a adus la cunoştinţă că oraşul sfânt pentru creştini, iudei şi musulmani, Ierusalim (ebraică modernă: Ieruşalaim ירושלים, identificat uneori şi ca Ţion ציון (Sion); ebraică clasică: Ieruşalaim sau Ieruşalem ירושלם; arabă: al-Quds القدس sau

Ur Salim al Quds) este un oraş din regiunea istorică Palestina (pentru evrei şi creştini - „Ţara Sfântă" sau „Ţara lui Israel"), considerat în Orientul Mijlociu, oraş sfânt pentru Iudaism, Creştinism şi Islam. În traducere, înseamnă Oraşul Păcii. Istoria Ierusalimului demonstrează că numai liniştită, numai paşnică n-a fost. Oraşul reprezintă un punct de întâlnire dintre trei mari religii: creştinism, islam şi iudaism, fiind marcat de conflicte seculare.

Ghidul ne vorbea în ruseşte, amintindu-ne prin câte greutăţi a trecut poporul evreu, împătimit de acest oraş. Conform celor depistate din Biblie (după unele estimări aproximative ale unor istorici, prin anul 1010 î.Hr David, al doilea rege antic al evreilor, a cucerit Şalemul, o cetate a unei populaţii canaanene locale, înrudită cu evreii, numită ievusiţi, şi şi-a stabilit aici capitala. Oraşul, care a devenit cunoscut ca Ieruşalaim sau Ieruşalem -Ierusalim, a devenit centrul religios, politic, economic şi administrativ al regatului evreiesc antic. Conform Bibliei regele Solomon, (Shlomó) fiul lui David, a construit în Ierusalim primul Templu evreiesc precum şi un palat regal, ale căror urme nu au fost găsite de arheologi, ceea ce-i face pe mulţi dintre ei să se îndoiască de faptul că acesta ar fi existat vreodată. În anul 586 î.Hr. Nabucodonosor II, rege al Babilonului, a cucerit capitala evreiască, a distrus Templul, palatul regal şi zidurile de apărare. O parte considerabilă din populaţia evreiască, între care mulţi meseriaşi şi cărturari, au fost deportaţi în Babilon. În anul 519 î.Hr., cu permisiunea regelui persan Cyrus al II-lea cel Mare, care a cucerit Babilonul şi întreaga regiune, s-au întors mulţi evrei din familiile deportate. Evreii au reconstruit zidurile oraşului şi au ridicat un al doilea Templu evreiesc. Ierusalimul, având în centrul său Templul, a redevenit centrul religiei şi culturii evreieşti. În anul 332 î.Hr. Alexandru Macedonschi a cucerit oraşul fără luptă şi a permis evreilor să-şi continuie cultul şi ritualul

religios. În anul 167 î.Hr., când Antiochos IV Epiphanes a încercat să reprime ritualul religios evreiesc şi să impună cu forţa la Ierusalim politeismul elen, evreii s-au revoltat sub conducerea familiei Hasmoneilor (Haşmonaim) şi în luptele care au urmat i-au învins pe greci şi şi-au recâştigat independenţa statală. Noul regat al evreilor antici, cunoscut în lumea de atunci ca Iudeea, a avut şi el capitala la Ierusalim. După dinastia Hasmoneilor a urmat pentru o mai scurtă perioadă cea a Antipatrizilor. Reprezentantul acesteia, Irod cel Mare (sau Herodes, cunoscut în ebraică ca Hordos) a renovat în mod substanţial Templul din Ierusalim, a construit un nou palat regal şi multe alte edificii atât în capitală, cât şi pe teritoriul ţării. În anul 63 î.Hr. Ierusalimul a fost cucerit de Imperiul Roman. Templul evreiesc şi simbolurile entităţii statale evreieşti au fost distruse de romani în timpul războiului cu evreii răsculaţi (Războiul Iudeilor) în anii 68–73 d.Hr. După ultima mare răscoală antiromană a evreilor în anii 132-135 d.Hr. Ierusalimul a fost transformat într-o urbe romană numită *Aelia Capitolina* în cinstea împăratului Adrian (Aelius Hadrianus). Vreme de aproape un mileniu oraşul a încetat a mai fi capitala unui stat până la întemeierea în zonă a regatului cruciat al Ierusalimului în anii 1099 – 1187.... Pentru poporul evreu, oraşul constituie, prin Zidul de vest, sanctuarul religios, ultima rămăşiţă din al doilea Templu evreiesc... Revenind acasă după călătoria în Oraşul Sfânt, mi-am amintit cele notate din spusele ghidului, dar pentru a prezenta cititorilor o mai amplă descriere a mirificului oraş, am depistat din pagini de literatură informaţională date, care urmăresc scopul de a completa cunoştinţele oamenilor şi nicidecum nu

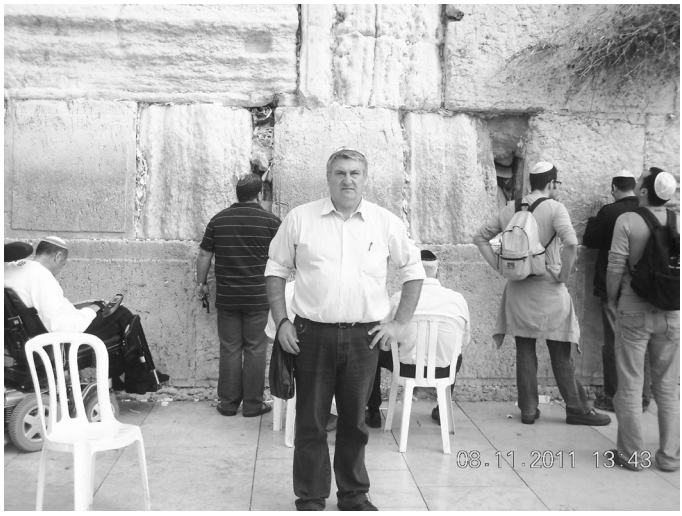

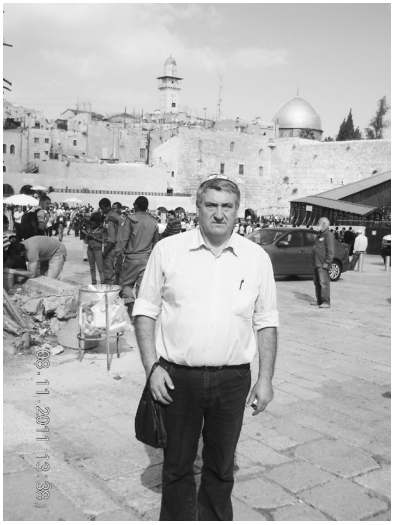

îmi atribui vreun drept de autor. De aici am consemnat că Ierusalimul, în ciuda etimologiei cuvântului, nu a avut niciodată şi nu are nici până azi pacea pentru care se ruga psalmistul. În evreieşte, numele oraşului este Ieruşalaim, de la cuvântul canaanit Uru-Şalim, care înseamnă cetatea zeului Şalem; numele divinității canaanite este înrudit cu Şalom care înseamnă pace. Ierusalimul prezintă un interes enorm pentru istoria şi civilizația omenirii. Pentru a ne orienta mai bine, e necesar să avem o imagine cât mai clară a aşezării sale. Psalmistul vedea semințiile Domnului tot urcând la Ierusalim, într-adevăr, se urcă din toate părțile. Ierusalimul este înconjurat de două văi: Gheena la sud-vest şi Cedronul la est; pe două dealuri despărțite de o vale, numită Tiropeion. Cele două dealuri sunt şi ele formate din mai multe coline. Dealul dinspre apus al oraşului are două coline: Garebul şi muntele Sion; cel dinspre răsărit are trei coline; în ordine de la miază-noapte la miază-zi: Bezeta, Moria, Ofel. Gheena sau valea Hinomului desparte muntele Sion şi Ofelul la sudul cetății de un munte numit în arabă al-Mukabber, zis şi Muntele Sfatului Rău. Originea numelui: potrivit tradiției, aici, îşi avea o vilă marele preot Caiafa. În această vilă au ținut sfat membrii Sinedriului spre a decide destinul lui Isus. Ca punct de orientare pe acest munte poate fi luat şi palatul Națiunilor Unite pentru Orientul Mijlociu. Valea Cedronului, sau Valea lui Iosafat, a fost rezervată dintotdeauna mormintelor. În partea de sud sunt două izvoare: Ghihonul şi Roghelul. Acestea au fost în vechime singurele surse de alimentare cu apă a cetății. Valea Cedronului începe la poalele muntelui Scopus, coboară spre sud şi întrtaie oraşul (platforma templului şi Ofelul) de Muntele Măslinilor. Tiropeionul e cuvânt grecesc şi înseamnă valea Brânzarilor. E o vale care cu greu mai poate fi identificată azi. Ea începe la Poarta Damascului, trece prin piața din fața Zidului Plângerii şi pe la Poarta Gunoaielor sau a Magrebienilor, coboară până la bazinul Siloe, apoi până în punctul unde valea

Gheenei se întâlneşte cu valea Cedronului. În cetate, Tiropeionul separă Garebul şi Sionul de Ofel şi muntele Moria. Muntele Sion este mărginit la sud-vest de Gheena, iar la est Tiropeionul îl desparte de Ofel. Ca punct de referinţă pot fi luate cupola şi turnul bisericii benedictine a Adormirii Maicii Domnului. Garebul e colina din partea de nord-vest a oraşului, cuprinsă între Poarta Iafo, Poarta Nouă şi Poarta Damascului. La începutul secolului I d.H. se afla în afara perimetrului cetăţii. Ca punct de referinţă poate fi luat turnul bisericii franciscane Sfântul Mântuitor. Cele trei înălţimi cuprinse între Tiropeion şi valea Cedronului sunt: Ofelul, mărginit de Cedron la est şi de Tiropeion la vest, se termină la confluenţa dintre aceste două văi. E partea cea mai joasă a cetăţii şi locul de naştere al Ierusalimului. Moria, ocupat în întregime la ora actuală de platforma templului. Punctul cel mai înalt este marcat de Stânca Sfântă adăpostită de cupola aurită a Moscheii lui Omar. Depresiunea dintre Ofel şi Moria a fost nivelată treptat, în decursul veacurilor dispărând aproape în întregime. Bezeta, depresiunea care separa odinioară această colină de colina Moria, de asemenea a dispărut, năboită de ruinele provenite din numeroasele distrugeri pe care Ierusalimul le-a cunoscut în decursul istoriei. Valea Cedronului separă spre răsărit cetatea de un munte dincolo de care începe Deşertul Iudeei. Se pot distinge trei înălţimi ale acestui munte: la nord muntele Scopus, unde se află Universitatea Ebraică şi Spitalul Augusta Victoria; la sud Muntele Scandalului – nume rămas în urma scandalului provocat de regele Solomon care a construit aici un templu pentru femeile sale păgâne; în centru Muntele Măslinilor, dominat de turla Bisericii Ortodoxe Ruse. La rândul său, Muntele Măslinilor e cunoscut în partea de nord cu numele de Muntele Viri Galileei, iar spre sud cu cel de Muntele Înălţării. Importanţa Ierusalimului se datorează în exclusivitate evenimentelor religioase care s-au petrecut în oraş.

Originile Ierusalimului se pierd în negura anilor. Precum ne-a menţionat ghidul, primele aşezări umane datează din mileniul al treilea î.H. Primele mărturii istorice cu privire la Ierusalim le avem însă abia prin anul 2000 î.H.. Popoarele care locuiau în Palestina sunt indicate în cărţile Vechiului Testament cu numele generic de canaaniţi. Anumite texte compuse în Egipt pe la anul 1900, numite *Texte de bluestem,* menţionează pentru prima dată localitatea cu numele de Urusalem. Era una din cetăţile-state care constituia regiunea locuită

de canaaniți. Apariția zidurilor şi noua tehnică ce producere a ceramicii atestă ivirea în mileniul al doilea a unui nou element etnic: amoriții. Clanul amorit al iebuseilor şi-a dat seama de marea importanță a izvorului Ghihon. De aceea, au construit o cetate pe care au numit-o Iebus, pe colina de deasupra izvorului, cunoscută obişnuit cu numele de Ofel. Acesta este locul de naştere propriu-zis al Ierusalimului. Cetatea iebuseilor se situa pe pintenul colinei Ofel, cuprins între Cedron la est şi Tiropeion la vest, care se întindea la nord până la zidul sudic al platformei templului. Numele indigen al colinei era Sion. Iebuseii au construit la mijlocul colinei un palat regal. Au înconjurat cetatea cu ziduri şi cum din toate părțile era apărată de văi adânci, cu excepția părții de nord, au construit în această parte ziduri puternice de apărare. Au asigurat aprovizionarea cetății cu apă, în caz de asediu, săpând un canal secret (tunelul care poate fi văzut şi astăzi pe colina Ofelului) care permitea să aducă apă pe sub pământ în interiorul cetății de la izvorul Ghihon rămas în afara zidurilor cetății. Potrivit tradiției evreieşti relatată de Iosif Flaviu, în această cetate a iebuseilor îşi exercita autoritatea de rege Melchisedec, preotul Celui Preaînalt, pe vremea când Abraham străbătea ca nomad sau seminomad Palestina. După victoria asupra celor patru regi din răsărit, care distruseseră Sodoma şi Gomora, Abraham, împreună cu nepotul său Lot, pe care îl eliberase din mâinile invadatorilor, îl întâlneşte pe „Melchisedec, regele Salemului", care „a oferit pâine şi vin; el era preotul Dumnezeului Celui Preaînalt" (Gen14,18). În secolul al XVII-lea î.H. toată regiunea locuită de canaaniți era sub stăpânirea hicsoşilor (copiii popoarelor străine) care ocupaseră şi Egiptul. Pe la anul 1500 î.H. faraonii dinastiei a VIII-a Tebană îi izgonesc pe invadatori şi, pentru a-şi consolida hotarele, întreprind diferite campanii în Canaan, consolidând garnizoane militare egiptene în locurile mai importante. În arhiva faraonului eretic Amenofi al IV-lea de la el-Amarna (circa 1400 î.H.) au fost descoperite câteva scrisori din corespondența lui cu regele Ierusalimului. Din ele rezultă că cetatea căpătase o importanță strategică deosebită şi era guvernată de principi vasali faraonului. Printre regii învinşi de Iosua în campaniile efectuate de el pentru cucerirea Canaanului, e menționat şi regele Ierusalimului, dar nu se vorbeşte de cucerirea oraşului (cf. Ios 10,1; 12,10). Drept care „după moartea lui Iosua... fiii lui Iuda au pornit

lupta împotriva Ierusalimului şi l-au luat; l-au trecut prin ascuţişul sabiei şi au dat foc cetăţii". A fost vorba mai curând de o *razie*, deoarece cetatea va fi în continuare locuită de iebusei (cf. Jud 1,1.8). În jurul anului 1000 î.H., David, de îndată ce a fost numit rege peste întregul Israel, a cucerit Ierusalimul, făcând din el capitala noului regat (cf. 2Sam 2,6-9). Soldaţii săi au pătruns în cetate noaptea, probabil prin tunelul care pornea de la izvorul Ghihon spre interior (cf. 1Cron 11,5-6). După ce a fost cucerită, cetatea a primit şi numele de Cetatea lui David pe lângă numele de Sion pe care îl purta mai înainte. David a transportat Arca Alianţei în noua capitală (cf. 2Sam 6,17). Fiul şi succesorul lui David, Solomon, a făcut din Ierusalim o cetate splendidă. A construit aici un templu măreţ; templul unic închinat Dumnezeului adevărat (cf. 1Rg 6-7). A construit, de asemenea, un nou palat regal. În acest scop, a extins cetatea spre nord, unind Ofelul cu Moria, nivelând valea care le separa, înconjurând-o cu un zid, cunoscut sub numele de primul zid. Odată cu moartea lui Solomon a început şi declinul Ierusalimului. După dezbinarea politică din 921, cetatea a continuat să fie capitală, dar numai pentru triburile din Iudeea. Încetarea comerţului de odinioară şi veşnicele ostilităţi între cele două regate au provocat căderea Ierusalimului (cf. 1Rg 12). Sub dominaţia lui Osia (785-742), regele bun care a făcut pace cu Regatul de Nord, cetatea a cunoscut o nouă perioadă de strălucire (cf. 2Rg 15). Osia a reuşit să recucerească Eilatul şi să construiască aici un port. Odată cu accesul la Marea Roşie, a putut fi reluat comerţul maritim. Bun gospodar, regele a făcut de asemenea lucrări de fortificare a Ierusalimului. Bunăstarea a adus cu sine în Ierusalim un climat de mare relaxare religioasă contra căreia profeţii au luat atitudine (cf. 2Cron 26). Distrugerea Samariei, capitala Regatului de Nord în 721 î.H., a făcut din Ierusalim singura capitală a naţiunii; poporul lui Dumnezeu s-a reunit în jurul templului din Ierusalim (cf. 2Rg 18-20,20). Cetatea a cunoscut o perioadă de reînviere spirituală datorită regelui Ezechia (715-687 î.H.) şi puternicei personalităţi a profetului Isaia. În timp ce regele se îngrijea de lucrările de fortificare şi de aprovizionare cu apă a cetăţii în caz de asediu, profetul predica întoarcerea la Dumnezeu şi necesitatea unei politici bazate pe alianţa cu el. O încercare a regelui asirian Senaherib în 701 î.H. de a cuceri cetatea a făcut să se clatine falsa siguranţă a poporu-

lui că Ierusalimul este inexpugnabil (cf. 2Rg 18,13). De aici, speranța pusă numai în Dumnezeu pe care o exprimă psalmul: *„Mare este Domnul şi lăudat de toți în cetatea Dumnezeului nostru, pe muntele lui cel sfânt. Frumoasa înălțime, bucuria întregului pământ este muntele Sionului. În partea de miază-noapte este cetatea marelui împărat. Dumnezeu, în casele lui împărăteşti, este cunoscut ca un turn de scăpare. Căci iată, împărații s-au adunat, au trecut împreună, au primit, au înlemnit, s-au înspăimântat şi au luat-o la fugă”* (Ps 48,1-5). Reforma religioasă începută de Ezechia a cunoscut un nou impuls din partea regelui Iosia (640-609), rege atât de bun încât Biblia scrie că *„Înaintea lui n-a fost nici un rege care să se întoarcă la Domnul ca el, din toată inima, din tot sufletul... şi nici după aceea n-a mai fost nici unul ca el”* (2Rg 23,25). După ce pe timpul domniei regelui Ioachim regele Nabucodonosor a pustiit o dată Ierusalimul în 602 î.H., luându-i ca ostateci în Babilon atât pe rege, cât şi pe nobilii şi meseriaşii mai înstăriți, în 586 îl asediază din nou, îl face una cu pământul, ducând în robie toți locuitorii (cf. 2Rg 24,15-16). Ierusalimul a devenit cetatea pustiirii, pe ruinele căreia profetul Ieremia vărsa lacrimi şi se plângea: *„Vai, cum stă părăsită acum cetatea aceasta atât de plină de popor altădată. A rămas ca o văduvă, ea care altădată era mai mare între neamuri, fruntaşă printre țări, a ajuns roabă astăzi. Drumurile Sionului sunt triste, căci nimeni nu se mai duce la sărbători, toate porțile lui sunt pustii, preoții lui oftează, fecioarele lui sunt mâhnite şi el însuşi este plin de amărăciune. Asupritorii săi biruitori, duşmanii lui sunt mulțumiți. Căci Domnul l-a smerit din pricina păcatelor lui; copiii lui au mers în robie, împinşi din urmă de duşmani”* (Lam 1,1.4-5). După circa 50 de ani (538 î.H.) datorită politicii liberale a lui Cirus, noul stăpân al Babilonului, evreii au putut să se reîntoarcă în patrie, să reconstruiască cetatea Ierusalimului şi templul. Dar cetatea, reconstruită pe nenumăratele ruine, era departe de speranțele alimentate de profeți în timpul exilului. Ca urmare, aceste speranțe au fost amânate pentru vremurile mesianice. În felul acesta a început procesul lent de spiritualizare, care a culminat cu concepția apocaliptică a Ierusalimului ceresc unde: *„Soarele nu-ți va mai sluji ca lumină ziua, nici luna nu te va mai lumina cu lumina ei; ci Domnul va fi lumina ta pe vecie şi Dumnezeul tău va fi slava ta. Soarele tău nu va asfinți şi luna ta nu se va mai*

întuneca, căci Domnul va fi lumina ta pe vecie şi zilele suferinţei tale se vor sfârşi. Nu vor mai fi decât oameni drepţi în poporul tău: ei vor stăpâni ţara pe vecie ca o mlădiţă sădită de mine, lucrarea mâinilor mele ca să slujească spre slava mea" (Is 60, 19-21). După primul val, alte valuri de evrei au continuat să se întoarcă din exil. Pe vremea domniei lui Artaxerxe I, în 445 î.H., a sosit la Ierusalim Nehemia, funcţionarul de la curtea persană cu titlul de guvernator al Iudeei (cf. Neh2,11). Preocuparea lui principală era de a reclădi zidurile cetăţii care au fost ridicate în 52 de zile (cf. Neh 6,15). Pentru secolele următoare nu sunt documente scrise, pe baza cărora să se refacă istoria cetăţii. Ierusalimul nu a mai cunoscut independenţa, ci a trecut, rând pe rând, sub stăpânirea diferitelor imperii vecine. Sub ocupaţia lui Alexandru Macedon (332 î.H.), Ierusalimul a rezistat cu îndărătnicie noii culturi greceşti, păstrându-şi propriile tradiţii. Lucrurile s-au agravat sub dominaţia seleucizilor (198-175 î.H.), când Antioh al IV-lea Epifanul a ocupat Ierusalimul şi a profanat templul, introducând în el cultul lui Jupiter din Olimp, ceea ce a provocat revolta Macabeilor (cf. 1Mac 2,15). Iuda Macabeul în 164 î.H., a reuşit să ocupe colina templului şi să purifice sanctuarul (cf. 1Mac 4,36). La moartea acestuia, fratele său Ionatan a reuşit să recucerească în întregime cetatea, făcând lucrări de reconstrucţie şi fortificare (cf. 1Mac 10,11-12). Războaiele civile dintre haşmonei au provocat intervenţia romană; Pompei a ocupat Ierusalimul în 63 î.H., distrugându-l şi profanând templul. În 37 î.H. Irod cel Mare a fost numit rege al iudeilor de către Senatul Roman. A ocupat cetatea, a construit fortăreaţa Antonia şi palatul din vecinătatea actualei citadele, înfrumuseţând Ierusalimul cu multe edificii în stil elenistic. După moartea lui Irod în anul 4 î.H., conducerea Ierusalimului a trecut în mâinile fiului său Arhelau până în anul 6 d.C., când administraţia cetăţii a fost preluată de un procurator roman. Sub procuratorul Pontiu Pilat s-a desfăşurat viaţa publică a lui Isus, moartea şi învierea sa. În Evanghelii Ierusalimul ocupă un loc central. În special, subliniază importanţa acestui oraş sfântul Luca; Evanghelia lui începe cu vestirea la templu a naşterii lui Ioan Botezătorul şi se termină cu scena apostolilor care se roagă în templu. Din punct de vedere istoric, Ierusalimul a fost pregătit pe tot parcursul Vechiului Testament pentru a-l primi pe Mesia. Isus a plâns asupra Ierusalimului care a refuzat

să-l primească: *„Când s-a apropiat de cetate şi a văzut-o, Isus a plâns pentru ea şi a zis: dacă ai fi cunoscut şi tu, măcar în această zi, lucrurile care puteau să-ți dea pacea, dar acum ele sunt ascunse ochilor tăi. Vor veni peste tine zile când duşmanii tăi te vor înconjura cu şanțuri, te vor împresura şi te vor strânge din toate părțile; te vor face una cu pământul pe tine şi pe copiii tăi din mijlocul tău şi nu vor lăsa în tine piatră peste piatră pentru că nu ai cunoscut vremea în care ai fost cercetată”* (Lc19,41-44). Ierusalimul a fost locul morții, învierii şi înălțării lui Isus la cer. De la Ierusalim apostolii, potrivit poruncii Mântuitorului, au plecat în toată lumea pentru a duce Vestea cea Bună. Cetatea Sfântă, pe care Dumnezeu şi-o alese-se ca lăcaş nu mai are în prezent decât valoare de simbol, căci acum adevăratul Ierusalim în care Dumnezeu şi-a stabilit locul de trai - Biserica: *„Voi v-ați apropiat de muntele Sionului, de cetatea Dumnezeului celui viu, Ierusalimul ceresc, de adunarea în sărbătoare a îngerilor, de Biserica celor întâi născuți...”* (Evr12,22-23). „Ierusalimul de sus este liber şi el este mama noastră” (Gal4,26). Ultimul timp de relativă independență Ierusalimul l-a cunoscut sub domnia lui Irod Agripa (41-44) (cf. Fap12,1). E perioada în care a fost martirizat Sfântul Iacob, fratele evanghelistului Ioan şi în care prigoana împotriva creştinilor din partea căpeteniilor religioase s-a întețit. O parte din conducătorii comunității creştine au trebuit să părăsească Ierusalimul din cauza prigoanei; din acest moment cetatea nu a mai avut o importanță deosebită pentru noua credință. Spiritul național al evreilor s-a soldat cu distrugerea definitivă a templului de către romanul Titus în anii 70, cu ocazia primei revolte şi cu transformarea oraşului în Aelia Capitolina de către Adrian în 132, cu ocazia celei de-a doua revolte. Opreliştea absolută impusă de Adrian evreilor, însoțită de pedeapsa cu moartea, pentru îndrăzneala de-a mai intra în cetate, a durat până în secolul al IV-lea, când li s-a îngăduit să intre o dată pe an, în ziua aniversării distrugerii templului. Opreliştea a încetat definitiv în secolul al V-lea, grație intervenției împărătesei Eudoxia, văduva lui Teodosie al II-lea care, părăsind curtea de la Bizanț, s-a retras la Ierusalim unde a murit în 461. În continuare, Ierusalimul a cunoscut dominația bizantină, arabă, cruciată, otomană. În 1920, după ce din 1917 fusese ocupat de trupele engleze, trece sub mandat englez până în 1948 când, izbucnind primul război ara-

bo-israelian, Ierusalimul a fost împărțit în două: cetatea veche a revenit Iordaniei, iar orașul nou statului Israel. După recucerirea lui de către musulmani i s-a luat din nou statutul de capitală vreme de încă aproape un mileniu. La sfârșitul secolului al XIX-lea a devenit capitală a sanjakului otoman al Ierusalimului (Kuds), iar apoi între anii 1917-1948 a fost sediul administrației britanice în Palestina, inclusiv al înalților comisari britanici. În urma războiului arabo-israelian din 1948-1949 orașul a fost împărțit în două zone: una de vest, mai nouă în cea mai mare parte, rămânând sub controlul Israelului, iar cea de est, incluzând orașul vechi, a intrat în componența statului arab al Iordaniei cu capitala la Amman. În decembrie, 1949, Ierusalimul, respectiv partea lui de vest, a fost proclamat de David Ben Gurion capitală a noului stat evreiesc Israel. La 20 iulie, 1951, în Moscheea al-Aksa din Ierusalim, a fost asasinat regele Iordaniei, Abdallah I (1921–1951), de către un extremist arab local (arab palestinean). În iunie, 1967, în cursul Războiului de Șase Zile, armata israeliană a reunit partea de est a orașului, inclusiv orașul vechi, realizând reunificarea teritorială a localității. La 30 iulie1981 Ierusalimul de acum întregit a fost proclamat de Knesset drept capitala Israelului. Însă în ultimele decenii mișcarea națională arabă palestiniană reprezentată de Organizația pentru Eliberarea Palestinei, și după 1994 Autoritatea Palestiniană revendică și ea Ierusalimul, cel puțin partea lui de est, drept capitală a statului arab palestinian viitor. Revendicările religioase și politice arabe în Ierusalim sunt susținute, în afară de Liga Arabă, și de Conferințele statelor islamice, care au numit un Comitet al Ierusalimului prezidat de regele Marocului. Conducători musulmani extremiști din regiune, ca de pildă fostul dictator al Irakului, Saddam Hussein, și organizații paramilitare fanatice ca al Qaida au lansat apeluri pentru recucerirea Ierusalimului din mâinile „necredincioșilor" uneori și ca pretext sau lozincă de luptă pentru inițiative militare sau teroriste, având obiective diferite sau pretenții cu mult mai mari. În prezent, orașul are o populație de 706.400 de locuitori; aglomerarea urbană, împreună cu suburbiile totalizează aproximativ 1.088.000 de locuitori. Limitele municipale ale Ierusalimului de astăzi au fost stabilite în urma „războiului de șase zile" folosindu-se criterii „strategice" și nu de urbanism. „Orașul Vechi" cuprins între zidurile ridicate în secolul XVI în timpul Imperiului Otoman și dom-

niei sultanului Suleiman Magnificul, are o suprafață de cca. 1 km pătrat, iar Ierusalimul, în limitele lui municipale, ajunge la 130 km pătrați. După reunificarea şi extinderea oraşului în anul 1967 a început o intensă construcție de cartiere noi, amplasate la sud (Gilo, Har Homa), la nord şi nord-vest (Ramot, Ramat-Eşkol, Ghivat Țarfatit), la nord-est (Neve Yakov şi Pisgat Zeev). Ierusalimul este un oraş eterogen, în care sunt reprezentate grupuri dintr-o vastă diversitate religioasă, națională şi socio-economică. Aşa-numita „cetate veche" (sau „oraşul vechi") este împărțită după o tradiție seculară în patru zone: „iudaică", „creştină", „armeană" (armenii fiind, de fapt şi ei creştini) şi musulmană. În urma războiului de şase zile din 1967, Ierusalimul arab a fost ocupat de trupele israeliene şi a fost anexat statului Israel. Toate propunerile şi inițiativele de internaționalizare care au venit, în special, din partea Sfântului Scaun au rămas fără urmări până în prezent. Astăzi Ierusalimul e format din două părți: oraşul vechi şi oraşul nou. Oraşul vechi, cuprins aproape în întregime între zidurile construite de Soliman Magnificul, păstrează în el amintirile sacre cele mai semnificative şi monumentele cele mai importante ale Vechiului şi Noului Testament. Străzile sunt înguste, întortocheate şi veşnic aglomerate de pelerini şi turişti veniți de pretutindeni. E format din patru cartiere principale: la nord-vest (în jurul Sfântului Mormânt) e *cartierul creştin*; la sud-vest e *cartierul armean*; la nord-est, pe Bezeta şi pe Moria, e *cartierul arab musulman*, iar la sud-est, dincolo de Zidul Plângerii, e *cartierul evreiesc*.

Oraşul nou se extinde în afara zidurilor de la sud-vest, spre nord şi nord-est. A cunoscut o creştere continuă, începând cu jumătatea secolului trecut. Edificiile publice comerciale şi culturale moderne, străzile largi şi hotelurile impunătoare dau Ierusalimului nou înfățişarea unei mari metropole. Populația totală a Ierusalimului este de circa 420.000 de locuitori dintre care 300.000 de evrei, 100.000 de arabi musulmani şi 20.000 de creştini.

De pe dealul unde am făcut popas, ascultând emoționați mărturisirile ghidului, am mai aflat în continuare că d*espre zidurile crenelate ale cetății vechi* Biblia ne dă puține informații topografice cu privire la diferitele zidiri, care au fost construite împrejurul cetății Ierusalimului. Singura sursă de informații este descrierea pe care ne-a lăsat-o Iosif Flavius în opera sa *Războiul evreilor împotriva*

romanilor. Descriind asaltul trupelor romane împotriva Ierusalimului, Flaviu spune că armata a trebuit să treacă prin trei rânduri de ziduri. Nu e vorba de trei centuri de ziduri concentrice cum s-ar putea crede, ci de trei ziduri care s-au construit succesiv în partea de nord a cetății pentru a include noile cartiere care s-au construit, oraşul extinzându-se în această direcție. Indicațiile istoricului evreu nu sunt suficiente pentru a putea desena traseul precis al zidurilor despre care scrie. Imposibilitatea de a face săpături sistematice într-o zonă în care clădirile sunt extrem de dense, a dat naştere la diverse păreri, adesea contradictorii, cu privire la localizarea diferitelor ziduri vechi ale cetății. Aceeaşi incertitudine planează în ce priveşte constructorii acestor ziduri. În general, se vorbeşte despre trei ziduri ale Ierusalimului, exceptând zidurile micuței cetăți de pe Ofel construite de iebusei şi preluată de David. Primul zid i se atribuie categoric lui Solomon. Zidul construit de el pornea de la Poarta Grădinilor (actuala Poartă Iafo) şi se întindea până la intrarea la templu. Pe lângă vechea colină a Ofelului el înconjura şi colina Moria, pe care se construise templul. Când amenința invazia siriană, în jurul anului 700, bunul rege Ezechia, pentru a pune la adăpost noul cartier care apăruse între timp în afara zidului de nord a cetății, a construit cel de-al doilea zid în zona Garebului. Iosif Flavius ne informează că acest zid pornea de la Poarta Grădinilor (Poarta Iafo) şi ajungea până la locul unde avea să se construiască fortăreața Antonia, lăsând în afară cetății zona Calvarului. De la Poarta Grădinilor se extindea mult spre sud, incluzând şi partea colinei Sionului, care acum se află în afara zidului, probabil şi Piscina Siloe ajungând spre est la vechiul zid al lui Solomon. Probabil că, în afară de unele mici modificări, acelaşi era şi traseul zidului reconstruit de evreii reîntorşi din captivitatea Babilonului sub conducerea lui Nehemia, iar mai târziu de Irod cel Mare. Al treilea zid a fost construit de Irod Agripa I (41-44). El nu şi-a putut duce lucrarea la bun sfârşit din cauza opoziției romanilor. Acest zid cuprindea toată zona Garebului şi a Bezetei, adică locul răstignirii şi morții Domnului Isus Hristos. El a rămas neterminat până în preajma primei revolte, când evreii s-au grăbit să se pună la adăpost de marele pericol care îi amenința. Zidul început în anul 44 s-a terminat în câteva luni, în anul 63. Acest zid, consolidat de cruciați în mare după părerea multor specialişti, avea aceeaşi aşezare

pe care o are actualul zid construit de Soliman Magnificul. La intrarea pe Poarta Iafo, pe partea stângă se văd îndărătul unui grilaj de fier două morminte musulmane; potrivit legendei, aici ar fi fost înmormântați cei doi arhitecți, pe care Soliman i-a executat fiindcă nu au prelungit zidul spre a înconjura şi muntele Sion. Zidul lui Soliman are un perimetru de circa trei kilometri. Are înălțimea de 13 metri şi e prevăzut cu 34 de turnulețe. O istorie aparte o constituie şi Porțile Ierusalimului, în total numărând opt intrări: Poarta Iafo sau Poarta Hebronului spre apus. Este una din porțile principale ale cetății vechi, prin care se face legătura cu Ierusalimul nou. E poarta de acces, la dreapta, în şoseaua care duce spre Iafo – Tel-Aviv, de unde şi numele de Poarta Iafo, la stânga, în şoseaua spre Hebron, reşedința lui Abraham prietenul lui Dumnezeu, de unde şi numele de Poarta Hebronului sau Bab el-Khalil (Poarta Prietenului). În forma ei actuală, Poarta Iafo, ca de altfel şi şoseaua de la Iafo până la această poartă, a fost amenajată în cinstea împăratului Prusiei, Wilhelm la II-lea, cu ocazia vizitei sale la Ierusalim, în 1898. Din 1948 această poartă a fost închisă, constituind frontiera dintre cele două state: Israel şi Iordania. După reunificarea oraşului în 1967 a fost redeschisă. Poarta Nouă este la nord. Poartă acest nume pentru că este relativ nouă. La sfârşitul secolului trecut, când pelerinajele francezilor în Țara Sfântă au luat amploare şi când s-a terminat construcția impunătoarei clădiri destinate găzduirii pelerinilor, Notre Dame de Jérusalem, la colțul nord-vestic al zidului (1889), pentru a evita aglomerația la Poarta Iafo, s-a deschis această nouă poartă în imediata apropiere a clădirii amintite, încredințată inițial de francezi călugărilor asumpționişti, în prezent fiind proprietatea Vaticanului. Poarta Damascului se află, de asemenea, spre nord. E poarta de acces spre şoseaua Damascului, de unde şi numele pe care îl poartă. Dintre toate porțile Ierusalimului vechi e cea mai frumoasă şi cea mai impunătoare; un exemplu excepțional de arhitectură caracteristică secolului al XVI-lea. Aici bate inima cetății vechi! Lumea care intră şi iese pe această poartă oferă la orice oră de zi un spectacol pitoresc, tipic oriental. Sub bolțile porții şi în vecinătatea ei se face comerț intens şi zgomotos. Până acum, câțiva ani în urmă, în fața porții se deschidea o piață largă. Pentru a putea fi executate cercetări arheologice, s-a construit un pod mare, închizându-se dedesubt, vechea poartă.

Săpăturile au dat la iveală bazele porţii cetăţii lui Irod Agripa (44 d.C.), flancată, ca şi azi, de două turnuri, numite *Turnurile Femeilor*. Distrusă de Titus în anul 70, poarta a fost reconstruită după circa 50 de ani de către Vespasian. De la această poartă pornea Cardo Maximus, impunătoarea stradă, flancată de colonade, care traversa oraşul Aelia Capitolina, trecând pe lângă for (Sfântul Mormânt de azi). Poarta se mai numeşte în arabă *Poarta Coloanei*, deoarece, după cum se vede şi pe harta de la Madaba din secolul al V-lea, în apropierea porţii, pe marginea şoselei Cardo Maximus, este o coloană cu o statuie păgână înlocuită, foarte probabil, în epoca bizantină cu o statuie creştină. Un alt nume arab al porţii este Bab en-Nasr, adică poarta victoriei, deoarece, fiind poarta cea mai impunătoare, în general pe aici îşi făceau cuceritorii intrarea triumfală în cetate. A rămas o tradiţie constantă ca personalităţilor ilustre care vizitează Ierusalimul să le fie rezervată intrarea pe această poartă. Printre pelerinii iluştri care şi-au făcut intrarea în Cetatea Sfântă, prin această poartă a fost şi papa Paul al VI-lea în 1967. O inscripţie în arabă, deasupra porţii, arată că Soliman Magnificul în anul 1537 a restaurat această poartă ca şi cele două turnuri care o flanchează. Poarta lui Irod se află spre capătul dinspre răsărit al zidului nordic. La fel, este opera lui Soliman Magnificul, iar numele porţii se păstrează până în secolul al XVI-lea, fiind motivat de prezenţa în apropiere a fortăreţei Antonia, considerată a fi fost palatul lui Irod. Datorită decoraţiilor florale săpate în piatră, arabii o mai numesc Bab ez-Zahira, adică poarta florilor. Pe colina din apropierea porţii, unde se află astăzi muzeul Rockefeller, şi-a aşezat tabăra armata cruciaţilor, care a pătruns în cetate printr-o breşă săpată în zid în apropiere de Poarta lui Irod. Poarta Sfântului Ştefan se găseşte în partea nordică a zidului de răsărit. Creştinii i-au atribuit acest nume în amintirea primului martir Ştefan, despre care Sfântul Luca scrie: *„L-au târât afară din cetate şi l-au ucis cu pietre”* (Fap. 7,58). Acest nume i s-a acordat acestei porţi abia după căderea Regatului Latin. Anterior, Poarta Damascului purta şi numele de *Poarta Sfântului Ştefan*. Când arabii i-au obligat pe pelerinii creştini să părăsească cetatea pe poarta din faţa Muntelui Măslinilor, locurile sfinte situate la nordul cetăţii, în epoca cruciaţilor, au fost amplasate la răsăritul cetăţii. Cu această ocazie i-a fost schimbat şi numele porţii. Arabii o numesc Bab Sitti

Maryam – Poarta Stăpânei Noastre Maria, deoarece se află în vecinătatea casei părinților Maicii Domnului, localizată de tradiție pe locul actualei biserici Sfânta Ana. E cunoscută şi cu numele de Poarta Leilor, datorită celor patru lei sculptați deasupra porții, stema sultanului egiptean Bibars.

Legenda musulmană îi atribuie lui Soliman apariția leilor deasupra porții: marele sultan ar fi văzut în vis doi lei care îl amenințau să-l sfâşie dacă nu construieşte zidurile Ierusalimului; ceea ce s-a şi grăbit să facă, acordând leilor, care i-au transmis avertismentul, un loc de onoare deasupra acestei porți. În sfârşit, poarta mai este numită şi Poarta Oilor, datorită faptului că, pe vremea lui Hristos se găsea în apropiere Piscina Probatica sau Scăldătoarea Oilor (în greceşte *probatike*). În fața porții se găsea târgul de oi, unde erau cumpărate oile jertfite la templu; până în zilele noastre arabii au aici târgul de oi. Odinioară oile cumpărate erau spălate, conform ritualului, în bazinul de alături şi apoi erau jertfite la templul ce se afla doar la câteva sute de metri depărtare. Poarta de Aur e în continuare spre sud, săpată în zidul de răsărit. Numele ei a apărut dintr-o confuzie cu Poarta Frumoasă (în greceşte oraia, care se găsea în altă parte). Probabil, pe vremea templului lui Irod pe locul acestei porți se găsea Poarta Suzei. Poarta de Aur prezintă o structură superbă: are două arcuri. Forma ei oficială e păstrată de la bizantini din secolul al VII-lea, dar pe lângă bolțile bizantine se mai păstrează şi elemente irodiene. În anul 810 a fost închisă, lăsându-se doar o mică deschizătură. Cruciații o deschideau de două ori pe an: o dată la Ziua Crucii şi a doua oară în Duminica Floriilor. Interiorul porții, frumos ornamentat, egalează în frumusețe cu exteriorul. Poarta de Aur a fost complet zidită de turci în anul 1530. Pentru musulmani este Poarta Judecății Universale. Prin ea va ieşi la sfârşitul lumii Profetul pentru a vesti, în numele lui Dumnezeu, judecata universală, potrivit versetului din Coran: „Va fi la mijloc între cele două mulțimi un zid cu o poartă înăuntrul căreia va fi îndurarea şi în afara căruia va fi pedeapsa”. Acolo, la ziua de azi, este un cimitir Islamic. Morții care se odihnesc pe povârnişurile văii Cedronului, la picioarele porții, aşteaptă în tihnă să sune trâmbița judecății universale. Poarta Magrebienilor sau a Marocanilor, se află în partea de sud a cetății. Îşi trage numele de la faptul că în apropierea ei, în secolul al XVI-lea, se află cartierul arab al marocanilor. Se mai numeşte şi Poar-

ta Gunoaielor, deoarece zidul din apropierea porții era locul cel mai potrivit pentru locuitorii orașului pentru aruncarea gunoaielor în valea abruptă a Cedronului. Poarta Sionului sau Poarta lui David spre capătul de vest al zidului sudic, are deasupra o inscripție care atestă că a fost construită în anul 1541 de Soliman. Găurile, provocate de obuze și gloanțe, care se văd în zidurile porții, amintesc de luptele crâncene care au avut loc în această zonă în 1948. Din spusele ghidului am mai aflat și despre Turnul lui David, Citadelă înălțată în apropierea Porții Iafo, care constituie un ansamblu impunător de construcții neregulate străjuite de turnuri înalte, dintre care cel dinspre nord-est poartă numele de turnul lui David. Pe vremea lui Isus, pe acest loc se aflau cele trei turnuri impunătoare, pe care Irod cel Mare le construise în anul 24 î.H. pentru apărarea palatului. Irod a dedicat cele trei turnuri la cele trei persoane pe care le iubea: lui Ipic, prietenul său care a murit luptând pentru el, lui Fasael, fratele său, și Miriamei, soția sa din neamul haşmoneilor, pe care el însuși apoi a ucis-o. Turnurile pe care Titus le-a cruțat după ce a ocupat Ierusalimul, la sfârșitul primei revolte a evreilor, au fost dărâmate de armata lui Adrian în anul 135. Au rămas în schimb mari ruine din temelie. Pelerinii au fost impresionați de ruinele pe care le-au găsit și și-au imaginat că aici fusese Turnul lui David, unde sfântul rege își scrisese psaltirea. În anul 333, pelerinul din Bordeaux recunoaşte aici muntele Sion, unde David își avea palatul. Mai târziu, în secolul al VI-lea, anonimul din Piacenza nota în jurnalul său de călătorie: „Am urcat în turnul lui David, unde el a compus psaltirea”. Nu se știe precis de ce numele lui David a rămas legat de ruinele turnurilor lui Irod, de vreme ce cetatea, pe vremea lui David, nu se întindea cu siguranță până în acest loc. Ruinele au servit în epoca bizantină eremiților creștini ca loc de singurătate și de rugăciune. Pe acest loc, cruciații au construit o fortăreață, pe care au dărâmat-o musulmanii când au recucerit Ierusalimul. Actuala Citadelă este opera lui Soliman Magnificul din secolul al XVI-lea. Nu departe de citadelă azi se înalță monumentul de bronz al Împăratului David care, precum ne-a mărturisit însoțitorul, este un cadou al fostului primar al Moscovei, Iurii Lujkov…O altă perlă a istoriei biblice este Palatul lui Irod. La sud-est de Citadelă, pe locul unde se află azi cazarma poliției, odinioară se ridica palatul lui Irod, care din anul 6 d.H. avea să devină reşedința oficială a procuratorilor romani atunci când veneau de la

Cezareea la Ierusalim. Aici i-a primit Irod pe magii veniți din Extremul Orient: *„După ce s-a născut Isus în Betleemul din Iudeea, în zilele regelui Irod, iată că au venit nişte magi din Răsărit la Ierusalim şi au întrebat: "Unde este regele de curând născut al iudeilor? Fiindcă i-am văzut steaua în Răsărit şi am venit să ne închinăm lui". Când a auzit regele Irod acest lucru, s-a tulburat mult şi tot Ierusalimul s-a tulburat împreună cu el. A adunat toți preoții cei mai de seamă şi pe cărturarii poporului şi a căutat să afle de la ei unde trebuia să se nască Mesia. "În Betleemul din Iudeea, i-au răspuns ei, căci iată ce a fost scris prin prorocul: "Şi tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu eşti nicidecum cea mai neînsemnată dintre căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieşi o căpetenie care va fi păstorul poporului meu Israel". Atunci Irod a chemat în ascuns pe magi şi a aflat întocmai de la ei vremea în care se arătase steaua. Apoi i-a trimis la Betleem zicându-le: "Duceți-vă şi cercetați cu de-amănuntul despre prunc şi când îl veți găsi dați-mi şi mie de ştire ca să vin şi eu să mă închin lui".* (Mt 2,1-8). Având în vedere că palatul lui Irod era folosit ca reşedință de procuratorii romani când veneau la Ierusalim cu ocazia marilor sărbători, pentru a supraveghea mulțimea care venea în Cetatea Sfântă din toate colțurile țării, unii presupun că în acest palat s-a ținut procesul lui Isus în fața lui Pilat. O altă opinie susține că în momentele cruciale ale sărbătorilor, când amenințau pericolele unor dezordini mai grave, procuratorul se deplasa de la palatul lui Irod la fortăreața Antonia din imediata vecinătate a templului spre a supraveghea mai de aproape situația şi, prin urmare, la fortăreața Antonia s-ar fi ținut procesul lui Isus. Întrebarea unde s-a ținut procesul lui Isus nu şi-a găsit încă răspunsul definitiv. O altă minune a oraşului Sfânt este Cartierul armean. Biserica Sfântul Iacob cel Mare. De la Citadelă, trecând pe lângă cazarma poliției, se ajunge în cartierul armean, care se întinde spre sud până la zidul cetății, la Poarta lui David sau Poarta Sionului deschisă de Soliman Magnificul spre a se putea trece direct în zona Cenacolului. Cartierul armean dă impresia unei cetăți în cetate. Pe dreapta sunt grădinile palatului patriarhal, la stânga mănăstirea armeană. În acest cartier îşi au reşedința patriarhul armean monofizit, călugării şi circa 200 de armeni cu familiile lor. Catedrala din curtea mănăstirii închinată Sfântului Iacob cel Mare a fost construită de cruciați în secolul al XII-lea, pe locul unei biserici georgiene mai vechi din secolul al IX-

lea. Aici e comemorată decapitarea apostolului Iacob din porunca lui Irod Agripa I, nepotul lui Irod cel Mare: „În acel timp regele Irod a pus mâna pe unii din Biserică pentru ca să-i chinuiască şi a ucis cu sabia pe Iacob, fratele lui Ioan. Când a văzut că lucrul acesta e pe placul iudeilor, a pus mâna şi pe Petru. Erau zilele sărbătorii Azimelor" (Fap 12,1-3). În prezbiteriul bisericii este păstrat cu sfinţenie un scaun vechi, numit „catedra Sfântului Iacob", pe care credincioşii îl venerează ca fiind catedra de la care Sfântul Iacob le predica primilor creştini. În prima capelă bogat împodobită, pe stânga, la intrare, e venerat locul unde a fost decapitat Sfântul Iacob. Sacristia, unde e păstrat tezaurul patriarhiei, corespunde vechii capele bizantine. Străbătând o străduţă care duce la noile edificii ale bibliotecii patriarhale, trecând apoi prin faţa Seminarului armean, coborând câteva trepte, poţi ajunge într-un spaţiu închis numit Der az-Zeitun (Mănăstirea Măslinului), deoarece aici se află un măslin secular de care, potrivit unei tradiţii, ar fi fost legat Isus în timp ce aştepta să fie introdus în casa preotului Anei spre a fi judecat. Apariţia bisericii alăturată e considerată din secolul al XIV-lea ca fiind pe locul unde a fost altădată casa marelui preot Ana, despre care se vorbeşte în Evanghelia după Sfântul Ioan 18,12-24. Ana este forma prescurtată a numelui Anania. Ana, mare preot între anii 6 -15 d.C., socrul lui Caiafa, mare preot între anii 18-36, este primul răspunzător de condamnarea lui Hristos.

Construcţia care se vedea de la depărtarea, de pe dealul unde ne oprisem era *Biserica Sfântului Marcu*. Precum este de înţeles, biserica este închinată evanghelistului Marcu, deoarece se crede că e aşezată pe locul unde era casa Mariei, mama lui Ioan-Marcu. Biserica aparţine sirienilor iacobiţi şi îşi păstrează arhitectura medievală. În casa care, potrivit tradiţiei, se afla pe acest loc, s-a retras Sfântul Petru după ce a fost eliberat de îngerul Domnului din închisoarea în care îl aruncase Irod Antipa: „Când şi-a venit în fire, Petru a zis: "Acum văd cu adevărat că Domnul a trimis pe îngerul său şi m-a scăpat din mâna lui Irod şi de la tot ce aştepta poporul iudeu". După ce şi-a dat bine seama de cele întâmplate, s-a îndreptat spre casa Mariei, mama lui Ioan, zis şi Marcu, unde erau adunaţi mulţi laolaltă şi se rugau. A bătut la uşa care dădea în pridvor şi o slujnică, numită Roda, a venit să vadă cine este. A cunoscut glasul lui Petru şi, de bucurie, în loc să deschidă, a alergat înăuntru să dea de veste că Petru stă înaintea uşii. „Eşti nebună!" i-au zis. Dar ea stăruia

şi spunea că el este. Ei dimpotrivă ziceau: "Este îngerul lui". Petru însă bătea mereu. Au deschis şi au rămas încremeniți când l-au văzut. Petru le-a făcut semn cu mâna să tacă, le-a istorisit cum îl scosese Domnul din temniță şi a zis: "Spuneți lucrul acesta lui Iacob şi fraților". Apoi a ieşit şi s-a dus în alt loc" (Fap 12,11-17). Un loc însemnat al Ierusalimului vechi este Cartierul evreiesc. Coborând pe strada numită Sfântul Petru, poți ajunge în centrul cartierului evreiesc. În războiul arabo-israelian din 1948, în subsolurile celor două sinagogi din cartier, una a aşkenazilor, cealaltă a sefarzilor, evreii au opus o rezistență eroică. Ambele sinagogi au fost bombardate şi distruse. Rămânând în zona iordaniană, după războiul din 1948, cartierul a servit drept refugiu pentru arabii fugiți din zonele ocupate de evrei. După războiul de 6 zile (1967), evreii s-au reîntors în cartierul lor pe care l-au refăcut şi l-au modernizat. În perioada haşmoneilor şi a romanilor acesta era un cartier rezidențial; aici se afla palatul haşmoneilor, unde trăgeau membrii familiei lui Irod când veneau la Ierusalim şi probabil că tot aici se afla cetatea Acra, despre care vorbeşte Iosif Flaviu. În palatul haşmoneilor, aparținând familiei lui Irod, a fost condus Isus în cursul procesului său: „Când a auzit Pilat de Galileea, a întrebat dacă omul acesta este galileean. Şi când a aflat că este de sub stăpânirea lui Irod, l-a trimis la Irod, care se afla şi el la Ierusalim în zilele acelea" (Lc23,6-7). Din anul 1967 s-au întreprins în acest cartier cercetări arheologice. S-au găsit, printre altele, resturi ale faimoasei biserici bizantine Nea sau biserica Sfânta Maria cea Nouă, construită în secolul al VI-lea de Iustinian care, anterior, se considera că fusese pe platforma templului, pe locul actualei moschei El-Aqsa. Până în prezent au fost scoase la lumină absida, porțiuni de zid ale bisericii, resturi ale edificiilor învecinate, deoarece de biserica Nea era legat un întreg complex destinat operelor caritative şi sociale. *Esplanada templului*. Pentru orice creştin, inima Ierusalimului şi a întregii Țări Sfinte este, fără îndoială, *bazilica Sfântului Mormânt*, care include Calvarul şi locul învierii Domnului. Dar pentru evrei şi mai ales pentru musulmani, care formează majoritatea populației, inima cetății este esplanada templului, adică platforma pe care odinioară se înălța templul. Din momentul în care a fost construit, templul din Ierusalim a devenit focarul națiunii ebraice. De el sunt legate toate evenimentele politice interne şi externe, de aceea a lăsat o amprentă de neşters în întreaga istorie a poporului israelit. Esplanada, numită de arabi Haram esh-Sherif (adică

incintă sacră, nobilă), prezintă o formă trapezoidală neregulată, având latura vestică de 491 m, cea estică de 462 m, latura nordică de 310 m şi cea sudică de 281 m. Vasta platformă artificială este separată la nord de o depresiune săpată în colina Bezetei, la sud de colina Ofelului, la est de valea Cedronului, iar la vest de valea Tiropeionului. Stânca Sacră care se află sub cupola aurită a Moscheii lui Omar, constituie vârful natural al colinei numite popular muntele Moria în amintirea jertfei lui Abraham (cf. Gen 22,1-19). Probabil că a fost odată un loc înalt de cult canaanit. Astăzi majoritatea populaţiei, în cartierele creştin, armean şi musulman din oraşul vechi, este de fapt arabă musulmană. La fel şi populaţia părţii de est a municipiului. În Ierusalim trăiesc cca. 550.000 de evrei şi cca. 220000 arabi. În partea de vest a capitalei şi în cartierul evreiesc din Oraşul Vechi populaţia este formată din evrei. Dar, cert e că Ierusalimul este capitala oficială a Israelului cu sediul preşedintelui Israelului, al guvernului şi al parlamentului (Knesset) ale acestui stat. De asemenea, aici se află Curtea Supremă a Israelului şi Şef Rabinatul ţării. Totuşi, în prezent practic toate ţările, precum am amintit mai sus (în trecut au fost aici ambasadele a 17 state, dar ele au fost închise sau mutate începând din anul 1973), datorită litigiului încă nerezolvat dintre Israel şi naţiunile arabe şi musulmane asupra statutului oraşului, îşi menţin ambasadele în alte oraşe, ca Tel-Aviv, Ramat-Gan, Herzliya, etc. iar la Ierusalim mai multe state (Statele Unite ale Americii, Franţa, Grecia, Belgia, Marea Britanie, Italia, etc.) deţin consulate. De menţionat consulatul Statelor Unite care este independent de ambasada din Tel-Aviv, consulul general raportând direct Departamentului de Stat şi nu ambasadorului. În anul 1967 sub jurisdicţia oraşului au fost încadrate câteva sate vecine cu locuitori arabi. Regretabil este că din 1994 localitatea Bethleem, unde, conform spuselor din Biblie, Maica Domnului l-a adus pe lume pe Isus Hristos, astăzi se află sub administraţia palestiniană şi, ghidul ne-a informat, că nu vom avea acces să vizităm acel loc.... Autobusul a mai coborât o vale şi a urcat un deal şi, deodată în faţa noastră, în acea zi însorită au apărut casele multrâvnitului oraş vechi, biblic Ierusalim despre care acolo pe deal, în vecinătatea campusului universitar, am descris mai sus.

Acum urma să şi vedem cele auzite de la ghid. Emoţiile m-au copleşit totalmente, când ghidul ne-a explicat că acum trecem prin vecinătatea clădirilor moderne ale campusului Universităţii de Stat, pri-

mul rector al căreia a fost nu altcineva decât autorul teoriei relativității Albert Einstein. Apoi ne-am oprit pe o înălțime de unde se vedea orașul ca în palmă, îndeosebi cel istoric. Mărturisirile ghidului te copleșeau. Acolo, fiecare colină, fiecare înălțime, fie biserică, fie moschee, fie sinagogă, este o istorie adevărată. Aveam senzația că mă aflu într-o lume miraculoasă a locurilor sacre, unde se simțea duhul sfânt, pașii lui Dumnezeu, ai lui Isus Hristos și a tot ce era sfânt în mintea mea până la ora actuală. Dar, deodată, ghidul ne-a anunțat că, până a ajunge la locurile sfinte vom treceprin locul tragediei poporului evreu din timpul celui de-al doilea război mondial. Se realiza visul meu ca să vizitez acest memorial, despre care aflasem pe timpul când scriam cartea „*Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu*": Atunci, după ce am vizitat, împreună cu copiii mei, complexul memorial din Kiev Babii Yar, unde au fost exterminați în jur de 200 000 de cetățeni, numai pentru că erau evrei, mi-am zis că în viața mea neapărat voi face totul să vin ca să depun o floare la muzeul Holocaustului din Ierusalim, în memoria celor 6 milioane de victime ale poporului evreu, oameni omorâți, pierduți fără veste în conflagrația mondială din 1939–1945. Al doilea scop era să vizitez muzeul Holocaustului din Washington... Ajungând la pereții complexului cu inscripția care indica Aleea celor Drepți între Popoare și Institutul Yad Vashem, te copleșesc emoții zguduitoare. E locul, de unde aproape nimeni nu-și poate stăpâni lacrimile... Ghidul ne-a reamintit că Yad Vashem (ebraică:יד ושם „monument și nume") este denumirea Memorialului Victimelor Holocaustului, instituție oficială a Statului Israel, constituită în 1953 la Ierusalim, print-o hotărâre a Knesset-ului - parlamentul israelian. Numele acesta a fost ales după versetul biblic din Isaia 56,5: *„Le voi da în casa Mea și înăuntrul zidurilor Mele un nume și un loc mai de preț decât fii și fiice; le voi da* un nume

veşnic şi nepieritor“. *(*Vulgata *de Sf. Ieronim, cca. AD 405:* „dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius a filiis et filiabus *nomen sempiternum dabo eis quod non peribit”*). Urmând acel local cu exponate care nu lasă indiferent nici aerul de afară, unde simți cât de cruzi pot fi oamenii cu ei înşişi, am fost conduşi prin memorialul cu mai multe secții, între care: Muzeul Victimelor Holocaustului – muzeu istoric cu o arhitectură aparte, unde sunt expuse obiecte, relicve, o galerie de fotografii, etc. rămase de la victimele Holocaustului; ”Fiecare om are un nume” – o cartotecă în care se conțin datele personale – în măsura în care s-au putut aduna – despre cele aproape 6 milioane de evrei, victime ale Holocaustului, între care un milion şi jumătate de copii; Institutul de Studii şi Cercetări ale Tragediei; Biblioteca Holocaustului; Comisia de acordare a titlului, diplomei şi medaliei Drept între popoare. Această comisie este condusă de un judecător de la Tribunalul Suprem al Israelului şi are drept sarcină să comemoreze, să onoreze şi să publice numele ne-evreilor (creştini, musulmani, agnostici, atei şi de alte confesiuni, convingeri religioase sau apartenențe etnice), care, riscându-şi viața, familia şi averea, au salvat viața unor evrei în timpul prigoanei fasciste. *Arhitectul Arie Elhanani, Focul venic Koso Elul, Porțile de sud David Palombo şi porțile de asfințit – Bețalel Şaț.* Pe pereți peste tot atârnă fotografii, exponate legate de victimile poporului evreu. Sala memoriei este impresionantă ca şi tot complexul. Îți amintește de un cort cu pereții de bazalt, ce are menirea de a da ultimul onor victemelor catastrofei din timpul celui de-al doilea război mondial. Pe podeaua de granit sunt înscrise numele a 22 de lagăre ale morții, unde au fost deportați evreii pentru masacru (Osvențium, Buhenvald, Treblinca; Auşviț...).

În centrul sălii arde focul veşnic, lângă care se află cenuşa celor arşi de vii în acele lagăre. Impresionează Obeliscul ostaşilor eroi (sculptorul Buki Şvarţ) care imortalizează luptătorii de rezistență. Pe monument e scris: „Celora, care s-au ridicat la lupta sfântă cu naţismul din lagărele şi ghetourile morţii; care s-au luptat în păduri şi în ilegalitate, au luptat în oştirile trupelor de coaliție, au salvat pe fraţii lor, dând dovadă de bărbăție şi eroism în drum spre Ereţ Israel. Acum şi pentru totdeauna". Îți dau lacrimile de emoție când ajungi la Memorialul dedicat copiilor. Este unicul în felul său, cioplit în granitul peşterii, unde ard lumânări, şi sunt înscrise numele unui milion şi jumătate de copii evrei care au fost nimiciți în timpul Măcelului. Numele acelor copii nenorociți, vârsta şi locul lor de naştere sună mereu pentru cei care vin aici... În centrul unei piețe din complex se ridică statuia doctorului Ghenrih Goldşmidt (sculptor Boris Sacţier), un pedagog evreu polonez, din Varşovia, cunoscut sub pseudonimul de Yanuş Korceak, care, în ciuda faptului că a depus eforturi supraomeneşti de a salva cei 200 de discipoli ce-i avea în casa de copii, la 5 august 1942, au fost toți trimişi în lagărul morţii din Treblinca... Atunci mi-am amintit despre afirmațiile poetului evreu din Basarabia, Anatol Gujel, care şi-a pierdut mama în timpul Holocaustului, la Chişinău. Dânsul mi-a spus că în timpul marii tragedii a evreilor au murit circa 2 milioane şi jumătate de mame! Aveam impresia că acest monument dedicat copiilor e şi al acelor mame, mâinile căror duceau micuții, mânați de către hoardele fasciste în valurile morții... Impresionează şi Monumentul ostaşilor

şi partizanilor evrei care au luptat împotriva Germaniei naziste (sculptorul B.Finc). Inscripţiile de la Yad Vasem amintesc că în jur de un milion şi jumătate de evrei au luptat în rândurile armatelor antihitleriste de coaliţie, în detaşamentele de partizani, ilegalitate, în mişcările de rezistenţă din ghetouri. Am vizitat şi Panorama partizanilor, în memoria acelor luptători evrei, care s-au alăturat în timpul calvarului la mişcarea de partizani. Sculptura, situată în centrul panoramei are inscripţia: „ ...fiindcă omul, e ca şi pomul în câmpie". Sculptorul Ţdoc Ben-David a luat ca simbol al rezistenţei copacul, ca apărător al pădurilor. Pe una din plăcile de granit ale panoramei sunt cioplite cuvintele din imnul partizanilor în ebraică, idiş şi engleză. Am vizitat şi *Câmpia comunităţilor,* care constituie un monument amplasat pe o suprafaţă de circa 3 ha. Aici sunt încrustate numirile a peste 5000 de comunităţi, parţial sau total nimicite în timpul deflagraţiei mondiale; Numele lor este înşirat pe suprafaţa a 107 de plăci, care ocupă o bună parte a memorialului. În centrul memorialului *Beit Hacheilot* (Casa comunităţilor) te surprind, te emoţionează, te zguduie galeriile portretelor la tematica respectivă a expoziţiilor mobile şi vizionarea filmelor documentare de epocă, legate de această tragedie... *Grădina solilor păcii* este consacrată memoriei miilor de persoane neevrei care, prin jertfirea, riscul lor cu viaţa, au salvat evreii în timpul războiului. În altă sală se află memorialul în amintirea celor deportaţi. Pe un postament înalt e fixat un vagon de transportat vite, care simbolizează mijlocul de transport în care milioane de evrei au fost duşi fără milă spre locurile cu gropi masive spre exterminare. Exponatul în cauză este un dar special din partea guvernului Poloniei pentru a fi amplasat la memorialul Yad Vasem. Se simte atmosfera de frică şi de moarte emanată de exponatul ce aminteşte Ghetoul din Varşovia, compus din două basoreliefuri. Pe unul e răscoala evreilor din Ghetou, iar celălalt simbolizează „Ultimul drum" pe care au fost duşi evreii spre lagărul morţii. Mi-am amintit atunci de poemul „Iată-le vagoanele iarăşi..." ale poetului martir Iţhak Kaţenelson, tradus de mine în cartea „Pandurii tristeţii", apărută la Chişinău în 2010. Grozăvia celor descrise în acel tragic poem o simţi aici, o vezi, te cuprind fiorii, când îţi dai seama că naţiştii şi-au permis să ucidă atâta lume nevinovată, numai din simplul motiv că erau evrei! Câtă durere, Doamne, poate suporta Pământul, marea tragedie care a trăit-o legendarul popor evreu într-o epocă modernă a ci-

vilizației! La Yad Vaşem am mai vizitat încă 9 galerii subterane ale noului muzeu de istorie a Holocaustului. În ele sunt înşirate cronologic evenimentele, obiectele de uz casnic ale unui om simplu ce le avea cu el în timpul regimului naţist. Pe exponate poți citi mărturisiri documentare, poți vedea fotografii, alte rechizite legate de acea straşnică perioadă. Când nimereşti în aşa-zisa sală a numelor îți sună, simți cum în urechi numele, datele biografice ale celor 6 milioane... Muzeul de arte al complexului memorial dispune de cea mai însemnată colecție de tablouri, portrete, scene, picturi, create de oamenii cuprinşi de disperare, care se aflau în lagărele morții, în ghetouri, locuri tăinuite, unde se pare că nu existau nici un fel de condiții pentru creație. Lucrările date reflectă starea de spirit a oamenilor sortiți dezastrului. Am vizitat Noua sinagogă, care este predestinată pentru citirea Cadişului întru comemorarea celor ucişi. Locul ce comemorează tragedia îți lasă o senzație de responsabilitate civică, față de tot ce s-a petrecut cu poporul evreu şi lumea în care trăim... Vizita puțin te abate de la cele ce le ai în față, dar, din cauza aglomerației exagerate a grupurilor de turişti din toată lumea, te îndemni să afli mai multe, să vizitezi celelalte locuri ale oraşului sfânt. Din cauza graficului strict al locurilor unde urma să ajungem, deodată ghidul ne-a prevenit că nu vom fi în stare să luăm cunoştință în consecutivitate cu locurile biblice. De aceea, mai întâi am mers în Valea Chedronului, pe stânga şoselei, unde se află mausoleul renumitului istoric musulman Mudjir ed-Dân († 1521), mausoleu refăcut în 1946. Două rânduri de trepte coboară de la mausoleu spre curtea sau atriumul mormântului Mariei. Noul Testament nu ne spune nimic despre moartea Sfintei Fecioare. Ultima mențiune pe care o face Noul Testament cu privire la Maria o găsim în Faptele Apostolilor: *„După înălțarea lui Isus la cer, apostolii s-au reîntors în cenacol unde erau statornici în rugăciune împreună cu Maria, mama lui Isus”* (Fap 1,14). Unde şi-a trăit Maica Domnului ultimele zile ale vieții sale pământeşti nu ştie precis. Două oraşe îşi dispută onoarea de a-i fi pregătit mormântul: Efesul şi Ierusalimul. Tradiția efesiană susține că apostolul Ioan a dus-o cu sine la Efes pe Maria, pe care Isus i-o încredințase pe Calvar. Această tradiție este însă târzie şi, după opinia sfinților părinți, Ioan s-a stabilit târziu la Efes, probabil după războiul din anii 70. Împotriva tradiției de la Ierusalim se ridică următoarea obiecție: de ce nu pomeneşte nimic despre

un mormânt al Mariei la Ierusalim nici un pelerin până în secolul al VI-lea, nici măcar Sfântul Ieronim care locuia aproape de Ierusalim? Această lipsă de informații s-ar putea explica printr-un complot al tăcerii cu care sfinții părinți şi Biserica oficială de origine elenistică au înconjurat toate locurile de cult ținute de iudeo-creştini. Exemplul cel mai bine cunoscut în această privință este biserica Bunei-Vestiri din Nazaret, pe care Biserica oficială a ignorat-o atâta timp, cât a fost în mâinile iudeo-creştinilor şi despre care Sfântul Epifanie († 403) şi Sfântul Ieronim (†419) nu spun nici un cuvânt; săpăturile recente dovedesc existența unui locaş de cult la Nazaret, datând cel puțin din secolul al III-lea. Toate amănuntele cu privire la moartea şi înmormântarea Mariei le avem din diferite redactări ale unei cărți apocrife numită Transitus Mariae. E o carte din secolele II-III, dar care cuprinde tradiții din vremea apostolilor. Într-o versiune siriană a acestei cărți, găsim dispoziția primită de apostoli la moartea Mariei: „*În dimineața aceasta luați-o pe stăpâna Maria şi mergeți în afara Ierusalimului pe drumul care duce la capătul văii, dincolo de Muntele Măslinilor. Iată, sunt acolo trei grote: una largă spre exterior, apoi alta spre interior şi o cămăruță înăuntru cu o bancă înălțată din argilă în partea de răsărit. Mergeți şi aşezați-o pe Cea Binecuvântată pe banca aceea”*. Cartea dă mărturie că acest mormânt era venerat ca un sanctuar încă din secolul al II-lea şi că acest lăcaş de cult era proprietatea iudeo-creştinilor. Cum primii scriitori creştini îi considerau pe iudeo-creştini eretici, ei n-au luat niciodată în considerație cărțile lor apocrife; ca atare, textul cărții Transitus Mariae a fost dat uitării ca şi amintirea locului în care a fost depus trupul Mariei. Mormântul, venerat de comunitatea iudeo-creştină la început, a trecut în secolul al V-lea în posesia creştinilor de origine păgână care, ca şi în cazul mormântului lui Isus, l-au izolat de restul mormintelor săpate în piatră, lăsându-l singur în mijloc. Despre existența unui sanctuar al Fecioarei în câmpiile lui Iosafat ne vorbeşte pentru prima dată un document copt (egiptean) din secolul al V-lea. El a fost consacrat Maicii Domnului de către Juvenal, patriarhul Ierusalimului, care, după Consiliul din Calcedon (451), a pledat cu succes pentru autenticitatea mormântului Fecioarei de la Ierusalim în fața împăratului Marcian. Tot în secolul al V-lea se constată un transfer însemnat de cult al Maicii Domnului la mormântul ei din valea lui Iosafat. Până în secolul al V-lea Biserica din Ierusalim (nu cea

iudeo-creştină) mergea în pelerinaj la 15 august la o biserică construită în cinstea Maicii Domnului de către Hikelia, soția unui înalt funcționar, pe una din moşiile ei la Kathisma, la jumătatea drumului între Ierusalim şi Betleem. La această biserică se comemorau mai multe evenimente: naşterea lui Beniamin şi moartea Rahelei, un popas sau loc de odihnă al Mariei în drum spre Betleem şi un alt popas făcut în drumul spre Egipt. La un moment dat, găsim sărbătoarea de la Kathisma celebrată la 13 august, iar ceremonia de la 15 august transferată la sanctuarul din valea lui Iosafat, locul de popas, de odihnă veşnică rezervat Mariei. Această dată avea să fie adoptată de împăratul Mauricius când avea să impună pentru tot imperiul sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului. Sărbătoarea cunoştea o pregătire de 40 de zile, timp în care creştinii locuiau în colibe improvizate în valea Cedronului. Tot pe vremea împăratului Mauricius (582 - 602) a fost construită o bazilică superioară, vechiul sanctuar cu mormântul Maicii Domnului devenind astfel criptă subterană. Potrivit unui martor al vremii, când perşii au pus stăpânire pe Ierusalim, biserica ce conținea mormântul Sfintei Maria a fost printre cele dintâi distruse. Putem presupune că starețul Modest a reconstruit şi acest sanctuar odată cu celelalte biserici din Ierusalim. Această biserică o descria la 670 pelerinul Arculf: „Biserica are două nivele, iar nivelul inferior, construit sub o boltă de piatră, este remarcabil prin forma sa rotundă. Altarul este situat în partea de răsărit; la dreapta lui se vede, făcut în piatră, mormântul gol unde trupul Mariei a fost depus câtva timp... Nivelul superior al bisericii Sfânta Maria are de asemenea formă rotundă". După ravagiile făcute de califul Hakim, cruciații au găsit biserica în ruină. E vorba de biserica superioară, cea inferioară fiind cruțată întotdeauna de distrugere, întrucât musulmanii au venerat şi venerează mormântul aceleia care a fost mama profetului Isus. Godefroi de Bouillon a stabilit aici o abație de benedictini cu numele de Notre Dame de Iosafat, filială a mănăstirii de la Cluny; o mănăstire însemnată al cărei abate purta mitră şi inel, posedând toată valea lui Iosafat, unde călugării construind pretutindeni mori, aveau o mulțime de biserici şi capele în Orient, precum şi numeroase posesiuni în Italia şi Sicilia. Benedictinii au refăcut biserica exterioară şi cripta; au făcut o nouă intrare, mai practică, spre mormântul Fecioarei; un pelerin remarca faptul că erau tot atâtea trepte de coborâre în criptă câte trepte erau pentru urcarea în bazilica

superioară. Alături au construit abația şi un spital pentru pelerinii săraci şi bolnavi, întreg complexul fiind înconjurat cu ziduri şi turnuri de apărare. Sanctuarul era frumos ornamentat cu fresce. Mormântul Fecioarei era învesmântat în marmură, având deasupra un baldachin din aur şi argint sprijinit de mici coloane de marmură. Saladin a ras până la pământ biserica exterioară, abația, spitalul şi dependințele folosind materialul pentru repararea zidurilor cetății. A cruțat însă cripta Preafericitei Mame a profetului Isus, soldații lui jefuind, bineînțeles, tot ce era de preț în ea. Molozul care s-a prăbuşit a acoperit ferestrele criptei, aceasta rămânând astfel întunecată, fără lumină din afară, aşa cum se prezintă şi astăzi. Aspectul ei este jalnic mai ales din cauza fumului de la lumânări şi a inundațiilor pe care le provoacă uneori ploile, având în vedere diferența de nivel a terenului. Coborând pe scara impresionantă, pe stânga se poate vedea capela închinată Sfântului Iosif. Aici, pe vremea cruciaților, erau două morminte: al Mariei, soția regelui Baudouin al II-lea, şi cel al mamei lui Boemond al III-lea, principe de Antiohia. Pe dreapta este mormântul reginei Melisenda. Melisenda, fiica cea dintâi născută a regelui Ierusalimului Baudouin al II-lea, a fost dată în căsătorie lui Foulque d'Anjou cu dreptul de succesiune la tron. Suspectată pe nedrept de infidelitate, a avut enorm de suferit. După moartea soțului a condus cu multă destoinicie Regatul Latin în numele fiului ei minor, Baudouin al III-lea. Ultima parte a vieții şi-a petrecut-o la feuda de la Nablus, consacrându-se faptelor de binefacere. Mormântul i-a fost transformat într-o capelă închinată Sfinților Ioachim şi Ana. Mormântul Fecioarei, cu două intrări joase pentru pelerini, se află la capătul treptelor, pe dreapta. După venirea mamelucilor, sanctuarul a fost deservit de preoții sirieni, dar mai târziu au primit autorizația să slujeas-

că latinii, grecii, georgienii, abisinienii, iacobiții și maroniții, fiecare confesiune având câte un altar. Latinii aveau privilegiul să celebreze Liturgia chiar pe mormântul Fecioarei. Latinii, reprezentați prin călugării franciscani, au fost expulzați cu forța de către greci în anul 1757, după o perioadă de proprietate exclusivă; le este îngăduit să intre numai de trei ori pe an pentru o scurtă rugăciune publică. Astăzi oficiază la mormântul Fecioarei grecii, armenii, sirienii și copții. Musulmanii vin și ei în continuare să se închine în fața unui mirhâb, o nișă făcută în perete indicând direcția spre Mecca. Locul e venerat de musulmani întrucât, după cum afirmă istoricul lor Mudjir ed-Dân, Mahomed a zărit o lumină deasupra mormântului surorii sale Maria, în timpul călătoriei sale nocturne la Ierusalim… Toate aceste istorii le-am aflat de la prolificul ghid, care ne-a condus jos pe treptele bisericii cu bolta înnegrită. În dreapta, la coborârea pe trepte, e mormântul lui Iosif, soțul Fecioarei Maria, iar în stânga cel al părinților Maicii Domnului. În josul scărilor, care, după cum am fost informați, corespunde nivelului bisericii ce era cu 2000 de ani în urmă, este locul unde a stat trupul neînsuflețit al fecioarei Maria. Se spune că îndată după moarte Isus Hristos a luat-o sub brațul drept și a înălțat-o la ceruri. La icoana mare, aurită de pe postament, vin credincioșii din toată lumea să se închine. M-am închinat și eu. Apoi, ieșind pe trepte în sus, în curte l-am întrebat pe ghid, de ce există versiunea, conform căreia Fecioara Maria are trei locuri unde a fost înmormântată: aici, în deal în orașul vechi, după zidurile Ierusalimului și în orașul Efes, Turcia de azi. Ghidul mi-a mulțumit pentru întrebare și mi-a răspuns: – Vaticanul, la fel a studiat problema și a decis astfel: De vreme ce toate cele trei versiuni de aflare a mormântului Maicii Domnului nu sunt încă combătute, a se declara toate trei localități, loc de pelerinaj…Ierusalim, precum am constatat este locul, unde Iubirea învinge moartea. „Timpul ne grăbea și iată-ne veniți deja lângă Grădina Ghetsimani de pe Muntele Măslinilor, care este încadrată în actuala curte a BISERICII TUTUROR NAȚIUNIILOR, cunoscută și sub numele de BISERICA AGONIEI. Foarte aproape se află BISERICA SFÂNTA MARIA MAGDALENA a rușilor cu turlele ei specifice moscovite. Grădina Ghetsimani se întinde pe 20 ha teren plantat în special cu măslini și este văzută ca loc de pelerinaj încă din primele secole creștine. Fiind așezată la poalele Muntelui Măslinilor aici vin o mulțime de oameni să se roage. În tim-

pul când am vizitat grădina, în interiorul bisericii era o liturgie ţinută de preoţi catolici veniţi din Italia. Urcarea şi coborârea pe Muntele Măslinului se face prin o serie de trepte săpate direct în piatră. În interiorul acestei grădini se mai păstrează şi astăzi 7 măslini, martori ai mileniilor, cel mai gros măsurând 8 m circumferinţă. Se crede despre aceştia că au fost martori la rugăciunea lui Isus din noaptea prinderii şi judecăţii. Chiar dacă aceştia nu sunt copacii din acea vreme, cu siguranţă sunt urmaşii direcţi ai acelora crescuţi din coaja şi rădăcinile lor. Grădina Ghetsimani a fost locul de rugăciune şi linişte cel mai iubit din tot Ierusalimul de Domnul nostru Isus Hristos.

Grădina Măslinilor sau cum i se mai zice Grădina Ghetsimani – greacă: Γεθσημανι; ebraică: גת שימנ; arameică: גת אנמש, Gat Šmānê; engleză: Gethsemane - este cea mai renumită grădină din Ţara Sfântă. Se află în partea de răsărit a Ierusalimului, lângă Muntele Templului, în partea de est a Pârâului Chedron – Pârâul Cedrilor sau Valea lui Iosafat – şi pe partea de vest a Muntelui Măslinilor. Ea se întindea la început de o parte şi de alta a Pârâului Cedrilor, care în timpul verii nu are nici un pic de apă. Pârâul Cedrilor curge numai în lunile de iarnă, când plouă şi uneori chiar ninge. Actuala denumire a grădinii au numit-o grecii, dar cuvântul are proveniență ebraică şi, precum ne-a mărturisit ghidul, Ghetsimani înseamnă „presa de ulei”, termen înpământenit probabil de prezenţa pe acest munte sădit cu măslini a unui teasc care producea ulei. Evanghelia după Marcu (14,32) numeşte acest loc „chorion”, adică „un loc” sau „o proprietate”, în timp ce Evanghelia după Ioan (18,1) vorbeşte despre „kepos”, „o grădină” sau „o plantaţie”. Actuala curte a Bisericii Tuturor Naţiunilor, cunoscută şi sub denumirea de Biserica Agoniei, construită pe ruinele unei biserici distruse în anul 614, şi ale unei alte biserici, cruciate, distruse în anul 1219. Foarte aproape de acest loc se află Biserica Sfânta Maria Magdalena a ruşilor, cu turlele ei specific moscovite, construită de către ţarul Alexandru al III-lea, în memoria mamei sale. Cea mai mare parte din gradină o stăpâneşte Biserica Ortodoxă, iar a doua este în posesia Bisericii Romano-Catolice. În Grădina Ghetsimani se află patru locuri de închinare, dintre cele mai importante pentru toată lumea creştină, precum am menţionat mai sus: Mormântul Maicii Domnului (potrivit tradiţiei creştine, acesta este locul în care Apostolii au înmormântat trupul Maicii Domnului), Pestera Ghetsimani (unde s-a rugat Isus Hristos cu sudori de sânge – Luca 22,

44), Piatra prinderii lui Isus (aici se înalță astăzi o biserică catolică), şi biserica Sfântului Arhidiacon Ştefan. La picioarele Muntelui Măslinilor se află Valea Cedrilor – Chedron, identificată cu aceea numită în Biblie „Valea lui Iosafat", unde, după tradiție, va avea loc judecata tuturor neamurilor. Tot acolo unde Dumnezeul întrupat va învinge ispita şi teama de moarte, va da seamă omenirea pentru toate căderile ei, încrezătoare totuşi în îndurarea fără de margini a Aceluia Care a fost „ispitit întru toate după asemănarea noastră, afară de păcat" (Evrei 4, 15). Urcarea pe Muntele Măslinilor se făcea prin coborârea şi urcarea a unei întregi serii de trepte, săpate în piatră. Podul zidit peste Valea lui Iosafat, care trecea peste Pârâul Cedrilor, se află şi astăzi tot în acelaşi loc ca acum două milenii. Acest lucru reiese din prezența treptelor din piatră, săpate în munte, care coboară din oraş şi urcă pe munte. Se crede că în această grădină au participat la rugăciune prietenii lui Isus din noapte prinderii şi judecății. În această tainică grădină venea Domnul să se roage. Azi au mai rămas doar câțiva măslini uriaşi, care se crede că au fost martori ai rugăciunii şi prinderii lui Isus Hristos. După Cina cea de Taină, Hristos şi ucenicii Săi, s-au retras în această grădină spre a face rugăciune. Este locul în care Mântuitorul s-a rugat cu lacrimi de sânge, părăsit de ucenicii care adormiseră, şi tot acesta este locul în care ucenicul Iuda îşi va vinde Învățătorul cu acel sărut mincinos. Biblia ne spune că ajuns în gradină, Isus le-a spus ucenicilor: *„Şedeți aici, până ce Mă voi duce acolo şi Mă voi ruga"* (Matei 26, 36), apoi, luându-i cu Sine numai pe Petru şi pe fiii lui Zevedeu, s-a retras cu ei mai departe. Față de cei mai apropiați dintre apostoli, Domnul nu Se sfieşte să-Şi arate tulburarea: *„Întristat este sufletul Meu până la moarte",* le mărturiseşte El (26, 38). Niciodată nu a fost Isus aşa de abătut şi nu a făcut o asemenea destăinuire.

La Ghetsimani, teama de moarte şi de durerea fizică – sporită fără îndoială şi de gândul că chinurile Sale nu vor cruța nici lui Israel, nici omenirii atâtea suferințe – a atins o culme. De aceea, atunci a avut loc lupta supremă, din care voința omenească a ieşit învingătoare, fără ca totuşi Hristos să rămână impasibil la gândul morții. Atunci, cum spune aşa de frumos, „Isus s-a cununat în duh cu moartea". Despre acel loc vizitat ne vorbeste Sfânta Scriptură: *„Şi după ce au cântat laude, au ieşit la Muntele Măslinilor. Atunci Isus le-a zis: Voi toți vă veți sminti întru Mine în noaptea aceasta căci scris este: „Bate-voi păstorul şi se*

vor risipi oile turmei". Dar după învierea Mea voi merge mai înainte de voi în Galileea". Iar Petru, răspunzând, I-a zis: Dacă toţi se vor sminti întru Tine, eu niciodată nu mă voi sminţi". Zis-a Isus lui: „Adevărat zic ţie că în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoşul, de trei ori te vei lepăda de Mine". Petru i-a zis: „Şi de ar fi să mor împreună cu Tine, nu mă voi lepăda de Tine". Si toţi ucenicii au zis la fel. Atunci Isus a mers împreună cu ei la un loc ce se cheamă Ghetsimani şi a zis ucenicilor: „Şedeţi aici, până ce Mă voi duce acolo si Mă voi ruga". Şi luând cu Sine pe Petru şi pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a început a Se întrista şi a Se mâhni. Atunci le-a zis: „Întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneţi aici şi privegheaţi împreună cu Mine". Şi mergând puţin mai înainte, a căzut cu faţa la pământ, rugându-Se şi zicând: „Părintele Meu, de este cu puţintă, treacă de la Mine paharul acesta! Însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voieşti". Şi a venit la ucenici şi i-a găsit dormind şi i-a zis lui Petru: „Aşa, n-aţi putut un ceas să privegheaţi cu Mine! Căci duhul este osârduitor, dar trupul este neputincios". Iarăşi ducându-se, a doua oară, s-a rugat, zicând: „Părintele Meu, dacă nu este cu putinţă să treacă acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta". Şi venind iarăşi, i-a aflat dormind, căci ochii lor erau îngreuiaţi. Si lăsându-i, S-a dus iarăşi şi a treia oară S-a rugat, acelaşi cuvânt zicând. Atunci a venit la ucenici şi le-a zis: „Dormiţi de acum şi vă odihniţi! Iată s-a apropiat ceasul şi Fiul Omului va fi dat în mâinile păcătoşilor. Sculaţi-vă să mergem, iată s-a apropiat cel ce M-a vândut". Şi pe când vorbea încă, iată a sosit Iuda, unul dintre cei doisprezece, şi împreună cu el mulţime multă, cu săbii şi cu ciomege, de la arhierei şi de la bătrânii poporului. Iar vânzătorul le-a dat semn, zicând: „Pe care-L voi săruta, Acela este: puneţi mâna pe El". Şi îndată, apropiindu-se de Isus, a zis: „Bucură-Te, Învăţătorule!" Şi L-a sărutat. Iar Isus i-a zis: „Prietene, pentru ce ai venit?" Atunci ei, apropiindu-se, au pus mâinile pe Isus şi L-au prins.Şi iată, unul dintre cei ce erau cu Isus, întinzând mâna, a tras sabia şi, lovind pe sluga arhiereului, i-a tăiat urechea. Atunci Isus i-a zis: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toţi cei ce scot sabia, de sabie vor pieri. Sau ţi se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu şi să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?" Dar cum se vor împlini Scripturile, că aşa trebuie sa fie? În ceasul acela, a zis Isus mulţimilor: „Ca la un tâlhar aţi ieşit cu săbii şi cu ciomege, ca să Mă prindeţi. În fiecare

zi şedeam în templu şi învăţam şi n-aţi pus mâna pe Mine. Dar toate acestea s-au făcut ca să se împlinească Scripturile proorocilor." Atunci toţi ucenicii, lăsându-L, au fugit." (Matei 26, 30-56). *„Şi după ce au cântat cântări de laudă, au ieşit la Muntele Măslinilor. Şi le-a zis Isus: „Toţi vă veţi sminti, că scris este: „Bate-voi păstorul şi se vor risipi oile". Dar după învierea Mea, voi merge mai înainte de voi în Galileea". Iar Petru I-a zis: „Chiar dacă toţi se vor sminti întru Tine, totuşi eu nu. Şi i-a zis Isus: Adevărat grăiesc ţie: Că tu astăzi, în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta de doua ori cocoşul, de trei ori te vei lepăda de Mine. El însă spunea mai stăruitor: „Şi de-ar fi să mor cu Tine, nu Te voi tăgădui". Şi tot aşa ziceau toţi. Şi au venit la un loc al cărui nume este Ghetsimani, şi acolo a zis către ucenicii Săi: „Şedeţi aici până ce Mă voi ruga". Şi a luat cu El pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan şi a început a Se tulbura şi a Se mâhni. Şi le-a zis lor: „Întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneţi aici şi privegheaţi. Şi mergând puţin mai înainte, a căzut cu faţa la pământ şi Se ruga, că, de este cu putinţă, să treacă de la El ceasul (acesta). Si zicea: Avva Părinte, toate sunt Ţie cu putinţă. Depărtează paharul acesta de la Mine. Dar nu ce voiesc Eu, ci ceea ce voieşti Tu. Şi a venit şi i-a găsit dormind şi a zis lui Petru: Simone, dormi? N-ai avut tărie ca să veghezi un ceas? Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită. Căci duhul este osârduitor, dar trupul neputincios. Şi iarăşi mergând, s-a rugat, acelaşi cuvânt zicând. Şi iarăşi venind, i-a găsit dormind, căci ochii lor erau îngreuiaţi şi nu ştiau ce să-I răspundă. Şi a venit a treia oară şi le-a zis: Dormiţi de acum şi vă odihniţi! E gata! A sosit ceasul. Iată Fiul Omului este dat în mâinile păcătoşilor. Sculaţi-vă să mergem. Iată, cel ce M-a vândut s-a apropiat. Şi îndată, încă vorbind El, a venit Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, şi cu el mulţime cu săbii şi cu ciomege, de la arhierei, de la cărturari şi de la bătrâni. Iar vânzătorul le dăduse semn, zicând: Pe care-L voi săruta, Acela este. Prindeţi-L şi duceţi-L cu paza. Şi venind îndată şi apropiindu-se de El, a zis Lui: „Învaţătorule!" Şi L-a sărutat. Iar ei au pus mâna pe El şi L-au prins. Unul din cei ce stăteau pe lângă El, scoţând sabia, a lovit pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea. Şi răspunzând, Isus le-a zis: „Ca la un tâlhar aţi ieşit cu săbii şi cu toiege, ca să Mă prindeţi. În fiecare zi eram la voi în templu, învăţând, şi nu M-aţi prins. Dar acestea sunt ca să se împlinească Scripturile. Şi, lăsându-L, au fugit toţi."* (Marcu 14,

26-52) „*Şi, ieşind, s-a dus după obicei în Muntele Măslinilor, şi ucenicii l-au urmat. Şi când a sosit în acest loc, le-a zis: „Rugaţi-vă, ca să nu intraţi în ispită. Şi El S-a depărtat de ei ca la o aruncătură de piatră, şi îngenunchind, Se ruga, zicând: Părinte, de voieşti, treacă de la Mine acest pahar. Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă". Iar un înger din cer s-a arătat Lui şi-L întărea. Iar El, fiind în chin de moarte, mai stăruitor Se ruga. Şi sudoarea Lui s-a făcut ca picături de sânge care picurau pe pământ. Şi, ridicându-Se din rugăciune, a venit la ucenicii Lui şi i-a aflat adormiţi de întristare. Şi le-a zis: „De ce dormiţi? Sculaţi-vă şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită." Şi vorbind El, iată o mulţime. Şi cel ce se numea Iuda, unul dintre cei doisprezece, venea în fruntea lor. Şi s-a apropiat de Isus, ca să-L sărute. Iar Isus i-a zis: „Iuda, cu sărutare vinzi pe Fiul Omului?" Iar cei din preajma Lui, văzând ce avea să se întâmple, au zis: „Doamne, dacă vom lovi cu sabia?" Şi unul dintre ei a lovit pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea dreaptă. Dar Isus, răspunzând, a zis: „Lăsaţi, până aici." Şi atingându-Se de urechea lui l-a vindecat şi către arhiereii, către căpeteniile templului şi către bătrânii care veniseră asupra Lui, Isus a zis: „Ca la un tâlhar aţi ieşit, cu săbii şi cu toiege. În toate zilele fiind cu voi în templu, n-aţi întins mâinile asupra Mea. Dar acesta este ceasul vostru şi stăpânirea întunericului." Şi, prinzându-L, L-au dus şi L-au băgat în casa arhiereului. Iar Petru Îl urma de departe*." (Luca 22, 39-53). „*Zicând acestea, Isus a ieşit cu ucenicii Lui dincolo de pârâul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El şi ucenicii Săi. Iar Iuda vânzătorul cunoştea acest loc, pentru că adesea Isus şi ucenicii Săi se adunau acolo. Deci Iuda, luând oaste şi slujitori, de la arhierei şi farisei, a venit acolo cu felinare şi cu făclii şi cu arme. Iar Isus, ştiind toate cele ce erau să vină asupra Lui, a ieşit şi le-a zis: „Pe cine căutaţi?" Răspuns-au Lui: „Pe Isus Nazariteanul." El le-a zis: „Eu sunt." Iar Iuda vânzătorul era şi el cu ei. Atunci când le-a spus: „Eu sunt", ei s-au dat înapoi şi au căzut la pământ. Şi iarăşi i-a întrebat: „Pe cine căutaţi?" Iar ei au zis: „Pe Isus Nazariteanul". Răspuns-a Isus: „V-am spus că Eu sunt. Deci, dacă Ma căutaţi pe Mine, lăsaţi pe aceştia să se ducă; Ca să se împlinească cuvântul pe care l-a spus: Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe nici unul." Dar Simon-Petru, având sabie, a scos-o şi a lovit pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea dreaptă; iar numele slugii era Malhus. Deci a zis Isus lui Petru: „Pune*

sabia în teacă. Nu voi bea, oare, paharul pe care Mi l-a dat Tatăl?" Deci ostaşii şi comandantul şi slujitorii iudeilor au prins pe Isus şi L-au legat." (Ioan 18,1-12).

După ce am plecat din acel loc, emoțiile deveneau tot mai puternice. Am intrat iar într-un magazin să procurăm articole de cult: lumânări, iconițe, cruciulițe, fiindcă ghidul avea să ne înștiințeze că aceste lucruri procurate vom putea să le sfințim, așezându-le pe lespedea de mormând a Mântuitorului, unde aveam să ajungem. Până atunci, însă, trecând porțile orașului vechi, vizitând mormântul regelui David, am mers printr-un cordon de poliție și armată, fiind fiecare în parte verificat dacă nu avem arme, substanțe explozibile... Ghidul ne-a cerut iertare pentru asemenea control, dar ne-a amintit că timpurile sunt de așa natură că actele teroriste în Israel nu sunt ceva neobișnuit, iar oamenii uneori sălbăticesc. Pentru aceasta, după ce am trecut prin detectoare de metale, ne-am îndreptat cu toții spre Zidul Plângerii, locul sanctuar al tuturor evreilor din lumea întreagă. Mi-am pus pe cap tichiuța și m-am lipit cu emoții colosale de Zidul Plângerii, după care, conform spuselor sfinte, se găsește Dumnezeu. Pregătisem din timp un bilețel cu inscripția numelor tuturor oamenilor dragi mie, să le dea Dumnezeu sănătate și mult bine. Doresc să recunosc că lipindu-mi mâinile și fruntea de Zidul Plângerii, am avut cele mai mari emoții, imaginându-mi că în cealaltă parte de zid se află Dumnezeu cu care vorbești. Conştientizam că este un adevăr şi înțelegeam râvna evreilor din toată lumea de a veni și a se lipi măcar o dată în viață de acest loc sacru. Zidul Plângerii e situat în partea de vest a cetății, la marginea Muntelui Templului (moscheea de sub cupola aurie), Zidul Plângerii se află la intersecția a două mari culturi şi credințe: cea evreiască și cea musulmană. Zidul rămas din vechiul Templu este tot ce a mai rămas din Tem-

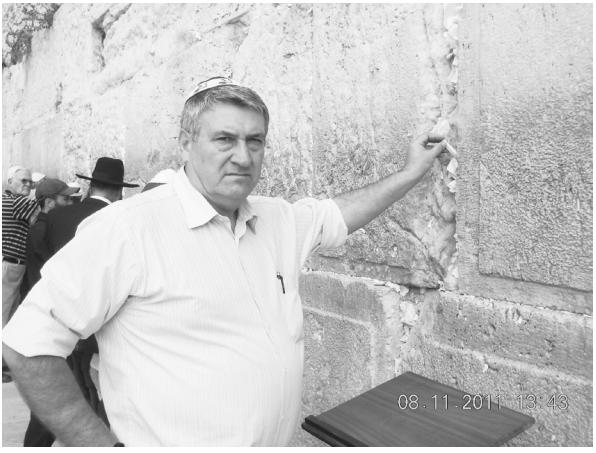

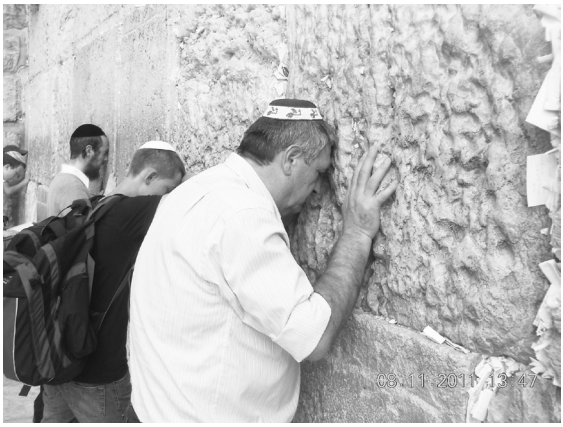

plul lui Solomon. Zidul actual este, de fapt, peretele vestic de susținere a platformei artificiale, pe care se înălța Mărețul templu, care adăpostea Chivotul Legii, şi care a fost distrus în anul 70 de către romani. Zidul se ridică în sectorul oriental al Oraşului Sfânt, anexat Israelului în timpul războiului din iunie, 1967. El este situat la nivelul inferior al Esplanadei Moscheilor, al treilea loc sfânt al Islamului, după Mecca şi Medina. Este cea mai sensibilă zonă a Ierusalimului atât pentru evrei, cât şi pentru musulmani. Marea parte din zidul lung de 488 de metri este subteran şi se întinde pe tot oraşul vechi. Zidul are o înălțime de 32 de metri, din care doar 19 sunt la vedere, şi cuprinde un număr de 45 de rânduri de piatră, dintre care 28 la suprafața solului, iar 17 dedesubt. Primele şapte straturi de piatră sunt aşezate încă din perioada lui Irod cel Mare. Următoarele patru niveluri de piatră au fost aşezate în secolul al VII-lea, iar următoarele 14 straturi au fost puse în perioada de dominație otomană, fiind atribuite lui Sir Moses Montefiore (1866). Ultimele trei straturi au fost aşezate de către Muftii din Ierusalim, înainte de anul 1967. La un moment dat, o parte din pietrele din Zidul Plângerii, cel mai important loc sacru al iudaismului, a început să se sfărâme, iar autoritățile au trebuit să se ocupe de restaurarea obiectivului religios, pentru a proteja credincioşii care vin aici să se roage. Având peste şase milioane de vizitatori pe an, Zidul Plângerii este cel mai frecventat obiectiv turistic israelitean. În mod curios, pietrele originale, zidite în urmă cu 20 de secole, au rezistat în timp, iar cele mai recente, mai mici, plasate în partea de sus a zidului, dau semne grave de uzură. Pietrele din epoca mandatului britanic (1917–1948) se fărâmițează şi trebuie să fie restaurate. Reparațiile riscă să provoace însă conflicte între bătrânii înțelepți. Potrivit unor numeroase interpretări ale legii iudaice, este interzis să deplasezi, să înlocuieşti sau să repari pietrele din Zidul Plângerii. Marele

rabin sefard Shlomo Amar a decretat în trecut că lucrările de reparare nu pot fi efectuate decât de evreii care s-au purificat într-o baie rituală, la lumina zilei. Unul dintre cele mai bune momente pentru a vizita Zidul Plângerii este în timpul sărbătorii Sabatului, de vineri seara până sâmbătă dimineața, când evreii se adună în piața imensă, citesc şi dansează pe motivul cântecelor tradiționale evreieşti până la apusul soarelui. Pe esplanada din fața Zidului Plângerii au loc, pe lângă rugăciuni, evenimente foarte diverse: lunea şi joia dimineața se desfăşoară ceremonii în timpul cărora băieții de 13 ani primesc majoratul religios (barmițva); vinerea seara, studenții celebrează, la apusul soarelui, sosirea Sabatului; tinerii căsătoriți vin să se fotografieze, iar copiii din clasa I primesc aici prima lor biblie. Credincioşii evrei plasează în spațiile dintre pietrele zidului bilețele pe care îşi scriu dorințele, în timp ce alții se roagă cu voce tare în cele mai diverse limbi. De două ori pe an, înainte de sărbătoarea Paştelor şi înainte de Anul Nou evreiesc (în toamnă) cei special aleşi se duc la Zidul Plângerii şi scot bucățelele de hârtie îndesate între crăpăturile acestuia, apoi le duc pe Muntele Măslinilor, unde le îngroapă. Rabinul şi ajutoarele sale scot milioane de bucăți de hârtie din toate crăpăturile zidului, pentru a face loc noilor rugăciuni. Rabinul spune că răvaşele conținând rugăciuni sunt sfinte, precum sfinte sunt orice scrieri care conțin Numele lui Dumnezeu sau adresate lui Dumnezeu. În fiecare an, la data de 9 aprilie, evreii comemorează distrugerea celor două Temple.

După ce m-am rugat Domnului la Zidul Plângerii, m-am îndepărtat, precum m-au învățat, cu fața spre el. În inimă mă simțeam emoționat şi plin de evlavie. Alături de mine stăteau bărbați tineri, curat îmbrăcați în haine negre, cămăşi albe, cu pălării cu borurile mari de culoarea sacourilor şi se rugau cântând frumos cuvintele desprinse din Tora. Erau nişte oameni religioşi din Brooklyn, SUA. Mai într-o parte erau nişte persoane din Europa, din Africa, din Asia... M-am îndepărtat de acel loc sacru al evreilor şi acum toată calea noastră ducea spre Biserica Sfântului Mormânt, supranumită de către creştinii răsăriteni şi Biserica Sfintei Învieri (*Anastasis*). Am mers emoționat prin cartierele aglomerate de oameni, cu bazarele orientale ale arabilor, care locuiesc orașul istoric. Ghidul ne-a explicat că partea veche a orașului, deşi este considerată muzeu, în el oamenii îşi duc viața de toate zilele. Am mers pe mai multe străduțe pavate, până am ajuns în regiunea

Muristan, care este locul de orientare pentru toți creștinii ce vin să viziteze Biserica Sfântului Mormânt, – o biserică creştină ce se află în interiorul fortificațiilor Oraşului Vechi al Ierusalimului. Pământul pe care este construită biserica este cinstit de mulți creştini ca fiind Golgota, Muntele Calvarului, unde Domnul Isus Hristos a fost răstignit, după cum atestă Noul Testament. De asemenea, include şi locul unde Isus a fost înmormântat (mormântul). Ne-am strecurat cu toții printre mulțimea de oameni veniți în fața bisericii din întreaga lume, ascultând spusele ghidului. Încă din secolul al IV-lea, biserica a fost un important loc de pelerinaj. Partea care este administrată de ortodocşi este în grija Bisericii Ortodoxe din Ierusalim. Biserica Ortodoxă face pomenirea începerii construcției Bisericii Sfântului Mormânt pe 13 septembrie. Clădirea inițial a fost începută de Constantin cel Mare în anul 335, după ce a demolat un templu păgân aflat acolo, probabil templul Afroditei construit de Hadrian. Constantin a trimis-o pe mama sa, Sfânta Elena, să găsească locul; se spune că în timpul săpăturilor a fost găsită Sfânta Cruce. Biserica a fost construită în jurul dealului Răstignirii, care a fost excavat, şi – de fapt – existau trei biserici legate între ele, construite pe trei locuri sfinte diferite, inclusiv o biserică mare (*Martyrium*-ul vizitată de monahia Egeria în anii 380), un *atrium,* cu coloane, încorporat (*Triportico*) construit în jurul Stâncii tradiționale a Calvarului, şi o rotondă, numită *Anastasis* (*Învierea*), care conține rămăşițele peşterii, pe care Sfânta Elena şi Sfântul Macarie, Patriarh al Ierusalimului le-au identificat ca fiind locul de înmormântare al Mântuitorului. Piatra înconjurătoare a fost tăiată, iar Mormântul a fost aşezat într-o structură numită *Edicula* (din latinescul *aediculum*, clădire mică) în centrul rotondei. Domul rotondei a fost finalizat în secolul al IV-lea. Această clădire a fost deteriorată în urma unui incediu din anul 614, când perşii, conduşi de Khosrau al II-lea, au invadat Ierusalimul şi au capturat Sfânta Cruce. În anul 630, împăratul Heraclie, care recuperase Sfânta Cruce de la perşi, a intrat triumfător în Ierusalim şi a înnapoiat Sfânta Cruce Bisericii Sfântului Mormânt reconstruite. Sub ocupația musulmană a rămas biserică creştină, spre deosebire de multe alte biserici, care au fost distruse sau transformate în moschei. Primii guvernanți musulmani au protejat siturile creştine ale oraşului, interzicând distrugerea lor sau folosirea drept apartamente de locuit, dar după o răzmeriță din 966, când uşile şi acoperişul au

fost arse, clădirea inițială a fost distrusă complet la 18 octombrie, de către *nebunul* Fatimid calif Al-Hakim bi-Amr Allah, care a scos fundațiile bisericii până la stâncă. Zidurile estic și vestic ale *Ediculei* au fost distruse sau deteriorate (părerile contemporanilor sunt împărțite), dar zidurile nordic și sudic au fot protejate cu moloz de distrugeri viitoare. Cu toate acestea, o serie de capele mici au fost ridicate pe acest loc de către Constantin al IX-lea Monomahul în anul 1048, datorită condițiilor stricte impuse de califat. Reconstruirea bisericii a fost inițiată de cavalerii primei cruciade la 15 iulie 1099. Șeful cruciaților, Godefroy de Bouillon, care devine primul *Rege al Ierusalimului*, hotărăște să nu se intituleze *rege* în timpul vieții sale, și se declară el însuși *Advocatus Sancti Sepulchri*, „Protector (sau Apărător) al Sfântului Mormânt". Cronicarul William din Tyre vorbește despre reconstrucție. Cruciații încep să renoveze biserica în stil românesc și îi adaugă o clopotniță. Aceste renovări, care reunifică locurile sfinte, sunt finalizate în timpul domniei Reginei Melisende, 50 de ani mai târziu, în 1149. De asemenea, biserica era locul cancelariei regatului. Această construcție a fost sursă de inspirație pentru bisericile din Europa, cum ar fi Santa Gerusalemme în Bologna și „Biserica Rotundă" din Cambridge, Anglia. Călugării franciscani o renovează mai târziu în 1555, dar biserica este neglijată, în ciuda numărului de pelerini în creștere. În 1808, un incendiu îi afectează grav structura, provocând căderea domului Rotondei și sfărâmarea decorațiilor exterioare ale Ediculei. Rotonda și Edicula au fost reconstruite în 1809. Focul nu a atins interiorul Ediculei și nici decorațiile din marmură ale Mormântului care, majoritatea, datau de la restaurarea din 1555. Domul actual datează din 1870. Restaurări ample au început în 1959, incluzând și redecorarea Domului în perioada 1994–1997. Câteva comunități creștine cooperează (câteodată cu mare dificultate) la administrarea și întreținerea bisericii și locului, sub incidența unui *status quo* emis de Sublima Poartă în 1852 pentru a opri ciorovăielile locale, adeseori violente. Cele trei comunități, numite prima dată când cruciații au capturat Ierusalimul, sunt Bisericile Ortodoxă, Armeană Apostolică și Catolică. Acestea au rămas custozii de bază ai bisericii. În secolul al XIX-lea, copții, etiopienii și Biserica siriancă iacobină și-au asumat unele responsabilități minore, care includ morminte și alte structuri în interiorul și în afara bisericii. Există o înțelegere care stabilește peri-

oadele şi locurile de rugăciune pentru fiecare comunitate. Timp de secole, două familii musulmane, vecine şi neutre, numite de Saladin, familiile Nuseibeh şi Joudeh, sunt custozii cheii singurei uşi. La un incendiu, izbucnit în 1840, câteva zeci de pelerini s-au călcat în picioare până la moarte. În 20 iunie 1999, toate comunităţile creştine care deţin controlul au hotărât de comun acord să instaleze o uşă nouă la biserică. La intrare am văzut un bărbat de origine turcă, frumos îmbrăcat, la cravată, care urmărea cu bunătate pe toţi cei ce intrau. Ghidul a spus că este cheirul bisericii, care dimineaţa descuie şi seara încuie uşa principală de la intrare. La intrare se află placa de granit, pe care, conform datinilor, pe ea a fost aşezat Mântuitorul coborât de pe răstignire. Apoi ghidul ne-a informat mai departe. În centrul Bisericii Sfântului Mormânt, sub cel mai mare dom (recent renovat), se găseşte însuşi Sfântul Mormânt. Acest loc este folosit de toate trei bisericile. Este un edificiu din granit roşu, cu un mare număr de sfeşnice uriaşe în faţa lui. Armenii, latinii şi grecii, toţi slujesc Sfânta Liturghie sau Mesa zilnic, în interiorul Sfântului Mormânt. Tot acolo se face şi slujba numită slujba Sfintei Lumini în Sâmbăta Mare de către Patriarhul Ortodox al Ierusalimului. În spatele său, într-o construcţie din fier ca o cuşcă, se găseşte altarul folosit de copţi. După aceea, într-un colţ, într-o capelă foarte gros cioplită, siro-iacobiţii îşi slujesc Liturghia în fiecare duminică. În dreapta mormântului este zona romano-catolică, constituită dintr-o capelă pătrată încăpătoare şi dintr-o capelă privată a călugărilor franciscani. Chiar în faţa Mormântului este zona principală în care stau credincioşii la slujbă şi care a fost înconjurată cu ziduri şi este folosită de ortodocşi. Caracteristica sa specifică este iconostasul şi cele două tronuri ale superiorului şi patriarhului. După acestea este o zonă de intrare, care are ca scop principal adăpostirea pietrei mirungerii, pe care se crede că a fost uns cu mirury Isus înainte de înmormântare. Sus pe scări, în dreapta, este partea cea mai ornamentată a bisericii, capela situată pe locul unde se crede că a fost crucificat Isus. Această zonă este sub administrarea ortodocşilor, în timp ce romano-catolicii au un altar lateral. În plus, există şi o capelă subterană care se află în grija armenilor şi care are hramul aflării Sfintei Cruci. Am văzut această capelă cu o frescă impunătoare pe peretele sumbru, iar în faţa altarului stă portretul lui Mesrop Maştoţi, cel care a creat alfabetul armenilor... În secolul al XIX-lea, anumiţi teologi au

abordat problema identificării locului bisericii cu locul real al Răstignirii şi Îngropării Mântuitorului. Ei argumentau că Biserica se află în interiorul zidurilor oraşului, în timp ce cronicari timpurii (*e.g.* Evrei 13,12) descriu aceste evenimente ca având loc în afara zidurilor cetății. În dimineața de după sosirea sa în Ierusalim, Charles George Gordon a ales un mormânt săpat în piatră într-o grădină din afara zidurilor drept un loc mult mai realist pentru înmormântarea lui Isus. Acest loc este cunoscut, în general, ca Mormântul din Grădină, spre a-l deosebi de Sfântul Mormânt. Trebuie precizat că zidurile oraşului au fost lărgite de Irod Agripa în 41- 44 şi doar atunci au inclus Sfântul Mormânt. Citându-l pe profesorul israelian Dan Bahat, fost Arheolog al Ierusalimului: „Nu putem fi absolut siguri că locul Bisericii Sfântului Mormânt este locul înmormântării Mântuitorului, dar nu există alt loc care să-şi înainteze pretenții de importanța acestuia, şi chiar nu avem motiv să ne îndoim de autenticitatea locului".

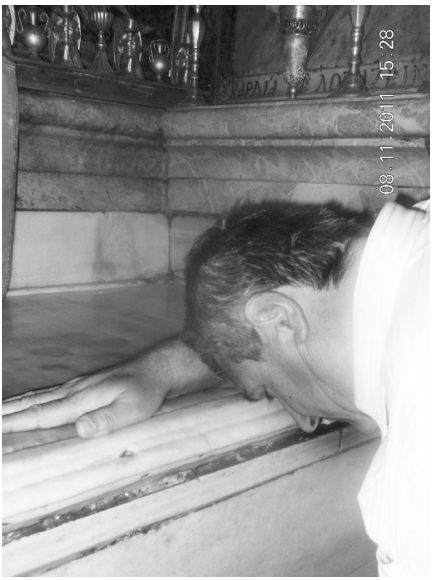

În apusul acelei zile eram în această biserică sfântă ca şi oricare creştin din lume. Am păşit cu emoții pe traseul *Via Dolorosa*, pe care Isus Hristos a mers ducându-şi crucea în spate, apoi am urcat la Golgota, unde a fost răstignit, apoi, printre coloanele vechi ale templului, am vizitat Sfântul Mormânt... Când s-a încheiat acea zi sfântă pentru fiecare dintre cei care vin să se închine în această biserică, mă

simțeam vlăguit, stors de puteri. În suflet aveam senzația că am văzut tot ce poate fi mai sfânt în viața unui om pe această lume, iar celelalte mănăstiri, biserici, icoane, locuri de pelerinaj de prin Europa, Asia, America, Australia, Africa, sunt deja derivatele venite de la Ierusalim. Aici e sfânta sfintelor, aici e adevărata istorie a Bibliei, aici e duhul Domnului care se simte peste tot. Mulțumim statului Israel, care a reuşit şi-i reuşeşte să mențină pentru omenirea de azi şi de mâine aceste locuri, spre care toată populația globului oricând îşi va îndrepta paşii. Reveneam acasă de pe dealurile oraşului sfânt, oraş al păcii, cu senzația de purificare sufletească. Oraşul Ierusalim, în afară de faptul că e centrul religios al lumii, mai constituie şi o metropolă modernă a statului Israel, cu multe clădiri şi edificii, având o arhitectură a zilelor de mâine. Străzi iluminate, cu transport urban aglomerat, plin de verdeață. Iată ce este Ierusalimul modern de azi – capitala mândrului stat – Israel.

În penultima zi a aflării mele în Israel, cu concursul poetului Moisei Lemster, am avut ocazia să vizitez Marea Moartă, un loc însemnat în geografia lumii şi la fel – în Biblie. Moisei mi-a procurat o foaie de călătorie şi la plecarea mea el îşi permitea să mă încurajeze, să mă informeze că acolo sunt lucruri interesante, care încântă orice vizitator. M-a condus la autobus şi a glumit la declarația mea, că deja mă pot considera evreu, îndeosebi după ce am vizitat Ierusalimul.

– Astăzi este foarte convenabil să fii evreu! A glumit el. Ai grijă, să aduni cât mai multe impresii pentru viitoarea ta carte. Iar la Marea Moartă, să te odihneşti...

Autobusul a pornit spre Marea Moartă, prin Ierusalim, pe lângă Bethleem şi mai departe la sudul țării prin pustiul Iudaic. Ghidul nostru parcă ne-a prins la începutul vizitei şi ne-a povestit cu dragoste despre țara lui. Conform spuselor sale, Statul Israel (ebraică תינדמ לארשי, *Medinat Israel*; arabă , *Dawlat Isrā'īl*) este o republică parlamentară amplasată în Orientul Mijlociu, de-a lungul malului de est al Mării Mediterane. Se învecinează cu Libanul, la nord, Siria la nord-est, Iordania şi Cesiordania, în est, Egipt şi Fâşia Gaza, la sud-vest, şi dispune de caracteristici diverse din punct de vedere geografic pentru suprafața sa relativ mică. Israelul este definit ca un stat evreiesc şi democratic, conform legilor lui de bază şi este singurul stat din lume unde evreii sunt majoritari. ***În urma deciziei din 1947 a*** Organizației

Națiunilor Unite pentru a partiționa Palestina, la 14 mai 1948, David Ben-Gurion, şeful executiv al Organizației Mondiale Sioniste şi preşedintele Agenției Evreieşti pentru Palestina, au declarat Israelul un stat independent de Mandatul britanic pentru Palestina. Statele arabe vecine au invadat a doua zi în sprijinul arabilor palestinieni. Israelul a purtat de atunci mai multe războaie cu statele arabe vecine, în cursul cărora a anexat Cesiordania, Peninsula Sinai, Fâşia Gaza şi Înălțimile Golan. Porțiuni din aceste teritorii, inclusiv Ierusalimul de Est, au fost anexate de Israel, dar granița cu Cesiordania nu a fost încă definitivată. Israelul a semnat tratate de pace cu Egiptul şi Iordania, dar eforturile de soluționare a conflictului israeliano-palestinian nu au dus până în prezent la pace. Populația din Israel, definită de către Biroul Central de Statistică Israel include toți cetățenii sau resortisanții, dar nu muncitorii străini, în interiorul Israelului în sine şi în aşezările israeliene din teritoriile ocupate, a fost estimată în iunie 2011 la 7.751.000 milioane de oameni, dintre care 5.818.200 sunt evrei. Arabii, sunt cel mai mare grup etnic care include atât musulmani, cât şi creştini. Alte minorități sunt druzii, cerchezii şi samaritenii. La sfârşitul anului 2005, 93% din populația arabă a Ierusalimului de Est au avut reşedință permanentă şi 5% au avut cetățenie israeliană. Pe înălțimile Golan, druzii au dreptul la cetățenie, dar cei mai mulți au respins-o în favoarea „loialității față de Siria." Israelul este o țară dezvoltată şi o democrație reprezentativă, cu un sistem parlamentar şi vot universal. Primul-ministrul este şef al guvernului, iar Knessetul serveşte în calitate de organ legislativ unicameral. Israelul este una dintre cele mai mari speranțe de viață din lume. Economia, pe baza produsului intern brut nominal, a fost a 42-a cea mai mare din lume, în 2010, şi are un rating foarte mare în clasamentul Indicelui Dezvoltării Umane. Ghidul ne-a amintit că Ierusalimul este capitala țării, deşi nu este recunoscută pe plan internațional ca atare. Statul Israel, de asemenea, nu este recunoscut de mai multe țări arabe... Autobusul cobora văile din vecinătatea Ierusalimului, ajungând deja în deşertul Iudaic. Nici nu-ți poti imagina câte lucruri incredibile au putut să realizeze pe acest pământ poporul evreu, „binecuvântat" de Dumnezeu cu nisip şi piatră. Culorile pustiului sunt, într-adevăr, foarte frumoase... parca era miere turnată peste tot. Iar printre dealurile aride, unde şi unde se iveau localități ale beduinilor. Din cele documentate ulterior am stabilit că *Beduinii*, deri-

vat din cuvântul arab badw وبد, sunt arabii nomazi care pot fi găsiți în pustiul Iudaic din Israel, precum şi aproape în toată centura deşertului african, extinzându-se de la coasta Atlanticului a Saharei, până la Peninsula Sinai şi coasta estică a deşertului Arabiei. Uneori, termenul se referă în mod generic la locuitorii deşertului, indiferent dacă sunt arabi sau nu. Beduinii sunt în mod tradițional divizați în triburi înrudite, fiecare condus de un şeic. Cresc turme de cămile, oi şi capre, în timp ce călăresc cai, mutându-se în funcție de anotimpuri. Timp de secole şi chiar şi la începutul secolului XX, beduinii erau cunoscuți pentru rezistența dură împotriva influenței guvernelor din afară. Cu toate acestea, ei deseori sunt apreciați în armata națională a Israelului pentru talentul lor de cercetaşi iscusiți. Trăind în deşert se perindă generații după generații şi refuză să se mute în oraşe. Cum este viața la peste 40 de grade Celsius şi ce-i ține în pustiu? Beduinii, locuitorii deşertului, sunt "țiganii" Israelului, după cum spun localnicii, care fac o paralelă între situația beduinilor şi cea a romilor din România, precum şi din alte țări europene. Ei continuă să trăiască în deşert şi să-şi mute locuința în funcție de nevoile de moment. Majoritatea beduinilor refuză cu încăpățânare să părăsească viața din pustiu. Nimeni nu poate spune cu exactitate câți beduini sunt în deşertul Iudaic. Pentru ei grija autorităților, care încearcă a le construi blocuri speciale unde să se mute, nu este convingătoare. Frica lor cea mare este că, dacă se mută în oraşe, nu vor mai fi stăpâni peste pământurile lor. Ca să le uşureze traiul, guvernul le-a dat maşini pe care le folosesc pentru a aduce alimente din oraş şi pentru a face comerț. Şcolile pe care statul le-a construit pentru ei nu s-au bucurat nici ele de succes: beduinii nu-şi dau copiii la şcoală, ci îi educă în familie, în spiritul moralei musulmane proprii, după cum povestesc localnicii. În Israel, precum ne-a informat ghidul, există un serviciu special al Statului, care urmăreşte strămutarea beduinilor, fiindcă aceştia, strămutându-se cu traiul dintr-un loc în altul, pot să-şi permită a se conecta la lumina electrică de la liniile de înaltă tensiune şi nu le pasă că un oraş din vecinătate rămâne fără energie. Pe ei nu-i opreşte nimeni ca să se conecteze la o conductă de gaz, deteriorând-o. De aceea, statul are mereu grijă ca aceştia să nu cauzeze careva discomforturi localnicilor vecini, iubitori de civilizație. Este un popor care de-a lungul veacurilor îşi are modul lui conservativ de viață şi existență în mijlocul naturii. Căldura din zilele toride, unde

temperaturile din timpul verii depăşesc frecvent 40 de grade Celsius pentru ei este un lucru obişnuit. Îmbrăcaţi din cap până în picioare: bărbaţii în haine albe şi cu capul acoperit, iar femeile în negru, cu aproape toată faţa acoperită, în special din cauza furtunilor de nisip. Locuinţele lor sunt un fel de corturi din palmieri acoperite cu foi de ardezie şi piele de capră. Îşi câştigă existenţa în mare parte din creşterea oilor, a caprelor şi a cămilelor. De altfel, cămilele sunt la mare preţ mai ales în deşert. Asta deoarece cămila este singurul animal care intuieşte unde se află apa în deşert, spun locuitorii din zonă. În tradiţia beduinilor, un bărbat este cu atât mai bogat cu cât are mai multe cămile. Iar atunci când vine vremea de însurătoare, el îi oferă alesei sale un anumit număr de cămile. Datina veche spune că tinerii beduini nu au voie să se căsătorească decât cu femei beduine şi viceversa. Această tradiţie este atât de strictă, încât a fost motiv pentru multe crime, de-a lungul timpului. O altă sursă de venituri pentru locuitorii deşertului este turismul. În colaborare cu israelienii, ei participă la organizarea excursiilor în deşert şi confecţionează diferite obiecte-suvenir, pe care le vând apoi turiştilor. Până a ajunge la Marea Moartă am trecut prin oraşul Ber Şeva, şi Pustiul Iudaic. Vasta regiune cunoscută sub numele de Pustiul Iudeii se întinde la sud-est de Ierusalim, până la malul Mării Moarte. Această zonă este încărcată de semnificaţii religioase, din moment ce reaminteşte episoade din viaţa Mântuitorului şi a Sfântului Ioan Botezătorul. Pustiului Iudeii îi sunt caracteristice colinele pietroase, aride, brăzdate de depresiuni adânci şi cu creste neregulate, marcate în mod evident de procese de eroziune. Trecând prin vecinătatea oraşului Ierihon, care este aşezat lângă o luxuriantă oază cu palmieri şi numeroşi alţi copaci fructiferi, nu departe de malurile Iordanului, precum ştiam deja, este una dintre aşezările umane cele mai vechi din lume. Cercetări arheologice moderne în şantierul de la Tel es Sultan, au stabilit datarea primelor aşezări omeneşti începând cu anul 7800 i. H. Vechiul Ierihon era situat de-a lungul drumului central, care străbate întreaga Vale a Ierihonului, de la Lacul Tiberiadei (Kinneret) la nord şi până la Marea Moartă la sud. Ierihonul zilelor noastre, situat într-o depresiune a scoarţei terestre la circa 250 de metri sub nivelul mării, pe locul unui vechi oraş bizantin, se află la numai câţiva kilometri de oraşul descris în naraţiunea biblică. Oraşul biblic a fost descoperit în apropierea zonei arheologice de la Tel es Sultan. În afară de

splendida lui aşezare geografică, Ierihonul are şi alte avantaje naturale: apă din abundenţă, pământuri roditoare şi o climă blândă subtropicală. Datorită acestui fapt, oraşul a fost populat în mod constant, începând cu era preistorice şi până în ziua de azi. Oraşul acesta este cunoscut datorită episodului povestit în Cartea lui Iosua, atunci când poporul evreu i-a dărâmat zidurile cu un strigăt puternic, dupa ce, timp de şapte zile sunaseră trâmbiţele preoţilor. În Ierihon şi în împrejurimile lui au săvârşit minuni proorocii Ilie, Elisei şi Ioan Botezătorul. Domnul nostru Iisus Hristos, nevoit fiind să treacă prin Ierihon la întoarcerea Lui din Galileea natală în Ierusalim, a săvârşit o serie de minuni. Astfel, aici l-a întâlnit atât pe Zaheu, care se urcase în smochin, cât şi pe orb: „Şi când S-a apropiat Iisus de Ierihon, un orb şedea lângă drum, cerşind. Şi, auzind el mulţimea care trecea, întreba ce e aceasta. Şi i-au spus că trece Iisus Nazariteanul. Şi el a strigat, zicând: Iisuse, Fiul lui David, fie-Ţi milă de mine! Şi cei care mergeau înainte îl certau ca să tacă, iar el cu mult mai mult striga: Fiule al lui David, fie-Ţi milă de mine! Şi oprindu-Se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; şi apropiindu-se, l-a întrebat: Ce voieşti să-ţi fac? Iar el a zis: Doamne, să văd! Şi Iisus i-a zis: Vezi! Credinţa ta te-a mântuit. Şi îndată a văzut şi mergea după El, slăvind pe Dumnezeu. Şi tot poporul, care văzuse, a dat laudă lui Dumnezeu.” (Luca 18: 35-43). În afară de aceasta, după botez, Hristos s-a dus în pustie, care se întinde la vest de Ierihon, pentru a posti acolo şi a se izbăvi de diavol. Toate locurile legate de evenimente religioase şi de activitatea proorocilor au devenit, începând cu secolul al patrulea, locuri creştine de pelerinaj şi aşezăminte mănăstireşti. În epoca bizantină, în Ierihon şi împrejurimile sale, existau mai mult de 20 de mănăstiri şi biserici. Astăzi, un pelerin poate să viziteze în Ierihon Izvorul lui Elisei, Muntele Ispitelor, Peştera Proorocului Ilie şi Mănăstirea Greco-Ortodoxă, împreună cu smochinul lui Zaheu. Ierihonul, împreună cu Fâşia Gaza, a fost primul oraş cedat de Israel Palestinei în anul 1994, în rezultatul acordului de pace. Cunoscut şi sub denumirea de Muntele Postului (Mins Quarantana) sau Muntele Celor Patruzeci de Zile, Muntele Ispitelor purta această titulatură chiar în vremea faptelor povestite de Evanghelii, iar în prima jumătate a secolului al doisprezecelea, cruciaţii l-au denumit Muntele Quarantena. Acest munte aspru şi golaş este situat la sud-est de Ierihon şi domină valea Iordanului. Vechea tradiţie creştină leagă acest

munte de locul din pustiu în care Hristos, după primirea botezului, s-a dus să postească şi să se lepede de diavol. *„Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, ca să fie ispitit de către diavolul. Şi după ce a postit patruzeci de zile şi patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit. Şi apropiindu-se, ispititorul a zis către El: „De eşti Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini.” Iar El, răspunzând, a zis: „Scris este: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu*”. *Atunci diavolul L-a dus în sfânta cetate, L-a pus pe aripa templului, Şi I-a zis: „Dacă Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: „Îngerilor Săi va porunci pentru Tine şi Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să izbeşti de piatră piciorul Tău”. Iisus i-a răspuns: Iarăşi este scris: „Să nu ispiteşti pe Domnul Dumnezeul tău”. Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt şi I-a arătat toate împărățiile lumii şi slava lor. Şi I-a zis Lui: „Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea şi Te vei închina mie. Atunci Iisus i-a zis: „Piei, satano, căci scris este: „Domnului Dumnezeului tău să te închini şi Lui singur să-I slujeşti””. Atunci L-a lăsat diavolul şi iată îngerii, venind la El, Îi slujeau.”* (Matei 4:1-11) Prima mănăstire de pe culmea acestui munte a fost construită în anul 340 de către Sfântul Hariton, care i-a dat numele de Lavra Dok-ului, nume provenit de la denumirea în ebraică a acestuia – „Dok”. Locul postului se află astăzi în interiorul bisericii mănăstireşti, fiind reprezentat printr-o grotă transformată în capela. Lavra a fost distrusă de către perşi, iar în secolul al nouăsprezecelea, Patriarhia a construit pe locul postului o nouă mănăstire, lăsând pe culmea muntelui ruinele celei vechi. Chiar deasupra porții se vede o inscripție cu anul 1822. Pe locul întâlnirii lui Zaheu cu Mântuitorul Iisus Hristos, şi unde după tradiție se păstrează un sicomor din rădăcina celui din acel timp, s-a construit o biserică greacă, închinată acestui eveniment (Duminica lui Zaheu este premergătoare perioadei Triodului). Sicomorul se află în curtea bisericii şi este un loc de pelerinaj pentru creştinii care trec prin Ierihon. Pe locul unde după tradiție a fost casa lui Zaheu, în care a cinat Mântuitorul şi unde s-a produs convertirea lui Zaheu, s-a construit o biserică coptă ortodoxă. *„Şi intrând, trecea prin Ierihon. Şi iată un bărbat, cu numele Zaheu, şi acesta era mai-marele vameşilor şi era bogat. Şi căuta să vadă cine este Iisus, dar nu putea de mulțime, pentru că era mic de statură. Şi alergând el înainte, s-a suit într-un sicomor, ca să-L vadă,*

căci pe acolo avea să treacă. Şi când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân. Şi a coborât degrabă şi L-a primit, bucurându-se. Şi văzând, toţi murmurau, zicând că a intrat să găzduiască la un om păcătos. Iar Zaheu, stând, a zis către Domnul: Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor şi, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Şi a zis către el Iisus: Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci şi acesta este fiu al lui Avraam. Căci Fiul Omului a venit să caute şi să mântuiască pe cel pierdut". (Luca 19:1-10). Copacul în care s-a urcat vameşul Zaheu era un „sicomor", un copac specific zonei, asemănător cu smochinul. Sicomorul este un pom fructifer care poate creşte mare (ca un dud) şi face nişte fructe de mărimea dudelor, dar a căror consistenţă este mai apropiată de a smochinelor. Asemănarea fizică a pomului şi micimea fructelor a făcut ca el să fie prezentat prin analogie ca un dud de către unii traducători ai Noului Testament în limba română. Trunchiul acestui copac biblic, astăzi complet uscat, se păstrează în curtea Bisericii Ortodoxe Sfântul Prooroc Elisei, din Ierihon, într-o construcţie improvizată, spre a-l păzi de intemperiile vremii şi de pelerini. Potrivit tradiţiei creştine, Sfântul Zaheu l-a însoţit pe Sfântul Apostol Petru, în călătoriile sale misionare, fiind unul dintre cei 70 de uncenici ai Domnului. Tradiţia mai spune că Zaheu l-a urmat pe Sfântul Petru în Cezareea Palestinei, unde a fost numit episcop. Sfântul Zaheu a murit în pace, fiind prăznuit de Biserica Ortodoxă în ziua de 20 aprilie. De ce, însă, Biserica este închinată Sfântului Prooroc Elisei, ucenicul Sfântului Prooroc Ilie şi nu Sfântului Zaheu? Deoarece aici se găseşte Izvorul lui Elisei, care este astăzi canalizat şi asigură apa potabilă a oraşului Ierihon. *„Întorcându-se apoi aceia la el în Ierihon, unde rămăsese în vremea aceea, a zis către ei Elisei: „Nu v-am spus eu să nu vă duceţi?" Iar locuitorii cetăţii aceleia au zis către Elisei: „Iată aşezarea cetăţii acesteia este bună, după cum poate vedea şi stăpânul nostru, dar apa nu este bună şi pământul este neroditor". Şi el a zis: „Aduceţi-mi o oală nouă şi puneţi sare în ea!" Şi i-au adus şi a ieşit el la fântâna de apă şi, aruncând sarea în ea, a zis: „Aşa zice Domnul: Iată am făcut apa aceasta sănătoasă şi nu va mai pricinui nici vătămare, nici moarte, nici nerodire". Şi s-a făcut apa curată până astăzi, după cuvântul pe care l-a spus Elisei."* (4 Regi 2:18-22). Pornind de la acest pasaj evanghelic, în

slujba de sfințire a apelor din fântâni se foloseşte sarea. Mergând prin ținutul Iudeii şi uitându-ne prin geamul autobuzului, mi-am dat seama că locuitorii acestei zone - şi implicit, ai Țării Sfinte - profită, în sensul bun al cuvântului, de orice petic de pământ arabil pentru a-l cultiva. Autobusul înainta mai departe spre Sud şi ghidul ne-a atras atenția spre nişte stânci ciudate, argiloase parcă din depărtare, anunțându-ne că pe acolo acum 50 de ani în câteva peşteri din deşertul Iudeii, nu departe de țărmul de nord-vest al Mării Moarte, au fost descoperite întâmplător străvechi manuscrise religioase, texte în parte cu caracter canonic dar şi apocrife, cunoscute astăzi sub denumirea de Manuscrisele de la Marea Moartă. Această descoperire a fost considerată cea mai importantă de acest fel. Descoperirea primelor manuscrise în deşertul Iudeii a fost pur întâmplătoare.

În primăvara anului 1947, sau poate chiar 1945, nu se ştie cu precizie nici data, nici împrejurările când a avut loc această descoperire epocală, beduinii din deşertul Iudeii păşteau caprele şi oile în regiunea Wadi Qurman. Un tânăr beduin, Mohamed eb-Dib (Mohamed Lupul) căutând o capră rătăcită de restul turmei, a descoperit într-una din multele peşteri răspândite în zonă, nişte suluri din piele scrise în ebraică şi care mai târziu s-au dovedit a avea o vechime de peste 2000 de ani. De la descoperirea lor manuscrisele au trecut prin mai multe peripeții, trecând de la un proprietar la altul, devenind obiecte de tranzacție comercială sau lăsate în aşteptare pentru descifrare sau comercializare. Evenimentele legate de aceste manuscrise se desfăşoară în jurul a trei instituții situate în oraşul Ierusalim: mănăstirea siro-iacobită de rit monofizic (biserica siro-iacobită este o ramură a creştinismului care nu recunoaşte dogma oficială creştină despre dubla natură, umană şi divină, a lui Iisus, ci numai pe cea divină), Şcoala americană de studii orientale şi Universitatea din Ierusalim. Astfel, în 1947 câțiva păstori din tribul taamnirilor veniți la Bethleem pentru a-şi vinde produsele şi a-şi cumpăra mărfurile necesare, au oferit spre vânzare, unui anticar, câteva manuscrise pe pergament, pentru o sumă modestă. Acesta a refuzat şi atunci beduinii s-au adresat unui negustor care avea şi un atelier de cizmărie, pentu cumpărarea bucăților de piele. Acest negustor, Halila Iskander, cunoscut şi sub numele de Kando, fiind membru al comunității siro-creştine a realizat că se află în fața unor manuscrise vechi şi îl înştiințează pe mitropolitul bisericii, Mar Atana-

sie, care era şi starețul mănăstirii Sfântul Marcu. Acesta nu cunoştea limba manuscriselor, dar şi-a dat seama că sunt foarte valoroase, pentru că ele proveneau din regiunea Qurman, regiune nelocuită de secole, fapt ce oferea garanția vechimii lor. Starețul a vrut să ia legătura cu beduinii, dar taamirii plecaseră. Un timp nu s-a mai auzit nimic despre aceste manuscrise, dar Kando, negustorul a cărui prăvălie era căutată de beduini, a fost înştiințat să-i anunțe pe păstori că starețul era interesat de cumpărarea bucăților de piele. Astfel, s-a reuşit cumpărarea unora dintre aceste manuscrise, unele de către starețul Atanasie, iar altele, mai puține, de către profesorul Sukenik de la Universitatea din Ierusalim. În total, şapte suluri. Două dintre suluri cuprindeau fragmente ale aceluiaşi manuscris, aşa-numitul Statut al comunității, iar printre celelalte se afla textul complet al Cărții proorocului Isaia. De pe un sul prost conservat oamenii de știință au descifrat numele Lamateh şi l-au intitulat Apocalipsul lui Lamateh, ca mai apoi după ce a fost desfăşurat şi restaurat, să primească numele de Apocriful Genezei, căci conținea povestea înfloritã a Cărții Facerii din Biblie. Profesorul Sukenik este cel dintâi care a publicat descrierea primelor manuscrise, în 1948 sub titlul Sulurie tăinuite. Prima ediție integrală a textelor celor şapte suluri a apărut mult mai târziu, după moartea profesorului Sukenik, sub îndrumarea elevilor şi colaboratorilor săi, care i-au continuat munca, în special a fiului său Ygal Yadin. Au apărut mai întâi descrierea primelor şase suluri în ebraică, şi mai apoi al şaptelea în engleză, acestea fiind o mică parte a textelor cunoscute sub numele de „Manuscrisele de la Marea Moartă". În decursul timpului starețul mănăstirii Sfântul Marcu, Atanasie, înțelegând valoarea adevărată a manuscriselor, a continuat cercetarea peşterilor din deşert cu ajutorul oamenilor mănăstirii şi, deşi a declarat că nu a mai găsit nimic, este posibil să fi găsit totuşi fragmentele ce lipseau din manuscrisele achiziționate, precum şi alte materiale, pe care mai târziu le-a oferit spre verificarea competentă a specialiştilor, pentru a se convinge încă o dată de autenticitatea lor, dar declarând că aceste manuscrise au fost găsite în incinta mănăstirii. Era poate o măsură de protecție, pentru ca acestea să nu intre în posesia statului pe teritoriul căruia fuseseră găsite. Nu se ştie însă câte manuscrise s-au pierdut în perioada lungă a căutărilor de către păstorii seminomazi, care nu ştiau să le mânuiască pentru a le proteja şi a nu le deteriora şi pentru care ele reprezentau

doar o sursă de venit. O bună bucată de vreme, aceste căutări de noi manuscrise şi descifrări ale manuscriselor deja cunoscute au tronat, deşi în zonă se găseau multe instituții științifice specializate în filologie clasică şi studii biblice. O explicație ar fi frământările politice ce aveau loc în zonă şi apariția celor două state noi, Iordania şi Israel, care au împărțit în două oraşul Ierusalim şi astfel instituțiile s-au trezit despărțite unele de altele, comunicarea fiind îngreunată de problemele politice. În anii care au urmat de la descoperirea primelor manuscrise, au fost cercetate în jur de 300 de peşteri, naturale sau săpate de mâna omului; multe dintre acestea erau goale. În circa 30 de peşteri s-au găsit resturi de cultură materială de interes minor pentru ştiință, dar în alte 11 peşteri din regiunea Qumran şi de la Wabi Murabb'at ca şi în ruinele mănăstirii Sfântul Sava s-au găsit depozite de manuscrise de valoare, achiziționate fie de la beduini, fie de la negustori, care le cumpăraseră de la păstorii taamiri. În total, au fost descoperite în jur de 40 000 fragmente ale manuscriselor de acest fel, reprezentând vestigiile a aproximativ 600 de cărți, scrise în piele (pergament), papirus şi tablete de cupru în opt limbi şi dialecte, texte cuprinzând o perioadă de un mileniu (secolul al III-lea î.e.n. - secolul al VII-lea e.n.). Cele şapte mansucrise din prima peşteră sunt însă printre cele mai importante. La studierea manuscriselor descoperite în deşertul Iudeii au participat paleografi, arheologi, filologi, istorici, cercetători ai artei antice, etc. Compararea acestor manuscrise cu altele găsite cam în aceiaşi regiune, cu caractere asemănătoare, la fel de vechi, precum şi cu alte documente descoperite de-a lungul secolelor, poate conduce la concluzia că manuscrisele ascunse în împrejurimile Mării Moarte de comunitatea din Qurman au fost scoase la diferite date, înşiruite de-a lungul secolelor. Se poate însă ca nu fiecare descoperire să fi fost consemnată în scris şi nu toate au ajuns până în zilele noastre. Printre manuscrisele asemănătoare le putem aminti pe cele descoperite în 217 în apropiere de Ierihon, de către Origene, teolog vestit al creştinismului primitiv, acestea conținând o versiune greacă a Cărții Psalmilor, alături de alte cărți în greacă şi ebraică, într-un vas de argilă şi scrisoarea mitropolitului nestorian la Seleuciei, Timotheos, mitropolitului Sergios al Elamului, în care este descrisă o întâmplare similară celei din Qurman: descoperirea într-o peşteră, lângă Ierihon, de către nişte vânători, a unor cărți, printre care peste 200 de psalmi ai lui David, unele verse-

te ale Bibliei şi citate din Noul Testament. Unii cercetători sunt de părerea că aceasta este traducerea arabă a denumirii ebraice Gomora. Când au fost folosite prima oară peşterile din regiune - nu se ştie. Este sigur că ele au fost abandonate în anul 70 în timpul răscoalei împotriva stăpânirii romane. Se pune întrebarea: cine erau locuitorii aşezării din regiunea Qurman?. Probabil, aceştia nu locuiau tot timpul în peşteri, ci numai în vremuri vitrege şi tot acolo îşi ascundeau şi manuscrisele, în vase de lut. La mică distanţă de vechile clădiri a fost descoperită o peşteră artificială, în care se aflau mii de fragmente de manuscrise în ebraică şi arameică, provenind de la 400 de cărţi, bibliotecă a comunităţii din Qurman. Autenticitatea acestor texte nu poate fi pusă la îndoială, deoarece falsificarea lor ar fi imposibilă, iar testele cu carbon 14 au dovedit vechimea lor. Cel mai important manuscris îl constituie Statutul comunităţii (iniţial primise alt nume: Manual de disciplină). Fragmente ale aceluiaşi text, mai mult sau mai puţin îngrijite, au fost descoperite în mai multe peşteri, ceea ce dovedeşte că reglementa viaţa comunităţii şi că era considerat deosebit de important, dacă la ivirea unei primejdii fiecare căuta să-şi pună la adăpost propiul exemplar. Statutul vorbeşte despre un întemeietor, obiect al veneraţiei membrilor comunităţii, căruia i se spune „”învăţător al dreptăţii” sau „unicul Legiuitor”. Membrii comunităţii foloseau unele ritualuri care se reîntâlnesc mai târziu la creştini, precum botezul şi masa sfântă. Cercetătorii au observat imediat asemănarea cu unele paragrafe din manuscrisul descoperit la Cairo, denumit Documentul de la Damasc, document în care se vorbeşte, de asemenea, despre „”Învăţătorul dreptăţii”. Polemicile, discuţiile, interpretările, studiul manuscriselor de la Marea Moartă au continuat ani de-a rândul. Problema cea mai aprig discutată a fost legătura dintre comunitatea din Qurman (pe care unii o consideră că ar fi esenieni, alţii doar că e o ramură a esenienilor) şi creştinismul primitiv. Există o serie de analogii, asemănări dintre practicile acestei comunităţi şi creştinismul primitiv. Asemănările dintre „Învăţătorul dreptăţii”, care a murit pentru ideile sale cu cel puţin 100 de ani înaintea lui Hristos, a suscitat discuţii care poate mai continuă. Oricum, manuscrisele de la Marea Moartă au declanşat adevărate revoluţii în studierea Bibliei şi a Noului Testament. Astfel, descoperirea întâmplătoare a păstorului nomad a dus la discuţii pătimaşe legate de controversatele probleme din istoria religiilor: problema ori-

ginii şi a izvoarelor creştinismului. În cadrul acestor discuţii la care participă filologi, paleografi, arheologi, teologi istorici, publicişti de cele mai diferite nuanţe, şi pe măsura descifrării şi studierii textelor, a acumulării de material faptic, s-au conturat trei direcţii: cei care pledează în favoarea legăturii indisolubile între manuscrisele de la Qurman şi literatura Noului Testament, clericii şi teologii ortodocşi, care văd în interpretarea conţinutului manuscriselor o subminare a tezei fundamentale a religiei creştine privind esenţa divină a lui Christos şi unicitatea „revelaţiei" sale şi a treia categorie, adepţii aşa numitei orientări „liberale" sau „istorice", care se situează între celelalte două. „Creştinismul nu s-a născut din vid" – este premisa de la care pornesc aceştia din urmă.

Orientarea acestora este limpede: ideologia creştină nu este originală, cum nu sunt originale nici organizarea socială şi ritualurile comunităţii creştine primitive. Caracterul specific al creştinismului este dat de esenţa divină a întemeietorului său şi fapta sa. Informaţiile furnizate de Manuscrisele de la Marea Moartă ilustrează nu numai mediul istoric concret şi atmosfera spirituală în care au luat naştere primele comunităţi creştine, dar aduc şi unele date noi cum ar fi cea a „Învăţătorului dreptăţii", care nu este menţionat în vreun alt izvor cunoscut. De asemenea, aceste manuscrise pun la dispoziţia cercetătorilor izvoare autentice pentru studierea mişcărilor social-politice şi ideologice din Siria şi Palestina, precum şi despre Iudeea. Diferite ştiinţe şi discipline (filologia, lingvistica, paleografia - grafia şi tehnica scrisului, lexicul, sintaxa limbii vorbite în acea epocă, istoria şi evoluţia alfabetului, istoria dreptului - practica juridică în Palestina, dreptul babilonian, dreptul egiptean, geografia şi toponimia) găsesc în textele manuscriselor de la Marea Moartă teren de cercetare. Dintre cele 40.000 de fragmente de manuscrise descoperite în regiunea Mării Moarte s-au publicat destul de puţine. O mare parte a manuscriselor se află poate încă în curs de descifrare şi editare şi nu este exclus să apară noi date despre primele comunităţi creştine. Manuscrisele de la Marea Moartă îşi merită pe deplin aprecierea ca cea mai importantă descoperire arheologică din perioada postbelică...

Drumul nostru ducea mai departe, pe şoseaua modernă, şerpuitoare între stâncile aride ale deşertului şi priveliştea albastră, albastră a Mării Moarte din vale. Coborând tot mai mult, am trecut prin veci-

nătatea Hebronului - anticul şi cel mai vechi oraş din Israel. Ghidul ne-a povestit despre acest oraş, dar mai ales despre Mormântul Patriarhilor… Aflat la o altitudine de aproape o mie de metri, deasupra nivelului mării, Hebronul este locuit, fără întrerupere, de acum mai bine de cinci mii de ani. Nu am avut ocazia să intrăm în acest oraş, deoarece actualmente se află pe teritoriile autonomiei Palestiniene, şi nu se admite excursiile din motive de securitate. Hebronul îşi are istoria sa milenară şi acolo, precum am fost informat se află locul sfânt al Mormintelor Patriarhilor. Astăzi, în limba arabă, localitatea Herbron se numeşte „Al-Khalil", nume care ***înseamnă*** „Prietenul lui Dumnezeu". În vechime, locul se numea „Mamvri" sau „Kirjath Arba", adică „Locul celor Patru", datorită aşezării lui pe culmile a patru dealuri. Mormintele Patriarhilor din Hebron au fost zidite în mare parte sub împăratul roman Irod, undeva în secolul I i.Hr. Clădirilor originale le-au fost adăugate alte câteva, de către cruciaţi, în secolul al XII-lea. La Hebron se află peştera "Macpela–Machpelah", fiind compusă, la rândul ei, din două peşteri, una mai mare şi o alta mai mică, vechi de peste 3.000 de ani. Aceste două peşteri sunt recunoscute drept loc al înmormântării patriarhilor evrei Avraam, Isaac şi Iacov, cât şi al soţiilor acestora. Mormintele Patriarhilor din Hebron sunt considerate al doilea loc sfânt al iudeilor, după Zidul Plângerii din Ierusalim. Peşterile din Hebron au fost cinstite drept mare loc de pelerinaj, încă din cele mai vechi timpuri, el fiind preţuit atât de evrei, cât şi de creştini şi musulmani, care îl consideră pe Avraam drept mare profet al lui Dumnezeu. Datorită prezenţei în acelaşi loc a evreilor şi a musulmanilor, conflictele dintre aceştia au strânsă legătură cu locul sfânt. Despre Mormintele Patriarhilor din Hebron, sunt menţionate în multiple locuri pe paginile din Sfânta Scriptură: *„Ţarina lui Efron, care e lângă Macpela, în faţa stejarului Mamvri, ţărâna şi peştera din ea şi toţi pomii din ţarină şi tot ce era în hotarele ei, de jur împrejur s-au dat lui Avraam moşie de veci, înaintea fiilor lui Het şi a tuturor celor ce se strânseseră la poarta cetăţii lui. După aceasta, Avraam a îngropat pe Sarra, femeia sa, în peştera din ţarina Macpela, care e în faţa lui Mamvri sau a Hebronului, în Canaan. Astfel a trecut, de la fiii lui Het, la Avraam, ţărâna şi peştera cea din ea, ca loc de îngropare"* (Facere 23, 17-20).; *„Zilele vieţii lui Avraam, câte le-a trăit, au fost o sută şaptezeci şi cinci de ani. Apoi, slăbind, Avraam a murit la*

bătrâneți adânci, sătul de zile şi s-a adăugat la poporul său. Şi l-au îngropat feciorii lui, Isaac şi Ismael, în peştera Macpela, din ţarina lui Efron, fiul lui Tohar Heteeanul, în faţa stejarului Mamvri; deci în ţarina şi în peştera pe care Avraam a cumpărat-o de la fiii lui Het, acolo sunt îngropaţi Avraam şi Sarra, femeia lui" (Facere 25, 7-10). Nu se cunoaşte cu exactitate momentul în care peştera din Hebron, adică „Mormântul lui Avraam", a început a fi cinstită şi preţuită ca mare loc de închinare. Arheologii, făcând săpături în peşterile de sub actualul complex, au scos la iveală artefacte vechi de peste trei mii de ani. Marele zid fortificat, care înconjoară Peştera de la Macpela, a fost construit tot de către Irod cel Mare (31-4 i.Hr). Complexul din vremea lui Irod era alcătuit din şase morminte zidite, două câte două, în curtea deschisă din centru. Această aşezare a fost păstrată până în zilele noastre. Locul funerar din Hebron a început a fi vizitat de pelerinii creştini încă din secolul al IV-lea, mărturiile acestora amintind despre o curte zidită, care adăpostea şase morminte. În secolul al VI-lea, interiorul va fi împodobit cu porticuri, cu o basilică şi cu un zid provizoriu, ce împărţea spaţiul în două, spre a despărţi pelerinii creştini de cei evrei. Din păcate, din biserica amintită atunci nu s-a mai găsit nici o urmă. Nu se cunoaşte momentul în care a fost zidită prima moschee de pe acest loc, însă în anul 918 aici exista deja una. Până în anul 985, domuri de piatră au fost deja zidite peste mormintele drepţilor Avraam şi Sarra. Mormintele drepţilor Isaac şi Rebecca se aflau în interiorul moscheei, iar cele ale drepţilor Iacov şi Leah se aflau în clădirea zidită în capătul nord-vestic. Mormântul lui Iosif s-a pomenit şi el sub un dom de piatră, lângă zidul sud-vestic. În anul 1100, în urma invaziilor cruciate, Godfrey de Bouillon a atacat complexul lui Irod, din Hebron. În perioada dominaţiei cruciate, mormintele din Hebron au fost numite „Castelul Sfântului Avraam". Unul dintre capitolele regulilor monahale augustiniene a fost compus în acest complex. Aşezământul cruciat, de factură militară şi seculară, a fost zidit separat, undeva pe laterala sud-vestică a complexului. Această structură cruciată a fost folosită, mai apoi,ca depozit, de şcoala religioasă, mai înainte de a fi complet demolată, în anul 1960.

În anul 1119, printr-o întâmplare, au fost descoperite cele două peşteri subterane, adică locurile de înmormântare ale drepţilor Avraam şi Sarra. Accesul spre acestea s-a făcut prin săparea unei porţi în pavajul

din vremea lui Irod. Se spune că în acele peşteri au fost aflate mormintele drepților Avraam şi Sarra, osemintele au fost luate la suprafață şi aşezate la loc de cinste. O mare parte din oasele aflate au fost puse înapoi în morminte, numai câteva fiind vândute pelerinilor din vest. Tot în această vreme, a apărut o nouă biserică cruciată, pe locul fostei moschei. Mormintele în care au fost aşezați Isaac şi Rebecca au fost mutate, cu mare grijă, mai spre vest, spre a putea zidi bolta bisericii. Biserica va deveni Catedrală şi reşedință episcopală. Imperiul Cruciat a căzut în anul 1187, iar Saladin a transformat biserica cruciată în moschee, statut păstrat până astăzi. Pelerinilor evrei şi creştini li s-a dat voie în continuare să viziteze peşterile subterane, până în anul 1266, când Baybars le va interzice. Între anii 1318–1320, Sanjar al-Jawili a construit o a doua moschee, în partea exterioară a complexului, pe laterala nord-estică, cu numele de al-Jawiliyya. Moscheea cea mare, anterioară acesteia din urmă, a fost împodobită cu mozaicuri şi panouri din marmură, în jurul anului 1330. O serie amplă de renovări a fost efectuată între anii 1382–1399, totodată săpându-se şi o cale de acces spre mormântul lui Iosif, aflat lângă zidul sud-vestic. Acum au fost lucrate porticurile de pe zidul sud-vestic, cele din dreptul curții interioare, reconstruindu-se şi domul de piatră de peste mormântul lui Avraam. De asemenea, tot acum au fost înnoite şi acoperămintele de piatră de pe mormintele drepților Avraam, Sarra, Iacov şi Leah, din structuri rectangulare simple, ele ajungând poligonale şi cu domuri. În jurul anului 1490, accesul spre peşterile subterane a fost din nou interzis, el rămânând astfel până în zilele noastre. Accesul spre mormintele patriarhilor a fost interzis, atât evreilor, cât şi creştinilor până în anul 1800, când cu mici excepții, li s-a permis unor personalități europene de seamă. Deşi în anul 1922 populația din Hebron (16.500) număra şi o comunitate de 430 de evrei, accesul acestora spre locul sfânt tot nu a fost permis. În urma mai multor atacuri ale musulmanilor asupra evreilor, cât şi a masacrului din anul 1929, comunitatea evreiască a plecat din Hebron. După războiul din anul 1967, marele general Rabbi Shlomo Goren a fost cel dintâi evreu care a intrat la Mormintele Patriarhilor, după aproape o mie de ani de interdicție. Arheologii evrei au scos la iveală multe artefacte din perioada lui Irod şi a cruciaților. Revenirea evreilor în Hebron a început după anul 1967, cu precădere în cartierul vechi, din partea de vest a oraşului, cât şi în aşezămintele

noi din partea de răsărit. Tensiunile dintre evrei şi musulmani sunt încă foarte puternice, mai ales după un conflict sângeros în anul 1994. Astăzi, locul încă este considerat în mare parte moschee, ca şi Muntele Templului din Ierusalim. Locul este împărţit în zone extrem de bine delimitate, mai ales după masacrul din anul 1994. Astfel, evreii au şi ei locurile lor, unde au voie să intre şi să se roage.

Deodată, ghidul m-a şocat prin afirmaţia lui hotărâtoare că evreii şi arabii palestinieni, în consecinţă, constituie acelaşi popor. Doar că la o anumită perioadă istorică religia i-a scindat şi deaceea, mai bine de câteva mii de ani, nu pot găsi înţelegere şi pace pe multpătimitul pământ biblic al Palestinei. Bunăoară, ghidul ne-a spus că evreii consideră că nu este cunoscut mormântul lui Moisei, care peste 40 de ani i-a condus din robie egipteană spre Ţara Făgăduinţei. Arabii Palestinieni, însă, cosider că mormântul lui este cunoscut şi au ridicat pe acel loc în deşertul Iudaic o moschee, unde merg şi îşi exprimă prin rugăciuni recunoştinţa faţă de el... Curând, în faţa noastră a apărut panorama Mării Moarte. Ghidul, ne oferi o broşurică, de unde am desprins următoarele: Marea Moartă, în limba ebraică (חלמה מי) *Yam HaMelach* respectiv în arabă „Marea Sărată“ (ت ّيملا رحب) este o mare continentală, fără scurgeri spre ocean. Singura apă curgătoare care o alimentează este râul Iordan, care face graniţa naturală dintre Israel, Iordania de Vest şi Iordania. Numele de „Marea Moartă” este atribuită lui Hieronymus (secolul IV). Înainte era numită Marea de Sare sau Marea de Asfalt. Numele de „Marea Moartă” nu este deloc exagerat: datorită salinităţii ridicate aici nu este posibilă viaţa. Denumirea de „Marea Moartă” a fost dată de grecul Pausanias, cel care a şi cercetat-o pentru prima dată. Din acea broşurică turistică am desprins următoarele informaţii despre Marea Moartă – are o suprafaţă de 600 km². Conţine apă sărată adunată într-o depresiune joasă. Această porţiune a gropii Iordanului are oglinda apei în medie la 396 m sub nivelul mării; este continuarea nordică a „Marii Gropi Africane”. Acest nivel scăzut al apei şi salinitatea mare sunt explicate prin evaporarea intensă, existând pericolul de secare a mării. La ultimele măsurători s-a dovedit că oglinda apei este chiar sub – 400 m (mai jos de 400 m sub nivelul mării). Pe glob, numai Lacul Baikal din Siberia, Rusia, are un nivel şi mai scăzut, şi anume de 794 m sub nivelul mării. Conţinutul de sare al apei este 33 %, în medie de 28 %, numai Lacul Asal din Africa are un

conținut mai ridicat de sare (35 %). Evaporarea intensă a apei datorită climei calde din regiune, este compensată parțial de râul Iordan, totuşi evaporarea masivă determină formarea cristalelor de sare pe țărmul mării. Contrar aşteptărilor, în apa aceasta sărată pot să trăiască anumite bacterii anaerobe, ca cele care descompun salpetrul, sulful şi celuloza. Chiar unele plante, ca de exemplu *Halophytele*, pot supraviețui în aceste condiții extreme de mediu. În grotele care se află în nordvestul mării în apropierea aşezării Qumran, între anii 1947–1956 au fost găsite Manuscrisele de la Marea Moartă. Circa 900 de manuscrise, în limbile ebraică, greacă şi arameică, au fost considerate de specialişti dovada aplicării legii lui Moise de către grupul de credință esenian în secolul al II-lea î.Hr. Primele 500 de tăbliţe de la Qumran au fost descoperite de către un beduin, în mod întâmplător. Această descoperire este şi astăzi subiectul disputelor teologilor din întreaga lume. Astăzi manuscrisele pot fi văzute în două muzee din Ierusalim: Muzeul Rockefeller şi Muzeul Național. În drum spre Marea Moartă am trecut prin Deşertul Iudaic cu numeroase localități biblice, peştera în stâncă de la Qumran – sediul sectei precreştine a esenienilor, canionul Murabbat, fortăreața Masada, locul în care a fost situat oraşul biblic Sodoma, izvorul Ajn Gedi. Şoseaua modernă făcea ca autobuzul să plutească pe-alături de pustiul Iudeic, pe unde arareori apăreau localitățile stranii ale beduinilor, cu case acoperite cu ardezie, dar conectate la lumina electrică şi apeduct. Zonă interesantă pentru turism este nu numai marea, ci şi regiunea înconjurătoare: Ein Bokek, Neve Zohar, oazele En Gedi, Masada, Ierihon, ca şi grotele cu manuscriptele vechi de la Qumran. În partea estică a mării, pe teritoriul Iordaniei, se află peninsula Lisan, unde se află aşezările Numeira şi Bab Edh Dhra. Există bănuieli că aceste două localități ar fi fost localitățile biblice, acum distruse, Sodoma şi Gomora. Aici s-au găsit dovezile cele mai vechi (aproximativ din anul 9.500 î.e.n) că locuitorii s-au ocupat cu agricultura. Concentrația ridicată de sare a apei atrage turiştii nu numai pentru baie (menține corpul la suprafața apei), ci şi pentru terapia unor afecțiuni respiratorii sau ale pielii (psoriazul); neplăcut e însă faptul că la zgârierea pielii de pietrele de la mal apa sărată cauzează dureri în locul rănit, sau şi usturime la ochi. Se presupune că mai demult nivelul apei era mai ridicat, afluența de apă fiind mai mare, de exemplu în anii 1930 marea era alimentată anual cu 1.300 miloane de

m³, azi cantitatea de apă fiind de numai 350 miloane de m³ anual. Motivul este că râul Iordan este folosit ca sursă de apă potabilă de către Israel şi Iordania, ceea ce duce la scăderea continuă a nivelului apei, marea fiind ameninţată de secare. Planurile de salvare a Mării Moarte prevăd săparea unui canal de 300 km lungime până la Marea Roşie, lucrare ce ar necesita 5 miliarde de dolari americani. Acest canal de legătură nu numai că ar salva marea, dar ar fi şi o sursă de energie electrică prin căderile de apă de pe cursul canalului. Riscul acestui plan este însă distrugerea probabilă a atolului de corali din golful Eilat / Akaba de la Marea Roşie, prin pierderea unei cantităţi mari de apă, iar conţinutul ridicat de sare din Marea Moartă amestecată cu apă marină din golf ar putea provoca formarea de ghips. Când a venit vremea să facem un popas, în drum spre destinaţie, ne-am oprit pe teritoriul unei oaze, adumbrită de palmieri. În jur arşiţă şi pustiu. Spre vale se contura albastrul închis al apei din Marea Moartă. În faţa acelei oaze, departe în zona pustiului, pe un munte dreptunghiular se vedeau rămăşiţele străvechii Masada. Câţiva turişti din Rusia, cu rucsacurile s-au îndreptat în vizită la locul istoric. Pe lângă staţiunea unde ne-am oprit stăteau soldaţi tineri israelieni: fete şi băieţi care ne zâmbeau prietenește. Chemaţi să asigure securitatea din zonă, soldaţii dotaţi cu cele mai moderne arme, în haine speciale ne dădeau de înţeles că nu numai istoria locului este complicată, dar şi momentul politic al timpului. Ghidul ne-a spus că pentru ofiţerii absolvenţi ai şcolilor militare din Israel, urcarea pe muntele Masada este o cinste şi un ritual militar, care demonstrează că deja ai devenit adevărat apărător al patriei. Ghidul ne-a prevenit ca să nu confundăm această denumire cu Serviciul de informaţii israeliene. (Mosad (în ebraică *מידיקפתלו ויעידומל דסומה מידחויימ*, transliterat ha-Mosad le-Modi'in u-le-Tafkidim Meiuhadim - „Institutul de informaţii şi operaţiuni speciale") care este serviciul de informaţii externe al Israelului. În traducere, Mosad înseamnă „Agenţia" sau „Institutul", că Mosadul este unul dintre cele trei instituţii israeliene principale de informaţii. Dânsul ne-a amintit însă că e vorba de *Fortăreaţa Mosada* care a fost edificată în sec. I î.H. şi extinsă în timpul domniei regelui iudeu Irod cel Mare (74-4 î.H.). După cucerirea Ierusalimului de către împăratul roman Titus Flavius Vespasianus în anul 70 d.C., Masada a fost ultimul refugiu al rezistenţei antiromane a iudeilor. Se ştie că cei circa 970 de iudei din Masada au preferat să

se omoare, după un îndelungat asediu (între anii 70 -73 d.C.), pentru a nu cădea în mâinile luptătorilor romani, care i-ar fi luat în robie. Deoarece sinuciderea era interzisă de religia lor, au tras la sorți câțiva bărbați care să-i omoare pe toți ceilalți asediați; după aceasta, ultimii rămași s-au omorât ei între ei. Totuși, două femei și cinci copii s-au ascuns, nu au fost omorâți, și au putut povesti mai târziu cele întâmplate. Rezistența împotriva unor forțe militare net superioare și moartea asediaților constituie până azi un simbol al dorinței de libertate a iudeilor. Curajul lor a fost admirat chiar și de către romani. Fortăreața Masada a fost redescoperită în anul 1838. Reconstrucția a început în 1966, astăzi Masada fiind un loc de mare atracție pentru turiști. În anul 2001 *Masada* a fost trecută în lista patrimoniului mondial cultural și natural al organizației UNESCO.

În cele din urmă am ajuns pe litoralul Mării Moarte, cazându-ne într-o luxoasă stațiune balneară. Am avut prilejul să mă scald în marea cu apă miraculoasă, în care, din cauza concentrației de sare, plutești deasupra și este imposibil să te înec. Doar că am fost preveniți să nu ne permitem ca apa să nimerească în ochi. Ieșind din apă ai senzația că ai ieșit dintr-un butoi cu ulei de floarea soarelui. Soarele bogat al deșertului Iudaic, te usucă și pe tot corpul se așterne un strat de sare. Aici vin turiști din toată lumea, cu scopul de a se lecui de boli cardiovasculare, locomotorii, artrită ș.a. În hotelurile de cinci stele domină luxul. Precum am fost îndemnat la plecare de către Moisei Lemster, în cantina hotelului ni s-a oferit prânzul abundent, care era inclus în costul foii turistice. Când s-a lăsat noaptea, autobuzul nostru înainta prin deșertul Iudaic, întorcându-ne la Holon, trecând iar prin aceleași localități. Marea Moartă rămânea în urmă ca o perlă a deșertului, reflectând în apele ei domoale, lenoase și albastre, stelele mari și luna clară la orizont. Regretam că s-a mai încheiat o zi de aflare în Israel. Peste o zi aveam să revin acasă.

Și a venit ultima seară a aflării mele în Israel... Regretam că nu am posibilitatea să mai călătoresc prin țara aceasta de vis și de dor. Recunosc că nu călătorisem niciodată până atunci prin locuri necunoscute, pentru a acumula într-un timp atât de scurt asemenea volum de informații și impresii. Intuiam că la întoarcere, voi avea mult timp să analizez, să mă documentez despre toate cele văzute în Țara Făgăduinței. Pe un scriitor, un ziarist, această țară îl pune la încercare, când

vine vorba să analizezi, să sistematizezi şi să redai şi altora frumuseţea acelor locuri sfinte, dar şi moderne, pe care le are statul Israel dezvoltat sub toate aspectele contemporane. Văzusem, desigur acolo şi neajunsuri, oamenii îşi exprimă mereu nedumerirea, nemulţumirea faţă de actuala conducere, lucru firesc în toate ţările pământului. Eu, însă, mi-am pus scopul ca să văd ceea ce este frumos, interesant, captivant în acest stat, la acest popor evreu, care după o perioadă îndelungată de suferinţă istorică, în sfârşit a revenit la matca biblică să aibă şi să construiască o ţară atât de frumoasă. Vreau să spun ferm că aceste pământuri din Ţara Făgăduinţei au devenit înfloritoare, accesibile pentru milioane de turişti din toată lumea, în exclusivitate datorită evreilor. Evreilor care îşi au aspiraţiile lor, unde nu s-ar afla, în orice colţ al globului, ca Israelul prin contribuţia lor directă şi indirectă, să înflorească şi să uimească lumea.

În ultima seară, s-au adunat prietenii mei, evreii descendenţi din orăşelul Teleneşti: Maisea Kogan, Semion Ţehman, Menahem Vainboim cu soţia lui Olea şi am mers în oraşul Rişon le Ţion. Rishon Le Zion (sau Rishon Letzion, pronunţat Rişon Le-Ţion ebraică ראשון לציון, denumire însemnând „Cel dintâi în Sion"), deseori prescurtat Rishon. Denumirea lui a fost aleseasă după un verset din profetul Isaia (Yeshayahu) (41, 27) din Biblie, care reflectă aspiraţia întemeietorilor spre Întoarcerea în Sion: רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם, וּלְיְרוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן - în traducere română Eu Cel dintâi am zis Sionului: „Iată-i, iată-i!" şi Ierusalimului am adus veste nouă.

Acest oraş este situat pe litoralul de centru, la sud de Tel-Aviv, făcând parte din conglomeratul urban din zona centrală (Gush Dan). Se mărgineşte la sud cu oraşul Nes Ziona, la nord cu oraşele Holon şi Bat Yam, la est cu localitatea Tzrifin şi cu Marea Mediterană la vest. Rishon Letzion are o populaţie de vreo 227.600 persoane (2009), fiind din acest punct de vedere, al patrulea oraş din ţară, dar al doilea ca suprafaţă (5870 ha), după capitala Ierusalim.

Rishon Letzionul contemporan a fost fondat pe data de 31 iulie 1882. Iniţial a fost una din principalele aşezări evreieşti din Palestina la finele veacului al XIX-lea şi începutul veacului al XX-lea, a treia în ordinea înfiinţării după Petah Tikva şi Rosh Pina. După o lungă perioadă de relativă marginalizare ca oraş din periferia „adormită" a Tel-Avivului, în ultimele două decenii, oraşul, care, se întinde la vest

până la malul Mării Mediterane şi beneficiază de foarte mari suprafeţe virane, a devenit domiciliul unui mare număr de cetăţeni, israelieni veterani şi noi imigranţi, devenind un centru comercial, industrial şi cultural de prima mână. De la Menahem Vainboim, pământeanul meu, care actualmente este redactorul ziarului „Теленештская улица" („Stradela Teleneşti"), publicaţie de limba rusă a evreilor teleneşteni, stabiliţi cu traiul nu numai în Israel. Menahem este un intelectual sobru, ingenios. Stând cu prietenii mei într-o cafenea, în aer liber, plin de atmosferă plăcută, Menahem Vainboim mi-a mărturisit că oraşul Rişon le Ţion, unde locuieşte dânsul cu familia, a fost fondat de către 17 familii în anul 1882, care erau participanţi ai mişcării de repatriere „Hovevei-Ţion". Oraşul se consideră unul dintre primele urbe sioniste ale Israelului. Locul a fost ales ca să fie dezvoltată creşterea culturilor agricole. Dar de vreme ce aici erau doar mlaştini, lipsa mijloacelor tehnice, lipsa de experienţă în domeniul agriculturii a celor veniţi, intenţiile lor au eşuat. Reprezentantul acelor colonişti s-a adresat tânărului conte Edmont Rotşild la Paris, care a acceptat de acord să le acorde credite financiare pentru a construi o arteziană. Cu ajutorul tehnicii aduse din Franţa, în februarie, 1883 a fost săpată o fântână arteziană şi, ulterior, fraza în ebraică „Maţanu Maim!" („Am dat de apă!"), a fost inclusă în stema oraşului. Ulterior, contele Rotşild a luat oraşul sub tutela sa, a cumpărat noi terenuri agricole, a trimis în ajutor agronomi din Franţa şi în curând oamenii au început să cultive vita de vie, construind în 1887 şi o fabrică de prelucrare a vinului „Karmel Mizrahi", care funcţionează şi azi. Este semnificativ faptul că în tinereţe, la această fabrică a lucrat *David Ben Gurion*. În acea seară, împreună cu prietenii mei de la Teleneşti, am trecut prin vecinătatea acestei fabrici şi ne-am amintit despre Moldova, despre fabrica noastră de vin de pe malul Ciulucului... Menahem cunoaşte bine acest oraş, deoarece este membrul consiliului local şi spre bucuria noastră ne-a comunicat că administraţia oraşului Rişon le Ţion în 2011 l-a declarat *omul anului!* Menahem a povestit despre istoria industriei vinicole a statului Israel, despre problemele ce le are municipalitatea, ne-a arătat clădirile vechi din centru, care s-au păstrat de pe timpurile fondării lui. De la Semion Ţehman am primit cadou o sticlă de vin „Iordan" şi el mi-a spus că industria vinicolă din ţară le datorează mult evreilor descendenţi din România. Aşijderi, am aflat că anume la Rişon le Ţion

a fost scrisă melodia, versurile şi s-a intonat pentru prima oară viitorul imn al statului Israel „Ha-Tikva", melodie care e inspirată din folclorul românesc... În acea seară ne-am amintit despre vremile când locuiam cu toţi în orăşelul Teleneşti. Ne-am amintit despre şcoala medie, despre profesorii evrei, cu predare în limba română: Beniamin Kogan, Israel Ioselevici, Buma şi David Vainboim...Totul a rămas în trecut, totul a fost o poveste demult plecată din viaţa noastră. Îmi exprimam regretul că evreii, care au adus o contribuţie colosală în crearea păturii intelectuale a românilor basarabeni, îndeosebi după războiul din 1941–1945, au emigrat din Moldova. Dacă la 1940 în Teleneşti locuiau un număr de peste 3000 locuitori de etnie evreiască, care erau specialişti în diverse domenii, cunoscători ai limbii române, apoi azi în târguşorul nostru provincial nu locuieşte nici unul. Toţi au plecat şi ne-au lăsat doar amintiri şi cele două cimitire vechi de la o margine şi de alta a Teleneştilor. Ne-am amintit momente vesele şi triste, cum comuniştii la începutul anilor `60 ai secolului trecut au demolat prin explozii Catedrala ortodoxă creştină din vecinătatea şcolii noastre, monument de arhitectură, construit în veacul XVIII. Ne-am revăzut cu toţii pe aleile parcului cu salcâmi boiereşti din dealul oraşului, am discutat despre renumitele noastre magazine, cu diferiţi vânzători iubiţi de toată lumea pentru glumele lor. Semion Ţehman, tata căruia a fost inspector şcolar în şcolile române, povestea cu pietate despre oamenii de cultură de atunci. Îşi amintea cum evreii Beniamin Kogan şi Ilia Ţehman citeau cărţi ale clasicilor români şi preferau să scrie cu grafie latină. Eh, vremuri, vremuri! Mă simţeam minunat în cercul prietenilor sinceri, oamenilor dragi, care cu atâta dragoste şi venerație m-au chemat la ei să le vizitez ţara. Mi-au mulţumit pentru filele elogioase aduse evreilor teleneşteni descrise în cartea mea „*Sub Steau lui David, cu Dumnezeu*". Ştiind despre situaţia noastră politică din Moldova, de neghiobia politicienilor noştri autohtoni, care au adus-o la sărăcie şi mizerie, plasând-o în topul celor mai sărace ţări din Europa, mi-am exprimat doleanţa ca la postul de preşedinte sau prim-ministru să-l propun pe Avghidor Liberman. Este pământeanul nostru şi actualmente ocupă postul de Ministru al Afacerilor Externe al Israelului. Pentru o mai amplă prezentare vreau să ofer cititorilor câteva date biografice ale acestui evreu basarabean. Avigdor Lieberman (în ebraică ליברמן אווגדור) s-a născut la Chişinău la 5 iunie, 1958. Este un politician is-

raelian de dreapta, ministru de externe şi viceprim-ministru al Israelului din 31 martie, 2009, deputat în Knesset-ul (Parlamentul) statului Israel. E lider al partidului Israel Beyteinu („Casa noastră Israel"). În trecut, a fost ministru al transporturilor şi al infrastructurii, iar între anii 2006 – 2008, în guvernul Ehud Olmert, a fost ministru al afacerilor strategice şi viceprim-ministru al statului Israel. Ca fiu al lui Esther Markovna şi al lui Lev Iankelevici Liberman, la naştere a primit numele de Evik în cinstea uneia din bunicile sale, Eva. Numele acesta a ajuns să fie înregistrat în documentele personale ca Evit. În Israel a optat pentru numele ebraic Avigdor, fiind cunoscut între membrii familiei şi ca Evit, în pronunţie engleză. Tatăl, Lev, evreu basarabean, a fost până în 1940 (data ocupării Basarabiei de către Uniunea Sovietică) cetăţean român şi a activat în mişcarea de tineret sionist naţionalist Betar. Recrutat în timpul celui de-al doilea război mondial în Armata Sovietică, a fost luat prizonier de către germani. Supravieţuind acestei foarte riscante captivităţi, Lev Liberman a fost mai apoi deportat de autorităţile sovietice în Siberia vreme de şapte ani. Student la Institutul Agricol (facultatea de agronomie) din Chişinău, Avigdor Liberman a lucrat un timp în cadrul Televiziunii din oraşul Baku (Azerbaidjan) şi a emigrat în Israel în anul 1978, împreună cu familia, la vârsta de 21 ani. În Israel şi-a îndeplinit stagiul militar obligatoriu, obţinând gradul de caporal. Şi-a luat apoi o licenţă în relaţii internaţionale şi ştiinţe politice la Universitatea Ebraică din Ierusalim. La începutul şederii în Israel şi în vremea studenţiei s-a întreţinut din munci ocazionale, ca de pildă pe aeroportul Ben Gurion şi ca paznic selector la un club de noapte. În perioada

1983–1988, Liberman a contribuit la organizarea *Forumului Sionist*, formație politică a imigranților evrei din URSS şi a fost membru al *Consiliului Director al Corporației Economice din Ierusalim* şi secretar al filialei din Ierusalim a sindicatului *Histadrut Ovdim Le'umit* („Uniunea Națională a Muncitorilor") legat de mişcarea conservatoare Herut.

Între anii 1993–1996 a activat în funcția de director general al Partidului Likud, apoi în perioada 1996-1997 a îndeplinit funcția de director general al cancelariei primului ministru. În anul 1999 Avigdor Liberman a fondat Partidul Israel Beytenu, devenind preşedintele acestuia şi fiind redactor al cotidianului *Yoman Israeli*. Liberman a fost ales ca deputat în Knesset-ul (Parlamentul) statului Israel în anul 1999 şi a îndeplinit funcția de preşedinte al *Asociației Parlamentare de Prietenie Israel-Republica Moldova*. La data de 15 iulie, 2008, preşedintele Republicii Moldova l-a decorat pe Avigdor Liberman cu „Ordinul de Onoare", distincție conferită în semn de apreciere a meritelor deosebite în dezvoltarea relațiilor de prietenie şi cooperare dintre Republica Moldova şi Statul Israel. Este căsătorit şi are trei copii. Locuieşte în prezent în localitatea Nokdim, din deşertul Iudeei. Pe lângă limba ebraică, el vorbeşte limbile rusă, engleză şi română. Enumerând aceste merite ale personalității notorii, m-am gândit atunci că nu ar fi rău ca să-l rugăm pe fostul nostru compatriot să revină în Republica Moldova, pentru a face ordine. Le-am spus prietenilor că sunt sigur, că Avghidor Liberman, cu experiența sa obținută în decursul anilor, pe scena politică a unui stat modern cum este Israelul, ar fi capabil, ca în decurs de câțiva ani să scoată Moldova din mocirla stagnării... Prietenii mei

au râs de naivitatea mea, dar totodată s-au gândit că n-ar fi rău ca propunerea aceasta să ajungă la urechile politicianului. Doar din experiența Țărilor Baltice se vede că unii compatrioți revin din emigrație și devin președinți de țară. După cum se știe, aceste personalități cu experiență politică avansată ajută considerabil țara lor de origine. Moldova nu ar trebui să fie o excepție. Doar este știut că în decursul veacurilor românii basarabeni și cu evreii au conviețuit în pace și prietenie... De ce nu am urma tradițiile strămoșilor?! Au mai continuat propuneri de a înfrăți Teleneștii cu vreo localitate israeliană...

Mă despărțeam de prietenii mei cu speranța că, vreodată, voi mai reveni în Israel, țară pe care evreii din toată lumea au prefăcut-o într-o adevărată perlă a Mării Mediterane. Am conchis atunci și acum și întotdeauna că Israelul s-a născut, s-a renăscut ca pasărea Phoenix, din cenușă, numai datorită faptului că evreii implantează în Pământul Făgăduinței multă, multă ***Iubire***. M-am convins, în urma acelei călătorii, că nu există popor în lume să-și cânte și să-și iubească țara lui atât de mult, cu fapte concrete, precum sunt evreii pentru Israel. Mă mândresc că am avut prilejul să admir ceea ce poate face frumos un popor pentru multpătimitul pământ de milenii – Țara Israel.

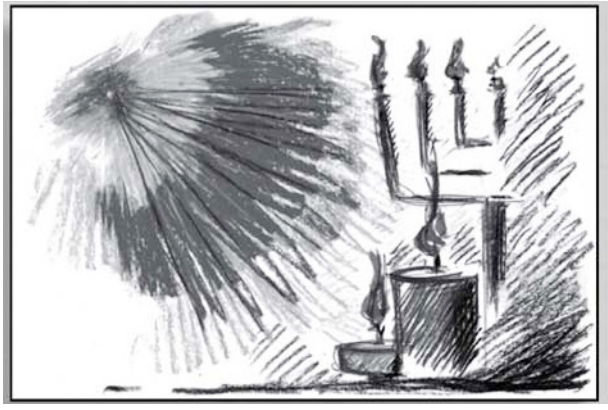

NUVELĂ EPISTOLARĂ

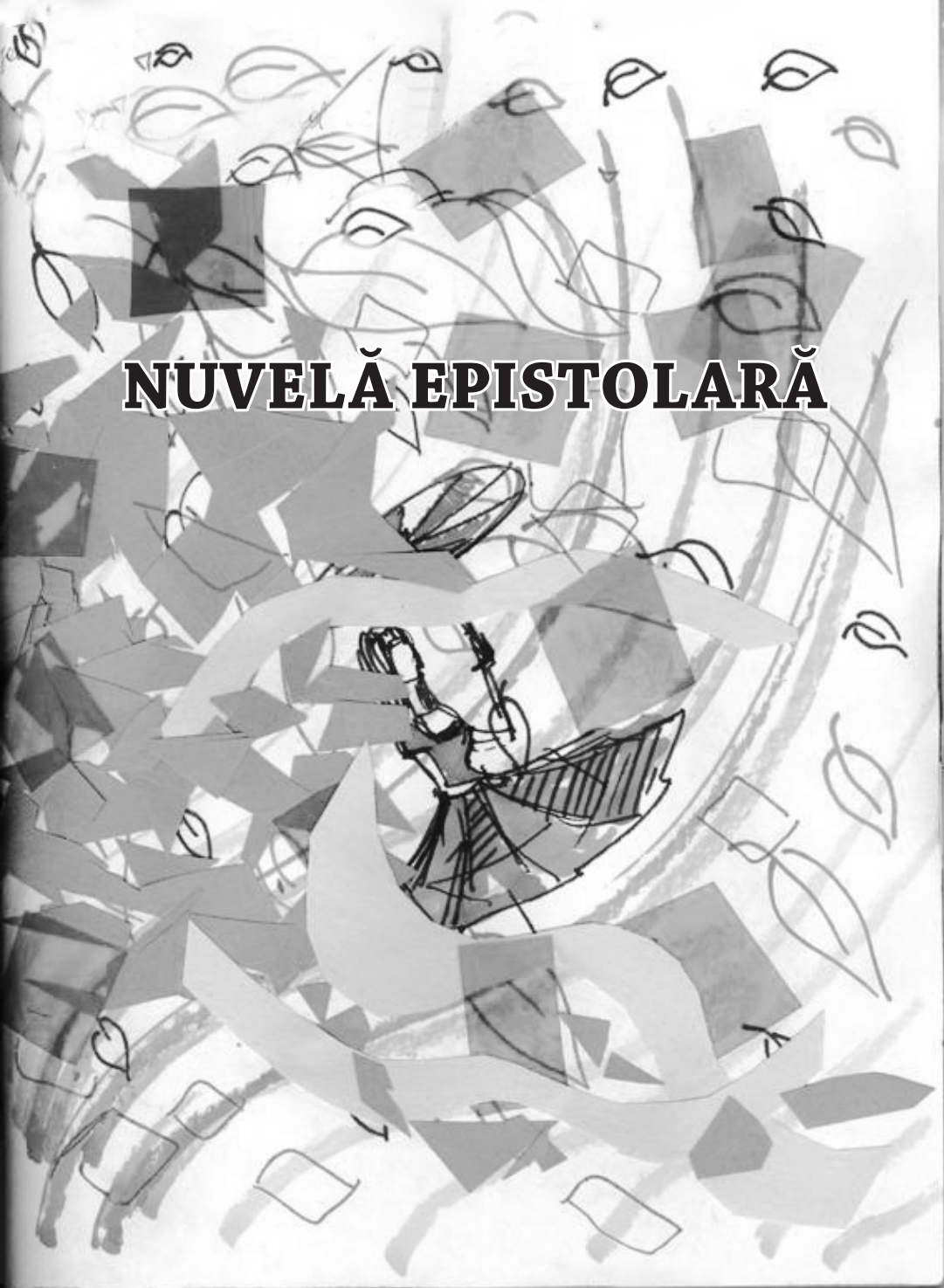

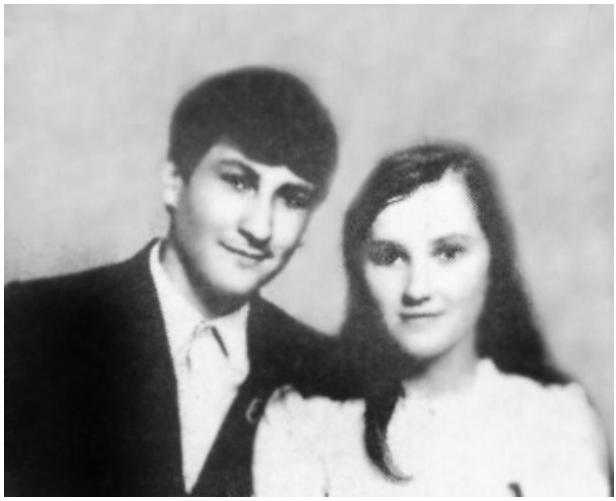

O dragoste furată poate înseamna o poveste

(Nuvelă epistolară)

Radu Inereanu a cunoscut-o pe ***Valeria*** într-o zi de marți. Ea era veselă şi dornică de discuție. I-a spus că îşi iubeşte soțul, familia, dar doreşte să trăiască o nebunie virtuală, implicată într-o aventură de dragoste … furată. El s-a mirat mult de intenția femeii. Era burlac de vreo câțiva ani şi era în căutarea unei partenere. Împlinise 56 de ani şi nu-şi închipuia, dar nici nu avea dreptul, să spere la atenția din partea unei femei atât de fermecătoare la exterior şi la întelect, precum este Valeria. Mai ales că diferența de vârstă era cam măricică. Valeria abia împlinise 30 de ani. Radu avea o fiică mai mare ca ea, din prima căsătorie. Propunerea Valeriei, însă, i-a trezit interesul şi el a acceptat cu ea o discuție agitată pe problema sentimentelor a două persoane cu statut diferit, cu vârstă diferită ca să pornească într-o discuție virtuală, despre felul cum s-ar iubi ei, în ciuda tuturor restricțiilor. Au convenit ca să poarte o corespondență de asemenea gen, cu improvizări, fantezii, imagini, să descrie unele momente ca şi cum ele ar fi avut loc. Au avut o convorbire îndelungată în parcul central, apoi au hoinărit prin oraş, după care au făcut o vizită la Cimitirul central. Şi-au povestit unul altuia câte ceva din biografia lor, despre problemele cotidiene

din viața oricărui om, oricărei familii. S-au fotografiat…Valeria şi-a exprimat temerea că soțul ei, pe care îl iubeşte, este gelos şi o eventuală descoperire a mesajelor, i-ar putea aduce mari neplăceri în familie. Radu a încercat să o convingă că toate mesajele vor fi improvizate, nu vor corespunde realității în mare măsură şi, nu are de ce să-i fie frică. În cele din urmă s-au despărțit. Intenția lor a continuat cu mesajele virtuale de mai jos.

Stimate Domn!

Am hotărât să-ți scriu... Scuză-mă c-o să-ți spun tu. Prefer să vă zic aşa, fiindcă la englezi nu există adresarea Dumneavoastră. O să mă simt mai comod... Ataşez nişte poze, care mi se par mai reuşite... M-ai rugat... Deşi am foarte multe albume de fotografii. Poate, privindule... vei reuşi să fii mai vesel, cel puțin în seara asta. Am primit şi cântecul prin care încerci să-mi ridici dispoziția. E un cântec profund, evident, mi-a plăcut. Iar trilurile de păsărele şi susurul apei de la începutul piesei îți provoacă fiori. Dintotdeauna mi-au plăcut melodiile interpretate la pian. Le ascult cu plăcere. Mulțumesc. Iar poza ta e destul de inspirată. Mă bucur că ai avut ieri o zi plină, în sânul naturii şi ai găsit timp să zâmbeşti. Ori, nu…Totuşi, vârsta îşi etalează distanța, şi încă nu mă pot obişnui să vă zic tu… Mulțumesc pentru sinceritatea cu care m-ați tratat azi. Dacă veți continua în astă seară (să mai adăugați câteva pagini la cartea la care munciți în prezent) , Vă zic spor la muncă. Mă bucur dacă şi pentru Dvs ziua de azi a fost una bună. Am fost la Cimitirul central. Muzeu sub aer liber! Nu mă gândisem vreodată să stau de vorbă cu cineva într-un cimitir. Dar am descoperit acolo un spațiu liniştit, pasnic, în care m-am simțit bine. În plus, mi-am îmbogățit arhiva fotografică cu poze destul de importante. Apreciez şi-mi place atitudinea Dvs. în raport cu mine. Deşi vă copleşesc emoțiile şi vă sustrag mii de gânduri legate de diferența de vârstă, statutul social, interese (avem multe interese comune!), vreau să vă asigur că personalitatea Dvs din startul colaborării noastre a fost o adevărată provocare pentru mine. Am citit cu nesaț cartea Dumneavoastră, am analizat-o riguros, iar spre final (poate şi mai înainte) am constatat că Vă cunosc. Deşi încă nu avusem vreo discuție semnificativă anterior. Sunteți un om interesant, un individualist getbeget, dar asta nu e rău! Aveți atu-uri, care Vă avantajează, şi minusuri

am descoperit, dar acum nu mă opresc la ele. Menționez, ba chiar accentuez, că e-n firea Dvs să fiți atent și tandru cu femeile, iar asta este o provocare pentru mine și accept orice critică la adresa mea, ea fiind spusă anume de un om versat, inteligent, pe nume Radu Inereanu. E firesc să vă placă femeile, eu nu sunt o excepție. Am simțit necesitatea să vă fiu alături și sunt. Sunteți o fire puternică și orice dificultate ați întâlni în viața personală / profesională nu trebuie să vă descurajeze! Eu am totala încredere că veți depăși perioada de criză... asa ați numit-o... cu micul meu aport, și veți merge din nou pe stăzile orașului zâmbind, admirând copiii din jur, proiectându-vă planuri de viitor. M-am bucurat, când mi-ați spus că noaptea trecută a fost productivă. Dacă credeți că ați scris ceva reușit – atunci e bine. Un scriitor, bănuiesc, are imaginația, fantezia, intuiția dezvoltată, iar felul Dvs de a fi trădează o personalitate destul de sensibilă. În sensul frumos al cuvântului, bineînțeles. Vreau să vă doresc ca ingenioasa Muză să se rețină pentru mult timp în casa (sufletul) Dvs, astfel încât să scrieți texte care să fie citite cu interes. Cel puțin fiți sigur, că le voi citi! Nu din obligație, ci din interes personal. Azi m-am gândit deseori la Radu Inereanu. Încercați să vă petreceți timpul bine, să alungați gândurile triste legate de trecerea de la tinerețe la bătrânețe. Dacă mai sunteți interesant pentru o femeie (vorbesc de cazul meu), nu e bine să vă lăsați copleșit de astfel de gânduri. Dacă v-aș întâlni absolut întâmplător în oraș pe o stradă și v-aș surprinde zâmbind – aș vrea să știu că este și contribuția mea. Am nevoie de Radu Inereanu. Am cugetat mult... am ales să-i fiu prietenă și nu regret. Fără remușcări. Nu aș vrea vreodată să cred că am făcut rău, dar să nu anticipăm. Doar trăim clipa. Așa mi-ați spus. Și vreau să cred că viața mi-a oferit un frumos prilej să cunosc din tainele ei și să mă bucur. Mă încearcă diferite gânduri... Am nevoie să discut cu cineva. Îmi pun multe întrebări, știu că-mi place tot mai mult de Radu Inereanu, voi fi mereu sinceră și, dacă sinceritatea va fi reciprocă, sunt singură că prietenia noastră va dura. Am totala încredere că pot să-i spun orice mă doare lui Radu Inereanu. Vreau să ne vedem mai des, să vă visez mai des…La noapte poate voi visa. De ceva timp încerc să cunosc mai bine omul cu numele Radu Inereanu și iată la ce concluzie am ajuns: **VĂRSĂTORUL** Radu Inereanu este mai mult un prieten decât un iubit, deși la al doilea compartiment tot strălucește. Un moment deloc lipsit de importanță este că această personalitate

doreşte să-şi păstreze independența. Dar…asteaptă mult de la partener, nu se lasă furat de aparențe. Intră repede în legătură cu străinii şi le câştigă simpatia. Şi aici voi bifa „pro”, deoarece este anume cazul meu. Că abordează dragostea mai mult din punct de vedere raţional… poate, mai vedem. Are înclinații spre flirt, indecizie, să trăiască pe două planuri simultan, preferând mai mult aventurile în locul angajamentelor. Totuşi, m-am bucurat să mai aflu că un vărsător ştie să facă jurăminte de loialitate, dacă va găsi un interlocutor cu o dispoziție senină, pasionat la fel ca şi el. Din tot ce am putut găsi şi afla despre vărsător, mi-a fost destul ca să spun deschis: Radu Inereanu este un partener original, modern. Destul de amical şi detaşat, Radu Inereanu e şi un partener care îți poate deschide porțile viitorului. Cu el poți împărtăşi orice experiență spirituală sau cel puțin discuta pe teme intelectuale. O mare nevoie de independență marchează unirea noastră. Eu o voi respecta. Pentru vărsători există posibilitatea de a lucra la un moment dat cu un prieten, care să îi devină mai apoi partener de viață – a fost aşa ori ba? Este! Mai trist e că, în general, nu primeşte atâta iubire cât oferă. Îşi exprimă sentimentele într-un mod original, greu de înțeles uneori. Chiar şi în dragoste încearcă să inventeze mereu ceva nou. Este amabil, tolerant, serviabil, simpatic, gingaş în relația cu partenerul. Oare pot să nu fiu de acord? Am înțeles din prima zi că, pentru a-l cuceri pe Radu Inereanu, e de ajuns să ai o doză cât de mică de originalitate, care să-i atragă atenția. Bun! Dar nu-mi pusesem acest scop! Un dram de nebunie nu strică, totuşi... Vom visa încă de multe ori împreună cu ochii deschişi, chiar dacă dăm naştere uneori la utopii. Vom avea şi discuții în contradictoriu, pentru că ele vă atrag, aceasta va fi o modalitate de a-i provoca interesul lui Radu Inereanu pentru aventură. Până acum am înțeles că, pe lângă faptul că este vesel şi optimist, deşi în suflet are multe regrete, Radu Inereanu încearcă să mă molipsească şi pe mine. De optimism. Mai cu seamă, acestui vărsător îi plac surprizele şi schimbarea, de aceea trebuie să mă schimb din mers, dacă vreau să-i stau alături… E adevărat? Dar, cel mai mult, m-a bucurat ideea că, de regulă, vărsătorul este foarte fidel, oferindu-i sprijin partenerului său. Iar dacă îi ceri ajutorul la nevoie - va face totul pentru tine. Se pare, tocmai de asta a profitat prea multă lume (femei!) de bunătatea acestui om. E prea lungă scrisoarea de azi, nu? Eu am acceptat atitudinea Dvs deschisă şi nu voi fi posesivă. Încerc să fac

un vărsător mai fericit. Îmi va reuşi oare? Sper. Ca să vă cunosc şi mai bine, am început să citesc a doua oară cartea Dvs. Citind ultimul mesaj am zâmbit mulțumită şi foarte împăcată: de acum încolo începe o nouă etapă în viața Dvs. Şi a mea. Pentru mine e chiar un capitol important. Am făcut o schimbare. Se impunea parcă. Sper şi eu ca vreodată să stau undeva departe, poate la munte, ori pe litoralul Mării Negre şi să-i mulțumesc lui Dumnezeu că am întâlnit şi cunoscut un scriitor. Nu anticipăm, am mai spus-o. Gândurile-mi rătăcesc. Mă tem pentru tine, mă tem pentru noi, mă tem şi de sfârşit, deşi e doar începutul. Mă tem şi pentru sfârşitul viselor, o să-mi lipsească mângâierea ta şi, cel mai mult, o să-mi lipseşti TU. Îmi pierd curajul uneori, privindu-ți ochii. Vocea ta îmi dă fiori, iar surâsul gingaş îmi poartă imaginația spre locuri plăcute, învăluite-ntr-un mister. E greu să mă gândesc că totul s-ar putea sfârşi şi că iubirea nu e veşnică. Dar tot la aceiaşi ochi plini de mister eu mă opresc. Azi cuvintele curg pe foaia albă. Nu se mai opresc şi mă gândesc la noi. Ne cunoaştem un pic dar demult. M-am schimbat. Rapid. Fulgerător. Mă judec şi nu prea pentru îndrăzneala mea. Aş vrea să trăiesc încă multe momente frumoase alături de tine. Trezindu-mă în umbra nopții, văd în raza lunii imaginea ta, de aceea aş vrea să se imprime cu litere de aur în inima ta aceste cuvinte. De tine îmi amintesc florile de liliac, trandafirii şi gingaşele lăcrimioare... mireasma florilor de tei şi splendidele ramuri de salcâm. Nu ştiu încă ce m-ar putea îndepărta de tine. Eşti prezent în gândurile mele, iar dulcile amintiri mă duc adesea în alte timpuri. Chipul tău rămâne a-mi fi drag şi vreau să-l ating tot mai des cu privirea, iar ochii tăi adumbriți de griji cotidiene îmi fură gândurile, degrabă şi inima. Faptul că îmi eşti aproape îmi dă curaj să înfrunt fără frică obstacolele vieții. Ştiu că toate drumurile ce le voi urma alături de tine sunt corecte şi, deocamdată, trăiesc viața ca o legănare în brațele tale. Şi e minunat. Poate, vreodată, expresia dragostei mele, care ia rapid contururi tot mai clare, se va transforma într-o carte cu poezii, scrise din inima ta fierbinte şi mare. Îți mulțumesc pentru tot. Îmi doresc şi-ți cer o dragoste necondiționată, care-mi face inima tot mai uşoară şi-mi dă aripi să zbor...şi parca ceva îmi lipseşte. Ce să scriu? Am avut un sfârşit de săptămână frumos! Sâmbătă – în mod special! Iar duminică - am avut grijă de familie. Mâncare, curățenie, atenție pentru fiică, am fost pe la terenuri de joacă, nu trebuie să uit nici de soț. Rutină. Mai greu e

că pentru mine nu-mi rămâne timp. E obositor, dar nu mă plictiseşte munca mea. Îmi place şi o fac cu plăcere. Mă informez, adun date, pe urmă aştern pe hârtie (acum pe calculator, direct), dar nu aici se pune punctul. Mai e. Trebuie să poți să scrii. Să ai dispoziție, să fii predispusă, să-ți vină muza, altfel nu merge. Aici eu sunt privilegiată, da... am cu cine împărtăşi momentele importante, şi mai puțin importante din viața asta.... Este Radu Inereanu. Acum când citesc a doua carte te surprind altfel... şi uneori trebuie să mă obişnuiesc cu noile tale... caracteristici. Am încă timp. Felicitări! Să ai cât mai multe victorii în viața personală! Cu drag, Valeria.

miercuri

Valeria!

Din conținutul mesajului tău mă conving că eşti o femeie cultă, după gusturile mele, fiindcă scrii ceea ce cred şi eu. Poate de atâta eşti sensibilă, „capricioasă" chiar, obsevând nişte detalii... Cred că şi una şi alta sunt benefice. Mi-e plăcut să vorbesc cu tine, să citesc mesajele tale de la care emană căldură, sinceritate. Devii mai hotărâtă, mai liberă în exprimare. Precum ți-am mărturisit ieri, am unele temeri pentru securitatea familiei tale, ca nu cumva ceea ce o să scriem aici, să devină cunoscut oamenilor tăi dragi, ca să nu suferi. Sunt celibatar, iar tu ai familie…. Totodată mă pune în gardă, când afirmi că ... „oricum va avea relația noastră un sfârşit!". De acest lucru mă tem, fiindcă relația noastră încă nu a început. Greu mă ataşez de un om, iar dacă se întâmplă, despărțirea subită de omul drag mă face să sufăr. Odată, o femeie a plecat subit de la mine şi eu am suportat o depresie… Despărțirea de oamenii dragi, sau de o dragoste fără de răspuns, devine totdeauna o tragedie în viața omului. Să ai în vedere acest lucru, când te vei decide să te desparți de mine! Conştientizez că odată situația te va obliga să pleci din lumea mea. Ai tinerețe, perspectivă, familie... Nu am familie, cu un geam singuratic la vârsta de 56 de ani, flori frumoase pentru tine în vaza de pe masă şi un suflet romantic cât un imperiu. Tu, abia ai împlinit 30 de primăveri... La zi se prețuiesc persoanele pragmatice, iar romanticii nu trebuiesc nimănui. Cu toate acestea, vreau să mă destăinui că cel mai de preț lucru azi sunt sentimentele mele pentru tine! Până a te întâlni, multă vreme am avut o pauză, o stagnare spirituală, am fost văduvit de dragoste sufletească. Gândeam că dragostea a murit pentru mine. Acum mă surprind analizând pornirile mele față de tine şi mă simt

vinovat, căci încerc a obține ... o dragoste furată, ce aparține altcuiva... De aceea, dăunăzi am scris o poezie "Se fură dragostea ca-n codru!"… Lumea afirmă ca cea mai dulce şi frumoasă este dragostea furată! Eşti de acord? Tu vei avea justificare, în orice clipă ca să mă părăseşti, iar eu nu voi avea nici un drept să-ți cer reciprocitatea. Sunt convins că elementul principal pe care trebuie să se sprijine relația noastră este sinceritatea, stima reciprocă. De voința mea depinde mai puțin, iar de tine depinde totul. Într-o bună zi ai putea să iubeşti pe altcineva:, mai tânăr, mai bogat, cu situație! Ieşind în stradă, spre tine privesc bărbații: elegantă, frumoasă, deşteaptă! Mi-i frică aidoma unui copil ce are de trecut un râu mare, că... ai putea să te plictiseşti cu mine. Nu este un bocet, ci o dezvăluire a suferințelor ce le am pentru tine… Gândind la tine bujorii din vaza de pe masă au început să se desfacă şi mai mult! Superba luna mai se încheie. Aş vrea să las o amintire despre tine în această viață pe paginile viitoarei mele cărți, care se va numi *Oglinda tăcerii,* unde voi include câteva poezii dedicate ție. M-ai inspirat, mi-ai trezit plăcerea vieții împreună cu razele soarelui, trezindu-mi senzația de a trăi în vălul tinereții, să iubesc, să fac lucruri utile, folositoare. Punctul culminant al iubirii unei femei, e când ea trezeşte strunele adormite ale bărbatului, îndemnându-l la zbor. Creația mea în asemenea stare devine sinceră, senină, sublimă. Aşa va fi mâine şi poimâine. O să mă trezesc zilnic ştiind că în această lume, în acest oraş, undeva într-un cămin există o femeie care se gândeşte la mine. Trăind cu aceste senzații simt că eşti o comoară, o fericire, care nu poate să dispară din biografia mea niciodată. Doresc să te văd, să te cuprind cu patimă, aşa cum mă îndeamnă sufletul şi te vrea inima în toată zidirea ta femeiască.

joi

Bună seara!

M-au bucurat cuvintele din scrisoare... Încep a mă obişnui cu ele şi mă chinuie clipele aşteptându-le. Citesc cele înşirate de dumneata şi mă liniştesc, ştiind că te-ai gândit la mine, cel puțin într-un moment. Azi, întâlnindu-te pe stradă, în oraş, erai neobişnuit, noul tău *look* m-a descumpănit un pic. Mă voi obişnui cred. Mi-ai amintit cu mândrie că ai redobândit cetățenia română de la părinții tăi şi mă bucur pentru tine. Având-o deja, ți se deschid posibilități de a pleca în străinătate, la odihnă, la copii - asta e o realizare pentru tine. Te susțin! Oriunde ai fi - voi fi cu tine în gând, dar să ştii -

dacă nu voi fi într-un moment cu tine de acord - voi protesta. Noi putem avea discuții controversate, foarte interesante... să nu ne fie viața monotonă. Eşti un interlocutor bun. Îmi este dor de tine, Radu Inereanu, altfel decât ne-am văzut azi. Să te ating, să te cuprind, să te sărut... mai degrabă tu să mă săruți pătimaș... gingaș, să-ți simt mâinile în jurul meu... tandre şi foarte puternice... la început într-un dans... Să-mi spui că mă doreşti, şi să-ți răspund la fel, să-ți simt mirosul plăcut al corpului şi privirile înceţoşate. Pe urmă o să vreau un ceai! Şi te voi lăsa.... preferând să trec la bucătărie. Voi aranja frumos masa, tu vei mânca şi apoi eu voi pleca, lăsându-te liniştit, nu trist, ca să revin din nou, din nou…în clipele reculegerilor de…iubire. Cu dor… Valeria.

Joi

Dorita mea!

E luna mai. Aş vrea să mergem seara într-o livadă de cireşe. Să fie o seară caldă, senină. Să ne ținem de mână, să mâncăm cireşe, să-ți pun cercei la urechi şi să te fac... miresuica primăverii! Îmi imaginez cum erai fetiță şi păşteai oile pe malul Nistrului, pe păşunea ce ducea până la mănăstirea Japca, la timpurile când habar nu aveai că pe lume există un scriitor, Radu Inereanu... Odată cu lăsarea amurgului, vreau să nimerim într-un lan de grâu cu stiblele verzi, înalt, mirositor. Pe cer să apară luna mare, clară şi domolitoare peste toată eternitatea sufletelor noastre. În acea natură sublimă şi curată, să mă doreşti, să mă chemi în şoaptă. Ochii tăi să devină scânteietori, iar obrajii fierbinți şi să recuperăm ceea ce uneori viața nu ne oferă să avem la timpul cuvenit. Aş vrea din acea seară să ne alegem cu amprenta unei amintiri care o vom purta în inimă toată viața plină de fericire. Odată cu înfiripparea sentimentelor reciproce, fericirea trebuie să persiste în soarta noastră şi nu te voi lăsa să pleci de lângă mine până în zori, când te vei preface într-o pasăre cu aripile puternice zburând spre cuibul familiei, la fiică, la soț. Să nu-ți pară niciodată rău că ai petrecut o noapte de primăvară târzie alături de un bărbat care a dorit şi el să zăboveşti în lumea lui. Să mai ştii, dragă Valeria, că dragostea nu este inventată de poeți. Ea este în fața ochilor noştri, în inimile noastre, indiferent de vârstă. Ceea ce nu am izbutit să scriu aici, am spus-o în convorbirea telefonică din seara trecută. Eşti de acord?

vineri

Stimate Radu Inereanu,

Nu înțelegeam rostul vorbelor spuse ieri la telefon: *O femeie ca să fie fericită trebuie să fie iubită*...acum le înțeleg! N-au semnificație bogățiile şi acareturile... dacă acolo nu e loc pentru dragoste... Am avut o seară interesantă. Mă gătesc de somn. Îți mulțumesc că încerci să fii mai liniştit, să lasi gândurile triste. Să fii bine mereu, meditativ. Noapte bună!

sâmbătă

Dulcea mea femeie!

E ora 6 dimineața. Nu am dormit toată noaptea, nu pot adormi. Am scris câte ceva, dar mai mult am cugetat. Mi-i dor de tine şi gândul la tine mă face să nu fiu singur. De-ai şti cât de mult vreau ca la tine să fie totul bine! Să te bucuri că eşti o mămică, o soție bună, gospodină. Îmi place cum te îmbraci, cum păşeşti pe drum, cum aduni emoțiile sub pleoapele tale îndrăgostite. Sufletelul tău a găsit un refugiu în sentimentele față de mine. Ai dreptate când afirmi că noi parcă ne-am cunoaşte demult. Oamenii care se simt apropiați sufleteşte unul de altul devin prieteni. Mii de gânduri roiesc prin capul meu, nu ştiu ce vorbe să-ți scriu pentru ca să-ți fie bine toată ziua. În odaia mea năvăleşte mirosul bujorilor desfăcuți din vaze, pe care sper să-i admiri şi tu. Uneori, precum înțelegi, nu putem să ne aparținem unul altuia. Nu suntem oameni de afaceri, nu dispunem de suficiente mijloace pentru independența deplină. De aceea, suntem nevoiți să ne zbuciumăm pentru dobândirea mijloacelor de existență. Din cauza aceasta nu totdeauna dispunem de posibilitatea de a călători, să fim alături. Dar, e bine că există gândurile, amintirile senine şi luminoase. Fii fericită şi ai grijă de tine. Mă voi ruga Domnului să devii mai puternică, să poți învinge greutățile cotidiene, să te poți realiza. Îți urez succese!

sâmbătă, seara

Salut, Radu Inereanu!

Recitindu-ți scrisoarea am emoții... Aş putea înşira pe foaia imaculată gândurile cele mai sincere pentru noi, în parte. Ce să-ți spun?! Altceva decât că mă simt fericită nu mai are sens. Că eşti, că te-am cunoscut, că ai timp pentru mine, că şi ale mele gânduri zboară către tine tot timpul. Tot nu-mi vine să cred. Tu, om cu atâtea realizări, nu şi fără eşecuri... cu ”o biografie”, cu experiență solidă de viață etc. îți pui mintea cu mine... o năstrușnică care nici nu putea bănui că ar putea

ajunge să trăiască fericirea în felul în care tu mi-o arăți, dăruindu-mi-o cu fiecare clipă. Ți-am mai scris - sunt ordinară, am atâtea lacune… La început îți spuneam că nu aş putea (nu vroiam, mai corect!!!) să încalc unele reguli impuse de oameni în general, acum însă, pentru mine, pot afirma cu certitudine, că am depăşit această fază. Faza de stagnare oarbă în fața miilor de clipe de revelație oferite de viață din belşug, dar pe care nu le puteam prelua, nu mă învățase nimeni cum. În cele mai tainice vise mă vedeam aşa cum m-ai cunoscut - modestă, îmi trăiam viaţa fără să-mi programez anumite plăceri - se transformase totul într-o rutină profundă.... plicticoasă, fiind obligată să fiu mai tot timpul în familie, la serviciu, cu mii de griji ce le poate avea o femeie. Acum, odată cu producerea acestei schimbări în viața mea, am răsturnat în mine absolut totul. Am nevoie de timp să-mi fac atent ordine în gânduri, trăiri interioare, dar nu mă gândesc să te părăsesc - îmi este bine cu tine. Fii atent! Nu am spus comod, dar bine, liniştit, interesant, plăcut. Tu de asta te temi... Nu cumva să nu mai vin într-o bună zi, când mă vei aştepta... Voi veni! Dacă mă vei chema, bineînțeles. O să-ți cer şi eu să mă primeşti, fii sigur. Suntem maturi şi vom înțelege când aceasta nu va mai fi posibil. Dar să nu ceri prea mult de la mine. Cu grijă, să-mi indici ce am de făcut... deşi nu cred că e nevoie, am început să te simt, să te cunosc şi să-ți înțeleg preferințele, dorințele. Atâta timp cât ne vom respecta reciproc - va fi bine. Tu eşti o fire romantică. Asta mi-e de-ajuns ca să fiu fericită şi eu lângă tine. Pe lângă tot ce faci - mergi la procese, scrii, respiri, comunici prin e-mail cu alte cunoştințe, mergi în vizite la copii, prieteni, cumperi flori şi cauți bomboane prin magazine - păstrează-ți fața senină, zâmbeşte mai des şi ține minte că te respect foarte mult ca personalitate şi am o admirație specială, pentru Radu Inereanu. Să ai o zi bună.

Duminică

Valeria!

În sfârşit am revenit acasă bucuros că am găsit bani să le trimit gemenilor la Iaşi! Le trimit gologani, dar, totodată le voi ține o lecție... de a strânge centura, de a se deprinde a economisi. Prea se întrec cu risipa financiară! Am citit cu o deosebită plăcere ultimul tău mesaj inspirat. Se vede că ai vocația de a aşterne gândurile în maniere frumoase. Mai ales că ele sunt trăite, sincere. Cel mai talentat scrii atunci când ai o pornire sufletească. Mă bucur că-ți este interesant cu mine

şi-ţi pot fi de folos. Meriţi să fii apreciată, iubită pentru multă vreme, pentru totdeauna. De-acum orice s-ar întâmpla, nu te voi părăsi nici sufleteşte, nici trupeşte. Chiar de mă vei respinge, alunga, voi lua cu mine o părticică din sufletul tău. O să mă retrag să trăiesc de unul singur. Devin conştient că în viitor cu noi se poate întâmpla orice. Numai nu trădarea... Vreau să-mi fii fidelă mie. Excepţie poate fi doar relaţia conjugală cu soţul tău. În familia ta nu mă voi infiltra niciodată. Totdeauna o să am respectul şi înţelegerea. Familia e ceva sfânt! Dacă voi simţi că relaţiile noastre pot duce la destrămarea cuplului tău, acestui tot întreg, pentru mine va fi o dramă personală. Nu ştiu dacă tu mă înţelegi corect. Oare nu am înnebunit? Parcă aş avea 18 ani! Multe necazuri am suportat în ultimii trei ani până a te întâlni! De-ai şti prin câte colizii sufleteşti am trecut! Odată cu apariţia ta, am înţeles că viaţa este tragică, dar minunată. Mă bucur că eu, fiu de ţăran, am întâlnit o ţărăncuţă care mă iubeşte. Nicicând nu am putut să mă înţeleg cu orăşencile născute, crescute la oraş. Mă conving că nu ai apărut târziu în viaţa mea, precum credeam la început. Vreau să mă înţelegi, să-ţi formezi o concepţie complexă despre lirica şi proza ce domneşte în biografia mea. Sunt convins că mă vei susţine, chiar dacă nu totdeauna aş avea dreptate, sau n-o să fii de acord cu mine. Mă destăinui că în ultimii trei ani am fost trădat de două ori consecutiv. Din aceste motive am devenit ursuz, descumpănit, dezamăgit, cu multă durere acumulată în suflet. Nu am meritat să fiu trădat atât de cinic, josnic, cu multă cruzime de către Doroteea, fata despre care ţi-am vorbit la telefon, despre care ai citit în romanul cu acelaşi titlu... Uneori mă cuprinde frica... Dacă vei dori cândva să te desparţi de mine, să o faci cult şi omeneşte... Dacă te vei despărţi de mine altfel...o să înnebunesc!

Luni

Împătimitul *meu bărbat*,

Ai scris acest mesaj pentru că ţi-e frică uneori, ca şi mie, că înnebunim împreună, rapid. Lasă... dacă mergem la Casa de nebuni, vom cere saloane alăturate. Glumesc evident, nu te supăra. Am iubit, până acum, de câteva ori, ţi-am spus, au fost fiori de diferită amplitudine, dar niciodată nu am provocat scandaluri la despărţire, nu am sărit în cap cuiva... am avut o discuţie scurtă şi... un imens ocean de regrete, tristeţe, lacrimi... Dar nu am trădat niciodată! Am pus pur şi simplu un punct. Şi am mers mai departe, făcându-mi drum prin sinuoasele căi

ale vieții. De ce nu te găseam pe tine? M-ai găsit tu, acum, şi regret că ai cunoscut femei atât de laşe. Asta e. Mă bucur că nu mai eşti ursuz precum erai. Te ţin bine minte: trist, reticent, absent, poate. Să nu înnebuneşti din cauza mea, te rog! Cum aş putea să te las, când tu îmi oferi atâta dragoste, îmbrăţişări, priviri frumoase etc. Nebune au fost şi au rămas acele femei care te-au lăsat! Nu mă implic prea tare, fiindcă nu le cunosc. Fii, te rog, pentru mine aşa cum îţi vine să fii! Văd în ochii tăi o speranţă, şi nu te teme de şansele ce le ai! Scriu ce gândesc: în tot ce facem contează foarte mult să ne păstrăm calmul şi să-mi amintesc eu, nu tu... că nu eşti proprietatea mea. Te vreau mereu alături, dar mă reţin deoarece ştiu că nimeni nu are dreptul să domine pe cineva, indiferent de relaţia sau de sentimentele pe care le are. În dragoste nu trebuie să sacrifici multe lucruri, ci contează foarte mult înţelegerea partenerilor şi echilibrul lor emoţional. Personal, trebuie să mai am în vedere faptul că pe lângă prietenia cu tine, mai am şi o viaţă proprie, prieteni, familie, rude, părinţi. Nu trebuie şi nici nu mă voi îndepărta de toţi din jurul meu, deoarece risc să mă afund într-o lume doar a noastră, şi ne vom plictisi, la sigur! Suntem ambii creativi. Îţi ofer şi te rog să-mi laşi libertatea de care are nevoie fiecare dintre noi şi să avem încredere reciprocă. Trebuie să învăţ să nu-mi limitez sentimentele. Conştientizez legătura puternică şi atracţia dintre noi, astfel că fiecare clipă petrecută împreună este trăznită, epuizantă şi plină de pasiune. Aşa o vreau şi în continuare! Hai să fim ori să rămânem nebuni şi să ne bucurăm de prietenia asta neîncetat...dar cu puţină precauţie!

Marţi

Dorita mea!

De dimineaţă am mers la autogară, am transmis geanta plină cu merinde şi bani gemenilor la Iaşi. Am mers încolo şi înapoi cu gândul la tine. Afară e atât de frumos, dar noi azi nu vom fi împreună, nu ne vom vedea. Amândoi vom fi într-un gând: unul către altul, chiar de trăiesc într-o nedeterminare totală. Mi-a venit un gând că poate era mai bine dacă aş fi avut şi eu familie şi atunci am fi fos amanţi clasici. E bine aşa? Ai înţeles că uneori poţi fi cu cineva alături, dar inima şi sufletul să zboare pe alte făgaşe de vis? Inima nu poate fi un troleibuz, în care să încapă o sumedenie de pasageri. În cazul tău, inimioara ta are dreptul să găsească locuri confortabile doar soţului şi.... poate eu să găsesc un refugiu de... ostatec de moment al sorţii! Aceasta

e adevărata câmpie a vieţii tale acum, iar eu sunt gata să investesc talentul, dragostea în inima unei femei precum eşti... Asemenea stare îmi place şi o consider fericire. Cineva odată s-a întrebat: de ce oamenii socot că atunci când le este greu nu pot fi fericiţi?! Această întrebare şi-a pus-o un erou al cărţilor mele. Cu anii consider că este un paradox adevărat. Poţi să te scalzi în lux, să ai de toate, dar să nu fii fericit. Sufletul nostru este infinit şi universal. Îmi pare că în tine văd acest univers, această dorinţă de a suferi, de sacrificare în numele unei fericiri. Nu fiecare femeie este în stare să iubească. Eşti o femeie fericită! Te-ai confirmat ca soţie, mămică, femeie iubită. Milioane de femei la vârsta ta nu au trăit aceste sentimente. Multe dintre femei şi azi (am ocazia să le cunosc) nu ştiu ce vor de la viaţă. Dânsele trăiesc pentru latrină! E urât spus, dar aşa e. De ce ele trăiesc aşa? Fiindcă nu doresc să rişte. Se acomodează, le place confortul de moment şi cred că orice eşec pentru ele constituie o tragedie epocală. Aşa s-au deprins să trăiască şi vor mai trăi până în ultimile zile. Ştii a gospodări, eşti frumoasă, cultă, desteaptă. Doreşti de la viaţă bucurii, senzaţii, iar când îţi lipsesc realizările, porneşti în căutări. Demult te aşteptam, credeam că nu vei veni niciodată. Dar ai venit şi asta înseamnă că mi-ai adus fericirea. Deopotrivă cu tine mă chinui, dar în acest chin văd viaţa. Ce poate fi mai sfânt decât atunci când cineva se gândeşte şi trăieşte intuitiv emoţiile tale?! În căzile cu venin şi miere la amândoi ne este plăcut. Tu trăieşti! Am sentimentul că azi ţi-i trist pentru rămăşiţa sentimentelor de aseară. Fii mai insistentă faţă de soţ, sfătuieşte-l să nu te lase multă vreme singură, c-apoi o să-l uiţi cu timpul ca pe toţi bărbaţii tăi... în troleibuz! Precum l-au uitat pe scriitorul RADU INEREANU o parte din femeile lui. Într-o femeie trebuie de investit foarte mult, îndeosebi să-i acorzi atenţie, gingăşie. Dacă bărbatul doreşte să înfrumuseţeze cu adevărat câmpia vieţii lui, pentru el acel moment care va veni. Doresc să ai o zi frumoasă, liniştită şi gândurile mereu să-ţi zboare pe făgaşul unde numai ţie şi lui Dumnezeu îi este bine. Cu fiori de dragoste, al tău Radu Inereanu.

Miercuri

Bună dimineaţa, dragul meu bărbat!

Hai că am râs cu poftă când am citit despre ... troleibuz şi soţul meu... să nu-l uit! Impresionante comparaţii ai înşirat în ultima scrisoare. Cel mai mult mi-a plăcut ”câmpia vieţii”, şi expresia ”a investi

într-o femeie”... Eşti cu adevărat un bărbat inteligent, căruia viaţa i-a oferit mai multe sorţi de izbândă. Dar şi ani de chin... aşa mi-ai spus. Asta te-a mobilizat şi ai devenit cum te ştiu. Nu-ţi închipui cu câtă plăcere şi satisfacţie citesc eu scrisorile tale! Fiecare cuvânt îl trec prin mine, pentru că ele, cuvintele, se potrivesc în totalitate cu felul meu de a fi. Nu mă lăuda. Lasă-mă să ajung singură la ceea ce ar fi capabilă o femeie la vârsta mea să simtă. Mă mir**ă cum de ai atâta răb**dare cu mine. Am găsit ceva în tine foarte apropiat sufletului meu. Nu scriu prea multe, dar să ştii şi te rog să simţi că mă ataşez de tine. Nu te speria, când va trebui - voi păstra distanţa. Te sărut cu drag. Mi-ai lipsit aseară cel mai mult. Îţi doresc o zi liniştită. Poate te mai vezi cu cineva dintre prieteni.. nu sta singur. Deşi nu eşti singur... sunt eu cu tine. Mereu. Valeria.

joi

Scumpa mea femeie!

Odinioară m-am despărţit de tine, dar îţi simt prezenţa în continuare. Eşti excelentă şi sufleteşte foarte aproape! Zbor în noianul de senzaţii plăcute, recapitulez în detalii clipa când ne plimbam amândoi prin parc. Chiar dacă în jur era multă lume, te simţeam numai pe tine alături. S-au păstrat nişte fotografii din această plimbare într-un miez de zi fierbinte de la sfârşitul lunii mai. Rămân cu speranţa că asemenea clipe se vor mai repeta. În apartamentul meu bujorii iar răspândesc miros îmbătător. Alături de florile de pe masă eşti alături în inimă, în suflet. Deja iar mi-e dor de tine. Voi începe să lucrez la *Pastorala*, nuvelă despre o păstoriţă ce şi-a petrecut copilăria într-un sat pitoresc de pe malul Nistrului. Printre eroi mai e şi un... monstru de bărbat aproape de două ori mai în vârstă decât acea ciobăniţă, dar între ei s-a înfiripat o dragoste frumoasă... De când te cunosc, am început să înţeleg mai bine de ce bărbaţii au declanşat războaie, s-au năruit Imperii, au înnebunit milionarii, dezicându-se de bogăţiile lor fabuloase, jertfindu-se în numele iubirii faţă de femeile frumoase!.. Mi-ai spus la telefon că ai probleme. E veche povestea asta, de la Adam şi Eva. Ai destulă înţelepciune şi voinţă să treci peste dificultăţi, pentru ca familia să fie păstrată. Viaţa uneori mai are şi nişte ani şterşi, plini de rutină. Fără această risipă nu poate fi altfel. Precum ţi-am povestit azi, cu Doroteea am petrecut 3 ani şi 8 luni, am investit în ea mult suflet, dar până la urmă m-am ales cu dezamăgire, depresie şi pustiire sufletească… La momentul despărţirii de ea credeam că s-a sfârşit

viața. Timpul, însă, le tămăduieşte pe toate şi le pune pe policioarele lui. Oamenii sunt aşa cum sunt şi noi suntem nevoiți a merge cu ei alături pe tot parcursul destinului. Aceasta se mai numeşte soartă, noroc, care la fiecare în parte este diferit. Orice om, orice familie are în palmaresul său o doză de succes, avânt, coborâre, disperare şi alte redresări. Dacă azi e rău - mâine, neapărat, o să fie altfel, mai uşor. Viața deseori devine plictisitoare, fiindcă omul nu doreşte să se sacrifice, să schimbe ceva la zi... Stagnează. Până mai ieri şi eu parcă mă aflam într-o stare de hibernare, într-o situație de infinită nedeterminare... Acum sunt fericit că te am pe tine, am la cine mă gândi, cui scrie mesaje. Ştiu că şi tu trăieşti cu gândul la mine şi doreşti, cu ce ți-ar sta în putință, să mă ajuți să înving dificultățile, starea de stagnare, chiar dacă relațiile noastre până în cea din urmă zi ne vor crea probleme. Vreau să cred (poate chiar sunt convins!) că în aceste zile trăieşti o frumoasă perioadă de viață. O părticică a bucuriei, fericirii tale o împarți cu mine şi eu simt această dăruire. Am nevoie de acest lucru! Mă aşteaptă un început dificil de săptămână. Chiar de dimineață simt o mică îndoială. Diferite gânduri... Nu prea am dormit noaptea. În asemenea cazuri analizezi viața toată, regreți ce ai pierdut şi ce a fost posibil să obții, dar ai ratat. Te invidiez frumos că ai familie, ai un punct de reper sigur, ai pe ce să te sprijini în fiece zi. Apoi celelalte. În această lună am multe de rezolvat în mod obligatoriu. Încă nu ştiu cum am să reuşesc, cum o să mă descurc. Trebuie să găsesc găzdaşi, să determin copiii mei gemeni undeva să se odihnească sau să lucreze pe vară. Ei sunt copii buni dar cam lipsiți de inițiativă, nehotărâți. Poate o să-i trimit să se odihnească la țară, dar în toamnă va trebui să am mulți bani pentru că vor începe un nou an şcolar şi trebuie să-i susțin să-şi continuie învățătura la liceul din Iaşi. Dacă mama lor ar fi în stare cât de puțin să mă ajute, să mă susțină măcar moraliceşte, cred că mi-ar fi mai uşor... Situația aceasta dificilă persistă de vreo 15 ani. Uneori mă sufoc, dar trebuie să merg înainte! Omul care mă susține şi mă încurajează eşti tu, sfaturile şi îndemnurile tale. În megapolisul nostru moldovenesc există o femeie, un suflet care se gândeşte la mine. Eşti tu! Acest lucru îmi dă puteri, speranțe, îmi creează un sprijin imaginar că am la moment ceea ce alții caută într-o familie închegată. Vreau să ajung deseară şi să-ți scriu că azi am obținut ce doream de dimineață. Vreau să fac nişte bani în plus care m-ar face mai liber, m-ar îndepărta de starea de umilință. În cazul în care o să te gândeşti la problemele

mele, energia pozitivă va veni dinspre tine şi mă va face să reuşesc multe. În aşteptarea acelei stări ce doresc să vină, îți urez o zi plină de succese, de bucurie şi realizări. Te sărut cu patimă şi dragoste. Să trăieşti în decursul zilei momente de bucurie, noroc şi realizări.

Sâmbătă

Dragul meu!

Continui mereu să fiu cu gândurile la tine şi vreau să le reuşeşti pe toate. Îmi imaginez cât de greu îți este cu gemenii de care trebuie să ai grijă! Nu ştiu ce mamă au, cum o tratează ei, dar ştiu că un copil are doi părinți - şi dacă acum tu eşti cel care le eşti şi mamă şi tată - fii gata să confrunți orice! Ce pot ei să facă? Lasă-i să se odihnească vara, unde să mai lucreze 2 luni? Dânşii trebuie să acumuleze puteri pentru un nou an şcolar. În străinătate e foarte dificil, teoretic ştiu. Am cunoştințe în România, Italia, Rusia, Portugalia, Dubay, SUA, Canada, Montreal - tuturor le este dor de casă şi de apropiați. Acolo cei plecați de-acasă au o situație materială mai bună decât noi, dar nu au căldura oamenilor dragi. Eu nu voi pleca niciodată din țară. Cât mai am părinți, cel puțin. Îmi este greu, şi lor la fel, dar nici să robesc prin hoteluri ori prin gospodăriile altora nu mă gândesc. Mai bine sărac şi curat, dar la mine acasă. În virtutea tuturor posibilităților pe care le am - să plec nu mă gândesc. Da, avem nevoie de bani, da, trăim în mizerie, da, niciodată nu ne mai ajunge ba una, ba alta.... Fie. Am cunoştințe şi o educație bună luată de la părinți. Încerc să aplic cele luate de-acasă în viață zi cu zi şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, trec de toate. Am un copil şi este sănătos. Nimic nu-mi mai trebuie. Pentru ea voi munci şi îi voi da ce mi-a lipsit, poate nu din voința părinților mei, în copilăria mea. Sunt optimistă, iar cu puțin efort - îmi voi atinge scopurile. Apariția ta în viața mea doar mă consolidează, mă face să fiu tare, să trec prin greutăți destoinic, şi pentru asta îți mulțumesc! Probabil, aşa a fost să fie şi ne vom strădui să păstrăm prietenia. Îți doresc să fii puternic, să realizezi cu succes cele puse în gând. O zi bună!

sâmbătă spre duminică

Dulcea mea femeie!

Peste Ciocana din cer a trăsnit şi a fulgerat. Din această cauză nu funcționează internetul şi acum îți scriu cu întârziere de la internet-cafe. Mulțumesc de scrisoare. M-am bucurat că ai avut o deplasare reuşită, veselă la Căuşeni... La fel, mi-e dor de tine. Mâine voi fi ocupat

până pe la 15.00. Dacă vei dori aş vrea să ne vedem măcar pentru o oră. Poţi să-mi telefonezi când doreşti. Am admirat pozele trimise prin poşta electronică. Printre macii din câmpia unde te-ai aflat m-aş fi fotografiat şi eu alături de tine, scumpa mea Valeria! Regret că în această seară nu va lucra ***netul*** şi nu vom putea dialoga mai mult la ***skayp***. O să-mi fie trist fără corespondenţa cu tine. Ţi-am cumpărat o cutie cu ciocolate DORINŢA. Toate sunt ale tale! Scuză că nu te-am telefonat. Te sărut, icoana sufletului meu. Dulcea şi multdorita mea, Valeria!

sâmbătă

Bună seara, Radule!

Vreau să mă laud: am avut o zi minunată, sunt foarte mulţumită. Am fost oaspetele de onoare într-unul din cele mai bune licee din republică. Am discutat cu profesori minunaţi, elevi abili în comunicare şi absolvenţi care ştiu ce au de făcut mai departe. Prin satul cela, fiind, nu am văzut cireşe coapte. Localitatea pe care am vizitat-o este pitorească, cu peste 7000 de locuitori, case mândre şi curţi bine amenajate. La liceu am fost învăluită de o mireasmă îmbătătoare de bujori - fantastică senzaţie! Am avut emoţii, evident. În jurul meu roiau zeci de elevi, mai mici şi mai mari, spre uimirea mea - toţi dornici să-mi spună câte ceva. Bravo lor! Nu am prins de veste când se făcuse ora 13.00 - atunci am luat microbuzul spre oraş. Tu mi-ai lipsit, mă gândeam la tine şi când am văzut o MARE de maci înfloriţi, m-am fotografiat pe fonul lor şi acum ţi-i trimit şi ţie. Păcat că eram în transport public - altfel opream şi făceam mai multe poze printre macii purpurii. Foarte frumos! Am ajuns în oraş şi am vrut să te sun, dar m-am gândit să nu te deranjez. M-am interesat de fosta ta colegă de facultate. A activat în această instituţie, dar acum e plecată în Italia. Are trei copii, un soţ bolnav - din care cauză a şi plecat, să-l poată trata. Managerul liceului afirmă că este o bună prietenă şi comunică prin e-mail cu ea. Îi va transmite salutările de rigoare de la scriitorul Radu Inereanu.

duminică

Draga mea Valeria!

Regret că nu funcţionează netul, am putea să comunicăm pe skayp. La Ciocana a plouat cu tunete şi trăsnete. Îmi pare rău că nu poţi să fii mai mult timp cu mine. Mă bucură că eu pot să-ţi aduc sărbatoare în

suflet. Viața e o istorie în mișcare. O vei înțelege pe copila ta atunci când va atinge vârsta ta și îți va sopti (deși va avea familie!) că s-a îndrăgostit și e fericită...Să te străduiești atunci să-i intri în situație. M-ai întrebat dacă scriu. Scriu, dar mai mult în gând. Nu găsesc imboldul să mă declanșez, să aștern pe hârtie tot ce e necesar pentru a crea o nuvelă frumoasă. Vreau ca noaptea aceasta să zboare ca un vis, cu păsări albe pe cerul senin, printre stele sclipitoare, cu raze străbătând zdrențele norilor care ne despart, dar care ne unesc și ne apropie prin romantismul lor. Mâine voi îndeplini acel fior ce l-am întrerupt azi prin sărutul cel fugar, scumpa mea, Valeria!

luni

Salut, Radu Inereanu!

Mă lași uneori tulburată într-atât, încât nu știu cum să reacționez: azi am regretat că întâlnirea a fost așa de scurtă. Îți mulțumesc pentru tot ce faci, astfel îmi sunt frumoase și pline de farmec minutele trăite lângă tine. Azi m-ai privit pe sub pleoape. La ce te-ai gândit? Să te gândești doar la bine. Cât voi putea, o să te încurajez ca să-ți poți realiza visele, să devii înaripat, să poți crea, să trăiești alături de mine clipe frumoase... eeeh... îmi pare rău că suntem limitați în posibilități. Mă crezi naivă? Crede cum vrei - sunt îndrăgostită și fericită. Nu mă condamna - la anii mei nu-mi mai pot îngădui să treacă bucuriile vieții pe lângă mine, cum te-ai exprimat și tu într-una din scrisori. Cu tine am posibilitate să recuperez niște momente și o fac cu plăcere, fără remușcări. Vreau să fii și tu cu mine fericit și să nu te gândești la rele, iar treptat în sufletul tău va poposi starea de gratitudine pentru tot ce se întâmplă în jur. Să-mi scrii. Mă tratezi deosebit de frumos. Îmi vorbești cuvinte de dragoste și mă alini cum poți mai bine. Îți mulțumesc și te voi răsplăti nu doar cu tăcerea. Încerc să mă exprim în scris și vreau să-ți spun că apreciez felul cum mă tratezi: tandru, atent - toate astea pentru că ești inteligent, sensibil și romantic. Nu am tendința de a fi tăcută, în general sunt comunicativă. Cu tine discut subiecte destul de interesante și variate. Lângă tine mai simt și un sprijin emoțional reciproc. Întâlnirile noastre sunt palpitante, deoarece suntem la începutul unei prietenii care aș vrea să dureze cât mai mult. Ce crezi? Surprinzător, dar vreau să mă ridic la înălțimea așteptărilor tale, pentru că știu că-ți place tot ce este nou, diferit, progresiv. Clipele trăite lângă tine îmi oferă siguranța că mă prețuiești. Sunt dispusă să-ți

ofer aceleaşi clipe - când am atâtea dovezi de dragoste şi ataşament din partea ta. Te-am găsit într-un impas în viaţa ta sentimentală, dar mi se pare, ţi-a reuşit să priveşti problema într-un mod detaşat. Când vei reuşi să stârpeşti rădăcinile nemulţumirilor tale legate de precedenta pasiune şi o să te împaci că tot ce ai trăit face parte din trecutul tău, lucrurile vor deveni mai plăcute. Vreau să cred că am o influienţă pozitivă în viaţa ta. Cu tine îmi deschid orizonturile personale şi-mi dau frâu noilor emoţii de viaţă, trăite la moment. Îmi dau seama că sunt într-o aventură dar, în loc să mă sperii, sunt dispusă să mă avânt şi îmi doresc să păstrez spiritul nonconformist în prietenia asta. De dragul de a afla cât mai multe despre tine, să te pot stabiliza emoţional, să-ţi recapeţi încrederea în forţele tale, pierdute în rutina anilor. Faptul că te-am cunoscut de curând mă face să mă simt în largul meu, pentru că am impresia că te cunosc de-o viaţă şi pot să fiu naturală în preajma ta. Nu am decât să profit de această prietenie, colaborare, fiind redactorul cărţilor tale. Dar nu voi profita în sensul vulgar al acestui termen, vreau să zic că am doar de câştigat, de trăit anumite experienţe alături de tine. Pun accentul pe o prietenie curată, vitală, care-mi dă speranţe şi dorinţe noi şi care ar putea trece în ceva mai mult. Aici pun un punct. Tu vei înţelege ce am vrut să zic - lăsăm ca timpul şi Dumnezeu să ne călăuzească frumoasele clipe trăite împreună şi să facă aşa cum o vrea. Te asigur că nu voi lovi în amorul tău propriu şi nu voi putea să-ţi provoc intenţionat durere sufletească. Nu eşti încă în amurgul vieţii... aşa precum te gândeşti şi îmi spui deseori, ai încă multe de realizat! Îţi mai doresc să te bucuri de succesele copiilor tăi, să te răsplătească şi ei cu afecţiune şi căldură. Pentru că tu meriţi nu doar să dăruieşti, dar şi să primeşti. **O zi bună!**

Miercuri

Scumpa mea Valeria!

Tu mă frapezi, mă cucereşti, mă dobori, mă nărui, prin fabuloasele tale mesaje! Nu am avut parte niciodată de asemenea epitete frumoase la adresa mea. Nici în adolescenţă, nici în tinereţea timpurie. Nu am avut o femeie atât de cultă ca tine. Pornind de la aceasta, vreau să recunosc că simt necesitatea să scriu din ce în ce mai bine şi serile le petrec creând. Azi am mers mult prin oraş şi eram sigur c-o să te întâlnesc. Dar nu a fost să fie. Obosit, spre seară, am decis să merg la

internet-cafe, să-ți scriu. Mi se pare că frumosul din mine îl faci tu. Frumosul din tine îl fac eu?! Ce minunat e atunci când în inima unei femei se creează spațiu pentru vis și speranțe. Știu, puiule, că ai și tu o mulțime de griji mărunte, o mulțime de necazuri psihologice, dar lucrul măreț care te caracterizează acum, intuiesc, e (ca și la mine) să acaparezi cât mai multe clipe de dragoste. Nu-mi vine să cred că bărbatul pe care îl iubești cu patimă, sunt chiar eu! Nu știu cum să fac să îți fie din ce în ce mai bine și relația noastră să te ajute, să te îndemne la un zbor și mai falnic pe cerul visurilor tale neîmplinite, dar care, cu certitudine se va împlini. Crezi ca și mine că unora le este bine în străinătate, dar acasă e superb. Din aceste motive, tot mai mult mă îndepărtez de gândul că am devenit ostatec și nu trăiesc și eu peste hotarele țării, unde credeam până mai ieri că este un paradis și este salvarea mea. Cel mai frumos făgaș al existenței mele ai devenit tu. Nu cred că poate exista vreo țară, vreun oraș, sau altă localitate din străinătate, care ar înlocui plăcerea dorului meu ce îl simt pentru tine. Trăiesc doar cu gândul la tine, care este măreț, frumos. La un moment de meditație, am închipuirea că ești în fața mea și eu, nestăpânitul de mine, te cuprind și te sărut cu dor! Azi am fost la o aniversare, apoi am trecut pe la biserică și am aprins două lumânări pentru sănătate. Una pentru familia mea, cealaltă - pentru familia ta. M-am rugat pentru tine, să te păzească Dumnezeu de rele și de alte năpaste. Afară e vară superbă, precum a fost luna mai. Și între aceste două anotimpuri ești „de vină" tu... Tu mi-ai adus cea mai mare satisfacție în viața mea din ultimii ani. Deja voi fi și eu de părerea că dragostea nu este inventată de poeți. Dragostea există și apare în calea omului atunci când nu o mai astepți.Tot astăzi am văzut oameni cu mult mai triști decât noi. Chiar triști de tot. Cei care au făcut greșeli și acum sunt nevoiți să stea după gratii! Doar știi, puiule, care-mi e profesia! Îmi imaginez cum o să vii acum de afară și vei citi aceste rânduri. Poate ele nu constituie nimic nou, n-au consistență, dar e o descifrare a gândurilor mele haotice și sincere. Am impresia că în calea noastră există căi pe care vom păși alături, împreună, care ne vor aduce multe bucurii. Dragostea probabil nu este numai prilej de bucurie perpetuă. Ea are și cotituri, cumpene. Îmi închipui că noi vom trece orice stăvilă, fiindcă suntem amândoi porniți să trăim frumos, în mrejele sentimentelor pe care, aidoma miriadelor petalelor de trandafir, vin peste noi. Visez să

plecăm împreună într-o deplasare şi vom fi mai mult timp împreună. Am atâtea să-ți spun, să-ți povestesc, să mă destăinui. O să-mi fie mai uşor, mai limpede în viață. Nu am la ora aceasta un om mai apropiat decât copiii şi pe tine. Cu tine mă joc nopțile în vis, te chem şi te doresc. Iar tu - cuminte, docilă, sinceră şi curată vii spre mine, fiindcă îți place să stai cu mine alături. Şi eu vreau să te sărut fierbinte şi să nu te plictiseşti alături de mine niciodată. Mă rog încă o dată pentru tine şi îți mulțumesc că te-a adus Dumnezeu în calea mea… Am vrut să închei aici, dar vreau să îți mai scriu. Degetele aleargă năstruşnice peste claviatură alegând cuvintele, frazele… Vreau să lucrez la nuvelă. Doresc s-o finisez în varianta care gândesc. Afară e o zi frumoasă. Am multe, multe griji, însă, mă strădui să le ocolesc chiar şi în gând. De când te cunosc, am devenit mai singuratic şi mă gândesc la noi, la tine. Mi s-a trezit un interes enorm, vreau să ghicesc cum va evolua relația cu o puştoaică ca tine, care la fel s-a antrenat într-o aventură. Oricât de puțin ar dura, o spun cu sinceritate, că mă grăbesc să savurez plăcerea momentului. Mă grăbesc să trăiesc şi să isprăvesc multe, inclusiv şi în ale creației. Sper ca să scriu o nuvelă care o să-ți placă şi va rămâne o amintire pentru totdeauna despre noi. Deocamdată e frumos, natura a înflorit din abundență. Mă grăbesc până vor năvăli păiangenii lungi, obraznici peste câmpii, până când vor năvăli ploile ciobăneşti, cu mulți culbeci pe potecile pădurii, ducându-şi casele în spinare, până când păsările vor încerca să-şi găsească răgaz deoarece le-au răguşit trilurile. Iar noi vom rămâne cu ale noastre. Dornici de a ne vedea, dornici de a ne scrie, dornici de a ne simți. Intuiesc că tu devii atentă, grijulie față de mine. Şi dacă tu, cu adevărat găseşti acel refugiu sufletesc numai prin aceea că eu exist şi că mă vezi, asta pentru mine înseamna o fericire scontată. Am la cine mă gândi, la cine visa, am pentru cine trăi. Gândurile mele curg, ca un râu vertiginos, sunt orientate spre tine. Vreau să nu stai flămândă, să nu stai supărată, obosită, obijduită. Liniştită, să confrunți leger toate greutățile morale şi materiale ce le ai în față. Vreau ca amândoi să confruntăm greutățile timpului, să rămânem destoinici cu capul sus pe baricade şi să conştientizăm ce greutăți ne mai aşteaptă şi că vom mai avea forțe să le învingem. Suntem într-un gând şi avem aceeaşi voință. Nu găsesc frazele care ar putea mai uşor să ajungă la sufletul tău, la gândurile tale, pentru că ele să fie plăcute şi să le contemplezi, convinsă că ele

sunt scrise de un bărbat care, cu adevărat, te iubeşte. Spun aceasta, deoarece, aceste calităţi (de încredere) au devenit în timpurile ce le trăim compromise. Oamenii în majoritatea absolută sunt materialişti, mai puţin sentimentali. Noi suntem o excepţie, o insuliţă care aparţine numai nouă. Şi acest lucru mă bucură, îmi dă speranţe, viaţă şi dorinţa de a trăi mai uşor. Îţi mulţumesc, dulce femeie, că te chinui citind atâtea rânduri, care îţi răpesc din timp. Mai ales că ai multe griji ale familiei. Te sărut cu drag.

Sâmbătă

Stimate Radu Inereanu!

Am convingerea că nu trăiesc o aventură, ci zbor. Viaţa în sine, cu toate plăcerile şi neplăcerile ei! Mă las uneori tot mai copleşită de emoţii, dar lângă tine îmi păstrez involuntar spiritul treaz la orice vorbă a ta. Văd cum este un bărbat care iubeşte o femeie. Este plin de dorinţă. Nu te întreb acum nimic - ştiu răspunsul. M-ai rugat să-ţi las scris negru pe alb ceva în agenda ta. A fost o scrisoare de moment, cel puţin am scris rapid, sincer, ce credeam în acea clipă. Am pus accentul pe viitor. Instantaneu. Fără a mă gândi prea mult - deoarece sunt sigură că viitorul ne rezervează ceva frumos – luni, poate ani, încă nu ştiu, frumoşi dacă ne vom strădui să-i facem noi frumoşi, evident. Aidoma unor cocostârci ce revin la cuibul lor, clădit cu sârguinţă şi multă grijă te îndemn să fim şi noi fideli unul altuia. Eu voi fi. Acum îţi scriu dar admir un tablou trist în casa mea…În asemenea situaţii (frecvente) mă simt cel mai prost - nu văd perspective. Nu văd continuarea. Şi nu există. Am depus eforturi nu o singură dată să redresez situaţia. Dar fără rezultate. Eu sunt altfel. Îmi trasez scopurile vitale, mai puţin importante şi, suplimentar, mai cântăresc posibilităţile proprii. La moment, am nevoie şi o sete de a schimba elementar o vorbă cu cineva abil, competent în ale comunicării umane. Tu eşti. Nu am găsit acasă nici acum câţiva ani această comunicare, nu o am nici acum. Şi nici nu o voi putea avea. Tocmai de asta am purces să-mi caut ceva de lucru, ceva de suflet. M-am gândit că citind (ori redactând o carte) îmi voi îmbogăţi lumea interioară şi voi putea rezolva şi o problemă materială.

Aşa a fost. Am citit cu mare responsabilitate prima carte şi din paginile ei te-am regăsit. Doamne, ce noroc! Cu gură de moarte m-a blestemat o mătuşă să am în viaţa mea noroc. Şi a murit. Eu azi însă am rămas cu amintirea ei şi cu ... norocul prorocit de ea. De Blajini,

îi pun întotdeauna flori la căpătâi şi coronițe multicolore care peste an se vestejesc. La anul, îi voi aşterne la creştet mult mai multe flori, şi o să-i şoptesc printre lacrimi că am întâlnit un om în care am găsit alinare, refugiu, alături de care am posibilitate să cresc şi voi pleca de la cimitir împăcată. Tot mai des îmi amintesc acum de ea, deşi e decedată din anul 2001, uite că norocul a avut cale timp de 10 ani până a ajuns într-un sfârşit la mine. Ştiu că m-a iubit acea mătuşă, dar, copilă fiind, nu o înțelegeam. Acum ştiu semnificația cuvântului „noroc". Tu eşti, la moment, norocul meu. Poate crezi că-mi fac prea mari planuri în ceea ce te priveşte. Nu. Deja mi-i destul că te-am întâlnit. În favoarea prieteniei noastre afirm cu certitudine că poți conta pe sinceritatea mea. Nu pentru că eşti omul de moment în viața mea. Ci pentru că, volens-nolens, ai păşit în ea. Este o filă deosebit de importantă pentru mine şi nu o spun doar de dragul cuvintelor. Sunt acum foarte hotărâtă să rămân aşa cum m-ai cunoscut. Ziceai tu - o fată serioasă, la prima vedere, responsabilă, cumpătată. Este ceva timp de când am pornit ambii în călătoria asta - deloc imaginară. Mâine voi încerca să fac o analiză a acestei perioade. Deşi o fac chiar acum. Simt că mă schimb. Azi chiar te-am întrebat dacă ai văzut în mine schimbări. Să-mi spui care-s, te rog. Şi voi continua să mă schimb, să "cresc", dar s-o fac în aşa fel încât să-ți rămân dragă. Nu mă mai ține nimic pe loc. Indiferent ce se întâmplă, am certitudinea că trebuie să am un loc de muncă bun, un salariu din care să-i pot asigura fiicei anumite cheltuieli. Restul - nu contează. Mă voi strădui să am puterea şi convingerea ca să-mi reuşească tot ce mi-am propus. Cel puțin la serviciu sunt apreciată şi munca mea la fel. Am un stil şi are priză la public, am foarte multe cunoştințe prin toată republica. Asta e puterea mea - cuvântul. Cel scris. Şi nu sunt disperată. În general, nu vreau să te țin în umbră. M-am decis să-ți fiu şi eu sprijin în momente mai dificile. Dar şi în clipele plăcute în care putem conversa cu amicii tăi. Eu pot întreține o discuție. În public sunt serioasă, pun întrebări, caut răspunsuri, cunosc oameni noi, explorez terenurile necunoscute. Poți întreba de colegii mei ce cred despre mine. Pe unii îi ştii bine, însă cea mai bună notă îmi va da-o redactorul şef - nu l-am compromis niciodată. Poate să-mi dea o recomandare excelentă, sunt sigură. Şi asta e tot ce am. Pe lângă copil. Tu ai venit în lumea mea tocmai într-un moment neaşteptat. Tu să ai grijă de tine, să scrii frumos, să laşi generațiilor viitoare opere din

care să afle ceva bun, înțelept. Un cititor ai câștigat deja. Încet, încet, vreau să-ți citesc toate cărțile. Iată, azi am mai redactat ceva, m-am amuzat, sincer şi mă întrebam - e greu să treci dintr-o gamă de sentimente în alta? Printre rândurile pe care le citesc acum în carte sesizez şi tristețea ta, şi bucuria, şi anumite regrete, chiar foarte multe. Acum închei. Te sărut. Noapte bună.

Sâmbătă

Floare albă de cireș!

Am citit cu deosebite emoții epistola ta scrisă în decursul nopții. Mulțumesc pentru sinceritate, pentru faptul că eu sunt omul care îți dă o doză de optimism. Mulțumesc că ai gânduri frumoase şi doreşti să obții o poziție cât mai sigură în viața personală, îndeosebi când mi-ai scris că ai de gând să devii ceea ce doreşti şi să-ți obții cât mai multă independență. Cât priveşte atitudinea ta față de soț, nu aş dori să mă implic, deoarece singură pricepi, că în cazul dat, nu ai nevoie de sfătuitori. O să decizi singură. Numai tu!

Mă bucură că ai o amintire frumoasă despre o genială mătuşă, care nu a fost o personalitate pe plan mondial, dar pentru tine a fost mai mult decât personalitate, odată ce a văzut în tine femeia căreia trebuia să-i spună cu gură de moarte că are dreptul să fie norocoasă. Valeria! Ceea ce simți tu, sentimentele pe care le ai în cercul strâns al familiei, în relațiile cu bărbatul iubit, se numeşte istoria vieții, se numeşte biografie. Vrei nu vrei, dar biografia noastră este o Biblie, unde sunt file cu scene luminoase, dar şi tragice. Am publicat anul trecut cartea *Pandurii tristeții*. Şi am argumentat titlul, conținutul prin aceea că jumătate din viața activă a omului este dedicată... *tristeții.* Nu putem să existăm fără de ea. Aşa e destinul omului! Acum pregătesc intens o nouă carte cu titlul *Oglinda tăcerii...* Nu are o tematică veselă... De ce? Fiindcă demult am înțeles că ceea ce e trist, tăcut, merită maximă atenție. După un eşec, noi devenim mai tari, mai experimentați. După eşecul care îl ştii, cu fata ce a plecat în SUA, credeam că o să mor, o să mă prăpădesc. Dar a trecut un timp, mi-am revenit şi mi se pare că am scris cel mai mult şi, poate nu rău am scris. Aşa şi tu. Pur şi simplu, atunci când îți este foarte greu, ia o poziție de tăcere, de frământare şi străduie-te să-ți păstrezi sănătatea. Tu, repet, eşti o femeie realizată. Ai familie, ai serviciu, ai un copil sănătos. Este plin oraşul de femei singure, de seama ta, poate şi mai mari, care nu au nimic din ceea ce ai tu.

De aceea, bucură-te de situația ta, de tinerețea ta și fii sigură că trăiești cea mai înfloritoare perioadă a vieții tale. Fiece zi din viața noastră este o mică istorie. Mă bucur că cunoștința cu mine ți-a schimbat atât de mult viața. Mă neliniștesc că întâlnirea cu mine te maturizează atât de rapid. Da, tu te schimbi, evident, în fiecare zi. Mă cuprinde frica, întrucâtaceastă experiență te va maturiza atât de mult, că mă vei lăsa și pe mine, deoarece vei privi cu alți ochi lumea, bărbații și vei vedea alte priorități, poate mai incitante și mai atractive. Dar, să lăsăm istoria în obiectiva ei desfășurare. Acum trăiește-ți viața! Ești frumoasă nu numai la chip, dar și la fapte, și la dorințe, și la mers. O, cât de mult aș dori să ai un copil de la mine și... cât de mult regret că lucrul acesta nu se va întâmpla. Mă liniștesc că ai gânduri frumoase în adresa mea. Dai dovadă prin fapte și prin exprimare de un șuvoi de energie pozitivă. Acest lucru este foarte important pentru mine. Pentru asta te ador, te stimez și nemărginit de mult te iubesc. Dulcea și plina mea de Dor! Somn liniștit în continuare. Al tău, Radu Inereanu.

tot sâmbătă

Salut, Radu Inereanu!

Azi nu mi-a plăcut cum am fost cu tine. Nu a fost vina mea că te-am făcut să aștepți atâta. Asta e. Îmi cer scuze. Nu se va mai repeta. O să-mi iau totdeauna rezervă de timp ca să te aștept eu. M-am simțit foarte incomod pentru asta, cu atât mai mult că mă așteptai cu flori… Foarte frumos din partea ta. Apreciez gestul. De cum am ajuns acasă, le-am și pus în vază, le-am stropit cu apă și s-au făcut proaspete precum mi le-ai dăruit! Tu ești un bărbat cult, emotiv. Păcat însă că până acum nu ai lângă tine o femeie care să fie numai a ta și să aprecieze zi de zi felul în care te manifești. Eu sunt, dar pot să-ți ofer puțin din universul meu. Știu că mult mai mult îmi oferi tu. Îți trimit un fluturaș să-ți aducă buna dispoziție. Ți-am spus cât de tare mi se face dor când pleci? Tare! **Cu drag, Valeria.**

Duminică

Valeria!

Mulțumesc frumos de fluturaș. E gingaș ca și tine, e blând ca și tine, e dorit ca și tine, e iubit de mine. Ai fost frumoasă chiar și prin întârzierea ta. Chiar dacă m-au chinuit așteptările, am simțit că devin alt Radu Inereanu, fiindcă doream mult să te văd. Mă îngrijorez când văd cât de lejer te porți cu mine. Mă neliniștesc ca nu cumva să se

descopere taina sentimentelor tale frumoase şi o să ai neplăceri. Dacă te va durea pe tine, o să mă doară şi pe mine... Îmi imaginez cum stai aplecată la masa de lucru şi scrii, eşti concentrată, iar gândurile, câteva celule ale creierului se înghesuie să zboare către mine. Conştientizând aceasta mă liniştesc şi sunt fericit, că am ajuns la clipa când iubesc şi sunt iubit. M-am întors din oraş obosit şi stau în compania florilor aduse ieri din pădurice, care te îmbată cu miros de tei. Trăiesc cu speranța că mâine o să ne vedem. Poate o să realizăm ceea ce ne-am pus în gând. Să te simți alături de mine ca un pui de hulubiță, gingaşă şi ocrotită de figura mea uriasă, pe care tu îți permiți să o iubeşti. Poate vom face şi o altă aventură. Totul depinde de tine şi de faptul ce dispoziție vei avea. Eu, doar gândindu-mă la tine, în inima mea se aprinde făclia cea gingaşă şi luminoasă, ca să visez, asteptând să treacă timpul pentru a te revedea mâine. Te sărut dulce şi cu dor în această feerie a aşteptărilor frumoase. Precum ți-am promis, îți trimit câteva dintre fotografiile realizate azi care, în opinia mea, sunt superbe şi cred că vor servi drept o amintire plăcută peste ani. Tu eşti o femeie magnifică, Valeria! Doar te privesc pe aceste poze şi mă cutremur! Te vreau ziua, te vreau seara în amurg, te vreau noaptea, te vreau dimineața şi peste ziuă iar te vreau. Astăzi mi-ai spus că nu ai dori să fiu robul ascultărilor tale, exagerat de docil. Ai dori să ştii că în spatele meu te afli ca după un zid şi nu există careva pericol pentru tine. Vreau să te încredințez, şi cu vremea o să înțelegi că totdeauna am poziția mea şi pot să mi-o apăr. Pot să te ascult şi să te apăr când vei avea nevoie. Dar cel mai important o să te sprijin în clipele dificile. Tu atunci o să ai multă nevoie de ajutor. Deja înțeleg cât îți este de greu în viața care o trăieşti. Te înțeleg cel mai bine, fiindcă prin asemenea rutină am trecut de mai multe ori şi nu am fost destul de priceput, ascultător, ca să pot păstra familiile ce le creasem. Uneori îmi pare rău. De ce? Deoarece creând pe ruinele unei familii distruse, alta nouă, m-am convins că nimic nu obții. Înțelegi, Valeria! Omul este înzestrat cu o anumită aură, caracter şi de el se alipesc ca magnetul numai şi numai o anumită categorie de indivizi. Tu eşti frumoasă în situația în care eşti. Şi trebuie să te laşi în mâinile lui Dumnezeu, căci ceea ce se întâmplă acum tu eşti un dar de la el. Tu nu faci nimic decât lucruri frumoase. Tu te înalți în fața naturii şi în fața mea. Cândva, când vei avea mulți ani pe umeri, mai mulți decât tu te-ai gândi şi vei înțelege că tot ce faci, cum procedezi,

dacă nu este în detrimentul interesului global al familiei, faptele tale sunt justificate şi frumoase. Lumea nu s-a început de la noi. Despre aceasta au fost scrise miliarde de cărți, s-au produs filme, spectacole. Şi atunci când s-a descris adevărata dragoste, lumea din jur s-a minunat, lumea păstrează cu sfințenie acele lucruri şi le apreciază, le justifică. Despre o dragoste adevărată, în orice formă nu ar exista ea, omenirea totdeauna a apreciat-o, a admirat-o şi a dorit ca ea să existe veşnic. Trăieşte şi tu cu gândul că ceea ce se întâmplă cu tine acum, nu se întâmplă în fiece zi, nici măcar în fiecare an, nici măcar (asemenea clipe) nu se repetă în viață. Închipuie-ți câtă lume este văduvită de acest sentiment! Milioane de femei, bărbați pe lumea asta există, dar ei nu trăiesc farmecul împlinirilor care se încoronează într-o dragoste reciprocă, sinceră şi curată. Pentru ce ți-a dăruit Dumnezeu un corp, un chip, un intelect atât de frumos? Ca să-l păstrezi în cutie? Pentru cine şi pe cât timp? Tinerețea este fulminant de trecătoare şi ea este dată ca la bătrânețe să avem cât mai multe amintiri bogate, frumoase de la ea. Dacă Dumnezeu ți-a oferit asemenea ocazie, fie şi de o durată imprevizibil de scurtă, care să te pătrundă prin suflet cu săgețile lui Amur, de ce trebuie să te fereşti, să respingi momentul? Savurează viața! Scriind aceste cuvinte filosofice, mi se face tot mai mult şi mai mult dor de tine. Îndeosebi, când ştiu că nu o să te văd, nu o să te sărut, nu o să te miros. Azi te-am cuprins ca pe un copilaş gingaş, gingaş. Şi aş vrea să adorm cu tine în brațe. Pentru un timp infinit. Şi să ştii că mi-i dor de tine în fiecare secundă. Şi te consider suavă, fermecătoare, mireasă. Dumnezeu să te ajute şi te aştept cu nerăbdare. Al tău năstruşnic, Radu Inereanu.

Duminică

Bună dimineața!

Am fost la o terasă cu colega despre care ți-am spus că are necazuri în familie şi m-a chemat câteva zile s-o ascult. Am fost. Am ascultat-o. Am aflat cu stupoare că nu doar în familia mea sunt probleme. Cu toții le avem. Diferite. Şi în momentul când ne descărcăm sufletul de emoții negative - e mult mai uşor. Olga, aşa se numeşte colega mea, nu este iubită şi dorită în familia soacrei sale. Dar nu dezvolt mai mult acest subiect. Trebuia să mă duc să o încurajez, căci nu vroia să se întoarcă acasă. Păcat că sunt pe lume oameni cărora orice ai face - tot nu le placi, tot le stai în gât. În fine. Da, cum scriai - nu avem şanse mari să

iubim frumos deseori în viața asta. Şi sunt foarte impresionată că am acum un moment miraculos în viață să-l trăiesc. Ți-am spus de zeci de ori că nu regret. Cât despre complimentele pe care mi le faci - îți mulțumesc. Pentru ca o femeie să fie frumoasă continuu ea are nevoie să-i fie alimentat sufletul cu vorbele ademenitoare pe care mi le spui, ori mi le scrii tu. Mi-a plăcut ziua de ieri. Nu-mi plac stereotipurile, iar plimbările în pădure au un farmec aparte: este multă iarbă, flori şi mult soare! Tu faci companie interesantă, cred, oricui. Nu exagerez. Am mai aflat ceva din viața ta. Aşa o să ajung să te cunosc bine şi tu, la fel, pe mine. Îmi place că încerci să diversifici activitățile noastre fiind împreună. Să nu mă plictisesc. Cu tine mi-e interesant oricând, fiindcă ai un caracter blând, eşti atent la toate. Da, poate uneori, eşti spontan, ai *„apucături”* care mă uimesc. La propriu spun şi aceste trăsnăi ale tale îmi plac. Am realizat demult că relațiile dintre parteneri nu au fost niciodată uşor de înțeles. Cu trecerea timpului, sentimentele ajung să varieze, iar uneori dragostea dispare treptat, în capul mesei instalându-se rutina. Toate dorințele şi pasiunile arzătoare se sting, rămânând doar respectul şi încrederea reciprocă. Sunt sigură, pentru ca flacăra iubirii să fie aprinsă şi păstrată este nevoie de multă perseverență, cedări şi compromisuri, realizate cu plăcere şi fără părere de rău în momentul în care există iubirea adevărată. Şi încrederea reciprocă reprezintă, probabil, pilonul fundamental al oricărei prietenii. Îți voi câştiga încrederea, mă gândesc. Nu trebuie să urmăreşti fiecare mişcare a jumătății tale, ori să ştii tot ce face ea, sau să o urmăreşti, s-o spionezi pas cu pas. Contează foarte mult să ai încredere în iubit, soț, prieten şi să îi oferi libertatea de care are nevoie. Eu respect acest principiu! Doar că foarte multă încredere tot nu e bine. Tocmai de asta caut compromis. De la tine am înțeles că o relație serioasă nu înseamnă neapărat o viață în doi. Pentru tine vreau să fiu o femeie puternică şi înțelegătoare, transformată în cea mai bună prietenă. Şi e foarte important să-ți ofer şi ție momente de bună dispoziție, cum o faci tu pentru mine. Îți urez baftă în toate. Cu drag şi dor, Valeria.

Duminică seara

Draga mea Valeria!

Mă bucur că, aflându-te departe de mine, mă păstrezi în inima ta. Azi, împreună cu Ninela am mâncat cireşe şi ne-am plimbat prin ploaie după ce am privit fotografiile tale şi am citit câteva scrisori de ale noastre. Co-

respondența aceasta este consistentă şi frumoasă. Citind mesajele trimise unul altuia, precum ne-a fost înțelegerea, cu imaginațiile noastre virtuale, pe alocuri nu mă recunosc. Cred că societatea deseori are nevoie de aceste amintiri scrise din suflet, ce emană căldură, gingăşie, lumină, admirație. Judec după reacția fiicei mele. Scumpa mea Valeria! Dacă tu mă vei iubi şi în clipele dificile, poate pline de tensiune, cu mesaje poate pline de greşeli, să ştii că pentru tine nu voi îmbătrâni niciodată. Dragostea o să mă facă mereu tânăr, o să mă păstreze în formă. O asemenea dragoste concepută de noi, nu trebuie părăsită, deoarece pe cerul sorții s-au aprins două stele. Ele luminează din înalturi, îndeosebi în amurg de seară, când e puțin soare, luminează corăbiile noastre, care au fost naufragiate, dar s-au redresat şi acum cu vânturi prielnice în pânzele albe, plutesc cu vădită măndrie pe valurile oceanului mondial, alături, în frumusețea şi independența lor, indiferent ce se petrece în lume. Tu nu trebuie să te gândeşti că voi sta departe de tine, din cauza bătrâneții. Unele lucruri în viaţa omului vin indiferent de voința lui. Zilnic, în fiecare clipă, ne aflăm între marile minuni ale existenței dialectice. Între viață şi moarte. Vreau ca romanul nostru să continuie, indiferent de timp, de vârstă, de situații, de alte mărunțişuri, să nu fie în defavoarea cuiva din jurul tău. O fericire nu trebuie construită pe ruinele unei dureri. Eşti cultă şi nu vei admite erori. Dacă e să vorbim despre moarte, apoi să ştii, orice s-ar întâmpla, doresc să fiu înmormântat, odată cu venirea morții, la cimitirul vechi din satul natal. Acolo, la poalele pădurii, unde domneşte antichitatea şi liniştea de care am dus şi mai duc lipsă, îndeosebi, în ultima vreme. Vreau să fiu înmormântat modest, fără pompă şi fără publicitate. Tristețea uneori mă înaripează şi vreau să fiu optimist. Iar optimismul meu... eşti tu. Mă alătur, te cuprind, te sărut mult şi cu dor. Să-ți dea Dumnezeu sănătate şi cât mai multă bucurie de la soț, de la fiică.

luni

Bună, dragule!

Dacă mai ții minte, îți spusesem recent că te visasem, dar vag... Dar iată că azi noapte mi-ai apărut în vis pentru a doua oară. A fost un vis urât pentru mine, în care tu aveai un rol frumos. Mă salvai de la înec, dintr-un râu cu apă verde ca iarba, că m-am trezit dimineață şi zâmbeam plină de amărăciune, cu o uşoară ironie că ... anume tu erai salvatorul meu! Mi s-a făcut tare dor de tine acum şi am hotărât să-ți scriu, să-ți mărturisesc întâmplarea văzută în vis. Vreau să-ți aud

și vocea, iar în această clipă de inspirație ascult cântecul compus și interpretat de tine, despre absolvenți. Ai o voce tristă, dar plăcută. O vo ce... melodioasă, curgătoare, ce te pătrunde. Te ascult și mai privesc poza în care m-ai imortalizat atât de reușit lângă magnificii trandafiri roșii ca focul. Știu că am multe neajunsuri, nu sunt desăvârșită, dar am motivație să mă corectez, să «cresc» cum îți place ție să accentuezi. Lângă tine. Mi-e dor și îți urez o zi bună.

Luni seara

Valeria!

Când citesc mesajele tale, mă pomenesc plin de ardoare să-ți scriu necontenit. Un înțelept al lumii a spus că Omul cât trăiește trebuie să învețe ... a îmbătrâni frumos! Chiar dacă am mulți ani, totuna mă bucur că te-am întâlnit pe tine și cred că bătrânețea mea va fi foarte sănătoasă și frumoasă. Odinioară am sosit de la prietenul meu. Are 71 de ani și arată rău. Asemenea bătrân nu doresc nu numai să fiu, ci nici să ajung. Sunt convins, că de voi duce modul de viață care îl am, dacă voi avea dragostea ta, o să trăiesc foarte mult, poate cât bunelul meu (96 de ani!) cât fratele mamei mele (100 de ani) și tu o să ai atunci grijă de mine, nu în sensul să mă îngrijești, ci să comunici cât mai mult. Mulțumesc pentru faptul că am avut loc în visele tale. Aș vrea să-ți fiu salvator în toate aspectele vieții tale, să te ajut să depășești cele mai dificile momente, îndeosebi cele psihologice. La Chișinău acum plouă torențial. E în prag de noapte. Tu nu ești în oraș, iar eu mă gândesc la tine, la faptul cum să închei nuvela noastră ca să fie verosimilă. Nuvela ce o scriu va constitui un monument despre o dragoste frumoasă, sinceră, naturală și apreciată de amândoi. Vor trece ani la mijloc, poate vei întâlni bărbați mai buni decât mine, dar eu vreau să fiu împăcat că sunt primul care am deschis în viața ta niște file dorite și plăcute, niște file de dragoste care, de la înălțimea oricărei vârste, vei dori să le reciteşti și să îți placă conținutul lor. Mă bucur că viața ta (cu gândurile la mine) a devenit mai emoționantă și mai plăcută, mai dorită. Am impresia că aidoma mie ne contopim ambii într-un tot întreg și nu ne mai poate opri nimeni în declanșarea sentimentelor ce le nutrim. Trebuie să înțelegi că orice fenomen frumos, la fel are un început și un sfârșit. Iar viața frumoasă, la anii tăi, va continua încă multă vreme înainte. Prin tine trece timpul și tu te declanșezi în minunea lui, care se cheamă viață. Aș vrea și fiicele mele și fiica ta să aiba atunci, când

vor întâlni dragostea adevărată, emoţiile şi frământările tale. Poate ai avut aceste sentimente la perioada întâlnirilor precoce cu soţul tău, dar atunci era un elan fraged, o obişnuinţă a tinereţei că numai aşa trebuie să se întâmple. După ce ai trecut prin viaţa de familie plină de rutină, după mai mulţi ani monotoni, tu apreciezi altfel sentimentele. Şi acum ele ţi se par mai înălţătoare. În viaţă mereu ne supunem încercărilor. Ştiu, dacă toate câmpiile înfloritoare, dacă Nistrul îţi va aduce bronzul corpului, tu vei slăvi clipa când ai întâlnit un om drag. Şi sunt fericit, ştiind cine este el pentru tine. Durerea, chinul dragostei trebuie să te facă mai puternică, mai înţeleaptă, mai fericită. Aştept să revii cu un ocean de impresii noi, create de fantezia imaginară, de clipele trăite alături de oamenii dragi. Te sărut fierbinte, cu dor şi patimă.

Marţi

Radule!

Sărută-mă fierbinte şi cu patimă, pentru că îmi este tare dor de tine. Ştii, viaţa la ţară are farmecul ei. Dar îmi place mai mult la oraş. Deşi mă pot adapta şi la condiţii de sat, şi la cele de mediu urban, oriunde mă conformez şi nu întâlnesc obstacole prea mari. Între timp mă gândesc la tine, la felul tău de a fi. Îmi amintesc că mi-ai scris că, poate, peste câţiva ani, te-ai putea refugia la ţară, la Ineşti. Sper însă ca asta să se întâmple peste mai mulţi ani. Îţi mulţumesc că îmi scrii, asta îmi redă dispoziţia. Ştiu că te gândeşti şi tu la mine, aşa cum sunt eu şi mă bucur. Mă bucur că ne gândim în acelaşi timp unul la altul. Cu drag, Valeria!

Marţi noaptea

Valeria!

Odinioară am revenit de la Orhei şi am aflat de la tine că nu există perspectivă să ne vedem. Mă simt în postura unui copil care spera că azi va merge neapărat la joacă, dar din cauza ploii stă rezemat de geam şi urmăreşte îngândurat căderea stropilor pe pervaz. Nu-i nimic, oricum zilele acestea sper să ne vedem, măcar în oraş cât de cât. Zilele de odihnă au trecut cam obositor, dar seara trecută am ajuns la hram la Grătieşti şi acolo m-a apucat ploaia. Ieri am înnoit odaia cu multe ierburi şi verdeaţă, şi mi se pare că e frumos, o să-ţi placă. În rest, parcă totul este pe vechi. Doar că am mai scris câte ceva, dar nu-mi ajung idei ca să închei nuvela. Doresc ca tu să te faci bine, să ai mare dorinţă de a mă vedea cât mai curând. Regret, regret foarte mult că

nu funcționează internetul. Luna viitoare mă voi conecta la altă rețea de internet, atunci voi avea inspirație să scriu ceva frumos şi deosebit lăstărelului şi gingaşei mele Valeria! Te sărut cu dor!... Odinioară vroiam să pun punct, dar simt necesitatea să-ți scriu. În apartamentul meu s-a făcut rece, dar confortabil, căci florile pline de dor şi de vis te aşteaptă. Te aşteaptă să vii cu impresii noi, cu răsuflarea ta de copil, cu zâmbetul dulce, să mă îmbrățişezi şi să-mi spui că ți-a fost dor de mine. Când mă gândesc la aceste momente, în casa mea se face cald şi lumină. Deşi toată noaptea o voi petrece singur. Azi am umblat mult prin oraş şi am transmis la Bucureşti actele ca să mi se perfecteze adeverința de naştere, apoi buletinul de identitate, apoi paşaportul. De ce fac aceste lucruri încă nu sunt bine convins şi determinat, dar le fac. Îmi plac fotografiile tale. Îndeosebi cea din mijlocul lanului de grâu verde, sau ce o mai fi acolo. Îmi imaginez că, să fi fost alături, te sfâşiam în petale şi te iubeam aprig! Niciodată nu am făcut dragoste în lanul verde, îndeosebi, în amurg de seară, cu o lună frumoasă pe cer. Mi-i dor deseori de tine şi când mă răzbeşte, îți sun, ca un nesocotit. După ce vorbim simt remuşcări ca nu cumva aceste convorbiri să-ți creeze dificultăți. Tu eşti o femeie cultă, educată şi nu cred că în caz de ai avea careva neplăceri, o să-mi spui. Dar nu mă pot abține uneori ca să nu-ți telefonez. Cred că în zilele următoare va fi reparat internetul şi atunci, neapărat, pe skayp o să te dezbrac nu o dată şi o să te iubesc cel puțin virtual. Vinerea viitoare, de la Iaşi sosesc gemenii şi se vor afla în Chişinău o săptămână. Dar aceasta nu înseamnă că nu o să avem posibilitate să ne vedem. Doar noi avem mult de lucrat la carte. Apropo, azi mi-a telefonat un om de afaceri evreu şi mi-a spus că o să-mi sponsorizeze editarea a 300 de exemplare de carte « Sub steaua lui David, cu Dumnezeu». Dacă se va întâmpla acest lucru, concomitent o să editez şi *Pe Insula Şerpilor*, *sirenele c*ântă *româneşte*... Vreau să se petreacă acest lucru ca în toamnă să ții în mâini volumul care ne uneşte. Adică prin el ne-am apropiat. Vreau să te văd, să te cuprind de două ori cu brațele mele mari, ca pe o coroană din flori de măr înflorit. Şi tu ca un puişor ocrotit de mine, să roşeşti, să te sfieşti, şi să ne sărutăm ca doi adolescenți. Apropo. Azi am ajuns şi la Radio, programul I. I-am dat unei oarecare doamne Romanciuc, pe *stick*, cântecul *Gabriela*, cu valsul absolvenților. Ea demult l-a cerut de la mine. A spus că miercuri, între orele 16.00 şi 17.00 o să-l dea în eter pe

toată Moldova... I-a plăcut mult cântecul şi nu crede că anume eu am realizat piesa. M-am întâlnit cu pământeanul meu, Gheorghe Mustea, dar el nu a avut timp să asculte valsul. Foarte mult visez să-l înscriu pe viu în cadrul unei orchestre simfonice. Mi-i curios să văd cum o să se prezinte şi cred că o să placă multora. Principalul e să-ţi placă şi ţie. Mă gândesc la acest vals, fiindcă acum, peste o săptămână-două în toată Basarabia vor avea loc balurile de absolvire. Păcat că nu am cunoştinţe la staţiile de radio private, să le propun să-l difuzeze în acea zi. Te uiţi că eu, **într-o singură zi, pot deveni cunoscut ca un compozitor** cu un vals la temă şi frumos! Mă bucur că ai pierdut atâta timp să citeşti mâzgâliturile mele. Sper ca în restul timpului până dimineaţă vei avea posibilitate să citeşti şi, poate chiar să-mi răspunzi. Cu multă gingăşie şi dragoste, al tău Radu Inereanu.

Marţi, tot noaptea

Valeria!

Nu am răbdare. Îţi scriu iar. Nu mă pot ogoi, stăpâni să stau în casă… **Am mers prin ploaie, m-am udat ghioalcă. Îmi place din copilărie** să merg prin ploile de vară. Am venit la clubul internet, special pentru tine. Când mişc degetele pe clape am impresia că te ating pe tine, simt muzica corpului tău în mişcările miraculoase ale iubirii pentru mine. Aşa a vrut Dumnezeu ca într-un sfârşit de primăvară şi în această vară controversată şi plină de capricii naturale, tu să-ţi dedici sufletul mie, precum eu **îl dedic ţie. Sărbătoarea pe care o simţim** amândoi, sper, să servească drept exemplu frumos pentru copiii mei şi ai tăi, cum trebuie să trăiască un bărbat şi o femeie îndrăgostiţi unul de altul. Am ajuns la ferma convingere că aceste pagini ale noastre, **dăruite cu atâta inspiraţie, sinceritate reciprocă, să fie materializate** într-o carte. Aş vrea către toamnă să revenim la bilanţul acestei corespondenţe, care sper să fie în aceeaşi tonalitate reciprocă şi să elaborăm o carte, exemplu pentru generaţiile de mâine, cum trebuie să se înveţe a stima reciproc, a iubi, cum este o femeie când se simte în îmbrăţişările unii bărbat iubit şi cum este un bărbat iubit de o femeie. **În relaţiile noastre este şi o altă temă demnă de apreciere**. Dovadă e că vârsta, raportul social, în dragoste nu are obstacole. Filele cărţii vor alcătui ceva din genul romanului epistolar. Ce scrie El şi ce scrie EA. Cu atât mai mult că eu, gândindu-mă la tine, simt unduirea unei câmpii nemărginite plină de flori de diferite culori.

Simt cum tu zâmbeşti, cum mă chemi şi mă doreşti nebunatică, fără să-ți pară rău că te dăruieşti! Iar eu dăruindu-mă te accept. Mi se pare că în această ambianță, gamă de dorințe sentimentale, în lumea asta se va naşte un adevărat Făt Frumos, un geniu. Vreau să-ți spun că această idee îmi apare clipă cu clipă, oră de oră. Orice ai face, rămâi o amprentă plăcută în viața mea. Sper şi eu să rămân la fel, orice ar face viitorul cu noi. Cred că simți energia, dragostea mea, dorința de a te cuprinde, de a te săruta la infinit şi a te duce în braţe pe câmpia imaginaţiei noastre sănătoase, frumoase şi pline de plăceri reciproce. O asemenea condiție am pus-o chiar de la începutul corespondenței noastre. Şi, ca să vezi! Nu în zadar un om înțelept în ale scrisului, cândva a afirmat, că uneori şi opera dictează condițiile sale! Cu gândul la tine, închei mica mea scrisoare şi aştept părerile tale. Cu drag, al tău, Radu Inereanu.

Marți dimineața

Dragul meu!

Nu va fi o surpriză pentru tine faptul că femeia determină deseori schimbarea într-o relație. După modul în care lucrurile evoluează între noi, îmi doresc să mă implic şi mai mult în activități în care protagoniştii să fim doar noi doi. Acesta este deocamdată modul de manifestare a afecțiunii, sentimentului de dragoste pe care îl trăiesc la moment. Fiecare om are propriul mod de a iubi. Pentru unii oameni acesta este exprimat prin cuvinte, prin lucrurile pe care partenerul, prietenul le spune şi care te fac să uiți de griji. Pentru alții, gesturile frumoase, precum împrospătarea florilor în vazele posibile şi imposibile dintr-o casă, compotul servit cu plăcere, muzica selectată riguros sau mirosul plăcut din dormitor reprezintă semne de iubire. Pentru mine exprimarea dragostei constă în modul ce l-am menționat mai sus, inclusiv prin atingeri tandre şi pasionale, sau printr-un mesaj convingător. Tu îți poți exprima prin propriul limbaj afecțiunea. Şi eu reacționez prompt la manifestarea dragostei prin atingerile tale, dar şi prin mesajele virtuale scrise cu atâta ardoare, dorindu-mă şi dorindu-te, citindu-le. Toate împreună mă fac fericită, Radule. Te sărut cu dor! Îmi place că împreună ne ieşim din albie şi am putea străbate mii de kilometri, fiind sigură că nu ne vom plictisi. Pe curând.

Marți seara

Valeria!

Am venit la cafenea şi îți scriu. Mi-e dor de tine, chiar dacă ție nu ți-i dor de mine. Nu mi-ai scris nici un mesaj. Azi pentru mine a fost o zi reuşită, am izbutit să fac ceva bani. Voi merge în pădure să înnoiesc florile. Sper mâine să te văd. Mi se face tot mai senin şi lumină în fața ochilor când mă gândesc la tine. Mi-e dor de ochii tăi, de părul tău frumos, de fața ta sfioasă. Mi-e dor, mi-e dor, mi-e dor! Şi te vreau alături, în îmbrățişări. Doamne, ce femeie minunată eşti tu, Valeria! Azi am terminat de scris, de cizelat şi redactat câteva poezii. Una este dedicată ție, dar o las să se mai răcească şi apoi mă apuc de ea din nou. Ți-am citit-o şi sper ca pe viitor să-ți placă. Nu pot explica de ce azi mă gândesc la îndepărtata mea copilărie. Parcă era acelaşi soare, aceiaşi vară cu flori şi verdeață. Dar acum, de când te cunosc, vara e mai frumoasă. Regret (a câta oară!) că nu pot împleti coroniţe. Doresc să meşteresc o coroniță din flori şi frunze ca să te fac prinţesa pădurii din preajma casei mele. Aşa vreau eu. Mi se pare că nici tu nu ştii a împleti coroniţe. Romanul ***LUCIANA,*** scris cândva şi editat deja, începe cu tabloul în care eroina principală împleteşte coroniţe şi le coboară să plutească pe valurile cristaline ale unui lac de pădure, unde-l aştepta pe el să vină... Doar ştii că prima mea dragoste seamănă cu tine. Semăna! Acum (nu am văzut-o din 1978) nu ştiu cum arată. Atunci, în adolescență, arăta exact cum arăți tu acum! Deseori mi se pare că am un vis miraculos, halucinant. De pe un tablou al vieții s-a coborât întruchipată în chipul tău fata adolescenței mele, acea copiliță pe care am dovedit să o sărut doar o dată. A venit în viața mea atunci, cu prima dragoste! Cum crezi, e un semn bun? Înclin să cred că da. În viață totul este în interacțiune şi nimic nu se petrece întâmplător. Cândva o să fii cu mine de acord. Ceea ce pierdem uneori, se recuperează într-un mod surprinzător la o depărtare de ani. Atunci când nu te aştepți, când s-au spulberat toate speranțele. Am în vedere pentru oamenii pe care Dumnezeu îi fericeşte să împlinească nişte ani! Cândva mă încerca gândul că, odată şi odată, Luciana o să nască de la mine un copil. Acum a plecat în vâltoarea anilor pentru totdeauna, şi chiar de-ar apărea, vârsta deja nu-i mai permite. Soarta mi-a adus-o în calea vieții pe Valeria! Poate ea, acea Luciana din adolescență, o să se decidă să nască un copil cu păr de aur, ingenios?.. Va fi fructul unei iubiri împlinite la depărtări de ani. Data trecută nu ştiu cum mi-ai răspuns evaziv, zicându-mi că nu ştii dacă o să naşti de la mine vreodată un

prunc. Acest lucru îl va decide un suflet de femeie, dictat de voința lui Dumnezeu. Aș dori, îndeosebi în aceste zile când simt că vederile îmi slăbesc tot mai mult şi mai mult. Mă cuprinde uneori frica să nu orbesc. Atunci, am impresia că sensul vieții mele nu va mai avea nici un rost. Până a mi se nărui toată sănătatea, aș vrea să mai am un copil... Scuză-mă că am trecut pe tonalitatea tristă... Revin la poeziile mele. Unele mi se par reuşite, altele copilăreşti, dar toate sunt ale mele. Sper ca vreunul dintre copii să facă poezie mai bună decât mine. Mâine se întorc de la Iaşi gemenii. Mi-au spus că doresc să muncească pe vară. Doresc să aibă banii lor de buzunar. M-au rugat să-i aranjez undeva. Poate o să încerc la vreo Andy`-s PIZZA. Voi vedea. Aceste griji se vor începe săptămâna viitoare. Dar până atunci vreau să te văd, să fiu în largul dorințelor şi sentimentelor tale. Vreau să fiu bărbatul tău şi tu să mi te dăruieşti, precum o voi face şi eu pentru tine. De dimineață o să înnoiesc florile. Vreau ca mâine să fiu părticică din trupul tău, suflet din sufletul tău şi tu să te simți liberă în zborul fanteziei tale. Vreau să-ți imaginezi că eşti o domnişoară hazlie, năstrușnică, alergi printre stropii unei ploi calde de vară cu o coroniță de la mine şi cu brațele desfăcute mergi în întâmpinare să mă îmbrățişezi, să mă săruți pătimaş. Precum şi eu pe tine. Noapte bună, dulcea mea, cu o coroniță de frunze şi flori proaspete în părul tău frumos.

Miercuri noaptea

Bună dimineața, dragul meu!

Aseară nu am putut să-ți scriu. Eram şi obosită. Dar m-am gândit la tine. Vreau să-ți spun că pot împleti coronițe! Le împletesc din copilărie, când păşteam oițele mele. Pe marginea drumului, la țară, cresc multe păpădii, ori pe malul şi în lunca Nistrului, pe păşunile bătătorite de mine şi verişorul meu găseam diferite flori, din care făceam podoabe pentru a le aşeza pe frunte! Păcat că nu aveam cum să fac poze. Şi prin ploaie am nimerit deseori! Tu încerci să-mi închegi un portret de copilă şi îți reuşeşte, în mare parte! Da, eram cu părul bălai, lăsat pe spate, uneori când bunica reuşea dimineața mi-l împletea în cosițe, iar eu îmi puneam două flori de cimbrişor în părul împretit. Eram frumoasă! Aveam o rochiță de cit cu floricele mărunte, mărunte, pe breteluțe, aveam nişte sandale albe, şi acum le țin minte. Pe vreme mai posomorâtă îmi dădea bunelul un stănuț şi ciubote de ploaie, să

nu răcesc. Şi plecam. Pe la prânz ne bucuram de bucatele puse de bunica în trăistuţă, iar la focul aprins de verişorul meu coceam cartofi. Erau delicioşi! Am avut o copilărie frumoasă, cât am trăit la bunei, pe urmă părinţii şi-au cumpărat lot de casă şi ne-au luat cu ei. Iată, mi-am amintit copilăria datorită ţie. Începusei scrisoarea ta tot despre copilărie. Tu, Radule, eşti copil, deja văd asta tot mai bine, dar îmi place felul tău de a fi. Nimeni nu s-a comportat aşa cu mine până acum. Ai câteva ipostaze pentru mine. Bineînţeles, prima e cea de bărbat iubit, care scrie poezii dedicate mie! Şi aduce flori în casă, tot să-mi fie mie plăcut. Altele, nu mai contează atât de mult. Mă rog să fii sănătos, şi să te mai ocolească grijile, să fie şi copiii tăi bine, altfel vei fi îngrijorat. Mi-i dor de tine, Radule. Mereu. La serviciu. Acasă. În oraş. Oriunde. Tu eşti deosebit. Nu te voi lăuda acum dacă voi scrie nu ştiu a câta oară deja că eşti un bărbat galant. Nu te văd însă tot aşa într-o familie împlinită. Rutina deseori îşi pune amprenta şi viaţa pierde din farmecul ei în familie. Vreau să-ţi urez alături de copii baftă, să-i poţi aranja la serviciu. Îţi urez o zi bună!

Miercuri

Valeria!

Am citit atent toate cele scrise de tine. E o recunoştinţă în mai multe planuri. Mulţumesc pentru sinceritate. Dar, răspunsul la acest mesaj merită cugetare, chibzuinţă şi, îţi promit că o să-l scriu cât mai curând. Mă bucură că eu nu ies din calcul în privinţa copilului pe care tu planifici să-l concepi peste un an. Cine ştie! Dacă Dumnezeu va fi de partea noastră o să avem un băieţel comun. Sunt convins că o să-l iubeşti foarte mult. Şi el pe tine. O să-ţi amintească mereu de mine. Restul o să le scriu poate spre seară, poate mâine. Oricum, când te întorci o să găseşti aici mesajul meu. Cu stimă şi dor...

Joi

Radule!

Am ajuns să citesc acest mesaj scurt şi am de adăugat doar atât: azi am simţit o armonie deosebită între noi. Îmi place să fim împreună şi să ne ţinem de nebunii. Pentru câteva zile deja am să tot zâmbesc, amintindu-mi despre ziua de azi şi o să aştept următoarea revedere, până când o se mi se facă iar dor. Ai grijă şi fii bine dispus. Te sărut cu drag. Valeria.

Vineri

Valeria!

Am venit special aici ca să te simt mai aproape, să vorbesc cu tine. Mi-i dor. Azi toată ziua am făcut dulceață și m-am gândit la timpul când tu deja o să treci de 32 de ani! Tu stai într-o odaie, la geamul cu perdele albe și legeni un bebeluș, pe care îl iubești foarte mult. Și din când în când servești cu linguriţa dulceață făcută de Radu Inereanu. Mai am impresia că suntem amândoi pe malul unui lac, sau al mării pustii, sărim în apă și ne scăldăm împreună. Ne place și suntem foarte bucuroși că s-a ivit această ocazie. Când nu vorbesc îndelung cu tine am impresia că tu ești pe făgasul altor pasiuni. De aceea am și venit aici. Ți-am telefonat de câteva ori și telefonul tău era ocupat. Sau poate nu ești în zona de acoperire. Mi-i dor de tine, de ochii tăi, de obrajii rumeni, sfiitori. Tu străduiește-te să nu cazi în mrejele problemelor legate de familie. Problemele de orice ordin zilnic apar. Ele nu vor dispare niciodată, fiindcă altfel viața nu este interesantă. Fii dârză și optimistă, fiindcă toate problemele lumii nu o să schimbe nimic în viața ta spre rău. Tu ești gospodină, ești mămică bună și te isprăvești de minune, știind că pe lume exist și eu și sufletul meu e alături de al tău. Când cad în meditații, privesc tot mai frecvent fotografiile tale. Ești frumoasă, ca toate florile verii. În odaia mea sunt flori și crengi care le-ai admirat. Ieri am fost în pădurice. Am mai cules un buchețel de flori gingașe, rozovioare. Nu știu cum se numesc, dar stau în biblioteca mea... cumințI. Te așteaptă pe tine. Să apari dornică de a mă cuprinde și de a le mirosi. Prospețimea lor încântă. Ele sunt aduse pentru tine cu multă dragoste, culese și încălzite cu gingășie pentru tine. În lume la ora actuală asemenea alte flori care să-ți aparțină numai ție nu există. Vor trece mulți ani, Valeria...Tu vei supraviețui până peste 2079. Și la depărtarea ceea de ani, 2011 o să-ți pară o poveste demult apusă. Apoi, tu o să-ți amintești că în anul 2011 a fost o primăvară, o vară, o toamnă... Și vor mai continua sper, anotimpurile noastre... Un început frumos cu flori multe, pe care le culegea special pentru tine un bărbat și te aștepta mereu cu cărți, cu lumânări, cu ciocolate și mult aer proaspăt. Nu vei uita anul 2011 niciodată. Și aș vrea să-mi atribui acest merit mie, deoarece îmi place să trăiesc și să construiesc castelul plăcerilor reciproce. Vreau ca această amintire să rămână totdeauna vie și cât mai frumoasă. Vreau ca tu, azi, să ridici un pocal cu șampanie cu gândul la mine. Îmi ajută această presimțire, că tu ești alături de mine.

Să-ți ajute Domnul, să fii fericită alături de cei dragi. Când vei avea posibilitate să citeşti aceste rânduri, să-mi scrii şi tu cu o dorință sănătoasă de a-mi răspunde. Sper ca ziua de mâine să-ți ofere o posibilitate de a ne vedea. Eu o să te aştept cu multă dorință şi dragoste. Vreau să te prind în îmbrățișări, să te sărut şi să te iubesc aşa cum doreşti şi-ți place. Te sărut fierbinte, cu dor şi aştept ca să-mi răspunzi cât de cât. Chiar dacă acum eşti cu familia şi nu ai posibilitate să mă contactezi. Al tău bărbat, care vrea să te aiba alături mereu.

Vineri noaptea

Dragul meu!

Îmi pare rău că nu ai posibilitate să discutăm ca odinioară, dar văd că acest impediment nu este hotărâtor în decizia noastră de a comunica. Asta mă bucură. A trecut ceva vreme de când ți-am scris ultima dată, sunt constrânsă de împrejurări. Una peste alta, am fost iar plecată. Pentru mine săptămâna s-a încheiat bine. Am reuşit mai multe să fac, iar gândurile mele zburau la tine, să ştii. Asta pentru că de fiecare dată trăiesc momente frumoase cu tine, eşti foarte generos cu mine. De când ne cunoaştem, am ajuns să-mi dau seama că viața mea pare să se fi scindat, să se fi împărțit în două. E o adevărată luptă uneori în sufletul meu, dar văd că o trec cu brio pe fiecare în parte şi asta mă incită şi mai mult să merg înainte. Deşi îmi imaginez că va fi greu mai încolo. În ceea ce ne priveşte, cred că mi-am găsit un echilibru şi fizic, şi psihologic, şi moral chiar. Fiind departe de tine, am înțeles că relația pe care o avem merită să fie păstrată, să crească. Păstrând, evident independența şi flexibilitatea din inimile noastre palpitânde. Nu ştiu ce-mi rezervează viitorul în anii apropiați, dar cert e că mintea mea deseori hoinăreşte şi se întoarce la puținul timp petrecut împreună, la sentimentele pe care tu mi le-ai putut inspira.Deşi mă pricep la cuvinte, scrisorile tale mă răvăşesc puțin. Mă gândesc că iubirilor frumoase le stă bine deseori aşa, neîmplinite. Cel puțin aşa o spun oamenii mari, care au lăsat în urma lor ceva frumos pe lumea asta. Am trăit în acest an o primăvară care m-a schimbat iremediabil, iar scrisorile noastre într-adevăr sunt file vii din viața noastră reală. Iubirea ta pentru mine m-a făcut să cred că emoțiile mele nu s-au conservat încă, la nesfârşit. Ci s-au desfăcut uşor, uşor şi mi-au dat aer să respir, mi-au dat voie să reîncep să trăiesc. Din adolescență până acum am iubit de câteva ori, în alte feluri. Mai puțin înfrigurat, sau mai tare, dar nici una nu a fost

să fie la fel de dulce, ademenitoare ca aceste clipe de iubire petrecute împreună cu tine.Nu vreau să port în suflet regretul că nu aş fi putut să dăruiesc şi eu momente de fericire. Sunt sigură: dacă s-ar întâmpla o ruptură între noi, nu te voi uita niciodată. Ca să închei, îți spun că mi-a părut extrem de interesantă scrisoarea precedentă, ori că am aşteptat-o mult, ori că ai scris-o cu multă dragoste. Mi-i dor şi te îmbrățişez!

Vineri dimineața

Valeria!

Uneori, după ce citesc scrisoarea ta, am impresia că eşti alături, stai în dosul umerilor mei şi zâmbeşti şi reacționezi la fiecare întorsătură de frază aşternută pe ecranul calculatorului, dorind să afli adevărul cum trebuie să fie o inspirată şi o îndrăgostită catine! Am înțeles că săptămâna care bate la uşile nopții de azi va fi blocată pentru noi. Ne vom vedea mâine, precum ne-am înțeles. În rest, vei fi ocupată aproape toată săptămâna. Desigur, eu te doresc încontinuu, dar sunt conştient că mai sunt nişte obligațiuni sacramentale ale unei mămici, care trebuie să celebreze aniversarea fiicei. Vreau ca această mămică să fie veselă, neobosită şi să facă totul cu mare căldură şi dragoste. Mă bucur că întâlnirea cu mine ți-a trezit un sentiment miraculos, original, care se deosebeşte de celelalte sentimente de dragoste avute până acum. Orice amintire despre tine, apropierea mea de calculator, mă face inepuizabil de inspirat, iar degetele încep să alerge peste clape pentru a-ți trimite mesaje care, din spusele tale, îți place să le citeşti. Şi iar îți simt foşnetul rochiei şi paşii tăi de felină... Închid ochii şi văd cum beai un ceai delicios, îi asculți pe toți din jurul tău, iar câteva celule ale creierului, ale cugetului se gândesc la mine. Toate acestea eu le simt. Îndeosebi când te vei întoarce şi vei citi noul meu mesaj, care, să-ți spun adevărat, nu a intrat în calculele mele să îl realizez acum. Dar, precum vezi, îți scriu şi o fac cu plăcere. Încerc să cred că nu voi fi nevoit să arunc florile culese ieri, fără ca tu să le mai vezi o dată la mine în casă. Vreau să te revăd odihnită şi cu o dispoziție bună. Visez, precum ți-am spus şi în scrisoarea precedentă, ca în această vară să avem prilejul de a ne scălda untr-un lac sau într-un iaz. Nu cred că vom ajunge la mare, dar dacă Dumnezeu ne va sorti mulți ani împreună, neapărat vom realiza şi acest vis. Închid ochii şi iar te văd printre oamenii dragi. Dar te văd numai pe tine. Zâmbitoare, cu ochii uşor atinşi de paloarea melancoliei, afectați de dragoste şi tu... te gândeşti la viitorul nostru copil. Gândurile mele, în această privință, nu

sunt limpezi şi nici clare. Ştii de ce vreau atât de mult să am copil de la tine? De rând cu celelalte argumente expuse în altă scrisoare mai devreme, mai este un motiv. Mereu mă grăbesc să trăiesc. Şi m-am grăbit toată viaţa. Uneori mi se pare că mă aflu mereu pe ultima sută de metri şi multe, multe am de făcut şi trebuie să mă grăbesc să le dovedesc, altfel vor rămâne neterminate. Acum, când am dat peste o femeie pe care o iubesc şi dânsa mă iubeşte la fel, dar principalul a început să mă înţeleagă mai bine decât credeam, când ea a început să-mi citească gândurile, mă înaripez şi doresc tot mai mult realizarea lui. Oare nu ţi se pare că sunt un adevărat smintit? Te-ai fi aşteptat vreodată să întâlneşti un bărbat care să dorească ceea ce mulţi bărbaţi se tem să audă, când au o relaţie cu o femeie?! Înclin să cred că acest gând te frământă şi pe tine tot mai mult. Acum, însă eşti preocupată de alte griji de moment, mai mărunte. Sper că scrisoarea mea nu ţi-a atins (în sensul negativ) unele strune ale sufletului care să te descumpănească....Vreau să te cuprind chiar acum, te slăbesc din îmbrăţişări şi să te sărut ca pe o iconiţă fără preţ. Cu dor şi gingăşie. Aşa ca în fiece clipă să-ţi fie plăcut să trăieşti. Iar în rest, le vom discuta mâine. Să ne ajute Dumnezeu în toate. Noapte bună, scumpa mea Valeria!

***

Continui să scriu...Azi ne-am întâlnit în oraş. Am servit îngheţată şi am vizitat Muzeul Naţional de Arheologie şi Istorie a Moldovei. Imaginar, am călătorit într-o lume a trecutului. De acolo, m-am văzut mai clar pe mine, cum voi fi privit de tine în anul 2081, când o să fii mai matură decât azi. Observam cum m-ai urmărit ca o adevărată îndrăgostită tot timpul cât am fost alături. Eu te urmăream cu aceeaşi tensiune şi gingăşie sufletească şi simţeam o deosebită mândrie căci mă aflam în compania ta! Chipul, inima şi corpul tău mă magnetizează, mă atrage cu miracole şi dorinţe inexplicabile. Mă întreb adesea dacă este un vis sau realitate. Fiind alături de tine îmi formez, îmi construiesc diferite planuri imaginare, compun cântece, poezii…Doar că nu le pronunţ în glas. Mi-a plăcut întâlnirea cu acea colaboratoare a muzeului, care ne-a spus că ea ţine minte cât de frumos a fost când era îndrăgostită! După ce ne-am despărţit, am călătorit, am hoinărit jumătate din lungimea bulevadului Ştefan cel Mare…Chiar fiind în vizită, în calitatea mea de avocat, la femeia ceea nenorocită de la penitenciar, aveam impresia că o vizitam... în doi. Revenind acasă, m-am bucurat

copilărește că funcționează normal internetul. A fost o zi frumoasă pentru mine, deşi este luni, un început de săptămână. Ne-am propus să mergem curând la Filarmonică, la un concert de muzică simfonică, apoi la teatrul dramatic, apoi la balet! Vezi câte ne aşteaptă în viitorul apropiat?! Aştept să-mi scrii. Sper ca în familia ta şi în viață să fie şi mai bine decât azi. Trebuie să te bucuri la fel că am trăit o zi impresionantă! Te îmbrățişez şi aştept mesajul tău.

Vineri

Dragă Radu Inereanu,

Mi se creează impresia că mă priveşti uneori cu ochi întrebători, chiar cu puțină încredere... Ce te pune pe gânduri? În compania ta mă simt minunat, nu în zadar te privesc zâmbitoare. Ascultându-te, fac continuu asocieri, îmi scriu singură scenarii, pe care le-am putea regiza ambii, dacă vom dori. O şi facem deja. Mă însenineză gândul tău precum că datorită mie poți scrie din nou poezii, şi că mai scrii şi altele, şi că te vezi peste tot cu mine alături. E un semn bun, dar nu uita că am obligațiuni! Te aştept la skayp să-ți demonstrez ce aş putea face din tine. Îmi imaginez cum m-aş face în brațele tale, simțind că te doresc şi vreau să-mi fii alături. Acum lucrurile se schimbă, mă mir că prea repede. Ce va urma? Deja am schimbat multe în viața mea, şi trebuie să fii de acord că asta pe oricine îl poate descumpăni, în situaţia mea. Acum, mai intens ca niciodată, vreau să fiu bună pentru un bărbat ca tine. Oi fi eu îndrăgostită, dar nici luciditatea nu am pierdut-o undeva pe drum. Poți să mă pui la orice încercări - am răspunsurile deja! Dacă ai fi acum lângă mine, m-aş lăsa în braţele tale şi te-aş ruga să-mi faci masaj. Poate vine ea, noaptea, multrâvnită de mine, şi de tine, când vom putea asculta împreună foşnetul frunzelor de după geamurile tale. Vocea ta mă cucereşte din nou când vorbim şi tocmai de asta găsesc în tine un înterlocutor interesant şi sunt absolut dispusă să discutăm pe orice temă. Asta am înțeles că te miră. Nu înțeleg de ce. Poate alte femei din viața ta au trecut pe lângă tine, pe lângă toate ce le spuneai, eu însă trec prin mine orice cuvânt al tău. Când plec de la tine întorc roata vremii şi deapăn de la capăt momentul trăit odinioară împreună. Poate fericită şi îndrăgostită fiind, nu văd încă dedesubturile, dar le voi simți pe parcurs. Uneori vreai multe de la mine. Fii mai îngăduitor, te rog. Lasă-mi timp să intru singură în rolul pe care mi l-ai atribuit, cu al meu acord, bineînțeles. Pe curând.

Vineri

Dulcea mea Valeria!

M-am trezit dis-de-dimineață și înainte de a pleca la Orhei, îți scriu. Te felicit cu sărbătoarea de familie! Să fiți fericiți! Am citit încă de cu seară mesajul tău! Încă o dată mi-ai demonstrat că eşti o minune de la natură. Ceva ce nu am întâlnit anterior atât de frumos și de înălțător. Îmi vine să cuprind toată lumea de fericire, datorită ţie! Întreaga noptiliță mi-am imaginat cum stăm amândoi la masa de scris şi polemizăm. Am atâtea de realizat în viață, Valeria! Deocamdată nu am scris nimic deosebit şi mi se pare că, dacă împreună cu ajutorul tău, nu voi scrie, şi nu voi termina romanul conceput acum circa 9 ani, pot afirma că voi pleca din viața asta fără a mă considera scriitor. Romanul meu are un titlu semnificativ pentru mine. Se numeste *Aventurile moldoveneşti ale românului Ciulică.* Dacă m-ar ajuta Dumnezeu, plus susținerea din partea ta, să-l mişc din loc, mă voi convinge încă o dată în plus că în viața mea a coborât Îngerul Păzitor. O să mă rog mereu pentru sănătatea ta. Câteodată îmi fulgeră un gând neghiob, dacă s-ar întâmpla cu tine ceva rău, aş muri chiar în aceeaşi zi. Dar nu trebuie să ni se întâmple nimic rău, să nu murim. Mai amânăm această chestiune funerară, deoarece cancelaria Domnească a făcut revizie şi ne-a poruncit să mai rămânem în viața asta pe pământ. Vreau să trăiesc cu tine frumos! Să creez, să realizez şi să mă pot mândri alături de tine împreună cu roadele muncii noastre comune. Azi mă voi strădui, la revenirea mea de la Orhei, să mai aduc un buchețel de flori de câmp, de care voi găsi. Vreau ca la viitoarea noastră întâlnire să te bucure. Acum trebuie să plec, lăsându-te în lumea poveştilor. Dimineața somnul e dulce şi tu surâzi prin somn ca şi un sugaci, mulțumit după alăptare. Îmi imaginez zâmbetul tău abia, abia conturat în colțul gurii. Sper că şi pentru tine astăzi va fi o zi bună. Vei munci, te vei zbuciuma, străduindu-te să faci totul cât mai frumos pentru copil, şi vei simți că eşti o mămică realizată, fericită! Îți urez o dispoziție bună, spor la munca ce o ai de făcut şi cât mai multă bucurie de la toți cei care te înconjoară. De la mine, la fel. Te sărut cu gingăşie şi dor!

Sâmbătă

Radule!

Îți mulțumesc pentru scrisoarea matinală şi, în mod special, pentru felicitări. Este o zi importantă din viața mea, trebuie să am grijă să o trăiesc şi eu, şi familia mea, cât mai frumos. Este datoria mea. Tu

îmi vei fi alături toată ziua, bineînțeles. Îți doresc azi baftă în ceea ce faci, să fii bine dispus şi productiv. Nu-mi place că iar îmi scrii despre moarte, că te grăbeşti să faci încă multe - hai să le facem împreună. Pe rând. Dar pentru asta se cere inteligența ta şi prezența mea în viața ta. Dacă mori nu fac nimic fără tine, aşa că nu te grăbi pe alte tărâmuri, mai stai cu mine şi încearcă să mişti din loc proiectele tale, care se reține undeva pe rafturi, ori în calculator, ori în mintea ta lucidă, materializează-le treptat, şi aranjează-le în ordinea priorităților. Eu nu solicit multă atenție din partea ta, astfel încât te las să cheltui cea mai mare parte din efortul tău intelectual pentru a-ți scrie romanul lăsat de 9 ani, dar şi altele. Deschide-te pentru un nou val de inspirație, lasă-ți uşile inimii deschise şi aşează-te la masă înaintea computerului înaripat, liniştit, eu voi fi mereu cu gândul la tine. Vreau ca şi florile din casa ta să te ajute. Mi-e dor de tine şi te văd aievea, acum zâmbind pentru mine. Ai un şarm deosebit când zâmbeşti. Şi privirea ți-e blândă. Am multe de făcut azi. Te iubesc, Radule! Cu drag, a ta, Valeria.

Duminică dimineața

Momoțele!

Dulce mămică! Dulce Valeria! E seară şi, fiind singur, mă simt bogat, gândindu-mă la tine. În casa ta tinerețea şi buna dispoziție sunt în toi. Eşti bucuroasă, fericită că puişorul născut de tine a crescut mult, cu toate farmecele şi capriciile ce le are un copil! Azi a fost o zi obositoare, am sperat să te văd. Mâine o să fiu mai liniştit, deşi am mai multe planuri şi aş vrea să le dovedesc pe toate. Adică să izbutesc a fi la Curtea de Apel, să o văd pe Valeria şi să ajung la puşcăria de la Pruncul, să îl vizitez pe un biet deținut. Nu-mi sporeşte în această seară să creez. Dar, scriidu-ți, cred că este o creație, fiindcă toate epistolele trimise ție le păstrez în patrimoniul arhivistic, personal. Ştiu că vei fi (deocamdată!) unicul cititor al acestor rânduri şi vreau ca ele să te bucure, precum te-ar bucura nişte cireşe reci şi proaspete din frigider, cum te-ar bucura caisele aromate, servite când totul este lânced la stomac, după o avalanşă de bucate! A dat o lene peste mine. Am lăsat şi azi florile să stea în odăile apartamentului meu, chiar dacă ele nu mai sunt proaspete, precum au fost duminică. Mâine dimineață, după o pauză de vreo lună şi ceva, o să merg la saună. Vreau mâine să mergem la garsoniera din Centru, s-o vezi şi să chibzuim cum am putea să o amenajăm să fie comodă şi dorită sufletului nostru. Doresc foarte

mult acest lucru. Sau aş dori să vin, pe neaşteptate, în garsoniera ta. Este curios că de când te cunosc mai bine, jumătate din timpul liber tu îl petreci la sindrofii, mese copioase, ospeţii, zile de naştere şi alte ceremonii. Asta înseamnă că îţi petreci corect tinereţea în familia ta, care aş dori să cred că este frumoasă! În curtea din vecinătatea blocului meu se joacă copiii. Miroase teii din prag. Pe cerul Ciocanei se înalţă luna şi au început să licărească stelele în austerul răcoarei de seară. Simt o atracţie să mă plimb pe aleea plină de perechi de tineri îndrăgostiţi, dar tu nu eşti alături. Sunt numai cu gândurile, cu visele, cu speranţele şi aceasta mă linişteşte. Tu alungi singurătatea din inima mea. În anturajul acestor imagini îmi fac planuri de viitor. Cum să facem ca să ne fie interesantă orice clipă petrecută împreună. Avem multe de realizat. Precum ţi-am mai spus, intenţionez şi mi-ar face plăcere să mergem la un concert simfonic, la balet, la saună, în vizită la persoane de creaţie notorii pe care le cunosc personal. Astfel ca ţie să îţi fie interesant cu mine. Doresc să mă avânt cu tine în polemici şi discuţii savante pe diverse teme. Doresc să mă iubeşti ca o nebună! Nu am o intenţie sadică, pur şi simplu mă mândresc că anume tu, femeie frumoasă, cultă, mă iubeşti. Vreau să îţi încrustez cu anii un rid pe faţă, datorită zâmbetelor de plăcere ce le vei avea cu mine. Te vreau egală alături şi nicidecum într-o ipostază de inferioritate. Să mă ai alături, la fel un partener egal, fără a te gândi la micile mele slăbiciuni care... recunosc, cu anii, oricât de mult nu aş dori să dispară, dar copilul din mine nu moare. Uneori el e plin de farmec, cu părul lung, zâmbetul şi gândurile de Înger. Alteori e morocănos, capricios, mofturos şi mâncăcios. Vrea să-i ştie toată lumea necazurile şi ziua când va pune mâinile pe piept. Iar tu trebuie să te împaci, că acestea sunt slăbiciunile care le are fiecare dintre noi. Şi ele, slăbiciunile, de cum apar, aşa dispar, constituind o parte componentă a caracterului nostru. Până la întâlnirea ce vine, iată, desfac braţele mele şi gingaş, gingaş te cuprind, te sărut şi îţi zic noapte bună, Îngeraşule!

Duminică

Radule!

Îţi mulţumesc mult pentru mesaj. Am avut nevoie să-l găsesc zilnic în poşta mea electronică. Ai o intuiţie bună, ştii când să treci unele bariere şi să scrii bine pentru mine şi pentru satisfacţia ta sufletească. Nu înşir aici detaliile zilei de azi. Ţi le voi spune când o să ne vedem.

Mi-i dor! Vreau să te văd mâine, neapărat! Unde? – nu contează. Nu te supăra când scriu mai puțin decât aș vrea. Țin cont de vigilența ce mă obligă să o respect. Noapte bună! Cu dor, a ta, Valeria.

Duminică

Floare dulce de cireș!

Nu pot pleca la culcare. Doresc să mai vorbesc cu tine. Știu că azi nu ai fost mulțumită, dar, deprinde-te că uneori se întâmplă și așa. Mâine ne vom vedea și o să le discutăm pe celelalte. E noapte târzie, nu pot dormi, dar mi-i dor să mai stau cu tine la taifas. Probabil te-ai culcat devreme și recuperezi ceea ce nu a fost în stare Radu Inereanu să-ți dea. E un lucru benefic și eu nu sunt deloc gelos. Trebuie să te simți bine. Am nevoie de tine, de privirile tale, de respirația ta, de zâmbetul tău. Nu aluneca în decepții. Viața este frumoasă. Cred că realizezi ce înseamnă prezența ta de fiecare dată alături de mine?! Apreciez orice clipă, orice minut petrecut în compania ta. Repet a mia oară: alături de tine am senzația că zbor. Acest zbor devine tot mai falnic pentru mine, chiar de **începi (intuiesc!)** uneori să te stingi, să te potolești. De ce? Explicația este simplă. Din avântul și elanul tinereții, deja păşesc în altă direcție. Mă menții pe aripile plăcute ale tinereții. Să nu atragi mare atenție la expresiile mele aşternutepe hârtie, când încep să vorbesc lucruri sumbre. E de ajuns să îți **aud vocea, să te văd şi totul este lumină şi totul este speranţă. Mulţu**mesc că exişti şi te-a adus Dumnezeu în calea mea. Aceste rânduri, sper să îți servească o mostră, o probă, o mărturisire elocventă pentru copiii mei, pentru nepoții **mei că anume tu, mi-ai adus în viaţă multe clipe fru**moase de Dragoste!.. Ar fi greşit dacă aş spune că nu sunt gelos, nu te iubesc?! Oho! Nu trezi animalul din mine! Încă ce gelos sunt eu! Rațiunea și intelectul, însă, mă impun să fac asemenea declarație, pentru a păstra echilibrul! Dar...hai să ne înțelegem. Deși sunt eu acel care vorbește de gelozie, dar niciodată n-o să se refere la relația ta intimă cu soțul….Neam înțeles? Așa va fi mai bine. Noi existăm pe o orbită independentă, care nu se intersectează cu alte planete, alte galaxii! În ceea ce privește reușitele noastre intime…Să nu ne facem nici o problemă. Tu pentru mine ești o mare de plăceri, chiar și atunci când suntem alături și stăm cuminți ca doi motănași! Emani atâta energie benefică care mă copleșește, mă înnebunește, mă rupe din loc și te vreau, te vreau! Adeseori închid ochii și îmi imaginez cum tu, gânditoare, lucrezi în gospodărie, cum vorbești cu membrii familiei tale, cum îți rezolvi problemele care

sunt multe ca la fiece om. În noianul tău de gânduri am un loc aparte şi eu. M-am convins de-acum că am locuşorul meu aparte!.. Precum ai înţeles, foarte rar îţi vorbesc despre copiii mei. Asta nu înseamnă că nu am permanent grijă de ei. Aş dori să le povestesc tuturor ca să ştie (la mod general, fără a mă referi la tine) că tata lor s-a îndrăgostit şi este iubit de o puştoiacă! La vârsta lui de 56 de ani! Eu, o să le spun despre relaţia noastră şi o să-i sfătui să preţuiască frumosul, să se străduie să găsească, să perceapă cu sufletul gingăşia din femeie! Să ştie că dragostea îl fericeşte, îi dă prospeţime şi forţe noi omului! Îmi imaginez că aş concubina cu tine permanent, într-o odaie, măcar o săptămână. Tu o să-mi pregăteşti mâncare gustoasă, o să mă dojeneşti (dacă o să merit) şi o să-mi speli cămăşile, apoi o să mi le calci, lăsându-le dungi la mâneci. Bucuria vieţii tale, în acest interval de timp cât ne cunoaştem, este şi a mea. Necazurile tale, să ştii, sunt şi ale mele. Vreau să te simt oricând fericită, fericire de care are nevoie o femeie la vârsta ta. Şi eu totdeauna să fiu martorul acestei fericiri. Aşa te doresc în acest sfârşit de zi. Aşa te doresc oricând. Probabil, tu mai eşti în stăpânirea oficialităţilor legate de ziua de naştere a fiicei, deoarece nu apari cum apăreai cu vreo câteva zile în urmă, pe net. Eu stau şi lucrez la nişte documente. Aştept să te văd pe skayp, dar tu, am impresia că demult dormi…Aş fi vrut să vorbesc cu tine…Cred că eşti obosită şi poate vreai o pauză…Azi am înţeles că în familia ta a fost o armonie plăcută şi atunci când este bine, vânturile prielnice din exterior sunt de prisos. Nu ştiu dacă fac bine scriindu-ţi acum. Parcă mă îndeamnă cineva. Roiesc gânduri diferite în minte. Dacă voi simţi că te plictisesc, voi dispărea pentru o săptămână-două. Poate avem nevoie de această pauză?!.. Mâine o să muncesc până pe la prânz, apoi o să merg la o ceremonie. Voi fi în compania unor Doamne. Sunt solicitat. Mi-a telefonat o cunoştinţă şi a spus că doreşte să mă vadă în compania lor. A precizat dacă nu m-am căsătorit şi mai sunt încă singur! Probabil, vor să mă prezinte vreunei bivoliţe de vreo 100 de puduri, precum adeseori mi se întâmplă. Acum nu au nici o importanţă asemenea întâlniri corporative pentru mine. Eşti tu. În suflet şi în gând! Când o să simt că nu mai am loc, am să fiu altul…Mai rău!! Dar, deocamdată tu, Valeria, eşti şi a mea! Mi-i dor de zâmbetul tău copilăresc şi naiv. Mi-i dor să te văd cum gospodăreşti şi prepari bucate. De-aş fi fost pictor demult ţi-aş fi făcut portretul. Cel mai reuşit ar fi fost un nud, deoarece am modelul în faţă. Doar că i-aş da pielii o culoare de ciocolată. Aş picta-o

goală într-un fotoliu de gală. Cu o coroniță de flori pe frunte, dar... cu privirile severe. Aş vrea să te pictez cu măiestrie, pânza să fie intrigantă! Asta ar însemna că artistul din mine trăieşte cu o imaginaţie care se va realiza. Aş surprinde momentul abstract şi…creat la moment! Poate că în spatele jilțului roşu aş contura pe pânză, siluieta unui scriitor…E o fantezie, o imaginaţie. Aş înclina să cred că pânza mea în ramă albastră, ți-ar plăcea. Precum îi plăceau pânzele lui Salvador Daly Galei, soției lui… Iată ce idee mi-a trăsnit prin minte - să o imortalizez pe Valeria! Femeia iubită care, acum, cu siguranță la ora aceasta, doarme dulce pe un căpătâi comod, îmbrățișându-i cu mâinile pe cei dragi. Şi visează frumos, ceva tineresc, plăcut. Surâde abia, abia…Iar eu, cufundat în mrejele imaginației, mi-o închipui alături. Gingaşă... O sărut pe obrăjori ca să nu se trezească şi-i soptesc să nu audă...Noapte bună!

Încă e dum*inică*

Bună dimineața, Radule!

Trebuie să începp această scrisoare cu simpla constatare - te subapreciezi continuu. Tu ai fost ieri la înălțime. Şi faptul că nu apar la skayp poate fi usor motivat - după câteva ore petrecute cu tine am obosit şi am avut nevoie să mă odihnesc. Nu pot să te accept ca fiind un vânt din exterior – nu! Tu faci parte din viața mea în toată complexitatea şi amploarea ei, fără îndoială. Poate am spus, ori am făcut ceva şi tocmai din acest motiv ai considerat că mă plictisesc - nu am făcut-o intenționat. Sunt alături de tine foarte fericită, asta mă face şi naivă, uneori îmi dau frâu liber emoţiilor, tu mă predispui să fiu sinceră, descătuşată. Crezi că asta e rău? Eu mă simt comod după o plăcută aşteptare să te revăd. Dimpotrivă, ceea ce ar trebui în continuare, e să fii încrezut că nu te voi minți - indiferent cum vor evolua lucrurile. În ochii mei o să poți citi mereu starea mea lăuntrică. Mă bucur că eşti solicitat în compania unor doamne. Nu sta acasă. Trebuie să fii cât mai des în societate, să comunici, să flirtezi, de ce nu... să dăruieşti zâmbetul tău frumos femeilor... asta îți va reda dispoziția de a-ți continua cauza şi va predomina asupra gândurilor tale uneori sumbre. Tu mereu ai nevoie să-ți îmbogățeşti orizonturile - eşti scriitor! În fanteziile tale eu depistez deseori un talent original. Da, mi-ar place un portret al meu realizat de un pictor profesionist, ca tine. Tu, însă eşti artist al cuvântului şi nu al penelului. De aceea, teamă mi-i să nu faci o caricatură în loc de un

portret. Nu ştiu cine mi l-ar face.... fiind goală. Aşa cum ai descris tu. Te vreau şi pe tine fericit, realizat, împlinit. Să fii tu mulţumit că trăieşti mereu o viaţă tumultuoasă, iar urmele lăsate pe pământ să nu-şi piardă contururile o veşnicie. Apoi să pleci? Unde, cum?.. Nu mai vreau să dezvolt acest gând. Mi s-a făcut dor de tine ieri, mi-e dor şi azi, acum, mereu. Şi să nu dispari. Şi fără să dispari vom trăi zile în şir când nu vom avea posibilitate să ne vedem. Bunăoară, când vei pleca în Israel.... ori când vei merge cu Dragoş, Dorin şi Selena undeva la odihnă - va fi o perioadă în care tare o să-ţi simt lipsa. Am avut marea fericire să te întâlnesc şi să găsesc în tine un om interesant, care orice ar face, aranjează lucrurile aşa încât cele câteva ore petrecute alături de mine să fie în exclusivitate frumoase, pline de sens, liniştite, benefice sufletului meu. Îţi mulţumesc pentru asta, Radu Inereanu! Acum sunt predispusă să te cuprind drăgăstos. Tu vei fi fericit, mă vei privi duios, aşa cum o faci mereu, şi nu mă vei lăsa să plec de lângă tine. Te vreau! Ne-am văzut ieri, dar iar mi-e dor să fim împreună. Pe curând.

Luni

Valeria!

Şi totuşi cum i se zice cămilei, iepuraşului, elefantului... la genul feminin? Vreau să-ţi spun că m-am gândit la aceste animale când mi s-a spus ce contingent va fi la acea presupusă întâlnire şi… am găsit prilej, motive să refuz invitaţia. Le-am spus că sunt ocupat cu probleme de familie şi nu pot să mă prezint. S-au potolit doamnele, dar au regrete, fiindcă, precum am intuit, se preconiza o cursă. Au vrut să mă prezinte unei doamne, pentru a ne face cunoştinţă, venită din Bortăreasa, un sat de lângă Drochia, o doamnă repetentă la multe capitole, deoarece o ştiu la depărtare. Nici nu-mi închipui cum aş putea s-o schimb pe Valeria... Nu-mi pare rău că nu m-am prezentat la acel *randez-vous*! O să stau acasă, iar seara o să merg la poetul Anatol Ciocanu să întreţin nişte discuţii savante cu el. E un om interesant, celebru pentru mine şi la el merg ca la un templu al înţelepciunilor! Ce poate fi mai plăcut pentru un om ca mine, care scrie, să se afle în compania unui poet notoriu! Întorcându-mă spre casă, o să mă gândesc la femeia care, şi ea, e mereu cu gândul la mine, femeia care s-a infiltrat frumos în viaţa şi existenţa mea. Orice s-ar întâmpla, corespondenţa, poeziile mele se vor păstra în arhiva scriitorului Radu Inereanu, şi aceasta va fi pentru viitor cea mai

onestă judecată. Atunci (oricând) o să putem aprecia dacă am fost noi sinceri sau am construit ceva imaginar, în fanteziile noastre. Apropo, tot noaptea trecută, am gândit un detaliu frumos pentru nuvela noastră, la care muncesc, fără... a scrie un cuvânt. Acesta este un proces migălos şi plăcut de creaţie. Eu continui, fiindcă gândurile mă iau pe dinainte ca să fiu cu ele cât mai aproape de tine. Azi, m-am trezit cu ploaia în geamuri şi impresia că te-am văzut iar în vis. Aveai chipul jovial, puţin melancolic, puţin meditativ. Ochii tăi mă cuceresc ca totdeauna prin privirea lor pătrunzătoare. Erai brunetă. Păcat că nu am vorbit cu tine nimic. Dar mai sunt zile, mai sunt nopți.... Afară, de dimineață, continuă să plouă. Monoton şi plăcut. Îmi plac ploile de vară. Mă liniştesc şi mă fac să nu mă simt singur. Înțelegi, Valeria! Omul deseori are necesitate de a fi singur, cu sine însuşi. Singurătatea era o preferinţă în anii de adolescență, de tinerețe, de maturitate timpurie. Acum ea a devenit insuportabilă uneori. Vrei să înțelegi, să pricepi sau nu, dar deseori sunt convins că am nevoie de a fi cu tine şi în gânduri. Şi tu să te simți, la fel împlinită, alături de mine. Dacă aş şti că nu-ți este bine cu mine alături, nu ştiu ce aş face, aş dispărea. Iar tu, alături de mine, să meditezi, să te calmezi, să construieşti planuri de rezolvare a unei anumite situații. Mai doresc ca azi să rezolv ceva cu reparația apartamentului din Centru, împreună cu fratele meu, care a venit în vizită la Chişinău. Acolo, în acea garsonieră, vreau să mă retrag spre bătrânețe. Aş vrea să-mi trăiesc bătrânețea cu oameni interesanți alături. Unul dintre ei să fii tu. Cel mai trist este atunci când nu ai alături un om dorit. Nu în zadar un înțelept al lumii s-a exprimat, că întâlnirea cu un om interesant este o sărbătoare a sufletului! Vreau acolo să scriu cele mai bune cărți zămislite, construite în mintea mea, întemeiate pe experiență şi dragoste de viață. Simt că dispun de capacitate şi energie ca să le aştern pe hârtie, în calculator. Indiferent chiar dacă n-o să le citească nimeni. Aş vrea în viitor să scrii şi tu nişte cărți cu tentă educativă, cu sfaturi pentru adolescenți cum trebuie să se pregătească pentru viitorul lor, cum să iubească. Doar e dificil să ştii a găsi frumosul din om. E mai greu decât să trezeşti animalul din el, cum se glumeşte uneori! Nu vreau să facem asemenea găselniți. Animalul din fiecare din noi, când îl zădări cu replici tensionate, iese foarte uşor din vizuină, îndeosebi când sunt atinse dificultățile materiale. Tu eşti o femeie plină de înțelepciune şi numai lipsa de experiență îşi spune cuvântul. Este normal. Cu timpul, o să acumulezi multă experiență de

viață, vei trece prin diverse situații. Aș vrea să te văd la 40 de ani o femeie împlinită, ferită de necazuri, de falsuri, decepții, descurajări şi de lipsă de încredere în oameni. Chiar dacă fără de aceasta nu o să supraviețuiești, aș vrea ca momente de acest gen să ai cât mai puține. Aș mai vrea să întâlnești mulți bărbați onești, care să te înțeleaga, să te ajute şi să se uite la tine ca la un ghem frumos de plăcere şi intelect. Să fii atunci o taină, un miracol şi o dorinţă de a te avea în societatea lor, să comunice cu tine la nesfârşit, să le fie interesant cu tine! Iar eu ce vreau?! Să fim împreună, alături. Mă fascinează patriotismul tău, iubirea ta față de pământul românesc şi cum depistezi frumosul în avalanşa de mizerie a timpului. Recunosc, sunt romantic, tu optimistă şi cred că în cazul unor momente grele, vei rezista şi nu te vei dezamăgi, nici chiar în fața realității crude a timpului. Eşti capabilă să confrunți examenele dure ale vieții. Vreau să mă înțelegi şi să-ți fiu de folos oricând. Chiar dacă afară plouă şi au năvălit zile mohorâte peste oraş, eu mi te imaginez în lumina soarelui, printre florile superbe de trandafir din preajma paduricii de la Ciocana, iar tu zâmbitoare alături, bronzându-te. Înainte ne aşteaptă momente de încercări şi fericire. Te cuprind, te sărut, îți şterg oboseala din ochi şi să mă ierți că ți-am înşirat atâtea gânduri, pe alocuri, aberante. Ploaia este de vină.

Marți

Dragul meu Radu!

Dacă vei continua să mă iubeşti cu aceeaşi pasiune voi înflori ca o lalea luminată de soarele primăvăratic şi voi trece prin anotimpurile anului uşoară şi fericită.

Am citit scrisoarea ta, şi am sesizat că ai fost azi cuprins de un val de nostalgie, din care s-a țesut totuşi şi ceva optimism, scriindu-mi despre planurile de viitor. Cum spuneai şi tu, ploaia de azi, dar şi cele care se anunță mâine-poimâine nu vor fi prea plăcute... Îți voi scrie mai des cât mi-i dor, cum te vreau, cum te văd prin oraş. Aştept să ne revedem şi să-mi risipeşti gândurile zbuciumate legate de tot ce se poate întâmpla între noi. Întâlnirile noastre se rezumă întotdeauna la discuții interesante, pe alocuri contradictorii, atingeri palpitante, priviri incitante, ne completăm şi creăm. Acum Moş Ene îmi tot dă târcoale, plec la culcare, altfel adorm pe masa de lucru. Te cuprind cu mult dor, şi sper să te visez, să te văd zâmbind. Noapte bună.

Marți, după ora 2.00 noaptea

Valeria!

Scumpa mea femeie! E frig şi plouă peste Chişinău. S-a mai abătut şi noaptea cu vânturile ei reci. Tu eşti departe şi obosită. Ceea ce mă bucură e că gândurile îți zboară mereu şi căldura sufletească emanând spre mine. În ceea ce priveşte timpul de afară: regret că nu se va ivi posibilitatea ca să te pot duce în pădure, la o plimbare. Mi-i dor de tine să te văd lângă mine zâmbind, privindu-mă cu ochii fermecători. Lângă tine devin tandru şi gingaş, chiar dacă uneori sunt fiară! Azi m-am chinuit să scriu şi nu am putut, mi-am făcut doar planuri de perspectivă. Şi în epicentrul tuturor gândurilor ai fost tu. Mi-i frică deseori să te telefonez. Şi când aud vocea ta, totul în mine se schimbă. Chiar mă mir, de unde s-a ivit la mine atâta dragoste, atâta gingăşie pentru o femeie cu numele Valeria!? Uneori mi-i frică să nu te jignesc prin gândurile ce-mi mişună în creier şi le pot scoate la iveală. Vreau să-ți tulbur liniştea cu un cântec, să te învârt în braţe şi să te convingi că Radu Inereanu este fericit lângă tine. Nu-mi trebuie sume fabuloase, nu-mi trebuie palate, alte bogăţii, decât numai clipele de a fi lângă tine. Şi acesta este un adevăr absolut. Vreau să polemizez cu tine, să fim un tot întreg la construirea planurilor de azi şi de mâine. Vreau să fiu mereu cu tine, să te cuprind frumos, să te sărut şi să îți zic noapte bună, dulce floare de cireş! Te sărut de mii de ori... Valeria, scumpa mea Valeria! Pricepi? Este deja ora 04.00 dar eu încă nu pot adormi. Într-o odaie sforăie zgomotos fratele ce a venit la mine pe ospeţe, în cealaltă - doarme fiul... Undeva, într-o garsonieră, doarme cuprinzând dulce soţul şi fiiculiţa, Valeria! Chişinăul doarme, iar pe mine mă frământă gânduri frumoase despre Valeria! O invidiez frumos, că este familistă. Are familie, soţ iubit, o bijuterie de fiiculiţă! Totdeauna am apreciat oamenii care, trecând prin greutăţi enorme, ştiu să menţină, să păstreze familia. Orice s-ar întâmpla, dar având o familie, ai spatele frontului plin de trăinicie. Pentru aceasta te apreciez, Valeria! Precum eşti o femeie înţeleaptă, ai fost pricepută să-ți temeinicească această citadelă a vieţii. O să mă „molipsesc" de la tine şi, poate cândva o să am şi eu familie. Ca în nopţile senine sau în cele triste, să simt că cineva e alături de mine şi o dulce atingere, o uşoară cuprindere de umere, te face să cobori în noianul gingăşiilor, dragostei, iubirii. Încerc să fiu solidar cu tine şi în această zonă a intimităţii tale. Tu eşti frumoasă oriunde! În gânduri, în fapte, în amintiri, în imaginaţia mea. Şi o mămică bună. Hoinăresc

deseori cu gândurile că poate să se întâmple să mă îmbolnăvesc. Acum mă doare cumplit inima, nu pot adormi. Am lucrat azi, fără să scriu un cuvânt. Meditez, chibzuiesc... Uneori mi se pare că nu mă voi mai vedea cu tine niciodată şi nu vom sta alături cuprinşi, amuzaţi copilăreşte de frumuseţea şi aroma florilor, ierburilor strânse de mine. Îmi fac planuri pentru a completa viitoarea carte şi sper ca până în septembrie s-o dau gata, s-o editez. Şi să ne bucurăm împreună. Şi această carte s-o trimitem pe valurile viitorului. Poate cândva o să fie citită de câţiva cititori pasionaţi. Şi mă voi simţi fericit. Chiar dacă nu o să fiu, totuna te vei bucura dacă cineva din putorile noastre literare va încerca să scrie vreo recenzie. Sper să fie, totuşi, o carte bună. Fiindcă a pus umărul la ea şi dulcea mea Valeria! Cândva o să spui că Radu Inereanu a scris o carte care îţi place!.. Acum, la ora aceasta, e târziu de tot. Afară se zbenguie vântul rece al sfârşitului de iunie. Mâine (se mijeste de ziuă) va fi o nouă filă albă din biografia mea. Voi încerca să scriu pe ea cele mai frumoase clipe. Şi voi fi împăcat că evenimentul cel mare s-a produs noaptea, cât am stat la taifas şi am vorbit, m-am sfătuit cu tine. Iar peste zi se va petrece ceva interesant, şi neapărat o să te chem să ne bucurăm împreună. Până atunci te cuprind, îţi sărut pleoapele ochilor care dorm, buzele care surâd şi mă simt o clipă în îmbrăţişările tale îngereşti.

Marţi

Scumpul meu Radu Inerean!

.... nu prea bine am dormit, erai prin visele mele, acum ştiu de ce. Nici tu nu aveai somn azi noapte. Cea mai bună dovadă este scrisoarea scrisă şi trimisă de tine pe la ora 4.00. Îmi fac griji pentru tine. De ce inima îţi dă bătăi de cap? Nu o forţa, nu o supăra, nu o chinui cu gânduri triste, doar vezi că îţi dă de ştire tot mai des în ultimul timp că este, că bate, că are şi ea nevoie de tihnă. Să ai grijă de ea! Ştiu că nu sforăitul fratelui tău ţi-a încurcat să dormi. Ştiu că gândurile de viitor te chinuie. Cum te-aş linişti un pic? Prin scrisorile tale mă bucur, pentru că le scrii însufleţit fiind, dar şi mă întristează, când înşiri în ele gânduri sincere... şi adevărate, legate de sănătatea ta. O să-ţi mai scriu aici. Acum trebuie să mă ocup de familie. Te cuprind şi eu cu dor şi drag, gândindu-mă că neapărat azi vom vorbi. Sper că orele matinale ţi-au furat totuşi gândurile şi te-au dus domol în dormitor, ca să te cufunzi liniştit în câteva ore de somn profund, liniştitor. Mi-e dor! Cu gânduri bune, Valeria.

Marţi

Valeria!

Salut! Să nu crezi că ne-am despărțit şi nu mi-a părut rău. Azi am vrut să fii cât mai mult cu mine, dar nu s-a întâmplat. Te înțeleg… Scumpa mea gospodină! Nu ştiu cum să te bucuri de mesajele mele. Vreau ca ele să fie interesante, să-ți fie plăcut când le citeşti. Să le doreşti întruna! Uneori privirile tale mă înfioară, te vreau şi mai aprig, când mă urmăreşti lăcomoasă! Încerc să creez, să mă potolesc în inima-mi zbătândă, dar nu-mi vin gânduri inspirate. Până la miez de noapte mai este. Chiar dacă noaptea trecută nu prea am dormit, azi, deocamdată, nu mă trage la somn. Vreau să mai zâmbeşti în oglindă şi să-mi trimiți zâmbetul mie şi să nu crezi că timpul de afară are dreptul să ne domine, să ne încline spre a ne dezice de noile întâlniri! Dulcea mea Valeria! Iarăşi mi-i dor de tine, ca unui copil alintat după sora lui mai mare. Parcă mi-ai arăta un fâşic cu bomboane, promițând că mi le vei da la întoarcere dintr-o călătorie îndelungată, pe care o ai de făcut. Multe gânduri... Acum ascult o melodie melancolică, interpretată de Fausto Papetti la saxofon. Îmi imaginez că e un amurg de seară şi dansăm amândoi pe o terasă. În văzul invidioşilor, în ritmul acestei melodii superbe. Pe cerul îndepărtat, licăresc stelele şi în îmbrățişări simt căldura inimii tale fericite. Te uiți la mine, zâmbeşti şi eu... te vreau! În speranța ca aceste vise se vor împlini curând, te apropii de piept mai puternic, te sărut pe obrăjorii rumeori şi sper să ne revedem mâine.

Miercuri

Radule!

M-ai făcut să râd cu poftă citind cele înşirate în scrisoarea asta! Ei, vezi, dacă vrei - îți poți descreți fruntea, doar că trebuie să te predispui, să ai zile bune în față. Poate cu mine, poate şi fără de mine. Ai cui să te dedici - în primul rând copiilor. Mă simt bine când te văd şi pe tine zâmbind, deşi ai multe gânduri şi treburi de făcut. Poate sunt şi eu bună cu ceva lângă tine, dar e meritul tău că am motive să zâmbesc, să fiu veselă, să te îmbrățişez drăgăstos. Chiar dacă diferența noastră de vârstă e cam de 30 de ani, ai tu un vino-ncoace, încă nu-l pot defini limpede, felul tău de a fi m-a cucerit şi acum sunt aşa cum sunt. S-au mai domolit emoțiile, am devenit încrezută că prietenia noastră are şanse, nu e ceva doar de moment, sunt spontană şi directă în toate situațiile (temele pe care le discutăm). Îmi place că te simți ca un copil

alintat, fiindcă eşti romantic! Am avut o zi destul de grea, obositoare şi foarte solicitantă. Am cunoscut oameni profesionişti în domeniul pedagogiei, educaţiei. Tu? Cum merge lucrul la *Oglinda tăcerii*? Eşti copleşit de idei noi, sau nu? Mi-e dor să te văd şi să vorbim, să mă conving că în ochii tăi este o licărire jucăuşă, că ai gânduri bune pentru toţi, inclusiv pentru mine. Te las în miile mele de gânduri, te cuprind cu mult drag, şi îţi doresc o noapte liniştită şi vise plăcute! Cu dor, Valeria.

Joi

Lăstărelule!

Ai avut dreptate, intuind că am multe de făcut şi sunt ocupat. Ieri am umblat pe la instanţe prin ploaie. Revenind acasă, eram obosit. Am mai îngăduit nitel şi mă simţeam nu chiar bine. Am băut o pastilă de dimedrol şi am adormit. Şi am dormit zbuciumat toată noaptea, dar nu m-am încumetat să mă scol din pat, ca să deschid calculatorul. Acum este ora 6 dimineaţa şi după ce am citit mesajul tău îţi scriu. Mă bucur că amândoi dezvoltăm reuşit genul epistolar! Aş zice că e reuşit debutul nostru. Sunt convins că în final, când o să-ţi pun manuscrisul pe masă, tu te vei bucura copilăreşte de ceea ce ne-a reuşit. O să redactăm puţin unele texte şi, precum am mai menţionat, o să fie o carte frumoasă de dragoste, exemplu pentru cei care încă nu au întâlnit-o sau o trăiesc, dar nu ştiu cum s-o exprime în cuvinte.

Cât priveşte timpul de afară, nu cred că este ceva ieşit din comun. La interval de ani, în Moldova se petrec asemenea anomalii. Au mai fost ani cu ploi şi inundaţii, cu multe stricăciuni. Dar cel mai regretabil este că timpul de azi parcă reflectă clima societaţii noastre politice. Parcă nu ar exista stat, nu ar exista tendinţa cuiva ca societatea să progreseze. În cele din urmă, vor veni cei care trebuie să vină (comuniştii, de exemplu) şi din nou ne vom cufunda în haosul conştiinţei naţionale, deoarece aceştia sunt consolidaţi, uniţi, puternici economic, cu susţinere în popor şi… antinaţionali. Da, Valeria! Noi nu suntem capabili în marea majoritate, să conducem un stat, să consolidăm societatea şi de aceea cădem mereu victimă veneticilor… De necaz şi durere mă tem să deschid televizorul, să ascult radioul. Crede-mă că nu fac politică activă, îndeosebi într-o relaţie romantică ca a noastră, dar sunt contemporanul acestor timpuri şi mă doare inima când văd ce se petrece! Mă doare inima că lumea pleacă şi rămânem în minoritate,

ostatici. Astăzi va veni la mine fiica Gabriela să-şi ia rămas bun de la mine. La 4 iulie, dimineața, emigrează cu familia la Montreal, Canada. Vom mai vorbi despre cele trecute, despre problemele ce le avem de rezolvat pe ultima sută de metri în privința viitorului patrimoniu ce îl are ea acumulat la Chişinău. E o fiică bună! Deşteaptă, omenoasă, veselă. Parcă ar avea asemănare, o *sosie* a mea, în toate privinţile. Dar pleacă. Îți închipui cât e de stresant. Ai crescut copilul (pe ea, cu adevărat am crescut-o până la 14 ani! După care am divorțatşi acum îl dai în altă țară! Şi ea are emoții colosale. E sentimentală. Altă țară, alte tărâmuri, alt mod de viață. Dar, sper că se va descurca. După întâlnirea de azi, cred c-o să-ți mai vorbesc câte ceva despre Gabriela. Sunt convins că voi ați putea deveni prietene foarte bune.

Am devenit un singuratec fericit, datorită ție. Chiar dacă uneori îmi țiuie în urechi. Ori că e vară şi oamenii sunt plecați, nu au nevoie de mine, dar în ultima vreme foarte puţini mă telefonează şi, când telefonul tace ca la pensionari şi bătrânii neputincioşi, din punct de vedere psihologic îmi vine foarte greu. M-ai întrebat dacă scriu. Da, scriu. Şi creez mult. Chiar mă bucur. Am inspirație. Va trece puțin timp şi te vei convinge că eu am scris multe, deoarece tu vei fi redactoarea finală a textelor ce doresc să le includ în cartea ”Pe *Insula…”,* şi care va constitui un capitol de publicistică (circa 25 de pagini), apoi vor urma nuvelele şi povestirile ce le-ai citit deja.

Doresc să vină căldurile. Vreau să te iubesc printre flori şi ierburi. Mi-i dor de părul şi de ochii tăi, de buzele tale, de vocea ta de femeie grijulie şi gospodină. Mă rog în sine, pentru mine, ca să ai putere de a te gândi şi a mă iubi în continuare, fără umbre de plictiseală. Mi-i dor să te văd în fața ochilor şi să te admir. Uneori simt că eşti, stai micuță, ca un şoricel în îmbrățişările mele. Sunt fericit, simțind că îți place foarte mult să fii în înlănțuirea brațelor mele. Cu speranța că azi o să-ți mai scriu mesaje, o să te mai cuprind şi o să te simt, te sărut duios şi îți urez un început de zi fructuos. Să izbuteşti să rezolvi cu spor celelalte probleme. Al tău, Radu Inereanu.

Vineri

Bună dimineața!

Tocmai am citit scrisoarea ta lungă. Mulțumesc! Trebuie s-o recitesc şi o să-ți scriu şi eu neapărat. La întoarcere mă apuc să-ți scriu.

Tu să ai grijă de tine, te înțeleg când spui că trebuie s-o petreci pe Gabriela în străinătate. Îmi imaginez cum se zbuciumă sufletește un om care-și petrece copilul în străinătate. Regret că trăim timpuri vitrege. Te susțin în toate și vreau să știi că mă gândesc la tine, o să te alin când ne vom vedea ca să poți fi măcar un pic mai liniștit. O zi bună. Cu multă afecțiune, Valeria.

Vineri noaptea

Dulce floare de cireș!

Cine te poate contrazice și spune că nu ai dreptate? Odată cu nașterea copilului pe capul părinților vin avalanșe de plăceri și griji, care nu te slăbesc în decursul întregii vieți. Și viața copilului este viața ta. Bineînțeles, am în vedere dacă este o relație sănătoasă. O spun din capul locului că mă consider un tată bun, deși nu am reușit să păstrez până la moment nici o familie cu una din mamele lor. Odinioară a plecat de la mine Gabriela. M-a vizitat în legatură cu plecarea. Este emoționată și ea, dar consider că procedează corect. Poporul nostru trăiește o tragedie continuă. Un nou exod (ultimele au fost în secolul trecut: în anii 1940-1970, când au fost deportați, nimiciți în război și foame, apoi strămutați de ruși). Azi, din vina rușilor, ucrainenilor nu avem țara întregită, nu avem ocrotire din partea patriei noastre România, noi, basarabenii, pare să nu avem viitor. Pentru aceasta, ca să-ți asiguri un viitor cât de cât, dacă există posibilitate, trebuie să te duci acolo unde sunt ocazii. Este dureroasă realitatea. Gabriela mi-a fost și-mi este totdeauna un bun prieten, demn de a mă înțelege. Niciodată nu mi-a condamnat biografia acumulată. La 16 ani a plecat la facultatea de limbi străine din cadrul Universității din București, apoi după absolvire a învățat la facultatea de Drept de la ULIM și din 2007 e avocat. Un avocat foarte bun. Are și o familie frumoasă. Are apartament modern. Dar, pleacă… Eu devin tot mai singuratic și mai sărac. Voi coresponda cu ea deja virtual. Mi-a transmis dosarele ce le are, și-a luat rămas bun de la mine. Deși, luni, 4 iulie la ora 11 o voi petrece la aeroportul Chișinău. Pentru mine, aeroportul Chișinău a devenit un loc de maximă tensiune. În 2008 am petrecut-o mai întâi pe Veronica, apoi… pe Doroteea!, iar în 2010 l-am petrecut în Canada pe Dorin… Și tot așa… Ei pleacă, iar eu rămân, un biet scriitor la Chișinău, cu Ineasca și cărțile mele. Poate, cândva, ei se vor întoarce la cărțile mele, vor vizita satul și locul meu de veci în cimitirul vechi din fundul

satului. Poate! Dacă nu, cu amintirile, precis…. I-am spus Gabrielei că sunt un bărbat fericit la moment, deoarece o am pe Valeria! Ea s-a bucurat şi sincer doreşte ca povestea noastră să aibă o continuitate frumoasă, sănătoasă, plăcuta şi fericită. Gabriela te-a înţeles cel mai bine. M-a îmbărbătat şi mi-a dorit la despărţire, ca totul să-mi meargă bine, odată ce inima, sufletul este încărcat cu dragoste. Ne-a rugat să păstrăm această poveste în albiile cele mai frumoase şi să înscriem cât mai multe file de dragoste.

Afară mi se pare că se potoleşte vremea şi se face mai multă lumină. Vreau să ştii că tu mă ajuți mult în toate. Eu scriu mult, mă trezesc noaptea convins că nu sunt singur şi că mâine, poimâine ne vom revedea şi ne vom bucura, vom avea multe a ne spune unul altuia. Îți promit că o să fiu optimist, o să mă strădui să citesc cât mai multe cărți interesante ca să ți le povestesc la întâlnire. Clipele în care sunt cu gândul la tine mă fac să recapăt dragostea de viață. Te asigur că în jurul nostru sunt o sumedenie de indivizi care sunt cu mult mai trişti decât noi. Pentru a continua să trăim frumos trebuie să avem intenția de a face lucruri frumoase, de a ne stima reciproc şi a construi planuri care, pe cât este posibil, să le materializăm. Dragostea, Valeria, este o noțiune generală, pentru toate timpurile şi toate popoarele. Cred că noi suntem capabili să facem multe fapte demne şi frumoase. Mâine-poimâine se vor domoli ploile şi tu vei apărea în fața mea veselă şi plină de optimism. Cu voința de a mă vedea, de a mă aprecia şi de a mă dori. Ştiindu-ți calitățile, cum aş putea să nu mă rog lui Dumnezeu ca ție să-ți fie bine, să ai în toate succes, să fii fericită. Te sărut dulce, gingaş şi te doresc, scumpa mea! Îți urez o zi bună.

Sâmbătă

Voinicule!

Mă bucur că eşti mai vesel decât aseară, cel puțin vocea îți era la telefon alta decât ieri. Ştiu că te bântuie gânduri legate de singurătate, ai casă mare şi pustie deseori, nu ştiu cum să te încurajez aici, trebuie să faci şi tu ceva, să-ți fie casa mai caldă. Numai florile din pădure nu o pot înfrumusețea destul, precum îți doreşti tu. Viața e complicată, înțeleg tot mai bine că soarta fiecărui om e în mâinile Domnului, şi nu putem noi s-o schimbăm.... Tu ai mulți copii - eşti fericit că îi ai, străduieşte-te să petreci mai mult timp cu ei, cel puțin cu cei care sunt în oraş - invită-i la un spectacol, la un concert, la înghețată. Trăieşte

alături de ei, cu grijile lor, cu emoțiile lor. Nu știu ce să zic. Eu trăiesc în exclusivitate cu grijile familiei. Am mereu multe de făcut, multe de pus la punct, multe de vorbit, multe de planificat. Știi, până nu demult aveam și timp liber, acum nu am deloc! Însă timpul petrecut alături de tine e fermecător în felul lui, îmi dă curaj și speranțe să trăiesc intens, alături de oamenii dragi. Sunt fericită că pot discuta pe diverse teme cu un om matur, care e dispus să-și împărtășească experiența. Îți doresc o zi bună, primește-o și petrece-o pe Gabriela frumos, plângeți împreună... de ce nu? Cu gândurile sunt mereu la tine, te vreau bine dispus și cu dispoziție bună.

Sâmbătă

Valeria!

Intuind că deja ai citit scrisoarea precedentă, îți scriu alta. Aceasta, la fel, este un fel de a crea, de a scrie. Simt în suflet melancolie, tristețe și dragoste. Depăn toate amintirile legate de Gabriela. Este primul meu copil care mi-a creat acele senzații de plăcere, pe care le trăiești tu fiind mămică. Fiecare copil își are biografia sa în fața părinților. Ei sunt diferiți, vrem noi sau nu. Și ei, la rândul lor, au o atitudine originală față de părinți. Deși mă tem că o să te schimbi, dar să-ți amintești de primăvara și vara anului 2011, luni care au fost ale noastre! Mulțumesc Domnului că ești în această zi sufletește alături de mine! În casa mea e rece, e puțin trist. Dar gândindu-mă la tine, dispare orice semn de melancolie. Tu ai grijă de tine. Uneori, în adâncul sufletului, regret, te compătimesc că m-ai întâlnit. Păcătos cu adevărat este omul care nu a cunoscut adevărata dragoste în viața lui. E un om pedepsit. Tot azi mi-a telefonat prietenul copilariei mele, și m-a felicitat. El acum se află în concediu și, pe vremea asta moinoasă, s-a apucat să lectureze cărțile mele *Catacomba* și *Pandurii tristeț*ii. I le-am dăruit mai demult și acum le-a citit împreună cu altă carte – *Copiii serenadelor*. Este în culmea admirației! M-a lăudat de parcă are în vocabular doar laude. Chiar dacă nu-mi place să fiu lăudat și să aud vorbe elogioase, considerând că nu e chiar sincer, totuși a fost plăcut să le aud de la el, fiindcă tata lui mi-a fost la școala din Teleneşti dascăl la română! Visez ca să acumulez multe, multe momente interesante împreună cu tine și să scriu ceva foarte romantic și frumos.

Iată ce am avut să-ți mai spun în această clipă, neasemuita mea

Valeria! Te rog încă o dată, ai grijă de tine şi menţine-te! Tu îmi trebuieşti tânără, frumoasă, veselă şi sănătoasă! Cu multă dragoste, Radu Inereanu.

Duminică

***

M-am trezit pe la 03 noaptea şi am lucrat la un material de specialitate. Am învăţat nişte legi, ascultând muzica lui Mozzart. Îmi place să ascult melodiile acestui compozitor când lucrez la ceva. În această dimineaţă am înţeles ce memorie slabă am. M-am tot pregătit de o lecţie şi mi se pare că nu ţin minte mai nimic. O să am în faţă un public de vreo 40 de oameni foarte solizi, competenţi în contabilitate şi finanţe. Eu trebuie să le citesc despre schimbările parvenite în legislaţia din ultima vreme. Prelegerea trebuie să le-o citesc în limba rusă! Regret că mi-am dat acordul, dar nu am ce face…Voi merge ca la război.

În această dimineaţă am poftă de glume. Dacă ai fi alături te-aş strânge de nas, te-aş săruta şi te-aş trezi usor printr-un sărut. Ştiu că acum dormi. Poate că ai cele mai frumoase vise. Dar curând o să te trezeşti cu toate grijile. Dă-ţi seama că aceasta e rutina vieţii. În genere, viaţa este o mare rutină, o mare singurătate. Nu o dată ţi-am zis că nu viaţa trebuie să ne facă clipele interesante, ci noi trebuie să ni le facem. Zilnic trebuie să avem grija de a ne da interesul propriu, de a lua de la viaţă totul ce e mai frumos, interesant, înfruntând cu risc şi făcând mici sacrificii. Când îţi este trist, încearcă a te dedica amintirilor frumoase. Mie, când îmi este tare trist, în odaia întunecoasă, aprind lumânările şi privesc multă vreme făcliile ce se zbat prin întuneric. Nu în zadar cineva a spus DECÂT SĂ BLESTEMI ÎNTUNERICUL, MAI BINE APRINDE O LUMÂNARE! Cred că a spus bine. Sunt sigur că odată cu venirea zilei tu o să ai altă dispoziţie. Pentru aceasta îţi urez un început frumos. Te aştept cât mai curând în IMPERIUL ÎMBRĂŢIŞĂRILOR MELE! Al tău plin de singurătate şi optimism! Curaj găină că te tai!

Marţi

Buna, Radule!

Cu ultima ta frază chiar m-ai făcut să zâmbesc. Lasă, îmi va trece starea asta, nu e pentru prima dată. Nu mai vorbim despre asta, bine? Nu vreau. Cu tine vreau să vorbim despre frumos, reuşite, succese, dragoste, plăceri, experienţe frumoase. Tu eşti un alt univers pentru mine.

Când mă detaşez de rutină şi sunt cu tine vreau să uit de griji. Mi s-a făcut dor de tine. Nu-mi place că cea mai mare parte de timp o petreci în singurătate. Deseori încerc să-mi imaginez cum vei fi peste vreo cinci... peste 10 ani? Vreau şi îți doresc să fii încă mulți ani tânăr, înaripat, predispus să creezi frumos, să ai puteri pentru a te realiza plenar. Tu, Radule, eşti un om realizat deja, dar nu îți ajunge încă o picătură, până a te considera fericit deplin. Eu îți răpesc câteva ore doar, restul timpului însă eşti singur. Nu-mi imaginez ce faci. Vreau să te văd lângă o femeie gospodină cu şorțul pus cu multă grijă, la bucătărie, printre cratițe şi tigăi, soție care să te aştepte seara, ori când vei dori tu, cu plăcinte proaspete scoase din cuptor şi cu zâmbetul pe buze. Tu – s-o cuprinzi de umeri şi să-i mănânci toate plăcintele! Apoi s-o lauzi şi să-i mulțumeşti. Să aveți ambii dispoziție, să mergeți seara la teatru, tu s-o iei la braț, s-o invidieze lumea din jur că are un asemenea soț! Să fiți ambii galanți, doar ambii veți fi (puteti fi) inteligenți, aşa mod de viață îți place? Cred că da! Tu pierzi mult timp în van. Poate o să vrea Domnul să ai şi tu în viața asta parte de o femeie care ar merita să mergi cu ea la cununie. M-aş bucura pentru voi. Nu ştiu de ce îți scriu asta, dar vreau să nu mai trăieşti în singurătate, să ai pe cineva nopțile în şir alături, să-ți simtă răsuflarea tihnită, să ai şi tu grijă de ea, amabil, drăgăstos şi ambii să vă treziți dimineața la un ceai familial şi să puneți la cale planurile de peste zi. Iar prietenii tăi să te invidieze că în sfârşit ai o soție alături, galantă, în rochii elegante, în culori pastelate. Îți urez o zi frumoasă. Pe curând.

Miercuri

Îngerașule!

Sunt gata să suport singurătatea, să renunț la toate celelalte plăceri, doar ca tu să mai rămâi în lumea mea! Eu am nevoie de tine. Te rog, mai zăboveşte, nu mă înstrăina. Azi ți-am vorbit că nu am noroc la femei. Ele niciodată nu m-au iubit, iar acele femei care au trecut prin casa mea nu mi-au pregătit plăcinte şi mâncăruri delicioase. Dacă nu am asemenea noroc, apoi, de unde să-l găsesc la anii aceştia?! Mă compătimeşti că pierd timpul! Ai dreptate, dar vârsta nu-mi permite s-o caut prin intermediul publicației Makler sau s-o întâlnesc în troleibuz, ori în alt mijloc de transport public…Deşi pe vreo câteva, le-am uitat pe acolo şi nu am de gând să le aduc înapoi. Acum seara mi-am cumpărat colțunaşi cu carne de găină, iar mâine va veni fiica Selena de la Dubăsari şi-mi va face un borş ori o zeamă…Cumva o să mă descurc eu. Numai tu nu

pleca. Nici nu te gândi, deocamdată. Am nevoie de tine, Valeria! Ştiu că acum gândurile îți sunt aprinse. Poate te gândeşti şi la mine. Ştiu! Dar aş prefera să-mi faci un bine în viața asta. Odată ce te-am întâlnit. Să fii cu mine cât va fi posibil pentru interesul tău şi al existenței tale. Şi să fii sigură că nu am nevoie deocamdată de nimeni. Iar atunci când se va ivi o şansă, o voi discuta neapărat cu tine. Dacă îmi doreşti binele, sunt convins, o să accepți ca să mă sfătui în orice situație.

Am făcut azi 3500 lei. Mâine o să-i dau 1200 mamei Athena, 1000 Selenei, să-şi cumpere de încălțat. 750 de lei, am o datorie urgentă, 1000 trebuie să-i dau Vanessei pentru o călătorie la mare. Credeam că voi face mai mult… Dar… Ți-am scris, ca celui mai apropiat om, ca să înțelegi cât de sărac sunt eu şi unde cheltui banii şi dacă ei pot să-mi fie de ajuns vreodată… Aşa trăiesc de ani de zile. Ți-i minte? Săptămâna trecută i-am trimis Ioanei, apoi i-am dat lui Dragoş şi… tot aşa. O să trăiesc până o să cad! Dar trebuie să mă ridic, chiar dacă o să cad, o să merg semeț înainte! Uneori nu înțeleg cum de rezist. Dar Dumnezeu are grijă de mine şi nu trebuie să mă poticnesc.

Ştiu c-o să supraviețuiesc mult dacă te voi avea alături. Tu eşti ființa care m-a înțeles cel mai exact şi mă mai înțelege. Pentru asta sunt gata să fiu sincer oricând cu tine şi să-ți sar în ajutor la prima ocazie. Ataşarea mea de tine este numai cu scopul ca să obțin ceea ce nu am în casă. Exact ca şi tine! Alături de mine tu eşti totul - şi soție, şi prietenă, şi mamă şi totul ce are nevoie un bărbat de la o femeie! Sper că tu le înțelegi pe toate întocmai. Nu aş vrea să te pierd atât de repede.

O să fiu cu tine mereu, urmărind sclipirea stelelor. Şi o să trăim amândoi o poveste imaginară. Vreau ca pe aripile acestei poveşti romantice să te simți comod şi plină de optimism. Imaginează-ți că odată, în viitor, o să porți un prunc în brațe şi-l vei lăsa ca în amurg de seară să urmărească cu ochişorii lui sclipirea serilor de vară, într-un sat frumos, pe malul Nistrului. Şi atunci să fii înconjurată de oameni buni, care îți vor dori binele. Iar amintirile din trecut să te mențină pe faza reală a dragostei de viață, lipsită de regrete. Aş vrea să mă pomenesc şi atunci alături de tine şi să ne bucurăm împreună. Cred că acum, citind, mă simți lângă tine. Da, eu stau aplecat alături de tine. Simt răsuflarea ta, părul frumos, chipul gânditor şi jovial. Pentru asta mă aplec şi te sărut dulce. Îți urez noapte bună, scumpa mea Valeria!

Joi

Dragul meu!

Nu pot adormi. Mă pune pe gânduri de la o vreme starea mea fizică. Mă simt epuizată. Am o dispoziție aiurea. Scuză-mă că-ți scriu despre asta. Mă gândesc la tine. La noi. În precedenta scrisoare iar îmi scrii să nu te las. Şi eu am nevoie de tine, în egală măsură ca şi tu de mine. Pe lângă sentimentele nobile, mai am şi un interes firesc - să înțeleg ceea ce încă nu am înțeles până acum. Treptat, îmi voi face ordine în gânduri. Noapte bună, am pentru tine numai gânduri frumoase, să ştii. Cu drag şi dor.

Noaptea de vineri

Scumpa mea Valeria!

Starea ta sufletească m-a făcut să gândesc profund la ceea ce fac eu pentru tine. Eşti unica femeie, care este atât de sinceră cu mine. Nu m-am aşteptat ca să pot influiența atât de puternic asupra statutului tău de familistă. De aceea, aş crede că este necesar ca pentru o vreme să facem o pauză. Cred că peste un timp oarecare tu o să-ți limpezeşti sentimentele din inima ta. Nu vreau să mă înțelegi greşit, nu sunt laş. Mă simt comod în situația asta, poate chiar cel mai comod. Nu vreau ca vreodată să ai remuşcări, că anume eu, sunt monstrul, vinovatul care ți-a destrămat familia, te-a derutat la o etapă a vieții. De aceste răvăşiri sufleteşti ale tale, este vinovată natura noastră vulcanică. E o criză de moment... Iar acum, având un grad clar de comparație, tu încearcă să vezi ce este mai trainic. Cred că eşti o fire înțeleaptă, pricepută şi vei putea cântări calm toate şi te vei amplasa la locul, pe orbita ceea unde trebuie să-ți fie mai comod. În viață este important să-ți stăpâneşti emoțiile. A putea să-ți îmbogățeşti sufletul, fără a periclita interesele familiei, e o artă dificilă! Ne-am întâlnit două firi emoționante, inteligente şi cred că suntem capabile să dezlegăm orice problemă, orice ghem de complicație biografică. Eşti o avere pentru mine. Te simt în apogeul dezvoltării tale intelectuale, eşti frumoasă, cultă şi cred că situația prin care treci nu e o anomalie, şi asta se întâmplă cu orice femeie de genul tău de când e lumea şi pământul. Pe primul plan trebuie să pui familia, soțul, copilul. Apoi celelalte. Încearcă! Te privesc deseori ca pe o albină care, după o iarnă plină de rutină, a nimerit pe ramurile unui copac bogat înflorit şi încearcă să ducă acasă pe aripile ei mai multă miere decât poate duce. Şi e în pericol să se împotmolească, ca aripile ei să nu poată zbura. Nu vreau

ca tu să trăiești cândva o mare dezamăgire. Acum treci ca prin sită totul ce s-a petrecut şi alege. Sunt convins c-o să le descurci pe toate. Odată o să recunoşti că aceste clipe de azi, deşi ți-au mai adus peri suri la tâmple, au constituit clipele cele mai frumoase, pline de încercări şi zbucium sufletesc, frământări lăuntrice pe care le-ai depăşit. Şi atunci te vei simți mai experimentată, mai puternică şi mai dornică de a te reîntâlni cu Radu Inereanu, pentru a studia viața, a găsi ieşire din cele mai întortocheate stări sufleteşti. Foarte mult mizez pe ingeniozitatea, capacitatea ta de a analiza, de a trage învățăminte. Consideră că acesta este primul examen pe care tu trebuie să-l susții, ca şi mine. Doar că eu voi sta în aşteptare să înțeleg, tu mă părăseşti sau rămâi cu mine, pe acelaşi făgaş, cu acelaşi statut de femeie dorită şi iubită. Ori pleci, ca să pluteşti pe valurile vieții alături de soț şi de familie. Şi nicidecum în două luntre, cum te-ai exprimat tu. Dacă nu ai fi în asemenea situații, crede-mă că-ți spun un adevăr absolut, apoi nu ai avea dreptul să te consideri că eşti femeie tânără, frumoasă şi înţeleaptă. Vreau să-ți păstrezi armonia, echilibrul şi dragostea ta pentru soț. Să faci din familia ta o fortăreață de netrecut. Acolo să fie (între pereții trainici de piatră) soțul, copilul şi tu. Nimeni să nu aibă dreptul de a intra în ea, căci se vor dărâma pereții. Iar când tu vei fi liniştită, împăcată că viața este veşnică, tu să ieşi în largul câmpiei înflorite, iar acolo... o să fie Radu Inereanu! Cu brațele larg deschise, binevoitoare şi pline de gingăsie, care te vor cuprinde, te vor mângâia şi te va admira. Sunt convins că m-ai înțeles şi aşa micuță cum eşti, vei rezolva într-un moment de pauză şi reculegere problema sentimentală care a apărut instantaneu în calea existenței tale.

Toate zilele, începând cu 1 iulie, am fost într-o maximă tensiune. Sunt şi acum. În acest răstimp de încercare s-au putut schimba, întâmpla multe în mentalitatea ta. Poate, deacum nu mai am loc în sufletul şi inima ta, decât…platonic! Lucru deloc dorit de mine… Poate deja mă vei trata ca pe un obiect al amintirilor frumoase. O săptămână încheiată ți-a fost destul pentru ca să cântăreşti şi să vezi, dacă are sens să exist în viața ta, în calitate de bărbat iubit. Aşa cum au fost două luni de poveste. Cred că perioada de analize ți-a fost benefică. Poate te-ai gândit la mine… Poate m-ai condamnat. Poate te-ai condamnat? Sute de întrebări…Cert este că ai judecat la rece. Şi această concluzie care ai făcut-o îți serveşte temei să te dezici. O să-mi fie greu dacă voi

primi de la tine un mesaj de adio…. Foarte greu. El, mesajul, însă, o să fie sincer şi întemeiat, bazat pe concluziile venite dintr-o pauză ce am dorit-o amândoi.

***

Toate zilele precedente ţi-am scris în gând, în fiece clipă, fiece oră, fiece noapte. Şi te-am dorit. Mi-a fost greu, apăsător, fără mesajele tale. Am scris mult. Practic, am mai adăugat la cartea *Pe Insula*... încă aproape 100 de pagini de publicistică. Este posibil, acum duminică, să mă întâlnesc cu Savelie Pankrat, ca să paginăm, să includem şi nişte fotografii, şi să elaborăm definitiv construcţia cărţii şi, apoi o vom scoate-o pe hârtie. Dacă o să doreşti, aş vrea să o mai treci o dată cu corectura, ca să mă conving că am comis puţine greşeli. Dacă nu vei dori nici acest lucru, o să-mi caut alt redactor. Am fost la apartamentul din centru, am mirosit bomboanele, atmosfera de acolo şi mi-a fost trist că la 4 iulie am petrecut-o pe Gabriela la Montreal, Canada. Am devenit mai sărac cu un copil… Am mai scris vreo duzină de poezii şi am tradus câte ceva din poeţii evrei…Concomitent lucrez la două cărţi. Poate până în toamnă să o şi editez pe aceasta la care ai lucrat şi tu. Fiica Selena a venit de la Dubăsari şi a stat săptămâna toată la mine, îmi pregătea de mâncare. Am conservat împreună 25 de borcane cu compot. De ce fac atâtea conservături, nu înţeleg. Poate dintr-o pornire îndrăgită de ani… Acum e seara de 7 iulie. Peste câteva clipe trecem în ziua de 8. Şi îndata îţi voi trimite prezentul mesaj. Sunt plin de înfrigurare şi emoţii. Nu ştiu ce o să îmi răspunzi. Mi-i teamă că devii deja alta. Ai cântărit, ai analizat şi o să-mi spui lucruri durute, de adio! O să mă doară cumplit, dar voi stima părerea ta. Una vreau s-o ştii. Dacă îmi vei răspunde aşa cum o să-ţi dicteze conştiinţa, şi o să-mi adii că e necesar să te desparţi de mine, voi rămâne sărac cu totul. Nici nu-mi pot închipui, cu cine voi mai avea ocazia să comunic, pe cine o să mai strâng în braţe cu atâta căldură şi gingăşie. O să umblu trist şi amărât fără să vreau, o habă de vreme… Mă voi teme să-mi amintesc de relaţiile noastre din trecut. Prea frumos a fost totul. Iar dacă va fi altfel? Voi fi mai mult decât fericit. Am atâtea să-ţi spun, să-ţi dăruiesc, pe cât pot eu de frumos. Vreau să te cuprind în braţe şi să nu te eliberez niciodată şi tu să nu mă laşi nimănui. Voi fi sufleteşte numai al tău! Acum am înţeles cât de mult îmi trebuieşti. Cât de multe am să-ţi spun, să mă destăinui, să-ţi cer consolarea, sprijinul şi

să realizăm multe cărți împreună. Vreau ca la anul, să te convingi că toate aceste cuvinte, aşternute pe hârtie, nu sunt doar propoziţii, cuvinte frumoase, ce sunt spuse din inimă, cu sinceritate. Aş vrea să-ți trimit manuscrisul de publicistică, pe care vreau să-l includ în cartea *Pe Insula*... Vreau să trăim amândoi aceleaşi gânduri şi aceleaşi fapte. Şi cât de mult aş dori, scumpa mea Valeria, să nu mă lipseşti de această posibilitate… Deci, îți trimit mesajul acum, la ora 24.00, când deja am intrat în 8 iulie şi am respectat cu destoinicie, convenția stabilită acum 7 zile… Te sărut dulce, şi dacă dormi deja, îți urez somn liniştit şi fie ca pe obrăjorii tăi să se profileze un zâmbet fericit de copil.

Sâmbătă

În decursul a opt ***zile de tăcere reciprocă, Valeria a scris către Radu Inereanu opt scrisori, pe care i le-a trimis exact în clipa când termenul fixat de condițiile puse în fața lor a expirat. Adică, în noaptea de 8 iulie. Iată conținutul, iată emoțiile Valeriei.***

1 iulie

Iubitule!

Am decis ca până la 8 iulie să facem o pauză în prietenia noastră. Nu am fost de acord, dar am acceptat – în acest răstimp îmi voi face ordine în gândurile mele. Am ferma convingere că în dimineața zilei de 8 iulie îți voi trimite aceste 8 scrisori, aşternute pe hârtie seară de seară. Dar neexpediate. În aşa fel oricum vorbesc cu tine, şi îmi sistematizez gândurile. Cu ultima ta scrisoare m-ai scuturat bine.

Parțial, nu eram de acord. Repet – sunt o fire puternică şi, dacă spun lucrurilor pe nume, asta nu înseamnă că mă las dusă de val şi îmi pierd orientarea. Am trecut prin multe momente dificile şi am imunitate. Da, vreau uneori, ca orice femeie, să mă simt slabă, să simt un umăr de bărbat în preajmă, să am un prieten de suflet cu care să pot găsi soluții pentru rezolvarea problemei ivite. Peste zi am meditat destul. Tu vei aştepta să aleg – continuăm ori ba. Nu se punea problema. Tu ai propus – deci ai ales să suferi în aşteptare 8 zile. Din cauza deciziei tale şi eu voi fi în aceeaşi stare. Am hotărât să mă refugiez în muncă. Voi citi o carte. Apoi, voi lucra intens la *Bărbații au zburat din pantaloni*. Cât despre familie – stai bine! Casa mea e o cetate de nădejde. Am luptat ca să mi-o fortific şi acum nu am de gând s-o abandonez ori s-o las de izbelişte. Pentru tine am forțe aparte, timp rezervat aparte, emoții speciale, care sunt doar în avantajul meu. Dragoste pentru soț mai am. Am investit şi în el forțe şi

l-am acceptat aşa cum e, îl iubesc în felul meu, e aşa cum e şi ne-am obişnuit unul cu altul. Iar greutăţile sunt pentru a ne putea convinge cât de puternici suntem împreună. Dar le-am trecut până în prezent pe toate – deşi a fost uneori foarte dificil. Astfel să ştii bine, Radule! Emoţiile prin care trec sunt fireşti. Şi dacă vei dori să continuăm – poate într-o săptămână te răzgândeşti – vei vedea cum mă voi schimba treptat într-o femeie înţeleaptă, cumpătată, onestă, dornică să iubească un bărbat inteligent şi romantic. Îţi doresc să treci şi tu peste aceste zile, mai lasă gândurile despre mine la o parte, nu te învinui şi ocupă-te de cartea la care munceşti în prezent, ai grijă de sănătate…. Simt că din cauza mea nu prea dormi în ultima vreme. Vreau ca la revedere să-mi spui că ai pus câte ceva definitiv la punct. Eu am decis să nu te sun. Deşi foarte mult îmi va lipsi vocea ta duioasă şi drăgăstoasă. Mi-i dor.

2 iulie

Salut, Radu Inereanu!

După cum planificasem, am fost într-o călătorie, la rude. Am stat de vorbă, s-au bucurat pentru mine. Eram fericiţi cu toţii că ne-am reîntâlnit, că ne-am adunat, că am găsit timp o dată în an să ne vedem. Acum plouă. M-am bucurat, împreună cu Degeţica, de priveliştea vieţii rustice – căruţe şi cai, drumuri de ţară, lanuri de grâu mândru la intrarea în localitate... cireşari şi vişinari doldora de roadă la margine de drum, dar şi prin grădinile gospodarilor, multă, multă zmeură, animale domestice care mai de care, dar şi copii desculţi prin drum, deşi a fost azi cam frig… După o ploaie răcoroasă… Lumea trăieşte în alte dimensiuni, grijile aici sunt altele decât ale noastre la oraş… unde noi ne gândim mereu de unde să luăm iarăşi bani? Pentru necesităţi zilnice…. Pentru următoarele dorinţe, pofte etc. Nu ştiu, probabil voi reveni, când voi fi bătrână, la casa părintească, ca să-mi trăiesc amurgul vieţii acolo de unde am pornit prin viaţă. În părţile scumpe inimii, la baştină, o să-mi găsesc cu siguranţă liniştea jinduită de un suflet zbuciumat de gânduri din cele mai diferite, toată viaţa, dar mai ales la o frumoasă vârstă, în tinereţe. Printre aceste gânduri ai şi tu un loc, important de altfel. În prezent, aşa cred. Mâine voi vedea. Mi-i dor de tine, de mesajele tale!

3 iulie

Salut, stimate scriitor!

Am revenit acasă. Cel mai mult mă întristează ploaia asta ciobănească de care ne-am cam săturat toţi. Din cauza ploii de azi nu am

putut să-mi realizez una dintre dorințele personale: să vizitez o mănăstire. Am stat în casă mai toată ziua. La rude am mâncat multe vișine, zmeură.... Mă gândeam dacă ai mai făcut ceva dulceață.... Ai apărut în gândurile mele spontan.... când am văzut o căldare plină cu vișine în pragul casei, și mi-am amintit de tine când spuneai, într-una din zile, că ai de gând să mai faci și compot. Cu siguranță ai făcut. Ne-am pornit pe la orele 15.00 și am ajuns în oraș în jurul orelor 19.00. În autobuz răsunau telefoanele mobile, la fete și băieți, domni și femei, al meu tăcea. Chiar dacă aș fi vrut tare - nu te voi telefona până după 8 iulie. O să-ți demonstrez că toate examenele din viață le-am susținut bine și foarte bine. Cu efort, cu pregătiri, cu meditații profunde asupra problemei în cauză. Nu am vreo problemă, să zic, cu tine. Trebuia, la propunerea ta, accentuez, să fac doar o alegere: am și făcut-o. Dar am limită de timp – 8 iulie, și o voi respecta! Sincer, mă gândesc cum vei trece peste aceste zile, știu doar că mâine o vei petrece pe Gabriela la aeroport și, probabil, odată cu pregătirile cea mai mare parte din timp ai fost ocupat. Vreau să vorbim! Vreau să mă întrebi dacă sunt bine, să-mi spui ce planuri mai ai pentru următoarele zile. De ce ai avut nevoie tocmai până la 8 iulie să mă lași pradă iezitărilor? Poate ți s-a părut că trăiesc o confuzie în prezent – nu! Foarte bine știu ce ți-ai dori de la mine, știu situația ta și nu-ți cer în schimbul prieteniei noastre nimic! Tu ai devenit un refugiu pentru mine, iar eu în brațele tale am descoperit o lume nouă, am găsit o altă definiție a fericirii, am învățat și încă mai învăț să respir un alt aer. Îmi amintesc adesea că mă îmbrățișai cu pasiunea valului îmbrățișând marea și țărmul... Acum însă m-ai lipsit de toate astea, iar amintirile nu fac altceva decât să-mi intensifice dragostea care o simt pentru tine. Da, m-am îndrăgostit ireversibil. Trebuia să se întâmple vreodată. Ai nimerit tu în calea mea. De ce, nu știu. Poate tu știi? Te am în suflet ca o explozie de miresme, de parfumuri pronunțate de flori de câmp, purtate de vânturile ușoare de vară prin sectoarele capitalei. Cu aceste gânduri și planuri pentru zilele următoare, merg la culcare. Mi-i dor!

4 iulie

Salut Radule!

Am avut azi o zi nefericită – mi-am rupt ligamentele la piciorul stâng și acum sunt cu piciorul în ghips. Medicul a încercat să mă consoleze. Un simplu examen Rentghen a confirmat o ruptură serioasă de ligamen-

te. Bine că-i aşa. Am început azi să citesc romanul lui Hemingway. S-au anunțat iarăşi ploi... până joi. Tristă atmosferă. Tu ce mai faci? Vreau să cred că totul este bine. Am văzut că ai petrecut-o pe fiica ta şi familia ei. Pe facebook ai plasat o poză. M-am bucurat că îmi dai de ştire că eşti. Dar eu nu te sun oricum! Ştiu să fac ceea ce promit! Astfel că prima întrebare vineri o să fie dacă mi-am susținut în fața ta EXAMENUL. Mi-am făcut ordine în gânduri, a fost un moment în care am înțeles că nu poate fi vorba de vreo iezitare în ceea ce te privește. Aştept să ne revedem, probabil, vom vorbi foarte mult, eu voi fi foarte bucuroasă. Nu mă voi sătura să-ți privesc ochii. Mi-e dor de ei. De tine nu prea tare, mai mult de ochii tăi. Am emoții când mă gândesc la tine, Radu Inereanu. Nu ştiu cum te vei comporta tu. Era foarte bine când comunicam atât de des, fie şi prin intermediul scrisorilor. Nimic nu poate să-mi dicteze să mă împotrivesc relației pe care o avem. Decât dacă vei dori tu aşa. Lupta acerbă ce se declanşase în mine nu a fost o himeră, doar că acum a mai scăzut din intensitate, iar aceste zile sunt o modalitate bună de a-mi crea propria părere despre noi. Ele au fost pentru mine zile şi ore de sinceritate cu mine însămi. Mediul exterior, unde se desfăşurau întâlnirile noastre, dar şi cel virtual, şi-a pus amprenta pe trăirile şi sentimentele mele, neinfluențând, cum credeai tu, viața mea de familie. Viața de familie îşi are limitele ei, iar o relație în exteriorul ei nu a făcut decât să conştientizez foarte clar că în afara ei nu mă voi simți împlinită. Deci scopul tău a fost atins. Simplu şi fără efecte negative. O pauză de câteva zile nu poate fi un obstacol în calea iubirii, iar căutarea acesteia poate să dureze o veşnicie. Eu nu o mai caut, am găsit-o. O aveam, lângă soț, dar am mai găsit una, şi nu vreau să o pierd, să o strivesc în sufletul meu. Îi dau voie să se declanşeze, în toată frumusețea ei. Mi-e dor de tine!

5 iulie

Bună seara, dragă Radule!

A mai trecut o zi. Foarte greu trece săptămâna asta. Am început să citesc „Adio, arme", am mai redactat câteva pagini la *Bărbații au zburat din pantaloni*, am privit azi şi un film-dramă care mi-au stors nişte lacrimi, ascult muzică, dorm, mor de urât acasă! Mă bucur că te văd şi pe tine în internet. Ieri, la amiază, am avut un vis foarte frumos! Era despre tine. Şi m-am trezit zâmbind, vroiam să mai visez, să mai fiu cu tine. Uneori mi-e ciudă foarte tare pe tine. Dar înțeleg că pentru binele meu ai propus pauza asta. Are efecte, deşi poate că nu era atât

de necesar. De ce iar nu dormi? Te văd pe internet şi la 2 de noapte... ne-am înțeles doar să uităm unul de altul în aceste zile... eu cel puțin vreau să-ți demonstrez că pot să-mi onorez promisiunile. Până la 8 iulie – tac ca peştele în apă. Dar mă gândesc continuu la tine. Ştiu că ai început să lucrezi la copertă. Mai ştiu şi altele despre tine, şi aştept cu mare dor ziua de vineri. Îți scriu lucruri banale, lipsite de mare importanță, dar vreau să ştii că mă gândesc la tine. Poate asta te va ajuta oarecum să scrii mai bine. Mi-e dor de tine şi îmi lipseşte comunicarea cu RADU INEREANU. Mi-e dor şi de florile aduse de el din pădurea din preajma casei lui, de felul în care mă priveşte şi îmi vorbeşte despre serviciu şi alte planuri. Vreau să mâncăm o înghețată la terasă, şi să stăm pe o bancă în parc. Poate ne reuşeşte totuşi. Vara e încă în toi. Cum ai rezolvat situația Selenei şi a lui Dragoş? S-au angajat undeva? Ori sunt cu tine, acasă? Sper să fii în compania lor, astfel încât să ai cu ce te ocupa. Vezi că-mi fac griji pentru tine?! Oare crezi că aş putea trăi indiferentă aceste zile? Sper să nu ai asemenea dilemă. Orice ai spune, eu voi dori să rămânem prieteni buni şi în continuare. Şi chiar dacă îți vei găsi o femeie bună pentru căsnicie – tinerică şi fără copil cum accentuai tu! – eu voi continua să te respect pentru felul în care m-ai tratat. Mi-i dor!

6 iulie

Salut, Radu Inereanu!

Mi-am amintit, ascultând acum muzică, un cântec din repertoriul unei romănce, în care erau cuvintele de mai jos:

Însă ce nu pot uita

Este amintirea ta
O păstrează inimă
Într-un colț de suflet...
***
Şi *oricât aş încerca*
Nu te voi putea uita
Te păstrează inima
Într-un colț de suflet..."

Şi încă unul, popular:

Anii trec şi nu te-ntreabă
Ai iubit ori n-ai iubit.
Ţi-a fost dragă viaţa *asta*
Ori degeaba ai trăit.

Îmi dau seama câtă putere au aceste cuvinte! Anume acum, când te ştiu! Azi sunt împăcată. Mai e puţin şi ne vom vedea, poate. Citesc intens cartea „Adio, arme”. Când obosesc, citesc şi recitesc scrisorile primite de la tine. Chiar acum am mai citit o dată scrisorile tale şi sunt bucuroasă. Vreau să te văd! Te vreau! Chestia cu pauza rămâne şi acum pentru mine una de principiu, de atâta nu prea grele mi se par zilele acestea. Cu atât mai mult că sunt obligată să stau în casă, ca un copil pedepsit pentru că a mâncat prea multe bomboane. Îmi este foarte dor de tine şi mă gândesc ce crezi tu acum despre mine. Ce gânduri te copleşesc, ce emoţii ai, ce îmi vei spune când ne vom revedea?

7 iulie

Ciao, Radu Inereanu!

Am vorbit recent prin skype cu o prietenă care este stabilită cu traiul în Italia, ea m-a învăţat că „ciao” – înseamnă „salut”! Deci, te salut! Uuuuuuhhhh... mai e puţin şi vine 8 iulie. Deja încep să am emoţii mari când mă gândesc să ne reîntâlnim. Tu ce faci? Cum te simţi? Îmi imaginez că mergi la serviciu, scrii când eşti mai inspirat, îţi faci şi borş, poate şi la mine te gândeşti... Eu cea mai mare parte a timpului mi-o petrec cu amintirile. Nu am încetat să meditez la noi şi la prietenia de după 8 iulie. Sunt bine. Mi-am făcut regulă în suflet. M-am străduit să dau dovadă de înţelepciune precum m-ai învăţat tu şi să am multă răbdare pentru soţ şi voi fi puternică, astfel încât să te convingi şi tu că familia rămâne pentru mine, cum a şi fost întotdeauna, locul în care nu are nimeni voie să intre cu emoţii negative, ba nici cu griji cât de mărunte, pentru că aici, în sânul familiei mele, e cel mai sfânt loc din lume, unde mă simt fericită şi unde îi pot face şi pe alţii fericiţi. Ştiam acest lucru, dar tu m-ai pus să-mi fortific poziţia. Ştii că sunt ascultătoare. Dar să mai ştii că ce mi-am format în gând oricum fac! Iarăşi te-am visat azi noapte. Vreau să-ţi povestesc, când ne vedem, visul precedent, care m-a făcut să am foarte multă încredere în continuare în tine. Vreau să te simţi bine cu mine, să fii inspirat în continuare şi să scrii texte bune, foarte bune pentru cititorii tăi. Probabil ai realizat multe între timp, şi sunt curioasă

ca să-mi povesteşti despre ce ai făcut. Ascult cântecele Mirabelei Dauer, îmi place piesa „Floare albă, floare albastră”.... e minunată! Este despre dragoste, despre bucuria de a trăi alături de omul iubit. Azi ascult multă muzică, fiind bucuroasă că mâine îți voi trimite toate aceste 8 scrisori, îți voi lăsa timp să le citeşti, apoi te voi lua la întrebări. Mi-e dor de tine! Vreai ori nu. Vreau să te cuprind şi să nu-ți mai dau voie nici pentru o zi să mai vorbeşti de pauze! Presimt că şi pentru tine nu a fost uşor să aştepți atâta, îți pui şi tu întrebări diferite... mă gândeam uneori că nu vei mai dori să colaborăm. Sper să fi greşit cu asemenea gânduri. O să te întreb multe, multe, multe. Sunt caraghioasă acum, însă mă înveselesc gândurile despre tine şi aştept cu mari speranțe să te revăd. Abia aştept să reluăm, cu ajutorul tuturor posibilităților, legătura şi să ne bucurăm ca doi copii de viață! Mi-e tare dor!

8 iulie

Bună dimineața, dragul meu bărbat!

Aceasta este ultima scrisoare de acest fel, pentru că azi s-a terminat ÎN SFÂRŞIT pauza anunțată de tine. În continuare vreau să ne scriem ca odinioară, inspirat şi cu multe cuvinte de iubire şi dor! Nu am decât să aştept reacția ta la câte ți-am înşirat pe aceste pagini. În ultimele zile am citit şi foarte multe poezii de-ale tale, le-am găsit în internet. Cel mai mult mi-au plăcut următoarele: „Te ador”, „Crizanteme”, „Să nu mă-ntrebi”, „Înger păzitor”, „Tu eşti ca lacrima de dulce”, „Stare de lună”, „Roata vremii” şi altele. Şi o prefață scrisă de prietenul tău la una dintre cărți, şi ceva proză, un pic din „Doroteea”...Te-am recunoscut prin felul tău de a scrie, am recunoscut stilul tău. Şi biografia ta am studiat-o. Mă bucur că ai cititori peste Prut, şi comentarii de la ei, ar trebui să fii mai mândru de tine. Ți-am spus de mai multe ori că te subapreciezi. Acum mă gândesc să termin „*Adio arme*” şi să încep să citesc „*Luciana*”. Aceasta este cea mai scurtă scrisoare, ultima la număr. O scriu la miez de noapte... că deja e 8 iulie.... şi tare-s nerăbdătoare să văd ce se va întâmpla dimineața. O să-ți scriu din nou pe email, după ce vom discuta şi mă voi convinge că vrei şi tu să păstrăm prietenia noastră. Nu aştept o altă reacție din partea ta. Dar vreau să mă conving! Pa!

P.S. M-am răzgândit, o să mai scriu totuşi câteva rânduri. Dragul meu! Sper că am trecut examenul acesta în fața ta! Sunt foarte mulțu-

mită de mine. Mi-am testat, la propriu, tăria de caracter, dar nu am pus la îndoială faptul că sunt principială şi pot să fac ceea ce-mi propun cu mare atenţie şi răbdare. Deşi deseori vroiam să te sun, deseori am vrut să intru pe pagina ta din internet, deseori deschideam poşta electronică în speranţa că mi-ai scris ceva. Am de adăugat doar un singur moment – mi-a lipsit tare mult comunicarea cu scriitorul, cu prietenul RADU INEREANU, pentru care am mereu numai gânduri bune. În sfârşit e vineri şi e 8 iulie! Noapte bună!

La 8 iulie Radu a vizitat-o pe Valeria la spital. Era cu piciorul bandajat. I-a dăruit un buchet de crizanteme albe. Erau fericiţi că s-au reîntâlnit***. Revenind acasă, Radu a găsit un mesaj de la Valeria*** şi ***un cântec frumos ataşat.***

Radule!

Te pot invita la un dans pe această melodie? Măcar virtual, că tare mă doare piciorul. Îţi mulţumesc pentru vizita de azi şi pentru flori! Te aşteptam cu emoţie, dar de îndată ce ai intrat - s-au risipit toate emoţiile, erai la fel de blând. Am simţit între noi o atracţie foarte mare, şi nişte fiori foarte dulci. Acum sunt mult mai sigură pe sentimentele mele pentru tine. Nu voi lăsa să treacă pe lângă mine iubirea asta atât de frumoasă, întruchipată în chipul unui bărbat matur, experimentat, care este la fel de dornic ca şi mine să guste din plăcerile vieţii încă şi încă, deşi a făcut-o toată viaţa! Spre deosebire de mine! Mi-am păstrat calmul cât ai fost lângă mine, dar când ai plecat eram gata să strig în gura mare de bucurie că te-am revăzut. M-ai îmbrăţişat foarte atent şi ştiu acum că pot fi şi eu, ca toate femeile iubite, fericită şi dorită! Îţi mulţumesc Radule! Cu toată consideraţia.

luni

Dulcea mea invalidă!

Toată ziua am stat cu gândul la tine şi… am dansat. Mi-a plăcut cântecul, fiindcă m-ai nimerit. Azi am fost fericit pentru că am în înţeles că în această lume relativă (cum s-a exprimat poetul) nu mai sunt singur şi am un prieten în persoana ta şi are permanent cine se gândi la mine. Vroiam să revin la tine. Mă înfricoşez că mă simt atât de liber cu tine, de parcă nu ai avea soţ. Dacă ne-am întâlni, cred c-ar fi o confuzie, o situaţie neplăcută. De aceea, ar fi bine să evităm o asemenea situaţie. Spun asta, a câta oară, deoarece nu vreau, nu vreau,

nu vreau să ai vreodată neplăceri. Vreau ca povestea noastră, fie intercalată cu pagini de proză, să continuie. Îți promit c-o să mă disciplinez şi, cu ajutorul lui Dumnezeu şi susținerea ta, o să realizez în acest an cele mai reuşite cărți, şi o să avem prilejul să ne mândrim amândoi, cu adevărat. Şi, totuşi, aş dori să dansez cu tine, pe motivul acestui cântec minunat. În viitor, cred că vom mai aduna cântecele noastre şi le vom dansa. Vor fi numai ale noastre. Dar, îți închipui tu, dragă Valeria, cum va fi când vom dansa cuprinşi şi o să fim ferm convinşi că de fapt… suntem trei! Vreau să te însănătoşeşti şi să mă urmăreşti cu ochii tăi gingaşi, amintindu-ne doar că am trăit un sfârşit de primăvară şi o vară plină de romantică din viața noastră, cu multe realizări… Şi vom mai avea câteva texte scrise, câteva redactate, şi câteva cărți citite! Şi noi, neobservând problemele frecvente din jur, avem lumea noastră care, pe neprins de veste, devine bogată, interesantă, dorită. Avem tot dreptul, fiindcă suntem maturi, cu o pregătire intelectuală, experiență anumită a vieții şi sufletele noastre ştiu a crea ceva frumos. Iar florile ce le iubeşti, le preferi, scumpa mea Valeria, trebuie şi au dreptul să înflorească în odaia şi în viața ta. Ai dreptul şi meriți să trăieşti frumos, şi ai dreptul să te declanşezi în lumea dorințelor şi a plăcerilor. Timpul trece vertiginos de repede… Vreau ca fiecare zi, pe cât e posibil, să ne îmbogățească cu farmecul ei. Şi pe faţa ta să se aştearnă paloarea bucuriei, trăirilor plăcute, pline de aşteptare şi realizări şi, să fii încrezută că trăim aevea, nu ne construim palate de nisip sau umflăm baloane de săpun cu diferite cordeluțe colorate, amăgitoare, dar… ne trăim frumos un segment al destinului, despre care nu ne va părea rău niciodată. O perioadă care ne va servi prilej de amintiri, şi, prin experiența acumulată, cândva să le oferim exemplu copiilor noştri care, la fel, vor dori să fie îndrăgostiți şi să iubească. De când suntem împreună zilele parcă trec mai interesant, mai pline, mai complete. Dacă o să mă ajute Dumnezeu, neapărat vom reveni la scrisorile acestea şi, precum am amintit, o să te convingi că am trăit o dragoste frumoasă. Doi cronicari în persoana unei femei şi a unui bărbat, deopotrivă îndrăgostit. Sper că tu, ca şi mine, o să munceşti şi o să contribui în egală măsură, la înfrumusețarea relaţiilor noastre şi nu vei admite ca ele să se transforme în rutină. Avem mult de muncit, de realizat. Vorbesc mult, scriu la fel, însă nu mă pot opri. Vreau să continui, să-ți scriu, să-ți spun multe legate de prezentul şi viitorul nostru. Şi iarăşi mă văd cu tine…

în trei. Ce chin pe capul tău să auzi de atâtea ori una şi aceeaşi?! Asta se întâmplă fiindcă Inereanul tău mereu are o slăbiciune. Se grăbeşte să trăiască, de parcă mâine cineva o să-l asasineze sau o să moară doborât miseleşte de către cineva! Nu meriți să treci prin asemenea zguduiri legate de moartea apropiatului, dar uneori în capul meu prost apar şi asemenea gânduri. Doar capul e creat la om cu misiunea de a gândi, iar dacă e aşa, apoi eu vreau să acumulez cât mai multe gânduri frumoase, care să te înaripeze şi să doreşti mereu de a comunica cu mine, fiindcă îți este interesant: cum gândesc, cum analizez, cum privesc lucrurile din interiorul şi exteriorul lumii noastre. Iar în mijlocul tuturor frământărilor eşti tu, Valeria! Sinceră şi dornică, plină de emoții pentru ziua mea de azi şi de mâine. A noastră. Mereu, mereu în frământări şi în aşteptare te am pe tine alături. Plină de gingăşie şi dornică să fii în compania mea, cel care te doreşte, te absoarbe în amintiri şi din priviri…Dumnezeu să te păzească, dulcea mea Valeria! Te sărut dulce şi îți zic noapte bună. Străduieşte-te să dormi liniştită, să nu te doară piciorul şi în vise să fii cu mine alături, fiindcă eu am nevoie de tine în fiece clipă.

Marți

Valeria!

Cum te-ai simțit noaptea trecută? Probabil, te-a durut atât de tare că nu ți-a ars să te apropii de calculator...Primeşte compasiunile mele şi sper că degrabă o să te faci bine. Afară e vară frumoasă şi tu nu ai nici un motiv să fii tristă. Durerea fizică e suportabilă, comparativ cu cea sufletească. Eu sunt liniştit şi bucuros că tu deja îți revii. În genere, noi ne revenim la toate compartimentele, luând în considerație că am depăşit primul nostru test. Toată noaptea am avut impresia că dansez cu tine în ritmul muzicii trimise ieri. Dansai leger şi frumos. Fă-te bine mai repede căci o să am prilejul să te invit nu o dată la dans. Şi în genere, fii fericită, Valeria! Chiar dacă apar careva divergențe în viață, fără de ele nu putem exista. Trece-le şi, concentrează-te la gânduri frumoase. Înainte ne aşteaptă clipe, evenimente, fapte şi realizări frumoase. Avându-te alături şi în gând nu mă pierd! Mi se face şi mai drag să trăiesc. Dumnezeu să te ajute în toate şi să ai o zi plină de evenimente plăcute. Iar în noianul de momente obişnuite, splendide să găseşti un loc în memorie şi pentru mine. Eu o să simt, fiindcă am nevoie. Te iubesc şi doresc să fii total liniştită în clipele de fericire.

Simt că nu ai posibilitate să citeşti mesajele mele, dar eu, ca şi cum aş compensa tăcerea de o săptămână din perioada 1-8 iulie, îți scriu... Odinioară am vorbit cu fina Apolonia şi i-am spus despre prietenia noastră. Ea, la fel se află într-o stare de nederminare de acum peste 10 ani. Suntem foarte buni sufletişti cu ea, rude apropiate. Dânsa vrea neapărat într-o clipă favorabilă nouă s-o vizităm. O să-ți placă la ea. E gospodină şi omenoasă. Te-a privit pe fotografii şi a spus că este cea mai remarcabilă alegere a mea, de când mă ştie. Aşa că, în caz de ivirea unei eventuale posibilități, o să mergem să-i facem o vizită. O să mă gândesc la tine, ca şi cum ai citi de peste umărul meu ceea ce aştern pe foaie şi mă voi strădui să expun concentrat chintesența cărții. Ca atunci, când o să citeşti ceea ce am făcut, vei încerca să mă înțelegi, şi, poate chiar pe unele locuri vei fi de acord cu poziția mea. Mâine o să vină Pankrat şi o să însăilăm, ca să zic aşa, cartea. Mai iau la pădure o carte de istorie, ca să-mi fac unele notițe. Deci, eu merg la pădure. Când mă voi întoarce peste câteva ore, poate voi găsi un mesaj de la tine. Şi aş vrea să ştiu că te faci bine şi dispoziția ta e bună. Te sărut şi rămân în aşteptare. Cu multă stimă, respect şi gingăşie, al tău Radu Inereanu.

Miercuri

Dragul meu!

Nu te justifica în fața mea, scriind câte 3 scrisori pentru mine. Vreau să-mi scrii atunci când ți-e dor de mine, şi simți că ai cuvinte la adresa mea, nu doar gânduri! Mi-a plăcut această scrisoare, din mai multe considerente. Sesizez optimismul tău, şi asta îmi place. Şi planurile tale legate de mine îmi plac. Mă bucur şi sunt fericită când îmi spui că te simți ataşat de mine, dar tot îmi mai rămâne o fărâmă de nesiguranță, ținând cont de diferența de vârstă dintre noi. Vreau să-ți spun de mii de ori că îmi eşti drag, apropiat, scump, un suflet alături de care fiind, mă simt femeie, iubită şi dorită, chiar de-s puțin timidă în raport cu tine. În gândurile mele eşti prezent mereu, pentru că altfel nu pot fi eu. Ți-am scris că mă faci deja mai des să zbor de fericire, şi-mi doresc din nou să te revăd. Tu să ai grijă de tine! Chiar dacă scrii în cartea la care lucrezi acum lucruri triste, şi eşti înfocat, şi enervat, şi iritat, şi supărat, şi controversat... tu să ai timp să fii bun cu mine. Sper să te ajut cumva la realizarea ei. Te cuprind drăgăstos! Cu dor!

Joi

Valeria!

Mi-ai sugerat un gând. Azi mergeam prin oraş şi mă simţeam singur. Nu a sunat telefonul, nu m-a solicitat nimeni. Şi mă gândeam la tine. Atunci mi-am zis: „O să trăiesc cu ziua de azi, nu voi căuta pe nimeni, nu voi crea familie cu nimeni, fiindcă eşti tu!" Şi într-o pauză a cugetării am adăugat: „Voi recurge la ceva deosebit din domeniul mariajului sau concubinajului armonios, numai şi numai, dacă voi întâlni ceea ce merită a fi demn de ceva trainic şi pentru totdeauna! Iar dacă nu voi întâlni? Ei şi? Totul va fi ok! Mai rău dacă o să te pierd prosteşte pe tine. Sau o să ai vreun motiv serios ca să întrerupi relaţia ce o avem şi, într-o bună zi, o să-mi propui cam în felul acesta: „Hai să fim prieteni!" Nu vreau să-mi spui aşa ceva niciodată. Vreau să fii cu totul a mea! Deocamdată, e normal şi noi rămânem (am mai spus odată) pe orbita din interiorul galacticii noastre! Uneori, în viaţă (am avut senzaţie deja) trebuie să te laşi dus de valul clipei, al momentului! Şi din mici fragmente se face o fericire, o frumuseţe. Urmăresc cu evlavie fotografia ce ai realizat-o azi şi când mă gândesc că această minunăţie de femeie îmi apartine şi mie, mă fac ghem de emoţii. Ai talentul de a iubi un bărbat, de a dărui dragostea! Multe dintre femei nu au acest har. Tu devii cu fiece clipă tot mai magnetizantă şi mai superbă. Dar, principalul, că ştii a mi te dărui cu toată iubirea natural şi sincer. Tu eşti aşa! Şi acest fel de a fi este într-o armonie perfectă cu ceea ce pot eu primi şi oferi. Adeseori, trăind cu gândul la tine, sunt obsedat de telepatie. Mi se pare că citesc la depărtare ceea ce gândeşti tu. Ştiu că în această clipă nocturnă mă vreai alături, în aşternutul tău. Mă doreşti alături, să-mi miroşi corpul, să-mi dezbraci cămaşa şi să-mi spui ceva privindu-mă seducător dar şi…tăcând! Tăcera ta adeseori îmi spune multe. La început nu înţelegeam, nu eram obişnuit cu ea. Nici acum nu m-am obişnuit, dar o înţeleg, o percep şi o vreau. Mai precis, te vreau pe tine, ştiind că mă primeşti şi cu inima, şi cu sufletul. Fiindcă această dăruire îţi produce plăcere şi eu simt cum o chemi, doreşti s-o absorbi, să se infiltreze în viaţa şi existenţa ta. Poate de aceea devii neînfricată şi mergi câteodată pe muchie de cuţit. Asta o poate face numai o fire inteligentă, îmbătată de patimi şi dragoste. De ce spun aşa? Fiindcă sunt la fel ca şi tine. Totdeauna când îmi place ceva savurez până la refuz momentul. Aşa precum ascult începând de ieri şi azi toată ziua splendida melodie cu trandafiri care mi-ai trimis-o. Şi

te simt alături, cum te dezbraci şi te dăruieşti fără jenă, decât numai savurând plăcerea că eşti o femeie plină de dragoste. Mă bucur pentru tine, mă bucur pentru noi, că putem construi creator, putem menține şi îmbogăți relațiile noastre, făcându-le atractive, dorite mereu. Iar toate împreună, fără un sărut gingaş, nu au nici o valoare. De aceea eu te sărut, te îmbrățişez şi te chem să mergi la skype, unde mai vreau să trăiesc cu tine clipe deosebite.

Vineri

Radule!

Ai un talent special de a scrie scrisori de felul acesta. Îți poți ordona gândurile fluent şi foarte frumos şi foloseşti cuvinte calde, care formează un text integru, iar eu am obişnuința şi capacitatea de a citi uneori şi printre rânduri, să ştii. Frumoase gânduri. Îți mulțumesc. Vreau să-mi cer scuze că ultima epistolă nu a fost scrisă până la sfârşit, aveam multe să adaug acolo. Eu sunt cu tine de acord în toate. Ne apropiem în gândire deseori, frecvent, poate mai des decât mi-aş fi închipuit şi continui să mă mir că am găsit în tine un partener sigur, de nădejde. Vreau cât mai degrabă să te pot îmbrățişa şi să mă trezesc în brațele tale gingaşe! Vreau să mă strângi şi tu puternic, să trăiesc cu intensitate maximă clipele ce mi le dăruieşti, mă înveți, şi mă sfătui cum să-mi fac viața mai frumoasă. Zici că nu fiecare poate dărui dragostea - cum? Dacă iubeşti e firesc să şi dăruieşti dragostea! Asta e ceva ce vine din interior, necondiționat, neplanificat, instantaneu şi e frumos şi foarte plăcut să dăruieşti, nu doar să primeşti! Mi-e dor să vorbim la skype! Sper că azi vom putea! Te las să mă simți până atunci alături printre gânduri, pe curând.

sâmbătă

Valeria!

Mă obosesc aşteptările. Uneori am impresia că nu te voi mai vedea nicicând alături aşa cum ne-am aflat odată. Ştiu, familia necesită atenție perpetuă. Iar când mai eşti şi tânăr, atractiv, ai mulți prieteni, multe oferte zi de zi! Te invidiez. Ştii bine acest lucru. O invidie albă, sănătoasă, care îmi aminteşte de nişte clipe îndepărtate, când am fost şi eu ca tine, fiind soțul unei femei tinere. Doar că eu şi atunci iubeam lumea mea internă şi urzeam diferite gânduri, care mai apoi s-au materializat în cărțile, pe care nimeni nu le va citi vreodată. Dar le-am scris….Şi asta, la fel, este o pasiune demnă de amintire. Poate să mă fi născut

în generația ta eram mai materialist, mă antrenam în bussines şi deveneam o personalitate cu pondere, cu situație şi plină de respect pentru foarte multă lume. Doar oamenii cu bani mulți au stimă, respect zilnic, oriunde, inclusiv şi-au rezervat la poarta cimitirului un loc onorabil, ca atunci când vor întinde sandalele să nimerească la loc văzut, ca fiecare din urmaşi - păşind pe pământul veşniciei - să dea cu ochii de mutra lui vajnică fixată pe portretul de pe obelisc!...Fuuuu! Ce gânduri anapoda!

Cine ți-a netezit azi piciorul şi cine te-a consolat? În afară de soţ, bine-înțeles?... Şi totuşi cred, că a dărui dragostea nu fiecare e în stare s-o facă, chiar dacă năvălește peste el fiorul! A prezenta un lucru frumos pe placul oamenilor, cred că este o artă dificilă. Nu consider că sunt cel mai reuşit exemplu, dar mi se pare că am tendința şi talentul de a iubi. Am întâlnit mulți oameni care au declarat sus şi tare că iubesc, dar în realitate iubesc puțin şi se bucură că au cu cine face...sex. Dragostea e ceva, ce nimeni nu-i poate da definiția exactă, dar care te face să zbori, să visezi, să uiți de oboseală. Exact cum se simte acum Radu Inereanu. Uf, ce jumuleală ți-aş face eu acuma, chiar dacă ai fi în fața mea... invalid de gradul II!

Ei, bine, ca să nu te obosesc, doresc să presupun că azi ne vom vedea, vom mai avea prilejul să vorbim. Nu crede, dacă am mulți ani, îmbrățişările mele nu sunt capabile să te doboare. Spor la muncă, scumpa mea bolnăvioară!

Duminică

Valeria!

Am frunzărit iar manuscrisul paginat ieri cu Pankrat. Doamne! Dacă nu sunt specialist, el a făcut o adevărată harababură! Trebuie să-l revizuiesc serios. Mi-i greu fără tine. Fără scrisorile tale. Poate sunt prea insistent. Vreau comunicare, dar ştiu că eşti foarte ocupată în ultima vreme. Probabil că boala te demoralizează. Poate mai sunt şi alte probleme, căci la casa omului de toate se petrec. Am dormit buştean noaptea trecută. Fiica Selena, unicul meu prieten din această casă la momentul actual, s-a trezit, mi-a zâmbit de după uşă şi m-a întrebat de ce sunt aşa pus pe gânduri. Ca să vezi, cum intuieşte că am emoții. Şi tot ea a zis „lasa că Va-le-ri-a (asa ți-a silabisit numele) o să-şi revină şi o să vă întâlniți...” M-a liniştit. Acum o să plec la Orhei. Am un proces. Trebuie să plec. Împreună cu fiica Ninela, care este stagiara mea. Nu e prea concentrată, e mai mult ocupată de viața personală, mereu e pusă pe distracții. Şi nu prea învață. Simt că nu e serioasă în

multe privințe. Mamă-sa lipseşte de acasă de vreo 6 ani (e în Italia) iar eu nu pot fi dictator. Îi dau frâu liber, nu vreau să-şi facă impresia că sunt un şatrap, dar se vede că ar trebui să strâng şurubul! Se apropie examenele de licență la avocatură şi, Doamne fereşte, să nu treacă!... La 15 iulie de la Montreal soseşte pentru o lună, la întreținerea exclusivă a mea, fiul Dorin, de 13 ani. Aş vrea să-l cunoşti. E un băiat ingenios, sufletist, dar cu caracter! Întrezăresc în el o personalitate de mâine a Moldovei, capabil să ne scoată țara din impas. Mă iubeşte la nebunie. A terorizat-o pe maică-sa şi ea, după 11 luni de aflare acolo în emigrație, a dobândit 1000 de dolari ca să-l poată trimite pentru 2 luni de vară la Chişinău. Aseară mi-a pus câteva condiții: să-i cumpăr încă o minge de fotbal, să nu mă mut deocamdată de la Ciocana, fiindcă el aici s-a născut şi are nevoie de spațiu!.. Aşa că de-acum ne vom întâlni în altă parte. Numai dacă Măria sa, Valeria, va fi sănătoasă şi va avea posibilități!

Există lumea vastă a problemelor cotidiene, de rutină, de familie. Dar există lumea, îngustă (deşi omenirea este imensă, sublimă) a sufletului. Sufletul meu acum este ocupat de gândurile către Valeria! Sunt o *lighioană* şi nu mă pot abate, gândi în altă parte, dacă simt că femeia cu adevărat mă iubeste. Nu sunt eu cel mai bun bărbat din lumea ta, pe care l-ai avut, dar tu ai venit în viața mea în cele mai dificile momente, când eram aproape distrus. Am nevoie de tine,Valeria! Nu mă părăsi c-o să mor în singurătate şi uitare sufletească. Uneori nimic nu-mi pare interesant şi relațiile mele cu copiii sunt pline de rutină, sunt mai mult nişte obligațiuni. Dar eu, ca şi tine, probabil, am nevoie de altceva. De foarte puține am nevoie acum. Am nevoie de o privire gingaşă, de un cuvânt sincer, spus cu dragoste, am nevoie de dorința ta, am nevoie de îmbrățişările tale...Cine va spune că bărbații sunt mai puternici decât femeile, să nu-i crezi niciodată. Bărbații îndrăgostiți, romantici, cu adevărat sunt copii, uşor de manevrat, de amăgit, de dus în eroare, de şantajat şi, în asemenea situații, istoria cunoaşte cazuri, când o femeie gingaşă, cu adevărat femeie iubită, îndrăgostită, a putut face politică mondială şi conduce Imperii. Eu la fel îți dau voie să cucereşti IMPERIUL ÎMBRĂȚIŞĂRILOR MELE! Şi de aici să iai toată gama de plăceri, gingăşie, frumos pentru sutele de ani pe care îi ai de trăit înainte, căci va veni un timp, când (datorită legilor naturii, tu vei trăi mai mult decât mine), te vei schimba, vei deveni bunică

pentru nepoate, strănepoate. Ele vor avea permanent nevoie de sfaturi. Aş dori, la capitolul exemplu de viaţă, de bun comportament în relaţii, să figurez şi eu ca un exemplu pentru viitorul tău. Pentru generaţiile de mâine. Vor trece ani la mijloc, ştiu. De undeva, din vâltoarea timpului, să apar eu, să apari tu, la fel de entuziasmaţi, la fel de tineri, să dăm exemplu de omenie, de dragoste, cu emoţii, când, în ciuda tuturor împrejurărilor, sufletul trăieşte sărbătoarea plăcerilor şi aşteptărilor. Această istorie de dragoste pe care o trăim, această poveste nu aş vrea să plictisească pe nimeni atunci când o vei dezvălui prin harul tău de povestitoare... Când vei citi aceste rânduri pline de insistenţe, eu voi fi în drum, iar tu bea un ceai şi mai treci o dată peste paginile manuscrisului de ieri. Voi aştepta o părere în privinţa compoziţiei.Voi aştepta un cuvinţel, o atingere de mână, o frază, o sărutare, o îmbrăţişare cum numai tu poţi încălzi cu ele toată planeta sufletului meu.

Duminică seara

Radule!

Îţi mulţumesc pentru scrisoare. Tu îmi lipseşti foarte mult, fii mai îngăduitor, nu mă supăr de «insistenţa ta». Dimpotrivă, mă bucur că eşti insistent, chiar îmi dau seama şi simt că nu-ţi sunt indiferentă şi asta mă linişteste şi mă ajută să mă însănătoşesc. Eşti mereu în gândurile mele, în vise, îmi place că avem ambii simţul umorului şi ne facem viaţa interesantă şi plină de senzaţii luminoase. Ai grijă de tine şi zâmbeşte cât mai des. Eşti alături de copii şi ei trebuie să vadă că tăticul lor e bine, sănătos, şi are în inimă o femeie care-l iubeşte şi pentru care viaţa şi activitatea tăticului lor nu-i este indiferentă. Am vorbit acum cu tine şi mi s-a părut că ai vocea tristă, hai să ajungi acasă cu bine şi să te relaxezi ascultând melodia asta superbă. Mi-e dor de tine! Îmi imaginez cum te vei aşeza comod în fotoliul tău şi vei asculta melodia ce ţi-am trimis-o, şi mie îmi place că e lentă, pacificatoare. Vreau să mă strângi tare, tare la pieptul tău şi să mă iubeşti pasional, gingaş, tandru! Ai grijă de tine!

Duminică am continuat să ne scriem pe Skype

Iubite!

Te sărut şi eu, dulce. Continuăm să dialogăm. Să ştii că toate dialogurile de azi o să le păstrez în viitoarea noastră carte. Ca şi cum te-am pus la ascultare, am pregătită pentru tine o scrisoare mai bună, dar

mai adaug câte ceva şi îţi voi expedia-o deseară...Azi m-am declanşat oleacă şi acum, ştiind că deja ai ajuns acasă,.. te vreau! Te vreau! E *zi de duminică. Ştiu, e păcat! Dar, totuna te vreau!!!*

Dulce, Valeria!

De-aş avea automobil propriu aş veni, te-aş lua şi aş fi numai al tău. Dar... trebuie să ne deprindem a răbda, a suferi, a ne abține... Situația, statutul nostru diferit, când eu sunt celibatar, iar tu cu familie, ne obligă! Şi trebuie să rămânem puternici! Şi eu, la fel am de scris pentru tine o scrisoare cu un subiect (mi se pare) interesant! Călătorind de la Orhei turretur, mi-au venit multe, un noian de idei... Ninela a citit dimineața câteva scrisori de ale noastre şi a spus că ne scriem atât de frumos, şi că genul epistolar poate servi ca exemplu pe viitor pentru persoanele îndrăgostite şi, volens-nolens, se țese conținutul unei cărți minunate, care va servi ca etalon pentru femeile şi bărbații ce se iubesc. Fiică-mea vorbeşte frumos despre tine şi te admiră, te invidiază. Acest lucru mi l-a spus după ce i-am citit cu voce unele scrisori şi m-am convins că fiica mea are dreptate. Vreau să te informez că ne-am scris multe scrisori unul altuia şi ne apropiem deja de circa 70 de pagini de text electronic.

Luni

Dragă Radu Inereanu!

Fii, te rog, mai distant în raport cu fiicele tale, când e vorba de prietenia noastră, corespondența, cu atât mai mult, că totuşi este, secretă... Fii atent - tu ai încălcat practic din start această înțelegere - ea pare mai interesantă, incintantă, frumoasă din altă perspectivă. Şi eu am avut presentimentul să mă laud la toate prietenele mele că eşti al meu...dar nu am făcut-o! O voi face.

tot luni

Valeria!

Îți promit. Mai mult nu voi arăta nimănui nimic. Pur şi simplu aş fi vrut să-i arăt ce înseamnă o relație frumoasă reflectată în scrisori. Fiica mea, în ultima vreme, în relațiile de amor, c-am dă prin străchini. Şi am vrut să-i arăt ce înseamnă o dragoste frumoasă. Acest scop l-am urmărit când am decis să-i citesc câteva fragmente din corespondența noastră. Nu pot să nu mă laud măcat un piculeț! Dar, dacă te-a ofensat curajul meu, îți promit că a fost pentru prima şi ultima oară, când m-am destăinuit ei şi Selenei. Deci, închidem tema! Cândva, Degețica ta o să fie mare şi, vei înțelege cât de necesar

este uneori să-i demonstrezi cu exemple frumoase ce ai trăit mai bun, să-i dai sfaturile cele mai utile. Fiicele mele, practic, nu au mamele lor alături şi am vrut să completez cumva acest gol. Dar, deja nu o voi face cu exemple din relaţiile noastre. Mă iscălesc şi îmi asum responsabilitatea ca în faţa tribunalului de juraţi! Chiar în detrimentul intenţiilor, convingerilor mele veşnice că lucrurile frumoase trebuie să le spui nu neapărat la beţie. Doar scrisorile noastre mi se par interesante, frumoase şi pot fi divulgate într-o formă voalată, fără referire la persoană.

Luni, după masă.

Radule!

Ba da, să le înveţi pe fetele tale tot ce e mai bun, odată ce mamele lor nu au grija asta, fă-o în mod discret, ca ele să înţeleagă că au de trăit o viaţă îndelungată, frumoasă... Dar, să le pregăteşti, să le aminteşti că uneori şi suferinţa poate să apară, în calea lor.

Tot atunci

Momoţele!

Despre multe lipsuri, suferinţe, fiicele mele ştiu câte oleacă. Mi se pare că în această privinţă, la capitolul suferinţelor morale, ele sunt cumva pregătite, obişnuite. Până vor întâlni realitatea crudă cu care se confruntă domnişoarele în tinereţea fragedă, îndeosebi atunci, când prima dragoste, ca de obicei, eşuează, şi le derutează, le dezamăgeşte... Eu le înţeleg altfel decât tine pe fiicele mele, care au atins vârsta adolescenţei, maturitatea. Fiica ta încă e o copiliţă şi aceste lucruri intime sunt încă necunoscute pentru ea. Precum ţi-am spus mereu, mă grăbesc să trăiesc! Am impresia că voi îmbătrâni foarte curând şi voi pleca în lumea celor drepţi şi de-acolo nu voi avea curajul să le vorbesc atât de entuziasmat despre tainele dragostei, nu voi putea să le spun despre sentimentele mele juvenile niciodată…

Dragul meu!

Ei, vezi?! E destul să întorc discuţia în altă albie... şi te superi... glumeam doar, ca să te opresc niţeluş din pornirile tale uneori involuntare de a le spune fetelor că trăim o poveste. Sper ca ele să ne înţeleagă, chiar dacă sunt încă destul de tinerele... Poate peste câţiva ani vor înţelege şi alte aspecte ale acestei poveşti.

Valeria!

Consider că este o obligaţiune să tratăm aspectul delicat al problemei în relaţia noastră, în mod serios. Lirică şi nebuneală avem noi destulă,

îndeosebi atunci când ne întâlnim şi mă ataci mişeleşte cu valuri de fiori şi gingăşie! Faptul că cineva trebuie să ştie despre planeta nebuniilor noastre, ai dreptate. Totuşi, am nişte presimţiri ciudate, parcă cineva ne urmăreşte şi e necesar să fim precauţi! Mă grăbesc să trăiesc, fiindcă mi-au rămas la ai mei ani încă vreo 5-6 de activitate... Tu eşti deşteaptă, cu puţin sânge de slavonă, de româncă şi de evreu... Am stimat şi voi stima până la lacrimi evreii, care sunt un popor destoinic şi au trecut cu demnitate peste toate intemperiile timpului divers, pe parcursul istoriei mondiale!

Radule!

Odinioară erai aproape sigur că vei trăi până la vârsta de 100 ani. Vreau să trăiesc cu tine mai mult… ţi-am spus – mama mea are origini slave (ukrainene), tăticul - e român basarabean get-beget. Dacă vrei să fiu un pic evreică - de ce nu, doar cu o singură condiţie: să - ţi plac şi în continuare!

Tot seara

Valeria!

Dacă vei continua să mă iubeşti, fie, m-ai convins, cu tine o să trăiesc 120 de ani. Aşa zic totdeauna evreii la un toast. Iar noi, fiindcă, ne tragem cu toţii de la ei, Domnul o să ne asculte şi o să ne ajute! Uneori mă străfulgeră gândul că tu, cu adevărat ai viţă evreiască! Semeni în comportament cu blândeţea şi atenţia unei femei evreice.

Radule!

La vremea mea, nu am avut parte de discuţii pe teme de dragoste cu părinţii. Am învăţat singură tot ce trebuia să învăţ, am dat în bară de multe ori. Aşa că intenţia ta ca fiicele să deprindă viaţa în toate aspectele, inclusiv prin exemple de intimitate, este foarte bună! Experienţa trăită cu tine e foarte sănătoasă şi mă mir şi acum că te-am dorit din prima zi foarte tare şi te vreau şi acum! Da, te vreau! Mă înnebuneşti, Radule, şi nu pot face nimic, fiindcă te doresc, tu m-ai făcut obraznică în felul acesta... Să-mi răspunzi, neapărat. Sunt în aşteptare.

Luni

Radu: *Ai vrea să-ţi descriu o scenă virtuală de sex?*

Valeria*: O, da... Vreau!*

Radu: *Atunci, fii atentă că eu...*îmi imaginez că tu stai *culcată în pat, te întinzi, chiloţeii tăi de culoare roz parcă vor să lunece de pe tine…Mă apropii de tine, mângâi privirea ta îmbătată de dorinţe, apoi*

îți scot bluzița , *îți dezgolesc sânii mlădioşi şi calzi...În mângâierile mele voluptoase,* încep să transpiri, oftezi abia *auzit şi pe chipul tău se profilează un zâmbet colorat de rumeneala obrajilor plini de dorință... Involuntar, scot chiloțeii de pe tine, ca să îi pierdem undeva peste lengeria patului ca să rămâi goală, devenind mai frumoasă, mai zveltă, în convulsii uşoare... Cu palmele ating sânii tăi puhavi, şi lunec cu palpitările domoale peste pielea ta fierbinte, până ajung la părul tău finuț de la locul vulnerabil, flămând, doritor de pofte, care începe să se umezească odată cu atingerea degetelor mele. Şi tu, Tu mă găseşti cu brațele gingaşe peste tot…Desfaci larg picoarele şi mă aştepți, mă aştepti, mă doreşti, mă doreşti - tot mai tare mă vreai!.. Mă îndemni cu şoapte pline de beție pătimaşă să intru, să intru în cetățuia ta plină* de jăratec. Într-un *sfârşit, pătrund... Mă îndemni să intru, să intru în tine tot mai profund, tot mai profund. Aşa, aşa, scumpa mea, doreşteMă Valeria! Eu sunt fericit că într-adevăr acel loc e al meu, că mă aştepta pe mine şi eu pătrund gingaş, cu plăcere şi mişcări domoale, potolindu-ți chemările... Mă mângâi cu buzele, cu gurița şi eu deja nu mai pot rezista... Mişcările mele, mişcările tale mlădioase se contopesc reciproc, simțindu-ne plini de călduri şi plăceri. Cu puteri intensive tot mai ritmic şi mai puternic, pătrund în taina corpului tău, mişcări care te înaripează şi ți se creează senzația că zbori în fanteziile gândului, fiecare părticică a rațiunii se pierde, se topeşte, se unduieşte* în noianul plăcerilor, *aşa cum cere natura, să fii convinsă că aparții bărbatului iubit, dorit, mereu aşteptat, mereu respins, îmbrățişat... Zborul tău fără oprelişti te face fericită, nu mă slăbeşti din brațele tale încleştate peste spatele, fesele mele în aprigă mişcare şi nu mă satur ca şi tine şi te vreau ca un nebun, neînfricat că iată-iată voi fi sfâşiat de îmbrățişările* tale fierbinți ca jăratecul, emanate de corpul tău setos şi mlă*dios, de femeie înnebunită de dragoste. Cu fiece clipă doreşti, privindu-mă cu ochii lăcomoşi, sălbateci, de felină, aşteptând, chemând tot mai pătimaş dragostea mea abilă, aştepti, doreşti, chemi ceea ce ai, ai...Pătrund în cele mai sacramentale locuri ale sufletului, ale inimii tale, unde găsesc locul ce doreşte să exploadeze de fericire, de dor, de pasiune, de sete nepotolită pentru viață, pentru dorința de a avea un copil, ce va fi zămislit acum, acum şi nu-ți mai poate dicta nimeni cum trebuie să procedezi în viitor, nu te afectează morala, ea nu există, precum nu a existat niciodată în relațiile noastre şi nici o putere nu te*

mai poate abate din dorințele tale de plăcere, din dorința deopotrivă de mare a ta şi a bărbatului care te iubeşte de a avea un copil…Desfaci picioarele tot mai tare, tot mai tare, ridicându-le pe spatele meu, permițându-mi să pătrund profund, profund în ființa ta, în sufletul tău care mă cheamă, mă doreşte în *apogeul fericirii că mă ai, că te am, cum eşti, cu toată neprihănirea, greşelile, temerile şi toate dorințele de a încorona o plăcere prin raportul care este o parte integră a existentei noastre sexuale. Eşti plăcuta la mişcări, la sărutări,* în *mângâieri, iar ochii tăi continuă să mijească de plăceri enorme alături de mine, care m-am pomenit ostatecul* îmbătat *de corpul tău, de dorința perpetuă să fii numai a mea cu sufletul, cu toate ce ai femeiesc, genială în felul de a aduce şi a crea plăcerile eterne pe pământ. Am impresia că, făcând dragoste cu tine, noi amândoi vorbim cu Dumnezeu!.. Îți ridic brațele de-asupra capului şi parcă te răstignesc, bătându-ți ființa pe covorul din florile câmpiei, din ierburile şi florile venite din copilăria ta petrecută în lunca Nistrului, din veşnicia tinereții ce clocoteşte în fiinta ta, în ființa mea. Savurezi plăcerea izvorâtă din patimile aprinse ale unui bărbat, ce se dăruieşte ție, şi vrea ca tu, în ciuda timpurilor care pot veni cu norii grei ai vieții, să-l ai ca pe o comoară, ca o nestemată aparte, demn de amintire veşnică, că el a trezit măreția femeii din tine, care te-a făcut să cunoşti ceea ce odată doar îți închipuiai că există, şi să spui tuturor femeilor lumii cu multă fermitate că... "Dragostea nu au inventat-o poeții. Ea există! Există!". Dragostea există mereu în inimile noastre, doar că Dumnezeu trebuie să-ți ofere ocazia s-o* întâlneşti *cu adevărat... Mişcările noastre aprinse se potolesc şi tu zâmbeşti, părul tău se răsfiră pe tot aşternutul şi corpul tău mlădios, gol e al meu, îmi dai voie... şi mă simt fericit!* Doamne, Valeria! Mi-am pierdut mințile! Degetele mele fug pe clape ca un pianist în stare de ebrietate...Nu pot explica de ce ți-am scris toate acestea.

Ziua de marți…

Nerușinatule!

Am obrajii îmbujorați şi mi-e ruşine să mă uit în oglindă... Parcă nu aş fi eu, dar totuşi, sunt eu... Ce plăcere a avut zborul fanteziei mele! Am citit dintr-o răsuflare... Nu pot spune nimic decât numai că... Îți mulțumesc pentru atâtea clipe, stări... Nu mă pot linişti... Te iubesc! Tu mă iubeşti?

Marți

Valeria!

Au trecut mai multe zile de când nu ți-am scris... Azi m-am aflat într-o deplasare de serviciu la Briceni. Călătorind, meditam şi mă gândeam la timpurile trecute, la mama mea. A fost o femeie mică de statură, iute la lucru şi la mânie. Gospodină extraordinară şi mare sufletistă! Mă înțelegea în orice situație în care uneori mă pomenea viața. Dorea să fiu om mare, învățat, gospodar în sat. Nu tolera minciuna, falsul, fățărnicia. Nu avea multe prietene, dar pe care le avea erau credincioase. Nu se juca cu vorbele. Cânta frumos în viața de toate zilele, în companii, dar şi în strana bisericii. Ştia multe rugăciuni şi rânduiala la biserică. Dădea dovadă de înțelepciunea cea țărănească a femeilor, le făcea pe toate în gospodărie în acele vremi trecute din copilăria mea: pregătea mâncăruri diferite la sărbători religioase, mâncăruri alese în timpul postului. Ştia a tese la stative, a toarce lâna, a prelucra grădina: ştia soiurile de copaci, de flori, diferite legume…Putea face conservături, punea murături pentru iarnă, prepara brânza de oi, urdă, fruptul de vacă… Era rațională la făcut mâncare. Nu era zgârcită, era chiar oleacă risipitoare în interesul copiilor şi al familiei, ceea ce îl supăra pe tata, care avea multă zgârcenie, mai mult tendința de a economisi. Mama mai avea un har înnăscut - observa lucrurile hazlii, ridicole, cusururile oamenilor, avea harul de a ticlui pătărăniile, bancurile, anecdoatele. Ascultând-o, oamenii se tăvăleau de râs. Improviza şi spunea nişte istorii hazlii despre comportamentul medicilor de la spitalul din raion, unde se ducea adesea, căci era cam bolnăvioară, ridiculariza tot felul de birocrați colhoznici, prezentându-i într-o postură umoristică. Vorbea cu multă desconsiderare despre ruşii care ne-au ocupat în 1940 şi în 1944, despre faptul cum veniseră ei la noi să ne ridice agricultura în sat şi încercau să mănânce nucile verzi, crezând ca sunt mere comestibile…Mă uimeşte şi acum, amintindu-mi cât muncea mama mea! Ne culcam seara şi ea trebăluia prin gospodărie, când ne trezeam, dânsa la fel era în treabă. Era o iscusită împăciuitoare pentru femeile care veneau la ea cu durere şi tot felul de probleme. Tata era mai dur, mai neglijent uneori față de lucrurile mărunte, deşi era deştept, un excelent organizator, ştia să mobilizeze lucrul cu oamenii. Nu a fumat, nu a făcut abuz de băuturi alcoolice, în tinerețe îi plăceau femeile, dar nu a avut un cult al lor, precum l-am avut şi îl am eu! În sat a avut ibovnică, care a avut un copil de la el, de o vârstă cu unica mea soră. Îmi pare

rău că acea sora a murit de mică, la numai doi ani de zile. Poate acum eram prieten cu ea, mai bun decât cu sora mea dreaptă, o femeie cam dură şi exagerat de mercantilă. Mă împact cu ea, n-avem relaţii ostile, dar nu este sufletistă ca mama. Fratele are mult de la mama, e muncitor, cuminte, gospodăros, dar din cauza ei uneori lucrurile sunt mereu tensionate.Nu aş dori să intru în detalii.

Dar să continui despre mama… A avut cancer la ficat şi s-a stins ca o făclie, în chinuri groaznice... Boala care a avut-o ea, în popor i se spune "vodeancă". Cât a zăcut, mereu mă aştepta anume pe mine. Am contribuit la îngrijirea ei cu mijloace băneşti. Când mergeam la Ineasca, vorbeam cu ea ore întregi pe diferite teme. Mi se părea că ea are terminate câteva instituţii superioare şi o academie. Ştia cum să mă susţină, să mă mobilizeze, ce sfaturi de încurajare să-mi dea. Ştia despre aventurile mele amoroase, despre copiii mei care apar ca ciupercile după ploaie de la diferite femei, dar nu mă condamna aspru, cu vehemenţă. Doar îmi spunea să am grijă de copiii născuţi, rămaşi fără de tată. Ea se exprima cam în felul următor, că acei copii s-au născut din voia lui Dumnezeu şi, odată apăruţi pe lume, au tot dreptul să trăiască decent, şi eu trebuie să mă strădui a le crea condiţii normale de viaţă oriunde şi cu cine dânşii nu s-ar afla. Sunt sânge din sângele meu şi trup din trupul meu! Mă consola că am "boala femeilor" ca şi bunelul Nică (tatăl ei) care a avut de la 8 femei vreo 20 de copii. Şi, bunelul meu, toată viaţa a avut grijă de supravegherea şi întreţinerea lor. Bunelul a fost meşter bun: ştia mai multe meserii casnice, era şi dogar, făcea poloboace, zidea case, construia sobe, făcea vin gustos, se pricepea în tot ce se cerea de la un adevărat gospodar pe timpurile celea într-un sat basarabean... Ca să vezi! Eu, nepotul lui, (sunt născut cu el în aceeaşi zi!) am obţinut prin mostenire aceleaşi slăbiciuni, metehne, ca să îmbrăţişez o soartă similară! Cred, sunt convis, că asemenea coincidenţă nu este altceva decât un miracol!.. Mama, era poate unicul om care se uita normal şi la acest lucru. A fost acea care a acceptat divorţul cu prima soţie, chiar m-a sfătuit să fac aşa ca despărţirea să nu fie în defavoarea celor doi copii şi să nu pretind la nimic din avere în devălmăşie (aveam deja apartament cooperativ cu trei odă, din banii lor, a părinţilor, mobilat), dar să le las totul lor! Şi, plecând din familie, am cedat absolut toată averea, împreună cu apartamentul fostei consoarte! Când au aflat cum am procedat, celelalte rude apropiate mă considerau un nesocotit, un neghiob! Mama, însă m-a calmat, m-a liniştit, înţe-

legându-mi tragedia personală, ca şi cum venisem la ea după consolare, schilod de la un război. Mi-a spus că am făcut bine că am cedat averea acumulată de circa 15 ani, şi că Dumnezeu o să mă ajute şi îmi voi face mai multă bogăţie decât am avut până atunci. Nu mi-a părut rău niciodată de averea ceea, fiindcă am cedat-o întru binele copiilor mei. A trecut timpul şi mi se pare că acea avere, nu le mai trebuie fiicelor care au emigrat în străinătate...Mama, înainte de moarte, împreună cu mătuşa mea, mi-au tras boghiile, şi au aflat că voi fi nefericit în viaţă, într-o oarecare măsură, dar Dumnezeu pentru bunătatea mea, pentru bunul simţ, foarte mult mă iubeşte! Chipurile aşa a spus acea prezicătoare!.. Astăzi, adeseori nu-mi ajunge mama, simt lipsa ei permanent. Cu atenţia, cumsecădenia şi priceperea ei de a veni, de a mă înţelege. Am avut o sumedenie de femei, dar nici una nu a semănat cu ea. Probabil aşa se întâmplă cu toţi oamenii din lume. Nimeni nu seamănă cu mamele lor!. Mă tem să spun, dar uneori, te ştiu deja, am impresia că eşti acea care foarte mult te apropii de caracterul ei, de felul ei de a fi. Am impresia că eşti o întruchipare apropiată a ei şi, în cele mai dificile momente o să mă înţelegi şi mă vei ajuta ca pe un copil al tău. Iar eu, precum realizezi, sunt un copil şi îmi place (în anumite situaţii), să mă alini, ca să mă simt aici ca un copil. Viaţa este crudă, dură adeseori cu mine. Îi seamăn mamei din punctul de vedere căci ea, la fel ca mine, făcea mult bine şi, printr-un miracol, oamenii nu-i erau recunoscători…Eu, la fel! Am scris atâtea în viaţa mea, dar nici un critic (cu exceptia lui Dabija, Ion şi Anatol Ciocanu) nu s-a aplecat asupra filelor mele, să spună un cuvânt nici de rău, nici de bine. La Uniunea Scriitorilor, anual, se decernează o sumedenie de premii, titluri, omagii, se oferă diplome… Eu, parcă nici nu aş exista! Evreilor le-am dedicat tocmai 3 cărţi, în care este inclusă o enciclopedie despre ei. Am lucrat 7 ani la această carte, am răscolit arhivele…Dar Comunitatea lor de la Chişinău (deşi am apelat în repetate rânduri), care nu este dintre cele mai sărace, nu doreşte să mă ajute ca să editez aceste lucrări într-un tiraj mai mare, ca să ajungă cărţile mele şi în bibliotecile din orăşele şi sate. Pe când alţi semeni, din tagma scriitorimii, e de-ajuns să publice un articol de laudă, o poezie sau un ciclu de poezii, că îndată este invitat de comunitate în SUA, Israel, pentru a se întâlni cu diaspora evreiască! Să-l vadă ce geniu e!.. Am mai scris articole dedicate armenilor, ţiganilor, ukrainenilor, găgăuzilor, în susţinerea lor. Şi, la fel, din partea comunităţii lor, nici o reacţie. Anul trecut, prietenul meu N. Dabija i-a prezentat lui

M. Ghimpu o listă a scriitorilor care au contribuit la susținerea hebdomadarului *Literatura* și *arta* pentru decorare și conferirea titlurilor. În acea listă au fost incluși și cei care au fost paznici, deridicatori la redacție... Iar eu, care le sunt apărător din 1988, până în prezent, apărându-le interesele prin judecăți, ocrotindu-i să nu plătească milioane despăgubiri pentru aducerea prejudiciilor morale cititorilor atacați de multe ori pe nedrept, pe paginile publicației, nu a găsit de cuviință să mă pomenească măcar… Când i-am spus lui N. Dabija despre asta, a strâns din umeri și a spus că la cancelaria lui M. Ghimpu i s-a dat limită, cerându-i să prezinte candidaturile a 15 persoane! Zilele trecute am aflat - candidatura mea nu a fost acceptată la US din Moldova, pentru a mă confirma ca membru al Uniunii Scriitorilor din România. Chipurile, nu merit. Pe când unii, care au scris doar câteva cărți de publicistică, sau nu-i știe nimeni ce fac, au trecut, s-au făcut peste noapte membri ai Uniunii Scriitorilor din România. Toate enumerările nu sunt o plângere, ci o constatare! Nu-mi pare rău, ci pur și simplu mă uimește că mă aflu în orbita celora care nu merită, nu trebuie să obțină ceea ce li se cuvine. De ce? M-am obișnuit parcă cu de toate, inclusiv că nu voi întâlni femeia vieții mele, pe care o caut de câțiva ani împliniți. Unica bucurie este că te-am întâlnit pe tine. Chiar dacă este o dragoste furată de la cineva... Vreau să fiu împăcat cu gândul că o femeie ca tine mă acceptă așa cum sunt. Știu, puiule, numai tu simți cât îți este uneori de greu să suporți dragostea mea. Doar ești încorsetată de situația familiei. Mulțumesc lui Dumnezeu că ești în fapte și în suflet cu mine alături, într-un pas. De-ai ști cât de mult te-am așteptat în această viață, de-ai ști! Ai tot dreptul să te mândrești că ai apărut pe neprins de veste în lumea existenței mele și tot ce am mai scump, e pentru tine. Îți dăruiesc și îți voi dărui toată atenția, gingășia chiar și atunci când nu vei avea nevoie de mine! În biografia mea, te asigur, rămâne numele tău scris cu litere de aur. Conștientizăm amândoi că suntem trecători pe lume. Aș vrea să mi te dedici în continuare, să-mi dai atenție atât cât ai posibilitate. Știu c-o să trecem în viitor prin diverse momente dificile, poate foarte grele, neînțelese uneori de noi amândoi. Uneori eu sunt neînțeles, pentru mine însumi, dar ceea ce te rog încontinuu - să nu mă părăsești. Rugămintea mea de azi, precum vezi, este așternută pe hârtie și eu, îți permit, cândva, să-i arăți aceste pagini, fiiculiței tale Degețica. Altă rugăminte a mea fața de tine, precum știi, este să-mi aduci pe lume un copil! Deseori trăiesc cu impresia că acel copil va întruchipa tot ce am eu, ce ai

tu mai bun. Copiii care îi am sunt, fiecare, o personalitate aparte, dar… vreau să am anume de la tine încă un copil-minune! Numai tu poți decide acest lucru, împreună cu Dumnezeul din inima ta, desigur. Eu, la rândumi, o să-ți dăruiesc o parte a sufletului ca să se contopească cu al tău, cum dorește o femeie ca tine. Te îmbrățișez, te sărut şi sper că îmi vei înțelege (precum înțelegi totdeauna gândurile, faptele mele) cele aşternute cu abilitate pe acest spațiu. Voi aştepta mesajul tău. Dumnezeu să te ajute şi să fii cu inima mereu îndrăgostită. Te aştept. Al tău...

Joi

Scumpul meu!

Mă gândesc mai mult ca oricând la tine. Sunt predispusă spre o analiză minuțioasă a relației noastre. Am ajuns la concluzia, mai demult, nu acum, că avem acelaşi sistem de valori, aceleaşi gusturi, aceleaşi preferințe. M-am convins nu o dată! Această situație mă avantajează în primul rând pe mine, am dorința de a face o analiză repetată a stării de lucruri. Ne potrivim din multe puncte de vedere. Pornind de la semnul tău zodiacal, (eşti un vărsător veritabil), şi terminând cu felul tău individual de a fi, ca om, scriitor, în calitatea ta de avocat mai puțin te cunosc încă... (nu pot să mă pronunț). În fine, pot afirma că ambii avem actualmente în centrul universului existențial iubirea, evoluția spirituală, şi nu putem rezista mult timp fără o vibrație a sufletelor prin care ne regăsim. Gândesc deseori că o relație de acest fel (vorbesc de cazul nostru) reuşeşte să satisfacă nevoile fizice primare ale fiecărui din noi, însă şi eu, şi tu afirmăm, şi asta mă bucură, că avem nevoie, în egală măsură şi de afecțiune. Da. Aşa e. Pentru mine nu este lipsită de importanță şi latura emoțională, în relația cu tine. Te plasez în centrul atenției mele în calitatea ta de scriitor, mai apoi de bărbat. Înțelegi? Printr-un miracol mi-a reuşit să te găsesc, ori să ne găsim unul pe altul, şi am dat peste un bărbat bun. Nu-mi vorbi de vârsta ta. Felul în care interacționăm este tot o modalitate bună. Toată lumea caută iubirea. Tu despre asta mi-ai spus. Sunt cu tine de acord. Mi se schimbă principiile de viață alături de tine, opțiunile personale, felul în care vorbesc cu alți bărbați, cântăresc cu alți ochi împrejurările în care îmi desfăşor activitatea profesională, totul e altfel. Impulsurile noastre sunt normale, din moment ce am hotărât să menținem o prietenie. La început eram foarte neîncrezătoare, bănuitoare, îngrijorată, chinuită de mii şi mii de gânduri - acum e

altfel. Reversul medaliei e că, pe măsură ce trece timpul, unul dintre noi doreşte mai mult, în speță tu, decât se poate la moment. Ai grijă! Privind spre viitor, căutăm angajamente, nu ne putem mulțumi doar cu o comunicare activă. Deocamdată, vreau să mă surprinzi continuu cu prezența ta, în momentele de intimitate totală, cu mesaje pline de erotism şi pasiune, care ne vor provoca ambilor plăcere. Eu te voi urma. Alături de tine acum pot să fiu degajată. Aş vrea să te conving că te pot săruta gingaş, că pot fi foarte sensibilă la atingerile tale, că mă înnebuneşti doar cu o atingere uşoară, dar reacționez de fapt la orice atingere, la orice mişcare suavă a corpului tău. Vreau să-mi şopteşti ceva îndrăzneț, să continui a-mi dărui senzații maxime cu ajutorul buzelor tale fine, coborând usor spre gât... Of, te vreau! Odată excitat şi tu, ştiu că vei deveni patimaş şi nerăbdător, gata să treci la fapte cât mai repezi şi mai vioaie. Eu voi amâna subtil momentul, şi te voi tachina, privindu-te provocator în ochi. Contactul vizual, ştiu bine pe pielea mea, va spori la ambii gradul de excitare, eu voi dori cu siguranță să cobor încet, încet spre tine, flămând cum eşti, şi îți voi dărui sărutări uşoare, ca tu să mori lângă mine de plăcere... de zeci de ori şi o dată să învii!!! Dar să reînvii de fiecare dată plin de vigoare şi mai fericit decât ai fost. Vreau să fiu dezlănțuită cu tine, ca să-ți îndeplinesc cele mai fierbinți fantezii erotice. Să înnebunim trăind aceste senzații. Numai noi doi. Multe dintre momentele pe care le-ai scris cu accente pronunțate în ultima scrisoare nu-mi sunt cunoscute decât teotetic, pornind de la primul – că-ți lipseşte mama. Nu poate fi altfel, Radule, ea o să-ți lipsească până în ultima ta clipă, cu atât mai mult că numai ea te-a înțeles cel mai bine. Inclusiv în viața ta amoroasă, pentru că în inima ei ai fost aşa poate chiar tu însuți, i-ai dat de ştire că eşti aşa, şi nu altfel. Nu te-a condamnat pentru că ți-a fost mamă. Am înțeles de la tine că semeni în multe privințe cu ea, îți scrisesem mai la începutul prieteniei noastre că i-aş mulțumi pentru tine, de ar fi fost în viață. Pentru că eşti aşa, cum eşti, şi sunt sigură că tare bine înțelegi viața asta, în care ai întâlnit atâția oameni care poate, te-au trădat. Şi tu eşti un sufletist, ca şi dânsa. Văd în tine deseori mai mult decât poate să vadă o femeie obişnuită. Să rămâi aşa cum eşti, să rămâi fidel principiilor tale de viață, să ai aceleaşi obişnuințe, aceleaşi tradiții, nu trebuie să te schimbi acum, când viața îți rezervează poate câțiva ani să-i trăieşti mai liniştit decât au fost toți anii trăiți până

acum. Nu zic de mine, dar poți să faci o analiză - să o faci clipă cu clipă, şi să vezi că nu este totul chiar atât de rău cum îți închipui. Ai avut soții bune, ai copii maturi (o parte din ei) cu care nu încetezi să menții legătura şi pentru care faci ce-ți stă în puteri. Ai un statut bun în societate - eşti scriitor. Eşti avocat. Uneori mă tem să discut cu tine, cunoscându-ți poziția socială. Vreau să pot întreține cu tine discuții interesante, să nu te plictiseşti cu mine, să pot să-ți răspund la întrebări etc. Şi faptul că nu ți se recunosc meritele, poate, nu e atât de rău. Este un prilej în plus să mai munceşti, cu aceeaşi abnegație, perseverență, corectitudine, optimism, plăcere, ardoare... iar cei care vor şti să te prețuiască - o vor face, fii sigur. La vremea lor, o să ți se atribuie şi titlurile pe care le dorești. Sunt convinsă că eşti un om respectat în societate, încă nu te cunosc destul de bine ca să pot afirma asta cu toată certitudinea, dar am timp de acum **înainte să te descopăr. Ai prieteni** cu care comunici periodic, şi **care te susțin în pornirile tale scriitoriceşti, ai cunoştințe şi în afara ţării, pentru care tu şi creația ta prezintă** interes, altfel nu ai fi muncit atâta pentru ei. Nu te complexa. Fă o concluzie şi mergi înainte! Acum că ai în mine şi un prieten, voi încerca să te susțin în pornirile tale, să-mi ceri mereu părerea vizavi de tot ce ai de făcut. Constatările tale m-au pus pe gânduri, aseară şi după ce am vorbit la telefon am cugetat încă mult timp la tine, la noi. Tu poate nu observi la moment, ori eşti preocupat de alte griji mărunte, dar eşti mereu încunjurat de oameni dragi, apropiați, - copiii tăi - iar asta e deja foarte mult. Îți imaginezi ce ar fi fost să nu fi avut acum, şi nu numai acum... Erai cu totul sărac. Lipsit şi de atenția fostelor soții, şi de necesitatea de a-ți realiza pornirile paterne. Totul ce scriu aici e teorie pură… Gânduri rezultate din experiența mea şi cunoştințele acumulate până acum. Dar de una-s sigură - tu trebuie să continui să scrii, să activezi, să trăieşti aşa cum eşti obişnuit pentru toți cei care te cunosc. Pentru tine. Să nu-ți pui mari speranțe în visele care ştii că ar putea rămâne până la urmă doar iluzii. Te cunosc cu fiece discuție, clipă trăită alături şi simt că te accept aşa cum eşti. Nu am fost de acord când ai scris, că mi-ar fi greu să-ți suport dragostea... Mă bucur că-ți pui speranțe în prietenia noastră şi vreau să te liniştesc, nu ştiu a câta oară, că nu te voi părăsi.... decât dacă tu nu mă vei constrânge să fac asta. Hai să nu păşim în viitor. Să trăim prezentul. Şi, clipă cu clipă, să ne bucurăm că acum e bine, că avem ce face, avem de dus la

capăt cartea ta şi sunt mândră că am pornit o colaborare frumoasă cu un scriitor. Tu încă ai timp înainte să fii fericit. Doar ai promis să trăieşti până la 100 de ani. Nu vreau să ştiu că te gândeşti la moarte. O să reuşeşti să mori. Odată se întâmplă asta în viaţa omului. Găseşte puteri să trăieşti aceşti ani frumos. Iar unul Dumnezeu poate să decidă cum vor evolua lucrurile între noi - mă refer la dorinţa ta enormă de a mă avea alături. Nu, eu nu-s genială, nici ideală nu sunt, am încă foarte mult de lucrat asupra mea, ca să devin cel puţin o femeie realizată. Sunt. Am familie, copil, un soţ, dar am încă multe de făcut. Trebuie să cresc continuu, nu mă multumeşte actuala mea situaţie. Până una-alta, vreau să rămânem aşa cum suntem, bucurându-ne de succesele noastre. Am pentru tine toată considerația. Ai grija de tine. Cu dor, Valeria.

P. S. Nu ştiu dacă am scris ceea ce aşteptai să-ți scriu.

Vineri

Valeria!

Ieri a fost o situaţie, iar azi e alta. Pot să-ţi mărturisesc că nu mai sunt pesimist în analizele şi constatările făcute. Am un cititor fidel în persoana ta! Sper, şi un critic fin, atent. Pentru asta îţi mulţumesc. Azi am călătorit în afara oraşului, până la Străşeni. Am călătorit în deşert, aiurea, şi pe drum m-a prins ploaia. Sunt ud leoarcă. Credeam c-o să ne vedem, dar când mi-ai spus că nu se va întâmpla acest lucru, am venit acasă. M-am retras în sine, am mâncat o bucata de pâine şi m-am întins pe pat să mai meditez. Mi-am amintit de copilărie…

Cândva eram în clasa I. Un farmazon şi jumătate! Învăţătoarea noastră, fiindcă era criză de cadre, avea sărmana 60 de ineşteni în două clase de-a întâia. O parte din elevi îi învăţa de dimineaţă (clasa I „A"), iar după masă - clasa I „B". Precum am spus, eram năzbâtios, şotios, cel mai năstruşnic din clasă. La recreaţii săream peste bănci, peste fereastră, făceam tărăboi, mă jucam de-a capra, mă băteam cu băieţii, obijduiam fetele. De învăţătură nu prea îmi păsa...Şi iată că după o vreme, prin luna decembrie, când era un frig de crăpau lemnele, şi veneam la şcoală îmbrobodiţi, să nu ne îngheţe urechile, la noi în clasă s-a ivit o colegă. Nadia Pruteanu. Părinţii ei se vânturaseră prin fundul Rusiei şi au revenit acasă, cu fiica lor, de o seamă cu mine, dar care vorbea numai ruseşte. Învăţătoarea a aşezat-o într-o bancă dinaintea clasei, cu colegul Costea Grosu. Fetiţa cu gâţe lungi, negre, îmi căzuse tronc la inimă din prima clipă când am văzut-o!

Dar, eu, care, din cauza purtărilor, învățătoarea îmi zicea să vin o săptămână în clasa „A”, de dimineață, apoi în clasa „B”, după masă, totdeauna îmi rezerva un loc într-o bancă din fundul clasei. De cum venise la noi Nadia, eu parcă devenisem altul! Eram cuminte, iar când venea vorba să privesc în direcția ei, roşeam ca o fată mare. Moldoveanca care vorbea numai ruseşte era altfel îmbrăcată decât celelalte colege, era finuță, gingaşă la mişcări, deosebită în toate. Parcă venită din altă lume! După ceva vreme începusem a simți nişte tremurici în spate, neavuți vreodată până la acea oră. Purtam o ură ascunsă față de învățătoare, care nu a aşezat-o pe Nadia într-o bancă cu mine, dar l-a onorat cu această plăcere pe Costică, cu fața pistruiată şi jiugleiele crăcănate... Mă străduiam, de fiecare dată, să-mi scot broboada din cap (şalinca) şi să fac mai mult foc în soba ce stătea în colțul clasei, dar care avea gurarul în coridor. Misiunea de fochist învățătoarea, care se numea Nina Tudosan, mi-a încredințat-o mai mult mie. Când apăream în clasă plin de funingine şi negreața cărbunilor, mulțumit că soba devine din ce în ce mai fierbinte, primul lucru pe care îl făceam era s-o caut mereu cu privirea pe Nadia. Dânsa, la fel mă observase, probabil că îi şi plăceam un piculeț, căci îi simțeam peste tot privirile-i fugare de şoricel speriat. Dânsa, precum nici eu, habar n-aveam că voi deveni cândva scriitor, că voi memoriza şoaptele ei dulci ce mi le spunea într-o limbă neînțeleasă în clipele când noi, o gloată de puradei, ne înghesuiam lângă soba fierbinte să ne încălzim mâinuțele... Posibil, erau nişte cuvinte de mulțumire mie din partea ei, că am încălzit bine soba...Şoaptele ei mă făceau fericit, mă topeam cu totul de emoții… Această idilă platonică a durat vreo săptămână- două, până am trecut peste sărbătorile de Anul Nou... În satul nostru funcționa punctul medical cu o doctoriță, ukraineankă, venită de prin părțile Iampolului (o localitate de peste Nistru, ce se află nu departe de Soroca). Avea câțiva ani de când lucra în satul nostru, printre români, inclusiv în calitate de moaşă şi se lăuda tuturor că ea, anume ea, Mariusea Lupeacika, la naşterea mea mi-a tăiat buricul. Îmi amintea şi mie acest eveniment când mă vedea, având o simpatie vădita față de micul ei pacient. Această Mariusea curând se logodi cu un flăcău, pe nume Vasea, care veni la ea direct din armată, în haine militare de marinar. Era pământeanul ei care, ca şi Marusea, nu cunoştea o boabă româneşte,

vorbind ukraineana. Badea Neculae, vărul mai mare de ani, zălud din fire, a încercat să-l familiarizeze pe acest Vasea, pre dulcele grai românesc. Închipuie-ți, că prin sat merge o frumusețe de marinar şi la o răscruce se întâlneşte cu sătenii mei oneşti, mai în vârsta, cu credință în Dumnezeu, la care Vasea îi priveşte blând, binevoitor, ia cartuzul din cap, face către ei o evlavioasă plecăciune şi-i salută cu zâmbet prietenos zicând: *Pupați pe mine la cur*!… Trecătorii rămâneau răscrăcănați de uimire şi batjocură îndobitocită şi-l ocoleau speriați... Vasea Lupeak nu bănuia că vorbeşte prostii, fiind convins că e politicos cu lumea şi continua să-şi demonstreze cunoştințele deprinse pre dulcele grai românesc. Însă, ineştenii mei sunt răbdători o vreme, dar mai apoi demonstrează cu tot dinadinsul că… nu prea sunt duşi la biserică! Tot salutând lumea milităreşte, Vasea Lupeak a purces la poarta lui moş Maftei Inereanu (un văr de-al tatălui meu) care înciudat, nicidecum nu se putea descurca cu o buturugă la trunchiul de tăiat lemne. *Moreakul*, oprindu-se în dreptul porții acestui gospodar, desenează un zâmbet binevoitor şi-l salută silabisind şi clar: „ *Pupă pe mine la cur!..”* Unchiul, fiind dintre cei care-i sare repede țandăra, nu l-a putut suporta nici pe un reprezentant al flotei maritime militare din grandioasa armată sovietică. Tot atunci, a înşfăcat de lanțug câinele ce lătra prins în legătoare şi-l loveste (original, nu!?) pe marinar peste şandramauă! După incidentul de însemnătate locală, pe cât îl țin minte pe Vasea (ulterior devenind soțul lui Mariusea, ca la finele vieții să moară de alcoolism) vorbea atent, pronunțând pe silabe fiece frază românească. Îmi plăcea cum zicea el fraza “Bună ziua!”.. Acea Mariusea Lupeak, pe când învățam în clasa întâi şi eram, precum am spus, copleşit de fiorul sentimental copilăresc față de Nadia rusoaica, într-o bună zi apare în uşa clasei cu o asistentă de la raion şi ne declară cam următoarele: „În țară e pericol de epidemie de gripă porcină. Pentru preîntâmpinarea năpastelor, acuşica vă vom pune tuturor câte o injecție!” După ce a zis acestea, ne poftea câte pe unul în fața clasei, ne spunea să descoperim o bucă şi ea, cu asistenta, ne mângâia cu vorbe dulci, promițându-ne că „nacoalele” nu dor deloc. Colegii mei, ca nişte ieduți docili, se rânduiau spre medici. Şi toată procedura cu dezgolirea unei părți ruşinoase a corpului se desfăşura chiar în banca din fața clasei, unde stătea Nadiuşa!.. Pentru prima oară m-am simțit ofensat până în stră-

fundul sufletului!.. În timp ce toți colegii, precum am spus, mergeau cuminți să-şi primească "împărtăşania", am început să protestez cu vehemență, să zber revoltat că este ruşine să arăți buca fetelor şi eu nu vreau să accept injecția afurisită de combatere a gripei!!! Nadia mersese, primise injecția, puțin oțărându-se, roşind, dar veni cuminţică în banca ei, alături de Costică pistruiatul. Am înțeles atunci mai bine de ce Costică e atât de calm alături de ea, şi i-a arătat odinioară buca primind injecția. El nu are nici un sentiment față de colega de bancă, iar eu pe Nadia o iubesc şi nici într-un caz n-o să-i demonstez ce bucă am!! M-am avântat ca un cocoşel voind să dovedesc să sar peste fereastra clasei, dar îndată am fost prins cu brațele-i mari de Mariusika. Surorile medicale m-au ținut cu brațele lor vânjoase ca pe un maldăr de stuf, mi-au prins mâinile să nu flutur cu ele, după care, spre groaza mea, am simțit cum mi-au slobozit pantalonii până la genunchi, dezgolindu-mi micul ***strămeleag*** în fața colegilor şi astfel ele au reuşit să-mi administreze injecția!...Simțindu-mă scăpat din mâinile lor, îndată am țâşnit ca o furtună peste pervazul ferestrei deschise. Nu ştiu ce s-a întâmplat după aceea cu Nadia, dar fata apreciase îndârjirea mea şi când dădea cu ochii de mine zâmbea uşurel şi roşea până în vârful urechilor, exact, cum roşeam şi eu fără să pot scoate o vorbă... Nu am dovedit să clarific lucrurile confuze ale acelor crâmpeie din viață, dar aşteptam ca Nadia să vină pe şleahul drumului să ne jucăm de-a mijatca, ori să ne dăm cu săniuțele, dar n-a fost să fie, căci foarte curând părinții ei au preluat toiagul pribegiei şi s-au întors în Rusia. Împreună cu ei a plecat în neagra străinătate şi Nadea, ca să n-o văd de atunci niciodată în viață... Acest fragment din copilărie, legat de Nadia, a rămas ca o iconiță în vălul amintirilor plăcute. Nu ți-aş fi povestit aceste fragmente din copilărie, dacă la mijloc nu era acea copiliță cu gâțele brunete, Nadia! Zilele acestea mi-am amintit, a câta oară, de acel chip drăgălaş şi m-am întrebat: poate Dumnezeu te-a adus din depărtarea anilor trecuți, să resimt cum e o dragoste concepută de mintea unui copil zvăpăiat?! Prea multe coincidențe se întâmplă în scurta perioada de când te cunosc, Valeria! Viața îşi are legea bumerangului, spune lumea… Şi de ceea ce am fost văduvit chiar în clasa întâi, peste 10 ani, am întâlnit-o la şcoala medie din Teleneşti pe Luciana. Era o colegă blondă şi avea o ciudată asemănare cu tine! Dar povestea cu Luciana

e cu totul altă istorie de dragoste. Vreau să-ți mărturisesc că tu mă faci... să scriu inspirat. Ceea ce aştern zilele acestea pe hârtie, precum am mai menționat, este demn de o carte. Inclusiv cu ajutorul tău şi al lui Dumnezeu. Îți promit că această carte va fi materializată de mine. Voi scrie cu o mai mare ardoare şi dispoziție. Sărut buzele tale! Aştept răspuns.

Sâmbătă

Scumpul meu bărbat!

Dacă vom decide să avem un băiețel, ştiu că va fi la fel de farmazon ca şi tine în clasa I. Năzbâtios, şotios, năstrușnic, va sări şi el peste băncile din clasă şi peste toate obstacolele din calea lui. Se va bate cu băieții, iar eu va trebui să roşesc de fiecare dată pentru toate nebuniile comise de el. Dar nu-l voi îmbrobodi în şalincă... slavă Domnului, trăim în mileniul III... o să poată mama să-i cumpere tot ce e mai bun! Aşa că, vezi bine, azi sunt pusă pe şotii iar, dacă mi-aş imagina că peste vreun an voi purcede însărcinată.... şi tu eşti implicat în acest proces ireversibil - pe mine cam mă apucă nostalgiile. Mă pui uneori pe gânduri, încât nu ştiu ce să scriu ca să corespundă realelor mele meditații. Cât despre amintirile tale - ce să zic? Tu faci prea mari asocieri în ceea ce mă priveşte. Nadiuşa Pruteanu a fost o copilă în viața ta de copil. Altă femeie, Luciana, cu care mă asociezi, a apărut în viața ta de adolescent, eu - mult mai târziu... dar sunt şi asta e un fapt incontestabil! Crede cum vrei, şi păstrează din noianul amintirilor tot ce e mai bun pentru tine acum. Poate e cazul să trăieşti azi din plin, ce nu ai putut trăi atunci, în anumite perioade de timp? Nu sunt analist, doar fac o încercare ca să analizez unele situații. În ceea ce priveşte legea bumerangului, despre care ai vorbit. Fiecare poveste de viață are un sfârşit al ei. Povestea noastră abia a început, şi încă nu vreau să se termine… E bine că îți dau imbold să scrii. Vom scrie împreună pagini alese, care vor servi peste mulți, mulți ani copiilor noştri o amintire frumoasă despre nişte întâmplări reale din viața părinților lor. Că eşti, mai bine zis, ai devenit scriitor, cred eu că nu e deloc întâmplător! De sub pana ta trebuie să iasă cărți ce vor avea priză la cititorul de orice vârstă. Aşa cred, şi aşa va fi. Sunt totalmente convinsă că opera ta va avea cândva răsunet în viața noastră culturală! Ei, bine. Eu trebuie să închei mesajul... Vroiam să închei - azi buzele mele au gust de nuci... Ți-am împăcat curiozitatea? Ai grijă de tine!

Duminică

Valeria!

Precum ți-am promis, scriu în dricul serii. Mă îndeamnă gândurile, mă îndeamnă degetele fugare, neascultătoare pe clapele calculatorului. Ceea ce îți scriu despre viitorul nostru copil sunt gânduri la care mă îndeamnă o forță venită, coborâtă de undeva din ceruri. Aproape că nu înțeleg ce se petrece cu mine. Mereu sunt cucerit (nu obsedat, nu copleşit, ci anume, cucerit!) de acest gând. Nu-mi pot explica când e fantezie inventată şi când mă cobor pe pământ şi încep să-mi dau seama că o faptă de acest gen ar putea să te nenorocească, să-ți aducă enorme greutăți psihologice şi materiale. Dacă ai observat, de mai multe ori ți-am spus că decizia în cauză o vei lua, în exclusivitate, numai tu! Desigur că doresc foarte mult să se întâmple aceasta, dar dacă aceasta va însemna o destabilizare a ritmului tău normal de viață, atunci, mai bine nu se poate. O să-ți treacă euforia legată de dragostea, iubirea față de Radu Inereanu şi, dacă o să te hotărăşti să ai un copil de la mine, precum ai menționat în repetate rânduri, eu o să fiu gata, deopotrivă cu tine, să facem acest pas. Dar să-l faci aşa ca să nu pătimeşti, să nu regreți, să nu ai remuşcări, să nu blestemi ziua când ai luat o asemenea hotărâre. Dorința de a mai avea un copil de la bărbatul iubit trebuie să vină din inimă, din suflet, din dorința de a întâmpina şi a trece conştient greutățile. Realizează corect ceea ce spun şi ce se poate întâmpla cu tine în perioada maternității, ea nu trebuie să-ți cauzeze suferinți.

Astăzi pentru mine a fost o zi searbădă. Cu excepția contactului cu tine. Nimeni nu m-a telefonat, nu m-a solicitat. Mâine am de întreprins o chestie serioasă de serviciu şi de rezultatul ei va depinde cum voi petrece vacanța de vară. Dacă voi rămâne fără bani, atunci tu o să-mi aduci borcane cu borş, zeamă de găină şi o să ne limităm la existență modestă. N-aş dori să fie aşa, dar sper să mă înțelegi. La 15 iulie soseşte acasă, în vacanță, Dorin de la Montreal. Ştiu că e deja un copil independent, va petrece timpul mult la calculator, o să joace fotbal, o să meargă la prieteni. Dar o să găsesc timp să mă văd cu tine. Să dea Dumnezeu să te însănătoşeşti! De-ai sti cât mă rog pentru tine, pomenesc seara, înainte de culcare, numele tău şi-i cer Celui de Sus să te păzească, să te ajute să treci peste greutățile ce apar în calea ta. Cel mai comod o să ne fie la amândoi la toamnă. Până atunci, avem multe lu-

cruri de făcut, ne aşteaptă momente frumoase, tensionate de dragoste şi furtuni amoroase. Cu tine sunt gata la orice nebunii! Numai bine să ne fie! Între timp, voi mai citi nişte cărţi, voi privi nişte filme şi mă voi strădui să nu-mi duci lipsa, să mă dojeneşti femeieşte atunci când o să merit, să mă mângâi şi să mă alinţi ca o mamă care-şi alintă odrasla, atunci când socoate că este necesar s-o facă. Îţi promit c-o să te ascult şi nu vei simţi că mă aflu undeva departe şi nu sunt în preajma ta. Iar când ne vom întâlni, o să te iau la braţ şi o să mă plimb cu tine pe aleile parcului!.. Toată lumea va şti că Radu Inereanu are o prietenă adevărată cu numele Valeria, femeie care îl înţelege, îl suferă şi ţine la el, iar toate momentele acestea nu sunt un vis halucinant, ci e o realitate. Toate planurile de viitor nu aş dori să devină utopie. În tumultul anilor soarta noastră devine mai experimentată, deşi toate drumurile sorţii ni se par că se îngustează. Cândva o să simţi cum vine bătrâneţea, se furişează uşurel spre aşternutul tău, pe nesimţite, îndeosebi după 50 de ani. Te vei deprinde greu, dar când o să te deprinzi, vei savura plăcerea, deoarece fiecare vârstă îşi are farmecul ei! Nu zadarnic un înţelept al lumii s-a exprimat odată că, omul cât trăieşte trebuie să se înveţe a …îmbătrâni frumos! La orice depărtare de ani aş vrea să întâlnesc oameni sufletişti, înţelegători, să rămân cu o singură motivaţie faţă de tine. Gândul meu, poate, e din domeniul nebuniei, al fantasticului, dar aş vrea să am în palmaresul nostru multe exemple de omenie şi cumsecădenie, ca unica noastră dorinţă - să fim înmormântaţi alături, în acelaşi mormânt… Odată, fiind la cimitirul Belu din Bucureşti, am rămas frapat văzând două mari cavouri învecinate. Unul din ele purta inscripţia: “Aici îşi dorm somnul de veci vecinii şi prietenii familiei noastre!”. Cred că asta este cea mai mare realizare a unui destin omenesc, când ajungi la convingerea fermă că doreşti să treci în lumea veşnică, alături de oamenii dragi, cu care ţi-ai împărtăşit destinul pe pământ... Dulcea mea Valeria! Te îmbrăţişez cu patimă, te sărut şi îţi închid pleoapele cu buzele. Te rog să aduni la noapte visele ce ţi-ar face viaţa plăcută.

P.S. Doamne, ce mult ţi-am scris. Te-am obosit şi, uneori mă mir, că fiinţa ta acceptă lejer mentalitatea unui bărbat ca mine, venit din altă epocă. Al tău, Radu Inereanu.

Joi

Radule!

Mâine o să găseşti neapărat un ecou la scrisoarea respectivă. Nu mă obosesc epistolele tale, dar nu te voi impresiona cu nimic nou. Cred că nici tu nu vrei să citeşti un text şters, lipsit de conţinut şi accente pipărate. Ce s-ar putea întâmpla cu tine? Aşa începi scrisoarea...Atâtea avem de discutat despre tot şi despre toate, dar parcă nu pot reţine vorbele ce vreau să ţi le spun. Scrie... eşti lejer în comunicare, eşti plăcut şi plin de umor, în multe cazuri. N-am întâlnit careva bariere în dialogurile purtate cu tine. Parcă am fi de o seamă şi ne putem spune orice mărunţiş, dar şi ceva mai important, despre săptămânile, lunile ce urmează. Îmi place chestia asta. Am întâlnit multe persoane dificile în comunicare, şi am încercat în activităţile cotidiene să adopt o poziţie cât mai facilă în raport cu dânsele, dar dacă omul nu vrea să-şi dechidă sufletul - nu o face nici în ruptul capului, doar ştii. Eu întotdeauna am fost poate prea credulă şi mai mulţi oameni au profitat de mine. De bunătatea şi disponibilitatea mea. Nu te lăsa prea copleşit de gândul de a deveni părinţii unui copil. Mai îngăduie. Am zis - trebuie să mă maturizez în această privinţă. Mai mult la tema asta nu spun un cuvânt. Nu îţi interzic ţie aşa ceva. Să nu ne complacem în asta, bine? Alături de tine aş vrea foarte mult să am numai proiecte frumoase, vise interesante, nici un fel de remuşcare, nici un fel de traumă psihologică, cum scrii tu mai sus. Va sosi clipa când voi lua o decizie, iar momentele frumoase care ne aşteaptă vreau, în egală măsură, ca şi tine, să le trăim la maximum, fericiţi unul în îmbrăţişările altuia, şi să ne facem de cap cum ne-am obişnuit. Pot să-mi controlez emoţiile şi am capacitatea de a mă reorienta, vreau să lucrez, vreau să cunosc personalităţi interesante, să pot să uimesc şi eu pe cineva. Aceasta este o experienţă bună pentru mine - să cunosc oameni. Această dorinţă de socializare a apărut încă pe când am deprins gustul profesiei şi mă gândeam că nu am putere suficientă să savurez ce mi se pune pe tavă. Acum îmi pot evalua competenţele, mă simt foarte bine şi sunt mulţumită când înţeleg că interlocutorul meu este un om interesant. Aşa a fost şi cu tine. Şi este. Deşi îmi spuneai la început foarte des că tac, eu spuneam multe, dar nu mă auzeai. Mă bucur că acum - cum îmi scrisei odinioară - mă înţelegi chiar şi când tac. E un progres. Sesizez uneori o frică în tine, dar nu-i înţeleg originea, te frământă careva gânduri... lasă-le! Fii aşa nebun cum eşti, spontan, gata de nebunii. Unde te grăbeşti? Iar o să-mi aminteşti de anii ce-i porţi pe umeri... Te invit să fii cu mine degajat. Ştiu că azi vom râde împreună, tu poţi să mă faci să

râd! Vezi cât de bine este acum? Aşa că îndrăzneşte să trăieşti frumos această perioadă, iar viitorul - oricum avem un viitor, şi ce ne va rezerva el, vom ajunge să vedem. Te sărut, şi nu încetez să mă gândesc cu drag la tine. O zi bună!

Vineri

Valeria!

E ora 2 şi 20 minute noaptea, în ziua de 14.07, dar nu pot dormi. Nu am cu cine conversa. Afară e vară, cântă chiriecii. Pe cer e lună plină şi sclipesc stelele. Roiesc gândurile. De la Montreal Dorin s-a pornit cu avionul spre Chişinău. La 15.07, în jurul orelor 13.00 o să fie acasă, la tăticul lui dorit, precum se exprimă deseori feciorașul meu. Doar că Ioana, mama lui, m-a anunțat că a pierdut paşaportul băiatului, iar bilet retur nu i-a procurat. Asta înseamnă că voi avea probleme suplimentare să-i fac feciorului paşaport şi nu se ştie data exactă când Dorin se va întoarce la şcoală, la Montreal. Deocamdată, sunt şocat de gestul Ioanei, dar voi găsi soluții. Mama lui Dorin totdeauna a fost o femeie imprevizibilă în acțiuni, niciodată n-a dus lucrurile până la capăt şi aşteaptă ca cineva să rezolve problemele create de ea. Deşi i-am spus să nu-l trimită anul acesta pe Dorin la Chişinău, să-i dea posibilitate de a se aclimatiza, a se deprinde mai bine cu Montrealul. Dânsa a făcut aşa cum a găsit de cuviință, în interesul ei, fără să ia în considerație aspectul real al problemei. Ei, bine, Dorin soseşte mâine, însoțit de o cunoştință de-a Ioanei. Cum o să izbutesc, cum o să reuşesc să conviețuiesc cu el două luni fierbinți ale verii, cum o să-l trimit înapoi, în Canada, vom trăi şi vom vedea. Cu ajutorul lui Dumnezeu totul se reuşeşte! Exclud că aceste procedee ale fostei mele soții constituie o capcană, o modalitate să se debaraseze de griji suplimentare, să aibă din nou statut de femeie liberă care vrea să se mărite, să-şi aranjeze viața, asta ar însemna că va trebui să mă împac cu gândul că fiul va creşte şi va fi educat de mine. O să mă descurc. Ioana are un bărbat şi îi trebuie libertate, spațiu. Are 38 de ani şi e momentul să-şi aranjeze viața. Ea totdeauna a fost aşa, cu interesul personal. Din cauza asta n-am putut-o suporta şi nu am putut păstra cu ea căsnicia, deşi m-am străduit mult. Dar, repet, o să mă descurc şi, să dea Dumnezeu, să sosească cu bine feciorașul acasă. El păşeşte pe al 13-lea an de viață şi e un băiat foarte bun. Are caracter, ține la mine. Unica dificultate este că nu ştiu cum o să se deprindă cu mine…Poate prea multe gânduri mă încearcă. În orice caz, aşa e viața! Probleme…

Să dea Domnul să pot face mulți bani. Să mă pot descurca cu gemenii. Nu au de îmbrăcat, de încălțat, apoi trebuie să-i pregătesc spre toamnă pentru şcoală. La rând merg Ninela, Viorica, apoi ziua Vanessei la 18 iulie! Şi tot aşa. Deja sunt deprins cu probleme, probleme… Poate din aceste considerente mă şi tem, că într-o bună zi, o să le vezi pe toate şi vei da din mâini a lehamete, şi vei pleca din lumea mea definitiv, fără revenire… Nu doresc să se întâmple aşa ceva, dar... O să mă strădui să ştii cât mai puțin despre problemele mele. Acum, când scriu aceste rânduri, dormi adânc şi cuprinzi în pat cu brațele familia ta fericită. Poate eşti nefericită din punctul de vedere că ai găsit o iubire, cu o biografie atât de întortocheată şi deloc uşoară a lui Radu Inereanu. Asta e realitatea. Oricum sunt convins că nu o să regreți profund vreodată. Nimic nu se va reflecta asupra noastră. Eu am nevoie de tine. Fii cu mine, la distanța care o avem, în situația care ne pomenim. Ştiu c-o să mă susții moraliceşte, o să mă încurajezi să trec mai uşor peste unele obstacole, cărora le dau o exagerată importanță. Pentru aceasta sunt cu gândurile la tine. Poate mă visezi. Poate nu. Pur şi simplu pluteşti într-o lume de basm, într-o lume numai a ta, o lume multdorită. Poate nu am făcut bine că ți-am spus realitatea, poate nu am făcut bine că i-am scris Ioanei odinioară tot ce gândesc despre fapta ei (a permis plecarea lui Dorin cu intenția de a fi liberă şi independentă!). Plutesc în nesom, în frământări, în probleme. Viața mea este o minune. E interesantă! În repetate rânduri am afirmat că oamenii uneori nu pricep că atunci când le este greu, la fel pot trăi o... fericire! Cine a spus că sinonimul fericirii este bucuria, succesul? Nu este adevărat. Fericirea e atunci când sunt probleme şi simți că le poți rezolva şi trăeşti în mijlocul lor! Dacă se termină problemele, vine sfârşitul, moartea. Tu eşti în afară arealului meu de probleme. Nimeni nu ne interzice să ştim despre problemele apropiaților, îndeosebi când între două persoane există sentimente, există iubire. Sunt convins că am dreptate, fiindcă altfel nu aş fi omul care te însoțeşte. Sunt om, cu tot ce este omenesc, altfel nu aş avea dreptul moral să fiu lângă tine. Ai şi tu destule probleme, deseori ți-i greu…Mă înghimpă uşurel inima! Inimioara mea cu lăcată deseori, în ultima vreme, îmi dă de ştire că este şi trebuie să mă socot cu ea... La această oră târzie vreau să mă apropii de tine, să te sărut pe obrăjori, dar mi-i frică. Te pot trezi şi o să-ți stric somnul. De aceea, mă limitez de a te cuprinde şi a te săruta imaginar. Te iubesc nu mai puțin decât tu pe mine. Pentru aceasta am scris. Scuză

pentru sinceritate. Dumnezeu să-ți dea noroc și gânduri frumoase. Al tău, Radu Inereanu.

Sâmbătă

Bunul meu scriitor!

Tu iar nu dormi nopțile, ești împovărat de griji. Îmi pare rău că te constrâng mai multe probleme din toate părțile. Copiii tăi sunt înțelegători și te pot susține în diferite momente. Ai putea să te mobilizezi și să fii apt să le procuri tot necesarul. Dar! DACĂ NU EȘTI DESTUL DE ODIHNIT, nu vei reuși să le porti de grijă! Așa că dă dovadă de curaj, menține-te, cum poți mai bine. Că vine Dorin la tine - e ok. Spuneai că este atașat de tine, ăsta este asul tău! Fecioraşul tău, la vârsta care o are, se află într-o perioadă vulnerabilă. La 13 ani persoana se transformă în adolescent, apar unele aspecte psihologice, odată ce nu e și mama alături...Nu știu ce să zic... Și cu actele? Probabil e cazul să mai aștepti - să mai vorbești cu Ioana, să vezi ce spune Dorin, iar între timp apar soluții. Ai în mine un ascultător bun, să știi, și te încurajez să-mi spui întotdeauna tot ce te îngrijorează. Oricum te simt împovărat de gânduri. Cum să ridic mâinile și să plec? Asemenea păreri ai despre mine?! Sper ca prezența mea în viața ta să fie la fel de benefică, să te ajute măcar un pic să-ți ridici dispoziția. Radule, poate încă nu ai înțeles, dar vreau să-ți amintesc că nu-s fiică de boier, și nici cucoană, iar greutățile vieții nu mi-au fost străine din frageda copilărie, petrecută la țară. Am trecut peste unele probleme, cum am putut, pe toate până la moment, şi cu eforturile proprii, cu sprijinul părinților, cu străduințele soțului, am ajuns să mă consider o femeie căreia i-a reușit ceva în viață. Acum ești și tu în viața mea - cu atât mai mult voi putea să mă simt puternică! În mintea unei femei mișună mii de gânduri, să ştii. Probabil mereu închei scrisorile pe note pesimiste din anumite considerente.... acum văd și eu de ce ultimele femei din viața ta au profitat de tine. Trebuie să alungi frica din tine, inclusiv gândurile precum că aș putea să te las. Continui să văd în tine un om special. Rămâi mereu lângă mine, așa cu toate problemele tale! Mă voi bucura de succesele tale și mă voi îngrijora mereu dacă o să apară în viața ta noi necazuri. Asta, însă, îți doresc cel mai puțin. Pentru că te iubesc. Împovărată și eu sunt, dar am stabilitate. Nu mi-e frică de ziua de mâine, trăiesc viața din plin, inclusiv datorită ție! Ai grijă de tine, te sărut cu multă dragoste! O zi bună!

Duminică

Valeria!

Bănuiesc, că îți dai seama cât de tare m-a bătut soarta. În jur sunt copiii mei cu toate problemele. În această noapte, la aeroportul din Munhen (Germania) fiul Dorin aşteaptă să urce în avionul de Chişinău şi să vină pe la 12.00 ziua în vacanță. Mircea, , alt fiu de al meu, s-a însurat la sfârşitul lunii trecute şi s-a mutat cu traiul la logodnica din Tohatin. E în luna de miere. Fiul Mircea, nu a binevoit să facă studii superioare şi nici nu-i place. Fiica Ninela, sper că va obține licența de avocat, dar mâine pleacă pentru câteva zile la Vadul lui Vodă să facă băi de soare pe malul Nistrului. Fiica Gabriela a ajuns în Canada şi e cu totul decepționată, se vrea acasă, dar ştie că a cheltuit o mulțime de bani şi va încerca să se deprindă. Fiica mijlocie, Vanessa, degrabă este omagiata (la 18 iulie împlineste 10 ani!) aşteaptă cadouri. Evelina, cealaltă fiică, s-a stabilit deja la Ottawa şi munceşte în două locuri, s-a deprins cu viața de acolo, compătimindu-ne cum de trăim noi aici în mizerie?! Fiul Eugen, la Brescia, visează să devină fotbalist profesionist şi învață la Universitate, facultatea mecanică. Cu mama Valeriei, ți-am povestit ce am. Despre succesele Selenei, mai concret despre realizările ei în jurnalistică, ai aflat aseară când ți-am trimis eseurile. Fiul Dragoş e plecat la Dubăsari, la bunica, şi se scaldă în Nistru, mai antrenându-se la chitară. Vrea să fondeze în viitor o trupă de muzică rock. Cam atât. Poate, şi nu este exclus că în viitor, unul din copiii mei va deveni regizor şi va ecraniza vreo operă de-a mea! Poate şi asta?! De aceea, vreau să scriu cât mai mult şi cu ajutorul tău să realizăm cărți bune de proză, poezie, publicistică. Sper că o să mă ajuți cu plăcere şi îl vei convinge pe Pankrat să fie atent în ceea ce face. Uneori uit că nu eşti singură şi mă infiltrez prea adânc în viața ta, frecvent scriindu-ți noi şi noi mesaje. Azi, seara, s-a întâmplat la fel. Apoi, m-am gândit că poți fi spionată. M-am străduit să fiu cât mai oficial cu tine. Aştept cu nerăbdare să revii la viața deplină, sănătoasă, să ți se ia ghipsul de la picior. Să ai din nou deplasări de serviciu, cu sindrofii şi ceremonii, cu odihnă şi ieşiri la biroul din centru, unde se află cetatea noastră! Acolo putem pune țara la cale! Prefer să stau în compania ta şi-mi place să te ascult atunci când nu-mi vorbeşti nimica. În realitate, totdeauna îmi spui câte ceva nou. Desigur, nu intuieşti cât de interesantă eşti uneori pentru mine. Am nevoie, duc dorul de feminitate în preajma mea, şi te văd, te simt şi doresc prezența ta alături.

Mă îmbogățește, mă completează presimțirea că ești cu gândurile și în pas cu mine. Mă face să gândesc, aș vrea să fiu convins, că în afară de grija copiilor, ești tu, care ai emoții și vreai ca să-mi fie bine. Acum e aproape 2.00 noaptea. Am încropit vreo două versuri, dar nu le pot aduce la perfecțiune. Sunt surmenat. Versurile încă nu pot fi citite, dar îmi place tematica. Zilele ce vin o să le desăvârșesc. Mai lucrez și la nuvela despre dragostea noastră. *Pastorala nistreană*. Se nasc diverse gânduri noi. A avut dreptate cineva când a afirmat, că în viața artistului, scriitorului, deseori opera dictează legea, condiția, te impune să canalizezi subiectul involuntar, în voia logică a eroilor pe care îi inventezi. Dar, în aceste zile, cel mai mult mă gândesc la publicistica care vreau să o includ în cartea *Pe Insula...* Intuiesc că va fi o carte pe care cititorii vor căuta-o, deoarece sunt multe pagini de senzații, pentru generația nouă, la care te plasez și pe tine, dragă Valeria! Mă gândesc și la versurile din *Oglinda tăcerii*. Dar mai puțin. Poezia nu necesită atât de multă încordare și sacrificiu. Poezia o scrii cu sufletul, și proza la fel cu sufletul, dar o ari, o boronești, o prășești și îi strângi roada foarte greu. Uneori, o povestire, pentru a o aduce la forma sa desăvârșită, a o face bună, după ce o scrii și ți se pare reușită, trebuie s-o lași să se „răcească" luni, alteori chiar și ani! Dacă Dumnezeu o să-mi dea voie să trăiesc până pe la 70-80 de ani, sper să pot ajunge la cifra de 20-30 de cărți realizate. Poate voi desăvârși romanul despre Ciulică!? Cine știe? Uneori mi se pare că scriu mai lejer și mai mult. Alteori, am impresia că bat pasul pe loc, sunt un agramat incurabil, dar ambițios. Dar, să nu scriu nu pot. Pentru mine scrisul este un drog! E chinuitor, e o muncă migăloasă, dar îmi place! Simt plăcere din durere. De ce? Fiindcă progeniturile mele au nevoie permanent de bani, iar cărțile le vor citi cu siguranță doar atunci când nu voi fi în viață. Din curiozitate, dar totuna vor dori să afle cu ce probleme am trăit pe fața pământului. Sunt sigur că vor avea ce să citească. Eh, gânduri, gânduri! În această nouă zi îl voi revedea pe fiul Dorin după o absență de 10 luni! Mi-a spus fiica Gabriela (la Montreal locuiesc alături cu blocurile) că l-a întâlnit și era bucuros, entuziasmat că va revedea Chișinăul lui iubit și îl va revedea pe „tataia"! Așa mă poreclește el. Cumva m-am calmat, o să mă împac cu capriciile Ioanei (cum nu o dată s-a întâmplat) și o să încep a rezolva problemele lui Dorin de cum va sosi la Chișinău. Doar în afară de mine nimeni nu o să i le rezolve. Aș dori

să-l cunoşti. El poate să-ţi devină un potenţial gineraş! Şi îl vei iubi ca pe un fiu al tău. El, cu siguranţă, că te va numi „Socrița!" Veţi dezvolta armonios, în această gamă de rudenie, relaţiile economice dintre soacră şi ginere! Nu sunt sigur că veţi găsi limbă comună şi în contextul relaţiilor ideologice. Cele economice se vor dezvolta în ascensiune! Noi ne vom întâlni la acea depărtare de ani, ne vom cuprinde, ne vom săruta creştineşte cu statut de rude apropiate!

Ce să-ţi mai spun la această oră târzie, scumpa mea Valeria? Vreau să nu oboseşti. Curând o să mergi la părinţi, în vacanţă. Cu siguranță voi stârci în orașul trist şi te voi aştepta să vii de la țară cu multe impresii, multe subiecte captivante, care mi-ar servi prilej să le scriu. Nu vreau să mă fure somnul. Roiesc gândurile. Aş vrea să-ţi spun câte ceva, dar nu-mi vine inspirația. Las pentru mâine dimineață, când o să te trezeşti şi o să găseşti mesajul meu. Un zâmbet dulce pe fața ta, provocat de insistența mea, înseamnă mult. O să te aştept cu noi gânduri şi noi impresii. Cu multă stimă şi deosebită dragoste, te aştept mereu la mine, dulcea şi neprețuita mea femeie.

Luni

Radule!

Am o dispoziție bună că mi-ai scris, că eşti sincer, că-mi scrii atât de frumos, pentru că iată, iată aştept să poposească nişte rude. Poate azi vom vorbi mai puțin decât de obicei, ambii trebuie să fim ospitalieri. Te cuprind drăgăstos, împrăştiind peste ochii tăi zeci de sărutari. Cu dor, Valeria.

Marți

Dorita mea femeie!

Deja e miez de noapte. Dorin după atâta amar de călătorie (circa 12 ore de zbor cu avionul!) e obosit şi doarme… A fost o zi grea, plină de evenimente, plină de succes. Am izbutit să fac nişte bani care mă vor ajuta să susțin copiii... Dorin e acelaşi care a plecat: şi la înfățişare, şi la mentalitate. Marea bucurie pentru el este că m-a revăzut. Am dovedit să merg cu el la piață, i-am cumpărat minge şi ghete pentru fotbal. Mi-a povestit cum e în Canada şi a spus că ar dori… să nu se întoarcă înapoi. Îndată l-au găsit toți prietenii din curte, s-au îmbrățişat şi le-a părut bine că s-au revăzut. El (precum îmi spune mămica lui) la Montreal, se bucură de stimă şi autoritate printre semenii lui. Aici, la fel.

Voi merge cu el la saună şi, poate după masă, o să mergem la plimbare prin oraş. Azi Selena a primit de la mine bani şi mâine, dimineaţă, o să plece la piaţă să-şi procure ceva de îmbrăcat, după placul ei. Tot azi, fiul Mircea mi-a adus caise şi castraveţi, din grădina socrilor lui, precum şi o sticlă cu lapte proaspăt de vacă. Ninela e plecată la Vadul lui Vodă să se odihnească… Vara e în toi, n-ai ce-i face! Trebuie tineretul să se odihnească... Mă gândesc mult la tine, buna mea Valeria! Mulţumesc că mi-ai trimis scrisoarea, că mi-ai telefonat şi mi-ai spus că în sfârşit nu mai eşti invalid de gradul II şi că.. ai oaspeţi. Trăiesc cu speranţa că ne vom revedea cât mai curând. Ai fost totdeauna sinceră cu mine şi-mi spui mereu să nu te părăsesc. Aceleaşi vorbe temute îţi transmit şi eu ţie. Parcă am fi doi copii nărăvaşi: ne temem unul de faptele şi intenţiile celuilalt. Deşi, în realitate, nimic nu se petrece. Aşa cred eu, dar poate?!... Te cred că mă iubeşti, dar despărţirile calculate în zile, săptămâni mă înfricoşează că poate influienţa asupra viitorului nostru. Totodată, cred că pe o asemenea arşiţă, ce domneşte afară, nu ar fi interesant să ne întâlnim des. Doresc ca săptămâna viitoare să ne vedem numaidecât. Să cumpărăm, în sfârşit ceva pentru casa noastră din centru. Când vor veni zilele reci, acolo să ne fie comod, confortabil, să ai motive plăcute de a zâmbi, de a te simţi fericită în compania mea…Probabil că pauza parvenită pe neaşteptate, în legătură cu fracturarea ligamentelor piciorului tău, va constitui principalul examen, să ne mai convingem o dată în plus că sentimentele şi relaţiile noastre sunt durabile. Duminică va veni Pankrat şi vom continua lucrul la carte. Vreau să cred că voi construi-o aşa cum cred că trebuie să fie. Nu e nevoie să ne grăbim. Înşir gândurile, depănând amintirile din trecut şi vreau să-ţi spun că te vreau, mi-i dor. Te vreau în dulcea mea îmbrăţişare, mi-i dor de guriţa ta dulce, de ochii tăi fermecători, de vocea ta plăcută. Vreau să ne revedem cât mai curând posibil. Atunci vom discuta despre toate. Te sărut şi te doresc. Noapte bună, scumpa mea femeie!

Miercuri

Valeria!

Mă stradui să fiu reţinut, să nu-ţi scriu mereu, fiindcă ai nevoile, grijile tale legate de familie, oaspeţi, perspectivele ce te aşteaptă, dar... nu pot. Mereu vreau să mă pomenesc alături de tine. Să vorbim, să facem planuri de viitor, să ne bucurăm de ceea ce avem şi să facem aşa ca (numai nouă) să ne fie bine. Uneori vreau să vin pe neprins de veste la tine, să te

trezesc din somn şi să te îndemn să discutăm problemele comune care ne frământă; să te ating uşurel cu dosul mâinii peste obrăjori ca să te trezeşti uimită, să devii fericită că sunt alături de tine. Dar... nu se poate!....Eh! Viaţă, viaţă! Se începe o nouă zi de sâmbătă.... Eşti departe de mine, fără nici o şansă ca să ne vedem. Mă doare inima când mă gândesc că n-o să te văd atâta amar de vreme. În tumultul evenimentelor care le trăim, existăm în unele momente mai mult în abstracţie. Încerc să mă împac cu gândul că îmi place că exişti anume aşa. Nu mă simt pustiit în suflet, căci tu mă îmbogăteşti, mă înaripezi şi doresc să fac cât mai multe! Ieri m-am aflat prin mahalaua ta, cu totul aproape de tine. Vroiam să trec, să te văd şi să ne plimbăm puţin prin oraş. Vroiam să vin să-ţi aduc înghețata preferată, ciocolatele preferate, dar ştiam că nu se poate. Simţeam (nu greşesc!) că te gândeşti şi la mine... Am însăilat un vers, dedicat ţie...Vezi câte evenimente, câte gânduri în capul meu! Curând se face dimineaţă (slavă Domnului că a trecut noaptea!) iar tu încă mai dormi, surâzi prin somn. Te sărut dulce dulce, îţi dăruiesc un buchet de flori albe de crini, care îţi plac, mirositoare. Să ai o zi bună, demnă de amintiri peste ani.

Joi

Salut!

Am obosit de asemenea temperaturi teribile de-afară, e caniculă adevărată vara aceasta. Uneori am impresia că nimeni nu mai ţine cu mine. Doar scrisorile primite de la tine îmi alină necazurile. Radule, am necazuri, am neplăceri, am o stare interioară ce mă apasă şi mă face să mă gândesc la viaţa mea, dar nu pot găsi o soluţie ca să ies din această stare. Sunt constrânsă, înţelegi ce vreau să spun. Vreau să pun la punct nişte lucruri, cu Pankrat, asa mă voi linişti, dar îi scriu şi nu răspunde. El mă pedepseşte, prin tăcere. El, nu ştiu din care surse, a aflat despre corespondenţa noastră virtuală. M-a condamnat pentru că mi-am permis să te cunosc mai mult decât ar fi trebuit, mi-a spus că trebuie să mă gândesc că am un copil şi un soţ. În convorbirea avută seara trecută cu el, era ironic şi foarte pizmuitor cu mine. M-a făcut să plâng. Considerându-l prieten, m-au durut cuvintele lui. Vreau mai puţine gânduri, vreau linişte şi satisfacţia întâlnirilor de odinioară cu tine. Voi fi răbdătoare şi voi face ca toate să se aranjeze la locurile lor normale. Mă bucur că eşti cu gândul la mine, chiar dacă şi în viaţa ta acum tot au loc evenimente de altă natură. Îmi este dor! Să ai grijă de tine! Pe curând.

Vineri

Valeria!

Viața e o problemă perpetuă. Calmează-te. Chestia cu Pankrat e o lecție de învățăminte. Tu nu poți să nu placi unui bărbat. Dar, în situația dată, cuvântul hotărâtor, decizional îți aparține. Principalul pentru mine este că TE IUBESC şi sunt alături de tine! Vreau să nu suferi. E condiția principală a relațiilor noastre. Va trece vara, apoi toamna, va veni iarna. Vreau ca relaţiile noastre să nu se stingă, să nu moară. Devii din ce în ce mai aproape de inima mea. Nu vreau să te pierd, chiar nici în urma unui război termo-nuclear. Fii cu mine alături la bine şi la rău. Vei vedea că vom depăşi starea de criză, vom învinge. Oamenii deseori trec prin greutăți şi mai mari, însă cu înțelepciune depăşesc dificultățile şi devin mai puternici, şi rămân alături. Calmează-te... Azi voi lucra la carte, apoi, spre seară o să merg s-o felicit pe fiica Vanessa cu ziua de naştere. Împlineşte 10 ani!.. Ieri i-am procurat calculator modern mămicăi lui Viorica. Alegerea calculatorului am făcut-o împreună cu nepotul. A mai rămas doar o problemă: cum să i-l trimit... Dorin se acomodează (după fusul orar de la Montreal) greu la Chişinău, a dormit rău noaptea trecută. A avut febră şi e uşor iritat. Drumul l-a surmenat. Spre seară se întoarce fiica Selena de la Dubăsari. Poate cu ea, şi cu Ninela voi merge la Vanessa, la ziua de naştere, dacă o să dorească... Uneori plutesc între capriciile dictate de vârsta de trecere a copiilor mei şi doleanțele mele față de ei. Caut modalitățile să mă deprind cu situația, să conviețuiesc. Învață-te şi tu să treci peste toate situaţiile instantaneu apărute. Cu timpul vor fi şi mai multe probleme. Aşa este dinamica vieții. Eşti puternică, înțeleaptă şi frumoasă. Eu te iubesc, te doresc curajoasă. Dacă ai apărea la fiecare oră măcar pentru vreo câteva clipe alături, eu aş trece cu suferințele peste celelalte emoții negative ale sufletului. Te am mereu în gând şi vreau să fii numai a mea. E ora 02.30 peste miez de noapte. Nu pot dormi şi aş mai vrea să stau cu tine de vorbă. Suntem în debutul unei noi zile. Vreau să cred că ne vom putea vedea. Şi vreau să mai ştii că mă gândesc mereu la zâmbetul tău, cum te bucuri, rezolvând problemele familiei, cum depăşeşti rutina. Sunt convins că după aceste zile teribile cu căldură insuportabilă va veni răcoarea, cerul va aduna ploile, se va împrospăta natura şi, după potolire, cerul înalt, albastru va domina nopțile mirifice din Moldova. În acest moment, poate ne leagă, ne

uneşte la depărtare, firicelele inivizibile ale privirilor noastre îndreptate spre luna clară a nopții. Deşi suntem în caniculă, concedii, noi nu ştim de odihnă, zbuciumul sufletesc ne potopeşte. Această stare, presimțire romantică mă face fericit, scumpă Valeria! Toată lumea din jur vede acest lucru şi nu înţelege de ce atât de mult m-am schimbat în ultima vreme. Dacă cineva mă întreabă de ce sunt vesel, bine dispus, le spun că sunt îndrăgostit. E treaba mea! Chiar dacă m-ar trăsni cerul, chiar dacă m-ar usca de sete vara, chiar de m-ar îngheța gerurile închipuite ale iernii viitoare, totuna voi chema numele tău! Din această cauză muncesc cu har la noua carte de poezii inedite, intitulată *Oglinda tăcerii*. Doresc să fie o carte bună, totdeauna să pot afirma şi să-i conving pe copiii mei şi ai tăi, că această lucrare a fost realizată de mine şi de tine! Cartea în cauză va reflecta starea noastră de spirit: cu senzația de alarmă, cu senzația de bucurie…Astăzi o să ne vedem. Mă pregătesc sufleteşte ca de un eveniment remarcabil. În sfârşit ai început să te mobilizezi şi să înțelegi în ce pericol ne aflăm, dacă relațiile noastre ar deveni cunoscute oamenilor tăi dragi. Pentru asta, în comportamentul nostru e necesar să fim mai vigilenți, mai prudenți. Dragostea, iubirea este o chestie intimă şi nimeni nu are dreptul să păşească pragul acestei fortăreţe construită din flori, miresme şi dorința de prospețime sufletească. Doresc, Valeria, să fii cea mai bună, cea mai fericită femeie din lume în compania mea. Vreau ca Dumnezeu să-mi dăruiască senzația adevărată că eu, anume eu, am devenit capabil să mențin o femeie pe undele dragostei, fericirii şi dorințelor frumoase. Uneori nici nu ştiu ce să-ți scriu pentru ca să te conving că am dreptate. Alteori mă căznesc de ce îți scriu. Mi-i teamă să nu ajung la o clipă de suprasaturație epistolară, să te plictisesc şi să nu-ți mai fie interesant să citeşti, să primeşti mesajele mele. Deseori îmi ordon în suflet să întrerup, să nu-ţi scriu deloc, niciodată, să deconectez telefonul, să blochez totul ce este legat de noi, pentru a nu ne putea vedea, auzi, dar…. Nu pot! Simt că sufletul tău mă înțelege, mă doreşte şi mă cheamă la el cu noi şi noi puteri neobosite. Dacă nu aş simți această stare de spirit nu aş scrie. O să vin la tine oricât de des şi de mult mă vei dori. Doreşte-mă, Valeria! Uneori vreai să chemi pe cineva şi nu ai pe cine. Te-ai convins, probabil, că poți fi înconjurat de mulți oameni, casa îți poate fi plină de musafiri, dar tu… te simți singuratică. De aceea, vin la tine, în acest trecut

al miezului de noapte. Vin să-ți doresc în șoaptă somn ușor, să îți mângâi, aidoma unui îngeraș, obrăjorii frumoși, genele de copil naiv, buzele care îmi spun lucruri frumoase, să te îmbrățișez, netezinduți uşurel umerii, sânii şi să-ți zic *Noapte bună*! Să nu te părăsească visele unde sunt şi eu cu tine alături. Te sărut cu drag şi te doresc, te doresc, te doresc….Chiar dacă stelele pe cer sclipesc la geamul meu a noapte obosită de vară călduroasă, dulcea şi dorita mea Valeria!

Sâmbătă

Bună dimineața!

Am citit cu emoție ultima ta scrisoare. Ai multă putere, răbdare în mine! Este firesc şi să te fi schimbat în ultima vreme, odată ce afirmi atât de convingător că nu-ți sunt indiferentă. Nici tu nu-mi eşti străin, am mai spus-o. Nu am, din păcate, acum timp, dar nici inspirația de odinioară, ca să scriu lejer. Am probleme. Avem probleme. Mari! Calmează-te. Aici şi acum avem nevoie de calmitate, prudență, răbdare, după ce se mai liniştesc apele, după furtuna asta, declanşată surprinzător, fără s-o fi anunțat nici sufletul tău, nici al meu. S-a produs o ruptură. Trebuie să văd ce să fac. Ce spui? Să-mi scrii. Eu voi găsi modalitate să-ți răspund. Te voi ține la curent ce se întâmplă în Cetatea mea. Mai vorbim. Valeria.

***

Se pare că a trecut furtuna, deşi nu am înțeles până la capăt - am fost iertată ori încă nu. Nu am fost niciodată într-o şedinţă de judecată, dar aseară cred că anume asta s-a întâmplat cu mine. A fost o discuție foarte neplăcută despre colaborarea noastră. Deşi nu a fost nimic ce ar putea colora în nuanțe întunecate colaborarea noastră. Este doar colaborare!.. Cu acestea, închei. O zi bună.

Duminică

Scumpa mea Valeria!

Îți mulțumesc frumos pentru faptul că treci peste toate complicațiile de moment şi găseşti putere să continui drumul înainte cu destoinicie. Știu că eşti ca niciodată derutată, descumpănită, înjosită şi şocată. Cred că o să-ți servească drept lecție pentru toată viața cum pot fi aşa zişii pretinşii prieteni. Ai primit o lecție de viață serioasă. Acum depinde cum o să fii de tacticoasă, ca să-l atragi la o discuție discretă pe Pankrat. În cazul dat el a procedat urât. Noaptea trecută nu am închis

un ochi. M-am gândit la tine. Cred că mai bine o să mă înțelegi ce ironie a sorții trăiesc. Așa totdeauna se întâmplă cu mine. Cum numai întâlnesc în viață o femeie destoinică, cu merite, înțeleaptă, inteligentă, neapărat se întâmplă ceva, și Dumnezeu mi-o ia din cale. Probabil că așa mi-e dat norocul ca să-mi petrec restul vieții în singurătate și cu puține bucurii. Nimerind în situația care ai descris-o, consideră că am nimerit și eu. Durerea, necazul tău este și al meu! Dar nu mă înfricoșează faptul că soțul tău intenționează să se răfuiască cu mine! În asemenea cazuri are a-mi spune, are argumente care să mă condamne? Va trebui să mă bâlbâi? Deocamdată, mă gândesc cum să procedez, în caz dacă el va recurge la o răfuială fizică, nu mă înspăimântă. Recurgând la asemenea metode primitive, el, pur și simplu, o să se coboare în fața mea! Timpul o să arate. Cel mai straşnis e că eu te pot pierde. Ți-aș insufla o părere, poate un sfat. Știind atitudinea lui față de tine ca soție, o atitudine indiferentă, rece, neglijentă, în ultima vreme, incidentul în cauză, poate servi un prilej să-i aminteşti despre toate câte el nu le ia în seamă, nu e atent cu tine. Să i-o spui ca o femeie lipsită de atenție, ignorată pe alocuri, neiubită, care uneori are nevoie de consolarea lui, dar el este indiferent... Acesta este motivul că ai căutat o consolare în altă parte, în forma unei discuții improvizate, virtuale cu un bărbat. Doar între noi nu a fost decât o încercare de a aborda unele teme de viață, încercare virtuală să descriem o relație între doi oameni, chipurile îndrăgostiți! Mulțumesc pentru grija ce o ai față de manuscrisul meu, dar cred că după această situație de conflict în familia ta, probabil, nu voi mai accepta ajutorul tău. Tu ai lucrat mult la el, cartea e gata, în principiu, ai făcut esențialul. Publicistica din viitoarea carte o voi da altcuiva pentru redactare. Mă dezic nevoit de serviciile tale cu scopul, ca nu cumva, să-ți mai provoc necazuri și dureri suplimentare. De-ai şti cât de mult îmi lipseşti și ce am pierdut eu! Mi-i teamă că nu o să te pot întoarce lângă mine, și relațiile noastre nu vor mai fi cum au fost.

Nu știu ce să mai adaog. Sunt derutat. Gândurile se încâlcesc, nu au consecutivitate, logică, nu au fantezie. Mă gândesc la necazurile tale. Soțul, odată ce a aflat despre corespondența noastră, despre felul nostru de a dialoga, n-o să se liniștească încă multă vreme. Poate o jumătate, poate un an. Tu trebuie să fii fermă și să încerci să-i explici, să-l convingi că între noi nu s-a petrecut absolut nimic, să nu-i per-

miți să te înjosească. Eu, în această situație nou creată, sunt convins c-o să te visez mai frecvent, măcar să te am alături mai des în vise. În această privință nimeni nu-mi va interzice să mă văd cu tine. În toată treaba asta îl învinuiesc numai pe Pankrat. Sunt convins, deşi nu am dovezi absolute, că de la el pornesc toate. Mi-am amintit că în ziua când lucram împreună la manuscris, la calculatorul meu, am plecat pentru o vreme la magazin şi el, nu-i exclus să fi deschis fişierul unde se păstrează corespondența cu tine. Nu-i exclus ca el să fi văzut şi pozele ce ți le-am făcut eu în păduricea de la Ciocana. E curios băiatul, am înțeles şi a îndrăznit să citească câte ceva. Iar dânsul, fiind prieten cu soțul tău, i-a transmis nestingherit. Exact, în aceeaşi zi, a vorbit şi cu tine, cerându-ți socoteală. Consider că el a procedat urât... Cândva o să-i cer socoteală. Acum nu are nici un sens. Va veni momentul şi va sta pe banca acuzaților. Ai grijă de tine. Ține-te mândră şi fermă, aşa cum ştii tu s-o faci. Şi să iai învățăminte din toate cele întâmplate. Te îmbrățişez şi te sărut cu dor, cu inima toată la problemele şi necazurile tale.

Duminică

**

Fără a aştepta răspunsul la precedenta scrisoare, am decis să mai tăifăsuim, să recapitulăm cele ce au putut să se întâmple în aceste zile. Pentru o dragoste sinceră, adevărată trebuie să ne luptăm. Nimic nu poate s-o doboare. Nici ploile, nici furtunile acestei veri, chiar nici amenințările cu moartea! În această luptă cu înjosirea din partea celora ce nu sunt în stare să prețuiască o adevărată prietenie, o adevărată dragoste dintre doi oameni, voi face totul ca ție să-ți fie cât se poate de comod, chiar trăind cu gândurile şi amintirile la noi.

Trăieşte şi fii convinsă, că în orice clipită a stării de tensionare prin care treci, eu sunt braț la braț cu tine, împreună să le confruntăm pe toate. Acest lucru, te rog, să-l ai în vedere. Cât priveşte prietenii de familie, m-am convins, în repetate rânduri, că ei sunt binevoitori doar până la confruntarea cu primul obstacol complicat care îți apare în cale. Dar când vine momentul să te înțeleagă, să te apere, să te susțină, ei, cu uşurință, trădează fără careva remuşcări. Prietenii adevărați sunt o raritate în viața unui om! Prieteni pot fi părinții, copiii şi, în multe cazuri – soțul, soția! Iar dacă el/ea nu e nici prieten, atunci ce este? Un supraveghetor? Dictator? Persoana care tinde mereu să te limiteze

în anumite chestii personale, numai pentru faptul că îi eşti soţ/soţie?

Draga mea prietenă! Omul de alături, drag, care cere să fie stimat, trebuie să merite acest lucru. Atunci, când se întâmplă ca sufletul tău, inima ta să se îndrăgostească, să se ataşeze de altcineva, vinovat, în exclusivitate, este împătimitul, soţul, sau soţia! În cazul concret, dacă soţul tău e cu adevărat înţelept, se va strădui să analizeze şi să tragă unele concluzii şi să întreprindă măsuri benefice faţă de tine, cardinale, urmărind scopul de a-şi menţine, de a păstra familia lui. Te cunosc deja destul de bine. Tu nu l-ai schimbat sufleteşte. Îl iubeşti în felul tău şi el este numai al tău, dragă Valeria. Oricare ar fi finalul acestei situaţii penibile, chiar dacă situaţia de moment te va impune, te va obliga să te îndepărtezi de mine, să mă ştergi cu buretele din memorie, totdeauna te voi considera prietenă apropiată. Relaţia noastră nu s-a ştirbit şi nici nu poate să se ofilească. Dimpotrivă, chiar de va deveni situaţia mai intrigantă, mă oblig să te susţin atât moral, cât şi material cât îmi va sta în putinţă. Mă bucură declaraţia ta că rămâi îndrăgostită, că ţi s-a oferit ocazia să descoperi lucruri noi, deşi sunt complicate pentru tine. Altfel, cum vei putea spune peste o anumită vreme că ai experienţă de viaţă?! Te asigur că urât nimic nu s-a întâmplat între noi şi rămân optimist, că împreună, vom mai avea ocazia să mergem la teatru, la concerte, la atelierele prietenilor mei pictori, la întâlniri cu oameni interesanţi din domeniul artei. În faţă ne aşteaptă multe momente ca să ne facem viaţa interesantă, plină de plăceri şi realizare a dorinţelor. Chiar de-ar muri toţi duşmanii din Germania!!! Mi-i dor de vorba ta, de privirea ta, de felul tău de a fi. Mulţumesc că exişti, mulţumesc că rămân pentru tine acelaşi prieten, căruia totalmente îi încredinţezi toate momentele tensionate din viaţa ta şi sunt convins că în viitorul cel mai apropiat o să ne revedem aşa cum am mai făcut-o. Şterge tristeţea din ochii tăi, alungă alarma din sufletul tău! Numai eu ştiu că eşti o femeie onestă şi curată în faţa lui Dumnezeu. Nu porţi nici o vină că ai încercat să te clarifici în profunzimea sufletului tău. Scriemi cât mai des şi cât mai mult. Sunt predispus să-ţi scriu şi să lupt cu înverşunare întru apărarea cinstei şi onoarei tale! Rămânând cu acest gând plin de hotărâre, nu mi-i frică de moarte!

Toate simpatiile şi urările mele de sănătate.

Luni

Scumpete!

Eşti nebun! Am râs cu poftă citind ultima scrisoare primită de la tine. Habar n-ai ce dispoziție mi-ai făcut! Îmi place că ai putere să înfrunți şi tu greutățile care te împotmolesc. Da, viața este crudă, ştiu demult, nu de acum, iar ele, greutățile, anume ele îți formează caracterul şi-ți conturează personalitatea. Sunt alta. Tot frumoasă, tot inteligentă, tot zâmbitoare, mai puternică în raport cu oamenii din jurul meu. O să alung tristețea, ce o bănuieşti, din ochii mei, o să fiu veselă, chiar dacă sunt impusă să fac unele lucruri împotriva voinței mele. Am o dorință uriaşă să ne revedem şi să punem țara la cale împreună, ca odinioară. Numai noi ştim că obstacolele din prezent pot să sperie doar un om fricos, fără verticalitate, lipsit de puterea de a lua decizii într-un moment de cumpănă. Nu am aşa cunoştințe în cercul meu de prieteni. Nu cred că tu îi ai. Şi oamenii din preajma noastră, cei cu care trăim zi de zi rutina, n-au decât să înțeleagă că în această viață, lor nu le-a fost sortit să cunoască lucrurile frumoase cu adevărat. Iar dacă şi s-au întâmplat asemenea lucruri cu ei - atunci n-au fost destul de abili ca să prețuiască momentul, clipa, să o păstreze pentru multă vreme, să o poată menține, dorința de viață - cât mai aproape de sufletul lor. Am acum o durere sufletească, dar va trece. Totul trece, totul e trecător. Aceste zile m-au făcut mai puternică, mă simt şi mă văd în viitor lângă tine la fel de fericită. Îți doresc să poți acumula cât mai multă energie pozitivă pentru noi, să poți munci cu aceeaşi ardoare, să-mi scrii cu aceeaşi inspirație ca şi mesajul de azi. Ai fost original. Bravo! Sănătate ție şi celor apropiați!

Marți

Valeria!

Azi am fost cu feciorașul la saună unde te-am chemat de-atâtea ori, fiindcă, de rând cu secția bărbaților, este o secție aparte, pentru femei. Aş fi vrut să mai tragem un guleai într-o cafenea. Feciorul s-a scăldat în piscină şi era foarte fericit. Apoi am venit acasă şi am găsit mesajul tău. Simt că îți revii, scumpa mea prietenă, şi sunt convins, că degrabă vom merge iar la locul întâlnirilor noastre fericite. Or, poate vom sta la o terasă şi vom discuta despre toate celea ce ne nedumeresc la ora actuală. Am să continui munca la carte şi cred că o să fie şi mai frumoasă, şi mai bună decât am crezut la început amândoi. Îți urez o dispoziție bună şi fii liniştită. Tu meriți să fii fericită. Nu fi tristă. Cu drag, Radu Inereanu.

Miercuri

Bună ziua, dragul meu!

Azi am meditat la fel de mult la prietenia dintre noi. E bine, e minunat când găseşti cui să-ţi împărtăşi emoţiile pozitive, negative... bune şi rele. Sunt norocoasă că te am pe tine, că am puteri să merg mai departe. Nu ştiu de unde vin ele, puterile, dar le simt foarte bine în toată făptura mea. Ştiu că vor veni clipe însorite, voi zâmbi şi mă voi bucura din tot sufletul că această prietenie are şansă la existenţă. Da, da. Viaţa e în continuă schimbare. Eu am de câştigat experienţa, mă voi recupera rapid, dragul meu. Fii liniştit. Am noroc şi-s fericită că eşti prietenul meu de suflet, şi pentru asta te iubesc, doar ştii. Stranie e lumea asta, totuşi. Mă simt femeie, cu câţiva prieteni buni, nimic nu-mi mai trebuie. Doar să am optimismul de odinioară, în rest - totul e ok! Şi la mine, şi la tine. Să ai grijă de copii şi de casa ta. Te sărut cu dor!

Joi

Valeria!

Mă emoţionez ca un copil când simt că verşi lacrimi prin somn, zbuciumându-ţi-se sufletul de pasăre rănită în zbor! Orice cuvinţel, rând din epistola primită de la tine de „după gratii", mă face ghem de emoţii, deoarece nu ştiu ce se va întâmpla mâine. Îmi iubesc prietena şi nu ştiu dacă (chiar dacă vei lipsi pentru un timp infinit) aş putea să mă lipesc de altcineva străin, fiindcă pentru mine eşti totul! Vreau să fii fericită, chiar cu preţul unor pierderi colosale ce le pot, eventual, suferi chiar eu. Mă fericeşte, mă luminează gândul că, datorită mie, ai devenit alta, mai puternică. Poate chiar mai bună, mai frumoasă, mai apreciată de soţ. Tu, draga mea prietenă, trebuie să fii dusă pe palme de el, fiindcă meriţi pe deplin. Prin tine el are imagine, are prestigiu, are oglinda ce-l înfrumuseţează într-o familie tânără, care se pretinde a se numi sănătoasă. Te-ai sacrificat într-o direcţie ca să obţii victorie în consolidarea familiei şi prin acest sacrificiu ai descoperit că poţi deveni mai puternică şi mai hotărâtă. Mândreşte-te că te-ai realizat ca soţie, eşti gospodină şi sufletul familiei, eşti mămica unui copil. Marea majoritate dintre familii nu au aceste rezultate. Dacă ţi-ai putea închipui cât de mult îţi duc dorul. Mereu recapitulez, depăn amintirile, acele momente ce le-am petrecut împreună în locurile îndrăgite de amândoi. Tânjesc după chipul tău, după ochii tăi plini de fericire, dar şi de grijile cotidiene. Trăiesc cu senzaţia că sunt aidoma unui ostaş pomenit în prizonierat şi nu se ştie când voi fi eliberat ca să ne

continuăm zborul falnic în înaltul cerului, deasupra câmpiei întinse cu flori, pline de gingăşie şi mângiere sufletească în unduirea ei. Ah, Valeria, Valeria! Ce soartă au uneori prieteniile! Măcar dacă aceste câteva mesaje ale mele te-ar ajuta, aş fi împăcat că a ta captivitate este... simbolică. Starea ta de nedeterminare mă macină… Dar, îți ordon: nu fi tristă! Nu-ți măcina zadarnic sănătatea! Fii calmă, demnă de numele care ți l-au dat părinții și peste ani, se vor păstra cele mai interesante file ale biografiei tale, trăite cu intensitate maximă. Aşa cum trebuie să trăiască o femeie **îndrăgostită şi dulce ca tine! Să te păzească Dumnezeu** şi să ai numai noroc în toate ce faci.

Sâmbătă

Scumpul meu!

Citesc mesajele venite de la tine şi mă bucur, mă bucur tare pentru faptul că am de la cine le primi. Spuneai de mândria mea - e la loc de cinste, să ştii. Tu, Radule, parcă ai fi o țigancă care ghiceşte la ghioc... Uneori spui lucrurilor pe nume de parcă ai trăi în aceeaşi casă cu mine şi ai şti absolut totul ce se întâmplă în jurul meu. Asta este experiența ta de viața, ştiu. M-aş liniști dacă aş şti că rămâi cât mai mult posibil în preajma mea. Mi-a plăcut cum ai scris în precedenta scrisoare - totul ce se întâmplă - este istorie. Este! Te rog, continuă să fii alături de mine măcar cu sufletul. Azi sunt bine dispusă şi îți doresc şi ție să ai parte de o perioadă prielnică în viitorul apropiat - probabil veți merge cu fiica la cumpărături - pentru plecarea la mare. Să ai baftă în toate. Nu ştiu dacă **înțelegi cât de tare îmi lipseşti! Enorm! Ştiu că o să fie foarte dificil** să putem aranja în continuare vreo întâlnire, doar avem atâtea să ne spunem! Aş vrea să nu mă opreşti vreodată să-ți scriu. Să nu-mi interzici. Te rog! Găseşte puteri să mergi peste asta! Tu singur spuneai şi mă îmbărbătai că vor veni vremuri grele, care ne vor dovedi dacă am avut dreptul să cunoaştem povara bucuriei de a fi prieteni! Iată-le, vremurile grele, au şi venit! Regret însă că au poposit prea devreme, precoce... Nu mi-a plăcut azi vocea ta la telefon, deşi înțeleg foarte bine că suferi. Însă m-a bucurat foarte tare sunetul tău, considerându-mă o femeie cu adevărat fericită! Pentru asta îți mulțumesc, dragul meu. Şi te îmbrățişez cu dor şi gingăşie! Nu ştii, nu ştii precis că este în lumea asta o femeie tânără, pentru care eşti acum, precum ai fost de la început, o prezență benefică, foarte plăcuta! Să rămâi mereu aşa, mii de pupici!

Marți

Valeria!

De două zile mă simt rău. Mă doare inima. Încerc să mă țin, dar totuna mă doare. Stau toată ziua în casă, tăifăsuiesc cu b**ă**iatul meu ingenios şi mereu sâcâindu-mă să-i spun întâmplări din viața cea din trecut. Are o asemănare ciudat**ă** cu mine, pe când eram copil. Mă uit la el şi mă văd pe mine când eram mic. Odinioară m-am trezit (e ora 4 noaptea. Probabil e un reflex din ultima vreme să mă trezesc la această ora!)… Dacă uneori îți trece prin gând că eu mă pot schimba **în comportarea** față de tine, sau ceva de genul acesta, să ştii c**ă** greşeşti amarnic! Continui fiece clipă să trăiesc cu impresia florilor, ierburilor ce le-am avut odinioară. În tine, în viața ta, s-a trezit marea femeie! Asta înseamnă că înțelepciunea ta a depăşit prezentul, realitatea, ți-a deschis ochii, că există lucruri mai atractive şi mai demne de apreciat, decât le tr**ă**ieşti tu. Iar când faci asemenea descoperire, sufletul devine o pasăre care preferă să zboare în largul ei, nelimitată **în timp**, dânsa face deducție clara unde să se oprească, şi la care liman sau țărm să poposească. Aş vrea să te văd, să vorbim pe îndelete, să nu am sentimentul fricii, alarmei. Mi-a plăcut aceast**ă** maximă: „Înfrânt nu eşti atunci când sângeri, şi nici când ochii ți-s în lacrimi. Adevăratele înfrângeri sunt renunț**ă**rile la vis”... Sper să-ți placă şi ție, scumpa şi dorita mea! Deja e târziu. Iar mă doboară somnul. Lumânările din candelabru ne aşteaptă. Nimeni nu are voie să le aprind**ă**, decât numai tu, scumpa mea fiin**ț**ă! **C**red că degrabă vom avea prilejul să le aprindem din nou. Sunt convins - dacă amândoi vom dori, neapărat o să le aprindem. Şi atunci luminile lumânărilor, ca totdeauna, vor fi şi mai calde în arderea lor, şi mai pătimaşe, şi mai pline de ging**ăş**ie. Şi de dor, desigur. Eu te apropii de piept, te sărut dulce dulce, în imagini şi în realitatea ce ne înconjoară. Vreau să-**ți al**in somnul cu o privire de înger şi îți doresc în continuare luciditate, fermitate în confruntarea situației ce o ai în casa ta, multă înțelepciune şi pricepere. Şi desigur, un cerc de oameni care să te îndemne clipă de clipă, să faci lucruri utile pentru familie, copil şi prieteni!

Miercuri

Salut, dragul meu prieten!

Cred că ai înțeles - n-am avut posibilitate să-ți scriu, dar am fost foarte fericită pe parcursul zilei. Serile, la fel. Pentru că am g**ă**sit **p**uteri totuşi să ne vedem. Te-am aşteptat şi credeam că nu mai vii, dar

ai venit. Mi-a plăcut cum arătai! Aveai o nouă frezură, uşoară, cochetă... şi aveai ochii frumoşi! Obosiți, dar frumoşi! Şi tu erai ca şi mine pus pe glume... am sesizat! Eu continui să lucrez la carte. Intensiv. Şi mai lucrez şi la altele. Timpul le va pune pe toate la loc. Tu doar ştii asta. Noi rămânem pe unda noastră, cum preferi să spui, şi hai să nu mai permitem reprezentantelor din lumea animală să ne batjocorească sentimentele, emoțiile, prietenia atât de frumoasă la care am depus eforturi ambii. Te cuprind cu drag, dragul meu. O zi bună şi să ai grijă de tine şi de familia ta!

Joi

Dragă Valeria!

Mesajul tău l-am citit abia acum dimineață. Seara şi noaptea nu am putut să-ți scriu. Copilul meu venit din Canada mi-a făcut probleme. I s-a umflat un ochişor, tuşeşte mereu, plânge. Mai în scurt, o noapte de nelinişte şi coşmar. Dar au trecut toate. Acum flăcăul doarme buştean.... Aşa e viața. Cu probleme. Să-ți spun adevărat, m-a amuzat descrierea chipului meu la revederea de ieri. Nici nu-mi vine a crede că sunt atât de delicat şi frumos, precum zici. Tu mi-ai părut retrasă, necăjită, scăpata odinioară de sub un fel de bombardamente imprevizibile. Sunt convins că ai destulă înțelepciune să treci peste toate. Referitor la cărțile mele. Muncesc şi îmi place. Mă grăbesc ca până în toamnă să le am pe toate trei, apoi să mă apuc de cea mai însemnată carte ce ar încununa 30 de ani de creație şi viață bună cu soția mea. E vorba de un oarecare meşter Ciulică. Nu mă pot linişti, nu mă lasă gândul că pot pleca din viață fără a o definitiva, a o realiza aşa cum am conceput-o cu vreo 10 ani în urmă. Astăzi voi avea o zi liniştită, bănuiesc. Mi-i dor cu fiece clipă şi am emoții când mă gândesc la problemele tale şi vreau ca la tine să fie totul bine şi ceea ce îți scriu să fie corect înțeles.

Deşi trăiesc cu impresia că nu ne vom întâlni degrabă. Din păcate, asemenea gânduri mă predomină. Ca om care scrie, ştiu, cândva vei edita o carte de amintiri din tinerețe şi eu, e posibil, să figurez pe una din paginile acelei cărți. Cu fiece zi, nu mă lasă gândul că viața mea de mai departe va decurge în singurătate sufletească şi ce a fost frumos, înălțător, deja a rămas în urmă. Aşa e soarta omului. Dacă aş muri mâine, îmi rămâne să regret trei lucruri - că nu am izbutit să ajung să-mi văd copiii mei aranjați cât de cât, nu am terminat cartea vieții mele

despre Ciulică şi nu am călătorit cu tine undeva departe, în singurătate, pe un ţărm al mării de pe continentul american…Iar în rest totul este aşa cum trebuie să fie. Odată cu mine, în acest drum întortocheat şi imprevizibil al vieţii, cu toţi oamenii ei, eşti sufleteşte alături şi tu. Ingenioasă, ochii tăi se amuzează într-un fel de cele ce se petrec în ultima vreme în casa ta. Uneori, o întâmplare te face să descoperi o sumedenie de miracole ale vieţii, de care mai ieri nici nu bănuiai. Dar în vârful piramidei, la toate, stă cocoţată ÎNŢELEPCIUNEA TA! Anume aceasta mă face să te admir cel mai mult. Să te invidiez că ai prilejul să simţi şi să trăieşti asemenea clipe, ce au izvorât parcă pe un loc gol, unde, practic, nu s-a întâmplat nimic. Sunt ataşat de tine. Te doresc mereu alături, te îmbrăţişez cu dor şi sper că îmi vei răspunde cât mai curând.

vineri

Salutare, Radule!

Să ştii că eu nu am spus ieri decât adevărul. Am înţeles că te copleşeşte un fel de pesimism diabolic acum... Nu te lăsa în ghiarele lui! Ce înseamnă asta? Eu lupt să te pot menţine, să putem ambii să mai admirăm viaţa, dar tu deja parcă laşi în trecut prietenia noastră. Da, ce a fost nu va mai fi, nimic nu se repetă, dar putem construi un alt fundament nu?! Dacă vrei, bineînţeles. Acum suntem ambii ocupaţi cu alte probleme. Dar vin zile şi cu soare. Te cuprind cu dor şi vreau să înţeleg dacă mai ai parfumul tău care atât de mult îmi plăcea… Ori ţi l-ai schimbat? Uneori merg prin oraş şi îmi pare că tocmai ai trecut pe alături.. sesizând vag un miros similar cu cel îndrăgit....Ai grijă! Pupici.

*S*âmbătă

Valeria!

Mă topesc de dorul tău! Ştiu că aştepti de la mine mesaje, iar eu umblu prin toate poştele şi am grijă să te scot din listele de prieteni. Nu vreau să ai neplăceri, nici prin corespondenţă, de aceea şterg toate urmele oficiale. La mine totul este pe vechi. Nu prea am dispoziţie… Casa mea e plină de copii, dezordine, hărmălaie. Au venit vreo 5 copii de-ai mei câteva zile şi nici de calculator nu aveam dreptul să mă apropii. Curând, după 15 august, toate se vor potoli. Eu, ca să mai treacă din tensiunea momentului, merg la atelierul din centrul oraşului şi mă odihnesc, amintindu-mi cu emoţii de timpurile de odinioară şi mă cuprinde tristeţea…Mi-i greu, Valeria. Nu ştii cât mi-i de greu. Mai greu

decât ție. Mă gândesc că un altul vine lângă tine să-mi ia locul şi… mi-i ruşine că mă trăsnesc asemenea gânduri...E toi de vară. Oraşul e pustiu şi nu am ocupații serioase. Decât numai scriu, scriu, şi iarăşi croiesc planuri. Mă grăbesc să trăiesc… Sper să-mi scrii cât mai mult şi sunt gata să îți raspund la toate curiozitățile tale.

Cu adâncă considerațiune, Radu Inereanu.

Duminică

Bună dimineața, scumpule!

Te înțeleg, bine te înțeleg....dacă nu eu apoi cine altcineva să te înțeleagă şi să-ţi fie aproape anume acum?! Desigur, aştept în continuare mesaje de la tine, şi nu voi înceta să le aştept. Ştiu, Radule, că a fost frumos ce a fost şi acum avem regrete enorme. Îmi pare foarte rău că s-a întâmplat anume aşa, şi trebuie să stăm la distanță, altfel va fi şi mai rău. Pentru ambii. Ştiu ce vorbesc şi tu la fel. M-a întristat tăcerea ta, dar te înțeleg. Acum ai copiii acasă, şi trebuie să le îndeplineşti capriciile, să le acorzi atenție... Ei te întreabă ce se întâmplă cu tine? Azi am cumpărat pentru tine ceva! Să ştii - am avut o deosebită plăcere să aleg şi să cumpăr anume pentru tine ceva, şi îmi imaginam cum voi putea să-ți transmit cadoul. Azi plec la părinți. La întoarcere, peste vreo săptămână, voi relua neapărat lucrul la carte şi o să-l duc până la capăt. Voi rămâne aşa cum mă ştii. Aşa cum m-a ştiut lumea, şi nu mă voi schimba cum vor cei din jurul meu... Ştiu sigur, dacă renunț la nişte valori importante care-mi accentuează personalitatea, voi tinde să adun nişte resentimente, iar în răstimp voi regreta sacrificiile făcute. Alături de tine am trăit, şi, poate vei fi de acord să mai trăiesc o experiență memorabilă, care a implicat şi sentimente puternice, nu doar o atracție de moment. Compania ta, dragă Radu, este mai mult decât plăcută. De asta sper să nu-ți piară interesul foarte curând. Am acum un comportament reținut şi nesigur, în mare parte. Şi cu tine, dar trebuie să mă înțelegi. Doar pentru a nu ne provoca alte neplăceri şi a nu permite cuiva să ne provoace unuia dintre noi doi vreo nouă durere sufletească... Este destul cât este acum. Nu mai e loc şi de alte dezamăgiri. Acum ne vom reveni ambii şi treptat vom redeveni aceiaşi prieteni veseli, glumeți, nebuni! Şi vom lucra la cărți. Ştii cât de mult doresc asta. Nu pot fi alta. Omul trăieşte în viaţă anumite schimbări, şi de personalitate, şi de comportament, şi de mentalitate. Asta am trăit alături de tine. Poate te întrebi...ce mi-ar plăcea încă la tine? Nu te subaprecia, nu te desconsidera. Rămâi aşa cum eşti, Radule. Felul tău

de a fi, condiția fizică, silueta ta atletică definesc o persoană atrăgătoare. Trecut de anumite etape ale vieții, tu ştii să acorzi atenția cuvenită îngrijirii tale. Nu în ultimul rând, ai un fin simț al umorului şi autoironia, ceea ce contează mai mult decât firele argintii din cap!! Nu ți-am spus niciodată - îmi place cum îți stă cu ochelari! Emani un plus de atitudine şi stil. Ai un aer intelectual şi personalitatea ta conferă celor din jur, cel puțin mie! un sex-appeal pronunțat! Da, da! Nu spun decât adevărul. Şi eu răvăşesc amintirile cu frumoasele momente trăite împreună şi mă mândresc! Zilele acestea m-am convins că nu trebuie să lăsăm mâinile în jos! O să mai vorbim la tema asta! Te rog doar să treci peste tot fără a te lăsa prea tare copleşit. Îmi place că întotdeauna am vorbit cu tine aceeaşi limbă, şi se pare, suntem compatibili şi din punct de vedere intelectual. Atunci de ce să renunțăm la unele aspecte ce ne leagă!? Nu am încă un răspuns la întrebarea asta. M-ai abordat direct, fără ocolişuri. Am fost şi eu întotdeauna cu tine sinceră. Şi asta a contat în prietenia noastră, nu consideri? Ştii. Eu am pierdut, pe moment, conexiunea emoțională cu tine. Şi regret. Prea multe sunt obstacolele. Încerc să le ocolesc ori să le lichidez treptat pe toate, astfel că în momentul când voi ajunge din nou la tine, să nu mai trăiesc acest sentiment de singurătate.... ca şi tine. Mă simt singură, într-adevăr. Mă copleşesc deseori sentimente de apatie totală pentru totul din jur. Ştiu că va trece. Dar asta e la moment şi nu mă lupt cu trăirile interioare. Le trăiesc pur şi simplu. După asta sper să rămân dragă ție. Aş putea să mă schimb. Nu vreau să trag concluzii pripite. Mi-am dat în vileag, alături de tine, toată sinceritatea emoțională de care-s capabilă, receptivitatea, şi tu la fel, pentru asta cred că trebuie să fim puternici. Nu înşir pur şi simplu cuvinte. Trăiesc aceste cuvinte. Şi îmi doresc să te ştiu şi pe tine răbdător. Tu du-te mai des la atelierul din centrul oraşului. Acolo e liniște şi te-ai putea consola cu starea de spirit. Îți doresc să ai dispoziție pentru toate! Şi pentru mine! Îmi este dor de tine şi trăiesc cu emoția revederii. Valeria.

Luni

Îngeraşul meu!

De fiecare dată îmi răscoleşti simțămintele. Şi aş vrea să te ridici şi să te înalț la nivelul sentimentelor mele tinere, să te menții acolo, de unde niciodată nu vei cădea, decât în mreaja dorurilor mele. Mai ştiu că aceste rânduri le vei citi foarte târziu, peste o săptămână-două şi ele nu vor fi primite cu atâta prospețime ca acum. Azi, ca niciodată, mi-ai

lipsit (de fapt, ca totdeauna), te-am căutat prin noianul amintirilor şi te-am dorit aproape de tot, cu zâmbetul, cu răsuflarea ta şi cu convingerea că eu sunt acelaşi şi mă dorești cu patimă majoră în continuare. Tot nu pot înțelege de ce azi, ca niciodată, am trecut peste simptomele fricii şi vroiam să vin la tine, să te văd. Tot azi am făcut ordine în casă, am adus multe flori, chiar foarte multe, că s-au mirat şi copiii de frumusețea lor. M-ai întrebat dacă copiii nu mă întreabă de ce sunt trist şi mă pasionează florile...Ei înțeleg că-mi lipseşte ceva. Îmi lipseşti tu. Îndeosebi, mă înțelege fiica! Ea vede necazul meu... Fiul din Canada observă că sunt trist şi la fel, mă netezeşte pe cap şi mă roagă să fiu vesel. Iar inima mea tânjeşte… Adevărata durere o simt numai eu.

Nu vreau să fiu pesimist, tu nu-mi dai voie. Vreau să sper că foarte curând, la întoarcerea ta în capitală, o să ne vedem. Prin diferite mijloace, diferite căi, dar vreau să te văd. Pentru asta trebuie să recurgem şi la o anumită doză de risc. Noi ambii suntem în zona riscului. Cred că această stare îți crează alarmă sufletească, dar fără a nu ne vedea nu se poate. Altfel, se pot întâmpla lucruri imprevizibile.... Mai ales cu mine. Vânturile de ieri şi vânturile de azi mă înclină să cred că nu voi accepta pe nimeni străin în viața mea, decât numai pe tine. Aşa cred şi sunt convins, dar viața cotidiană este imprevizibilă şi nu aş admite ca vreodată, să afli că eu nu mai sunt singur. Ştiu că asta te-ar supăra, te-ar răni. În schimb, eu sunt liniştit că la tine totul e bine şi în familie s-a reîntors atmosfera şi armonia de altădată. Am fost totdeauna sincer cu tine. Poate chiar mai sincer ca niciodată. Şi mă bucur că acum în familia ta totul e bine. Mai ştiu că îți este greu, după ce am plutit amândoi într-un zbor liber, cu sentimente nobile, cu un cer senin, înalt, cu multe flori pe câmpii nemărginite ale dragostei, dar viața mereu este o pierdere şi un câştig. Din această pierdere, tu ai şi de câştigat. Vreau ca buzele tale să şoptească rugăciunile de sănătate şi urări de bine pentru mine. Am nevoie să ştiu că numele meu pluteşte melancolic pe buzele tale şi să nu te dezamăgeşti de mine niciodată.

În aceste zile, când timpul afară înclină spre toamnă, mă gândesc tot mai mult la tine. N-am fost demult atât de gânditor, cu mine însumi, să mizez numai pe singurătatea şi lumea mea interioară, când vrei să cânți, să strigi, să îmbrățişezi, să faci ceea ce te îndeamnă inima, dar nu ți se permite! Seara trecută am fost la o ceremonie. Stăteam alături la masă de copilul meu şi femeile îmi transmiteau complimente, ironizau,

de parcă ştiau că sunt un leu rănit la vânătoare, acolo, unde am obţinut unele victorii, dar de roadele ei se folosesc alţii. Parcă îmi spuneau: „Ei, vezi! Te lupţi cu morile de vânt, dar cu ce te alegi?" Acum la Chişinău e dimineaţă. Feciorașul doarme dus. A privit fotbal noaptea. Apoi a venit lângă mine, m-a cuprins pe când dormeam şi mi-a şoptit că alături se simte cel mai fericit copil din lume, că el nu vrea să se întoarcă în Canada...Uneori mi se pare că dintre ceilalţi copii, acesta este cel mai apropiat, cel mai scump, dar nu vreau mult să mă gândesc la aceasta, fiindcă pentru mine ei sunt toti dragi şi scumpi. Dar acesta este deosebit de ataşat faţă de mine. Dacă Dumnezeu o să-i dea sănătate şi noroc, poate el, anume el, o să mă ţină la bătrâneţe. Împreună cu tine. Sunt convins, dacă o să fii undeva pe aproape, o să-ţi aminteşti de mine şi, măcar o dată în an o să vii la mine, să mai punem ţara la cale. Astăzi am vrut să lucrez, dar cred că nu o voi face. Am decis şi eu să las toate pentru a se răci şi voi prelua totul, după 21. În toamnă, voi realiza trei cărţi! Acestea sunt cele mai luminoase şi dorite stele pe bolta cerului meu! Tu o să mă ajuţi. Ştiu că te gândeşti la mine. Ştiu că suferi din cauza mea. Dar asta e viaţa! Fără de care noi nu ne-am afla trăitori pe acest pământ.

Fii optimistă. Curând, o să ne vedem şi vom fi alături. Te sărut cu dor!

Miercuri

Dragul meu!

Am revenit acasă, în sfârşit. Mai aproape de tine, mai aproape de posibilităţile de a te simţi prin apropiere, inclusiv în spaţiul virtual. Tare mi-e dor de tine, mă apucă uneori o frică neînţeleasă cauzată de starea în care mă menţin de atâta vreme... Obosesc. Mă chinuie anumite gânduri, mă frământă şi mai multe gânduri, când ştiu că atâta vreme nu ne-am văzut. Aceste ultime scrisori mi-au răscolit sufletul. Am sesizat în conţinutul lor ceva trist, nu vreau să te pierd. Nu vreau. Dar ne constrânge situaţia. Scriu şi am emoţii. Pentru că am emoţii plăcute, şi mi se face şi mai tare dor de tine. Dar, în ceea ce ne priveşte, este şi partea reversă a monedei - nu vreau ca proverbul atât de popular „Ochii care nu se văd - se uită" să ne afecteze într-un fel prietenia. Am simţit că la asta te-ai fi referit în una dintre scrisori. Da, fără a ne vedea nu se poate, ştiu. Doza de risc despre care vorbeai este parte integrantă din viaţa oamenilor, doar că acum pentru noi e mult mai vulnerabil. Mă gândesc cu regrete la tine, îţi doresc să fii bine, să ai copiii sănătoşi, să te bucure şi să te mângâie pe cap şi în continuare,

când vor mai simți că eşti îngândurat, trist... Mai apelezi şi acum la motivul tristeții în poeziile tale? Probabil, da.

Până ne vom revedea, scumpete, rămâne să ne scriem. Periodic. Mi-i dor de ochii tăi! În care am găsit tot ce ai tu mai bun, o parte din sufletul tău! Ai grijă, Radule. Mi-e tare dor şi îți mulțumesc pentru ce faci. O zi bună!

Joi

Scumpa mea Valeria!

Mă îngrozesc, intuind că în timpul ce vine, îmi vei spune deschis, discret, că, uite, a fost o aventură frumoasă, dar s-o lăsăm doar să zacă în amintire, iar ceea ce ai fost odată pentru mine, nu se mai poate întâmpla niciodată. Tu pleci de la mine. Acest gând m-a urmărit întreaga noapte, văzându-te mereu undeva, departe…"Ochii care nu se văd - se uită!" Ai dreptate. Eu aş vrea şi vreau în fiecare zi să ne vedem. Avându-te în gând, mereu alături, eu sufăr, ştiind că nu te pot vedea, mângâia, iubi. Mă uit în oglindă. Dacă atunci, când erau vremuri bune, chipul meu iradia de fericire, prospețime, acum mi se pare că sunt gârbovit, m-am îngrăşat, am îmbătrânit şi am devenit respingător. Din cauza asta am decis ca să nu mă bărbieresc, să-mi las barbă, mustăți. Totuna nimeni nu se mai uită la mine. Şi nici nu vreau! Eşti tu alături de mine. Şi eu aş vrea să fie aşa, ca tu să mă dorești, să mă vrei. Şi Doamne fereşte, să nu vină acea zi, când o să-mi spui cam în felul următor: „A fost ce a fost, dar de azi înainte, hai să rămânem prieteni!.." Pentru mine asemenea frază va fi distrugătoare. Mai bine să nu o pronunți niciodată… Lucrez acum intensiv. Mă grăbesc. Vreau până în noiembrie (cel târziu) să realizez toate cele trei lucrări. Chiar dacă aş cunoaşte că voi fi asasinat mişeleşte, totuna trebuie să le termin. În aşteptarea ta, te cuprind cu dorința să ne vedem cât mai curând.

Vineri

Salut, Radu Inereanu!

Am aşteptat aceste rânduri. Te înțeleg perfect, te grăbeşti ca să trăieşti. Mereu mi-ai spus asta. Crede cum vrei - eu însă am impresia că este încă timp destul pentru ca noi să putem trăi emoția iubirii la fel de intens ca odinioară. Am motive concrete să spun aceasta, fiindcă au fost deja câteva momente în care m-am convins că nu voi permite să te pierd. Nu trebuie să admitem asta, nici eu şi nici tu. Tu, văd, eşti prompt în exprimare, şi îndrăzneț în gânduri. Mă copleşesc emoțiile

deseori când citesc scrisorile de la tine, ultima însă e prea pesimistă. Nu te vreau aşa, deşi te înţeleg. Cât despre ochii care nu se văd - am spus-o pentru că aşa este, şi mi-e dor de ochii tăi foarte tare, ştii cât îmi plac, şi nu numai de ochi, şi de vocea ta, şi de tine tot! Inima îmi spune că ce am construit noi rămâne a fi foarte frumos, sublim chiar, şi nu voi regreta niciodată. Dimpotrivă, sunt mulţumită să pot trăi cu intensitate acest frumos fior al prieteniei cu tine, şi a fost prea frumos ca să renunţ acum. Vreau să te văd. Am impresia că nu s-a schimbat nimic, dar... s-a schimbat totul. Cert e că sentimentele mele sunt puternice, ştiu ce spun la anii mei. Şi tu cu anii tăi te grăbeşti, ştiu. Nu te supăra că s-a creat acest gol imens acum între noi - nu timpul e de vină. Asta e viaţa, eu să-ţi spun? Te rog să fii mai optimist. Ştii prea bine, şi nu trebuie să stai la îndoiala, că am pentru tine intenţii frumoase. Vreau de la tine orice ai putea să-mi oferi, doar să putem să savuram clipele frumoase împreună încă. Ceea ce ne leagă e un sentiment frumos, datorită căruia ne permitem şi tu, şi eu să filosofăm zi de zi. Mi-e comod şi uşor să vorbesc cu tine. Te îmbrăţisez ca pe un prieten ce-mi eşti.

Sâmbătă

Draga mea Valeria!

Cine a spus că atunci când omul suferă, se poate confirma cu certitudine că el trăieşte momente nefericite?! Am mai spus-o, doar, în scrisorile precedente... Sunt conştient ca şi tine (probabil), că este posibil să fim cândva bătuţi cu praştiile în public pentru sentimentele care le trăim. Fur dragoste străină! Sunt un hoţ, un criminal, înaintea familiei tale, soţului tău! Dar toate toate se vor termina cu ceva. Cu ce anume, noi ambii nebuni, nu ne dăm seama. Dar spre asta mergem. Semănăm cu nişte copii ştrengari, care ne-am pornit la furat cireşe, pentru a le vinde, ca în schimb să ne cumpărăm... schiuri pentru iarnă!.. Şi ne place, suntem încântaţi de aventură. Noi rău nu facem, nu încălcăm anumite principii. Nu am pătimit niciodată de o asemenea telepatie, ca să mă conving de fiecare dată, că gândim la fel, suferim la fel şi asijderi la fel riscăm. Am înnebunit, dar nu există oprelişte, deja nu ne poate opri nimeni, chiar dacă am fi loviţi cu polonicul peste scăfârlie! Mi-i dor de tine! Vreau, pur şi simplu să stau cu tine la palavre, să te am alături, să te sărut, să te mângâi. Vai ce obraznic mă fac!...Nu ştiu ce va fi când ne vom întâlnii curând, curând...

Duminică

Bună ziua, Radule!

Şi ne-am întâlnit şi visul a trecut, dar nu s-a şters...Despre ziua precedentă - super emoţii! Am doar una de spus - mi-ai reîntors zâmbetul pe buze! Mulţumesc! Merg prin oraş şi zâmbesc, uneori poate chiar râd - e tare nostimă situaţia noastră, bine că aşa şi nu invers. Ce pot să adaug? Zbor! Tu crede ce vrei, eu însă am prins la puteri din nou. Şi tu ai fost bine. Ai afişat pe faţa ta şi în zâmbetul tău frumos un fel de „vino-ncoace". Îţi scriu mai târziu - acum oricum nu am multe de spus. Ai grijă şi tu! Cu drag, Valeria.

Duminică

Valeria!

Şi mie mi-a fost superb! Cred că aceste întâlniri ale noastre vor deveni mai frecvente. Am multe să-ţi spun. De-ai şti cât de multe! Mai ales despre planurile mele care se urzesc în gând. Ieri pentru prima oară am înţeles şi sunt ferm convins că tu îmi vei aduce o continuare a neamului. De-ai şti cât de mult îmi place acest gând, această imaginaţie! Tu, precum înţeleg, ai decis să-ţi menţii promisiunea spusă ieri şi să-mi scrii puţin. Apoi să ştii, că am să mă răzbun şi eu prin aceeaşi metodă. O să-ţi scriu mult, dar...puţine! Precum ne spunea o profesoară la universitate, când citea compunerile noastre unde înşiram verzi şi uscate, uneori, dar esenţa o ocoleam... O să-ţi pară rău. Îndeosebi, când ai şti cât de multe am a-ţi spune! Să mai ştii una, draga mea prietenă. Te rog, să memorizezi. În caz de-aş muri mâine vreau să duci până la sfârşit aceste două cărţi începute. Numai tu ştii despre existenţa lor. Salvându-te de tristeţe şi urmând exemplul tău de modestie, aici închei epistola şi te sărut dulce, dulce.

Duminică

Dragă Radu Inereanu!

Îmi place că eşti pozitiv în gândire. De asemenea, am multe să-ţi spun. Şi importante, şi nu prea... Vom avea timp mai mult să stăm la taclale. Azi am rezervat ceva timp pentru carte. Sunt încrezătoare şi optimistă şi cred că va fi o carte bună. Sper să-ţi îndreptăţesc aşteptările. Ai grijă de tine. Nu uita - şi eu aştept rânduri de scrisori consistente de la tine. Pe curând. Cu mare drag, Valeria.

Luni

Scumpa mea, Valeria!

Îți scriu cu drag şi dorința nemărginită de a te revedea, ştiind că acest lucru nu se va petrece degrabă. Să ştii că mereu îți duc lipsa. Vreau de multe ori să te sun, având senzația că mâncarea e alături, e multă pe masă, dar nu am dreptul să mă ating de ea! Am emoţii, gândindu-mă că te-ai pomenit iar liberă, degajată, declanşată. Trăiesc cu senzația că degrabă vor veni clipe şi mai bune pentru amândoi. Deja nu mai avem dreptul la eşec, dragă prietenă. Afară nu mai sunt florile ieşite din primăvara dragostei noastre, iar vara e pe sfârşite şi aceste momente încoronează distanța de când ne-am cunoscut. Desigur că nu am uitat. Împreună cu Dorin hoinăresc pe străzile oraşului, îi povestesc multe ghiduşii, nebunii de ale mele cu întâmplări născocite de mine despre țigani, din umorul evreiesc, din sălile de judecată şi lui îi place la nebunie, descoperindu-mă (zice dânsul) cât sunt eu de interesant şi cât de plictisitor îi este la Montreal cu mamă-sa (fosta mea soție!). Mai am o noutate. Fiica Gabriela, a decis şi la 8 august, revine acasă. S-a dezamăgit de Canada. Toată lumea o condamnă pentru că se întoarce. Toți se nedumeresc cât de greu e să ajungi acolo şi ea, lasă toate şi se întoarce! Iar eu o susțin că s-a decis să revină în patrie! Am spus că omul trebuie să mearga acolo unde îi este bine. Ea are aici serviciu bun, are apartament, îi place Țara…E lejeră, e înțelegătoare, prietenoasă, iubeşte oamenii, serviciul, gospodăria! Cred că ea, cu familia, vor recupera ceea ce au pierdut. Cei de la guvernarea SUA şi Canada, procedează fariseic cu moldovenii noştri! Îi ademenesc în țările lor gata pregătiți, cu studii superioare, gospodăroşi, culți, îşi îmbogățesc fondul lor intelectual pe degeaba, fără a avea obraz măcar să mulțumească acestui popor necăjit dintre Nistru şi Prut. Şi încă ceva. De cum ajung moldovenii acolo, îşi bat joc, nu-i ajută practic cu nimic. Diplomele de absolvire care atestă studiile superioare obținute la noi nu sunt recunoscute, astfel cei plecați de aici nu-şi pot exercita profesia lor şi sunt nevoiți să muncească ca robii - la negru! Degeaba lumea civilizată, occidentul „performant" urlă despre încălcarea drepturilor omului! Anume acolo, este o discriminare totală, îndeosebi, când te gândeşti că şcoala noastră (mai ales cea te tip sovietic) este net superioară celei ce o obțin oamenii la universitățile din SUA, Marea Britanie, Canada...O tempora, o mores!..

Azi am lucrat mult. Cu o plăcere deosebită. Am scris mult şi multe!

Sper că mâine, la fel o să lucrez în prima jumătate a zilei. Mi s-a transmis prin poştă o chemare, o invitaţie oficială de la nişte cunoscuţi pentru o vizită în Israel, minunată ţară, pe care am visat toată viaţa să o vizitez! Sper cam pe la sfârşitul toamnei să ajung la *Zidul Plângerii*, la mormântul lui Isus Hristos.... Chiar dacă nu am bani, aş vrea să văd acele locuri sfinte. Să mă conving cum trăieşte multpătimitul popor biblic în ţara Făgăduinţei. Vreau să mă simt evreu măcar o săptămână. Am multe cunoştinţe acolo, dar nu ştiu dacă mă voi simţi comod o săptămână întreagă. Nu aş vrea să-i incomodez. Acum, precum ştii, lucrez la *Oglinda tăcerii* şi traduc versurile a trei poeţi evrei.

Am în faţă toamna, începutul anului scolar. Va trebui să-l petrec pe Dorin, apoi gemenii, apoi pe Vanessa, apoi s-o ajut pe Ninela să-şi apere teza de licenţă pentru avocatură. Totul va necesita bani, timp şi atenţie. După efectuarea vizitei în Israel (dacă se va întâmpla), va trebui să mai am grijă şi de sănătatea mea (nu am fost la un sanatoriu din 2005), fiindcă dacă nu ai grijă de ea, dânsa îţi creeaza dificultăţi. Acestea-mi sunt perspectivele de mâine. Dar cu toate acestea, te vreau aproape! Nu aş pleca nicăieri, dacă tu ai fi alături de mine. O să adorm visând şi gândind la tine şi o să te cuprind ca pe un lucru sfânt, gingaş, astfel ca tu să te simţi ca totdeauna alături de mine - fericită! Doamne, Doamne! Atâtea lucruri frumoase sunt în jurul nostru, dar noi trebuie să ne pierdem în nişte lucruri mărunte. Precum ţi-am spus, nu pot ca să nu te contactez, să nu te aud. Mi-i dor să discut cu tine. Doar nu eşti arestata propriului destin! Eşti ostatecă? Îţi închipui, dacă o să ţi se ia dinainte talgerul cu bucatele produse de prietenia noastră? O să te simţi bine, liniştită? Soţul tău nu procedează corect, că te urmăreşte, te suspectează la fiece pas. Aş putea să dispar, dar eu nu fac nimic rău şi tu la fel. De ce să ne despărţim, de ce să disparem? O să mă usuc de dor şi mi-i milă că eu sunt vinovatul stării tale sufleteşti din ultimele săptămâni. Oare până la mine, în viaţa ta era numai linişte şi armonie?

Azi, nu am ieşit afară. Stau în casa. Dorin doarme, deşi abia e ora 17.00. Nu ştiu ce va face la noapte. Dacă el va sta treaz, nici eu nu voi dormi. O să scriu, o să mă gândesc la tine şi o să mă rog lui Dumnezeu să treci cu bine peste toate. Nu pot fără a comunica cu tine, scumpa mea amică. Nu pot! Orice contact este o bucurie, o emoţie plăcută. Tu eşti (repet a câta oară) unica fiinţă pe Planeta Pământ, care se gândeşte la mine şi are emoţii pentru prezentul şi viitorul ce îl trăim. Mi-i dor de părul tău

bucălat, bălai, de figura ta de top-model şi de privirile tale calde, joviale... un pic triste, un pic fericite. O faţă luminoasă, clară şi senină, sinceră, ce emană frumuseţe. Te apreciez oricând pentru bunătatea sufletului, dar cel mai mult pentru sinceritatea care mi-o dăruieşti. Poate vei dispune de timp să-mi formulezi un răspuns cu multe impresii şi sfaturi. Să te lipeşti cu tot dorul de mine, să fii plină de linişte. Ai devenit istoria vieţii mele şi, chiar de ni se vor frânge aripile, totuna vom trăi mereu cu dorinţa de a zbura, de a ne simţi unul alături de celălalt. Mă înaripează gânduri inspirate şi îţi promit, că voi scrie cele mai frumoase cărţi, cele mai frumoase rânduri şi vom face cei mai frumoşi şi înţelepţi copii, fiindcă pe lume eşti tu! Lumea există, omul trăieşte! Realizezi ce importanţă enormă e atunci când ştii că cineva există şi gândeşte frumos, entuziasmat, şi are dorinţă să-şi citească rândurile scrise, să-ţi audă vocea. Şi aceste lucruri se petrec frumos, inteligent, pline de încărcătură sentimentală! Mulţumesc frumos de tot ce creezi în jurul fiinţei mele, scumpa şi neprețuita mea prietenă! Vreau mereu să fac ceva frumos, drag pentru tine (ţi-am mai spus-o de multe ori!) şi cred c-o să-mi reuşească.

Degrabă vine toamna, iubitul meu anotimp. Aş vrea ca el să vină cu noi inspiraţii, cu ardoarea de a crea. Vreau ca în ajunul Anului Nou, când îl vom petrece pe cel vechi şi-l vom întâmpina pe 2012, să pot scrie în condica mea că a fost cel mai rodnic an de creaţie. Şi acest lucru s-a întâmplat din mila lui Dumnezeu care te-a trimis în viaţa mea! Demult (mi se pare că niciodată) nu am iubit oamenii atât de tare şi sincer, precum îi iubesc prin persoana ta de când te-am cunoscut. O să mă strădui să-ţi scriu cât mai frecvent. Să-mi scrii despre acele gânduri ce te frământă, ca să am ce să citesc la revenirea mea… Fii optimistă, dulcea mea prietenă! Viaţa e frumoasă în toate culorile ei! Vom depăşi toate obstacolele ce ne stau în cale. Te aştept să revii din depărtările frumosului infinit. Cu mult dor, Radu Inereanu.

Prieten drag!

Vreau să fiu bună cu tine din simplul motiv că mi-e dor de tine. Tare. Şi mă întristează gândul ca săptămâna asta nu vom vorbi. Nici măcar virtual. Tu să scrii, ca să am ce să citesc, la întoarcere, iar eu voi prelua estafeta întocmai cum spuneai şi tu. Mă bucură faptul că îţi faci griji, emoţii pentru mine. Pentru noi. Linişteşte-te, fii răbdător. Mai avem multe momente frumoase în faţă. Asta te face şi pe tine să fii fericit. Aşa să fii. Să ai grijă de sănătatea ta, du-te la sana-

toriu, dacă ai ocazie, şi fă-te bine. Ştiu că iată-iată începe o perioadă febrila pentru tine - şcoala. Te susțin în toate pornirile tale paterne - ai grijă de copiii tăi şi oferă-le tot ce poți! Ei sunt ai tăi! Mulțumesc pentru precedentele scrisori, am înțeles din ele mai multe. Vreau să ştii că te apreciez pentru ceea ce eşti. Şi mai vreau să citeşti printre rânduri cuvinte mult mai frumoase decât reuşesc să le scriu. Deseori am constatat că gândeşti exact şi simți lucrurile ca şi mine. O să-mi fie greu fără mesajele tale. O să te gândeşti şi îți vei imagina cum trăieşte lumea, în vreme ce te afli departe. Am senzația odihnei, deoarece şi felul în care ştii a te odihni, la fel este o artă. O să număr zilele până la întoarcere şi îți voi scrie multe scrisori. Tu să acumulezi cât mai multe impresii plăcute despre evenimente, întâmplări noi, oameni interesanți întâlniți de tine. Eu o să le aştept. Afară începe a se ofili florile, frunzele de dorul meu către tine…Doresc să te revăd bine şi, geamurile pe care le vei privi să nu coboare în nostalgie şi tristețe. Tu ai dreptul la fericire!

Valeria!

E dimineața unei zile frumoase de august. Noaptea am stat la taifas cu feciorii mei Dorin şi Dragoş. Sunt copii năstrușnici, m-am amuzat cu ei. Le place cum le povestesc pramatii şi ghiduşii, nu se dădeau duşi la culcare. Acum dorm ca haiducii! Trebuie să plec la Pruncul să vizitez un delicvent la penitenciar... Spre dimineață mi se pare că am prins firul cum trebuie să scriu prefața la cartea *Bărbații au zburat din…pantaloni*. Când te vei întoarce din deplasare o vei găsi în poşta electronică şi cred că vei avea timp să o redactezi. Odată cu realizarea prefeței, munca în principiu la această carte este finisată.

Vorbesc des cu tine. Îți povestesc vrute şi nevrute. Gândurile mă duc la satul tău de bastină, unde ți-ai petrecut copilăria. Vreau să fim acolo în toamna asta pentru o jumătate de zi. Apoi în văgăuna pitorească a Ineascăi. Dacă o să fie o zi de toamna însorită, te vei convinge în împărăția cărei frumuseți mi-am petrecut primii ani de viață! Lumea spune: dacă omul trăieşte viața în locul unde s-a născut, viața lui se prelungeşte cu 20 de ani. Ieri, am întâlnit-o la aeroport, pe fiica Gabriela, cu ginerele meu şi nepoata, care au revenit spectaculos din Canada, la baştină. După o lună de şedere, precum ți-am mai scris, s-a convins că nu are nici un rost să se afle în emigrație! Mi-am amintit de tine, care mi-ai spus de mai multe ori, că nu vei pleca, nu vei emigra cu familia

nicăieri. Şi părinţii mei cândva repetau fraza din creaţia populară: „Fie pâinea cât de rea, tot mai bună e-n ţara mea!” Mă încântă şi îţi admir dragostea ta, patriotismul tău faţă de Moldova! E puternic şi frumos! Eu, de asemenea, îmi iubesc Patria, dar mai ales deseori sunt obsedat şi de patriotismul local, de dragostea mea faţă de satul Ineasca, apoi celelalte localităţi din Moldova. Pentru mine Ineasca este un Univers aparte, centrul civilizaţiei! După el, desigur, acum se situiază satul tău...

În această „toropeală visătoare”, mi se pare o veşnicie pâna va veni clipa să te revăd. Dar, cu siguranţă o să te revăd, bine dispusă, cu multe şi diverse impresii. Odihnă plăcută, în continuare, scumpa mea Valeria! Îţi urez o călătorie interesantă. Multă dulceaţă pe buzele tale şi.. o pereche de palme duşmanilor! Al tău prieten, Radu Inereanu!

Valeria a plecat cu familia la mare, iar Radu i-a scris în continuare mesaje....

Dulcea mea!

Ai plecat şi-a devenit pustiu oraşul. Nimeni nu mă telefonează, nimeni nu are nevoie de mine. Parcă totul e în trecut, ceea ce a fost interesant şi plin de viaţă. Pentru mine urâte sunt sărbătorile şi perioada canicular de vară. Să nu fi fost tu, probabil, de mult eram topit de plictiseală. Un înţelept s-a exprimat c-am în felul următor: „Când iubeşti nu poţi iubi doar puţin, iubeşti cu tot sufletul. Poate dragostea nu-ţi va cere să renunţi la viaţă, dar în mod sigur îţi va cere destule sacrificii”. Gândindu-mă la tine, simt o plăcere! Acum, în lipsa ta, unica mângâiere este creaţia şi gândurile, că pe malul Mării Negre există o persoană, care din când în când se gândeşte şi la mine. Iarăşi îmi amintesc de un citat al lui Jumar: „Cea mai mare ironie a vieţii: să ai persoana potrivită la momentul nepotrivit, sau să ai persoana nepotrivită la momentul potrivit, şi să afli că iubeşti pe cineva exact după ce acea persoană a dispărut din viaţa ta”. Îţi place?... Acum e-n zori de ziuă şi m-am trezit să mai stăm la taclale. În odăile vecine dorm gemenii şi Dorin. Până târziu s-au jucat la calculator şi au discutat agitaţi. Acum se plimbă tustrei în lumea viselor. Eu am scris de dimineaţă o poezie. Mi se pare că e reuşită într-un fel. Mă interesează ce mai faci? Cum te bronzezi şi ce discuţii mai ai cu soţul şi, dacă reuşeşti ceva în aceste convorbiri? E la fel de iritat şi tensionat? Te ceartă? E la fel de mângâios şi gingaş ca în ultimele zile la Chişinău, înainte de plecare?

Ce mult te invidiez, pentru diversitate în viaţa ta! Eşti la vârsta tinereții, când trebuie să trăieşti interesant, cu multe peripeții, întâlniri, despărțiri, sindrofii, ceremonii... Astăzi o să lucrez la carte. Când o să revii la Chişinău, doresc să o termin şi s-o duc la publicație. E un timp lenos, în aşteptare, e o vreme când ştiu cu siguranță că e necesar să mă concentrez şi pentru tine. Tu eşti a mea! Vreau să te revăd plină de viață şi plină de frica peripețiilor. De parcă asupra ta s-ar declanşa o avalanşă de flori, grăbite spre tine din câmpii! Meriți! Şi soțul să te aprecieze! Să-ți aprecieze valoarea, dacă dorește să te aibă în toată postura ta de femeie! Ai nevoie de bucurie, de liniște sufletească, de încărcătură energetică! În gândurile mele uneori sunt atât de bun, şi pornit spre a face bine. Alteori atât de rău mă pomenesc, nesuferit, cu datorii materiale față de copii... Dorin mereu mă întreabă cu naivitate, dacă Mircea (fiul de 27 de ani) mă ajută cu ceva materialicește. Îi spun că nu, că fratele lui, Mircea, e căsătorit şi e plin de fericire! Puradelul acesta de la Montreal e atât de curios! Încerc să-i explic că de nimic nu am nevoie, dar el, se miră, chipurile, mie mi-i greu şi el, frate-său, la această vârstă ar trebui să se gândească şi la mine, să mă ajute! Nici nu pot înțelege de unde au apărut la el asemenea gânduri. Copiii, odată cu vârsta, devin tot mai interesanți în felul lor de a contempla lumea, de a trata cele ce gândesc. Curând giuvaierul tău de fată va intra liber în aria limbajului românesc şi vei vedea, câte întrebări şi câte meditații originale o să asculți de la ea! Copiii, fără să le spui ceva, percep dispoziția ta şi te consolează printr-o vorbă, printr-un gest. Mă uimeşte că fiecare copil de-al meu este o planetă aparte şi ei, fiecare în felul lor, mă simt, mă consolează. Îndeosebi Ninela, foarte mult se emoţionează, ştiind situația creată acum între mine şi tine. Are o teamă că într-o zi...o să-mi declari că pleci… O asigur, să se liniştească, fiindcă tu eşti înțeleaptă şi asemenea ruptură între noi nu se va produce…Şi fiica, la fel trece prin mai multe încercări. Are un prieten care intenționează să-i ceară mâna. Voi discuta cu ea mai aproape la temă, când o să plecăm împreună la mare. Trebuie să fiu diplomat, şef de bancă, uneori să apăs pe accelerator, în discuție cu copiii mei, alteori să cedez, să merg la compromisuri. Mai în scurt, ca un artist de circ! Situaţia, însă, mereu, mă obligă să nu fiu nicidecum cu ei fățarnic. Sunt receptivi, simt şi îndată condamnă falsul din mine, dacă aş încerca să-l evidențiez. Crudul adevăr e mai bun decât cea mai dulce minciună! Prin aceste

stări încă o să ai de trecut când fiiculița ta se va apropia de majorat. Prin aceste stări, alături de copii, generația care o pregătim pentru viitor este sensul vieții noastre. Pace şi sănătate să fie. Şi tu să ții la mine, scumpa mea Valeria! Viața noastră a luat o aşa întorsătură, am impresia că ai plecat undeva în neagra străinătate şi o să te revăd doar la depărtare de ani. Numai corespondența ne uneşte şi ne liniştește. Principalul e că amândoi avem nevoie de scrisori. Dacă o să consideri că îți devin interesant, pregăteşte un aerodrom, şi pe el amplasează o pasăre, căreia o să mă dai în primire. Să-i tai însă aripile, ca acea pasăre să nu zboare mai înalt decât tine. Cu ea, să trăiesc pe pământ, iar cu tine, în înaltul zborului, în ceruri!.. Cum o să reacționezi dacă o să am pe cineva? O să te pierd, precum ai spus? Nu, eu nu vreau să te pierd. De aceea, stai liniştită, în timpul apropiat nu voi avea pe nimeni. Poate după 70 de ani. Atunci o să angajez o slugă să mă scoată din casă la plimbare, să mă ducă la biserică şi înapoi. Dar şi atunci, totuna, pe tine o să te vreau! Vezi câte gânduri îmi vin în scăfârlia îmbătrânită?! Nu te supăra că-mi dau frâu liber gândurilor şi le aştern pe hârtie să le vezi şi tu. Asta se întâmplă, fiindcă nu mă sfiesc față de tine şi-mi permit a vorbi orice, draga mea Valeria! O să fiu bucuros să revii şi să-mi povesteşti despre toate câte s-au întâmplat cu tine la mare.... trece vara şi eu rămân cu satisfacția c-o să-mi rămână întipărite în memorie peripețiile prin care am trecut amândoi. Este una din cele mai fericite perioade ale vieții mele! E o perioadă interesantă şi, ca niciodată, bogată financiar. Dumnezeu este în inima şi credința mea! El m-a ajutat vara asta cu de toate. Să dea Domnul să fiu până la sfârşitul anului tot aşa de fericit. Să fii veselă, liniştită, plină de frumusețe!

Sâmbătă

**

Noaptea am zburat cu tine prin vis. A fost vis sau realitate? Se făcea că eram într-o sală mare, spațioasă, cu pereții împodobiți, ceva asemănător cu o biserică. Era multă lume şi în partea opusă erai tu. În haină de-un albastru închis, cu părul auriu, cârlionțat. Mă urmăreai mereu, îmi arătai cu degetul la gura, să fiu atent! Să nu ne vadă lumea. Apoi, cineva din sală a declarat că invită femeile la dans şi tu ai vrut să te apropii de mine, dar te-ai oprit. Cineva cu voce severă ți-a interzis, ordonându-ți să te întorci înapoi. Ai stat o clipă descumpănită, apoi mi-ai făcut semn să ieşim afară, unde nu este lume şi nimeni nu

se roagă... Afară era noapte, o câmpie mare cu flori albastre multe, multe, băteau frumos în culorile lor la lumina lunii. Acolo, pe câmpie, era multă lume care culegea flori, dar… tu nu te vedeai nicăieri. M-am trezit... Îmbătrânesc, Valeria!

Ieri am hoinărit prin oraş cu feciorii. Apoi, revenind acasă, am lucrat la cartea "Oglinda tăcerii". Am finisat aproape 60 de pagini. Pot spune că e aproape gata. La mare, precis c-o să mai realizez ceva. În orice caz, o să-mi iau toate instrumentele, plus ingeniozitatea. Precum am mai spus, mă programez să merg la mare, să fac pe hatârul copiilor. Dar mie îmi trebuie libertate, posibilitate să scriu. Mă grăbesc să trăiesc! Semenii mei fac business, realizează lucruri esențiale, iar eu scriu nişte cărți pe care nimeni n-o să le citească, nu vor avea nevoie de ele. Decât doar, copiii mei.

O să mă simt frumos alături de tine când o să revii, şi o să ne vedem. Ştiu că şi tu la mare lucrezi. Citeşti, scrii eseuri... Orice succes al tău va fi şi bucuria mea. Un prilej de a mă simți fericit! Vreau să ştiu că am o prietenă activă, cu realizări, cu diversitate în viață, cu aventuri şi peripeții şi cu o verticalitate de invidiat. O femeie deosebită, ca nimeni alta! Şi frumoasă! În costum negru, bluziță albă, păr ondulat şi miros de parfum, iar alături de ea bărbatul (soțul!) carne macră pe el! Şi, undeva, într-un sertăraş tăinuit al sufletului, sunt eu! Prietenul tău! Eşti o femeie contemporană, cu realizări de amploare în fața mea! O să te am mereu cu zâmbetul pe buze şi cu ochii plini de farmec ştrengăresc ce l-am văzut la tine totdeauna!

Iar îți scriu. Afară e august… O zi importantă din viața acestui an, din mai multe puncte de vedere. Dacă voi reuşi să câştig un dosar o să am o siguranță financiară până la finele anului. De bani, precum înțelegi, în această perioadă, când copiii merg la scoală, am nevoie. Apoi o să merg la o nuntă, împreună cu copiii. Alaltăieri, am fost la cimitirul central din Chişinău. Am descoperit o chestie zguduitoare după ce am stat de vorbă cu un boschetar. Mizerabilul mi-a spus un adevăr despre ex-preşedintele Moldovei, Petru Lucinschi, care şi-a permis să demoleze, să vandalizeze vreo 10 morminte vechi de la intrarea principală, a deshumat saci întregi de cranii şi oase ca să-şi facă un cavou, panteon pentru familia lui! Acelaşi lucru l-a făcut Mircea Snegur şi Iurie Roşca! Demnitarii de asemenea anvergură ştiu a monopoliza eternitatea?! M-a

revoltat această noutate până în măduva oaselor! Copiii mei, ai tăi, strănepoții, când se vor duce pe viitor la cimitir, chiar la intrarea centrală vor da cu ochii de fosilele care n-au făcut mai mult decât au dus țara de râpă. Suntem cea mai săracă tară din Europa! Iată performanța acestor scremuți martiri! Cât de mărunți sunt oamenii în faptele lor, Doamne! Boschetarul cela mi-a spus, că unele rude care au avut mormintele pe acel loc, vin la cimitir şi caută locul somnului de veci al străbunilor, pe care alde Lucinschi, în numele viitorului lor egoist, le-a vandalizat şi le-a lichidat. Am vorbit cu un preot, care a confirmat faptul că aceşti lachei nesocotiți, cu bani, nu au nimic sfânt şi îşi creează soclul veşniciei pe oseminte străine! Este un păcat, mi-a spus preotul, care nu se şterge cu nimic. Nu e creştineşte, nici omeneşte ceea ce s-a făcut. Vor fi blestemați până în a şaptea generație! Ce tâmpită este lumea. Oameni mici de tot!.. Iar noi cu tine suntem mari şi doresc să înțelegi nimicnicia unor oameni. Clar şi răspicat o să scriu despre aceasta în cartea mea... O să-i demasc, o să-i condamn. Nu mă tem, decât numai de Dumnezeu, ca să spun oamenilor adevărul!

Sper, curând o să vii acasă şi vei avea prilejul, de a medita în privința acestui fapt şi a-ți expune părerile. Suntem copiii acestei epoci şi ne obligă situația să luăm atitudine față de cele ce se petrec în jur. Acestea sunt fragmentele acestei zile...

***

Probabil e ultima scrisoare înainte de a merge şi eu la mare. Aseară am asistat la o nuntă modestă. Gemenii au plecat în vacanța de creație în Valea Prahovei. Am rămas cu Dorin şi Ninela, ca să mergem tustrei la mare. Ultimele zile îmi par monotone, fără noutăți. Încă o dată m-am convins că banii nu aduc fericirea deplină omului! Ce folos că-i am? Când nu-i aveam şi florile înfloreau, eram cel mai fericit. Fără cuvintele tale, fără prezența ta în apropiere, nu are nimic nici un sens. Sper că, în toamna care vine, viața mea personală se va schimba spre bine. Dar nu sunt convins că voi învinge singurătatea. Cum numai mă gândesc la tine, îndată mă înseninez, dispare incertitudinea sufletească! Seara trecută, la nuntă, pe când eram la masă, nu am avut cu cine schimba o vorba cu tâlc. Aştept clipa când o să ne revedem.

Duminică

Bună ziua, stimate scriitor!

Revenită de la mare... am citit toate mesajele, pe alocuri haioase... Unele mi-au plăcut. Mă bucur că a fost posibil să mergi, împreună, cu Ninela şi Dorin, la odihnă. De azi m-am apucat de treabă şi am deja redactate încă 12 pagini, la celelalte 160. Până în seară, voi mai redacta. Vreau până la sfârşitul săptămânii să rămân în continuare responsabilă de tot ce fac. E în firea mea să mă încăpăţânez, dacă cineva îmi pune bețe în roate şi muncesc cu mai mult spor. Una dintre calitățile de bază (ori poate dejavantajele mele) este încăpățânarea, dar îmi prinde bine şi asta. În fine. Am de lucru. Până peste cap. Odată revenită din concediu, am găsit la serviciu multe hârțoage şi trebuie să fac ordine în toate. Îmi pare rău că timpul trece rapid. Iată- iată vara nu mai e. Sper să văd într-un final măcar o carte de-a ta tipărită, la care am muncit şi eu. Voi depune efort şi voi termina degrabă şi a doua carte de redactat. Apropo, scuze, nu am avut posibilitatea să-ți scriu. Mai vorbim. Insist să continuăm colaborarea noastră. Vreau o carte cu autograf. Mă voi strădui, în zilele apropiate, să scriu scrisoarea de încheiere, ca să nu tărăgănăm prea mult lucrul la cartea *Oglinda tăcerii.* Sper să-mi recapăt şi eu abilitatea de odinioară la scrierea scrisorilor. O zi bună! Sănătate!

Valeria!

Azi, dar mai ales ieri, m-am tot chinuit să scriu ultima poezie din ciclul *Valeria,* dedicate despărțirii noastre, despre care, în convorbirea avută la telefon, ai făcut aluzie că este inevitabilă. M-a amărât convorbirea telefonică. Da... Afară e din nou o toamnă în viața mea! Iubitul meu anotimp. Îndeosebi serile petrecute în singurătate şi în frământări asupra cărților ce le scriu. Curând pleacă toți copiii mei pe la şcoli şi o să rămân singur - singurel. Mă salvează gândul că până în iarnă o să am trei cărți realizate. Şi la ele îşi va aduce contribuţia şi buna mea prietenă, Valeria! Vor trece ani la mijloc şi de roadele muncii tale o să ne bucurăm cu toții. Dăunăzi am fost cu Dorin la Ineasca. Am trecut cu el şi pe la la cimitir. Acolo zac atât de multe istorii din timpul copilăriei mele, legate de amintiri dramatice, frumoase, din trecut. Noi suntem fericiți fiindcă avem trecut, avem prezent, dar avem şi viitor. Mult aş vrea să-i fiu de folos cu sfaturile dragei mele prietene, care se năruie sub povara patimilor. Continui să fiu în rol de cronicar al biografiei tale. Cu stimă şi respect.

Salut, Radule!

Nu ştiu de unde să încep, vreau doar să ştii - tot ce scrii îmi serveşte drept punct de reper în activitatea mea de peste zi, săptămâni în şir. Nu mă lăuda. Repet - sunt aşa cum sunt. Am păcate. Multe. Şi necazuri, şi bucurii - că din acestea e compusă viaţa. Între toate ai loc şi tu. Fie că e vorba de colaborarea noastră, pe care o apreciez în felul meu, fie că discuţiile ce au loc într-o altă formulă - eu conştientizez tot mai mult că ocupi un loc important în viaţa mea. Nu ştiu ce nu ţi-a plăcut în tonalitatea mea la telefon, ori în comportament - tu doar ştii - pe faţa mea e scris totul. Şi sunt fericită, că sunt chinuită de anumite gânduri, că am în familie griji şi probleme, că trebuie să trec peste toate curajoasă. Am depăşit momentul când nu ştiam ce să fac. Eu pe un loc nu iezit multă vreme. Este în firea mea să adopt decizii instantaneu - poate unele sunt cam pripite, şi pe urmă am anumite regrete. Nu contează. Îmi asum responsabilitatea pentru tot ce fac. Tu ai intrat în viaţa mea într-un moment, în care aveam nevoie să te cunosc. În acest răstimp tot continui să fac nişte analize, nişte concluzii. Este şi meritul tău în unele decizii pe care le-am luat. Totuşi, să nu ceri multe de la mine. În situaţia mea, tu eşti cel mai abil să înţelegi cum trăiesc. M-ai lăsat o vreme să iau eu deciziile. Mi-ar place să fim egali aici. Şi părerea ta în orice privinţă nu este lipsită de importanţă. Îmi place să vorbim. Îmi place să te ştiu prietenul meu. Îmi place să simt că te gândeşti şi ai emoţii pentru mine. Toate sunt un stimulent enorm în viaţa mea. Dacă toate cuvintele pe care le scrii la adresa mea au adevărata valoare afirmată de tine - să nu te schimbi. Eu apreciez felul în care mă tratezi. Eşti tolerant, răbdător, deşi uneori nu o merit. Nu-s de vină că m-a ţinut Dumnezeu sub aripa sa până la 30 de ani. Poate trebuie să-i spun mulţumesc pentru asta. Am impresia, sunt convinsă chiar că nu ne-am plictisi să vorbim. Nici peste 2 ore, nici peste trei. Învăţ din mers că în viaţa de familie femeia este totuşi cea pe umerii căreia se menţine atmosfera confortabilă. Eu ştiu, voi avea grijă să am o familie frumoasă, deşi probleme mereu vor fi. Cu toate că mi-am pierdut pentru ceva timp echilibrul psihologic şi emoţional, am devenit însă mai puternică. Este o experienţă bună pentru mine, deşi mi-a adus un car de emoţii negative. Mi-e dor de tine. Mereu. Ochii mei mă trădează. Zi de zi. Mă apucă uneori prea tare fericirea şi nu ştiu ce să fac cu dânsa, alteori cad din zborurile mele prea brusc, şi greu îmi revin la cursul meu normal.

Este firesc să fiu stresată în discuție cu tine, dar asta sunt eu, dacă ai puteri să mă rabzi - rabdă-mă. Sunt zvăpăiată, da, tu ai găsit cuvântul potrivit pentru omul potrivit. De-aș fi altfel, nu aș fi interesantă pentru tine. Îmi știu preferințele, îmi știu caracterul, îmi pot imagina ce te atrage şi ce nu-ți place la mine. Fiecare din noi avem şi latura negativă. Tu tot le ai, eu nu am avut data trecută dreptate când am spus că nu-ți văd minusurile. Dar ele au prea puțină importanță pentru mine. Eu am ce învăța de la tine şi, crede-mă, nici tu nu eşti egoist - tu mi le oferi lejer, din toată inima, şi eu vreau să le iau. Cu tine înțeleg altfel nişte lucruri, pe care nu am de unde le cunoaşte în altă parte. O voce interioară nu mă lasă să te pierd. Nu o pot defini. Las această nedumerire pe seama vârstei mele. Multe am încă de învățat! Eu nu te-aș lăsa să mori de singurătate, de care atât de mult ți-e frică. Aș vrea ca în cele mai singuratice seri, nopți să mă simți aproape, la fel cum eşti aproape tu în gândurile mele. Poate prea multele decepții din ultimii ani ți-au împietrit prea dureros un colț al sufletului şi acum aceste rânduri au o culoare palidă pentru tine. Poate le vei citi altfel peste ceva timp. Mi-e dor de tine, Radule. Te las pe tine să găseşti o explicație pentru toată "salata" în care am nimerit. Dar e delicioasă salata. Ai grijă de tine. O să-ți mai scriu. Acum nu vreau să înşir pur şi simplu nişte cuvinte deşarte. Să-mi răspunzi, când vei găsi de cuviință.

Valeria!

Îți scriu la trei zile după ce am primit scrisoarea ta. Ieri mi-ai plăcut. Ai intrat ca o toamnă în casa mea. Mereu tânără, frumoasă, năstrușnică. Doar cu mai multe griji, temeri înfricoşări... Mi-ai părut, totuşi optimistă, hotărâtă în multe privințe. Realistă. Eşti gata să întâmpini orice obstacole. Eşti ca şi mine, o frunză plutitoare pe fonul începutului de toamnă. Starea sufletului tău se vede pe față. Parcă vreai să plângi, să te răcoreşti într-un fel, dar nu-ți ajung lacrimi. Te mențiii, fiindcă trebuie! Eu te-am simțit ca totdeauna lângă inimă. Poate mai mult ca oricând. Simt că încărcătura mea sentimentală nu scade nici cu un milimetru. Ba chiar mai mult – sporeşte! Eu, alături întineresc, înnebunesc de fericire că te văd, te simt, te iubesc...

Descopăr tot mai mult naivitatea, copilăria din tine! Da, eşti copil în multe privințe, şi asta te înalță! Dar te vei înălța doar când o să fii alături de mine. *Semenele* tale, care intuiesc starea ta de spirit, ar ca-

lifica-o altfel: zăpăcită, proastă...sau ceva de genul acesta. Fiindcă ele nu au avut asemenea istorie. Precum am mai spus-o, multă lume (marea majoritate!) nu cunosc cu adevărat această stare. Şi-o imaginează, o admiră încântătoare în filme, la televizor, dar n-au trecut-o prin filtrul sufletesc. Pe tine nu mai este necesar să te conving că am dreptate. Alături de mine trăieşti această povară! Şi îţi mulţumesc pentru jertfirea şi suferinţele ce le ai deopotrivă cu mine! Mare este Dumnezeu şi el le vede, le simte pe toate. Trăiesc cu impresia, presimţirea, că el te-a trimis în lumea mea! Amândoi având nevoie de o asemenea stare de spirit! Deseori nu găsesc cuvintele să te mângâi, să te încurajez pentru ca tu să ai mai multă voinţă, mai mult curaj şi să nu cedezi.

Precum am vorbit adeseori, trăim cu suspiciunile, dar în realitate nu se întâmplă nimic, decât să trăim nebunia frumosului! Şi tu, ca şi mine, eşti capabilă, destoinică, a conviețui această stare de moment, de spirit sentimental. Pentru genialitatea ta de a fi la înălțime, îți mulțumesc și-ți sunt recunoscător! Te simt alături ca pe o soră, ca pe o mamă, ca pe o iubită, ca pe o femeie dulce, dulce, revenită din trecutul tinereței mele. În tot amalgamul acesta sentimental te văd aievea, mereu vorbesc cu tine, îți spun vrute şi nevrute, apoi mă sfătui, îți cer părerea şi tu eşti abilă în discuții, sau taci într-un colțișor al sufletului meu. Alături de mine tu exişti pe o altă orbită decât cea a lumii tale reale: grijile familiei, față de copil, față de soț...Tu eşti într-o plutire autonomă, numai alături de mine. Universul tău se reduce în scurtele noastre clipe, doar la trăirile ce ne aparțin. Spun aceste cuvinte, încercând să aflu, dacă percep corect starea ta sufletească şi sunt convins că am dreptate. Din aceste considerente am o rugăminte, să fii cât mai mult în lumea mea. Trăim momente frumoase! Mie ele îmi sunt necesare. Ca şi ție. A trecut o viață de om de când m-am îndrăgostit pentru prima oară. Atunci eram surprins, buimăcit de avalanşa sentimentelor sufleteşti. Nu ştiam cum să explic acea stare a sufletului, o trăiam într-o lume mirifică! Dar dragostea mea pentru Luciana a fost de la Dumnezeu... Dragostea ei, față de mine, mi-am închipuit-o, am construit-o. Însă ea nu m-a iubit, nu a fost **nimic reciproc din partea ei.** Tu, ştii a iubi, Valeria! Iată concluzia ce o fac şi cred eu, că e cel mai frumos compliment care poate să ți-l aducă viața. Sunt indivizi care trec prin viața lor ca turiştii, ce duc rucsacul plin cu

merinde şi au grijă doar să nu se termine proviziile din el, ca să nu piară de foame. Tu, alături de mine, eşti altfel. Iată meritul tău! Şi te rog, să apreciezi ceea ce am descoperit în felul tău de a fi alături de mine! Nu da atenție la nimicuri, la mărunțișuri, la ceea ce părere ar avea cineva incapabil să iubească. Asemenea oameni pot trăi 100 de ani şi să nu ştie că se poate trăi aşa cum trăieşti tu. Şi nici nu încerca să le explici. Vreau enorm de multe să-ți mai vorbesc. Principalul că am ce-ți spune. Gândurile mă copleşesc. Dar o să mă opresc aici. Datoriile mele casnice, alături de scumpii mei copilaşi, pe care trebuie să-i echipez, să le dau indicații, mă obligă! Curând rămân singur. Dar, şimțămintele că eşti unicul suflet din această lume, care ştie să-mi înțeleagă viața, mă fac să zbor. Şi aşa o să fiu atâta vreme cât vei exista în zbor, alături de mine, dulcea mea, Valeria! Te sărut cu patimă, te apropii de inimă, sufletul meu în acest început de zi şi îți urez s-o trăieşti cât mai interesant.

Radule și...iarăși eu...

Această scrisoare este mai mult decât cuvintele ce mi le spui, multe din ele nescrise rămânând. Majoritatea gândurilor tale corespund realității şi nu poate fi altfel. Scriitor fiind, având experiența ta de viață, percepi foarte bine unele aspecte ale vieții. De acord, mai sunt încă copilă. Uneori îmi doresc să mă pomenesc mai matură, pentru că-s prea dificile unele probleme din viața de familie şi mi-aş dori mai multă putere ca să le pot rezolva. Pe de altă parte, nici nu mă grăbesc să cresc. Mă voi repeta, din nou - tu nu eşti o povară, eşti o licărire în capătul tunelului, care îmi alimentează sufletul şi-mi dă forțe pentru a fi la înălțime în viața plină de rutină. Dificultățile trec, ele mereu se vor lăsa simțite în viața mea. Fără ele nu cred că mi-ar plăcea viața, întrucât ar fi lipsită de sens, nu ar exista dorința de a le învinge, ocoli, înfrunta - spune-le cum vrei. Aşa sunt eu - fiind chiar şi prea obosită nu pot sta într-un loc. Mereu îmi caut ocupație şi în asta rezidă felul meu de a fi. Actualmente, când fetița a mai crescut, când mi-am recăpătat încrederea în capacitățile mele profesionale, simt că am nevoie încă de ceva, nu mă mulțumesc cu ce am. Da, am un loc de muncă, da, am colegi de la care am ce învăța, da, am prieteni cu care pot schimba o vorbă, da, merg cu familia la diverse sărbători – dar nu mă pot opri doar la asta. Uneori obosesc, gândindu-mă ce să mai fac. Şi aici apari tu - plin de

dorința de a-ți împărtăși cu mine gândurile, experiența, trăirile. Aproape de fiecare dată mă conving că nu ne cunoaştem încă. Alteori, între noi intervine tăcerea. Nici aşa nu pot însă să mă detaşez şi să te las cu grijile tale părinteşti singur şi nici eu nu vreau să păşesc prin lumea asta singură. De aceea, indiferent de fiecare caz în parte, indiferent de stările sufleteşti prin care trecem, voi rămâne constantă în gânduri. Compania ta îmi place şi îmi favorizează creşterea profesională şi nu numai. Mă simt avantajată din orice perspectivă aş privi. Doar un singur aspect mă pune în gardă: vom trece extrem de dificil peste momentul despărțirii. Acum că mi-am făcut ordine printre gânduri, deja tu ai devenit suspect, irascibil, neîncrezător, plasându-te fără motive în poziția de aşteptare - şi aştepți o furtună, nedeclanşată încă. Plină de miracole, aşa mă caracterizasei... Poate. Şi îmi place aşa. Cum aş putea fi ursuză? Viața mi-a adus în cale, anume acum, unul dintre puținele momente din traseul unui om pe acest pământ - şi am înțeles din start că nu trebuie să-l ratez. Dar nepregătită cum eram, nu am putut să mă descurc prea bine cu avalanşa de emoții pozitive, şi negative, motiv pentru care am avut de trecut stările depresive din ultimele luni de vară. Un singur lucru m-a ajutat să trec, (cred ca am depăşit deja această stare!) peste toate şi să capăt destulă încredere în mine - tu. Prin comportamentul tău, prin felul tău de a fi, prin tot ce faci şi nu faci pentru mine. Nu mi-am dorit niciodată să fiu motivul disperării unui om. În asemenea momente eu mă retrag. Din viața ta însă nu doresc să dispar, sub nici o formă. Voi rămâne o prietenă de familie, o cunoştință... în cazul în care vei dori tu. Îmi place că am inițiat colaborarea cu tine la câteva cărți de-ale tale. Este un debut pentru mine. Am emoții mari în această privință. Şi voi fi mândră că am putut să te ajut, să te susțin în munca aceasta a ta. Alături de toate, îți doresc sănătate, şi tot ce-mi doresc şi mie. Să-ți educi copiii în spiritul în care ai fost crescut şi tu de mama ta, să le dăruieşti clipă de clipă, zi de zi sentimentul de siguranță şi beatitudine din partea ta. Pentru asta eşti obligat să te menții puternic. Vor interveni însă, cu mare regret spun asta, şi clipe mai triste, stări de nesiguranță..... şi în viața mea, şi a ta. Vreau să fim tari atunci. Să te susțin, să mă susții. Privind departe, spre orizonturile prieteniei noastre, nu văd un sfârşit. Îmi imaginez uneori un alt fel de prietenie cu tine - tu fiind foarte cărunt, stând la masa de scris, îngândurat, eu - copleşită de griji cotidiene, voi găsi într-un mo-

ment timp să-ți fac o vizită și să-ți pot împărtăși unele gânduri... Poate prea departe m-au dus cu gândurile... Nu vreau să mă grăbesc să alerg prin ani. Vreau să mă bucur de clipele de moment. Acum, când încă ești în viața mea. Simt că e prea filosofică scrisoarea asta, dar ți-o trimit totuși, nu o șterg. Va fi pentru tine o dovadă a faptului că nu sunt o tipă care trăiește momentul și se mulțumește numai cu bucurii simpliste din viață. Eu privesc momentul în profunzimea lui. Nu știu de ce. Poate tu știi? Îți doresc la revenirea acasă, de la Orhei, să te odihnești și să-i mai dăruiești lui Dorin cât mai este posibil, toată gingășia ta. Și să ai timp și pentru tine. Mi-a plăcut ziua de ieri. Este inutil să-ți mai scriu că îmi este dor. Că apreciez comportamentul tău. Că îmi doresc ca această stare să nu mai fie perturbată de crize și eventuale despărțiri. Cu gânduri bune și cu drag, Valeria.

Scumpa mea!

Am impresia că azi am fost foarte rău cu tine. Dar nu am putut altfel. M-am reținut din răsputeri să mențin eticheta. Mulțumesc Domnului, că am finisat munca repede. Iată, în sfârșit, am terminat prima carte. Deja am convenit ca luni să mă întâlnesc cu editorul și totul, cred eu, că o să fie ok! Acum o să lucrez la a doua, care deja ai redactat-o. Aici, sper, ca probleme mari să nu întâlnim. În astă seară mă voi ocupa de construcția cărții noi, după convingerea mea, cum ar trebui amplasată fiecare bucată de proză umoristică. Și mâine o să-i trimit cele finisate colegului nostru, să înceapă paginarea. Tot azi seara am terminat traducerea a două versuri din poezia evreiască și culegerea de poezii, la *Oglinda tăcerii*. Eu te rog, să te determini și să-mi spui, dacă dorești să lucrezi intens la proza scrisă de amândoi în decursul verii. La ceea ce ți-am trimis ar fi bine să incluzi ultimele două scrisori, a mea și a ta. Sunt superbe! Iar eu am redactat în această seară poezia și iat-o cum se prezintă la moment:

În ajun de furtună

Aștept să-ți simt, să-ți văd furia...
De ea să fii împovărată
Ca să distrugi melancolia
Din inima-ți amorezată...

De m-ai iubit ca o nebună
Şimţind că năzuieşti iubire
Cum un artist iubeşte pianul –
Cum cearcă clipele-n neştire.

Acum... ţi-ai mai poprit speranţa
Bancheta-n parc ne e pustie –
Asteaptă-o clipă-ntârziată
Ca iar fierbinte să revie...

Acuma tu priveşti pierdută
Blestem a fost a ta iubire,
Azi mă condamni în gând tăcută.
Vrând să mă ştergi din amintire!

A dispărut chiar sfântul zbucium,
Cel care aprindea fiorul
Sunt stinse florile şi vara
Şi praful azi ne umple dorul!

Azi ai rămas cu-a ta părere -
Să ştergi din viaţă melodia
Ce ne-a unit atât de dulce
Aştept să-ţi simt, să-ţi văd furia!

Dar orice-ar fi...Aşa să fie! -
Onest am fost în bună pace,
Te voi păstra o veşnicie,
Răbdarea fericit m-a face!

Îţi *mulţumesc, femeie dragă,*
C-ai luminat în a mea viaţă
Nu mă-nspăimântă a ta furie -
Eşti steaua mea de dimineaţă!

Crede sau nu...dar toată noaptea te-am visat. Te-am visat bine. Erai cu mine mereu şi mă îmbărbătai să nu mă întristez. Îmi povesteai că şi

tu ai nevoile tale, dar le învingi şi ai putere de a zâmbi şi a munci. Vreau să afirm, Valeria, că relațiile noastre trec în alte dimensiuni şi mi se pare că devin şi mai atrăgătoare. Doar te rog, mai mult nu-mi da de înțeles, că în viitorul apropiat, voi fi alături de tine nu mai mult decât o păpuşă, care să nu vrea nimic de la tine. Eu, şi atunci când vei veni să mă petreci pe ultimul drum, tot o să te vreu. O să opresc cortegiul, o să-i spun preotului *Pe loc repaos* şi vom merge amândoi până în boschetul cu flori să culegem viorele! Ia seamă ce vorbeşti uneori, c-apoi o să mă supăr! Azi începe săptămâna, o săptămână complicată. O să-l petrec mâine pe Dorin. Acum merg să mă înțeleg în privința editării cărții. Pe mâine, poimâine, trebuie s-o aranjez pe Vanessa la liceu şi nu prea am cunoscuți. Poate o să apelez la nişte cunoştințe care sunt prin Parlament. Ieri socrii feciorului meu Mircea au fost la mine, în treacăt. Mi-au spus că trebuie să le facem tinerilor nuntă. Le-am zis că nu am posibilitate mare şi ei au căzut de acord să pună umărul mai mult şi nunta se va petrece pe la finele primăverii anului viitor. Ninela, fiica, încă nu s-a întors de peste Prut, unde a plecat cu un dansator. O aştept s-o îndemn să învețe, deoarece se apropie examenele de licență. E interesantă viața mea, nu-i aşa, scumpa mea Valeria?! Pe la sfârşitul săptămânii intentionez să duc negocieri să pot pleca la un sanatoriu, deoarece simt ca sănătatea mea necesită o revizuire. Altfel, accelerez aflarea mea la spital. Mă rog lui Dumnezeu ca anul acesta (spre deosebire de ceilalți) să nu stau în spital. De aceea, vreau să te rog, cât e posibil să mă ajuți, la redactarea ultimelor mele două cărți. Eu o să te remunerez, în numele familiei tale. În ultimul moment aş vrea să te mai rog ceva. Dacă va fi posibil. După plecarea lui Dorin o să năvălească tristețea peste mine. Mi-i frică să nu ajung la depresie. De aceea, te rog, cu fiece ocazie, dacă se va ivi, să mă contactezi şi să te vezi cu mine. O să mă ajute... Dar, nu te oblig. Pur şi simplu este o doleanță. Te sărut şi sper că tu vei avea o dispoziție foarte bună şi ocazii fericite, să ne mai vedem. Al tău, dorit şi drag.

Radule!

Nu-mi place că mereu te subapreciezi. Tu nu prea ştii să pui prioritățile în ordinea lor firească. Cum te poți considera un nenorocit dacă ai copiii lângă tine? Cărțile - la care lucrezi? Şi nu în ultimă instanță, aş vrea, mă ai pe mine? Gândeşte-te da, eşti singur, dar eşti destul de capabil să fugi de singurătatea asta, ori s-o completezi cu ceva. Este

la discreția ta. Tu să ai grijă de tine. Mulțumesc pentru felul în care te comporți cu mine. Despre carte - mă voi concentra la scrisori. În două zile - o voi scrie pe cea așteptată de tine - de final. Și la poezii mă voi uita. O zi bună și o săptămână reușită. Cu considerație, Valeria.

Scumpa mea!

Deja rămân în oras numai cu tine. Dorin peste câteva ore pleacă... O să încerc să-mi mențin echilibrul în jurul gândurilor legate de tine. Sper ca astăzi să ne vedem. În așteptare, acum în zori, se văd cum au asudat și stelele la geam. Nu am putut dormi noaptea, cuprinzându-l pe Dorin. Încerc să alung gândurile triste și să mă concentrez la momentele bune ale vieții, care trec, depănând clipă după clipă... Ieri am predat manuscrisul. Mai am speranța că tu o să mă ajuți, ca să finisez cât mai curând posibil a doua, apoi a treia carte. Aseară am fost în vizită la fiica Gabriela. E gospodină și este un susținător incurabil în ale psihologiei, de care am nevoie! S-a purtat cu Dorin ca sora mai mare cu un frate mai mic. Deseori mă bucur cum copiii mei găsesc limbă comună și se apropie unul de altul. Deși sunt din epoci diferite și de la diferite mame. Nu în zadar există vorba: „Sângele apă nu se face!" Dar, revin la ziua de azi. Aștept să îmi trimiți scrisoarea ta de „adio!", pentru a încheia ciclul de scrisori, asupra cărora o să lucrez, pentru „Ogl*inda tăcerii*". Aș vrea să aduci manuscrisul la o condiție adecvată până la 22 septembrie. Pe urmă eu o să-l dau la redactat. Desigur, dacă nu te supără. Redactorul meu nu va interveni în conținut. Apoi, eu voi introduce corectura, după care o să-ți dau să te uiți și tu. Între timp, voi lucra intens la *Pastorala nistreană*, pe care vreau s-o includ în *Oglinda*... și îndeosebi, la romanul *Aventurile lui Ciulic*ă! Știu, poate să nu-ți fie interesante, toate înșirate de mine. Eu lucrez cu entuziasm și speranțe, deoarece ești tu, și mă vei susține. Sunt optimist, că tu o să mă vezi pe mine. Și eu o să te văd pe tine. Mi-i dor să-ți aud vocea frumoasă, să mă privești cu ochii tăi uneori veseli, alteori melancolici, grijulii, dar plini de seninătate.Vreau să-ți fie plăcut și bine în fiece clipă aflată alături de mine. Vreau să ascult respirația ta, vocea ta, povestindu-mi succesele și grijile tale cotidiene. Nu vreau să trăiesc alături de tine cu amintirile din trecut. Fiecare clipă mie îmi creează ceva nou și interesant. Tu, pentru mine ești interesantă și mereu plăcuta. Alături de tine lumea nu este tristă, nu este rea. Vreau mereu să fiu alături. Tu observi anii mei apucați de a hăuli spre bătrâ-

nețe, nu condamni cu răutate cusururile mele, încerci a mă înțelege, a mă îmbărbăta, a mă susține. De asta am nevoie, îndeosebi acum, când rămân singur în casa mea mare. Iar afară, mi se pare că e mai frumos decât primăvara şi vara trecută. Fiecare anotimp cu frumusețea lui inedită! Şi eu, împreună cu Valeria, în mijlocul acestei frumuseți a naturii! Sunt convins că azi o să ne vedem şi vom avea ce să discutăm, cu privire la activitățile noastre de mai departe. O să mă străduiesc mereu să fiu optimist şi să-ți aduc cât mai multe bucurii, speranțe şi dragoste eternă, şi dorința să ne revedem mereu. Mulțumesc că eşti, scumpa mea, Valeria! Te aştept... Al tău. Cu dor!

***

Bună ziua, iată că a trecut şi 13 septembrie. Printre gândurile tale sesizez multe griji, mai mărunte şi nu prea şi unele dintre ele sunt legate de mine. Eu voi încerca să respect termenele discutate privitor la cartea cu „bărbații..." Cât despre ultima scrisoare - azi ți-o trimit. În jumătatea a doua a zilei. Trebuie să mă predispun s-o scriu. Am nevoie de o stare aparte pentru ca să-ți placă. Ce am scris ieri, ce voi mai adăuga azi poate să fie ceea ce aştepți. Nu te supăra pe mine că am fost aşa cum am fost. Nu prea ştiam cum să mă comport cu tine, erai trist şi abătut, de aceea spuneam tot ce-mi trăsnea prin minte. Vroiam să te fac să zâmbeşti şi să-ți mai treacă din tristețe. Dacă mi-a reuşit măcar puțin - e bine. Te-am lăsat cu îngeraşul în casă, şi în suflet. Îți doresc zile senine, dispoziție bună pentru a-ți finisa lucrările, şi pentru a fi tu însuți dispus şi predispus să faci cu dibăcie ce ți-ai propus să faci toamna asta. Nu-ți voi mai vorbi despre unele lucruri, să nu te întristez. Te voi susține în pornirile tale scriitoriceşti oricând. Dacă uneori te amărăsc ori te ofensez cu ceva, să ştii că nu o fac intenționat. Crede-mă. Tu să fii aşa cum ai scris în scrisoarea precedentă, adică optimist. Iar în mijlocul frumuseții de toamnă să am loc şi eu. O zi bună! Cu multă considerație.

Dulcea mea femeie!

Te asemeni c-o gutuie. Curând o să facem împreună dulceață din gutui. O să-ți placă. Şi vom mai face amândoi mult, mult compot. La fel, o să-ți placă. Apoi o să aparținem unul altuia şi tu o să fii liniştită. O să găseşti în îmbrățişările mele refugiul de care simt că ai nevoie. O să fac să-ți placă viața de o mie de ori mai mult decât îți place în clipa aceasta. Şi vom urmări toamna de la geamul meu, apoi o să mergem în pădurice

să admirăm căderea frunzelor galbene în toată splendoarea lor, poleite cu razele soarelui. Aş dori şi tăcerea ta să continuie a mă cutremura ca totdeauna de emoţii, de sentimente, de iubire, de dragoste. Să-ţi fie drag când mă simţi alături cu toată gingăşia de care ai nevoie. Amândoi să muncim la manuscris, descriind evenimentele aşa cum le-am trăit, cum le trăim şi cum le vom trăi mulţi ani înainte. Să te păzească Dumnezeu şi să ai cât mai multă plăcere şi dragoste în suflet. Să mai ştii, că iubeşti şi eşti iubită, dulcea mea gutuie! Vreau să mai ai în faţă încă 70 de ani de sănătate şi posibilitatea de a aprecia în fiece zi amintirea evenimentelor din viaţa ta de ieri si alaltăieri... Al tău setos de dragoste eternă.

Radule!

... cu frumoasele sclipiri ale frunzelor viu colorate în lumina toamnei, am decis să-ţi scriu acest mesaj de adio... Te salut pentru ultima oară, dragul meu! Împotrivindu-mă aprig şi străduindu-mă să mă menţin, nu mi-a reuşit însă să te ţin aproape de gândurile şi sufletul meu. Regret! Prea multe-s dilemele ce-mi apar în cale, prea grele privirile bărbatului în faţa căruia am jurat credinţă... Deşi o forţă interioară mă obligă să lupt pentru dragostea noastră, nu pot. Sunt tot mai pesimistă, tot mai obsedată de gânduri cenuşii, palidă şi absentă, ursuză şi apatică. Tu eşti vinovatul! Pentru că-mi ceri multe, prea multe. Am contat pe tine, sperând că prietenia noastră va rămâne intactă la nesfârşit. Nu a fost să fie şi acum culeg din privirile tale tăcerea. Pentru mine este o trădare. Nu ştiu, poate peste ani, poate niciodată, voi întâlni încă o dată în calea mea un sol al păcii, aidoma ţie, în faţa căruia aş putea îngenunchea din nou. Poate. Aleg să rămân în umbră, să-mi trăiesc zilele în rutina plină de legi omeneşti scrise şi nescrise, în lipsa ta. Fără tine. Nu ştiu de ce. Dorinţa de a mă refugia e tot mai mare, zi de zi. Tu? Cum vei rămâne? Plin de regrete la fel? Ori confuz pentru toate câte ai făcut pentru mine? Aş vrea să mă urăşti. Să uiţi zilele în care-ţi dăruiam zâmbete şi priviri fugare, fiind copleşită de dragostea ta. Aş vrea să mă laşi să plec, fără a-mi privi urmele aievea şi printre vise. Eu plec. Dar nu înainte să-ţi mulţumesc. Să-ţi mulţumesc pentru că ai ţinut la mine… pentru că m-ai făcut şi pe mine să ţin la tine… Mulţumesc pentru toate clipele frumoase pe care le-am petrecut împreună. Mulţumesc că nu ne-am certat niciodată… mulţumesc că m-ai făcut fericită, că m-ai făcut să simt că ţii la mine. Mulţumesc pentru scrisorile frumoase pe care mi le scriai pe ploaie, şi-ţi mai mulţumesc pentru amintirile frumoase pe care

mi le-ai lăsat. Iar cel din urmă mulțumesc este pentru curajul să pui capăt relației noastre şi pentru că nu ai continuat aşa, deşi nu vroiai să se întâmple asta. Îți sunt recunoscătoare pentru ceea ce am învățat din această prietenie. Am învățat că e mai bine să faci un lucru şi să regreți că l-ai făcut decât să regreți că nu l-ai făcut. Orice întorsătură vor lua evenimentele, vreau să ştii un singur lucru – voi merge după principiul bazat pe vorbele unui mare clasic: „Nu regreta că s-a term*inat, bucură-te că s-a întâmplat"*. Eşti minunat, să nu te schimbi niciodată pentru nimeni. Mi-ai dăruit clipe de neuitat, clipe ce mi-au umplut sufletul de bunătate, de linişte, de cunoaştere de sine. Sunt o mare norocoasă, pentru că te-am cunoscut şi prin tine am ajuns să mă cunosc pe mine mai bine. Clipele petrecute cu tine au fost dătătoare de viață, rupte parcă din cerul înstelat, senin de primăvară. Simt că nu le-am trăit în van. Aş dori tuturor o astfel de durere: plăcută, confuză. Asta a fost tot ce am avut de spus acum. ADIO!

Duminică

Scumpă Valeria!

E durut, frige ultimul tău mesăj. Mi-i trist. Gândurile tale expuse într-un mesaj atât de mic, reflectă multă patimă, retrăiri ale unor momente create dintr-o unică voință. Vorbeam deseori, intuiam, anticipam despărțirea. Uneori te împotriveai: zicând că nu poate să se întâmple! Acum, te-ai convins că totul are un sfârşit. Nu trebuie să-mi mulțumeşti pentru faptul că m-ai întâlnit. Soarta a vrut să ne întâlnească. Nu am nici un merit în fața ta, decât doar că am fost un bărbat din altă epocă, cu o lume a lui, care, evident, ție ți-a fost interesant s-o descoperi. Aş dori şi eu, să te întâlnesc peste 30 de ani şi te asigur că vei fi altă femeie, alt om, după structură şi mentalitate. Poate diametral opusă de cum eşti acum: şi la chip şi la felul tău de a percepe lumea. Vei fi...Dar, cu siguranță, sufletul tău o să fie tânăr, o să doreşti să trăieşti aceleaşi sentimente, aceleaşi patimi. Eu sunt mândru că am izbutit să te fac norocoasă măcar pentru o porțiune mică din spațiul timpului trăit. Orice despărțire, dacă ea nu e justificată total, are multe emoții negative, tendința de răzbunare, într-un fel. Vor trece anii şi se vor precipita evenimentele, amintirile şi atunci o să judeci calm, vei constata că nu am meritat să fiu bănuit de trădare. Dar, să lăsăm totul pe seama viitorului. Dacă doreşti atât de mult, eu dispar din viața ta. Dispar fizic pentru totdeauna. Tu meriți să fii fericită în sânul familiei. O să-ți creşti fata, vei mai avea copii... Soțul o să fie mereu aşa cum este: pe unde gelos, pe unde aprins, pe unde gingaş, drăgăstos cu tine. Va fi aşa

cum este. Tu, te vei schimba! Tu vei naşte de la el, precum ai spus, încă un copil -doi! Mereu vei fi cu grijile prezentului. Trecutul se va şterge cu încetul din viaţa ta. Adică, va deveni de o nuanţă mată, pe alocuri se vor încurca clipele, evenimentele, oamenii. Amintirile vor deveni vagi. Doar atunci când vei vedea în copiii tăi (îndeosebi la fată) unele porniri de ale tale de femeie, o să te împiedici de unele crâmpeie ce le-ai trăit şi tu în tinereţe. Vei încerca să faci comparaţie cum ai procedat tu şi cum procedează fiica şi oricât de mult nu vei dori să recunoşti, în cele din urmă vei constata că...viaţa e veşnică şi oamenii trec prin evenimentele timpului divers. Atunci vei reculege clipele avute cu mine...Poate o vei susţine pe fiica ta să aibă aceleaşi trăiri, dar....totuşi nu vei dori, o s-o condamni... Îndeosebi, dacă ginerele îţi va fi drag şi bărbat cumsecade! Deseori patimile, sentimentele din sufletul nostru, nu respectă principiile moralei, religiei. Ele se declanşează stihiinic, după nişte principii imposibil de dirijat. Dar şi asta se numeşte fericire...Atunci poate o să mă condamni cu înfrigurare, amintindu-ţi cât de mult am vrut să ai un copil de la mine. Nu se va încadra în mintea ta ca acel băiat sau fată ce se va alătura de fiica ta să aibă asemănare cu alt bărbat demult îmbătrânit, hârbuit sau poate plecat în lumea celor drepţi, decât a soţului tău! Te va durea (poate) însuşi acest gând trăit cândva. Nu exclud că te va zgudui amintirea şi gândul, că ai fi admis aşa ceva cândva! Şi numai un procent, mă face să cred, că această nerealizare, a dorinţei mele, te va face să regreţi...Precum regretă toate femeile lumii, când ignorează de a lua din viaţă fructul de la prima dragoste şi a o avea alături până la adânci bătrâneţe... Ce este o scrisoare de Adio? O despărţire? Este un fragment al rupturii, ceva moare din noi. Iar când moare ceva se întâmplă două evenimente: ori îţi pare rău sau apare ceva mai bun în calea ta. Eşti femeie în floarea vârstei. În apogeul fermecător al feminităţii. Frumoasă, deşteaptă, ingenioasă, plină de energie şi sănătate. În corpul tău încă nu au poposit durerile, bolile. Organele tale interne funcţionează perfect. Ai prieteni de familie, ai prieteni de serviciu, sunt vii părinţii...În fiecare zi poţi întâlni un bărbat care să te observe, să te ademenească cu o atenţie deosebită, să te seducă. Omul are o colonie întreagă de slăbiciuni. Îndeosebi o femeie! Poate vei mai trăi asemenea istorie ca cea trăită cu mine. Nu încerca să mă contrazici, asta nu depinde numai de tine sau de mine. Cert e că vreau să cred, că oricât de bine te vei simţi în braţele altui bărbat (în afară de soţ), ştiu că o să îl compari cu mine. Inevitabil o să-l compari! Sunt plin de convingere că această com-

parație, nu mă va plasa în ramele unor tablouri sumbre. De ce? Fiindcă am fost sincer, onest, transparent, atent, ți-am purtat respectul. În îmbrățișările mele te-ai simțit femeie! Nu te-am frapat prin aspectul fizic, prin alte calități, decât anume prin acestea, enumerate mai sus. M-am străduit să par în fața ta cum sunt. Dar, poate mai corect, tu m-ai făcut să fiu așa. Ceea ce va mai rămâne după noi, o să fie cărțile realizate împreună. O să le deschizi cândva cu înfrigurare şi vei ofta în sine „A fost odată!...” şi, mai răsfoindu-le, vei simți depănarea întregii tale vieți. Precum priveam împreună exponatele la muzeu. Ții minte? Atunci, o Doamnă, a răspuns la întrebarea mea strengărească, dacă cunoaşte sentimentele trăite alături de omul iubit... Dânsa, atunci, a răspuns fericită, că ştie şi pe fața ei coborâse parcă toată gingăşia şi căldura pământului. Așa se va întâmpla cu tine... Istoria noastră va sta în muzeul destinului tău. Nimeni nu va mai putea să schimbe nici un exponat, fiindcă în față stă viitorul... Mă retrag din viața ta. Așa dorești tu. Pierzându-mă, tu câştigi: familia, soțul, viitorul universului tău! Nimeni nu are nici un temei să te condamne. Nu am nici eu dreptul cât de cât s-o fac. Scrisoarea ta e sinceră, am simțit, citind-o, cum te-ai emoționat, cum îți bate inima, cum îți lăcrimează sufletul. Am simțit cum pulsează viața şi m-am gândit cât de limitat e destinul. Totul are un început şi un sfârşit. Există bucuria când întâlnim copilul la uşa maternității şi tragedia când îi asezăm pe cei dragi în sicriu să-i petrecem pe ultimul drum. Mi se pare că am trăit cu tine ambele momente. Mă doare, dar nu regret. Eu te-am câştigat, ai locul tău deosebit în palmaresul valorilor mele. Ai fost ultima dragoste tânără din viața mea cu mulți ani pe umeri! O tânără femeie alături de un bărbat cu diferență de vârstă. Deja, drumurile noastre se despart. Eu plec în zbor tot mai jos, spre pământ. Iar tu încă te afli la înălțimi astrale. Zborurile noastre deja nu se vor intersecta niciodată. Poate nici în lumea cealaltă. Rămân urmele ce le-am lăsat bătătorite pe cărările din cimitirul central, prin oraş, prin pădurice, rămân pozele, rămân cărțile realizate împreună. Toate aceste realizări, mă fac să sper că cineva vreodată se va apleca asupra cărților scrise de mine, le vor studia şi vor servi drept mostre de învățătură, chiar dacă ele rămân statice. Sper ca timpul să nu le şteargă niciodată. Iar chipul tău să mă urmărească mereu în lumea imaginațiilor, amintirilor: tânăr, dornic de aventurile vieții, ca fiece om. Mi-i foarte greu să accept condiția pusă de tine, dar nu am de ales. Adio, scumpa mea Valeria!

zi de duminică

CUPRINS

Oglinda – judecător și duhovnic	3
Oglinda tăcerii – lacul sufletelor amorțite	4
Un post-scriptum necesar din partea lectorului acestui volum	6
POESIS	12
Cimitir uitat al ostașilor învinși	13
Oglinda tăcerii	14
Copii de mâine – salvați Moldova	15
Pancardele-au umplut orașul...	16
Oglinzile tăcerii	17
Clipa de regret	18
Un zâmbet dulce...	19
Aștept ca-n vis	24
Seismul din creier	25
Muza veselă	28
Dulce floare de cireș	29
Voi fi demn de-o amintire	32
Regrete multe din departe...	34
Umbra bisericii de la Isacova	36
Păiangenii de iunie	38
Ești norocul meu	39
Copiii serenadelor streine	40
Mă doresc în zona dragostei tale	42
Centrul Planetei Pământ	44
Te uit frumos, cu-același dor...	45
Umbrele tăcerii	46
Ca valurile-n larg de mare...	47
Dragoste și ură	48
Cadavre vii la o policlinică	49
Odă pentru scriitorii mediocri	51
Când ești trădat de-ai tăi...	52
Cădere de pe Lună	53
Scut pentru frumusețe	54
Părinți ostatici	55
Din înălțimi astrale	56
Bătrânețea	57
„Roman" epistolar	58
1. Scrisoare unei domnișoare...	58
2. Răspunsul domnișoarei	59
Săteanului meu	60

Eu am a mea biografie... 61
Morți bociți la telefon... 62
Din ciclul „Salcâmul galben” 64
Salcâmu-n floare la Comrat 65
Noapte la Congaz 67
Politice 68
Noaptea Basarabiei 68
Trei cântece de „Dragoste” pentru... 69
I. Rusia 69
II. Germania 70
III. Ukraina 71
Martirului Vasile Vâșcu 73
Nemuritoare-i România! 74
Reqviem pentru cadavre politice 76
Drum stropit cu lacrimi de... pelican 78
Aveți mândrie, moldoveni! 80
Infinitul umilințelor noastre 81
Parlamentari contemporani 83
Plâng Troițele-n Bucovina... 85

Părinții mei 87
Despre Ion Iacob Cozma 91
Doliu la Clocușna 93

TRADUCERI DIN LIRICA EVREIASCĂ 94
Moisei Lemster 95
5 ÎNTRU ÎNCEPUT 97
ZIUA ÎNTÂIA 97
Și zis-a Domnul... 97
ZIUA A DOUA 98
ZIUA TREIA 99
ZIUA A PATRA 101
ZIUA A CINCEA 102
ZIUA A ȘASEA 103
LAPTELE ȘI VINUL 105
În beci 111
În pustiu 112
Eu și Dov-Ber sorbim wiski undeva pe Planeta Pământ 114
Minunea toamna sa-ntâmplat! 118
Cândva, la începuturi... 118

Dov-Ber Kerler 121
Copacul 121
Dă-mi, Doamne, putere! 122
Cioban evreu din Dorohoi 123
Din pustiul Iudeic 123
Aur mult la Indiana 125
Eu am văzut 126
Plimbare cu tata și cu feciorul 127
Alisa Iagubeț 128
Blok 128
Înapoi te-ntoarce, singur doar să-mi fii... 129
Declarație de intenție 130
Eu sunt aici 130
De vei aprinde, Doamne... 131
Îngere, lasă-mă odată... 131
Sunt cosmic vis... 131
Lacrimi de uitare lumea a vărsat 132
Să fii înger 133
Epilog 133
Aaron Șvarțman 135
Pentru M.Kogan 135
Pentru B.M.Kogan 136
Pentru A.Cleizer 137
Pentru David Vainboim 137
Dedicații... 138
Cocoșelul din Holon 139
Aștrii toți... 141
Pe-o frunză-a toamnei... 142
Isaac Bersuker 143
Moisei Lemster 146
Evgenii Perlov 149
„Boris Druță, prietenul nostru din Moldova” 152
Israel, țara Iubirii 155

Nuvelă epistolară 269
O dragoste furată poate înseamnă o poveste 270